

**Споразумение за партньорство
България
2014BG16M8PA001.6.2**

РАЗДЕЛ 1А

- 1. ПРАВИЛА, ГАРАНТИРАЩИ СЪОБРАЗЯВАНЕ СЪС СТРАТЕГИЯТА НА СЪЮЗА ЗА ИНТЕЛИГЕНТЕН, УСТОЙЧИВ И ПРИОБЩАВАЩ РАСТЕЖ И СЪС СПЕЦИФИЧНИТЕ ЗАДАЧИ НА ОТДЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ СЪГЛАСНО ОСНОВАВАЩИТЕ СЕ НА ДОГОВОРА ЦЕЛИ, В Т.Ч. ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО И ТЕРИТОРИАЛНОТО СБЛИЖАВАНЕ**
- 1.1. Анализ на различията, потребностите на развитието и възможностите за развитие спрямо тематичните цели и териториалните предизвикателства, като се отчита националната програма за реформи, когато е уместно, както и съответните препоръки за отделните държави, приети съгласно член 121, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) и съответните препоръки на Съвета, приети съгласно член 148, параграф 4 от ДФЕС**

1.1.1. Въведение

Анализът на различията, потребностите за развитие и потенциала за растеж на Република България е изготвен съобразно Общата стратегическа рамка на Европейския съюз и стъпвайки на социално-икономическите, макроикономическите и секторни анализи[1], изготвени за целите на Националната програма за развитие: България 2020; Националната програма за реформи, в изпълнение на Стратегия Европа 2020, актуализация 2014; Конвергентната програма на Република България 2014-2017 г.; Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.; Националната концепция за пространствено развитие 2013-2025 г.; проектите на програми за периода 2014-2020 г., както и приложимите секторни документи[2]. Анализът отчита и специфичните препоръки на Съвета[3], Country Fact Sheet[4] за България на ЕК от юни 2013 г. и Позицията на службите на ЕК[5].

В обхвата на анализа са включени показатели и критерии от значение за тематичните цели на ЕСИФ, по които България ще работи, и за адресирането от тях на идентифицираните области на несъответствие, потребностите за развитие и възможностите за растеж. Акцент е поставен върху приноса на СП както за изпълнението на НПП: България 2020 като основен документ за развитието на България и на Националната програма за реформи, така и за постигане на общоевропейските приоритети за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж и целите за растеж и заетост, формулирани в стратегия Европа 2020.

Таблица 1. Основни цели на развитието на България и ЕС

Показател	Национални цели съгласно НПП и НПП: България 2020
Базово(начално) състояние	Стратегия Европа 2020

Коефициент на заетост на населението на възраст 20—64 години
63.0%, 2012 г. [6]
76% до 75% през 2020 г.

Дял на инвестиции в НИРД от БВП
0.64%, 2012 г. [7]
1.50% 3%

Емисии на въглероден диоксид 47.8%,
2010 г. (1988 г.=100%) Увеличаване на нивата на емисиите парникови газове
(GHG) намаляване с 20% (30%)

извън ЕСТЕ с не повече от 20% до 2020 г. спрямо 2005 г.

Дял на енергия от възобновяеми източници в брутно крайно
16.4%, 2012 г.
16%[8] 20%

потребление на енергия в страната

Енергия от възобновяеми източници в брутно крайно
0.3%, 2012 г. 10%

потребление на транспорта

Повишаване на енергийна
ефективност с 25% с 20%

Дял на преждевременно напуснали училище
12.5%, 2012 г. [9]
11% 10% през 2020 г.

Дял на населението на възраст 30 - 34 години със завършено висше образование
26.9%, 2012 г. [10]
36% 40% през 2020 г.

Брой на европейските граждани, които живеят в риск от бедност 1 683
хил. души, 2011 г.[11] намаляване на броя живеещи в бедност с 260 хил.
души намаление с 25%, или с 20 млн. души

1.1.2.Обща макроикономическа картина

Република България е държава-членка на Европейския съюз от 2007 г., 12-та по площ, 16-та по брой на населението и на 22-во място по БВП през 2013 г. Страната е в режим на валутен борд (обвързващ националната валута с еврото) и се характеризира с индустриализирана, отворена пазарна икономика, средно развит частен сектор и сравнително малък вътрешен пазар.

Таблица 2. Основни макроикономически показатели за Република България[12], [13]

Показател 2008 2013	2009	2010	м. ед. 2011	2007 2012	
Население			брой	7 640 238	7 606
551	7 563 710	7 504 868	7 327 224	7 284 552	7 245
677					
БВП по пазарни цени			млн. лв.	60 185	69
295	68 322	70 511	75 308	78 089	78
115					
БВП на човек			лв. (евро)	-7 900	9
100	9 000	9 400	10 200	10 700	
10 700					
600)	(4 600)	(4 800)	(5 200)	(4 000)	(4
(5 500)				(5 500)	
БДС по базисни цени			% от БВП	84.0	
83.3	85.9	86.1	86.5		
85.9	85.9				
Средногодишна инфлация (ХИПЦ)			%	7.6	
12.0	2.5	3.0	3.4		
2.4	0.4				
Бюджетен излишък/ дефицит (-)			% от БВП	1.2	
1.7	-4.3	-3.1	-2.0	-	
0.8	-1.5				
Външнотърговско салдо на стоки – FOB/CIF			млн.лв.	-16 330.0	-
19 343.5	-10 123.8	-7 204.5	-6 144.9	-	
9 170.8	-7 073.7				

По предварителни данни на НСИ **растежът на БВП** на България през 2013 г. бе 0.9%, при 0,6% за 2012 г. Докато през 2012 г. с положителен принос за икономическия растеж бе вътрешното търсене, то през 2013 г. двигател на БВП бе износът. Крайното потребление се понижи с 1.48%, при ръст от 1.5% през предходната година, като спада се дължеше на реалното намаление на разходите на домакинствата с 2.3%, докато потреблението на правителството се увеличи с 2,5%. През 2013 г. беше регистрирано слабо намаление на разходите за основен капитал (0.3%).

През първото тримесечие на 2014 г. българската икономика нарасна с 1.2% като се наблюдава възстановяване на растежа на потреблението и инвестициите. За цялата 2014 г. се очаква растеж на БВП от 2.1%, движен от вътрешното търсене, при малък положителен принос от нетния износ. В средносрочен план потреблението и инвестициите ще допринесат за ускоряване на икономическия растеж, докато приносът на нетния износ ще бъде отрицателен.

През 2013 г. бе наблюдавана тенденция на съществено забавяне в **инфлацията**. От средата на годината общият ХИПЦ започна да отчита отрицателни стойности по месеци на годишна база, а дефлацията в края на периода възлезе на 0.9%. Най-съществен принос за това имаха корекциите в административните цени и низходящата тенденция при международните цени на храните и енергийните суровини, както и сравнително слабото вътрешно търсене. Средногодишната инфлация се забави до 0.4%.

В началото на 2014 г. бе наблюдавано ускорение в темпа на дефлация, но през април отрицателното изменение на потребителските цени се сви до 1.3% на годишна база. Средногодишната инфлация през 2014 г. ще бъде отрицателна под влияние на цените от внос. Средногодишната инфлация ще се ускори до 2.4% през 2015 г., след което ще се забави до 1.7–1.8% в периода 2016–2017 г.

Финансовата сметка през 2013 г. бе отрицателна в размер на 1.5 млрд. евро при излишък от 2.2 млрд. евро през 2012 г. Изходящите потоци бяха свързани главно с увеличаване на активите, държани от български банки в чужбина под формата на валута и депозити. Динамиката на портфейлните инвестиции бе предопределяна от еднократни транзакции, а преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) представляваха основният входящ поток по финансовата сметка. ПЧИ остават на по-ниски нива спрямо предкризисния период и се очаква да нараснат до 2.9% от БВП през 2017 г., като ще осигуряват пълно покритие на дефицита по текущата сметка. Същевременно поради сравнително високата ликвидност, която банките поддържат, и в средносрочен период няма да се наблюдават големи входящи финансови потоци в сектора.

Основната цел на **паричната политика** в България е поддържане на ценовата стабилност чрез осигуряване стабилността на националната парична единица. Постигането на тази цел се осъществява чрез режим на паричен съвет.

Кредитът за частния сектор забави темпа си на растеж на годишна база до 0.2% в края на 2013 г. Основни фактори за динамиката на кредита от страна на търсенето бяха ниската инвестиционна активност на предприятията и липсата на благоприятно развитие на пазара на труд, което ограничава потреблението на домакинствата и допринася за запазването на високата им склонност към спестяване и въздържане от поемането на нови задължения.

В началото на 2014 г. кредитирането започна да се възстановява успоредно с отчетения ръст на частното потребление и инвестициите, както и с положителните данни за пазара на труда. В края на 2014 г. се очаква ръстът на паричното предлагане да достигне 9.2%, като през следващите години ще се колебае в границите от 8.4% до 9%. Темпът на растеж на кредита за частния сектор ще се ускори до 2.9% и ще достигне 5.2% през 2017 г. с постепенно нарастване на приноса на кредитите за домакинствата, предвид очакваното продължаващо възстановяване на вътрешното търсене.

Фискалната рамка за 2014 г. предвижда дефицитът на сектор „Държавно управление“ да възлезе на 1.8% от БВП (1.5% за 2013 г.), а brutният дълг да достигне ниво от 18.4 млрд. лв. В частта на разходите е предвидено нарастване на ресурса за национално съ-финансиране по оперативните програми, поради навлизането на изпълнението на програмите в по-напреднал етап, както и увеличение на средствата за социални политики, включително индексирание на пенсиите от юли и увеличение на минималната работна заплата от началото на текущата година.

Същевременно се предвижда данъчната политика да бъде насочена в подкрепа на макроикономическата стабилност и икономическия растеж, подобряването на бюджетните резултати, повишаването на фискалната устойчивост в дългосрочен план, подобряване на бизнес средата и стимулиране на икономическата активност, ограничаване на данъчните измами, както и намаляване на сивата икономика. Тези мерки ще допринесат за поддържане на доверието на чуждестранните инвеститори към българската икономика.

За периода 2009–2012 г. бюджетните разходи на България отбелязват спад с близо 6 п.п. от БВП – третият най-голям спад в ЕС. Успоредно с ограничаване на държавния сектор тече и процес на преразпределение на основните разходни пера по функции в бюджета. Тенденцията е да се разпределят повече средства към сектори с по-висок принос към икономическото развитие за сметка на сектори като сигурност и общи административни служби.

Специфична препоръка 1 на Съвета от одобрените през 2014 г. препоръки, отнасящи се към Националната програма за реформи и Конвергентната програма на Република България, съдържа ключов аспект от макро-икономическото развитие – **събираемост на данъците**, борба със сивата икономика, както и намаляване на бремето и разходите за спазване на задълженията (т. нар. compliance costs). В тази връзка, България е постигнала сериозен напредък за осигуряването на електронни услуги от данъчната и митническата администрации, както и за въвеждането на други улеснения за гражданите и бизнеса. **Сивата икономика** обаче остава съществена бариера пред постигането на устойчив икономически растеж. В края на 2012 г. средното ниво на сивата икономика, като процент от БВП на страните в ЕС достига 14.9 %, докато за България то е 31.9 %[14] и нарежда страната на първо място по този показател. Сивата икономика и недеklarираният труд имат отрицателни последици върху постигането на макроикономическите цели, качеството и производителността на труда и социалното сближаване, намаляват приходите от данъци и пряко се отразяват на недостатъчното финансиране на социалните системи. По проект „Ограничаване и превенция на неформалната икономика“ по ОПРЧР 2007-2013 г. се изготвя композитния индекс „Икономика на светло“. За 2012 г. въпреки кризата данните показват запазване на положителната тенденция на нарастване – от 66.71 за 2011 г. на 67.32 за 2012 г. Динамиката на индекса се дължи на засилване на мерките срещу неформалната икономика, включващи промени в нормативна уредба и в практическото правоприлагане като свързването онлайн на търговски обекти с НАП, възстановяването на митническото дознание и други. От друга страна, се отчита и приносът на функциониращия повече от три години Национален център за ограничаване и превенция на

неформалната икономика, където се провеждат масирани национални и регионални медийни кампании, обучения на работодатели, на работници и служители, публикуват се аналитични и информационни материали, поддържа се гореща телефонна линия и се предоставят консултации, предлагат се пакети с нормативни промени в законодателството.

До 2020 г. се очаква **темът на нарастване на икономиката** постепенно да се забави, като за периода 2017–2020 г. средният растеж се очаква да възлиза на 2.6%. Ограничаващ фактор за повишението на БВП ще бъде проявлението на задълбочаващите се негативни демографски тенденции, свързани с намаляване на населението в трудоспособна възраст и съответното влияние върху предлагането на труд. Последното ще ограничава потенциала за нарастване на икономиката, тъй като очакваното повишение на участието в работната сила няма да успее да компенсира влошаващите се демографски процеси.

Рисковете, свързани с икономическия растеж в България, до голяма степен зависят от външната среда. Евентуално задълбочаване на спада на икономическата активност в ЕС през 2013 г. и отлагане на възстановяването за 2014 г. ще има директен негативен ефект върху износа и косвен ефект върху потреблението и ПЧИ.

Таблица 3: Макроикономически перспективи[15]

	2013 2017	2014	2015	2013 2016
Показател лв) Темп на изменение изменение	Темп на изменение	Темп на изменение	Темп на изменение	Равнище (млн. Темп на
Реален БВП (по цени от предходната година)	2.1	2.6	78 762 3.4	0.9 3.4
Номинален БВП	4.4	5.2	78 115 3.3 5.2	
Компоненти на реалния БВП				
Частно потребление	50 209 3.0	-2.3 4.3	1.3 4.4	
Правителствено потребление	12 416 2.2	2.5 2.4	2.4 2.3	

Бруто образуване на основен капитал			16 648	-
0.3	2.1			
4.3	5.4	6.0		
Изменение на запасите и нетно придобиване на активи (% от БВП)				
309	0.4	0.4		
0.5	0.5	0.5		
Износ на стоки и услуги				
8.9	6.9	5.9	56 701	
6.1	6.2			
Внос на стоки и услуги				
57 521	5.7	6.3		
6.6	7.1	7.4		
Приноси към растежа на реалния БВП (п.п.)				
Крайно вътрешно търсене				
	-1.2	1.7	3.2	-
4.3	4.5			
Изменение в запасите и нетно придобиване на активи				
	0.0	0.2	0.0	-
0.0	0.0			
Външен баланс на стоки и услуги				
	-2.0	-0.3	-0.6	-
0.9	-1.1			-

1.1.3. Фактори, обуславящи растеж

Растеж, основан на човешкия капитал

Демографско развитие

След 1990 г. се формира трайна тенденция на намаляване на броя на населението, като сравнителният анализ на демографското развитие на България и ЕС по ключови показатели показва наличието на общи неблагоприятни тенденции, по-силно изразени в България. Към края на 2012 г.[16] населените места в България са 5 278, от които 257 са градове и 5 021 - села.

Сто осемдесет и едно населени места са обезлюдени, а в 21.4% от населените места живеят между 1 и 49 души.

Таблица 4. Основни демографски показатели за България за периода 2008-2012 г.

Показател г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2008	2012 г.
Гъстота на населението на 1 км ² 68.6	68.2	67.7	66.1		65.7
Полово съотношение (брой жени на 1 000 мъже) 066	1 067	1 068	1 054	1	1 055
Коефициент на възрастова зависимост 46.0	47.5	44.6 48.7		45.1	
Темп на демографско остаряване 99.5	100.0	101.7	105.6		99.0
Относителен дял на градското от общото население (%) 72.7	71.1 72.9	71.4	71.6		
Раждаемост (на 1 000 души) 10.2	10.7	10.0	9.6		9.5
Смъртност (на 1 000 души) 14.5 15.0	14.2	14.6	14.7		
Естествен прираст (на 1 000 души) 4.3 5.5	-3.5	-4.6	-5.1	-	-
Детска смъртност (на 1 000 живородени) 8.6 7.8	9.0	9.4	8.5		
Нетен коефициент на възпроизводство 0.75	0.71	0.72	0.71 0.72		

Тотален коефициент на плодовитост			
1.48	1.57	1.49	1.51
1.50			

В сравнение с данните от 2001 г. населението на Република България намалява със 7.1%, а спрямо 2008 г. намалява с 4.3%. Към 31.12.2012 г. населението на страната представлява 1.5% от населението на ЕС, като 72.9% (5 307 868 души) живеят в градовете и 27.1% (1 976 684 души) живеят в селата. В районите в южната част на България е концентрирана по-голямата част от населението (64%), което е важен фактор по отношение на потенциала им за развитие. Близо половината от населението живее в Югозападен и Южен централен район, като населението там е съответно 2 129 хил. (29.2%) и 1 462 хил. души (20.1%). Критично слабо населен е Северозападен район с гъстота на населението – 43.87 души/кв.км. към 31.12.2011 г. при средно 66.01[17] за страната. Най-висока степен на гъстота и урбанизация е достигната в Югозападен район.

Общият коефициент на възрастова зависимост (население под 15 и на 65 и повече години съотнесено към населението във възрастта от 15 до 64 години) към 31.12.2011 г. е 47.5%, което е с 1.5 п.п. повече в сравнение с предходната година, като в градовете това съотношение е по-благоприятно – 42.2%, отколкото в селата - 63.9%. Процесът на застаряване засяга всички райони на страната. Силно влошена е възрастовата характеристика на населението в Северозападен и Северен централен райони, където населението на 65+ г. е съответно 23.2% и 20.8%, докато в останалите райони е 17-18%.

Страната има най-неблагоприятни стойности на коефициента на естествен прираст за 2011 г.: -5.1% и се нарежда на последно място по този показател (при средно за ЕС 27 +0.8%), като в сравнение с 2010 г. отрицателният естествен прираст се увеличава с 0.5 п.п. Средният коефициент на естествен прираст за периода 2000 – 2010 г. е -5.0%, при минимална, но положителна средна стойност за ЕС 27 от 0.7% за същия период.

В последните десет години се наблюдава тенденция на засилващ се моноцентризъм, насочен към столицата, концентрация на населението в 7-те големи града и обезлюдяване на големи територии в страната, което води до формиране на регионални и териториални диспропорции в социално-икономическото и демографското развитие на българските райони. Веднъж заселили се в големите градове, по-голямата част от гражданите търсят перспектива и възможности за емиграция към развитите европейски страни.[18] Прогнозите са процесите да се засилят, особено след 01.01.2014 г., когато европейският трудов пазар се отваря напълно за българските работници, като се очаква засилен емигрантски поток на висококвалифицирани кадри, като лекари, учители, инженери от България. Това от своя страна ще влоши допълнително конкурентоспособността на българските региони и значително ще намали интелектуалния им и демографски потенциал.

До голяма степен тези негативни тенденции се дължат на влошения облик най-вече на малките и средните градове, което намалява потенциала им да привличат инвестиции и да създават работни места, което създава своеобразен порочен кръг.

По предвиждания на Евростат за периода 2010-2060 г. населението на България ще намалее с близо 27%, а делът на населението над 65 г. ще достигне до над 32.6%[19], докато този на децата до 15 г. ще се свие до 13%. По прогнози на Световна банка от 2012 г. към 2050 г.

България ще има най-бързо свиващото се население в работоспособна възраст в света. Най-тревожното е, че се очаква населението на възраст между 15 и 24 години да намалее с 41%, което ще окаже директно влияние върху характеристиките и структурата на образователния сектор и пазара на труда, респективно върху цялата икономика.

Здравен статус и здравеопазване

По данни на Световната здравна организация, Обединените нации и Световната банка[20] България заема 73-то място от 145 държави за най-здравите нации в света.

Здравен статус

През 2012 г. средната продължителност на живота в България е 74 години или най-ниска в сравнение с 27-те страни членки на ЕС. През 2010 г. общата смъртност е 970 от 100 000 и все още е най-висока в сравнение с останалите членки на ЕС (ЕЧИ, HEIDI). Нивата на смъртност отразяват здравните проблеми на населението свързани с нездравословен начин на живот, небалансирано хранене, нарастваща употреба на цигари и алкохол, рисков сексуален живот, стрес и ниска двигателна активност (СЗО, Здравни системи в преход, България 2007). Запазва се тенденцията смъртността да бъде по-висока в селата, отколкото в градовете. Най-високо е нивото на общата смъртност в СЗР. В структурата на смъртността по причини, продължават да са водещи болестите на органите на кръвообращението – 65.6% и новообразуванията – 16.7%.

Продължава да бъде висок коефициентът на детската смъртност, независимо от изразената положителна тенденция към снижаване – 7.8‰ през 2012 г. при 8.5‰ за 2011 г. (Таблица 4). Въпреки това, детската смъртност остава 2 пъти по-висока, отколкото в ЕС (за 2011 г. - 3.9‰). По данни на Националната здравно-осигурителна каса, 12% от децата не се проследяват от общопрактикуващ лекар/ педиатър. В селата показателят е по-висок от този в градовете. Причини за това могат да се търсят във влошаване на социално-икономическите условия в селата, ограничения достъп до здравни услуги, по-ниското образование и здравна култура. Областите с най-висока детска смъртност са Сливен (16.6‰) и Монтана (14.4‰), а с най-ниска – област Благоевград (2.3‰), Смолян (2.6‰) и област София (4.4‰).

Здравната култура и здравният статус при населението от малцинствените групи са лоши и изискват особено внимание. Около 1/10 от ромското население в страната, включително децата, е инвалидизирано или страда от тежко хронично заболяване. Липсата на превенция, навици и условия за добра хигиена, както и отложения достъп до здравни услуги за тази група население, са сред водещите причини за повишената болестност. По данни от епидемиологично проучване на психичната болестност[21], 19.5% от българското население през даден етап от живота си е преживяло психично или поведенческо разстройство. По причина на психично разстройство са загубени 21.6% от всички дни в неработоспособност[22]. Това обуславя необходимостта от допълнително засилване на предоставянето на услуги в общността, развитие на качеството и достъпа до психично-здравните услуги в страната, осигуреността с квалифицирани специалисти.

Във връзка със здравната култура, по показателя „недостатъчна физическата активност“ с най-висок дял сред страните от ЕС е България (82%). Ниската физическа активност е един от основните фактори на риска за възникване на хронични незаразни болести. Спортната

инфраструктура в страната се характеризира с морално остарели съоръжения, лоша поддръжка и единични опити за ново строителство на спортни площадки и зали. Недостатъчен е броят на специализираните площадки по местоживеене, на велоалеи и други спортни съоръжения, които предоставят възможности за самостоятелно или организирано практикуване на спорт. Достъпността за хора с увреждания до спортните бази е ограничена или изцяло липсва.

Здравеопазване

По данни на Световната здравна организация общите разходи за здравеопазване за 2010 г. в България възлизат на 6.88% от БВП, при 9.87% средно за ЕС. Делът на публичното финансиране на здравеопазването в България е 53.29% към 46.39% частни през 2012 г.[23]. Неефективното управление на публичните средства допълнително натоварва населението, особено тези с ниски доходи, с относително висок и нарастващ дял частни разходи за здравеопазване (лекарства, изследвания, лечение и профилактика). Болничният сектор разходва 44% от държавния здравен бюджет без да се постига позитивен ефект от гледна точка на смъртността и другите здравни показатели. В контекста на реформата на здравната система, в това число на болничния сектор, съгласно изведените приоритети от Национална здравна стратегия и специфичните препоръки на Съвета (препоръка 4 от препоръките за 2013 г. и препоръка 2 от препоръките за 2014 г.), се идентифицира необходимост от:

- Подобряване достъпа до здравеопазване;
- По-добро функциониране на системата за специализация на младите лекари;
- По-ефективно използване на ресурсите и по-добър баланс между капацитета на болничната помощ и предоставянето на иновативни, интегрирани здравни и социални услуги за възрастни и хронично болни пациенти;
- Подобряване на остойността на здравните услуги чрез обвързване на финансирането на болниците с резултатите и развитие на извънболничната грижа;
- Подобряване на детското здравеопазване.

През 2012 г. в България практикуват 28 643 лекари със специалност, като 31.3% от тях са в Югозападен район, 9.8% обслужват Северен централен район и 12.4% - СЗР. Осигуреността на системата с човешки ресурси се доближава до средните европейски показатели на фона на прогресивно влошаване на възрастовата структура на медицинските специалисти, недостатъчен брой обучаващи се студенти и увеличаване на броя на медицински специалисти, желаещи да търсят професионална реализация извън страната.

По данни на НСИ и НЦОЗА през 2012 г. в страната има 339 лечебни заведения за болнична помощ (държавни и частни). Най-голяма концентрация на лечебни заведения има в Югозападен район (96), следван от Южен централен (67), а най-малка е тя в Северен централен - 35 и Североизточен – 33, като за последните две години 17 общински болници преустановяват дейността си. Осигуреността на населението с болнични легла през 2012 г. е 66.3 на 10 000 души, при средно нивото в ЕС 27 за 2010 г. - 53.8 на 10 000 души. Предвид това, основните нужди в сектора не са свързани с допълнителна инфраструктура, а са предимно от повишаване на нейното качество и високотехнологична осигуреност, както и от осигуряване на адекватен брой специалисти.

Промотивните и профилактичните мерки са основният фокус на Националната здравна стратегия 2014-2020 г. [24]. Другият фокус на Стратегията е свързан с осигуряване на качество

и ефективност в осигуряване на здравни услуги за подобряване качеството на живот на българските граждани. Идентифицирана е необходимост от прилагане на интегриран подход, чрез който да се развият нови модели за справяне с проблемите, свързани със здравето, достъпа до здравните услуги, нуждите на възрастните хора, развитие и усъвършенстване на профилактични и скринингови програми за социално-значими заболявания, развитие на интегрирани здравно-социални услуги и продължаване процеса на деинституционализация. От ключово значение за осигуряване на качествено здравно обслужване е създаване на високотехнологични звена за диагностика и лечение на социално-значими заболявания, въвеждане на модел за оценка на здравните технологии, оптимизиране на системата за спешна медицинска помощ и трансформиране на неефективни болници за активно лечение в заведения за долекуване на общинско ниво, като се разкриват структури за продължаващо лечение.

Една от сериозните слабости на системата на българското здравеопазване е съществуващият дисбаланс в разпределението на здравните заведения на територията на страната, изразяващ се в отдалечеността на мястото на предлагане на медицинска помощ (първична, специализирана, болнична, спешна и неотложна). В тази връзка, основен приоритет в Здравната стратегия е укрепване и модернизирание на системата за спешна медицинска помощ, като в съответствие с нея е изготвена Концепция за развитие на спешната медицинска помощ, която очертава необходимите мерки за подобряване на функционирането на системата и за осигуряване на нейната устойчивост от гледна точка на комуникации, финансиране и персонал.

Подобряването на достъпа до спешна помощ ще се гарантира чрез мрежа от точки за достъп до спешна помощ на няколко нива: доболнична спешна помощ - чрез приемни и филиали към централите за спешна помощ в по-малките населени места, болнична спешна помощ, реализирана на 2 нива - в Спешни болнични комплекси и в част от съществуващите Университетски болници и национален спешен център. Финансовата подкрепа на ЕФРР би осигурила инвестиции и възможност за подобряване на достъпа до спешна помощ чрез изграждането на мрежа от точки за достъп до болнична спешна помощ в областните и университетските болници, както и за Националния спешен център.

В България има 5 специализирани болници за долекуване и продължително лечение с 251 легла и 12 специализирани болници за долекуване, продължително лечение и рехабилитация с 980 легла, които са изключително недостатъчни. Леглата за дългосрочна грижа са 1007 (2.2%) при ниска осигуреност на населението – 1.4 на 10 000 души. Анализите показват, че поради липсата на достатъчно развита болнична услуга по продължително лечение болничните лечебни заведения за активно лечение изпълняват тази функция. В тази връзка, реализирането на своевременни мерки за реструктуриране на здравните услуги и приоритизирането на подкрепата към по-качествена извънболнична помощ, интензифицирана болнична помощ в болниците за активно лечение и развитие на продължителното лечение, рехабилитацията, палиативните грижи и дългосрочните грижи е целесъобразен подход допринасящ за намаляване на разходите за скъпоструващото активно лечение на пациентите.

Наличната в здравния сектор информация не се използва достатъчно за целите на наблюдението, оценката и вземането на решения. Това се дължи както на ограниченията на съществуващите информационни системи, които не могат да произведат необходимата информация, така и на липсата на необходимата свързаност между тях. Тези системи трябва да бъдат адаптирани, за да може да се прилага Директивата за трансграничното здравеопазване. **Инвестициите в електронното здравеопазване** ще бъдат необходими за подобряване управлението на системата и по-добро наблюдение на предлаганите услуги и достъп на пациентите до медицинска грижа, включително в отдалечените региони.

Изведените проблеми поставят на преден план необходимостта от извършване на ключови промени в здравния сектор, изискващи усилия и ресурси за промоция на здравето и повишаване на здравната култура у населението; профилактика на болестите; развитие на капацитета и мотивацията на медицинския персонал, особено в спешната помощ; оптимизация на здравната инфраструктура и модернизацията ѝ чрез нови технологии и оборудване; подобряване на достъпа и равнопоставеността до здравни грижи и услуги за цялото население с акцент върху рискови и уязвими групи.

Образование, обучение и учене през целия живот

Предвид негативните демографски тенденции за страната, нивото на образователните характеристики на населението е ключова предпоставка за качеството на човешкия ресурс. България е класирана на 98-мо място по качество на образователната система общо, на 67-то място по качество на основното образование, на 63-то място по качество на висшето образование и обучението[25]. Държавните разходи за образование остават относително ниски и варират между 3.8 – 3.5% [26] от БВП за последните три години, като показателят за ЕС е 5.4%. Частните разходи за образование за 2010 г. по данни на Евростат са 0.65% от БВП [27].

Обвързването на образованието с потребностите на пазара на труда, най-вече частния бизнес и високотехнологичните производства, се явява „тясно място” в устойчивото икономическо развитие на България. Причините са свързани, от една страна, с липсата на определени приоритетни области за развитие на българската икономика и обвързването на приема в българските висши училища с нуждите от специалисти в тези области, и от друга страна, с качеството на самото образование на всички нива, особено професионалното и висшето. Ключови фактори са образователните програми и качеството и мотивацията на преподавателския състав. Страната е сред последните тридесет в световен мащаб по „ниво на подготовка на персонала” в образователната система.

През 2012 г. структурата на населението на възраст 15 - 64 години по степен на завършено образование е следната [28]: с основно и по-ниско образование са 25.16%, със средно образование – 60.33 %, и с висше образование – 26.5%. Тенденцията е дялът на завършващите висше образование да нараства, а броят на хората с основно и по-ниско образование да намалява. По данни за 2011 г. [29] 40.1% от населението в селата е със средно и висше образование, докато в градовете този процент е 71.6%. Поради влиянието на столицата, най-добрите образователни характеристики на населението в страната има Югозападния район. С относително добри показатели за висше образование са Североизточен (22.6%) и Северен централен район (20.1%). В най-неблагоприятно положение по отношение на образователните характеристики на населението са Югоизточен и Южен централен райони.

Въпреки задоволителното общо образователно равнище на нацията, се наблюдава нарастване на **неграмотното население** и увеличаване на дела на никога **непосещавали училище**. 1.2% от населението над 7 години никога не е посещавало училище, а 1.5% от населението на 9 и повече години е неграмотно. Относителният дял на лицата „никога не посещавали училище” е най-висок в Югоизточен (1.9%) и Южен централен (1.3%) райони, а най-нисък в Югозападен район (0.4%). С разумни инвестиции и целеви мерки България може да подобри тези стойности до 2020 г., като съсредоточи националните реформи и използването на европейските фондове за по-продължително и по-активно участие в образователната система.

Сериозна тревога будят все още незадоволителните резултати на българските 15-годишни ученици, участвали в изследването PISA (2012), където на равнище по-ниско от критичното второ в областта на четенето са 39.4% от учениците, в областта на математиката са 43.8%, а в областта на природните науки – 36.9%, което налага продължаващи реформи в стандартите и в учебните програми, както и квалификация на учителите. Макар и в трите изследвани области българските ученици да са показали резултати, по-високи в сравнение с предходното изследване, България все още е сред страните с най-ниски резултати и това потвърждава необходимостта от повишаване на качеството на образованието и подобряване на националните и външни системи за оценка на знанията и уменията на учениците.

Налице са значителни разлики в относителния дял на неграмотните лица при трите основни етнически групи. При самоопределилите се като българи 0.5% са неграмотни, при турската етническа група – 4.7%, и при ромската – 11.8%. 23.2% от децата до 15 години от ромския етнос не учат, като този дял е съответно 11.9% от турската етническа група и 5.6% - от българския етнос. Едва 0.5% от ромите имат висше образование, докато почти половината от тях са с начално или дори незавършено начално образование. Основните причини за тези данни са затруднен физически достъп до училището, финансови и битови проблеми в семейството, културни особености и специфики. Особено тревожен е фактът, че нарастването на неграмотността и увеличаването на дела на отпадащите от училище са съсредоточени в нискодоходни и някои етнически групи от населението[30], като неграмотността в редица случаи се съпровожда със социални рискове. Ясно се очертава необходимост от ефективна образователна интеграция при прилагане на мерки както за задържане на децата в образователната система, включително чрез осигуряване на възможности за целодневно обучение, така и за подпомагане на грамотността на населението в трудоспособна възраст с фокус върху групи с висок риск от маргинализация и социално изключване.

За 2012 г. лицата преждевременно **напуснали образование и обучение** представляват 12.5%[31] от населението на 18-24 години. *За 2011 г. този процент е 11.8%*[32], *за 2010 г. е 13.9%*. Налице е колебание в тенденцията за намаляване на процента. Същият остава висок на фона на общата образователна характеристика на населението и дисбаланса между търсенето и предлагането на квалифицирана работна сила на пазара на труда.

В този контекст следва да се обърне специално внимание и на **децата и учениците със специални образователни потребности** и достъпа им до образователни услуги. В България са интегрирани повече от 70% от децата със СОП, които имат равни възможности и достъп до образователната система в страната. Въпреки това, наличието на голям процент интегрирани деца със специални потребности не решава основния проблем на България в тази област, а именно след влизането им в образователната система да имат равен шанс за получаване на знания и умения и за ефективна подготовка и обучение за реализирането им като пълноценни граждани на обществото и реализацията им на пазара на труда. Основна бариера пред достъпа до образование на децата със СОП е липсата на достъпна архитектурна среда в повечето учебни заведения, както и липсата на подходяща материално-техническа база, като същевременно не са осигурени възможности за дистанционно обучение. Друг очертаващ се проблем е недостатъчният брой квалифицирани педагогически специалисти за работа с деца със СОП.

В **предучилищното образование** през 2013 г. са обхванати 83.6% от децата до 6 годишна възраст включително, при 82.1% през 2012 г. (нетен коефициент), като този процент нараства в периода след 2007 г. На практика обаче, в малките и отдалечени населени места постепенно децата остават без достъп до предучилищно образование поради липса на достатъчен брой деца за гарантиране на издръжката, като същевременно в големите градове, където основно се

концентрира населението на страната, местата в детските градини не достигат. Наличието на добра материална база, квалифициран персонал и съвременни образователни програми в детските градини са основен фактор за осигуряване на висококачествено образование и грижи в ранна детска възраст.

Демографските тенденции и общата социално-икономическа картина влияят и върху необходимостта от стратегически реформи в областта на **средното образование**. Ключов показател е намаляването на броя на учениците от I до XII клас през последните пет години с около 70 хил. души[33]. В периода след 2007 г., поради финансови и демографски причини, над 400 училища са закрити. Закриването на образователни институции, особено в малки населени места, трябва да бъде съпътствано от прилагане на добри практики с културни институции, читалища, библиотеки. Отделно, в средното образование има нужда и от засилване на ролята и практическата насоченост на обучението в училища, които създават път към заетост за хора, които не влизат в системата на висшето образование. Затова основен акцент на реформите в средното образование остава повишаване качеството на учебното съдържание, на предоставяните образователни услуги, включително чрез подходящи инфраструктурни инвестиции за подобряване на състоянието на сградния фонд и чрез подобряване на равния достъп (подкрепяща среда за деца със СОП) и фокус върху кариерно ориентиране, работа с родителите и достъп до партньорски мрежи с работодатели.

За програмен период 2007-2013 г., основните инфраструктурни дейности бяха свързани основно с въвеждането на мерки за енергийна ефективност. В допълнение към тях е необходимо и обновяване на сградния фонд, включително за безопасна, здравословна и достъпна архитектурна среда.

Отправна точка за осъществяване на реформите в областта на училищното образование е приемането на нов Закон за училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка[34], който ще адресира някои от най-важните предизвикателства, сред които:

- ефективен достъп до образование и превенция на отпадането от училище - посредством задължително две годишно предучилищно образование, разширяване обхвата на въвеждане на целодневно обучение, нов вид на училищната система (1-ви-10-ти клас), въвеждане на гъвкави пътеки и форми на образование и обучение;
- повишаване на качеството на образованието и по-добри образователни резултати - чрез модернизирани учебни планове, стандарти и учебни програми, разработване на система за квалификация и кариерно развитие на педагогическия персонал; въвеждане на цялостна система за управление на качеството, включително скрийнинг в ранна възраст, диагностика на училищната готовност, разширяване на обхвата на външно оценяване чрез въвеждането на понятието „добавена стойност“, ДЗИ на две равнища, инспектиране на институциите в системата, самооценяване и т.н.

Професионалното образование и обучение и висшето образование са другата област от българското образование, в която има нужда от предприемане на действия по посока осигуряване на необходимите умения, които се търсят на пазара на труда. Основните предизвикателства пред ПОО в България са свързани с: недостатъчно ефективното сътрудничество със социално-икономическите партньори; недостатъчно съответствие на предоставяното ПОО с изискванията и потребностите на бизнеса; недостатъчна гъвкавост на системата за справяне с ранното отпадане от училище преди придобиване на професионална

квалификация; липса на гъвкави възможности за повторно включване в професионално обучение.

Системата на **висшето образование** в България обхваща 51 висши училища (37 държавни и 14 частни). Тази мрежа надвишава значително средните показатели на редица съпоставими с България страни от ЕС - като население и територия. Експанзията на висшите училища обаче не се е отразила благоприятно върху качеството и ефективността на образованието - изостава се с развитието на иновативния потенциал на системата. Тя бавно реагира на динамично променящите се изисквания към квалификацията, мотивацията и професионалната кариера на специалистите с висше образование.

Управлението на системата се осъществява на национално и институционално ниво. Държавата има отговорност за разработване и осъществяване на дългосрочна национална политика и създаване на условия за гарантиране на академичната автономия на висшите училища, качеството на подготовка на специалистите и осигуряването на адекватни условия за осъществяване на научни изследвания. Управлението на институциите се осъществява съгласно правомощията за академична автономия на висшите училища, но държавата подпомага развитието на модерно институционално управление чрез разпределение на ресурси на конкурентна основа.

През последните години се наблюдава занижен контрол от страна на държавата върху количествения растеж на мрежата от висши училища, за сметка на качеството на обучението, реализацията на завършващите и ефективността на инвестициите в сектора. Всичко това възпрепятства модернизацията на системата на висшето образование в България и развитието на университетската наука, в съответствие със световните критерии и европейските стандарти. В тази връзка се идентифицира необходимост от конкретни мерки с цел подобряване на качеството, ефективността и достъпността на висшето образование - подобряване (стратегическо и оперативно) на обучението, преподавателската и изследователска дейност в областта на висшето образование, и развитието на е-образование; модернизиране на образователните и обучителни програми, за да отговарят по-добре на нуждите на пазара на труда; насърчаване на професионалното развитие и интегритета на служителите във висшето образование; насърчаване на стратегическото сътрудничество между институциите за висше образование, бизнеса и сектора за научни изследвания, както и връзка с местната/ регионална общност; въвеждане на специфични мерки с оглед подобряване на партньорството между образованието и бизнеса; мерки за подобряване на инфраструктурата, оборудване и обзавеждане на висши училища. Върху тази структура следва да се влияе чрез създаване на системи за връзка на търсените на пазара на труда специалности. Към момента най-висок е дялът на завършващите икономически специалности, администрация и управление, и право. Показателно е, че по-малко от 30% от завършващите студенти се реализират по съответната професия. На пазара на труда има недостиг на квалифицирани кадри в сферата на педагогическите и инженерните науки, както и в системата на здравеопазването.

Изграждането на устойчива връзка образование-наука-бизнес е основа за развитие на икономика, базирана на знанието и съществена част от реформата във висшето образование. В тази връзка висшето образование и неговата обвързаност с нуждите на пазара на труда играят съществена роля. Данните на Доклада за глобалната конкурентоспособност на Световния икономически форум (WEF GCR), показват изоставане на страната по степента на сътрудничество между бизнеса и университетите[35]. Съгласно доклада на Световна банка за подготовка на Иновационната стратегия за интелигентна специализация въпреки че има млади хора, които създават високотехнологични фирми, те не са свързани с научно изследователските

институти и с университетите, в резултат на което няма документирани примери за spin-off компании от научно-изследователските организации с публично финансиране, които да са се разраснали в средни или големи предприятия[36].

Ученето през целия живот[37] е ключовият фактор за постигане на общата за ЕС цел – конкурентна и динамично развиваща се икономика, базирана на знанието, като съчетава формално образование и обучение, неформално обучение и самостоятелно учене. Предвид заложената европейска цел 15% от лицата да участват в УЦЖ към 2020 г., за ЕС 27 понастоящем този показател е 8.9%, а за България – едва 1.3% за лицата на възраст между 25 – 64 г. през 2011 г. и 1.5% през 2012 г.[38]

Създадена е система за кариерно ориентиране, осъществени са мерки, свързани с покриване на съвременните изисквания към учебното съдържание, разработена и приета е Националната квалификационна рамка, създадени са и функционират Центрове за насърчаване на предприемачеството във висшите училища.

Сериозен проблем остава прилагането на мерки по отношение на **неформалното обучение и самостоятелното учене**. Динамиката в социалните и икономически процеси води до развитието на нови и гъвкави форми на придобиване, признаване и валидиране на знания и умения за успешна реализация на трудовия пазар. По отношение на неформалното обучение и самостоятелното учене през 2014 г. в България се очаква да заработи Система за валидиране на неформално и самостоятелно придобити знания, умения и компетентности[39].

Друг сериозен проблем за квалификацията на човешките ресурси е ниското ниво на **компютърни и интернет умения**, което пречат широкото използване на ИКТ и базираните на тях услуги и постигането на цифров растеж. България продължава да изостава от средните показатели за ЕС. По данни от Digital Agenda Scoreboard през 2011 г. само 42% от населението има някакво ниво на компютърни умения и 50% имат интернет умения при средни стойности за ЕС съответно 67% и 73%; лицата с високи компютърни умения са 11% при 27% средно за ЕС, а тези със средни и високи умения са 29.3% при 50.9% средно за ЕС 27. Необходими са интервенции на всички нива на образователната система, както и на системата на **квалификация и преквалификация на заети, безработни, хора и групи в неравностойно положение** за повишаване на цифровата грамотност на гражданите и избягване на т.нар. цифрово изключване.

Комуникационната инфраструктура, оборудването и специализираните софтуерни приложения, необходими за различни дейности в образователната система и в научните институции, са в голямата си част физически и морално остарели. Въпреки че към момента е осигурена 100% свързаност на всички училища в България към Интернет, все още изостава модернизиранието на ИКТ инфраструктурата. Това влияе пряко върху качеството на образователния процес и възпрепятства навлизането на е-образованието. Последната мащабна кампания за реновиране на компютрите в училищата е реализирана в периода 2005-2007 г. в изпълнение на Националната стратегия за въвеждане на информационните и комуникационните технологии в българските училища, когато са доставени над 65 000 компютъра. Въпреки че през 2012 г. започна нов цикъл за обновяване на компютрите в училищата, възможностите позволиха да се оборудват терминални работни места едва в 500 училища на фона на над 2 600[40] училища в образователната система. Не са правени никакви сериозни усилия за създаване на модерна облачна инфраструктура, на чиято база да се изградят условия за

създаване и достъп до модерно образователно съдържание и създаване на учебна среда, ориентирана към ученика.

Заетост и пазар на труда

Неблагоприятната демографска ситуация определя тенденция в страната за трайно намаляване на населението в трудоспособна възраст и риск за социалните системи. Като следствие от икономическата криза за периода 2008 – 2011 г. се наблюдава понижаване на икономическата активност на лицата на възраст между 15 и 64 години, намаляване на коефициента на заетост и нарастване на коефициента на безработица. През 2012 г. се наблюдава повишаване на икономическата активност, както в следствие на повишаване на заетостта, така и в следствие намаляване на лицата извън работната сила, вкл. и обезкуражените лица, които започват активно да търсят работа.

Негативното развитие по отношение на населението в трудоспособна възраст се дължи на същественото занижаване на коефициента на демографско заместване и интензивния емиграционен процес на лица във възрастовата група 20 – 39 години. Коефициентът на демографско заместване е най-неблагоприятен в Северозападен район и Северен централен район – по 59/100, а със сравнително по-добри стойности – в Южен централен (67/100) и Североизточен район (68/100). Над 75% от населението в трудоспособна възраст (47% от общото население) живее в градовете. В страната е налице негативна тенденция по отношение на възрастовата структура и възпроизводството на трудоспособното население, както и дисбаланс в разпределението на работната сила между градските и селските населени места. Застаряването на работната сила в условия на динамичен пазар на труда с постоянно променящи се изисквания към квалификацията и професионалните умения на заетите, е процес, който поражда необходимостта от непрекъснато повишаване на общия потенциал на работната сила, от една страна чрез учене през целия живот и, от друга, чрез активно стареене на лицата, които продължават да се трудят и в напреднала възраст.

Таблица 5. Основни показатели за пазара на труда в България, 2007-2012 г.

Показател	година				м.
	2007	2008	2009	2010	
ед. 2011[41]	2012				
Коефициент на икономическа активност (15+ г.)					
%	52.6	53.8	53.0	52.0	
	52.5	53.1			
Коефициент на икономическа активност при лицата на възраст 15 - 64 години					
%	66.3	67.8	67.2	66.5	
	65.9	67.1			

Коефициента на демографско заместване				
брой	99/100	91/100		
82/100	74/100	68/100	64/100	
Коефициент на заетост (15-64 г.)				
%	61.7	64.0	62.6	59.7
58.4	58.8			
Коефициент на заетост (20-64 г.)				
%	68.4	70.7	68.8	
65.4	62.9	63.0		
Коефициент на безработица (15+ г.)				
%	6.9	5.6	6.8	10.2
11.3	12.3			
Коефициент на младежка безработица (15-24 г.)				
%	15.1	12.7	16.2	
23.2	25.0	28.1		

Населението в трудоспособна възраст[42] към края на 2012 г. е 61.7% от цялото население, съответно в над-трудоспособна възраст е 24.0%, а в под трудоспособна възраст – 14.3% от населението на страната. Тенденцията е населението в трудоспособна възраст да намалява (2008 г. – 63.2%, 2009 г. – 63.1%, 2010 г. – 62.7%, 2011 – 61.7%) поради отрицателния баланс при възпроизводството на трудовото население и трайно установения процес на емиграция на хора в трудоспособна възраст с цел намиране на по-добра професионална реализация и възможности за по-добро заплащане на труда.

По данни на Евростат **общата производителност на труда** на един зает за 2011 г. нараства с 2 п.п. спрямо 2010 г. (44%) и 2009 г. (44%), достигайки ниво от 46% спрямо средното за ЕС 27 (= 100%) ниво, което нарежда страната на последно място по този показател. С най-добри стойности е ЮЗР, а във вътрешнорегионален план - областите София, Бургас, Варна и Стара Загора. Нарастването в индекса на производителността се дължи преди всичко на отчитания спад в заетостта на населението и много по-малко на реално нарастване в реализираните абсолютни стойности на доход. Индексът на обща производителност за България (при база 2005 г. = 100) се изменя в периода 2008 – 2011 г. както следва от 110 – 106.8 – 112.5 – 118.5 при средно за ЕС 27 ниво съответно 102.5 – 99.8 – 102.4 – 103.6, на база на което страната се изкачва от 7-мо място през 2009 г. до 3-то през 2011 г.[43]

По отношение на **коефициента на заетост**, въпреки предприетите мерки и програми за насърчаване на заетостта през последните години, и в частност тази при жените, все още се наблюдава различие в заетостта между двата пола. Равнището на заетост сред лицата с основно, начално и по-ниско образование е значително по-ниско от общото равнище на заетост.

По отношение на статистически наблюдаваната от ЕК възрастова група 20 – 64 години, коефициентът на заетост в България е намалял с 2.5 п.п. като за 2010 г. е съответно 65.4%, а за 2011 г. – 62.9[44]. Заетостта по полов признак (мъже/жени) в същата възрастова група за

двете разглеждани години е съответно – 69.1%/61.7% за 2010 г. и 66%/59.8% за 2011 г.[45] За 2012 г. нивото на заетостта в България достига 63.0%, като е по-нисък от средните за ЕС 27 68.5%. Сред районите Югозападният се откроява с най-висок коефициент на заетост – 69.2% през 2012 г., при 58% за Северозападен и 62% за Югоизточен район.

По отношение на структурата на заетостта за лицата на възраст 15 и повече навършени години в периода 2008 - 2012 г. е регистрирана обща тенденция към намаляване броя на наетите лица в частния сектор с 13.2% и самостоятелно заетите лица с 18.9%. Заетостта в сектор „услуги“ нараства, докато броят на заетите в сектори „индустрия“ и „селско, горско стопанство и риболов“ намалява. Това се дължи на общия нисък икономически растеж, значителното свиване на бизнеса, особено при МСП и относително бавното възстановяване на вътрешното търсене.

По отношение на **заетостта на хора с увреждания** в трудоспособна възраст, през 2011 г. заетите лица с „поне един траен здравословен проблем или заболяване“ са 368.6 хил., от които 173.5 хил. мъже и 195.1 хил. жени. Безработните лица с този критерий са 58.9 хил., а лицата извън работната сила - 450.8 хил. По данни от анализ на АЗ[46] през последните години хората със специфични нужди ускорено отпадат от пазара на труда. Около 90% от хората с трайни увреждания, които работят, имат средно или по-високо образование, като те съставляват малко повече от половината от хората с увреждания в трудоспособна възраст.

Възможностите за устройване на работа на безработните с намалена работоспособност са крайно ограничени. По данни на Агенцията за хората с увреждания за 2010 г. броят на специализираните предприятия и кооперации на хора с увреждания е 124, но заетите в тях не надхвърлят 5 хиляди. Предприети са действия за развитието на социалната икономика и подкрепа за социалните предприятия чрез изграждане на подкрепяща среда и реализиране на подходящи дейности, с които са ангажирани лица с увреждания. Към настоящия момент, по данни на АХУ, 1 042 лица с увреждания са заети в специализирани предприятия. Все още липсват достатъчно на брой добри практики за развитие на подобни предприятия. Следва да продължи развитието на подкрепящата среда и подходящи дейности, с които да бъдат ангажирани лица с увреждания, лица с психични заболявания, лица, страдащи от различни зависимости или лица, изтърпели наказание лишаване от свобода.

По отношение на **етническата принадлежност**, икономически активното население е най-многобройно при българската етническа група (53.5%), следвана от турската етническа група (45.4%) и от ромите (38.8%). В ромската етническа група делът на учащите след 15-годишна възраст и делът на пенсионерите е най-нисък, като икономически неактивни са цели три пети от ромите над 15 години – 61.2%. Въпреки мерките и програмите за насърчаване на заетостта сред ромите през последните години, техният ефект все още не е достатъчно осезаем, като заетостта достига едва 19.5% от всички роми над 15 г.

За 2012 г.[47] безработните лица на 15 и повече години са 410.3 хил., като в сравнение с 2010 г. се увеличават с 9.1%. За същия период коефициентът на безработица се увеличава с 1.0 п.п. в сравнение с 2010 г. и достига 12.3%. Коефициентът на безработица за ЕС 27 за 2011 г. е 9.7%, като остава непроменен спрямо 2010 г. и само с 0.7% по-висок спрямо 2009 г. България заема 9-то място по коефициент на безработица в Европейския съюз по данни за 2011 г. и тази негативна картина се запазва и понастоящем.

Броят на **обезкуражените лица** се увеличава в периода 2008-2011 г. (от 151.9 до 235.2 хил.), но през 2012 г. се наблюдава намаление (на 227.7 хил.), поради предприетите мерки за тяхното активиране и включване в обучения и заетост. Основните причини, поради които лицата извън работната сила желаещи да работят не търсят работа са: посещаване на учебно заведение или курсове за квалификация, недобро здравословно състояние, лични и семейни причини или са т.нар. обезкуражени лица (т.е. смятат, че няма работа в съответната област, нямат необходимото образование, има много безработни или считат, че са твърде млади или твърде стари и няма да могат да си намерят работа).

За 2012 г.[48] в **структурата на безработицата** на лицата на 15 и повече години от гледна точка на възрастовия показател най-висок е дялът на лицата във възрастовата група 25 – 34 навършени години (26.5%), следвана от групата на лицата между 35 – 44 навършени години (22.4%). Лицата между 25 – 44 годишна възраст са с установени трудови навици и натрупан определен професионален опит – основни фактори, оказващи влияние върху производителността и ефикасността на труда.

Младежката безработица е съществен проблем за наличието на конкурентоспособна икономика и активно социално включване. България е една от държавите-членки на ЕС с най-висок дял на младите хора между 15 и 24-годишна възраст, които не са нито в образование, нито в обучение, нито в заетост. При средно 12.9% за ЕС 27, стойността на този показател за България е 22.6%. Недостатъчно високото образователно равнище и отдалечеността от пазара на труда излагат младите хора на силен риск от изпадане в бедност. По отношение на младежката безработица до 29-годишна възраст данните към октомври 2013 г. показват регистрирани 75 724 безработни младежи в бюрата по труда, като дялът им от общия брой безработни е 20.4%. Приетата през 2012 г. национална инициатива „Работа за младите хора в България”[49], насочена към активиране на младите хора без работа, се очаква да доведе до намаляване на равнището на младежка безработица.

Безработицата сред **по-възрастните** (55-64 г.) е сред проблемите на пазара на труда, който изисква изпълнението на целенасочени програми и мерки за повишаване пригодността за заетост и икономическата активност на целевата група. Коефициентът на безработица във възрастовия интервал 55-64 г. през 2012 г. се увеличава с 1.6 п.п. до 10.4 % спрямо 2011 г. Стойността на коефициента е над средното равнище на ЕС27, което за 2012 г. е 7.3%.

Продължително безработните (от една или повече години), като дял от всички безработни лица намаляват от 55.8% през 2011 г. до 55.2% през 2012 г. *Коефициентът на продължителна безработица за ЕС27 нараства от 2.6% през 2008 г. до 4.1% през 2011 г. За България стойностите са 2.9% за 2008 г., 4.8% за 2010 г. и 6.3% за 2011 г.,* което нарежда страната в първата десетка на страните с най-висок процент на дълготрайна безработица. През 2012 г. коефициентът на продължителна безработица е 6.8%.

Високите нива на безработица във всичките й измерения извеждат следните предизвикателства:

- липса на ефективна връзка между образование, квалификация и търсене на труд;
- затруднен преход от образование към първа работа, поради липса на трудови навици сред младежите;
- създаване на предпоставки за подобряване координацията между институциите на пазара на труда;

- повишаване на ефективността на стимулите за икономическа активност (възрастни, майки, младежи);
- ниска трудова мобилност, неизползвани възможности за алтернативни, дистанционни и иновативни форми на заетост.

Относно **търсенето и предлагането на пазара на труда на работната сила**[50] през 2011 г. се наблюдава временно ограничаване на масовите уволнения и неравномерно по време и по отрасли търсене на работна сила. При тези условия на ограничено търсене, заетостта зависи, от една страна, от отрасловата принадлежност и от равнището на квалификация, а от друга страна – от съответствието между професионалните умения и компетентностите на търсещите работа и изискванията на работодателите. Разминаването между нуждите на работодателите от работници с определена квалификация и специалистите, които създава образователната система[51], е сериозно, а именно 64% от работодателите се нуждаят от работници с техническо образование, но едва 27% от студентите се обучават в такива специалности.

Подобряването на **качеството на работната сила** чрез образование и обучение е основна предпоставка за успешната реализация на пазара на труда, повишаване и запазване на заетостта, адаптиране към промените. Недостатъците в професионалната подготовка се отразяват негативно върху икономическите резултати и водят до забавяне на икономическия растеж. Според данни на Агенцията по заетостта към м. октомври 2013 г. 54.3% от регистрираните безработни лица са с основно и по-ниско образование и без квалификация. Това са лица с ниска пригодност за заетост, които трудно намират работа и най-често остават на пазара на труда като продължително безработни. Проблеми с реализацията на пазара на труда имат и лицата, които притежават знания и умения, включително и квалификация, които не се търсят на пазара на труда или не съответстват на изискванията на съвременните работни места. Тези две групи безработни лица формират една от основните целеви групи на активната политика на пазара на труда.

Посредническите услуги за заетост имат ключова роля при прехода на безработните и току-що завършили своето образование лица към заетост, за намаляване на продължителността на безработицата и срещането на търсенето и предлагането на работна сила на пазара на труда. Активните действия на бюрата по труда и другите трудови посредници водят до постоянно нарастване на броя на започналите работа безработни лица чрез посреднически услуги. Общият брой на постъпилите на работа е 141 275 и нараства с 26.2% спрямо същия период на предходната година, като броят на лицата, постъпили на работа чрез посредничеството на бюрата по труда за посочения период възлиза на 50 480. За 2012 г. устроените на работа безработни са със 7.1% повече спрямо 2011 г. Увеличението се обуславя от по-големия брой постъпили на работа основно по схеми на ОП РЧР и чрез субсидирана заетост (по програми и мерки съгласно Закона за насърчване на заетостта), но влияние оказват и повечето устроени на първичния пазар на труда. Традиционно, преобладаващата част (над 75%) от започналите работа безработни използват посредническите услуги на бюрата по труда, но за първото тримесечие на 2013 г. около 48% от успешното посредничество на пазара на труда се осъществява от другите трудови посредници.

Към средата на 2013 г. във водения от АЗ регистър са вписани 295 трудови посредници за извършване на посредническа дейност в страната, като от тях 214 са с право да търсят и предлагат работа в чужбина и 77 - извършват посредническа дейност на морски специалисти. В началото на 2011 г. АЗ стартира изграждането на единен портал за обявените работни места в цялата страна, като до средата на 2013 г. адреси за връзка чрез интернет страницата на АЗ са предоставили 28 посредници. По отношение на **политиката за защита и регулиране на**

националния трудов пазар и контрола върху трудовата миграция АЗ ежегодно следи, издава, продължава или прекратява удостоверения за извършване на посредническа дейност у нас и в чужбина.

Посредническите услуги са особено ефективни при осигуряване на заетостта на жените (средно около 55% от всички устроени на работа); лицата без квалификация (около 42%); специалистите с техническо образование (около 30% от всички устроени на работа) и продължително безработните лица и младежи до 29 г. По-нисък дял на реализация на трудовия пазар чрез посреднически услуги на безработни лица все още се отчита при категориите: безработни с работническа професия; специалисти в областта на селското стопанство, образованието, хуманитарните науки; безработни с висше образование и безработни с увреждания.

Агенцията по заетостта, като основен посредник на пазара на труда, е обект на Препоръка 3 на Съвета, като с цел да се подпомогнат ефективно търсещите работа е идентифицирана нужда да се засили капацитета за прогнозиране и осъществяване съответствието между търсене и предлагане.

АЗ реализира активна политика, насочена включително за подпомагане социално-икономическата интеграция на групи в неравностойно положение. Една от най-уязвимите групи на пазара на труда е тази на безработните роми. В изпълнение на инициативата „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.” общо за първото тримесечие на 2013 г. е осигурена заетост на 3 856 безработни роми, от които 2 971 са устроени по различни програми и мерки за заетост. От тях 2 025 са включени в Национална програма „От социални помощи към осигуряване на заетост“, а други 885 лица са започнали работа на първичния пазар. Обучение за мотивация за активно търсене на работа са преминали 1 239 лица от ромски произход, в курсове по професионална ориентация са включени 654 лица, курсове по ключови компетентности са преминали 146 лица, а други 113 са обхванати в професионални-квалификационни курсове по ОП РЧР. Във връзка с насърчаването на социалния и граждански диалог на безработните лица от ромски произход, през първите три месеца на 2013 г. са осъществени 20 срещи с ромски НПО за търсене на съдействие.

Социално включване и намаляване на бедността

*България е на първо място сред държавите-членки на ЕС, в които **рискът от бедност или социално изключване**[52] за населението е над средното равнище за ЕС[53].* Равнището на бедност след социални трансфери в България за 2008 г. е 21.8% (за ЕС 27 то е 16.3%) или бедни са били около 1 657 000 лица[54]. През 2010 г. процентът нараства до 22.2%[55] (20.7% за 2009 г.) или бедни са 1 672 000 лица[56]. Понастоящем 49% от населението на страната живее в риск от бедност или социално изключване. Под линията на бедността[57] е 9% от населението в ЮЗР до 30.6% от населението на Северозападен район.

По възрастови групи рискът само от бедност е най-висок за **населението в надтрудоспособна възраст** – 31.2% и за **децата до 18-годишна възраст** – 28.4%[58]. Според икономическия статус, рискът само от бедност е най-висок за **безработните** – 52.2%, **пенсионерите** – 28.6% и останалите икономически неактивни лица – 27.6%. България заема второ място сред страните от ЕС27 по брой на лицата във възрастова група над 65 г., които са в риск от бедност - 32% от всички лица в тази възрастова група[59]. **Работещи бедни**, които имат работа, но заплащането

не е достатъчно за осигуряване на основен жизнен стандарт са 8.2% от заетите. Разликата между доходите на най-бедните и най-богатите 20% от домакинствата е 6.5 пъти[60]. По данни на НЦОЗА се увеличава броят на **лицата с трайно намалена работоспособност**. След 2008 г. се регистрира увеличаване на броя на децата до 16-годишна възраст, признати за лица с вид и степен на увреждане и всяко четвърто от тези деца е с увреждане между 71-90%.

Децата са специфична уязвима група, която в много голяма степен е застрашена от риск от бедност и социално изключване (51.8% от всички деца). Това е най-често при децата в домакинства с ниски доходи, децата с увреждания, децата, които са лишени от родителски грижи, децата, които живеят в лоши жилищни условия и др. Нивото на бедност сред децата е едно от най-високите за ЕС.

Съгласно *Country Fact Sheet* **лицата, живеещи в домакинства без заети лица, за 2011 г. са 15.1% от населението до 60 години, спрямо 13.5% за 2010 г. (7.9% от цялото население на страната в същата възрастова група)**. Този коефициент за ЕС 27 е 9.9% от населението в същата възрастова група, което отново поставя България на едно от първите места по риск от бедност, поради липса на трудова реализация и свиване на икономическата активност. По данни от изследването „Статистика на доходите и условията на живот“ (EU-SILC) през 2011 г. 11.0% от лицата на възраст до 60 години живеят в домакинства с **нисък интензитет на икономическа активност**, спрямо 7,9% за 2010 г. Делът на лицата, живеещи в домакинства, в които възрастните са работили по-малко от 20% от общия им потенциал за работа през 2011 г., е най-висок в СЗР (15.8% от населението на възраст 0-59 г.), докато този дял в ЮЗР е 6.4%. Териториалните различия и социално-икономическите неравенства, пораждащи бедност и социално изключване, се задълбочават от неравномерното разпределение на инвестициите и стопанската активност. Делът на населението, засегнато най-малко от риск от бедност или социално изключване (живеещи в риск от бедност, с материални лишения и в домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност[61]), е най-нисък в ЮЗР (41.4%) и най-висок – в СЦР (57.3%). Най-актуалните проблеми по отношение на социалното изключване в страната са свързани с безработица, ниско образование, ниски доходи, осигуряване на достъп до информация и комуникация, осигуряване на достъпна физическа среда, особено за хората с увреждания и хората със затруднения в придвижването, осигуряване на достъпен транспорт, достъп до култура и спорт, достъп до публични услуги, включително и финансови.

Една от основните причини за високия риск от бедност е недостатъчната ефективност на социалните трансфери. Съгласно данните на Евростат за 2010 г., нашата страна е трета по неефективност на извършваните социални трансфери, като в същото време изпреварва по техния размер (като дял от БВП) единствено Полша[62]. От друга страна, социалното подпомагане е основният инструмент за гарантиране на адекватна социална закрила на уязвимите групи в населението. Необходима е своєвременна оценка на системата, насочена към гарантиране на адекватни и устойчиви социални плащания, подобряване на капацитета, планирането и координацията на отговорните институции и развитие на системи за мониторинг, контрол на ефективността и ефикасността на процеса. Лошото състояние на социалните системи като цяло (здравеопазване, образование, социално осигуряване и социално подпомагане) повишава съществено риска от вторична бедност.

Специфична група от населението, която живее в риск от бедност и социално изключване са **ромите**[63]. Концентрацията на представителите на тази уязвима етническа група в обособени квартали и райони[64] води до социално изключване, влошаване на жилищните и санитарни условия, проблеми с изграждането и поддръжката на инфраструктурата, транспортни проблеми

и трудности при осигуряването на образователни, здравни и социални услуги. Създаването на механизми и условия за активно включване на ромите в икономическия и социален живот на страната е ключова предпоставка за предотвратяване мултиплицирането на модела за социално изключване и още по-засилено социално капсулиране. Доколкото проблемите пред социално-икономическата интеграция на маргинализираните общности като ромите имат комплексен характер, следва да се прилага интегриран подход, съчетаващ интервенции в следните области: подобряване достъпа до заетост; подобряване достъпа до образование; подобряване достъпа до социални и здравни услуги, както и осигуряване на нормални жилищни условия.

Проблемите със социалното изключване на групите в неравностойно положение допълнително се задълбочават от липсата на възможности за активен социален и културен живот. Лошото състояние на материалната база неминуемо води до цялостно влошаване на качеството на услугите в областта на културата. Необходимо е също така подобряване достъпа за хора с увреждания – не само чрез достъпна архитектурна среда, но и чрез съвременни аудио-визуални техники, насочени към тази група от населението.

Процесът на **деинституционализация** и предоставянето на достъпни и качествени услуги в съответствие с индивидуалните потребности на нуждаещите се е един от ключовите инструменти за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване. В България е развита мрежа от социални услуги в институции и в общността за деца и възрастни хора (общо 1 018 – 237 специализирани институции и 781 услуги в общността към края на м. октомври 2013 г.). Тенденциите са за постоянно нарастване на броя на социалните услуги, предоставяни в общността.

Деинституционализацията на грижата за деца е необратим процес, чието начало беше поставено с приемането на Закона за закрила на детето през 2000 г. Съществен тласък тази политика получава чрез приемането на Национална стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България” и Плана за действие към нея. Към настоящия момент деинституционализацията навлиза в решителен етап, като от изпълнението на 5-те проекта, заложи в Плана за действие към Националната стратегия и реализирани с финансовата подкрепа на ЕС, чрез така нареченото „кръстосано финансиране”, вече има конкретни резултати.

При съпоставяне на данните за 2011 г. с предходните години се наблюдава ясна тенденция към намаляване както на общия брой на децата, отглеждани в институционална грижа, така и на броя на децата по отделно във всеки тип институция. В периода 2009 - 2011 г. броят на децата, настанени в различните специализирани институции, намалява от 6 730 на 4 755. Към края на 2012 г. коефициентът на институционализация на децата до 3-годишна възраст е 7.6 на 1 000 деца и в сравнение с 2011 г. намалява с 0.7 п.п., като причината за това е по-значителното намаление на броя на децата в тази възрастова група в страната. В края на 2012 г. броят на домовете за медико-социални грижи за деца е 30 с капацитет 3 624 места. В периода 2010 г. до края на м. октомври 2013 г. броят на специализираните институции за деца намалява от 129 (включително и 31 Дома за медико-социално грижи за деца, управлявани от Министерство на здравеопазването) през 2010 г., до 106 (включително и 29 Дома за медико-социално грижи за деца). Успоредно с намаляването на броя на специализираните институции за деца се наблюдава постепенно увеличаване на броя на услугите, предоставяни в общността. В периода 2009 – 2011 г. са разкрити 34 нови услуги за деца в общността. Към края на м. октомври 2013 г. броят на социалните услуги в общността за деца е 369. Динамично се развива приемната грижа, като към м. октомври 2013 г. броят на децата, настанени в приемни семейства е 1 887.

От съществено значение за успешното реализиране на процеса на деинституционализация е осъществяването на тясна координация между ангажираните институции на всички нива. В тази връзка, се изпълнява проект „Подкрепа”, който осигурява ясен механизъм за комуникация и координация между всички заинтересовани страни, допълнителна експертиза за управление на процеса и гарантира участието на всички отговорни институции в процеса за деинституционализация. Създадени са условия за подпомагане на различни нива на всички участници в процеса като е обезпечен и управленският и оперативен капацитет, ефективната координация и комуникация на конкретните бенефициенти. Деинституционализацията на грижата за деца следва да се отчете като „добра практика“, вземайки под внимание рисковете от замяна на големия тип институции с малки и необходимостта от приоритизиране и инвестиране в семейна подкрепа, комплексни интегрирани услуги, включително такива по превенция и ранна интервенция. Важен елемент от подобряване качеството на живот на децата и насърчаване на социалното включване е и осъществяването на реформа в областта на правосъдието за детето, насочена към социална реинтеграция на децата в конфликт със закона.

С цел осигуряване на устойчивост на процеса на деинституционализация е възобновена дейността на Междуведомствената работна група за управление и координация на процеса по деинституционализация на деца. Предвид отчетената необходимост от експертно обезпечаване на вземането на стратегически и политически решения за процеса на деинституционализация, към настоящия момент се сформира и експертна група, включително с участието на неправителствения сектор, която да подкрепя работата на междуведомствената работна група. За осигуряване на устойчиво продължаване и приемственост на процеса на деинституционализация на грижата за децата и предвид заложените дейности в 5-те проекта към Плана за действие, и през програмен период 2014 – 2020 г. ще продължат междуинституционалното сътрудничество и целенасочените усилия на всички ангажирани институции на национално, регионално и местно ниво.

За хората с увреждания и възрастните хора продължава да преобладава институционалният модел на грижа в сравнение със социалните услуги в общността. Броят на предоставените социални услуги за възрастни хора нараства като към края на м. октомври 2013 г. достига 573 (160 специализирани институции за възрастни хора и 413 социални услуги в общността). Въпреки това предоставяните услуги в тази област не са достатъчни за пълното премахване на институционалният модел на грижа в България. Страната изпълнява ангажименти и като част от прилагането на КООНПХУ[65]. Средствата, отпуснати от републиканския бюджет, са предназначени за издръжка на услугите, но не и за изграждане на такива. С оглед предизвикателствата, произтичащи от застаряването на българското население, системата за дългосрочна грижа (комплексни, интегрирани здравни и социални услуги за възрастни хора и хора с увреждания) изисква цялостна реформа. Развитата мрежа от междусекторни услуги и социални услуги в общността и в домашна среда е базовото условие за осигуряване на равен и ефективен достъп до основни услуги за хората, нуждаещи се от дългосрочни грижи.

Растеж, основан на иновации и предприемачество

Според последния доклад на Световния икономически форум България заема 62 място по конкурентоспособност от 144 изследвани икономики за 2012-2013 г. Това е придвижване напред с 12 позиции, в сравнение с доклада от предходната година, и е резултат от комплексното действие на всички сфери, които се използват за оценка на Глобалния индекс за конкурентоспособност.

Предизвикателства пред МСП и състояние на секторите

Малките и средни предприятия в България имат сериозен принос за развитието на икономиката като генерират над 59% от добавената стойност, 67% от оборотите и 76% от заетостта сред всички предприятия.[66]

Секторната структура на българската икономика се различава значително от тази на страните от ЕС. Делът на МСП от високотехнологичните промишлени производства, интензивните на знание услуги и научната и развойната дейност е значително по-нисък и в тази връзка стимулирането на предприемачеството и стартирането на нови предприятия в тези сектори е от първостепенно значение.

Показател	България	ЕС-6[67]
	%	%
Високотехнологично производство[68]	1	2
Нискотехнологично производство	10	8
Интензивни на знание услуги	14	23
Нискоинтензивни на знание услуги	68	51
Други сектори	7	16

Допълнителен факт, който подчертава недостатъка на българските МСП в този аспект е делът на предприятията от сектора „Търговия на дребно”, в който извършват дейност над 32% от МСП. Този показател в страните за сравнение[69] е 13%, а средно за ЕС - 17%. Търговията на дребно не е в състояние да носи ръст на икономиката при свито вътрешно потребление, каквото е то по време на кризисните години.

Икономическата криза засилва слабостите на българската икономика, и по-специално фактът, че секторите на нискоквалифицираното производство, на услугите и на строителството са били водещи за генериране на работна заетост и икономически растеж. Продуктите и услугите с висока стойност остават незначителна част от износа, а уменията и технологичните възможности на страната са под средното ниво за ЕС 27. Микро и малките фирми срещат редица препятствия, за да се превърнат в устойчиви компании, което се отразява негативно на потенциала им за растеж и в много случаи оказва влияние върху възможността за тяхното оцеляване. Сред основните общи причини за ограничаване на растежа и развитието на МСП са изведени:

- **недостиг на квалифицирана работна сила** – идентифицирано е сериозно разминаване между търсенето и предлагането на квалифицирана работна сила на пазара на труда,

както и отлив на висококвалифицирани кадри, главно поради емиграцията в търсене на по-добри перспективи за професионална реализация и доходи, и поради липса на общодостъпна информация за нуждите на пазара на труда (по сектори и региони). Делът на микропредприятия и МСП, провеждащи курсове и обучения за заетите си служители, е далеч под средния за ЕС[70]. За развитието на иновативните сектори е изключително важно осигуряването на висококвалифицирана работна сила, предимно от технически специалности. В България се наблюдава липсата на достатъчно добре подготвени кадри, завършили технически специалности“[71], което е резултат от структурата на подготвените специалисти с висше образование през последните години. През 2009 – 2010 г. с най-висок дял в структурата на висшето образование по направления са „Икономика“ – 25%; „Администрация и управление“ – 11%; „Право“ 5%. Техническите специалности са предпочетени от около 18% от всички студенти.[72]

- **недостатъчни предприемачески и управленски умения и практики** – анализа на състоянието и факторите за развитие на МСП[73], изследването на предприемачеството в България за периода 2012-2013 г[74]. и анализа на Иновационната стратегия за интелигентна специализация открояват недостига на предприемачески и управленски умения като една от слабостите на българските предприятия. Те се явяват пречка за устойчивото развитие на МСП, за успешното развитие и унаследяване на бизнеса и предприемачеството, както и за въвеждането на иновативни и технологични решения.
- **затруднен достъп до източници на финансиране** - през 2011 г. най-използваните източници на финансиране сред българските МСП са средствата на собственика (62% при 42% за 2010 г.), заеми от близки и приятели (24% при 17% за 2010 г.), а финансовите инструменти на европейските фондове са ползвани от 6% от МСП[75]. Въведената консервативна политика в отпускането на банкови кредити в резултат на кризата рязко понижи нивата на кредитиране до 43% през 2010 г. спрямо 87% през 2007 г. В началото на 2012 г. достъпът до финансиране е силно затруднен за 69% от предприятията. Осигуряването на финансирането за дейността на предприятията зависи и от етапа на тяхното развитие:
  - **Нужда от достъп до финансиране за стартиращи предприятия** - търговските банки изключително рядко предоставят ресурс за стартиращи предприятия особено в технологични сектори, интензивни на знание услуги и научната и развойната дейност, където дълготрайни материални активи почти липсват и няма как да послужат за обезпечение на кредитите. Следователно необходимостта от допълнителни финансови инструменти (seed capital, start-up capital, venture capital) за стартиращи предприятия от горепосочените сектори е належаща. В рамките на инициативата Джереми по ОП „Конкурентоспособност” са подкрепени два фонда за начално финансиране с общ бюджет 21 млн. евро. Към месец септември 2013 г. са проведени общо девет прозореца за кандидатстване, при които са получени над 2 500 кандидатури за финансиране. Предоставено е финансиране на 75 стартиращи иновативни предприятия в размер на 6 млн. евро, като десет от фирмите получили първоначално финансиране във фаза акселерация са получили и последващо финансиране във фаза „seed” в размер до 200 хил. евро.
  - **Нужда от достъп до финансиране за бързорастящи МСП и за развитие на вече съществуващи предприятия** - обичайната кредитна дейност на банките може да бъде подкрепена с допълнителни финансови инструменти, като гаранционни схеми, особено за кредити над 500 000 евро, от които се нуждаят предприятия, търсещи разширяване на своята дейност или за безлихвени кредити за бързорастящи малки и средни предприятия (без микропредприятия), каквито в България има всяка година между 1 200 и 1 500 на брой. Тези бързорастящи предприятия са 6% от МСП, а създават между 35% и 40% от добавената стойност, генерирана от МСП. Очевидна е нуждата от специално моделирани финансови инструменти, които могат да бъдат безлихвени кредити, гаранционни схеми или

фондове за растеж. В рамките на инициативата Джереми се изпълняват два инструмента за облекчаване на условията за кредитиране от търговските банки – гаранции, покриващи загуби по портфейли от заеми и финансиране чрез споделяне на риска. Към месец септември 2013 г. са предоставени над 4 100 гарантирани кредити по линия на гаранционния инструмент на обща стойност 250 млн. евро, от които 135 млн. евро са за нови инвестиции на МСП. Над 900 кредити на обща стойност 126 млн. евро са предоставени по линия на нисколихвения инструмент. В процес на изпълнение са и два инструмента за дялово финансиране – фонд за рисков капитал и мецанин фонд.

- **ниска степен на интернационализация на дейността** - през 2010 г. 3% от МСП са осъществили износ за Единния пазар и 6% внос от Единния пазар. В същото време отново 3% са осъществили износ за трети страни и 5% са реализирали внос от трети страни[76]. Ниското технологично съдържание на българския износ е силен показател за недостига на иновационна дейност в частния сектор. В износа на България доминират ресурсите, а не инвестиционните и потребителските стоки. За експортната си дейност България разчита предимно на основните метали и петролните продукти. Въпреки това, за последните 4 години в обема и цените на износа, и в производителността на труда ръст бележат и секторите машиностроене, метални изделия, компютри, оптика и електроника, автомобилостроене. Към тях следва да се добавят и производството на храни и облекло, и фармацевтиката. Това са секторите, чийто износ следва да бъде допълнително насърчаван, особено на трети пазари.

От наличните данни за външната търговия на България става ясно, че най-голям е дялът в износа на суровините и материалите: 43.3% от общия износ за 2012 година. Следват потребителските стоки с 23.3% и инвестиционните стоки с 16.7%. В сравнение със същия период на 2011 година се увеличава дялът на потребителските стоки и енергийните ресурси за сметка намаляване дела на суровините и материалите (с 3.5% по малък). Високотехнологичните промишлени сектори реализират 6.1% от общия износ, което им отрежда трето място по износ на един зает след износа на петролни продукти и основни метали.

- слаба обвързаност на науката, иновациите и бизнеса и като цяло **ниска степен на иновативност** – българските МСП са на 95-то място от 139 държави по отношение на бизнес сложност и иновации. Ниското ниво на иновации води до силна ценова конкуренция от страните с по-ниски производствени разходи и спад на пазарния дял на българския износ в редица водещи индустрии (лека промишленост, ХВП, фармацевтика, производство на желязо и стомана и др.). От друга страна липсва сътрудничество между трите ключови стълба в процеса на икономическо развитие и устойчивост – бизнес, образователните институции и НИРД. България е предпоследна в ЕС по дял на МСП, реализирали на пазара нови продукти или услуги (17% при 39% за ЕС). Иновативният капацитет на българските МСП е нисък, което се дължи на ниска иновационна култура, липса на иновационна стратегия на МСП както и на култура за потребяване на научни изследвания. Малък е процента на МСП, които сами извършват нужните им изследвания.
- висока степен на **енергийна неефективност и ресурсоемкост на производствата** – секторът на МСП допринася съществено за формирането на профила на българската икономика като една от най-високо енергийно интензивните сред ЕС-27. Микро, малките и средните предприятия изпитват сериозни затруднения да осигурят необходимите инвестиции за повишаване на енергийната си ефективност, в т.ч. машини и съоръжения за ко-генеративни инсталации, както и инвестиции за повишаване на общата им продуктивност. През 2011 г. разходите за придобиване на ДМА във всички

сектори на икономиката достигат до 24% от БВП на България в сравнение с 46% през 2007 г. Ограничаването на инвестициите в икономиката води до ограничаване на възможностите за постигане на икономически растеж, както по линия на екстензивния растеж, така и създавайки бариери пред развитието на иновационния потенциал на предприятията и постигане на интензивен растеж. От друга страна експлоатацията на морално остаряло и амортизирано оборудване влошава ефективността на производството по линия на природните, енергийните и човешките ресурси, което се отразява негативно върху конкурентоспособността на предприятията. Остарелият машинен парк в голяма част от българските предприятия е сред основните проблеми на бизнеса в България, което предопределя и ключовото значение на технологичното обновление за повишаване на конкурентоспособността на българската икономика. Обновлението и усъвършенстването на технологиите оказва влияние върху повишаването на конкурентоспособността на предприятията чрез по-ниски разходи за суровини, материали, горива, енергия и труд за единица продукция.

- **достъп и използване на ИКТ** - по последни данни на НСИ за 2012 г. 87.4% от предприятията в България имат достъп до интернет, като при 76.2% той е широколентов интернет, но едва в 22.5% от тях той се използва. Само 19.8% от предприятията използват системи за управление на ресурсите (ERP) и само 17.9% - софтуерни приложения за управление на информацията с клиентите (CRM). Развитието на електронната търговия също изостава в сравнение със средните показатели за ЕС 27. Само 6.1% от предприятията правят покупки на стоки и услуги он-лайн при средно за ЕС 27 – 19.1% и само 3.2% продават он-лайн при средно за ЕС 13%. Сред основните причини за това са недостатъчният опит за работа със системи за управление на бизнес процесите и ограничените знания и умения у заетите лица за работа с ИКТ.
- **утежнената регулаторната база и лошата среда за правене на бизнес** са други причини за ограничаване и затрудняване на растежа на МСП. При осигуряването на разрешителни режими за правене на бизнес в страната се наблюдава оптимизация на видовете и броя на лицензионните режими, поради задължителната им хармонизация с изискванията на ЕС, но процедурите по тяхното получаване остават тромави (оценени чрез изразходвано време и финансови средства за тях). Средно за страната разходът на време и средства е пет пъти по-висок от средния за ЕС. Показателят „правене на бизнес” в доклада на Световната банка, България бележи спад две години поред с общо 7 места (от 57 място през 2010 г. до 64 място през 2012 г.). Прогнозите за 2013 г. показват, че България ще мине на още по-задно място и ще заема 66-та позиция сред 185 наблюдавани световни икономики.

НИРД и иновации

В Доклада за глобална конкурентоспособност 2013-2014 г. на Световния икономически форум България е класирана на 108-мо място от общо 148 страни след оценка на **факторите за иновации и съвършенство на бизнеса** и на 105-то по показателя за **развитие на иновациите**. Тези резултати отразяват ниските нива на финансиране на научноизследователската дейност и иновациите (107-мо място по инвестиции на частния сектор в НИРД) и все по-ясно изразената липса на връзка между образованието, научните организации и бизнеса, което поставя страната на 117-то място по взаимодействие между университетите и индустрията в областта на НИРД и иновациите. Според същия доклад страната е на 103-то място по капацитет за иновации и на 96-то по наличие на научни специалисти и експерти в тази сфера.

Аналогични резултати се констатираат и при Европейската иновационна класация през 2013 г., в която България заема последно място между страните-членки и е в групата на скромните (плахи) иноватори. Относително силните страни на България се откриват при някои от индикаторите в сферата на човешките ресурси, интелектуалната собственост (страната е на сравнително предни позиции (47 място) по „подадени заявки за патенти“) и икономическите ефекти, а най-слабите резултати са при финансирането и оказването на подкрепа, мрежите и предприемачеството, интелектуалната собственост и иновационните (творческите) резултати, т.е. в едни и същи сфери България показва едновременно и сила, и слабост. Този факт определя иновационната система на страната като небалансирана, а практиката на страните-лидери в иновациите показва, че балансираната иновационна система е условие за успех.

В доклада на Световната банка за разработването на Стратегиата за интелигентна специализация на България се констатира, че представянето на България в областта на иновациите през последното десетилетие е незадоволително. Иновационната система на страната работи под потенциала си, независимо дали той е измерен спрямо разходите на системата, продуктите, или спрямо приноса на иновациите за икономическия растеж. Посочва се, че икономическият растеж на България зависи от това тя да използва двигателите за конкурентоспособност – иновациите, продуктите и услугите с висока добавена стойност и регионалната специализация.

Иновационната стратегия за интелигентна специализация очертава секторите с потенциал за растеж, в които България има конкурентни предимства. В следващите две години е необходимо да се разработят технологични пътни карти и да се посочат отделни продукти/продуктови групи и водещи технологии, в които България има конкурентни предимства и експортен потенциал и които могат да станат двигатели за развитие, чрез създаване на иновационни клъстери, които да позволят на българската индустрия да намери своето място във веригата на стойността на общия европейски пазар.

Стимулиране на иновационната активност на предприятията не е възможно без развитие на иновационната инфраструктура, която е неделима част от научноизследователската инфраструктура, която трябва да ускори процеса на достигане на добрите идеи до пазара, като намали бариерите пред предприемачите в тяхното развитие.

Необходимо е да се увеличи ефективността на публичните разходи за НИРД, което може да се реализира чрез промяна на подхода на финансиране чрез приоритетно предоставяне на средства на базата на конкурентен принцип. Повишаването на публичните разходи за НИРД не е самоцел и следва да се търси подобряване на качеството на научните изследвания и повишаване на експлоатацията и комерсиализацията на резултатите. Международният опит сочи, че финансирането на конкурентен принцип по-успешно насърча постигането на върхови постижения в научните изследвания и укрепва сътрудничеството между научноизследователските организации, както и участието на чуждестранни изследователи и фирми. Следва да се отбележи и неблагоприятната структура на разходите, водеща до липса на концентрация на ресурсите. Преобладава институционалната подкрепа за много на брой научни организации при много нисък дял програмно-проектно финансиране. Липсва конкурентна среда и независима външна (международна) експертиза на научните идеи, разработки и резултати. Функционира само един инструмент за подкрепа на изследователски дейности – Фонд „Научни изследвания“, чрез който не могат да бъдат задоволени нуждите на НИРД сектора и липсват други модели и източници на финансиране (частни инвестиции).

Фактор на въздействие на НИРД за развитието на устойчива икономика на знанието е създаването и комерсиализацията на интелектуална собственост. Индикатор за това би следвало да е **броят на иновативните продукти** и нови технологии на пазара, както и броят на **регистрираните патентни заявки** на човек от населението. За 2011 г. броят на регистрираните полезни патенти от българска страна в световен мащаб е само 43, а на един милион жители в България се пада по 1.1 патенти[77]. На местно ниво е регистрирано устойчиво покачване на броя постъпили заявки за патенти на изобретения спрямо 2007 г. и през 2011 г. те са 283. Реално обаче това не прави иновационната среда по-добра, тъй като моделът за управление на интелектуалната собственост не е основан на валоризация на научните и иновативни резултати. Малко са научноизследователските организации и университетите, които имат политика и стратегия за реализиране и увеличаване на иновативния си потенциал или политика за интелектуална собственост и правилник за нейното управление, експлоатация и комерсиализация. Липсва и практика за предоставяне на права по управление на тази собственост на трети лица, например фирми, клъстери или друг вид консорциуми, като по този начин се интензифицира предприемчивостта сред научните среди и мотивацията за създаване на нови продукти и услуги.

Обнадеждаваща, но и показателна за наличието на потенциал, е и тенденцията за бързо нарастване на разходите на частния сектор за НИРД след 2005 г. В периода 2005-2012 г. те нарастват средногодишно с 31.2% и достигат 0.39% от БВП в края на периода. Това е добър сигнал за националната икономика, но намаляването на нивата на публичните разходи за НИРД в % от БВП в публичния сектор от 0.35 – 0.24% не може да гарантира необходимото качество на изследванията и поддържане на минимален образователен и научен потенциал за обществото и индустрията. Още повече, че и двете нива са далече под средното за ЕС, съответно 1.27% и 0.75% от БВП през 2011 година.

Бюджетните средства, вложени за проучване, научно-изследователска и развойна дейност, и наука намаляват значително през последните 5 години в сектори като експлоатация на земята, водите и атмосферата (с 33%), развитие на селското и горско стопанство (с 33%). С основен принос за общите инвестиции в НИРД през 2010 - 2012 г. е бизнес секторът, следван от държавния сектор и с доста по-нисък – секторът на висшето образование. Ресурсите и разходите за НИРД са разпределени неравномерно в страната като например през 2012 г. в Югозападен регион е концентриран значителен ресурс за НИРД (86.9% от разходите в бизнес сектора). На другия полюс е Северозападен регион, където в държавния сектор се изразходват едва 3.2% от общите разходи за НИРД, а вложените средства в научни продукти от предприятията са 1.4% от общите разходи на предприятията в страната. В Северен централен се концентрират 0.8% от разходите в държавния сектор и 1.7% от разходите на предприятията, а в Югоизточен регион – 2.5% от разходите в държавния сектор и 2.8% от разходите на предприятията.

Друг важен аспект на регионалния иновационен анализ е свързан с наличната специализация в иновационни дейности, които създават максимална заетост в регионите на страната. Резултатите показват, че с изключение на архитектурните и инженерни дейности, и тези в областта на информационните технологии, преобладава специализацията в нискоинновативните дейности. Като цяло с намаляване на иновативността на икономическите дейности се увеличава специализацията от Югозападен район към Южен централен и Източна България.

Причините за ниския дял разходи за НИРД са разнородни. В частния сектор доминират МСП, а те трудно отделят средства за научни изследвания, не разполагат със собствени технологии и възможности за разработване на иновации с решаващо значение за отделни отрасли или група

отрасли, и това води до наличието на слаби връзки между научните изследвания и нуждите на производствения сектор. Според данни на НСИ **делът на иновативните предприятия** през 2010 г. намалява и е 27.1%. Иновационните дейности намират приложения по-често в предприятията от индустрията, в сравнение с тези от услугите, делът им през 2008 г. възлиза съответно на 36.6% и 22.3%, при 31.1% и 22% през 2010 г.

Друг основен проблем за страната е недостигът на човешки капитал в областта на науката и иновациите и продължаващата дългосрочна тенденция на отлив на младите хора от научна кариера и „изтичането на мозъци” зад граница (48% от емигриралите лица са на възраст между 20 и 39 години, а водещата причина за емигриране е стремеж за намиране на професионална реализация и по-високи доходи). Общият **брой на заетите с НИРД** през 2012 г. е 21 665 души, а през 2011 г. - 20 810 души[78]. В регионален аспект развитието на иновациите и новите технологии в България е изключително неравномерно – при нива от 2.92% за страната и средно равнище за ЕС27 3.73% на заетите в тези сектори - с най-висок дял на заетите е Югозападен (4.2%), а с най-нисък – Югоизточен район (1.9%).

Високото качество на **висшето образование и научните изследвания** имат ключова роля за развитието на икономиката на знанието и постигането на интелигентен растеж. Подобряването на качеството на висшето образование в България трябва да се търси чрез повишена конкурентоспособност на ВУ както по отношение на научните и приложните изследвания и разработки, така и чрез развитието на партньорства с бизнеса и държавните институции, ползватели на резултатите от дейността им. През изминалия период редица висши училища и научни организации развиха партньорства с бизнеса (напр. чрез клъстерната организация), създадени бяха центрове за трансфер на технологии, комерсиализирани са продукти след реализация на съвместни изследвания, но е необходимо задълбочаване на този процес. Други предизвикателства в тази сфера са: подобряване на заплащането на труда, което трудно привлича високо ниво преподаватели; изграждане на ефективни механизми за привличане на водещи учени, докторанти и изследователи; подобряване на условията за мобилност – междусекторна и международна; засилване на партньорствата между университетите и научните институти. Все още липсва връзка между висшето образование и бизнеса. Необходимо е включването на изследователския елемент като интегрална част от образованието; на обучението по предприемачество като част от висшето и средното образование; активизиране на дейността по създаване на стартиращи иновативни компании. Тези възможности са подробно развити в два ключови стратегически документа в тази област – Стратегията за интелигентна специализация и Стратегията за висше образование.

В Стратегията за интелигентна специализация са анализирани настоящото състояние и предизвикателствата пред системата на НИРД, както и подходите за подобряване на институционалната система и управлението, създаване на благоприятна за иновации бизнес среда и резултатно-ориентирано финансиране. Към момента научната продукция идва от ограничен брой участници (институти на БАН и няколко ВУ), като задълбочаването на връзките между тези участници е ключово за повишаване на капацитета за научни изследвания и за издигане на качеството на научната продукция на най-високо международно ниво. Териториалното съсредоточаване на съществуващите научни организации в регионален аспект е много неравномерно, в сравнение с екстензивно развитата мрежа от ВУ, като това предизвикателство е адресирано в подготвената актуализирана стратегическа рамка за развитие на висшето образование. Предвиден е регулярен преглед на научния потенциал на ВУ и на научните институти, след извършване на международна оценка на техния научен капацитет и научни резултати през последните 5 години. Задълбочаването на връзките с бизнеса изисква да се преодолее сегашния слаб интерес към възлагане на изследователски и иновативни задачи от

страна на бизнеса към научните организации. Добрите практики на някои университети и институти за работа по съвместни проекти с български и международни компании, а също и по създаване на стартиращи фирми, трябва да се задълбочат и разпрострат върху цялата научна мрежа в страната. За тази цел е необходимо да се подобрят на национално ниво схемите за оценяване и финансиране на научни и иновативни проекти, и за защита на интелектуалната собственост на участниците в иновативния процес.

Съгласно Националната пътна карта за научна инфраструктура, научно-изследователската инфраструктура се характеризира с: неравномерно териториално и тематично разпределение и липса на национален каталог или база данни; липса на ясно обособени научни комплекси, поддържащи пълен набор „инфраструктура – квалифициран персонал – модерно оборудване“; липса на периферна инфраструктура, необходима за функционирането на по-крупни научни съоръжения, като модерни научни лаборатории към университетите или динамични изследователски институти; липса на съвременни депозитариуми; неадекватен достъп до международни мрежи и гъвкав инструментариум за финансиране, както и липса на портфолио от фондове за поддръжка или изграждане на научна инфраструктура, в т.ч. и ниска култура на ползване на рискови, гаранционни и заемни механизми.

Важна част от научноизследователската инфраструктура е електронната изследователска инфраструктура (е-инфраструктура), представляваща комплекс от разпределени мощни изчислителни ресурси[79], които осигуряват електронна среда за съвместно провеждане на НИРД от изследователски организации и отделни изследователи, независимо къде се намират. Като елементи на европейските изследователски е-инфраструктури в България действат Българската изследователска и образователна мрежа[80], и Националният център за супер компютърни приложения към Изпълнителна агенция „Електронни съобщителни мрежи и информационни системи“ на МТИТС[81]. Тези е-инфраструктури се нуждаят от инвестиционна подкрепа за модернизация и интеграция с европейските изследователски инфраструктури. Те са и много важна технологична предпоставка за успешното участие на българските научно-изследователски институти, университети и високотехнологични фирми в новите програми на ЕС за научни изследвания, технологично развитие и иновации след 2014 г.

Информационни и комуникационни технологии

Националната програма „Цифрова България 2015“[82] дефинира параметрите за развитие на информационното общество в България и има за цел да подпомогне изпълнението на европейските приоритети и задачи. **Националната стратегия за развитие на широколентовия достъп 2012-2015**[83] е актуализирана и допълнена с разширен времеви хоризонт до 2020 г. Напредъкът по изпълнението на тези стратегически и програмни документи се следи, като се използват комплекса от ключови индикатори Digital Agenda Scoreboard. Координацията на мерките, свързани с цифровия растеж като хоризонтална политика, ще се осъществява от Изпълнителна агенция „Електронни съобщителни мрежи и информационни системи“.

Новите тенденции в развитието на ИКТ насочват вниманието към подкрепа за осигуряване на **широколенов достъп от следващо поколение със скорост над 30 Mbps**, който с потенциала, който притежава, ще съдейства за усъвършенстването на всички аспекти на широколентовата технология и широколентовите услуги.

Достъпът до високоскоростен и свръх високоскоростен интернет, е основополагащата ключова предпоставка за постигането на т.нар. цифров растеж и осигуряването на съвременни електронни услуги за бизнеса и гражданите и има важна роля в икономическото възстановяване и в осигуряването на платформа за подкрепа на иновативността във всички икономически отрасли.

През 2014 г. бе извършено проучване, чиято цел е създаването на национална карта на наличната и планирана инфраструктура за високоскоростен и свръх-високоскоростен достъп до Интернет. Първите карти с информация относно проникването на високоскоростния и свръх-високоскоростния Интернет в България са изготвени от МТИТС[84]. В допълнение са създадени карти, отразяващи населени места в т.нар. „бели и сиви зони“[85].

По данни от проучване по поръчка на ЕК[86] България изостава спрямо средните европейски стойности за покритие с фиксиран широколентов достъп – като цяло и по-специално в селските райони. България изпреварва средните европейски стойности по отношение на високоскоростен достъп от следващо поколение, но в селските райони[87] той почти напълно липсва. Повечето райони на ниво NUTS 3 са с покритие над 50%, но в по-голяма част от селските райони едва 10% от домакинствата имат достъп. Най-слабо е покритието в рядко населените предимно селски райони на Северозападния район за планиране.

МТИТС извърши изследване с цел получаване на актуални и достоверни данни, които да отразяват разпространението и използването на продукти и услуги, базирани на информационните и комуникационните технологии[88]. В изследването има специална глава, посветена на развитието на широколентовия достъп в селските райони. Според данните 66% от населените места в селските райони нямат доставчик на базов широколентов достъп, което обхваща близо 30 % от населението.

Необходимостта от широколентов достъп в селските райони е поне толкова голяма, колкото за градските райони, но поради по-ниските гъстота на населението и разполагам БВП на човек от населението, инвестицията в широколентова инфраструктура от страна на бизнеса се смята за рискова. Въздействието на подобно електронно изключване (на близо 4 000 села в цялата страна) се вижда ясно, тъй като прави тези региони по-отдалечени, по-малко динамични, намалява конкурентоспособността им и привлекателността им за инвеститорите и гражданите. При такава очевидна пазарна неефективност, общественото финансиране може да изиграе важна роля, като работи съвместно с местната власт и с регионите, както и в партньорство с частния сектор[89].

Дисбалансите по отношение на широколентовото покритие водят и до ниско търсене и използване на интернет и електронни услуги. Факт е, че региони, които изостават в цифровото си развитие, изостават и в своето социално-икономическо развитие. Налице е риск те да останат „информационно откъснати“, което да задълбочи другите различия.

България е сред последните в класацията по отношение на потребители, които редовно или много често използват интернет. По данни на НСИ през 2013 г. само 50% от населението между 16 и 74 години са редовни потребители, т.е. ползват интернет най-малко веднъж седмично, в сравнение с 46% през 2011 г. - доста под средното за ЕС от 70%. Освен това потребителите, които често използват интернет (всеки ден) са 40% от населението, в сравнение с 37% през 2011 г., но по-ниско от средното за ЕС от 59%. Лицата между 16 и 74 години, които никога не са

използвали интернет са 40.6% през 2013 г., което е подобрене в сравнение с 42% през 2012 г. и 46% през 2011 г., но е доста над средното ниво за ЕС от 22%. По отношение на хората в неравностойно положение, редовното използване на Интернет през 2012 г. е 30.7% при средно за ЕС – 54%.

Новите данни за ползване на мобилен интернет показват, че България е в долната част на класацията. Само 13% от хората в България имат достъп до интернет чрез мобилни устройства през 2012 г., доста под средното ниво за ЕС от 36%. [90] Прави впечатление, че само 31% от компаниите са осигурили преносимо устройство за достъп до интернет за своите служители през 2012 г. при средно ниво за ЕС от 48%. Налице е тясна връзка с развитието на платформите и услугите на електронната търговия и на електронното управление.

От страна на предлагането, ограниченото участие на МСП в електронната търговия е следствие от няколко взаимодействащи си фактори, като ограничен достъп до уеб дизайн и ниски нива на ИКТ/компютърни/интернет умения на работната сила. [91]

Секторът на ИКТ в България се характеризира с висока жизнеспособност и демонстрира постоянен ръст дори по време на скорошния краткосрочен спад. Секторът има значителен потенциал за иновации и експортно-ориентиран растеж. Той е равномерно разделен на три основни подсегмента: телекомуникации, които допринасят за 73% от приходите, компютърно програмиране с 14% от приходите, и консултантски и информационни услуги с 6% от приходите. Износът на ИКТ стоки и услуги е нараснал 14 пъти от 2005 г. В момента, ИКТ има 47% от общия износ на бизнес услуги. Друг положителен знак е, че най-големият брой регистрирани патенти в страната са в ИКТ сектора (90% от българските патенти за период от 2001-2010 г.), както и най-голям брой изпълнени научно-развойни проекти, финансирани от Седма рамкова програма на ЕО. Въздействието на тези проекти в националната икономика може да се засили с въвеждане на национални инструменти за съпосочно финансиране и експлоатация на резултатите от тези проекти.

В проекта на **Иновационна стратегия за интелигентна специализация на Република България** е отделено специално внимание на развитието на балансирана иновативна екосистема в областта на ИКТ посредством ИКТ базирана инфраструктура - технологични паркове, бизнес инкубатори, клъстери, центрове за компетентност, е-инфраструктура и др. Стимулирането на научните изследвания, разработките и иновациите в ИКТ сектора са приоритетни по отношение на потенциала му за иновации и за повишаване на икономическия растеж [92].

Селско, горско и рибно стопанство

Селско стопанство

В периода 2006-2011 г. се откроява ясна тенденция на намаляване на дела на селското стопанство в БДС на страната – от 6.7% през 2006 г. до 4.8% през 2011 г. В същото време този показател за ХВП нараства от 3.1% до 3.5% [93]. Използваната земеделска площ през 2011 г. е намалела в сравнение с тази през 2006 г. [94], като намаление се отчита и при площта на пасищата – с 10.5% и трайните насаждения – с 12.1% [95]. Отчита се ръст в обработваемата земя с 4.4% (от 3 090 хил. ха на 3 227 хил. ха) през периода 2006-2011 г., което е за сметка на

пасищата и неизползваната земеделска земя. ИЗП на човек от населението средно за ЕС е била 0.348 ха, а за България този показател е 0.397 ха[96]. Относителният дял на растениевъдната продукция нараства от 61.3% в началото на периода на 67.3% в края, докато спадът в относителния дял на животновъдството е около 15%. Това е негативно развитие, защото животновъдството създава по-висока придадена стойност и участва в по-дълга хранителна верига, с по-висока мултипликационна стойност.

Селскостопанският експорт за периода 2006 - 2011 г. се е увеличил 3.13 пъти[97]. Делът на аграрния внос и износ до 2007 г. е относително постоянен, но в годините на членство в ЕС нараства и през 2011 г. за износа достига 16.3%, а за вноса – 9.7%. През 2011 г. три групи продукти дават 50% от селскостопанския износ - зърнено-житни, семена от маслодайни култури и тютюн. В сравнение с началото на периода в износа на селскостопански стоки все по-голям дял заемат непреработените продукти[98]. Броят на **земеделските стопанства** по данни от преброяването през 2010 г. е 370 490. През периода 2005 -2010 г. техният брой е намалял с 30.7%, като това е за сметка преди всичко на стопанствата с използвана земеделска площ до 2 ха[99]. Средният размер на стопанство от 5.2 ха през 2005 г. нараства на 12.1 ха за 2010 г., но остава по-малък от средния размер на фермите в ЕС-27 – 14.4 ха[100].

Делът на стопанствата до 10 ха представлява 94% от целия брой стопанства. В такива стопанства могат да бъдат произведени основно дефицитните за отрасъла продукти – месо, мляко и зеленчуци. Малките по размер стопанства продължават да доминират в необлагодетелстваните и планински територии, както и в райони с интензивно зеленчукопроизводство, овощарство и тютюнопроизводство. Дейността на малките стопанства е от решаващо значение за запазване на формирания ландшафт и на местната култура. Те осигуряват преобладаваща част от работните места и доходите в сектора и по този начин имат незаменим принос за балансираното социално и териториално развитие на страната.

В България има изградени само 10 пазара. Анализът показва, че малкият брой пазари ограничава достъпа на земеделските производители до възможността пряко да продават и рекламират произведената от тях земеделска продукция. Изграждането на пазари, собственост на общините ще стимулира развитието на местния икономически потенциал, ще подобри качеството на живот и ще привлече инвестиции в селските райони.

През 2011 г. площите с **биологично земеделие** са се увеличили до 26 622 ха или 2.1 пъти спрямо 2009 г. Основният фокус в производството на биологични продукти е поставен върху многогодишните култури, но все по-значимо място намират и зеленчуците и зърнените култури. Към края на 2012 г. тенденцията в броя на регистрираните биологични производители, преработватели и търговци (2 016) остава силно положителна, като техният брой нараства двойно спрямо 2011 г. Биологичното производство в България е в начален стадий на своето развитие, но има потенциал за значително увеличаване на площите, обема и видовете земеделски биологични продукти. Българските биологично произведени продукти имат добра реализация и са конкурентни на европейския пазар, докато пазарът на биопродукти в България може да се определи по-скоро като зараждащ се[101].

В България преобладават стопанства с малък икономически размер, като 92% от всички стопанства са със стандартен производствен обем до 8 000 евро. Стопанствата до 4 000 евро обем на своята продукция се отличават със смесена типология на производството. Стопанствата с производствен обем над 250 000 евро са специализирани основно в зърнени и маслодайни култури.

Спрямо предходни преброявания (през 2003 г. и 2007 г.) броят на заетите в сектор селско стопанство намалява, при това с най-висок темп за страните от ЕС. ПЗС'2010 отчита 738 900 постоянно заети със земеделска дейност, чийто труд възлиза на 389 110 ГРЕ[102]. Най-висок дял на **заетост**, което представлява 87% от формираните ГРЕ в отрасъла през 2010 г., се отчита в земеделските стопанства на физическите лица, които разчитат предимно на семейна работна сила. В тази структура на заетите, тревога буди фактът, че 29% от всички заети в сектора са хора на възраст над 65 години[103]. Над 96% от управителите на стопанства притежават само практически и квалификационен опит в земеделието. Едва 1.3% от управителите на стопанства притежават висше образование, като това е секторът с най-нисък дял на работещите с висше образование в националната икономика. Това налага засилване на ролята на системата за доставяне на информация до земеделските производители и повишаване на тяхната квалификация в условията на засилваща се технологизация и модернизация на производството.

Увеличените инвестиции в сектора спомагат за увеличаване на **производителността**, преобладаващо в зърнопроизводството и в големите стопанства, което води до освобождаване на работна сила и необходимост от диверсифициране на икономиката и създаване на нови работни места в други сектори. Производителността на труда в българското земеделие през 2011 г. (на база БДС и ГРЕ) е около 10 000 лв./ГРЕ, което представлява около 35% от тази на ЕС[104].

Потреблението на основен капитал нараства през всички години в сравнение с предприєдинителната 2006 г. Това се дължи на модернизацията на сектора, преди всичко като резултат от приложението на САПАРД и ПРСР (2007-2013 г.). По данни на БНБ за годините между 2006 и 2011 г. дялът на кредитите за сектора от общия брой отпуснати кредити е на много ниско равнище - едва 0.15-0.22%, а в стойностно отношение към всички отпуснати кредити за икономиката, тези за селското стопанство са малко над 2%.

Преди присъединяването към ЕС **доходите в земеделието** са на нива средно с 30% по-ниски в сравнение със след-присъединителния период. Това се дължи най-вече на субсидиите, които през 2011 г. са вече на стойност от 567 млн. евро, което е 13.13% от стойността на селскостопанската продукция и 37% от БДС. Стойността на факторния доход показва стабилност за периода до 2007 г., след което нараства в резултат от увеличаващите се субсидии по линия на ОСП.

За периода 2006-2012 г. средствата за **НИРД за селскостопански науки** намаляват с 57%, като с основен принос остава държавният сектор. Намаляването на средствата за иновации в сектора влияе отрицателно върху конкурентоспособността на производството и ограничава възможностите на сектора да посрещне новите предизвикателства на климатичните промени, промените в организацията на хранителната верига и т.н.

Съществено място в разпространение на информацията и нововъведенията в отрасъла играе НССЗ, която е единствената специализирана публична консултантска организация с опит и изграден консултантски капацитет. Роля в разработването на нови продукти и нововъведения, както и на директно консултиране на производителите играят и научните институти на ССА, заедно с някои специализирани университети. Там се разработват нови сортове и хибриди растения и породи животни, които са адаптирани към агро-климатичните условия на страната. Само ССА притежава 85% от всички издадени и поддържани сертификати за сортове растения и породи животни в Патентното ведомство. Тази система на аграрната наука може да бъде

използвана по-целесъобразно и да послужи като ядро за разработване и трансфер на иновации, научни знания и технологии.

Съществуващата в страната **хидромелиоративна инфраструктура** включва инженерни системи свързани с напояване, отводняване и защита от вредното въздействие на водите. Изградени са 236 напоителни системи и отделни полета, които обхващат 0.740 млн. ха от които 0.540 млн. ха са годни за напояване. Към настоящият момент поливните площи обхващат средно около 1.5% от обработваемите земи. Отводнителните системи обхващат 0.143 млн. ха[105]. Хидромелиоративни системи и съоръжения са в критично физическо състояние и влошена функционалност, което води до значителни загуби на поливна вода в линейната инфраструктура и основните съоръжения между 70 - 80%. Формира се висока цена на поливната вода.

Съществуващата значителна разпокъсаност на **поземлената собственост** в България създава големи трудности пред дългосрочните инвестиции в земеделието и подобряването на почвеното плодородие, което определя необходимостта от ускоряване на мерки за комасацията на земята.

В България съществуват два вида комасация:

- Комасация на собствеността, при която има смяна на собственост върху парцелите и промени в плановете за земеразделяне и изменение на картите за възстановена собственост.

Политиката на МЗХ е насочена към подпомагане на доброволната комасация чрез подобряване на законовата рамка и напътствия към стопаните. Въз основа на опита в прилагането на пилотни проекти за комасация в Законът за собствеността и ползването на земеделски земи се включиха правила за доброволна комасация. Измененията уреждат процедурите за земеразделяне и изменение на картите за възстановена собственост. Въвеждат се законови разпоредби за включването в проекти за уедряване на държавни и общински земи и се обезпечават създаването на плановете за комасация по инициатива на заинтересованите лица (стопани, общини), които освен промяна на границите на земеделските имоти, да включват други мероприятия за устройство на територията, свързани с напояване, инфраструктура, екология. МЗХ разработва наредби за създаването на комасационни плановете. Успешно е приключил 1 проект за комасация за 480 ха, в процес на реализация са други 20 проекта за площ около 9 500 ха, като 5 от тях са в напреднала фаза и се очаква да бъдат финализирани. Цялостната реализация на план за комасация отнема от 1 до 4 години, а разходите са 100 000 – 200 000 евро, т.е 30-60 евро/ха.

- Комасация на ползването, при която няма смяна на собственост върху парцелите. Комасацията се извършва само за ползване/обработване на земята.

За регламентиране и улесняване на комасацията на ползването в ЗСПЗЗ са предвидени различни механизми - сключване на доброволни споразумения или изготвяне на служебни разпределения на ползването на земеделските земи, включително за така наречените „бели петна“ (земи, за които няма подадена декларация кой ще обработва земята). В заложените в закона процедури ясно са описани сроковете, участващите лица и техните функции. Също така изрично е указано, че доброволните споразумения и служебни разпределения са правно основание за ползване.

Годишно в 1700 землища (населени места) стартират процедури за комасация на ползването, но не всички приключват успешно.

Комасацията на ползването до голяма степен решава проблемите с разпокъсаността на земята. Доказателства за това са увеличеният среден размер на ИЗП на стопанство на 12,1 ха и подобреното усвояване на агроекологичните мерки през последните години от прилагане на ПРСР 2007- 2013. За да се подпомогне процесът, по линия на техническата помощ през 2014 г. е предвиден проект за „Създаване на единна информационна система за мониторинг и предоставяне на е-услуги на земеделските производители“. В информационната система ще бъде включен регистър на земята, регистър на бенефициентите по ПРСР (2014-2020 г.) и др.

Повишената степен на риск определя високата цена на застрахователните услуги за земеделски дейности, което е една от причините за бавното развитие на пазара на селскостопански застраховки. От друга страна, ниският дял на земеделски застраховки се обуславя както от липсата на достатъчно средства, особено при по-малките стопанства, така и от слабата застрахователна култура на фермерите. Въпреки че проявяват известен интерес към застраховане на продукцията си, те не са убедени в ползата от него и са скептични по отношение на застрахователните компании. Не без значение за слабата застрахователна активност в отрасъла е практиката на застрахователните компании да не покриват риска от суша, което е едно от най-често срещаните метеорологични събития в страната. Земеделските производители все още разчитат основно на подкрепа от държавата в случай на бедствие по линия на схемата за държавна помощ за компенсиране на загуби за напълно пропаднали площи, вследствие на природни бедствия или неблагоприятни климатични условия.

Като цяло дялът на **хранително-вкусова промишленост** в БДС за периода 2006-2010 г. се колебае около 3% [106]. В края на 2010 г. общо наетите в ХВП са 94 457 души или 4.36% от наетите в България. За периода 2008-2010 г. отрасълът свързан с производството на хранителни продукти осигурява заетост на около 81% от наетите в хранителната индустрия, но създава средно 66-67% от добавената стойност в нея, което свидетелства за по-висока трудоемкост на производствата от тази група [107].

Недостигът на суровинни ресурси е най-рисковият фактор за развитие и повишаване на конкурентните възможности на основните ни сектори - месна, млечна и консервна. Рискът значително нараства и от ограничения пазар - активният обмен с ЕС е само с 5 страни, две от които заемат над 2/3 от него. Конкурентоспособността на хранителния сектор наред с други фактори ще зависи от продуктовото развитие и нарастването на дела на продуктите с по-висока добавена стойност. Необходимо е интегриране между преработвателите и доставчиците на суровини като условие за производство на качествени и със специфични характеристики хранителни продукти, създаване на възможности за логистична свързаност между доставчици и търговци и скъсяване на пътя до пазара. Трябва да се насърчава сътрудничеството между отделните преработватели и оператори в хранителната индустрия, както и възможностите на самите земеделски производители да създадат свои обединения, които да им позволят да подобрят пазарните си позиции.

Развитието на хранително-вкусовата промишленост ще зависи в голяма степен от внедряването на иновации в сектора. Потенциал за увеличаване на конкурентоспособността на преработвателните предприятия има и при оптимизиране на структурата на разходите чрез минимизиране на разходите за енергия. В тази връзка е необходимо приоритетно да бъдат финансирани проекти, свързани с иновации и енергийна ефективност.

Малките стопанства на територията на страната също участват в осигуряването на част от необходимата суровина за хранително – преработвателната промишленост. Като участник в тази верига при тези стопанства са налице по-високи разходи за дистрибуция и по-голяма пазарна сила на посредниците и преработвателите, поради което тези стопанства не получават най-добрата пазарна цена. Факторите, влияещи върху позициите на тези стопанства и адекватната им реакция на пазарните тенденции са: малките партии, непостоянното качество на продукцията, липсата на умения и знания за маркетинг на продукцията. Проблем за малките стопанства е и липсата на дългосрочни договори с преработватели и търговци на едро за реализиране на произведената продукция.

Факторите, които имат неблагоприятно/ограничаващо въздействие **върху развитието на сектор земеделие**, са най-общо следните:

- Раздробена собственост на земите и трудно постигане на дългосрочно ползване на наети земи;
- Раздробена стопанска структура с неефективно използване на производствените фактори (земя, труд и капитал) поради технологични, управленски и пазарни слабости;
- Нерешени проблеми в ползването на земята и в стопанисването ѝ и използването на хидромелиоративните съоръжения, които затрудняват секторите с интензивно производство с висока добавена стойност.
- Затруднен достъп до пазара, особено за малките стопанства. Налице е слаба интеграция между земеделието и преработвателния сектор. Неразвити са „късите вериги“ за доставка на земеделски продукти и ограничен вътрешен пазар за местна продукция и биологично производство.
- Ограничен достъп до информация, включително за агроекологични дейности, недостатъчни производствени технологии, съвместими с изискванията на конкретни режими в зоните по НАТУРА, както и в зоните, попадащи в обхвата на прилагане на Водната и Нитратната директиви.
- Слаба диверсификация на стопанската дейност в земеделските стопанства, особено на малките.
- Ограничен достъп до капитали, необходими за инвестиции, свързани с постигане изискванията на законодателството на ЕС, както и за повишаване мащаба и общата конкурентоспособност на производството. Особено ограничен е достъпът до кредити на малките и средни стопанства.
- Недостатъчно развити връзки с научните звена и институти; недостатъчни инвестиции в иновации в областта на земеделието и преработката на селскостопанската продукция.
- Загуба на квалифицирана работна ръка и недостиг на работна сила за извършване на определени технологични операции поради неконкурентно заплащане на труда и условия за живот в селските райони.
- Неблагоприятни климатични промени и недостатъчната адаптираност, намаляващи устойчивостта на земеделските стопанства. Това се изразява в загуба на продукция и обща конкурентоспособност, необходимост от преминаване към подходящи сортове, адаптирани към климатичните промени и от подобряване на достъпа до поливна вода.
- Недостатъчно прилагане на производствени методи и технологии, съвместими с опазване на почвеното плодородие и структурата на почвите, опазване от замърсяване на водите, опазване на биоразнообразието и ограничаване емисиите на парникови газове в атмосферата.

Общите изводи са, че в периода 2003-2011 г. земеделието на България преминава през бърза трансформация без стратегическа насоченост, която съответно не постига желаната промяна в

структурата, производителността и конкурентостта на повечето земеделски браншове. Все още има неизползван потенциал, поради нестопанисване и нисък дял на напояваните земеделски площи. Допълнителен потенциал ще се реализира при комасацията на земеделски земи и диверсификация извън земеделските дейности.

Горско стопанство

Делът на горското стопанство през годините варира, като през 2010 и 2011 г. се задържа на 0.3% от БДС [108]. Горските територии на България към края на 2011 г. заемат 4 148 114 ха[109] (37.4%) от територия на страната. От тях 91% са гори.

Към края на 2011 г. разпределението на общата площ на горските територии по видове собственост е следното: държавни – 74.5%[110], недържавни - 23.5%, в т.ч. общински – 12%, на частни физически и юридически лица 11%, а останалите са на религиозни организации и гори, създадени върху бивши земеделски земи. По отношение на частните гори основен проблем за управлението им е тяхното фрагментиране.

Горите с основно дърводобивна и средообразуваща функция представляват 61.7% от общата площ на горските територии. Останалата част – 38.3%[111], са със основно защитни и специални функции. За периода 2006-2010 г. делът на втората група е нараснал с 6.4%, основно в категорията защитени природни територии. Горските територии, включени в европейската екологична мрежа Натура 2000, са 57% от общата горска площ. По данни на ИАГ за 2010 г. общата площ на защитните гори е 12.5% от общата площ на горските територии в България.

По отношение на опазването на горите като най-сериозен рисков фактор продължава да бъдат горските пожари. За последните 6 години са възникнали 3 624 горски пожара, които са засегнали 61 511.3 ха горски територии, а щетите са за 14.057 млн. лева[112]. Осигуряване на необходимото техническо оборудване за наблюдение и непосредствено гасене на горски пожари ще бъде решаващо за намаляване на броя и щетите от горски пожари.

В областта на **горското стопанство** са налице следните специфични предизвикателства пред развитието на сектора:

- Недостатъчно развити практики за устойчиво стопанисване на горите, управление на запасите от дървесина и въглерод в горската биомаса, включително съхранение на горските генетични ресурси и поддържане на лесистостта в ниските райони чрез нови залесявания.
- Недостатъчно използване на капацитета на горските екосистеми за добив на дървесна биомаса като възобновяем източник на енергия.
- Морално и физически остаряла техника и оборудване в дърводобива.
- Адаптиране на горите към климатичните промени и преодоляване на рисковете от природни бедствия и горски пожари.

Рибно стопанство

Сектор „Рибно стопанство” има специфична позиция и роля за националната икономика. Секторът е сравнително малък, с относителен дял около 0.05% от БВП[113], но осигурява заетост на местно равнище, особено в крайбрежните райони, където заема значителен дял в местните икономики. Общият брой на заетите в сектора за 2012 г. е 3 499[114] души.

Секторът е с потенциал за развитие поради незадоволеното търсене на риба и рибни продукти в страната заради растящо средногодишно потребление на човек от населението. Този потенциал е преди всичко наличен в развиването и на морски, и сладководни аквакултури. Проблемите пред развитието на сектора се дължат предимно на силната конкуренция от производители от трети страни, в които не се спазват високите европейски изисквания. Поради спецификата на сектора, той продължава да бъде оценяван от финансовите институции като високорисков, което допълнително ограничава достъпа до финансови ресурси за инвестиции.

Риболовен флот. За България, с Регламента за общата политика в областта на рибарството е определен таван от 7 250 БТ и 62 708 kW. Същевременно, към септември 2013 г., риболовният капацитет на българския флот е 6 673.28 БТ и 53 955.71 kW. Съгласно Доклад до ЕК за баланса на риболовния флот и възможностите за риболов сегментът от флота с дължина от 24 до 40 м е балансиран. Всички останали сегменти от флота са небалансирани. Риболовният флот, в по-голямата си част, се състои от стари и икономически неефективни кораби. Наличието на голям дял бездействащи и неоползотворени плавателни съдове в българския риболовен флот е резултат от структурен проблем, който ще продължи да бъде адресиран чрез мерки за неговото реструктуриране като се предприемат действия за подобряване на икономическите резултати чрез прилагане на мерки за диверсификация на дейността и модификация на предназначението на корабите за извършване на дейности, различни от търговски риболов.

Чрез целенасочени дейности през програмния период 2007-2013 г. се изпълнява Националният план за приспособяване на риболовното усилие като е постигнато намаление на капацитета във всички сегменти (например, към септември 2013 г. в сегмент от 18 до 24 м. постигнатото намаление в kW е 25.18%, а в Gt е близо 32%). През 2013 г. е намален капацитета на корабите, като общият бруто тонаж е намален с 473,6 тона и общата мощност е намалена с 3 983,2 kW с прилагането на мярка 1.1 „Публична помощ за постоянно прекратяване на риболовни дейности“. В допълнение, продължава отписването на неактивни риболовни кораби от Корабният регистър.

Рибни запаси и улови. През 2012 г. уловът на риба и други водни организми в Черно море е в размер на 8 074.597 тона. Основните видове, обект на стопански риболов, са рапан и цаца. Състоянието на запасите от калкан остава незадоволително, а той е сред видовете с най-висока цена за реализация и добавена стойност за българския риболовен сектор. Всичко това води до намаляване на уловите на единица риболовно усилие, оттам на приходите и нивата на печалба спрямо непрекъснато увеличаващите се нива на променливите разходи и най-вече разходите за гориво за риболовните кораби. Необходимо е да бъдат предприети мерки за подобряване на събирането на данни за практиката за изхвърляне на нежелания улов при идентифициране на необходимост – подобряване на контрола и подкрепа на инвестиции, които да насърчат риболовците да прекратят тази практика.

Основният проблем по отношение на опазването на околната среда при улова е използването на остарели риболовни уреди с ниска селективност, остарели риболовни кораби с негативно въздействие върху околната среда и замърсяването на черноморските води поради високия антропогенен натиск. В тази връзка е необходимо да бъде насърчавано екологосъобразното

рибарство, водещо до подобряване на околната среда. Необходимо е подпомагането на дейностите по управление, възстановяване и наблюдение на обекти по Натура 2000, както и дейности, свързани с риболова по отношение на Натура 2000, въз основа на изготвяната карта на защитените зони в акваторията на Черно море.

С оглед на важността на дейностите по събиране на данни за защитата на морското биоразнообразие и вземайки предвид финансовото изпълнение на Националната програма за събиране, използване и управление на данни в сектор „Рибарство” от последните години, е необходимо да бъдат предприети административни мерки за подобряване на качеството и пълнотата на данните. През 2012 г. България продължи тенденцията за по-стриктно управление и опазване на ресурсите на най-заstraшените видове риби, прилагайки Специфичен план за мониторинг и контрол на уловите от калкан, като в него бяха въведени по-стриктни мерки в сравнение с предходната година (намаляване броя на определените пристанища, увеличаване броя на инспекциите на море и в пристанищата, предварителни уведомления). Необходими са повече финансови средства за обезпечаване на дейностите по контрола и за закупуването на технически средства.

Рибарска инфраструктура. Към края на 2012 г. в България има регистрирани 11 рибарски пристанища, 4 в Северното и 7 в Южното Черноморие. Пристанниците са стари, условията не отговарят на хигиенно-санитарните европейски изисквания. Липсват обособени места за сортиране и заготовка, както и търговски площи и места за съхранение.

Основните пристанища, които се ползват от рибарите за разтоварване на уловите, са тези в Балчик, Варна, Созопол и Несебър. Освен по-големите пристанища, на които се извършва над 90% от разтоварванията, за по-малките рибарски съдове са важни местата за разтоварване в други 14 черноморски зони, които са по-значими от социална гледна точка: Ахтопол, Бяла, Варна, Дуранкулак, Зеленка, Карантината, Отманли, Приморско, Родоп 2, Сливката, Траката, Устие Камчия, Чайка, Бяла, Шабла. Тяхното благоустрояване ще засили потенциала за развитие на рибарството и туризма, допринасяйки за диверсификацията на местната икономика.

Състоянието на крайбрежните ивици, на пристанищата и лодкостоянките препятства възползването от потенциала за повишаване на дохода на рибарите при преки продажби, повишаване на пазарната им сила при търговските преговори поради събиране на по-големи количества и изчакване за по-добри ценови равнища на офертите, и/или поради стартирането или развитието на туристически дейности.

Освен черноморските пристанища, според Регистъра на плавателните съдове, опериращи в река Дунав - 2012 г., по поречието на река Дунав има 7 пристанища в територията на Видин, Лом, Оряхово, Русе, Свищов, Сомовит, Силистра. Общият брой на регистрираните към тях рибарски съдове възлиза на над 790 броя, като основната част от съдовете са регистрирани в Русе и Оряхово. Проблемите пред сектора са свързани основно със собствеността на земята по р. Дунав, която е публична-държавна собственост, съществуващата нормативна база и слабата активност от страна на общините.

Към края на 2012 г. в България има 388 действащи стопанства за **аквакултури**[115], от които 347 за сладководни и 41 – за морски аквакултури, предимно миди. За периода 2006 – 2012 г. тенденцията е към увеличаване на броя на стопанствата за производство на аквакултури. България има потенциал за развитие на аквакултурното производство, тъй като има

нерационално използвани вътрешни водоеми и морски територии, но не е налична карта със свободните водни площи.

При аквакултурното производство се наблюдава тенденция на постепенно увеличение. Основните видове, които се произвеждат за консумация, са дъгова пъстърва, шаран и растителноядни риби (бял и пъстър толстолоб, бял амур) от сладководните видове и черна морска мида от морските. Производството е сравнително стабилно. Отглежданите видове са с ниска цена, но с традиционно търсене за прясна консумация на вътрешния пазар.

Аквакултурите са уязвими по отношение на неблагоприятни климатични явления и внезапни промени в качеството на водите. Остарелите материално-техническа база и съоръжения са ресурсно неефективни. Необходимо е насърчаването на методи за отглеждане на аквакултури, съвместими със специфичните потребности на околната среда и подлежащи на специфични изисквания за управление, в резултат от определянето на зоните по Natura 2000. Необходимо е и провеждането на информационни дейности съгласно Националната информационна и комуникационна стратегия „Натура 2000“.

Налице е потенциал за увеличаване на аквакултурните производства, особено чрез диверсифицирано производство на видове с висока пазарна стойност и биологични аквакултури при традиционните екстензивни технологии, както и добавяне на стойност към собственото производство чрез преработка на продукцията и директни продажби от фермата, внедряване на технически иновации и разработване или въвеждане на пазара на нови или значително подобрени продукти, процеси, системи за управление и организация. В тази връзка е създадена база данни с резултатите от извършените регулярни изследвания на потребителските предпочитания и консумацията на риба и рибни продукти. В допълнение, стартирано е осъществяването на пазарно проучване на видовете с добри пазарни перспективи.

За подобряването на конкурентоспособността на съществуващите стопанства са необходими и инвестиции в обща модернизация на стопанствата, подобряване на ресурсната ефективност и изпълнение на мерките за опазване на водите, както и преминаване към интензивни и супер-интензивни иновативни технологии.

Сериозен проблем е изграждането на довеждаща и стопанска инфраструктура до обектите за аквакултура, разположени в язовирите и Черно море. Той се дължи на липсата на синхронизация между правните актове – основание за отдаването на водните площи за аквакултури и на необходимите за икономическата дейност на стопанствата прилежащи територии.

Преработка. В България са налице 54 предприятия (по данни на БАБХ), одобрени за производство и търговия на рибни продукти на Общия пазар на ЕС. При някои от основните стопански видове е постигната известна степен на уедряване по веригите на добавяне на стойност, съчетано с вертикална интеграция от улова или производството на жива риба, през преработката им, до търговията със съответните рибни продукти. Такава интеграция е постигната за цацата, дъговата пъстърва, черната морска мида, и донякъде – за уловите, преработката и търговията с рапан, както и при производството на черен хайвер от есетрови риби. Към момента преработващата промишленост в рибното стопанство на България не задоволява търсенето на суровини и продукти от други индустрии с потенциал за оползотворяване на странични продукти, например оползотворяването на отпадъчни продукти

за производството на алтернативна енергия, за вложения в селското стопанство, торове за растениевъдството, производство на суровини за козметичната и фармацевтичната индустрия. На този етап, заради неконкурентоспособност на риболовния сектор и сектора на аквакултурата, доставките на местно произведени суровини са далеч от производствения потенциал на страната и преработвателната промишленост е силно зависима от вноса на суровини. Наличният към момента капацитет не се използва ефективно, което води до ниската конкурентоспособност на българските оператори в сектора. В допълнение, материално остарялата база и техника, не дават възможност за повишаване на пазарния дял на българската аквакултура и достигане на конкурентни за международния пазар цени. Необходими са инвестиции за подобряване условията на труд и внедряването на ресурсно спестяващи технологии, включително за намаляване на енергийните разходи и оползотворяването на някои странични продукти от преработката.

Предлагане на пазара. През последните пет години се наблюдава тенденция на увеличаване на износа на риба и рибни продукти, макар и с по-бавни темпове от вноса. В периода 2007-2011 общият износ на риба и рибни продукти нараства почти двойно от 4 114.9 тона на 8 201.8 тона. Структурата на експорта е доминирана от износа на риба, ракообразни и мекотели (малко над 7 100 тона), докато износът на преработени рибни продукти е далеч по-малък (около 1 000 тона)[116]. За същия период общият внос на риба и рибни продукти се увеличава от 22 642.5 тона на над 28 000 тона през 2011 г. През 2011 г. основната част от вноса отново е риба, филета, ракообразни и мекотели (25 091.6 тона), а внесените преработени рибни продукти възлизат на почти 3 000 тона. Основно се внасят риби и рибни продукти с океански произход.

Годишното потребление на риба и рибни продукти за 2011 г. възлиза на около 45 хил. тона, като повече от половината се осигурява от внос. Наблюдава се повишаване на средното ниво на потребление на риба в България, като то е вече около 5.4 кг/годишно на човек от населението при ниво на потребление през 2007 от 3.5 кг/годишно[117]. Повишената консумация на риба и рибни продукти е сред водещите причини за увеличаване на продажбите на аквакултури със 70% в периода 2008 – 2011 г., но все още е далеч от поставената цел за консумация от 7.5 – 8 кг. годишно на човек от населението.

През програмен период 2007-2013 бяха осъществени редица регионални промоционални кампании, насочени към повишаване на консумацията на риба и рибни продукти като бе идентифицирана необходимост от по-голямо включване на заетите в сектора при осъществяването на кампаниите и от провеждане на всеобхватна национална кампания за постигане на по-значителни ефекти. Необходимо е да бъдат направени и изследвания за пътя на основните и ценните видове риби от първични производители на жива риба до основните групи крайни потребители, което да улесни анализа на възможностите за оптимизиране и евентуално скъсяване на пласментните вериги (включително преминаването към директни продажби) и повишаване на конкурентоспособността на сектора.

В България няма регистрирани Организации на производителите по смисъла на европейското законодателство (съгласно Регламент на Съвета № 104/2000). Въпреки това редица риболовци и производители на аквакултура са формирали асоциации (със статут на неправителствени организации), които трябва да бъдат насърчени да създадат признати Организации на производители. Необходимо е организациите да бъдат подпомогнати да идентифицират потенциалните възможности за бизнес и да адаптират своите пазарни стратегии.

Растеж, основан на свързаност, устойчиво развитие и ефикасно използване на ресурсите

Свързаност и достъпност

Транспортът и съобщенията генерират 23.5% от БДС на страната и осигуряват пряка заетост на над 170 000 души. Националната транспортна система създава сравнително добри условия за всички видове транспорт – железопътен, автомобилен, морски, речен, въздушен и интермодален. По отношение на транспортната инфраструктура, от първостепенно значение са характеристиките на транспортната мрежа, наличният капацитет (физическата и оперативна структура на мрежата), обемите, които могат да бъдат поети в зависимост от търсенето, експлоатационното състояние и способността да предоставя надеждни и безопасни транспортни услуги. Предимство е високата степен на изграденост и гъстота на съществуващата транспортна инфраструктура – над 19 хил. км. републикански пътища, малко над 4 хил. км. железен път, морски и речни пристанища и летища. Летищната инфраструктура на страната е добре развита, но капацитетът ѝ в последните години се изчерпва бързо. Изградени са връзките на пристанищата за обществен транспорт с национално значение с националната пътна и железопътна мрежа, а чрез река Дунав е достъпна и европейската система от канали за речно корабоплаване. Покритието на територията на страната с железопътните линии, автомагистрала и скоростни пътища обаче е доста небалансирано. Недостатъчно развити са връзките със съседните страни. Основният идентифициран проблем е липсата на непрекъснати и последователни транспортни мрежи с еднакви експлоатационни характеристики, които да осигуряват бързо и безопасно придвижване на по-дълги разстояния вътре в страната, към, от и през България. Необходимо е да се осигури завършване на приоритетните железопътни и пътни направления и насърчаване на мултимодалния транспорт – изграждане на интермодални терминали и подобряване на връзките на пристанищата и летищата с пътната и железопътната мрежа.

При актуализацията от 2013 г. на транспортния модел, разработен като част от Общия генерален план за транспорта, са дефинирани направленията по пътната и железопътната мрежа с най-голямо очаквано увеличение на трафика с хоризонт 2020 и 2030 г., където прогнозираното търсене е близко до или надвишава съществуващия капацитет. Най-голяма средно-деноношна годишна интензивност на движението с автомобилен транспорт към 2020 г. се очаква по направленията София-Бургас, София-Кулата, София-Русе, София-Варна, Бургас-Варна и Русе-Нова Загора. По отношение на железопътната мрежа се очаква концентриране на трафика по направленията Видин-Кулата, Драгоман-Свиленград, Драгоман-Бургас, Карнобат-Синдел, Русе-Варна, София-Варна, Русе-Стара Загора. Българските морски и речни пристанища с национално значение разполагат с достатъчно мощности за обработка на товари. Състоянието на голяма част от активите на транспортната мрежа е незадоволително, което оказва негативно влияние върху допустимите максимални скорости, времепътуванията, комфорта и експлоатационните разходи. От съществено значение е новата или рехабилитираната инфраструктура да бъдат поддържани така, че да може да продължат да осигуряват планираните нива на качество и капацитет в бъдеще.

Същевременно повишаването на конкурентоспособността на националната икономика предполага и реорганизация в структурата, управлението и експлоатационния процес основно в железопътния и до известна степен във водния транспорт. За да продължат процесите на изграждане, модернизация и поддръжка на транспортната инфраструктура, са необходими значителни инвестиции, които не могат да бъдат осигурени без използването на ЕСИФ.

Република България отчита препоръките на Бялата книга „Пътна карта за постигането на Единно европейско транспортно пространство – към конкурентноспособна транспортна система с ефективно използване на ресурсите“ за необходимостта от премахване на петролната

зависимост на транспортната система без това да рефлектира върху нейната ефективност и мобилността. В условията на по-ефективното използване на ресурсите, транспортният сектор е един от основните фактори за икономически растеж и ще допринесе за повишаване на конкурентоспособността и предлагането на по-надеждни, безопасни и качествени услуги.

Железопътният транспорт е един от основните елементи на националната транспортна система и неговото развитие е предпоставка за цялостното развитие на икономиката. Осигуряването на достъпни железопътни услуги е важен компонент за вътрешната мобилност на населението, което увеличава и възможностите за заетост. Развитието на този вид транспорт е от съществено значение и заради претовареността на пътната инфраструктура, високите цени на горивата, политиката за опазване на околната среда и безопасността. Подобряването на железопътната инфраструктура през следващите години ще доведе до нарастване на обема на железопътния товарен транспорт и пътническите превози по националните и международни линии. Съгласно данни на НСИ през 2012 г. общата дължина на железопътните линии в България е 5 658 км. В т.ч. текущ път – 4 070 км. и гарови коловози – 1 588 км. Разпределението на ж.п. линиите в страната е небалансирано. Най-висока гъстота има ж.п. мрежата в Югозападен регион - 44.8 км/1000 кв. км. По-ниска от средната за страната е гъстотата на ж.п. мрежата в Югоизточен, Североизточен и Южен централен район. Все още липсват достатъчно ефективни връзки със съседните страни.

По данни на НСИ през 2012 г. относителният дял на електрифицираните ж.п. линии от общата дължина на ж.п. линиите в текущ път е 70.3%. В сравнение с останалите европейски страни техният дял е задоволителен. Значителна част от ж.п. линиите са изградени преди повече от 50 години, с геометрични параметри, конструкция и съоръжения, подходящи за скорост до 100 км./ч., а на места дори с почти изчерпани възможности за задържане на скоростта и гарантиране на сигурността и безопасността на движение. Такива отсечки съществуват и по основни направления, като София – Пловдив (участък София – Септември), Видин – София (участък Видин – Медковец), Пловдив – Бургас (участък Пловдив – Михайлово). Железопътните съоръжения (мостове и тунели) са с висока степен на амортизация, като например по направлението Русе – Варна. Голяма част от осигурителните, телекомуникационните и енергозахранващите системи са остарели (въведени в експлоатация в периода 1965-1985 г.) и на технологично ниво, което не отговаря на съвременните изисквания за оперативна съвместимост.

Железопътният пътнически транспорт има сериозен потенциал за развитие, който до голяма степен зависи от модернизацията на железопътната мрежа, подвижния състав и управлението на националния железопътен оператор. През последните години пътническият трафик в българските железници постепенно намалява поради множество фактори, свързани с общите икономически и демографски тенденции в страната и незадоволителното качество на услугата поради ниска скорост на движение, чувствително намаляване на вагоните в експлоатация, достъп до гарите, липса на модерни системи за клиентско обслужване и маркетингови стратегии.

С либерализирането на товарните железопътни превози в България, постепенно на пазара навлязоха нови и частни железопътни компании за товарен транспорт. Отбелязва се ръст в дела на международните товарни превози, основно по направлението Сръбска граница - Турска граница. Очаква се този дял да се увеличи и в резултат на товарния трафик през новия мост над река Дунав – Видин – Калафат.

За подобряване управлението на железопътния сектор са необходими комбинация от регулаторни, инвестиционни и управленски мерки:

- преразглеждане на Договора за обществени услуги с „БДЖ – Пътнически превози” ЕООД в посока подобряване на услугата и повишаване на конкурентоспособността ѝ;
- привеждане на предоставяните по Договора за обществени услуги пътнически превози към пазарното търсене;
- изготвяне на дългосрочна стратегия за развитие на железопътния транспорт;
- съсредоточаване на публичното финансиране в сектора върху най-важните и стойностни железопътни услуги;
- укрепване на институционалния капацитет за управление в сектора;
- редуциране на ж.п. мрежата до устойчиви размери;
- модернизация и обновяване на железопътната инфраструктура, с което да се постигнат европейските стандарти и пълна оперативна съвместимост с Европейската железопътна мрежа.

Ключовите мерки, които се предвиждат за реструктурирането на „Холдинг БДЖ” ЕАД и ДП НКЖИ, са:

- преминаване на „Холдинг БДЖ” ЕАД и на ДП НКЖИ към търговско ориентирана структура и освобождаване на „Холдинг БДЖ” ЕАД от неоперативни дейности;
- стабилизиране на „БДЖ – Товарни превози” ЕООД и евентуална последваща приватизация на дружеството;
- преоценка на количеството на подвижния състав на „Холдинг БДЖ” ЕАД, включително закупуване на нов подвижен състав за пътнически превози и реорганизиране на дейностите по поддръжката му;
- укрепване на корпоративното ръководство на ДП НКЖИ и „Холдинг БДЖ” ЕАД, изпълнение на Стратегия за управление на човешките ресурси, Програма за реструктуриране на персонала в „Холдинг БДЖ” ЕАД и ДП НКЖИ и Програма за обучение на железопътния персонал на средно и високо управленско ниво.

В хода на изграждане и модернизация на ж.п. инфраструктурата е необходимо да бъде внедрена ERTMS система и да бъдат освободени честотите, необходими за изграждане на GSM-R мрежа по всички основни ж.п. линии в страната. За пълноценното използване на мрежата е необходимо да се предвидят мерки за закупуване на съответно бордово оборудване за операторите. През месец декември 2012 г. е одобрен „Актуализиран национален план за внедряване на TCOC „Експлоатация и управление на движението“ (TCOC ЕУД) за конвенционалната железопътна система в Република България“. Планът изисква разработването на работни правила за експлоатация на системите ERTMS/ETCS и ERTMS/GSM-R. До края на 2015 г. ще бъдат актуализирани нормативните документи, отчитащи изискванията на TCOC-та, свързана със системите ERTMS/ETCS и ERTMS/GSM-R.

В периода 2007 – 2013 с целенасочени инвестиции от ОП Транспорт, МФИ и инструмента JASPERS бяха извършени анализи на ключови дейности в железопътния сектор като бяха разработени модели за бизнес процесите, методика за управление на проекти, включително институционални мерки за нейното изпълнение. Бяха разработени стратегически насоки за развитие и оптимизиране на човешките ресурси и процесите, свързани с въвеждане на нови модели за експлоатация и поддръжка на железния път.

Поддръжката на железния път, прилежащите структури, сгради, системи за хранене, сигнализация и телекомуникации се осигурява на годишна база чрез Закона за държавния бюджет. Необходимите за поддръжка/ремонт финансови ресурси са включени в Програмата за развитие и експлоатация на железопътната инфраструктура (5-годишна програма, която е неразделна част от договора на НКЖИ с Държавата), въз основа на одобрените планове за текуща поддръжка. Предстои разработването на План за поддръжка за модернизирани железопътни линии до 2015 г. Друг източник за покриване на разходите за поддръжка са инфраструктурните такси, събирани от железопътните оператори за достъп до железопътната инфраструктура и услуги.

Пътната мрежа е съставена от републикански и общински пътища. По данни на НСИ към 31.12.2012 г. дължината на републиканската пътна мрежа в България, която включва автомагистрала, първокласни, второкласни пътища, третокласни пътища и пътни връзки при кръстовища и възли, е 19 602 км. Най-голям е дялът на третокласните пътища – 61.5% от общата дължина на републиканската пътна мрежа, следвани от второкласните пътища – 20.1% и първокласните пътища – 15.2%. Автомагистралите са едва 2.8% от общата дължина. Дължината на общинската пътна мрежа е 19 430 км[118]. Покритието на страната с автомагистрала и пътища първи клас е неравномерно. Пътните направления изток – запад са много по-добре развити от тези в посока север – юг, което до голяма степен се обуславя от релефа на страната. По-високата гъстота на изградените автомагистрала и първокласните пътища в Североизточен, Югозападен и Югоизточен район определя по-добрата достъпност и комуникативност. Въпреки предприетите през последните години мерки и предвид факта, че извършените инвестиции са недостатъчни спрямо нуждите, няма значимо подобрене на цялостното състояние на пътищата и осигурена достатъчна проходимост при зимни условия по направление север – юг. С особено влошено качество са 43% от третокласните пътища, а те осъществяват вътрешнорегионалните връзки и допринасят за преодоляване на различията в регионите, развитие на туризма и привличане на инвестиции. Друг основен проблем в областта на пътната мрежа е продължаващата липса на завършени магистрала по най-важните направления на страната.

От реконструкция и основен ремонт, спешно се нуждаят над 32 км автомагистрала, 599 км пътища I-ви клас, 1 212 км пътища II-ри клас и 5 014 км третокласни пътища. Особено важно за подобряване на състоянието на сектора е увеличаването на товарносимостта на пътната настилка по основните международни транспортни коридори и по второкласните и третокласни пътища, която да се приведе в съответствие с европейските изисквания. По отношение на транзитните потоци, преминаващи през страната, най-голям трафик има по направленията Калотина – Капитан Андреево и Русе – Капитан Андреево. След пускане в експлоатация на втория мост над р. Дунав направление Видин – Кулата също увеличи своята значимост за транзитни превози. Поради стратегическото положение на страната с преминаващи през територията ѝ пет трансевропейски транспортни коридора и след приемането на България в ЕС транзитът през страната се увеличи многократно. Броят на леките и тежкотоварните автомобили е два пъти и половина по-голям спрямо периода преди 2007 г. Наред с нарастването на броя на моторните превозни средства, *се увеличава и натовареността на пътищата и риска от ПТП (102.5 ПТП на милион жители за 2009 г. при среден брой за ЕС 27 – 64.1 ПТП).*

С оглед интегриране на националната пътна мрежа в транспортната мрежа на ЕС са необходими инвестиции за развитието на „основната” и „разширената” транс-европейска транспортна мрежа на територията на страната, както и на ключови вътрешни връзки с TEN-T мрежата. Проблем по мрежата са „тесните места“, които е необходимо да бъдат отстранени. От първостепенно значение е участъка от Благоевград до Сандански по АМ „Струма”. Необходими

са също инвестиции за изграждане, рехабилитация и поддръжка на пътни връзки към интермодални терминали, пристанища и летища. От особена важност за сектора са и въвеждането на модерни процеси на планиране и осигуряване на ефективна поддръжка на пътната инфраструктура, генериране на финансови ресурси посредством модерна система за таксуване, постигане на съответствие на техническите и експлоатационните параметри на пътната инфраструктура с европейските технически стандарти за осигуряване на безопасност и комфорт на транспорта. За подобряване на ефективността и безопасността на автомобилния транспорт е необходимо внедряването на ИТС-приложения и услуги, като например системи за управление, наблюдение и контрол на движението в градовете и по автомагистралите, системи за безопасност на превозните средства и електронните системи за събиране на пътни такси за изминато разстояние (ТОЛ такси).

Като част от Стратегията за развитие на пътната инфраструктура до 2020 г. е разработен план за поддръжка, който включва изискванията за финансиране на поддържането на републиканските и общинските пътища и разходите за аварийни ремонти като средствата се планират в Закона за държавния бюджет.

Ефективното и ефикасно управление на пътния сектор се нуждае от допълнително развитие на институционалния капацитет за управление, подобряване на планирането на инвестициите, както и реализиране на различни форми за осигуряване на финансиране за рехабилитация и поддръжка в сектора. В програмен период 2007 – 2013 бяха положени целенасочени усилия за укрепване на административния капацитет в пътния сектор. Със съдействието на МФИ и инструмента JASPERS беше разработен стратегически бизнес план на Агенция „Пътна инфраструктура“. Като допълнителна мярка беше създадена НК „Стратегически инфраструктурни проекти“, включително беше разработен бизнес модел за нейното функциониране и беше привлечена експертиза от ЕИБ за разработването на основни пътни проекти. Предприетите мерки за повишаване на капацитета на служителите ще продължат да се прилагат и през периода 2014-2020 г.

Ключови компоненти за развитието на интермодалността, които предоставят възможност за преодоляване на нарастващата претовареност на пътната и ж.п. инфраструктура и за ограничаване на замърсяването на въздуха са **морският транспорт и транспортът по вътрешните водни пътища**. Достъп до воден транспорт имат Северозападен, Северен централен, Североизточен и Югоизточен район. Към момента двата вида воден транспорт са недостатъчно развити. Повечето от пристанищата са построени в началото на 20-ти век за мултифункционални цели и тяхното техническо състояние вече е силно влошено. Налице е необходимост от подобряване на транспортните инфраструктурни връзки, свързващи ги с републиканската пътна и железопътна система. Основните проблеми за развитието на пристанищата са свързани с липсата на достатъчно инвестиции за поддръжка и развитие на пристанищната инфраструктура в предходните години, остарели основни механични съоръжения и съоръжения за трансбордиране, лошо състояние и стопанисване на кейовете и т.н.

Река Дунав е единственият вътрешен воден път в България. Нейното значение за развитието на интермодалния транспорт в страна се обуславя от ролята ѝ в „основната“ TEN-T мрежа, както и от Стратегията на ЕС за Дунавския регион. На този етап българският участък от реката, който е с обща дължина 470 км, не съответства на международно приетите навигационни стандарти, тъй като има многобройни стеснени участъци. Поради съществуващите проблеми, товарооборотът и пътническият трафик на пристанищата по р. Дунав намалява на годишна база [119]. Друг проблем за корабоплаването по р. Дунав е свързан със състоянието на бреговете

(навигационните) знаци по българския бряг в обхвата на целия българо-румънски участък, което е осъществено от румънска страна.

Хидроложките и климатични условия по протежение на реката налагат предприемането на мерки за подобряване на навигационните условия и осигуряване на минимална дълбочина от 2.5 м. през цялата или по-голямата част от годината, необходима за кораби до 3 000 т. В подкрепа на това и в изпълнение на Стратегията на ЕС за Дунавския регион е подписан Меморандум за разбирателство между България и Румъния за създаването на междуведомствен комитет за вътрешно-воден транспорт за подобряване на корабоплаването по общия участък на река Дунав и подобряване на свързаността в региона. Един от основните проекти е подобряване на навигацията в общия участък на реката, който е в етап на подготовка, като строителството се очаква да се извърши през програмния период 2014-2020 г. За неговото изпълнение се обсъжда възможността за създаване на ЕОТС между България и Румъния.

Създадена е и речна информационна система в българската част на реката (БУЛРИС). Предоставянето на пълния обем услуги от системата ще допринесе за преодоляване на затрудненията при преминаване на критичните участъци в района и повишаване нивото на безопасност на корабоплаването, което ще направи вътрешно водния транспорт по р. Дунав по-ефективен и ще допринесе за опазването на околната среда.

Речните пристанища за обществен транспорт от национално значение по река Дунав са пристанищата Видин, Лом и Русе. Пристанищата Видин и Русе са част от „основната” TEN-T мрежа (коридори VII и IX). Речните пристанища разполагат с достатъчно мощности за обработка на генерални, насипни и наливни товари, контейнерни и Ро-Ро единици[120]. Понастоящем се използва около 60% от капацитета на инфраструктурата. Слабите страни на речните пристанища са: незадоволителното състояние на пристанищните съоръжения (кейове) и претоварна техника, която не отговаря на съвременните тенденции в структурата на товарооборота; незадоволителното състояние на връзките с пътната и железопътната инфраструктура на страната; липсата на подходящо оборудване за обработка и съхранение на зърно, недостигът на съвременни логистични и информационни системи на пристанищата и слабо развитите съоръжения за контрол върху замърсяването.

Морски пристанища за обществен транспорт с национално значение са Пристанище Варна АД и Пристанище Бургас АД. Те реализират около 60% от националната вносно-износна търговия. Включени са в концепцията за развитие на TEN-T мрежа, поради тяхното стратегическо разположение на кръстопът между Европа и Азия. Пристанище Бургас е част от „основната мрежа”, а пристанище Варна от „разширената” TEN-T мрежа. Пристанищата имат капацитет за универсални товари, твърди и течни насипни товари, контейнери, тежки товари и съоръжения за Ро-Ро транспорт[121]. Понастоящем се използва между 70% и 80% от капацитета на инфраструктурата. Като слаби страни на пристанищата могат да бъдат посочени недостатъчната специализация на терминалите и ограничените възможности за развитието им предвид факта, че са разположени в централните градски части на съответните населени места; незадоволителното състояние на пристанищните съоръжения и остаряла претоварна техника; недостатъчната дълбочина на акваторията и подходите към пристанищата; недостиг на съвременни логистични и информационни системи на пристанищата.

Установяването на ефективни комбинирани транспортни вериги е ключов момент в политиката при превозите на товари. Една от основните мерки за устойчиво и балансирано развитие на транспортната система е насърчаването на интермодалността, като възможност за прехвърляне

на товари към по-екологосъобразните видове транспорт. Развитието на **интермодалните превози** е приоритет на националната транспортна политика[122] и е една от основните цели, заложи в стълб „Свързаност” на Дунавската стратегия. Приоритетните направления на българска територия за развитието на комбинираните превози са:

- Линейни: Видин – София – Кулата/Пловдив – Свиленград (коридор 4); Калотина – София (коридор 10); Гюешево – София – Бургас/Варна (коридор 8); Русе – Димитровград/София/Варна (коридор 7 и 8);
- Точкови пристанища: Варна, Бургас, Лом, Видин, Оряхово, Русе;
- Интермодални терминали: София, в Югоизточен, Североизточен и Северозападен райони България.

Състоянието на железопътната инфраструктура за интермодални превози като цяло не отговаря на изискванията за извършване на съвременни товаро-претоварни услуги. Понастоящем съществуват възможности за развитие на интермодални превози от типа РО-РО – превоз на товарни автомобили със специализирани шлепове/кораби по река Дунав (пристанища Русе-Изток, Видин и Силистра) и Черно море (основно в пристанищата Варна и Бургас), РО-ЛА – превоз на товарни автомобили (ремаркета и полуремаркета) на специализирани вагони и превози на контейнери с железопътен/воден/автомобилен транспорт. След влизането в експлоатация на Дунав мост II и тунела под Босфора, се очаква значително увеличаване на транзитните комбинирани превози. Очаква се транзитни товаропотоци да се привлекат дори и от страните на азиатския регион чрез пристанищата Варна и Бургас.

Посредством планираното изграждане на интермодални терминали в Русе и Видин ще се създадат условия за оптимално съчетаване и интегриране на различни видове транспорт (вътрешно-воден, железопътен и автомобилен) и ще се осигури възможност за извършване на голям обем товарни превози от Черно море до Централна Европа. Пристанище и ж.п. гара Русе са свързани с пристанище Варна посредством ж.п. линия Русе – Варна, която може да бъде развита като товарен коридор.

Основните предизвикателства, с които големите градове в България се сблъскват в стремежа си за постигането на **устойчива градска мобилност**, са свързани със задръстванията в градовете в следствие на нарасналия автомобилен трафик; замърсяването на околната среда и вредното влияние на шума; необходимостта от по-ефективно организиране на обществения градски транспорт и подобряване на неговата достъпност, както и повишаване на сигурността и безопасността и като цяло качеството му. Сред факторите, които могат да спомогнат за привличане на пътниците към обществените превозни средства, са повишаване на качеството и максимално облекчен достъп до транспортните услуги, оптимизиране на транспортните схеми, създаване на интегрирани системи за таксуване, координиране на разписанията на различните видове транспорт, както и прилагане на гъвкава тарифна политика. Понастоящем в седемте най-големи български града се изпълняват проекти за реорганизация на транспортните мрежи и закупуване на екологосъобразни транспортни средства.

С високата си превозна способност от 50 хил. пътника в час, метрото осигурява ефективно, бързо и безопасно транспортиране, замествайки значителен брой паралелни линии на надземния транспорт. Посредством разширяването на мрежата на софийското **метро** се осигурява интермодална връзка между националната ж.п. мрежа, летище София, както и връзки с трамвайната и автобусна мрежи, което допринася за увеличаване на пазарния дял на обществения транспорт. Необходимо е да се осигури разширяването на метрото по третия

метродиапетър през програмен период 2014-2020 г. (Ботевградско шосе - бул. Владимир Вазов - ЦГЧ - ж.к. „Овча купел”), което ще направи възможно системата на обществения транспорт в столицата да разшири своето покритие и да отговори на растящото търсене на комбинирани транспортни услуги, в т.ч. ще допринесе за подобряване на качеството на атмосферния въздух в столицата и намаляване на емисиите на парникови газове.

Околна среда

Ефективното използване на ограничените природни ресурси, опазването на околната среда от антропогенно влияние и постигането на редица специфични цели са в основата на постигане на устойчиво развитие. Същевременно делът на разходите за околната среда през 2012 г. е едва 2.2%, при 1.9% през 2011 г. и 1.8% през 2010 г. Общото равнище на развитие на икономиката предопределя и недостатъчния национален ресурс за покриване на идентифицираните нужди.

Управление на водите

Общият ресурс от прясна вода, вкл. водите на река Дунав, за 2011 г. се изчислява на 106.6 милиарда м³ или 14 515 м³ на човек. В същото време постоянните ресурси на пресни води при 95% обезпеченост (без водите на р. Дунав) са 7.8 милиарда м³. През 2012 г. най-голямо е количеството на изетите повърхностни води от индустрията – 72.4%, изетите води от селско, горско и рибно стопанство – 18.1% и услуги – 0.08%, изетите от общественото водоснабдяване (ВиК) – 9.5%. През 2012 г. най-голям е процентът изети подземни води за общественото водоснабдяване (ВиК) – 78.9%, следвано от индустрията – 15.9%, селско, горско и рибно стопанство – 3.3% и услуги – 1.9%. Изетата вода за охлаждане и производство на електрическа енергия, е 57.2% от общо изетата вода в България.

Гарантирането на достатъчно водни ресурси и предотвратяването на водните режими е изключително важно за България, предвид високото ниво на загуби на вода във ВиК и напоителните системи (общо 62.72% за 2012 г.). С цел осигуряване на ефективно използване на водите са необходими стратегия за развитие на напояването и прилагане на водоспестяващи технологии както и съществени инвестиции във ВиК и напоителна инфраструктура. Предстои подготовката на обща стратегия за укрепване на конкурентоспособността на селското стопанство и устойчиво управление в напояването, отводняването и защитата от вредното въздействие на водите, със съдействието на Световната банка.

Основният източник на дифузно замърсяване на повърхностните и подземните води е селскостопанската дейност (чрез нитратни и фосфатни съединения, пестициди и други вещества за растителна защита и лечение на животните). За замърсяването спомага и липсата на съоръжения за съхранение на оборски тор, липса на канализация в множество населени места и др. Уязвимите зони по отношение на замърсяване на водите с нитрати са 96 общини или части от тях, което е 34.5% от територията на страната. В този контекст подобряването на системата за мониторинг на водите и изпълнението на мерки за правилното използване и съхранение на органични и минерални торове и препарати за растителна защита са необходимо условие за подобряване на състоянието на водите. Наложително е прилагането на програмата от мерки за ограничаване и ликвидиране на замърсяването от нитрати от земеделски източници в уязвимите зони.

На територията на България има 450 реки и около 1 400 водоема с обем по-голям от 1 млн. м³ и 177 подземни водни тела. Анализът на съществуващите мрежи за мониторинг показва, че станциите за мониторинг на количеството и на качеството, както на валежите и повърхностните води, така и на подземните води са недостатъчни. Необходимо е мрежите за мониторинг да бъдат оптимизирани и модернизирани.

Степента на осигуряване на отвеждането и пречистването на отпадъчните води е сравнително ниска. Процентът на изграденост на канализационната мрежа на населените места за 2011 г. е 61%, а свързаното население е 74%. За периода 2005-2010 г. делът на населението, свързано към ПСОВ нараства с близо 7%, като през 2011 г. достига 55.7%. Населението, свързано с ПСОВ с третично пречистване на водите е 0.5% за 2010 г. (през 2005 г. няма такива станции). Съгласно доклад до ЕК от 2013 г. за прилагане на изискванията на Директива 91/271/ЕИО, в нейния обхват попадат общо 364 агломерации с над 2 000 е.ж. (108 агломерации с над 10 000 е.ж. и 256 агломерации между 2 000 и 10 000 е.ж). Изискването за пълно събиране на отпадъчните води е изпълнено за 13 агломерации, тези за наличие на биологично пречистване на отпадъчните води – в 77 агломерации, а за отстраняване на биогенните елементи – в 21 агломерации (от общо 100 агломерации с над 10 000 е.ж., които попадат в чувствителни зони). С финансовата подкрепа на ОПОС 2007-2013 г. се изпълняват над 140 проекта, с които ще се изградят над 50 ПСОВ с проектен капацитет над 2.5 млн. е. ж.

Системите за централно водоснабдяване покриват 99% от населението (висок процент за обхват съгласно европейските стандарти). Качеството на питейната вода обикновено отговаря на стандартите. Поради липса на адекватна нормативна база и недостиг на финансиране, водоснабдителната инфраструктура е с високи загуби на вода (60% средно за страната) и е налице режим на водата за около 9% от населението. Над 1 000 км. водоснабдителна мрежа се реконструира със средства от ОПОС 2007-2013 г.

През 2010 г. България изпрати в ЕК първите Планове за управление на речните басейни. Те са основен инструмент за изпълнението на целите на РДВ и изискванията на приложимите директиви в сектор „Води“. Поради недоразвитата система за мониторинг и липсата на национални проучвания и методологии по значими въпроси, свързани с управлението на водите, първите ПУРБ са разработени частично на базата на експертни оценки. ОПОС 2007-2013 г. финансира част от необходимите проучвания за тяхната подготовка.

В момента България изпълнява първите ПУРБ, част от които са и Програмите от мерки за постигане на добро състояние на водите. За тяхното изпълнение са необходими значителни финансови ресурси, вкл. от ЕСИФ.

След одобряване на първите ПУРБ България предприе мерки за попълване на пропуските в тях, включително във връзка с осигуряване на национални методики и подходи при изпълнение на изискванията; мониторинга на всички елементи за качество; осигуряване на нужните данни за оценка на състоянието на водите, вкл. на хидроморфологичните изменения и мерки за смекчаване на ефекта им върху водите; трансграничната координация в Източно и Западнобеломорски райони за басейново управление.

През следващите години предизвикателство за страната ще бъде:

- изпълнението на планираните мерки в първите ПУРБ за четирите района;
- изпълнението на редица проучвания и оценки, необходими за разработването на вторите ПУРБ (2015 -2021) и третите ПУРБ (2021-2027);
- интегрирането на политиката по водите в селскостопанската, енергийната, регионалната и други политики;
- подобряването на трансграничната координация със съседните държави в процеса на разработване на следващите планове.

Основни компетентни ведомства по изпълнение на политиките в отрасъл ВиК са МОСВ и МРР. МОСВ отговаря за постигане и поддържане на добро състояние на водите и ефективното използване на ресурсите и докладва по изпълнението на европейското законодателство в отрасъла. Басейновите дирекции към МОСВ отговарят за разработването на ПУРБ и Плановете за управление на риска от наводнения. Държавата чрез МРР отговаря за изпълнение на политиката във ВиК отрасъла (прилагане на законодателство, стратегическо планиране в отрасъла, определяне на обособените територии и изпълнява функциите на принципал на ВиК операторите с държавно участие). Асоциациите по ВиК са създадени със Закона за водите. Асоциацията по ВиК е юридическо лице със седалище и адрес в областната администрация на съответната обособена територия, с органи на управление: общо събрание, което се състои от представители на държавата и общината/общините и председател, който е представител на държавата.

Асоциациите по ВиК не са търговски дружества, не формират и не разпределят печалба. Те не са собственици на ВиК системите. АВиК са създадени с цел да управляват ВиК системите от името на техните собственици в рамките на обособените територии, когато собствеността върху ВиК системите е разделена между държавата и една или повече общини. Асоциациите по ВиК възлагат дейностите по стопанисване, поддържане и експлоатация на ВиК системите и предоставянето на ВиК услугите на ВиК оператор в обособените територии, в които собствеността върху ВиК системите е разделена между държавата и общините. ВиК операторите осъществяват стопанисването, поддържането и експлоатацията на ВиК системите и съоръженията, както и предоставянето на ВиК услуги на потребителите срещу заплащане по реда на Закона за водите и Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги. ДКЕВР е държавният регулаторен орган в отрасъла, който одобрява бизнес плановете на операторите и утвърждава предложенията за формиране на цените за услугата.

Към настоящия момент с финансиране от оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“ се изпълнява проект за укрепването на капацитета на структурите, ангажирани в процеса на реформиране на ВиК сектора и за осигуряване на устойчиво управление на ВиК инфраструктурата в страната. Проектът предвижда да бъдат изпълнени дейности за засилване функциите и изграждане капацитет в ДКЕВР, представяне на предложение за изменение подзаконовата нормативна уредба в частта нива на показателите за качество на ВиК услуги и регулиране на цени и на услуги.

През 2012 г. се одобри Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор в Република България, която предвижда и разработването на 4 отраслови стратегии. С нея се постави основата за реформата във водния сектор. Като част от нейното изпълнение, през 2013 г. се изготви нова Стратегия за развитие и управление на водоснабдяването и канализацията в Република България за периода 2014 – 2023 г. Стратегията, заедно със съдържащия се в нея план за действие, е одобрена от Министерския съвет[123]. С приемането на Стратегията от МС,

тя става задължителен за изпълнение документ и като такъв обвързва всички ведомства, които са ангажирани с реализирането на реформата в сектор „водоснабдяване и канализация“.

Разработени са 51 регионални генерални планове за ВиК. Тези планове включват интегрирани мерки за осигуряване на съответствие с Директива 91/271/ЕИО и Директива 98/83/ЕО и за устойчивост на ВиК системите. Те ще осигурят регионален подход при планиране и реализиране на инвестициите в агломерациите с над 2000 е.ж. На тяхна база ще бъдат определени окончателните приоритетни инвестиции в отрасъл ВиК. Приоритизирането на планираните инвестиции за отпадъчни води е обвързано с направената към момента приоритизация за целите на вторите ПУРБ. Необходимостта от инвестиции за подобряване на водоснабдяването е висока за райони с установено засушаване или недостиг на вода. Съгласно краткосрочната инвестиционна програма в тези планове, крайният срок за изграждане на канализационна мрежа и осигуряване на пречистване на отпадъчните води във всички агломерации между 2 000 и 10 000 е.ж. е 2020 г.

В сферата за управление на водите се наблюдават редица проблеми, свързани с нормалното функциониране на процесите в сектора. Стартирано е изпълнението на основните мерки за тяхното преодоляване:

- Създаване на Координационен съвет на министерско ниво за интегриране на политиката по водите в отрасловите политики;
- Въвеждане на принципа „замърсителя плаща“ и въвеждане на законови механизми за възстановяване на ресурсните разходи и разходите за околна среда в рамките на възстановяването на разходите за водни услуги;
- Консолидиране на нормативната уредба в областта на водния сектор /единен и всеобхватен стратегически документ, който да разглежда в тяхната цялост и взаимна обвързаност всички отрасли имащи отношение към политиката във водния сектор/;
- Създадена е законова регламентация на информационна система за водностопанските системи и съоръжения, която ще се води от министъра на регионалното развитие;
- Създадена е законова регламентация на процеса по отписване от баланса на търговските дружества – ВиК оператори, на имущество и активи – публична държавна и/или публична общинска собственост и предоставянето им за стопанисване, поддържане и експлоатация;
- Консолидация на операторите в отрасъл ВиК, предоставящи услуги от обществен интерес;
- Запазване и развитие на административния капацитет на бенефициентите;
- Подобряване на планирането и на качеството на проектните предложения;
- Насочване на финансирането през периода 2014-2020 г. към интегрирани териториално ориентирани проекти, основаващи се на приоритетните мерки в Плановите за управление на речните басейни, както и на регионалните генерални планове.

Управление на отпадъците

За петгодишен период (2007-2011 г.) количеството на образуваните отпадъци е намаляло с 20%, което от една страна основно се дължи на намаляване на ръста на строителните дейности в страната поради икономически причини, а от друга – на доизграждане и оптимизиране на системите за разделно събиране, подобряване на системата за измерване на количествата отпадъци, засилен контрол от страна на заинтересуваните лица и други. При всички проучвания

в страната се изтъква фактът, че по-големите населени места водят до по-високи норми на натрупване в сравнение с по-малките и имат различен морфологичен състав от тях. От гледна точка на организирането и отчитането на образуване на отпадъци и постигането на целите големите населени места като по-големи генератори разполагат с по-добри възможности за измерване на количествата, по-голям бюджет, в рамките на който могат да се планират повече проби за морфологичен анализ.

При всички проучвания в страната се изтъква фактът, че по-големите населени места водят до по-високи норми на натрупване в сравнение с по-малките. Поради тази причина може да се каже, че големите административни единици имат и различен морфологичен състав от по-малките, изразяващ се в:

- повече хранителни отпадъци;
- повече хартиени, пластмасови и метални опаковки;
- по-малко зелени отпадъци, поради по-нисък процент на живущи в къщи с дворове и други.

Образуваните **битови отпадъци** за 2011 г. са 2 753 млн. тона, като за рециклиране са предадени 160 хил. тона; за сравнение през 2010 г. за рециклиране са предадени 26 хил. тона битови отпадъци. Депонирани са 2 568 млн. тона или 93% от образуваните битови отпадъци; за сравнение през 2010 г. този процент е 98%. Към 2012 г. 75% от генерираните битови отпадъци се депонират, което показва че в рамките на една година е постигнато увеличаване на дела на битовите отпадъци, които се рециклират (25%). 50% от количество депонирани отпадъци са биоразградимите отпадъци. През 2011 г. депата за битови отпадъци са 164, от тях 30 са регионални. Между 2007 г. и 2011 г. количеството на образуваните **опасни отпадъци** е намаляло с 73%, като основното намаление е през 2011 г. спрямо 2010 г. - с 69% по-малко. Причината е процедура по прекласифициране на файлитов отпадък от дейността на предприятие с икономическа дейност “Металургия и производство на метални изделия, без производство на машини и оборудване“. В България средно се образуват 166 кг. **отпадъци от опаковки** за година на човек от населението.

По нататъшни действия трябва да бъдат предприети за изпълнение на Директива 2008/98/ЕО (Рамкова директива за отпадъците). Съгласно директивата, до 2015 г. следва да се въведе разделно събиране най-малко за следните отпадъчни продукти: хартия, метал, пластмаса и стъкло. До 2020 г. следва да се предприемат необходимите мерки за подготовката за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, най-малко като хартия, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и евентуално от други източници, най-малко до 50% от общото тегло.

Законът за управление на отпадъците от 2012 г. и Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки поставят следните цели по отношение управлението на отпадъците:

- за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали – до 1 януари 2020 г. - най-малко 50% от общото им тегло;
- за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на неопасни строителни отпадъци – до 1 януари 2020 г. - най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците.

- за управление на опаковки и отпадъци от опаковки, поставените цели са:
  - не по-малко от 60 на сто от теглото на отпадъците от опаковки да бъдат оползотворени или изгорени в инсталации за изгаряне на отпадъци с оползотворяване на енергията;
  - не по-малко от 55 на сто и не повече от 80 на сто от теглото на отпадъците от опаковки да бъдат рециклирани.

Сроковете за постигане на тези цели се постигат ежегодно от 1 януари 2014 г. в срок до 31 декември на съответната година.

С финансиране по ОПОС 2007-2013 г. се изграждат 21 Регионални системи за управление на отпадъците, които ще обхванат над 2 000 населени места в 102 общини.

През 2010 г. е утвърден Национален стратегически план за поетапно намаляване количествата на **биоразградимите отпадъци**, предназначени за депониране за периода 2010-2020 г. Стратегическият план трябва да осигури изпълнение на изискванията на Директива 1999/31/ЕС. България следва до 2020 г. да намали количеството на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране, до 35% от общото тегловно количество на биоразградимите битови отпадъци, образувани през 1995 г.

За 2011 г. няма данни за дифузни замърсявания на почвата с тежки метали. Като цяло **почвите** в страната са в добро екологично състояние, непровокиращи риск за здравето при ползване на обработваеми площи според тяхното предназначение, и в нормите по отношение на замърсяване с тежки метали и устойчиви органични съединения. Природните условия, начинът на стопанисване на земята и неефективното прилагане на противоерозионни практики определят ерозията на почвата като най-сериозна заплаха за земеделските земи в България. Около 3.7 млн. ха (65% от ПССП) са потенциално застрашени от водна ерозия, а около 1.35 млн. ха (24% от ПССП) – от ветрова ерозия. Необходимо е ограничаване на ерозионните процеси в земеделските земи чрез мерки с противозащитно и отокорегулиращо действие и залесяване.

Биологично разнообразие и НАТУРА 2000

Опазването на **биологичното разнообразие** се осъществява чрез създаване на Национална екологична мрежа, която включва защитени зони, част от европейската екологична мрежа НАТУРА 2000 и защитени територии. В НЕМ приоритетно се включват КОРИНЕ места, Рамсарски места, важни места за растенията и орнитологично важни места.

Защитените зони от европейската екологична мрежа НАТУРА 2000, определени въз основа на Директива 92/43/ЕЕС и Директива 2009/147/ЕС, са 339, покриващи общо 34.4% от територията, с което България се нарежда на второ място в ЕС. Издадени са заповеди обявяване по реда на българското законодателство за 119 защитени зони за опазване на дивите птици. За защитените зони по Директивата за хабитатите процесът по издаване на заповедите ще започне през 2014 г. Със средства по ОПОС е реализиран проект за картиране и определяне на природозащитния статус на видовете и местообитанията в сухоземната територия на България, както и създаването на информационна система за 33. Това е основната информация, необходима за определяне на политиката по отношение на мрежата НАТУРА 2000 и изпълнение на

ангажиментите на България по чл. 6 от Директива 92/43/ЕЕС за опазване на местообитанията. Разработена е и Национална информационна и комуникационна стратегия за Натура 2000, както и се изпълняват/са изпълнени мерки за опазване и възстановяване на видове и местообитания в защитените зони, разработват се планове за управление на ЗЗ за птици, изпълняват се образователни мерки и се разпространява обща информация. Осигурено е финансиране и от други източници, вкл. от националния бюджет, за мерки в защитени зони. По последни изчисления на Европейската агенция по околна среда потенциалните земеделски земи с висока природна стойност в България са 2.6 млн. ха като най-голяма част от тях са в полупланинските и планинските райони. Поддържането на екстензивно земеделие е ключов фактор за опазването на качеството на екосистемите в тези територии.

Национална приоритетна рамка за действие по Натура 2000 е стратегически документ на национално ниво, разработен в изпълнение на изискване на чл. 8 на Директива 92/43/ЕЕС, в който са определени приоритетите и мерките по отношение на защитените зони, както и потенциалните източници на финансиране през периода 2014 - 2020 г. В документа са взети предвид европейските и национални стратегии, планове, програми и законодателство в областта на опазването на биологичното разнообразие (напр. Национален план за опазване на най-значимите влажни зони и т.н.). Приоритетите и мерките от НПРД са определени с оглед техния принос към целите на Стратегията на ЕС за биологично разнообразие до 2020 г., по-конкретно цели 1, 2 и 5 (в мрежата Натура 2000). Документът залага приоритетни мерки, насочени към горски, земеделски, морски и крайбрежни местообитания и видове, както и към такива, попадащи във влажни зони. Мерките целят не само опазване състоянието на видове и местообитания, но ще имат ефект и върху климатичните изменения, улавянето на въглерода, устойчивия туризъм и заетостта.

В сектора (защитени зони и защитени територии), с подкрепа от ОПОС се изпълняват проекти на стойност приблизително 320 млн. лв. насочени към разработката на Планове за управление, териториални проучвания и борба с горски пожари.

Шум

Най-силно влияние върху **акустичната обстановка** оказва транспортният шум (2011 г.) – 80-85% от общото шумово натоварване в градовете. Извършените измервания показват, че регламентираните допустими шумови нива са превишени в 72% от общия брой контролирани зони, т.е. относителния дял на пунктовете с превишени нива се увеличава в сравнение с 2010 г. (69% от общия брой). През 2011 г. се забелязва влошаване на акустичната обстановка най-вече в зони, подлежащи на усилена шумова защита, прилежащи към детските, здравните и учебните заведения, жилищата и местата за отдих и възстановяване.

Качество на атмосферния въздух

През 2011 г. на територията на 34 населени места функционират общо 53 стационарни пункта за мониторинг на **качеството на атмосферния въздух**[124]. Разработени са общински програми за качество на атмосферния въздух, за общините с нарушено такова. Все още остава висок процентът на населението, живеещо при нива на замърсяване с фини прахови частици (ФПЧ10) над допустимите концентрации – 51%, както и с наднормено замърсяване с азотен диоксид – 22%. Източник на регистрираните наднормени замърсявания са изгарянето на горива

за битово отопление, транспортът (включително замърсените и лошо поддържани пътни настилки) и промишлените дейности на територията на съответните общини.

Най-сериозният проблем по отношение качеството на въздуха е замърсяването с ФПЧ10 в голяма част от градовете. Основен източник на замърсяване са емисиите от изгарянето на твърди горива за отопление на населението през зимата, допълнени от емисиите от нарастващият трафик и задръстванията в големите градове. Анализите показват, че между 50 и 60% от населението използва твърди горива (дърва и въглища) за отопление, като намаляването на този процент е трудно постижимо, най-вече поради икономически причини. Също така, броят на автомобилите прогресивно нараства и очакванията са тази тенденция да се запази до 2020 г. Същевременно повечето автомобили са остарели, често с показатели за разход на гориво и газови емисии, които не съответстват на новите стандарти. Необходимо е да се предприемат мерки за намаляване на замърсяването с ФПЧ10, като възможните решения са преминаване към начини на отопление с по-ниски нива на емисии, прилагане на други подходящи мерки за ограничаване на емисиите (замяна на горивните устройства, инсталиране на пречиствателни устройства и пр.), ограничаване на задръстванията и насърчаване използването на алтернативни форми на транспорт, включително обществен транспорт като се повиши качеството на услугите и достъпността му. Проблемът с високия разход на гориво и нива на вредни емисии важи и по отношение на подвижния състав на обществения градски транспорт, поради което е необходима подмяна на превозните средства.

Ресурсна и енергийна ефективност

Българската икономика се характеризира с висока енергийна интензивност спрямо страните от ЕС. Това определя значителен потенциал за намаляване енергийната интензивност в резултат на подобряване на ЕЕ и създава възможност за развитие на сектора.

Най-голямо влияние върху енергийното потребление оказва глобалната икономическа криза, която засегна българската икономика през 2009 г. Брутното вътрешно потребление през 2012 г. е 18.305 млн. т.н.е. в това число: 6.869 млн. т.н.е. въглища (37.5%), 4.020 млн. т.н.е. ядрена енергия (22.0%), 4.007 млн. т.н.е. нефт и нефтопродукти (21.9%), 2.451 млн. т.н.е. природен газ (13.4%) и 1.624 млн. т.н.е. енергия от ВИ (8.9%).

След значителния спад през 2009 г., през следващите две години брутното вътрешно потребление нараства като през 2011 г. този ръст е значителен – 7.2% или с 1.278 млн. т.н.е. само за една година. Същата тенденция се наблюдава и при крайното енергийно потребление като ръста през 2011 г. спрямо 2010 г. е 4.2% или 0.37 млн. т.н.е. Съотношението между КЕП и брутното вътрешно потребление се увеличаваше през 2009 г. и 2010 г., като през 2010 г. достигна 0.49, но през 2011 г. падна до 0.474. Намаляването на отношението на крайното към брутното вътрешно потребление показва влошена ефективност при трансформацията, преноса и разпределението на енергията, което е следствие главно на увеличавания износ на електроенергия през 2011 г. в сравнение с 2010 г.

Икономическата криза засяга най-силно потреблението в индустрията, което намалява с 27.7% само през 2009 г. и секторът отстъпи мястото на най-голям потребител на енергия на транспорта. През 2011 г. ръста на потреблението на енергия от индустрията беше 6.7% (КЕП в сектор индустрия - 2.7 млн. т.н.е.) и секторът се изравни с транспорта, като делът му достигна

30% от общото крайно потребление. КЕП в сектор Транспорт през 2011 г. възлиза на 2.72 млн. т.н.е., в сектор Домакинства - 2.39 млн. т.н.е, а в сектор Услуги - 1.04 млн. т.н.е.

Енергийната интензивност е основен индикатор за ефективността на използването на енергия. Докато в периода 2000 – 2009 г. първичната енергийна интензивност и крайната енергийна интензивност намаляваха с около 5% средногодишно, през 2010 г. и 2011 г. се наблюдава повишаване стойността и на двата индикатора. В този период ПЕИ нараства с 1.6% и 5.4%, а КЕИ с 2.1% и 2.5% съответно. Следователно през 2010 г. подобрената ефективност при производството, преноса и разпределението на енергията компенсира отчасти влошената ефективност при крайното потребление, докато през 2011 г. влошената ефективност в енергийния сектор надхвърля като ефект влошаването на ефективността при крайното потребление.

Повишената интензивност при крайното потребление от своя страна се дължи на измененията в енергийната интензивност в отделните сектори и на структурни промени в икономиката. Структурните промени, които оказват най-голямо влияние върху КЕИ през 2011 г. са:

- увеличения дял на индустрията в общата брутна добавена стойност за сметка на услугите;
- ръстът на извършената работа от товарния транспорт (9.5%), който надхвърля значително ръста на БВП от 1.7%, т.е. извършва се повече транспортна работа за единица БВП;
- въпреки намаляващото население, броят на жилищата и на автомобилите се увеличава по-бързо отколкото БВП.

КЕИ на индустрията намалява два пъти за целия период от 2000 г. до 2011 г., но през 2010 г. се наблюдава ръст от 10.7% в сравнение с предходната 2009 г., а през 2011 г. енергийната интензивност на сектора остава без изменение. Поради очакваното икономическо съживяване на индустрията след кризата, само повишаването на ЕЕ може да ограничи ръста на енергийното потребление в сектора.

В България от 1990 г. е налице трайна тенденция към намаляване на **емисиите от парникови газове**, които към 2010 г. са почти двойно по-малко (47.8%, при базисна 1988 г. = 100%), при 85% за ЕС 27 през същата година. Общата цел към 2020 г. е емисиите на парникови газове да достигнат средни равнища от 80% за ЕС 27. През 2011 г. са емитирани общи емисии на парникови газове в размер на 45.8% от емисиите през базисната година. Емисиите на парникови газове на човек от населението също намаляват и по този показател България се доближава до средния за Европейския съюз. Анализът на данните от националните инвентаризации за периода до 2011 г. показва, че в момента България има необходимия резерв, който осигурява изпълнение на ангажиментите, поети с подписването на Протокола от Киото. Най-висок е дялът на емисиите на въглероден диоксид, който варира през годините между 76.5% през 2000 г. до 80.5% през 2011 г., следван от дялът на емисиите метан (11.6% за 2011 г.) и азотен диоксид (7.3 за 2011 г.).

Наторяването на земеделските почви е източник на емисии на парниковия газ диазотен оксид (N₂O). В последните години данните показват, че количеството на употребените минерални торове непрекъснато нараства, нарастват и площите (до 2009 г.), третирани с минерални торове, главно с едностранно азотно торене. Друг основен източник на емисии в сектора е

животновъдството. Тук се наблюдава намаление на емисиите главно поради намаляване на броя на животните в страната, което е следствие на кризата в сектора и структурните промени в земеделието. За продължаващото редуциране на емисиите от амоняк (74% от общото количество) и метан (27% от общите емисии) от биологичната ферментация в животновъдството са необходими мерки за подобряване съхраняването на оборския тор и техниките за използването му и оползотворяването му за енергийни цели, както и мерки за залесяване, целящи намаляване на емисиите на въглероден диоксид.

Висок потенциал за енергоспестяване има в енергийния отрасъл – по цялата верига на производство, преобразуване и пренос на енергия. В това отношение приоритетна задача е да въведат пазарни икономически стимули за реализиране на мерки за ЕЕ, както за енергийните компании, така и за крайните потребители. ЕЕ е областта с най-голям потенциал за намаляване на емисиите в средносрочен план, по-специално в сектора на строителството. Сградите са с централно място в политиката на ЕС за ЕЕ, тъй като на жилищата, офисите, търговските и други сгради се падат близо 40% от КЕП (и 36% от емисиите на парникови газове).

За подобряване на ЕЕ българското правителство е предприело редица дейности, една от които е изпълнението на Националните планове за действие по ЕЕ от 2008 г. до 2016 г., които са разработени съгласно разпоредбите на Директива 2006/32/ЕС относно крайното енергийно потребление и енергийните услуги. Тези Планове определят националната цел на страната за енергийно спестяване до 2016 г. в размер на не по-малко от 9% от осреднената стойност на КЕП за периода 2001-2005 г. или 7 291 GWh/год.

В изпълнение на изискванията на Директива 2006/32/ЕО бяха разработени:

- Първи национален план за действие по ЕЕ за периода 2008 – 2010 г., формулиращ междинна индикативна цел за спестяване на горива и енергия в размер на 3% или 2 430 GWh/год. и
- Втори национален план за действие по ЕЕ, формулиращ междинна индикативна цел за периода 2011 – 2013 г., а именно спестяване на горива и енергии към 2013 г. в размер на 3 % или 4 860 GWh/год. с натрупване.

Във втория отчет за изпълнението на Втория национален план за действие по ЕЕ през 2012 г. са оценени 54 мерки, чийто период на действие обхваща отчетната 2012 г. или които са започнали да действат през 2012 г. Заложената индикативна цел за енергийни спестявания е 5% от КЕП за периода 2008-2012 г., което се равнява на 4 051 GWh/год. Към настоящия момент постигнатите спестявания са 6.4% от КЕП за посочения период, което се равнява на 5 195 GWh/год.

Сред основните проблеми, свързани с подобряване на ЕЕ и използването на енергия от ВИ в индустрията са:

- Остаряла техника и технологии, използвани в предприятията;
- Липсата на професионален капацитет;
- Липса на капацитет и трудности при разработване на качествени проекти за кандидатстване.

Решението на тези проблеми е в използването на нови иновативни технологии, по-специално технологиите за ЕЕ и за енергия от ВИ. Тези технологии са необходими за улесняването на диверсификацията на енергийните източници, намаляването на търсенето на енергия и осигуряването на методи за използване на местни ресурси, които са по-сигурни и свързани с по-малко замърсяване на околната среда, с оглед сигурността на енергоснабдяването. Енергийната ефективност е областта с най-голям потенциал за нискоразходно намаляване на емисиите в средносрочен план, по-специално в сектора на строителството, чието енергийно потребление възлиза на 40 % от общото за ЕС. Трябва да се отбележи, че е необходимо въвеждането на иновации и технологии за енергийна ефективност и възобновяема енергия, които спомагат, както за изпълнението на целите на ЕС за 2020 г. и Европейския стратегически план за енергийни технологии, така и развитието на националната икономика.

От друга страна, към началото на 2012 г. са газифицирани 159 от общо 264 общини и само 1.5% [125] от българските домакинства, докато остава висок дялът на тези, използващи само електричество за отопление и битови нужди (близо 40%). Друг съществен проблем в страната е високият обем на загуби при пренос и разпределение на енергия, особено поради амортизация на преносните мрежи, на вътрешните тръбни инсталации и на отоплявания сграден фонд, при който липсва топлоизолация и/или хидроизолация.

Националната жилищна стратегия на Република България разглежда нуждите на жилищния сектор в страната. Сред най-значимите нужди се очертава ниската енергийна ефективност. Най-големи проблеми се очертават в сградите, строени по едропанелна технология, които са 18 900 бр. и са разположени в 120 жилищни комплекса в страната. В тези сгради се намират 707 441 жилища, обитавани от над 1.77 млн. души. Голяма част от тях се нуждаят от конструктивно укрепване, което е задължителен елемент с оглед постигане на устойчивост на приложените мерки за енергийна ефективност. 83% от панелните жилища се намират в областните центрове, като в редица големи градове панелните жилища представляват около 50% от целия жилищен фонд. Същевременно анализите показват, че енергийните характеристики на публичната инфраструктура (административните сгради) са изключително влошени.

Високата енерго- и ресурсоемкост води до по-високи производствени разходи и липса на конкурентни предимства за устойчивост на икономиката. В същото време енергийното спестяване е мярката с най-висока степен на готовност за прилагане и сигурен път за постигане на европейската цел за 20-процентно намаляване на емисиите на парникови газове до 2020 г. Чрез повишаване на енергийната ефективност при крайното потребление и в енергийния сектор и увеличаване дела на пряко използвания природен газ и ВЕИ на практика България ще създаде предпоставки за своето устойчиво развитие.

Природен газ

България изостава значително в изграждането на газоразпределителни мрежи и газификацията на домакинствата в сравнение не само със страните от ЕС, но и съседните държави и тези от Югоизточна Европа. Недостигът на доставки на газ често се явява причина за намаляване на инвеститорския интерес и затрудняване на икономическото развитие на засегнатите райони.

Регионът на Централна- Източна Европа се характеризира с високо равнище на зависимост от внос на нефт и газ, фрагментирани пазари и липса на междусистемни връзки между съседните държави. Освен това, тъй като потоците са предимно в посока Изток- Запад, този регион е

особено уязвим по отношение на сигурността на газовите доставки. От гледна точка на развитието на газовия пазар в ЮИЕ значението на България за региона е свързано с добре развитата ѝ газопреносна система с форма на пръстен, която ще бъде допълнително свързана посредством изграждане на нови междусистемни газови връзки с Гърция, Румъния, Турция и Сърбия.

Рисковете за сигурността на енергийните доставки за България се основават на зависимостта на страната от внос на природен газ и суров нефт, която към настоящият момент е практически пълна и има традиционно едностранна насоченост към Руската Федерация. За 2012 г. зависимостта от внос на руски природен газ е 92%. Същевременно България има стратегическо географско положение, което обуславя значителните възможности на страната за диверсификация на източниците и маршрутите на газовите доставки.

Чрез осигуряването на алтернативни източници на природен газ на национално ниво, съпроводено с диверсификация на трасетата за пренос, ще се повиши значително сигурността на доставките за страната, което ще създаде предпоставки и възможности за задоволяване на очакваното нарастване при търсенето и потреблението на природен газ, като същевременно ще даде възможност за разширяване на националната газопроводна мрежа, което ще спомогне за концентрираното и интегрално развитие на значително изоставащите региони.

Енергийната стратегия на България до 2020 г. е първият стратегически национален документ, в който са поставени конкретни количествени цели, които трябва да бъдат изпълнени до 2020 г. Най-важната от тях е намаление с 50% на енергийната интензивност на БВП, чрез което се очаква да се постигнат по възможно най-бързия и разходно-ефективен път сигурност на енергоснабдяването и по-конкурентна индустрия. Газификацията, според този документ, е основен инструмент и за екологизация на енергийното потребление с препоръката за газифициране чрез заместване консумацията на електрическа енергия, мазут и въглища с природен газ.

Една от предлаганите средносрочни мерки (до края на 2015 г.) в Съобщението от Комисията до Европейския парламент и Съвета върху устойчивостта в краткосрочен план на европейската газова система е да се ускори реализацията на ключови Проекти от общ интерес или Проекти от общ енергиен интерес, които включват и междусистемни връзки на България със съседни страни. Комисията ще наблюдава такива проекти и ще има готовност да улесни преговорите между страните, с оглед да даде тласък на всички тези проекти към по-бързо завършване.

Проектите допринасят за осигуряването на доставки на природен газ за България от алтернативни източници (понастоящем има пълна зависимост от Русия), енергийна сигурност и по-нататъшно балансиране на регионалния енергиен микс посредством повишаване потреблението на природен газ, създаване на работни места и подпомагане на икономическото възстановяване в периода след рецесията; осигуряване на пряка връзка на газовите пазари на четири държави-членки – България, Румъния, Гърция и Унгария, с газовите пазари на останалите от Югоизточна Европа.

Понастоящем, дялът на природния газ в брутното вътрешно енергийно потребление на страната е около 70% по-нисък в сравнение с ЕС-27, като това съотношение не се е променило през последното десетилетие. Наличието на сигурен достъп до природен газ ще допринесе за икономическия растеж и предприятията, преминаващи от електрическа енергия и

нефтепродукти на природен газ, ще реализират значителни икономии и ще намалят опасните емисии.

Изменение на климата, превенция и управление на риска

Република България често е засегната от природни или причинени от човека бедствия, чиито социални и икономически последици оказват значителен неблагоприятен ефект на нейното развитие и икономически растеж. Поради тази причина намаляването на риска от бедствия е от изключително важно значение за устойчивото развитие на страната.

В страната има изградена Национална платформа за намаляване риска от бедствия, чиито функции се изпълняват от създадения през 2012 г. Консултативен съвет за подпомагане на Министерския съвет при формиране на държавната политика в областта на защитата при бедствия. Разработен е проект на Стратегия за намаляване на риска от бедствия с приложена Пътна карта. Разработена е Националната програма за защита при бедствия за периода 2014 – 2020 г.

Основните видове рискове, които могат да засегнат територията на цялата страна и които са взети предвид в Националния план за защита при бедствия, са: сеизмичен риск, геоложки риск (риск от свлачища, срутища, активни разломи и други геоложки процеси), риск от наводнения, риск от горски пожари, от промишлени аварии и други.

Значителна част от тези рискове са свързани и с климатичните промени. Към момента за България сценариите за **изменение на климата** са разработени на база температура и разпределение на валежите. Тези сценарии показват, че съществени промени се очакват в равнинната част от страната, основно в Североизточна България, Тракийската низина, Софийското поле и поречието на р. Струма. Все още не е направена оценка как тези изменения ще повлияят върху водните ресурси в основните речни басейни.

Очакваното повишение на температурите в България в резултат на промените в климата е от 0.7 до 1.8°C към 2020 г., от 1.6 до 3.1°C към 2050 г. и от 2.9 до 4.1°C към 2080 г. Тази тенденция ще доведе до намаляване на водните ресурси и почвената влага, което ще има отрицателен ефект върху земеделието, горското стопанство и биоразнообразието. Промените в климата ще наложат допълнително напояване на културите през сухите месеци на вегетативния период (юни - септември), за да се компенсира липсата на влага в почвата. Ще настъпят и промени в ареала на разпространение на дървесните/растителни видове. Разходите и загубите на доходи вследствие от природни бедствия, като наводнения и засушавания, ще нараснат поради по-високата честота на възникване и непредвидимостта на подобни бедствия. Съществен риск, който ще се задълбочи в резултат от климатичните изменения е рискът от **наводнения**. Изготвена е предварителна оценка на риска от наводнения и предстои да се извършат проучвания във връзка с методиката за анализ на разходите и ползите, създаване на цифров модел на релефа, национален каталог от мерки и национални приоритети и информационна система (интернет платформа) за управление на риска от наводнения. Ще бъдат изготвени карти на районите под заплаха и с риск от наводнения и Планове за управление на риска от наводнения (последните се очаква да са готови в края на 2015 г.) в съответствие с изискванията на Директива 2007/60/ЕО за оценката и управлението на риска от наводнения. Тези планове ще включват мерки за намаляване на вероятността от наводнения и за намаляване на възможните негативни последици от наводненията във всички сфери на човешката дейност.

Друг риск, свързан с климатичните изменения, е рискът от **засушаване**, предизвикано от бъдещо намаляване на валежите и на речния отток в България. Като цяло страната не е застрашена от воден стрес - натискът от общо иззетите води спрямо ресурсите от пресни води (вкл. притокът от р. Дунав) е под 10%. Делът на иззетите води спрямо ресурсите на басейново ниво показва, че за Дунавския район с ресурсите от р. Дунав – няма данни за воден стрес (3.9%), но при вземане предвид само на вътрешния ресурс има нисък воден стрес (11.7%). За Черноморския район има среден воден стрес (31%); за Източнореломорския район - среден воден стрес (31 - 34%) и за Западнореломорския район - няма воден стрес (5.6%). Засушаването е с отрицателен ефект и върху земеделието, горското стопанство и биоразнообразието. Промените в климата налагат допълнително напояване на културите през сухите месеци. Следва да се обърне внимание, че независимо от изменението на ресурсите в резултат от измененията на климата, в районите с концентрация на стопански дейности може да бъде установен недостиг на вода. При разработването на вторите Планове за управление на речните басейни предстои да бъдат определени индикатори за засушаване, както и индикатор за недостиг на вода (т.нар. експлоатационен индекс) за всеки речен басейн или потенциално застрашен район и да бъдат въведени съответните икономически регулатори, осигуряващи ефективното разпределение на наличните ресурси.

Към края на 2011 г. водно-стопанската инфраструктура на страната включва общо 53 комплексни и значими язовири с общ завирен обем 6 697.8 млн. м3 и 2 736 по-малки язовира с общ обем от 1 437 млн. м3. Общият завирен обем на язовирите с питейно-битово предназначение е 1 499.1 млн. м3 или 22% от общия обем на комплексните язовири. За да се оцени дали този ресурс е достатъчен за преодоляване на евентуални бъдещи затруднения и кризи с националното и регионално водоснабдяване, е необходимо да се подготвят и остойността сценарии за вероятното протичане на такива кризи в България. Хидроенергийните водохранилища имат и функцията на защитни съоръжения за намаляване на честотата и размера на щетите върху водопотребителите в сухи години, както и върху материалните активи и населението, причинени от катастрофални наводнения по реките във влажни години. Общо за страната изградените ретензионни язовири за предпазване от вредното въздействие на водите са 15. Общата дължина на дигите в страната е 497 км., от които 253 км. – по поречието на р. Дунав, и 244 км – вътрешни предпазни диги, а към края на 2011 г. корекциите на реките са 3 157 км. В същото време те са и съществен техногенен рисков фактор по отношение риска от наводнения и модификация, въздействаща съществено върху екологичното състояние на водите.

Климатичните промени, свързани със засушаването и влажността, се отразяват неблагоприятно като цяло върху хабитатите край реки, езера, торфища, заблатени места и други влажни зони. По-нататъшното затопляне и засушаване на климата би оказало изключително неблагоприятно влияние върху видовото и хабитатно разнообразие в България.

Друг риск, който може да бъде катализиран от климатичните промени и свързаните с тях процеси, е високата степен на **свлачищна, абразионна и ерозионна опасност**, характерна за територията на България. Проявени са мащабни свлачищни, срутищни, абразионни и други неблагоприятни геодинамични процеси, които действат стихийно и разрушително, трудно се прогнозируют и настъпват внезапно и със своята непредсказуемост застрашават сигурността на населени места, курортни комплекси, засягат техническа инфраструктура и сгради, земеделски и горски територии. Регистрираните свлачищни райони в страната към края на 2012 г. са 1 735 броя с обща площ около 206 000 дка. Периодично активните свлачища са 692 броя със засегнатата площ около 58 000 дка. От регистрираните свлачища 1 164 са в урбанизираните територии. Останалите 571 броя са разпространени по републикански и общински пътища, и

частично в земеделски и горски територии. В тази връзка са необходими интервенции за предотвратяване на свлачищните процеси и справяне с последиците от тях в по-широк териториален обхват.

Черноморското крайбрежие освен на свлачищни, е подложено и на периодични щормови явления и абразия. Абразионните процеси, регистрирани по Черноморското крайбрежие засягат около 234 км от бреговата линия. По Дунавския бряг са проявени свлачищно-ерозионни процеси.

Промяната на климата, в съчетание с други природни и техногенни фактори, както и системният недостиг на финансови средства за извършване на превантивни и технически мерки за противодействие са довели до активизиране на регистрирани и възникване на нови свлачищни процеси, нанасяне на материални щети, унищожаване на територии и инфраструктура, както и до компрометиране на изградени съоръжения и застрашаване на живота и здравето на хората.

От сеизмологична гледна точка, България е разположена в Алпо-Хималайския сеизмичен пояс, характеризиращ се с висока сеизмичност. За управлението на **сеизмичния риск** са изготвени карти на сеизмичната опасност, в съответствие с изискванията на Еурокод 8. От особено значение за намаляването на сеизмичния риск е обследването на съществуващите строежи - държавна, общинска или частна собственост за съставянето на техническите им паспорти, което трябва да се извърши съгласно законодателството до края на 2018 г.

Предстои да се изготвят методики за оценка на сеизмичния риск, геоложкия риск и риска от горски пожари. След тяхното приемане, ще се извърши оценката на риска и картографирането им. Необходимо е повишаване на административния и финансов капацитет за работа по оценка на риска и планиране на неговото управление.

От значение за земеделските производители са и **градушките и пожарите**. Горските пожари са и една от основните опасности за състава, структурата и функционирането на горските екосистеми. Климатичните промени през последното десетилетие доведоха до повишаване на честотата на възникване на горските пожари и размера на засегнатите от тях територии. Антропогенният характер на над 90% от пожарите налага категоризирането на горите в близост до урбанизираните територии като високорискови. В настоящия момент такива са около три четвърти от горите в България.

В Република България основният **риск от промишлени аварии**, произтича от съхранението и употребата на опасни вещества. Рискът от големи аварии би могъл да се увеличи и поради вероятността от природни бедствия, засягащи райони, в които са разположени промишлени предприятия, както и при транспорта на опасни вещества. Недостатъчната съгласуваност, последователност и приемственост на отговорните структури, влияят негативно на намаляването на риска от бедствия, свързани с промишлени аварии. Специализираните обучения на работещите и на първите реагиращи ще дадат пряко отражение върху понижаването на риска от промишлени аварии, за осигуряване на високо ниво на защита за гражданите и околната среда, както и за по-добра координация на действията.

Недостатъчната информираност на обществото относно принципите, целите и дейностите по намаляване на риска от бедствия, както и относно дейностите за реакция преди, по време и след бедствия, също представлява сериозно предизвикателство. Досега прилаганите мерки в тази насока са непоследователни и с ограничен обхват, като е подценен въпросът и с ресурсното осигуряване.

Нарастването на рисковете от бедствия и бюджетните ограничения налагат търсенето на ефективни решения със стратегически характер, които включват по-ангажирано участие на структурите на гражданското общество и органите на местната власт. Един от начините за това е насърчаване и развитие на гражданските инициативи за създаване към общините на доброволни формирования за защитата при пожари и бедствия.

Растеж, основан на ефективна публична администрация и съдебна система

Административна реформа и електронно управление

Въпреки иницирираните реформи в администрацията, насочени към прилагане на принципите за **добро управление**, към 2010 г. България все още е в групата с най-слаби показатели за добро управление в ЕС[126]. *В сравнение с останалите държави-членки България заема предпоследно място по показателите бюрократична ефективност (с индекс -1.9 при минимална стойност в ЕС -2.2) и прозрачност на правителството (с индекс -2.1 при минимална стойност в ЕС -2.2). Комплексният индекс за добро управление нарежда страната на последно място в ЕС 27.* В България е налице утежнена регулаторна среда за **правене на бизнес**. Средно за страната, разходът на време и средства е пет пъти по-висок спрямо средния за ЕС[127]. От 2007 г., когато беше сред най-добре представящите се държави-реформатори, България прогресивно изостава в класацията на докладите „Правене на бизнес” на Световната банка. Съгласно доклада „Правене на бизнес 2013”, България заема 66 място от общо 185 държави.

Подобряване на административното обслужване и развитие на електронно управление

По данни от Доклада за състоянието на администрацията за 2012 г. се предоставят 2 209 **административни услуги** на гражданите и бизнеса, 750 от които са свързани с регулаторни режими на централно ниво. Едва 1/4 от администрациите декларират, че прилагат принципа за служебно събиране на документи, а 1/3 от тях предоставят услуги по електронен път. В резултат от инвестициите, реализирани чрез средствата от ЕСФ през последните години се наблюдава увеличаване на броя на предоставяните по електронен път услуги, но всяка от тях се предоставя от конкретна администрация, чрез нейни електронни платформи. На практика Единният портал за достъп до електронни административни услуги не се ползва за единна входна точка.

Съгласно Доклада общо 396 администрации (76.6% от всички) предоставят услуги на принципа „едно гише”. Липсва комплексно административно обслужване, не се предоставят услуги, групирани по основни събития от живота на гражданите или дейността на предприемачите. Все още редица процедури по режими и услуги следва да се оптимизират и ускорят. Все още в много случаи се изисква от потребителите да предоставят на хартиен носител документи, издадени от други администрации, относно обстоятелствата, които биха били проверими по

служебен път. Проблемите са породени от липсата на достатъчен технически капацитет (инфраструктурен и комуникационен) в МГИТС за посрещане на нарасналия брой потребители на инструментите за достъп по служебен път до информацията. Други предизвикателства са не докрай дигитализираните информационни масиви на различните администрации, както и бавните темпове, с които структурите на държавната администрация се присъединяват към предоставените услуги. Необходимо е да се предприемат мерки за **намаляване на бюрокрацията**, чрез въвеждане на практики за обмен на информация и данни между администрациите.

Развитието на **електронното управление** досега е осъществявано с бавни темпове, а възможностите за предоставяне на услуги по електронен път са все още незадоволителни. В същото време това е основният механизъм за повишаване на доверието и удовлетвореността на обществото по отношение на администрацията, постигането на прозрачност в действията ѝ, както и обективен инструментариум за мониторинг и контрол, включително превенция на измами и корупционни практики. Съгласно данните от Digital Agenda Scoreboard през 2012 г. 27% от гражданите в България са използвали услугите на електронното управление, което, съпоставено с предходната година (25%), показва малък напредък и ни поставя на предпоследно място сред страните-членки на ЕС. Въпреки високия процент на ползваемост на електронни услуги от бизнеса (83% при средно за ЕС 87%), по този показател сме по-напред само от две държави членки – Испания и Румъния.

Стратегията за електронното управление в Република България 2014-2020[128] очертава рамката на всички текущи и нови дейности в областта на електронното управление.

Стратегията съдържа: анализ на настоящото състояние; визия на електронното управление в Република България; стратегически цели; секторни политики за е-управление; дейности за постигане на целите; координация и управление на изпълнението на стратегията; модел на е-управление - информационен и технологичен.

Приета бе и Пътна карта за изпълнение на Стратегията[129], която определя конкретни мерки, дейности, проекти, срокове и финансови ресурси, необходими за постигане на стратегическите цели. През програмен период 2007-2013 г. със средства от ЕСФ са постигнати резултати в областта на усъвършенстване на нормативната база с оглед предоставянето на административни услуги по електронен път и осигуряване на служебно начало при административното обслужване, в това число осигуряване на достъп по служебен път до 34 от най-търсените регистри на държавната администрация. Стартирано е изграждане на облака на централната администрация, базиран на широко разпространени международни стандарти, включващ 70 услуги. Изгражда се и облака на местната администрация с 50 от основните електронни административни услуги за местната администрация.

Липсва стандартизиране на предоставяните общински административни услуги по отношение на процедури, документация и срокове[130]. Различните практики затрудняват бизнеса и увеличават значително административната тежест. По-голямата част от административните услуги се предоставят от общините и именно те притежават значителна част от първичните регистри за информация. Поради тази причина необходимостта от засилване на техния капацитет и внедряване на информационните технологии в дейността им е от съществена важност.

Създадени са няколко портала във връзка с функционирането на електронното управление, в това число за демократично вземане на решения, за управление на процеса на общуване с

гражданите, за координация на работата на държавната администрация и за управление на свързаната с кибер-сигурността информация, като са проведени и съпътстващи обучения. В допълнение, се работи по нормативната уредба и техническо решение на системата за единна електронна идентификация на всички български граждани, в това число разработване на прототип на тази система и издаване на първите 5 000 сертификата за електронна идентичност.

През 2012 г. бе извършена интеграция на държавните електронно съобщителни мрежи и бе създадена Единната електронна съобщителна мрежа на държавната администрация. Мрежата позволява комуникационна свързаност на институциите на централната и част от регионалната администрации. Необходимо е да бъде изградена високоскоростна свързаност за достъп от следващо поколение до голяма част от институциите на образованието, здравеопазването, правосъдието и други, разположени в общинските центрове, за да се обезпечи успешното функциониране на електронното управление.

Въпреки постигнатия напредък, остават някои съществени проблеми пред въвеждането на електронното управление, обединени в следните групи:

- организационни проблеми - липса на единен системен интегратор; липса на ясна стратегия за човешките ресурси в областта; липса на контрол на качеството на изпълняваните проекти;
- технически проблеми - недоизградена в необходимата степен инфраструктура за функционирането на облаците на централната и местната администрация и реализираните в тях електронни услуги; липса на работещ механизъм за осъществяване на междуведомствен обмен на неструктурирана информация; ниско качество и незавършен процес на дигитализация на основните регистри на държавната администрация; недоизградена мрежа за ширококолов достъп на структурите, предоставящи публични услуги; неизградени фронт офиси, които да осигурят електронните услуги особено в райони в риск от информационна изолация и с преобладаващо население с ниска ИКТ култура;
- липса на секторни работни модели в държавната администрация - е-здравеопазване; е-образование, е-митници, е-възлагане и други; липса на комплексно административно обслужване.

Структура на администрацията, стратегическо планиране и междуинституционална координация

Друг важен момент свързан с качеството на администрацията е раздробеността на **административните структури**, която затруднява координацията и изпълнението на секторните и хоризонталните политики. В периода 2007-2013 г. с подкрепата на ЕСФ са изготвени функционални анализи на 131 общински администрации и 26 централни. Извършените функционални анализи имат съществен ефект върху оптимизирането на структурата на администрациите, повишаването на тяхната ефективност и избягването на дублиращи се функции. Основно предизвикателство остава разпределението на функциите между централно, областно и местно ниво, както и реформата на **териториалните звена** на централната власт, в които са заети по-голямата част от служителите в държавната администрация. На територията на областите функционират по няколко звена от системата на едно министерство, което пречи на добрата координация между тях и затруднява получаването на услуги.

В България съществува силно фрагментиране в областта на стратегическото планиране, като към месец февруари 2014 г. има около 140 действащи национални стратегически документа, част от които не са финансово обезпечени. Друго предизвикателство е слабата координация при реализиране на секторните политики и липсата на напредък по отношение на децентрализацията. Също така не е налице ефективна система за мониторинг на изпълнението на политиките. Оценки на въздействието на изпълняваните политики се извършват спорадично. Делегирането на дейности, които са нетипични за държавата е важен инструмент за оптимизиране на публичните разходи и привличане на частно финансиране.

Повишаването на качеството на администрацията е пряко свързано и с внедряването на системи за управление на качеството, като през последните години се наблюдава негативна тенденция в това отношение. През 2012 г. само 206 администрации имат системи за управление на качеството (като 193 от тях използват стандарта ISO), а 311 администрации нямат системи за управление на качеството. За сравнение, през 2011 г. 231 администрации имат системи за управление на качеството (217 от които използват ISO), а 282 администрации нямат никакви системи за управление на качеството. В предстоящите години, административните структури, особено изпълняващите контролни и регулаторни функции, трябва да усъвършенстват системите си за управление на качеството и системите за самооценка, както и управлението на риска.

Неустойчивата законодателна рамка, заедно с ниската степен на между-институционална координация, влияе на бизнес климата и производителността. Едновременно с това, има нужда от по-ефективно функциониране на регулаторните органи, комисиите за защита на конкуренцията и правата на потребителя, Агенцията по обществени поръчки и други. В страната липсват устойчиви практики за осъществяване на съвместни проверки от контролни и инспекционни органи, с които също може да се намали административната тежест за бизнеса.

Обществени поръчки

Особено внимание трябва да се обърне на процеса по възлагане на обществени поръчки, които са основен способ за разходване на съществена част от публичните средства. Средногодишно чрез обществени поръчки се разходват около 5 млрд. лева.

Анализът на възлагането на обществените поръчки очертава следните предизвикателства:

- Неустойчиво законодателство - действащият ЗОП е приет през 2004 г. До настоящия момент са извършени пет значителни промени в него. С три от тях са въведени приложимите европейски директиви (Директива 2004/17/ЕО и Директива 2004/18/ЕО, Директива 2007/66/ЕО, както и Директива 2009/81/ЕО), а с останалите две - предварителният контрол, осъществяван от АОП и приетата от правителството Концепция за промени в законодателството по обществени поръчки. Като една от причините за честите промени може да се посочи прекалено детайлната законодателна уредба, която не позволява гъвкавост при прилагане на разпоредбите.
- Недостатъчен административен капацитет – налице е недостатъчна численост на персонала при възложителите на всички нива, преценена съобразно обема от работа; липса на устойчивост (текучество на персонала) поради чести кадрови промени, ниско заплащане, недостиг на достатъчно висококвалифицирани експерти, основно поради липса на качествени обучения.

- Неправилно прилагане на законодателството по обществени поръчки - проблемите, визирани по горе водят до нарушения в провеждането на процедурите за обществени поръчки, както и до разпространение на разнородна неправилна практика по прилагане на закона.
- Недостатъчен обхват на предварителния контрол и недостатъчна ефективност на последващия контрол

От 2004 г. в България съществува Регистър на обществените поръчки, който от 2009 г. е част от цялостен Портал за обществените поръчки, поддържан от АОП. Електронното обявяване, което се явява първа фаза от цялостния процес на електронно възлагане на обществени поръчки е въведено. Напредък има и по отношение на следващия етап от електронното възлагане чрез Портала за обществени поръчки, като е предоставена възможността за изцяло електронната форма на комуникация между участниците и възложителите до етапа на подготовка и подаване на офертата. Необходимо е до края на 2016 г. да се осигури въвеждането на изцяло електронна комуникация и на следващия етап от електронно възлагане на обществени поръчки - подаване на електронна оферта от участниците в процедурата. От значение за правилното функциониране на РОП и Портала за обществени поръчки е те да бъдат хардуерно и софтуерно осигурени, като се гарантира информационната им сигурност.

Партньорско управление и противодействие на корупцията

България е на последно място в Съюза по показателите контрол на корупцията и върховенство на закона. Друг показател е **индексът за възприемане на корупцията**, който изразява взаимовръзката между икономическата ситуация, корупцията и отношението на гражданите спрямо публичните институции. За 2012 г. стойността му за България е 41 пункта при средно ниво на индекса в ЕС 27 - 53.6 пункта[131].

Важен елемент от функционирането на ефективна институционална среда в България е развитието на **гражданското общество** с цел пълноценно участие в процесите на подготовка, изпълнение и оценка на публичните политики. Въпреки, че през 2012 г. се забелязва тенденция за подобряване на устойчивостта на НПО в България[132], те все още нямат достатъчно влияние при разработването и осъществяването на политики. Регистрирани са над 35 000 неправителствени организации, като над 9 000 от тях са регистрирани като юридически лица с нестопанска цел в обществена полза.

Партньорското участие е неразривно свързано с **прозрачността в работата на администрацията**. Не се публикува първичната информация от съответните източници, която да позволи на заинтересованите лица сами да я анализират. Това ограничава възможностите за ефективен граждански мониторинг и контрол върху дейността на администрацията. Нужни са бързи мерки за отварянето на информационните източници и предоставянето на достъп до структурирана информация, за събирането и генерирането на която са използвани публични средства („open data”). Напредъкът в осигуряването на служебно начало при административното обслужване създава предпоставки за бързо въвеждане на OGD I (Open Government Data Initiative) при подходящо нормативно регулиране на този въпрос.

Управление на човешките ресурси и капацитет на администрацията

Наред с мерките за оптимизиране на дейността на администрацията и повишаване на прозрачността ѝ, е необходимо да се предприемат и мерки за внедряване на добри практики в **управлението на човешките ресурси**. Следва да се отбележи, че с подкрепата на ЕСФ предстои да бъде развита интегрирана информационна система за държавната администрация, както и да се въведе изцяло електронна комуникация между отделните звена и административни структури. Информационната система следва да предоставя непосредствен достъп до всички необходими данни в областта на държавната служба, както и на предвижданите тенденции в нейното развитие, което ще подобри значително възможностите за изготвяне на своевременни анализи и вземане на информирани решения. Въвеждането ѝ във всички структури ще позволи да се унифицира до известна степен практиката по управление на човешките ресурси в администрацията.

През 2012 г. са възприети нови модели на оценяване и заплащане на служителите в държавната администрация. Приет е и нов Класификатор на длъжностите в администрацията като основа за справедливо определяне на възнагражденията и за прилагането на други политики по управление на човешките ресурси. Изградена е, но не внедрена, система за планиране на нуждите от служители в администрацията.

Провежданите конкурси за назначаване на служители в администрацията не са достатъчно ефективни, като отнемат значително време и ресурси. Има ясно изразена тенденция общата възраст на служителите да се увеличава като младите служители са по-малко от 10%. Липсва анализ на предвижданото текучество през следващите години с оглед големия брой служители, на които предстои да се пенсионира. През последните години текучеството в администрацията варира в диапазона 8-9 %[133], като е необходимо да се установят както причините за това, така и областите, които са най-силно засегнати, за да може да се осигури приемственост в работата.

Планирането и управлението на кариерата на служителите не е на необходимото равнище. Не са налице ясни кариерни пътеки, които да индикират възможните перспективи за развитие, поради което част от служителите бързо губят мотивация за работа. Звената по управление на човешките ресурси не действат като консултанти, осигуряващи индивидуално насочване на служителите. Не намира приложение практиката за проектиране на длъжности според конкретните нужди на съответната администрация. Мобилността на служителите следва да се стимулира, като тя се превърне в елемент от професионалното и кариерното им развитие. През 2012 г. общо 285 служители са взели участие в програми за мобилност, което е крайно недостатъчно[134]. Със средства от ЕСФ е създаден портал за мобилност на държавните служители, разработени са методика за определяне на ключовите длъжности и инструментариум за оценка на компетенциите.

Провеждането на обучения за развитие на компетентностите на служителите е неотменна част от тяхното професионално развитие. През последните години се наблюдават редица проблеми, свързани с липсата на задълбочен анализ на потребностите от обучение, липсата на механизъм за мониторинг на ефекта от провежданите обучения, както и недостатъчните средства, предназначени за повишаване на професионалната квалификация на служителите. Общият брой на обучените служители в администрацията през 2012 г. е 44 104, като те са участвали в общо 8 011 обучения[135]. Необходимо е продължаване на целенасочените усилия за повишаване на експертния капацитет на служителите чрез обучения, насочени към развитието на ключови компетентности.

Водещата публична институция за обучение на кадрите и квалификационното усъвършенстване в администрацията е Институтът по публична администрация. Неговият принос все още не е достатъчен, като способността на Института да разработва адекватни и актуални обучителни програми и курсове не е достатъчно висока. Това налага продължаване на усилията за модернизиране и укрепване на основната обучителна институция на българската администрация. В допълнение, Дипломатическият институт към МВнР, Институтът по психология – МВР, Академията на МВР, НСОРБ и други структури имат необходимия потенциал да предоставят обучения в съответните сфери.

Съществен проблем остава **капацитетът на общинско ниво**. Недостатъчно развит е капацитетът на общинската администрация да възлага обществени поръчки и да управлява проекти и договори.

Прегледът и оценката на наличния **административен капацитет за управление на средствата** и изпълнението на програмите и проектите, съфинансирани със средства от ЕС, показва преодоляване на негативите от късния старт на първия за страната ни програмен период за прилагане на Структурните инструменти – 2007 - 2013 г[136]. Ключови за по-нататъшното развитие на системата са: подобряване на капацитета в звената, отговорни за изпълнението и управлението на програмите и на бенефициентите по тях; ясното планиране и приоритизиране на инвестициите; навременната подготовка и подобряване на качеството на проектните предложения; опростяването на процедурите за кандидатстване, оценката, изпълнението и отчитането; минимизирането на нередностите при изпълнение на проектите; намаляването на броя на контролите; използването на финансови инструменти; подпомагането на бенефициентите при набавяне на необходимите ресурси за префинансиране на разходите и осигуряване на собствен принос; преодоляването на трудностите, свързани с процеса на подготовка и провеждане на обществени поръчки, развитието на ИСУН[137].

Качество на съдебната система

Качеството на съдебната система следва да се идентифицира като съществен елемент както в сферата на прилагането на човешките права, така и по отношение на създаване на благоприятен бизнес климат. Качеството, независимостта и ефикасността на правосъдните системи са важни структурни елементи за устойчив растеж и социална стабилност и са от основно значение за ефективното прилагане на законодателството на ЕС. Като страна членка на ЕС България предприе редица стъпки с цел адекватно изпълнение на ангажиментите си към ЕС в областта на правосъдие и вътрешни работи[138] и осъществяването на съдебната реформа. За първи път бяха извършени независими проверки на съдилища и прокуратури, бяха отправени препоръки във връзка с управлението на съдилищата и практиките в съдебната система и бе възприет по-енергичен подход спрямо дисциплинарната дейност[139]. През 2011 г. бяха създадени специализирани наказателен съд и прокуратура. България е постигнала цели, заложили по линия на Стратегията за продължаване на реформата на съдебната система. Необходими са обаче допълнителни усилия за подобряване на отчетността и ефикасността на съдебната система, за управление на човешкия ресурс в системата, както и за въвеждане на електронното правосъдие.

По отношение на **капацитета**, българската съдебна система в периода 2007-2012 г. се разви значително както структурно, така и по отношение на координацията и следването и съгласуването на консолидирана рамка за реформа. Създаден е постоянно действащ управляващ орган на съдебната система, а именно Висш съдебен съвет (ВСС), който

осъществява кадровата политика и осигурява ресурсната обезпеченост на съдебната система. Сред правомощията на ВСС са управлението на човешките ресурси на съдебната система, включително назначаването, повишаването, атестирането и разпределението по места на работещите в системата. На ВСС са предоставени също така дисциплинарни правомощия и съответно задачата да гарантира отчетността и съблюдаването на етичните норми от органите на съдебната власт, както и да осигури спазването на високи професионални стандарти в работата на съдебната система[140].

Налице са вече първите резултати по отношение реформиране структурата на съдебната власт. До момента е направен анализ и оптимизиране на щатове на съдиите, прокурорите, следователите и съдебните служители. Готов е функционален анализ на Прокуратурата, като аналогичен анализ е в процес на подготовка и за администрацията на ВСС. В ход е процес по оптимизиране на Съдебната карта, започнал с решението за закриване на две от петте военни съдилища и прокуратури.

През 2012 г. са създадени граждански съвети към ВСС и Прокуратурата, което е първата крачка към едно по-ефективно сътрудничество и отвореност към обществото. Стартира и провеждането на публични, открити и прозрачни процедури за избор на магистрати на висши управленски длъжности, с цел проверка на техния интегритет и по-голяма прозрачност в съдебната система.

Наказателно-процесуалните производства често са с прекалено дълга продължителност. Липсват ефективни средства за правна защита, необходимо е подобряване на капацитета за по-ефикасно разследване[141] в досъдебната фаза. В допълнение, в момента съществува известна диспропорция в натовареността между съдилищата в София и останалите съдилища в страната. Тази диспропорция води до сериозни забавяния в редица съдилища, особено при излагането на мотивите към съдебните решения. В тази връзка е необходима и политика в областта на човешките ресурси, която да осигури баланс между изискванията към системата и натовареността на магистратите.

В допълнение, е необходимо мерките за подобряване на структурни, процедурни и организационни аспекти в съдебната система да бъдат съпътствани от ефективно прилагане на **електронното правосъдие**. За периода 2007-2013 г. с подкрепата на ЕСФ се изпълняват няколко проекта за усъвършенстване на Единната информационна система за противодействие на престъпността и повишаване на качеството на предоставяните услуги на гражданите и бизнеса, обхващащи Прокуратурата на Република България и Министерството на правосъдието, но концепцията за „е-правосъдие” има нужда от развитие както с цел повишаване ефективността на съдебната система, облекчаване на достъпа до правосъдие за гражданите и бизнеса, така и като антикорупционна мярка. Използваните от органите на съдебната власт електронни системи са локално работещи, липсва оперативна съвместимост между тях, както и възможност от страна на системите за опериране с електронно съдържание. По отношение на сигурността на информацията, системите не предоставят средства за електронно идентифициране на авторството на документите и идентичност на служители и магистрати, които оперират с тях.

Недостатъчната ефективност на съдебната система в България, включително слабости по отношение на практиките по разследване и правораздаване свързани с борбата с организираната престъпност и корупцията, прозрачността на назначенията, корупцията по високите етажи на властта, са изтъквани в редица документи, сред които е Становището на Комисията, докладите

по Механизма за сътрудничество и проверка и други. В последния Доклад на Комисията до Европейския парламент и Съвета относно напредъка на България по механизма за сътрудничество и проверка от 22.01.2014 г. (СОМ(2014) 36 final) все още се отбелязва необходимостта от постигане на напредък в сферите на:

- борбата с корупцията;
- делата, свързани с организираната престъпност и корупцията по високите етажи на властта;
- дисциплинарната практика и интегритета на магистратите;
- атестирането, повишенията и назначенията в съдебната система;
- последователната практика от страна на органите на съдебната система;
- натовареността и забавянията на дела;
- слабости при координацията между отделните органи и разпределението на отговорностите ;
- необходимостта от усъвършенстване капацитета за финансово разследване на организираната престъпност;
- необходимост от продължаване на работата по въвеждане на електронното правосъдие.

С оглед адресиране на идентифицираните в доклада предизвикателства Министерският съвет прие Пътна карта[142].

Пред съдебната система стоят и следните общи предизвикателства:

- липса на качествена и унифицирана статистическа информация;
- нужда от допълнителен капацитет за формулиране, изпълнение и оценка на въздействието (предварителна и последваща) на политики в съдебната система;
- липса на леснодостъпни и популяризирани алтернативни методи за решаване на правни спорове (медиация и арбитраж), включително и предвид необходимостта от намаляване на натовареността на конкретни съдилища;
- недостатъчен капацитет, координация и институционално взаимодействие, особено в областта на борбата с организираната престъпност и превенция и противодействие на корупцията по високите етажи на властта;
- липса на последователност и финансов ресурс за изпълнението на Стратегията по управление на човешките ресурси в сектора, включително числен състав по райони, функции и задачи на съдебните служители, сътрудници и други, които да подпомагат технически магистратите;
- липса на електронно правосъдие, осигуряващо по-бърз правораздавателен процес и сигурност на информацията.

Идентифицираните въпроси, свързани с възприятието за правораздавателния процес като недостатъчно прозрачен и отчетен и диалога между съдебната власт и гражданите вече се адресират с помощта на ЕСФ чрез подготовка и последващо изпълнение на Комуникационна стратегия на съдебната власт. Готова е комуникационната политика на ВСС и План за изпълнението ѝ за периода 2014-2018 г. Тази политика е съгласувана и съобразена с мнението на Гражданския съвет към ВСС.

По отношение на **човешкия ресурс** тече интензивен процес по изготвяне на средносрочна Стратегия за управление на човешките ресурси във ВСС. В процес на обсъждане във ВСС е промяна в Методиката за атестиране на магистратите. Предприети са редица мерки за преодоляване на проблема с продължителността на делата, което е пряко свързано с управлението на натовареността на магистратите. България отчете значително подобрене по отношение на срочно приключване на делата, особено в сферата на гражданското и административното право. Необходими са сериозни вложения, за да се изградят инструменти за управление на натовареността, които да са адекватни на нуждите. Въпреки това, резултатите от Информационното табло на ЕС в областта на правосъдието (EU Justice Scoreboard) показват сфери, където България се представя по-слабо в сравнение с други страни-членки, като например по отношение обучението на съдиите, наличието на адекватна статистика, както и на алтернативни методи за решаване на правни спорове.

По отношение на съдилищата, през последните години се наблюдава ясна тенденция на увеличаване на натовареността им: общият брой на делата за разглеждане през 2012 г. е бил 837 000, при 677 410 дела през 2010 г. и едва 594 633 през 2007 г. Тази тенденция допълнително извежда необходимостта от извършване на инвестиции за развиване на алтернативни способности за разглеждане и решаване на делата – медиация и арбитраж; изготвяне на адекватна стратегия за човешките ресурси в съдебната система; въвеждане на мерки за управление на натовареността чрез оптимизиране на структурата на отделните съдебни райони, разработване и въвеждане на времеви стандарти за отчитане на времето за справяне с отделните видове дела, както и определяне на норма на натовареност на магистратите. Изготвен е модел за отчитане на натовареността в органите на съдебната власт, въз основа на който се извършва изследване.

Необходими са продължаващи усилия за подобряване на професионалното развитие на магистратите със специален фокус върху укрепване капацитета на НИП, така че да се създадат възможности за обмяна на опит с други държави-членки и участие в мрежи за сътрудничество, както и за специфични обучения по управление за ръководители на съдилища и от прокуратурата. Основните акценти от стратегическото развитие на съдебното обучение следва да са свързани с развиване и подобряване на технологични и информационни системи, свързани със съдебното „е-обучение”, както и засилване на обученията на обучители и прилагане на добри европейски практики. Специално внимание следва да се отдели на спазването на правилата за професионална етика, превенция и противодействие на корупцията и конфликта на интереси в съдебната система. Нужен е и допълнителен капацитет за управление на проекти, съ-финансирани от ЕС и други финансови източници. На практика има необходимост от инвестиции в нови мерки за съдебна реформа, пряко обвързани с икономическия растеж и подобряване на бизнес средата[143].

Анализ на специфични териториални характеристики

Регионален преглед на българската икономика

В регионалната структура на БВП основен принос на ниво NUTS II има Югозападен район, в който попада основният икономически център на страната – столицата София, като в края на 2011 г. този принос е 48.6% от общия БВП, докато най-нисък е дялът на Северозападен район – 7.1%. По данни на Евростат[144] по показателя БВП на човек от населението районите на България значително изостават от средното равнище, както и от водещите райони в ЕС. Северозападен и Северен централен район заемат последните две места в класацията на районите в ЕС по този показател съответно с 27.3% и 29.4% от средното за ЕС-27. Южен

централен, Североизточен и Югоизточен район са на 4-то, 5-то и 7-мо място в групата от 20 региони с най-нисък БВП на човек в ЕС (с равнище от 30.7%, 35.7% и 36.3% от средното за ЕС). Откроява се Югозападен район (със 75.3% от средното равнище за ЕС през 2009 г.), като в столицата са концентрирани значителна част от икономическите дейности и тя остава най-привлекателното място за бизнес и заетост в страната с равнище на БВП на човек от населението от 105% спрямо средното за ЕС. Отбелязват се силно изразена поляризация в динамиката на БВП и в реализирания БВП на човек от населението между София-град (столица) и останалите области на страната. Най-значително изоставане се наблюдава в областите Силистра, Сливен, Видин, Монтана, Хасково, Кърджали, Плевен, където БВП на човек е около 50% от средното равнище за страната.

Териториалните различия при създаването на БДС по основни икономически сектори, както в междурегионален, така и във вътрешно регионален план, са много високи и показват специализацията на отрасловата структура на районите. Югозападен район е с най-висок принос по отношение на сектора услуги, като районът формира 56.6% от БДС в този сектор, следван със сериозна разлика от Южен Централен – 11.5% и Североизточен район – 10.1%. Югозападен район има водещо място и в произведената БДС от индустрията – 38.1%, на второ място отново с видима разлика е Южен централен – 17.3%, и на трето – Югоизточен район – 17.0%. С най-висок принос в аграрния сектор е Южен Централен район, формиращ 23.1% от националната БДС в селското стопанство и Северозападен район – 17.3%

Резултатите от проведеното изследване на равнището на социално-икономическо развитие на районите от ниво 2 показват, че те са стабилни териториални структури, с ниски междурегионални различия. Най-силно влияние за различията оказва ниската оценка на СЗР. Най-силно развит е ЮЗР, който е конкурентоспособен на фона на останалите европейски райони. На второ място е СИР, който се формира като втори център на развитие в страната.

Градско развитие

Анализът за нуждите на ОПРР 2014-2020 идентифицира процеси на разпад на агломерационните образувания в страната, като типични такива са единствено агломерациите на градовете София, Варна, Бургас и Пловдив. Процесите на дезинтеграция на агломерациите засягат в различна степен главно средно-големите градски областни центрове. Агломерационните процеси се заместват с формиране на мрежа от урбанистични центрове, където градовете са двигателите на икономиката и основните обслужващи центрове в страната. За България не са толкова характерни различията между регионите в страната, колкото междурегионалните различия по отношение на останалите региони в ЕС. Наблюдава се тенденция към изявен моноцентризъм по отношение на столицата София и най-големите градове в страната.

Налице са важни социално-икономически различия и дисбаланси между големите и останалите градове. Градовете играят важна роля като двигатели на икономиката, но в същото време в тях се концентрират социални проблеми, свързани с безработица, сегрегация, бедност и екологични предизвикателства, което обуславя необходимостта от насочването на значителен ресурс за тяхното интегрирано обновяване и устойчиво приобщаващо развитие. В същото време градските центрове са от съществено значение за постигането на фокус на инвестициите, концентрация на въздействието и бъдещи структурни промени.

- 82.3% от градското население или 58.9% от цялото население на България живее в градовете, представляващи основата на националния полицентричен модел на развитието на територията на България, формулиран в Националната концепция за пространствено развитие. Делът на населението в работоспособна възраст (15-64 г.) е по-висок (72%) в сравнение с този на всички градове в България (71.4%) и средния за страната (68.5%).
- Делът на населението в над-трудоспособна възраст (над 65 г.) е 14.6% за всички градове в България и 17.7% средно за страната. В градовете живеят значителна част от представителите на ромската етническа група в страната.
- образователната структура на населението е висока, като преобладаващата част е с високо образователно ниво (средно и висше образование), а делът на завършилите университет е над 25%. В градовете са съсредоточени висшите училища (100%) и преобладаваща част от държавната образователна инфраструктура. Незадоволителното състояние на инфраструктурата предполага съществени инвестиции.
- Културна инфраструктура е концентрирана в градовете – музеи, галерии, театри, институти за музикално и танцово изкуство, библиотеки и читалищата, чието развитие и поддържане е важно за подобряване на качеството на живот на населението.
- Характерно за градовете е развитието на комуникациите и дигиталното общество с бързи темпове - 50.6% от домакинствата в големите градове използват широколентов достъп, 42.5 % - в средните градове.
- Състоянието на мрежите на техническата инфраструктура и благоустройството не удовлетворява адекватно градските нужди и затруднява нормалното функциониране на градовете. Наблюдава се почти 100% изграденост на водоснабдителната мрежа и над 80% на канализационната мрежа в градовете, но те в повечето случаи са остарели и амортизирани.
- Незадоволителното състояние на физическата среда и благоустройството в градовете в редица случаи намалява тяхната атрактивност за инвестиции и развитие. Амортизирани са физическата среда и сградният фонд. Налице е концентрация на многофамилни жилищни сгради с ниска енергийна ефективност и конструктивни проблеми. Недостатъчни са възможностите за спорт, отдих и възстановяване. Благоустройството (пътни настилки, пешеходни зони, озеленяване, вело-алеи) е една от слабите страни на населените места.
- Спортната инфраструктура в страната е концентрирана в градските центрове. Голяма част от материално-техническата база е остаряла и амортизирана и не отговаря на съвременните стандарти. В същото време в тези съоръжения липсва достъпна архитектурна среда за хора с увреждания. Почти 90% от обектите на спортната инфраструктура са под управлението на общините.
- Развитието на градовете, водещо до растеж на градските пътувания в по-големите агломерации, в комбинация с ниско качество на транспортните услуги причинява сериозни проблеми, като повишена употреба на автомобили, задръствания и вредно екологично въздействие. Поради тези причини от изключително значение е развитието на устойчиви градски транспортни системи, благоприятни за околната среда и обслужващи функционални връзки със съседни населени места.
- Основните екологични проблеми са свързани със замърсяването на въздуха и шумовите замърсявания.
- Налице са западнали индустриални зони с потенциал за развитие, които се нуждаят от модернизирани и преструктуриране.

Важна роля в подобряването на градската инфраструктура и градската среда в периода 2014-2020 г, както и като инструмент за привличане на частни инвестиции, ще изиграят Интегрираните планове за градско възстановяване и развитие. На база на натрупания опит от

периода 2007 – 2013 г., това е формата за въвеждане на по-фокусиран и базиран на търсенето подход в планирането и прилагането на регионалната политика.

Селски райони

В периода 2007-2013 г. като селски райони са определени общини (ниво LAU 1), в които няма населено място с население над 30 000 души. Така като селски райони са определени 231 от общо 264 общини на страната. По данни от преброяване на населението на НСИ, към 2011 г. те обхващат 81% от територията на страната, 39% от населението и 78% от всички селища[145]. Селските райони са разпределени относително равномерно на територията на цялата страна.

Гъстотата на населението[146] в селските райони е средно 32.1 души/км² и е два пъти по-ниска от средната за страната. Негативните демографски процеси са по-силно изявиени в селските райони и водят до по-лоши показатели във възрастовата и образователна структурата на населението. Делът на трудоспособното население (навършени 15-64 години) в селските райони е 64.8% към 70.5% в градските райони.

От гледна точка на образователна структура, делът на населението с висше (9.4%) и средно образование (39.0%) в селските райони е значително по-неблагоприятно спрямо делът им в градските райони: съответно 26.2% и 46.2%. Преобладаващата част от **трудова сила** (население над 15 години) е концентрирана в градските райони (56,4%). Делът на икономически активните в селските райони спрямо трудовата сила е 45.7%, в градските райони този дял е 56.4%. Делът на безработните лица спрямо трудовата сила възлиза на 9.2% в селските райони и на 6.8% в градските райони. Нивото на безработица при младите жители (15-29 години) в селските райони е над 30%, като 52% в тази възрастова група са икономически неактивни.

Предимно селските райони изостават в производителността на труда и добавянето на стойност, тъй като дават работа на 33% от заетите, а генерират под 25% от БДС. Това, заедно с по-високите нива на безработица, обяснява:

- по-ниската популателна способност на населението в селските райони на страната – 27.8% (ЕС 27 = 100), при общо ниво за страната 46%[147];
- по-високите нива на застрашеност от бедност в селските райони - 57.7% при 49.1% средно за България[148].

Съпоставката на предприятията и заетостта в селските райони, към общите стойности за страната показват, че икономиката на селските райони е слабо диверсифицирана.

Таблица 6. Тенденции в структурата на икономиката и заетостта във нефинансовите предприятия общо за страната и за селските райони

Общо за България

% в селските райони

(от общото)

м.е. 2007{1}	2007{1} 2010	2010 2011	2011	
Брой на предприятията в нефинансовия сектор				
Брой	283 444	366 929	366 240	
15.7%	15.5%	15.7%		
Брой на заетите {2} в предприятията от нефинансовия сектор				
Брой	2 132 192	2 081 299	2 066 537	
14.3%	14.4%	14.7%		
Нетни приходи от продажби на предприятията от нефинансовия сектор				Хил.
лева	183 710 176	188 419 152	208 551	
297	9.9%	10.7%	11.8%	
Общ брой на промишлените предприятия {3}				
Брой	30 726	33 701	33	
618	20.1%	19.6%	19.8%	
Заети {4} в промишлените предприятия				
Брой	745 264	614 317	616 273	
20.7%	21.6%	22.1%		
Произведена продукция ⁵ на промишлените предприятия				Хил.
лева	52 350 263	52 254 916	60 758 309	
19.4%	22.6%	24.2%		

{1} Данните са изчислени по Класификация на икономическите дейности - КИД-2008

{2} Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост

{3} Включва данни за предприятията от сектори с кодове В, С (СА, СВ, СС, СЕ, СФ, СГ, СН, СИ, СЈ, СК, СЛ, СМ), D и E на КИД 08

{4} Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост

{5} Показателят е изчислен по методология на Структурна бизнес статистика

Данните показват, че за целия период 2007-2011 в селските райони оперират под 16% от предприятията и работят под 15% от заетите във нефинансовия сектор на икономиката. Те, обаче, генерират едва 10-11% от нетните приходи от продажби на нефинансовите предприятия в страната. Наблюденията за дейността на промишлените предприятия донякъде са сходни: в селските райони са разположени около 20% от всички промишлени предприятия, в които работят около 22% от всички заети в промишлените предприятия. Общият обем на произведената продукция от промишлените предприятия расте по-бързо от средното за страната и дялът му в общия обем продукция нараства от 19.4% през 2007 г. на 24.2% през 2011 година. Данните за леката промишленост, която е свързана с първична преработка на основни суровини от селското и горското стопанство показват, че едва около 25% от предприятията, и между 20-28% от заетите в тези сектори са разположени в селските райони на страната и произвеждат между 19-28% от продукцията на съответните сектори. Данните на НСИ за периода 2007-2011 потвърждават увеличаващите се различия в икономическата активност на селските райони и в строителството, инвестициите и продажбите на дребно.

Негативните демографски тенденции свързани с обезлюдяване на селските райони водят до постепенно намаляване на броя и обхвата на публичните услуги в областта на здравеопазването и образованието, предоставяни на населението в тях. Малък брой от населението на селските райони има достъп до първично здравно обслужване, като преобладаващо здравното обслужване на населението в населените места извън общинските центрове се извършва от спешната медицинска помощ. Достъпът до специализирани медицински услуги на населението от селските райони е затруднен, поради закриване на част от болничните заведения. Данните на НСИ показват закриване на 20 болнични заведения в общините от селските райони в периода 2007-2012 г. Намаленият брой болнични заведения се компенсира със завишаване броя на лечебни заведения за извън болнична помощ, където качеството на услугите е незадоволително поради не добре развитата здравна инфраструктура/оборудване, намаления брой лекари, зъболекари и медицински специалисти, неприлагане на профилактика и неразвитата мобилна здравна услуга. Посочените проблеми са сериозна пречка за поддържане качеството на живот и достъпа до качествена здравна услуга особено за хронично болните и за по-големия процент застаряващо население в селата и селските райони.

Сходни са тенденциите в инфраструктурата и услугите, свързани с грижите за деца и образование. През 2012 г. дялът на детските градини в селските общини е 55% от заведенията в страната. В селските общини има 1 352 училища, включително 1 146 общообразователни и 208 професионални. Общият брой на учениците през 2012 г. е 33 876, като 54% от тях завършват само основно образование. Проблем за селските райони е намаляващото записване на ученици за продължаване на средно образование. Наблюдава се тенденция на спиране от училище от страна на родителите, което се дължи на ниските доходи на семейството, липсата на осигурен транспорт и затруднява социалната интеграция на децата, особено на тези от малцинствените групи. Оборудването и сградите на тези училища са в лошо състояние, като приблизително половината от сградите не са обновявани през последните 10 години, особено тези в селата извън общинския център.

Протичащите негативни демографски процеси в селските райони влошават и възможностите за социален и културен живот в малките населени места. Предвид застаряващото население в селските райони се засилва необходимостта от създаването на центрове за социални услуги за възрастни, както и от разширяването на обхвата на социалното обслужване по домовете. Специализираните услуги за възрастни и други уязвими групи се предоставят от общините,

където основните нужди и подпомагане са свързани с подобряване качеството на услугите, предимно за обновяване на сградите, модернизирани на оборудването и изграждане на специализирани съоръжения и оборудване на достъп на различни групи хора. Специален проблем, особено за общините с множество разпръснати селища, е лошото качество на пътищата и липсата на специални транспортни средства за осигуряването на мобилни социални и здравни услуги за възрастни хора и хора с физически увреждания.

Лошата и неподдържана инфраструктура и ниските доходи на населението намалява възможностите за посещаване на културни мероприятия, за организиран спорт и отдих в селските райони. Това ограничава достъпа, интереса и развитието на човешкия капитал в тези райони и е сериозна пречка за задържането на младите хора там. Неотложна е необходимостта от обновяване на културната и спортната база и създаването на нови съоръжения. Селските райони имат богато историческо и културно наследство. Около 6 500 са паметниците на културата от национално или местно значение, разположени в селските общини. По данни на НСИ през 2012 г. в селските общини се намират 84 музеи, като за периода 2007-2012 година са намалели с повече от 20%. Читалищата са важни институции в селските райони като доставчици на образователни и културни услуги за селското население. Над 2 100 са активните читалища в селските общини, разположени в общинските центрове или по-големите села. Повечето от тях се нуждаят от ремонт на сградите, подмяна на оборудването и усъвършенстване на предлаганите услуги. Отчетено е увеличаване на броя на действащите читалища в селските райони между 2007 и 2012 г. с над 100. Едва 4% от сградите с културно предназначение, управлявани от местната власт в селските райони, са обхванати по проекти за модернизация по ПРСР 2007-2013 г.

Пътната мрежа в селските райони е относително добре развита, но не е добре поддържана. Селските общини отговарят за управлението на над 19 430 км общински пътища и над 30 000 км улици в селищата в селските райони. Голяма част от пътищата между селата в общините не са ремонтирани повече от 15-20 години, като около 65% от общинската мрежа е в лошо състояние. Много участъци от общинските пътища са в състояние, което изисква цялостно преасфалтиране, а в други дори е необходимо полагане на нова основа и цялостно преизграждане на пътя. Към 31.12.2013 г. по ПРСР 2007-2013 са реконструирани 1 940.9 км пътища (около 10% от всички пътища, за чието управление отговарят селските общини), а новоизградените са 57.3 км. Въпреки реализираните проекти са необходими допълнителни мерки за подобряване на пътната инфраструктура в селските райони.

Водоснабдителната мрежа в селските общини надхвърля 40 000 км. По-голямата част от нея (88%) е изградена в периода 1960-1980 г., като поради лошата поддръжка страда от чести повреди, ниска ефективност и големи загуби на вода в следствие на течове. Освен това има нужда от подмяна на азбестоциментовите тръби, които, възлизат на повече от две-трети от водоснабдителната мрежа. Друг значителен проблем в селските райони е неразвитата канализационна мрежа, особено в селата (само 2.1% от селата имат канализация). Въпреки че към края на 2013г. със средства от ПРСР 2007-2013 е финансирана реконструкцията на 1 456.43 км. и изграждането на 278.02 км. водоснабдителна и канализационна мрежа, е необходимо допълнително финансиране и в тази област.

Страната изостава спрямо средните стойности на ЕС в покритието с широколентов стандартен достъп до интернет за предимно селските райони на страната; по-слабо спрямо ЕС-27 остава и покритието в селските райони със следващо поколение на достъпа – NGA.

Таблица 7. Покритие на достъпа чрез комбиниране на технологии[149]

HSPA Селски райони - HSPA	Общ стандартен достъп Селски райони – стандартен достъп	Общо NGA Селски райони - NGA	Общо
България	91.5%	71.4%	
98.0%	32.8%		
7.8%	88.3%		

Данните на НСИ за ползване на интернет през 2013 г. показват че ползването му е силно ограничено сред по-възрастното население (29.8% от населението 55-64 години и 8.3% от населението на 65-74 години), и групите на безработните (39.6%) и икономически неактивните[150] (15.5%). Ползването на интернет в селските райони е по-слабо не само поради по-ниското покритие с широколентов интернет, но и поради по-ниската покупателна способност, липсата на компютърни умения и по-слабото владееене на чужди езици.

В обобщение, данните от анализа на селските райони показват влошаващо се състояние на социално-икономическите им характеристики, особено в сравнение с градските райони. Спада броят и гъстотата на населението, влошава се демографската структура по отношение на възраст и образование, степента на икономическата активност на населението, нивото на заетост, а нивата на общата/младежката безработица остават значително по-високи от средните нива в ЕС. Икономиката на селските райони е с ниска степен на разнообразие, преобладават предприятията и заетостта в областта на земеделието и по-малко в областта на горското стопанство и свързаната преработка, което означава, че голяма част от заетостта е сезонна. Производителността на труда е ниска, както и нивата на добавената стойност към първичните продукти. Всичко това води до по-ниска покупателна способност в селските райони на страната и до по-високи нива на бедност спрямо средните за страната. Предвид ограниченото търсене това ограничава потенциала за развитие на предприятия в третичния сектор на икономиката.

Селските райони на България са със средноевропейски нива на изграденост на основната и малката инфраструктура, но състоянието на активите е незадоволително поради липсата на подход за планиране поддържането на тази инфраструктура. Посоченото състояние ограничава поддържането на конкурентни нива на качеството на живот и публичните услуги, спрямо тези на градските райони. Нивото на ползване на интернет и ИКТ-базирани решения е далеч от потенциално възможното, което води до пропуснати ползи и нереализирани преимущества в областта на икономиката и общото качество на живота в селските райони.

Територии с туристически потенциал

Развитието на туризма се оценява като съществен неоползотворен потенциал на българските региони и е инструмент за постигане на една от основните цели по Дунавската стратегия. В страната има регистрирани над 40 хил. паметника на недвижимото културно наследство. В Списъка на световното наследство на ЮНЕСКО са включени 9 обекта. Следва да се отчете и богатото природно наследство с над 600 минерални водоизточника, богатото биоразнообразие (вкл. 3 национални и 11 природни парка), както 160 манастира, повече от 330 музея и галерии, богати традиции в провеждането на фестивали и празници, запазено етнографско наследство,

национална кухня и качествени вина и др. В страната има официално обявени 142 курорта, от които 58 са балнеолечебни, 56 планински климатични и 28 морски[151].

През 2011 г. туризмът в България е допринесъл пряко за 3.6% от БВП и 3.3% от заетостта (101 хил. работни места), а непреките ефекти от него се оценяват съответно като 12.9% от БВП и 11.8% от заетостта (364 хил. работни места)[152] като въпреки това остава под средния за ЕС 27[153]. Към момента националният туристически продукт се доминира от масовия туризъм (морски и планински/ски), в които има нужда от преодоляване на вредните въздействия от туристическа експанзия. Крайбрежният и речният туризъм играят важна роля за развитието на туристическия сектор и в частност за икономиката на Черноморския и Дунавския регион, като допринасят за увеличаването на броя на международните туристи и в много случаи те са основен източник на доходи и заетост за местното население. Според ЕК се очаква растеж на този сектор с до 2-3% годишно до 2020 г. От друга страна, обаче развитието на туристическите дестинации в българската част на Черноморския и Дунавския регион не е възможно без съответните инвестиции в транспортната и техническата инфраструктура. Туристическият поток в България се характеризира с висока териториална, сезонна и продуктова моноструктурност, като 70% от дейностите са концентрирани на по-малко от 5% от територията на страната.

В Националната стратегия за устойчиво развитие на туризма е предвидено:

- увеличаване дела на специализираните видове туризъм - разработване и утвърждаване на нови туристически продукти (културно-исторически, балнеология – СПА и уелнес, еко и селски туризъм, религиозен, конгресен, приключенски, голф, яхтен);
- по-широко включване в туристическото предлагане на цялостни, атрактивни и икономически жизнеспособни регионални туристически продукти и дестинации от вътрешността на страната.

Проектът на Иновационна стратегия за интелигентна специализация откроява като основен проблем пред развитието на творческите индустрии в страната нуждата от дигитализация на движимото и недвижимо културно наследство. Дигитализацията е предпоставка и за развитие на културния туризъм и туристическия маркетинг на страната.

Въпреки нарастващия интерес към алтернативните (специализираните) форми на туризъм местните общности не могат да се възползват от предимствата. Основните бариери за това са:

- липсата на добра инфраструктура за предоставянето на тези видове туризъм - като цяло 75% от туристическата инфраструктура е концентрирана в 7 области (8-10% от територията);
- недостигът на качествена информация вътре и извън страната - България все още няма специфичен и разпознаваем облик, който да дефинира привлекателността ѝ от външна гледна точка; недостатъчно е приложен стратегически подход за специализация на България в определени видове туризъм, в които страната има силни конкурентни предимства (културни паметници, пещери, минерални води и други).

Въз основа на праговите критерии[154] (над 100 хил. ношувки) и на базата на данни от 2009 г. може да се посочи, че в България на практика има само 20 общини, които могат да бъдат

определени като туристически развити - Велинград, Бургас, Чепеларе, Сандански, Поморие, Стара Загора, Хисаря, Смолян, Русе, Велико Търново, Павел баня, Созопол, Приморско, Самоков, Банско, Пловдив, Несебър, Варна, Столична община и Балчик.

Горските територии предоставят добри възможности за развитие на традиционни форми на туризъм – планински туризъм, селски туризъм, екотуризъм, велотуризъм, ловен и риболовен туризъм. По данни от социологически проучвания над 65% от българското население ползва горските територии за възстановяване и отдих.

Високият потенциал за развитие на туризма, който притежават горските територии, не се използва в достатъчна степен като източник на доходи и поминък. Въз основа на ориентировъчни данни, основани на експертна оценка от дирекции на природни паркове към ИАГ, за периода 2006 - 2011 г. териториите на природните паркове са посетени годишно средно от 3 710 хил. туристи. Част от тези посещения – приблизително 60 хил. посетители, са отбелязани като регистрирани в посетителски информационни центрове и други обекти за туризъм. Основните инвестиции от страна на държавата за развитието на екотуризма и рекреацията в горите са за изграждане на туристическа инфраструктура в природните паркове.

1.1.4. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите по основни фактори за развитие на Република България (SWOT анализ)

Силни страни

- Относително стабилна макроикономическа среда
- Сравнително ниски преки данъци
- Биоразнообразие, съхранена природа, в т.ч. висок процент на земеделски земи с висока природна стойност, и богато културно наследство
- Природата и културно-историческото наследство като едни от най-силно изразените сравнителни предимства на българските региони
- Развит морски и зимен туризъм и традиции в туризма
- Благоприятни условия за селско стопанство и туризъм
- Сравнително добро ниво на гъстотата на техническата и социална инфраструктура
- Благоприятни условия за развитие на ВЕИ за собствени нужди (битови и промишлени)
- Развита икономика в столицата на страната
- Равномерно разпределение на средно големите градове в страната
- Частично изградена база за електронно управление
- Сравнителни предимства в производството на зеленчуци, някои плодове, етерично-маслени култури, в лозарството и овцевъдството; запазени традиционни сортове и местни породи животни
- Население и общности в селските райони с опит и традиции в селскостопанското производство
- Наличие на научно-изследователски и образователен потенциал в областта на селското и горското стопанство
- Поддържане и съхраняване на културни традиции и институции (читалища), които запазват активността и идентичността на местните общности

- Традиции в създаването и отглеждането на гори, дърводобива и горската промишленост
- Благоприятни условия за отглеждане на аквакултури, включително биологични, и традиции в производство и преработка на риба и рибни продукти
- Директен достъп до Черно море и река Дунав, което благоприятства развитието на морския и вътрешно-водния транспорт на дълги разстояния.

Слаби страни

- Неблагоприятни демографски тенденции
- Периферност на страната от гледна точка на свързаност с пазара на ЕС
- Сравнително неатраaktivна административна среда и съдебна система, вкл. дял на сива икономика и корупция
- Незавършени реформи в секторите води, здравеопазване, образование, съдебна система, публична администрация
- Неквалифицирана или неподходящо квалифицирана работна сила за нуждите на бизнеса
- Високо ниво на безработица и ниска икономическа активност
- Ниска ресурсна ефективност на МСП, публичния сектор и домакинствата
- Затруднен достъп до финансиране на МСП
- Задълбочаващо се различие между София-град и регионите
- Забавяне на реалното въвеждане на електронното управление и предоставяне на достатъчно електронни административни услуги
- Неизградена облачна инфраструктура на централната и местната администрация
- Липса на единен системен интегратор за управление ресурсите на електронното управление и осигуряване на устойчивост на разработените приложения
- Влошен здравен статус и висока степен на риск от бедност и социално изключване, включително маргинализирани общности под прага на бедност
- Ниска ефективност на публичните разходи в секторите здравеопазване, образование и НИРД
- Иновационен дефицит
- Слабо разпространение на информационните технологии, особено в селските райони
- Недостатъчен вътрешен финансов ресурс за инвестиции за опазването на околната среда, за адаптация към изменението на климата и за ефективно използване на ресурсите
- Незадоволително състояние и ниво на поддържане на съществуващата инфраструктура (транспорт, води, ИКТ, здравеопазване, образование и др.)
- Небалансирано развитие на подсекторите в селското стопанство
- Слаба приспособеност на съществуващите напоителни системи към новите условия за земеползване
- Икономика в селските райони, силно зависеща от селското стопанство (недиверсифицирана)
- Отсъствие на реално функционираща мрежа за сътрудничество между общностите в селските райони
- Неподходящо използване на почвите и водите: замърсявания, нарушен воден баланс и т.н.
- Недостатъчно интегриране в общински и областни стратегии на насочени политики по отношение на защитените зони и осигуряването на тяхната свързаност в мрежата Natura2000
- Стар, икономически неефективен и непригоден за опазване на рибните ресурси и морските екосистеми флот и амортизирана риболовна инфраструктура
- Ниска степен на механизация, автоматизация и условия на труд в аквакултурите

- Засилени миграционни процеси, вследствие на моноцентричното развитие на градовете през последните години.

Възможности

- Увеличаване на инвестициите в производства с висока добавена стойност
- Развитие на съвременна НИРД инфраструктура и изграждане на центрове за високи научни постижения в ключови области на икономиката
- Бързо проникване на ИКТ във всички сектори на икономиката
- Нарастващ пазар за ИКТ услуги
- Подобряване на мрежата за широкополетов интернет, подобряване на достъпа до интернет базирани услуги и електронно управление на публични услуги, включително свързани със социални, здравни и икономически услуги
- Обща енергийна политика на ЕС
- Интерес към страната като туристическа дестинация за алтернативни форми на туризъм
- Възможност за въвеждане на нови култури в земеделието и видове с висока добавена стойност в аквакултурата
- Използване потенциала на градовете и полицентричния пространствен модел за развитие на регионите
- Диверсификация на икономиката в селските райони, чрез насърчаване на предприемачество и външни инвестиции; възможности за развитие на туризъм в селските райони и горите
- Нарастване на потребителско търсене на хранителни продукти с гарантирано качество и произход както и биологични продукти
- Развитие на екосистемните услуги
- Преструктуриране и балансиране на риболовния капацитет към възможностите за риболов и модернизиране на флота;
- Разнообразяване на отглежданите видове; въвеждане на видове аквакултура с висока стойност на чужди пазари; отглеждане на нови организми за целите на други индустрии освен за целите на ХВП

Заплахи

- Продължаващ ефект на глобалната финансова и икономическа криза, особено нарастване на цените на храните (поради климатичните промени и цените на горива) и ефект върху бедността
- Засилена конкуренция от други държави и региони в областта на ИКТ услуги
- Задълбочаване на негативните демографски процеси и емиграцията като предизвикателство пред устойчивостта на публичните финанси
- Обезлюдяване на големи части от територията на страната
- Рискове, причинени от промените в климата, вкл. от високи щети при природни бедствия и аварии поради неподдържана инфраструктура; наличие на голям брой неадресирани природни рискове, като например свлачища
- Загуба на многофункционалността на почвите вследствие водна и ветрова ерозия; намаляване на хумусния слой на почвата; монокултурни производствени модели, липса на сеитбообръщение, засоляване, киселяване и механично унищожение на почвите
- Увеличаване на вноса на риба и рибни продукти от трети страни

1.1.5. Стратегически приоритети за финансиране по ЕСИФ

Политиката на сближаване на ЕС за периода 2014-2020 г. чрез ОСР на практика осигурява единен източник с насоки за всички пет европейски фонда (ЕФРР, ЕСФ, Кохезионен фонд, ЕЗФРСР и ЕФМДР). Националните, регионалните и местни власти, спазвайки принципа на партньорство, използват тази рамка като основа за изготвяне на стратегия за Споразумение за партньорство, поемайки ангажимент за принос към постигането на общоевропейските цели в стратегия Европа 2020[155], Стратегията на ЕС за Дунавския регион, Интегрираната морска политика, Стратегията за син растеж и Конвенцията за защита на Черно море от замърсяване. Част от новите елементи при програмирането, които имат пряко отношение към определянето на стратегията в СП, включват:

- Политиката на сближаване продължава да функционира като инструмент за солидарност, като се счита и за ключов инструмент за подобряване на общата конкурентоспособност на ЕС, и за посрещане на предизвикателствата - социални, икономически и екологични. Съответно, ЕСИФ ще съсредоточи своята подкрепа върху 11 общи тематични цели[156].
- Политиката на сближаване става и ключов инструмент за провеждане на реформи, като ефективното използване на финансовия ресурс се обвързва с т. нар. предварителни условия (*ex-ante conditionalities*).
- Изисква се концентрация на подкрепата[157] върху ограничен брой приоритети за финансиране в съответствие със специфичните национални и регионални потребности за развитие с принос към националните цели в изпълнение на стратегия Европа 2020.
- Финансовите възможности на ЕС са ограничени спрямо нуждите. Съответно, ефикасното и ефективно използване на фондовете на ЕС, националните ресурси, средствата от МФИ или заеми, както и мобилизирането на други, включително частни капитали, ще имат решаващо значение за постигането на трайно въздействие.
- Поставя се по-силен акцент върху постигането на конкретни резултати от планираните интервенции, определени по SMART показатели, с ясни целеви стойности.
- На база на доклада на Барка (2009), Петия Кохезионен доклад и чл. 174 от договора за функционирането на ЕС специалното внимание върху териториалното измерение на политиката за развитие (*place-based approach*) е изрично изискване във връзка с прилагането на новата политика на сближаване. Целта е да се мобилизира в максимална степен вътрешния потенциал за развитие на регионите, общините и специфичните територии.
- ОСР подпомага секторната и териториална координация на подкрепата по ЕСИФ, както и другите европейски политики и инструменти, за да се постигнат целите на Съюза за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, взимайки предвид териториалните предизвикателства.
- Териториалното измерение на политиката на сближаване е със засилен фокус през програмен период 2014-2020 г във връзка с разширяване на целите на Договора от Лисабон от 2009 г. с целта за териториално сближаване.
- Трябва да се търсят интегрирани подходи за борбата срещу бедността и за посрещане на нуждите на целевите групи с най-висок риск от дискриминация или изключване, със специално внимание към маргинализираните общности.
- Отчита се значението на Стратегията на ЕС за Дунавския регион за политиката на сближаване и като особено подходяща рамка за сътрудничество на макрорегионално ниво в борбата за успешно преодоляване на транснационалните предизвикателства в

четирите основни направления: „свързаност”, „опазване на околната среда”, „изграждане на просперитет” и „засилване на сигурността в региона” по интегриран начин.

Основните стратегически документи, които очертават политиките за развитие на България за следващите години, включително визията и специфичните цели за развитие на страната, са Национална програма за развитие на България до 2020 г., Националната програма за реформи, Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022 и Националната концепция за пространствено развитие 2012-2025.

НПР: БГ 2020 се основава на подробен социално-икономически анализ и широкоспектърен обществен дебат на принципа на партньорство и е интегриран рамков документ, който обхваща областите за социално-икономическо развитие на България като определя необходимите мерки за постигане на целите за развитие. Определени са 8 приоритета на националната политика за развитие:

1. Подобряване на достъпа и качеството на образованието и обучението, както и качествените характеристики на работната сила;
2. Намалване на бедността и насърчаване на социалното включване;
3. Постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие и използване на местния потенциал;
4. Развитие на селскостопанския сектор за осигуряване на хранителна сигурност и производство на продукти с висока добавена стойност при устойчивото управление на природните ресурси;
5. Подкрепа на иновациите и на инвестиционните дейности за повишаване на конкурентоспособността на икономиката;
6. Укрепване на институционалната среда за по-ефективни обществени услуги за гражданите и бизнеса;
7. Енергийна сигурност и повишаване на ефективността на ресурсите;
8. Подобряване на транспортната свързаност и достъпа до пазари.

Националната програма за реформи се изготвя в изпълнение на стратегията Европа 2020 и в съответствие с новия инструмент за по-добра координация на икономическите политики в рамките на Европейския съюз, т. нар. Европейски семестър. В програмата за реформи са заложили националните цели в изпълнение на стратегията Европа 2020 и са представени приоритетните области, допринасящи в най-голяма степен за повишаване на жизнения стандарт като крайна цел на икономическата политика. Тези области се допълват от целенасочени действия за подобряване на ефективността на публичните разходи в подкрепа на растежа, осигуряване на институционална и финансова подкрепа за предприятията и намаляване на безработицата сред най-уязвимите групи в обществото.

Специфичните препоръки на Съвета на ЕС за отделните държави-членки, които се основават на подробна оценка на ЕК на НПР и Конвергентната програма / програмите за стабилност, са насочени към структурни предизвикателства, които държавите-членки следва да адресират и се съобразяват с общите насоки на Годишния обзор на растежа 2013 г. на ЕК. Основните приоритети за България са - диференцирана и благоприятстваща растежа фискална консолидация, възстановяване на нормалното кредитиране на икономиката, насърчаване на растежа и конкурентоспособността, справяне с безработицата и социалните последици от кризата и модернизирани на публичната администрация.

Националната стратегия за регионално развитие за периода 2012 – 2022 г. е основният документ, който определя стратегическата рамка на държавната политика за постигане на балансирано и устойчиво развитие на районите на страната и за преодоляване на вътрешнорегионалните и междурегионалните различия/неравенства в контекста на общоевропейската политика за сближаване и постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. НСРР определя дългосрочните цели и приоритети на политиката за регионално развитие, която има интегрален характер, дава възможност за координация на секторните политики на територията и съдейства за тяхното синхронизиране.

Във връзка с това и в отговор на изискването на реформираната Кохезионна политика за засилване на териториалния контекст на документите за стратегическо планиране на регионалното развитие за следващия програмен период, и в съответствие със Закона за регионалното развитие е приета Националната концепция за пространствено развитие 2013-2025 г.[158], която дава насоките за устройство, управление и опазване на националната територия и акватория и създава предпоставки за пространствено ориентиране и координиране на секторните политики. Заедно с Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022 г. тя е основен инструмент за интегрирано планиране и устойчиво пространствено, икономическо и социално развитие. НКПР[159] е разработена на основата на ключовите принципи за интегрирано планиране и комплексно третиране на всички проблеми на територията; за публичност, прозрачност, партньорство и гражданско участие в процеса на вземане на решения.

Предвид заключенията от анализа на различията, потребностите за развитие и потенциала за растеж в Споразумението за партньорство на България, могат да бъдат формулирани **четири стратегически взаимно-допълващи се приоритета за финансиране**: три по направленията на стратегията Европа 2020 за приобщаващ, интелигентен и устойчив растеж и един с хоризонтален характер:

1. Стратегически приоритет 1: Образование, заетост, социално включване и здравеопазване за **приобщаващ растеж**
2. Стратегически приоритет 2: Научни изследвания, иновации и инвестиции за **интелигентен растеж**
3. Стратегически приоритет 3: Свързаност и зелена икономика за **устойчив растеж**
4. Стратегически приоритет 4 (хоризонтален): Добро управление и достъп до качествени административни услуги

Идентифицираните области на интервенция, попадащи в обхвата на и съ-финансирани от фондовете на ЕСИФ[160], в рамките на Споразумението за партньорство и свързаните програми на база основните предизвикателства (Таблица 8), са допълващи към националните усилия на българското правителство за изпълнението на основните цели на НПР: България 2020[161] и на Националната програма за реформи. В този смисъл, стратегическите приоритети на СП произтичат от 8-те приоритети на НПР: България 2020 и ще допринасят за постигането на националните цели спрямо Европа 2020 (Таблица 9).

С цел надграждане и доразвиване на ефектите от прилагането на мерките за териториално въздействие в селските райони в ПРСР за периода 2007-2013 г., за периода 2014-2020 г. се запазва териториалния обхват на селските райони за целите на ПРСР - общини (ниво LAU 1), в които няма населено място с население над 30 000 души.

Политиката за развитие на селските райони в периода 2014-2020 отчита, че икономическото развитие на селските райони следва да е насочена към създаване на условия за разнообразяване на икономическите дейности, увеличаване на възможностите за заетост и подобряване на качеството на живот. Тя ще е насочена към разрешаване на основните проблеми в селските райони – намаляване на бедността и социалното изключване, ограничаване на процесите на обезлюдяване, чрез запазване на земеделската заетост и създаване на заетост извън земеделието, чрез подобряване на достъпа на основни услуги и инфраструктура, в това число достъпа до интернет.

Таблица 8. Връзка между предизвикателствата от анализа, стратегическите приоритети, тематичните цели и списъка с Програми - виж приложения файл Partnership Agreement.docx

Приоритети и под-приоритети

Таблицата по-долу онагледява логиката на четирите взаимно допълващи се и подсилващи ефекта си приоритета на СП, както и съответните им под-приоритети:

Таблица 9. Връзка между стратегическите приоритети и под-приоритети на СП и факторите за растеж

Стратегически приоритети за финансиране в СП приоритети растеж[158]	Под- Фактор за устойчив икономически
мобилност	Заетост и трудова ФР 2 „По-добро и по-ефективно използване
Стратегически приоритет 1: Образование, заетост, включване	Социално на трудовия потенциал на икономиката”
социално включване и здравеопазване Здравеопазване ефективността	ФР 4 „Подобряване качеството и
за приобщаващ растеж обучение и учене през целия живот	Образование, на образователните и обучителни системи”

конкурентоспособността и ресурсната средата и

Повишаване
ФР 3 „Адресиране на слабостите в бизнес-

Стратегически приоритет 2: Научни изследвания, МСП

ефективност на подобряване на административната ефективност,

иновации и инвестиции за интелигентен растеж
иновации
ниво“

НИРД и
включително на регионално и местно

използване на ИКТ

Достъп до и

и вътрешна)

Свързаност (външна

ниско-въглеродна икономика,

Преминаване към

Стратегически приоритет 3: Свързаност и ресурсна ефективност подобряване

енергийна и
ФР 5 „Инфраструктура с оглед на

зелена икономика за устойчив растеж климатични промени, превенция

Климат и на достъпа до единния пазар”

риска

и управление на

опазване на природното богатство

Околна среда и

историческото наследство

и културно-

ФР 1 „Подобряване ефективността на публичните

разходи

ефективност и
публичните разходи към

Административна
и осигуряване на преразпределение на

Стратегически приоритет 4 (хоризонтален): Добро
управление
растеж на икономиката”

електронно
дейности, повишаващи потенциала за

управление и достъп до качествени административни услуги
система и е-правосъдие

Ефективна съдебна
ФР 3 „Адресиране на слабостите в бизнес-средата и

подобряване на административната ефективност,

включително на регионално и местно ниво”

Приоритет: Образование, заетост, социално включване и здравеопазване за приобщаващ растеж

Основна цел на този приоритет, попадащ в обхвата на ТЦ 8, ТЦ 9ТЦ 10 и ТЦ 11, е да допринесе за постигане на приобщаващ растеж за периода 2014-2020 г. и в трите му типа политики, които определят и под-приоритетите за неговото постигане:

- повишаване равнището на заетост (на хора в трудоспособна възраст) и икономическата активност (с фокус върху жените, младите хора, възрастните, хората в неравностойно положение), включително чрез алтернативни, дистанционни и гъвкави форми на заетост и модернизиране на пазара на труда;
- повишаване качеството на живот и социалните системи;
- подобряване на здравето и равен достъп до качествени здравни услуги (чрез превенция, иновации и подобрена ефективност на здравната система, иновативни услуги и процеси);
- подобряване на знанията, уменията и квалификацията на хората, включително в подкрепа на адаптивността на работната сила.

Осигуряването на високо качество на човешкия капитал (образование, квалификация и умения, здравословно състояние) е основна стратегическа цел на Актуализираната Национална стратегия за демографско развитие на населението на Република България (2012 - 2030 г.) и на Националната здравна стратегия 2014-2020. Според анализа на потребностите за развитие в страната съществува значителен потенциал за подобряване на качеството на живот на

населението и профила на работната сила, като същевременно производителността на труда трябва да се увеличава с изпреварващи спрямо средните за ЕС темпове. Открояват се високият дял на безработица сред младежите, при лицата сред уязвимите групи, продължително безработни лица, ограничения на условията за съчетаване на семеен с професионален живот (основно по отношение на жените на пазара на труда), неефективността на здравната система и качеството на здраве и образование на населението. Други предизвикателства са нуждата от реализация на мерките, предвидени в Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020, Националната концепция за насърчаване на активния живот на възрастните хора 2012-2030 г., необходимостта от възможности за реализацията на хора в неравностойно положение, маргинализирани групи и във висок риск от бедност.

Под-приоритет: Заетост и трудова мобилност

За да продължи икономиката да се развива със засилени темпове и да повиши своята конкурентоспособност са необходими повече работни места. Задължително следва да се използват всички ресурси за насърчаване на създаването на работни места и инвестициите в човешкия капитал с оглед подобряване съответствието между търсене и предлагане на труд. Една от ключовите области на интервенция по този под-приоритет е да се предоставят нови възможности за работната сила да се развива и адаптира (например търсещите работа и икономически неактивните лица с бизнес идеи) към промените, свързани с конкуренцията на пазара, технологичното развитие и иновациите. От съществена важност ще бъде реализацията на механизми за постигане на гъвкавост и сигурност на трудовия пазар. Ще се насърчава икономическата активност, производителността и пригодността за заетост на населението, като се развиват знанията и уменията през целия живот и се създават условия за постигане на по-добро съгласуване между предлагането и търсенето на труд, в това число чрез трудова мобилност и услугите за кариерно ориентиране. Чрез средствата от ЕСИФ ще се предостави подкрепа за подобряване и адаптиране на знанията и уменията на работната сила във връзка с новите изисквания и възможности на политиките по околната среда. Ще се оказва подкрепа за разкриване на „зелени“ работни места и придобиване на нови умения за заемането им в съответствие с новите тенденции в областта на опазване на околната среда и ресурсната ефективност, в т.ч. енергийната ефективност. Подобряването на съществуващите и развитието на нови знания и умения в приоритетни сектори на икономиката ще бъде постигнато чрез обучения на работната сила за придобиване на адекватни професионална квалификация и ключови компетенции на нужното ниво, в т.ч. и в екологосъобразните икономически сектори. Чрез насърчаване на създаването на „зелени работни места“ около и в териториите от мрежата НАТУРА 2000, включително и в управлението на ЗЗ, ще се допринесе за изпълнението на НПРД. Чрез осигуряване на възможности за обучение, в т.ч. чрез включване на специализирани модули в учебните програми за професионално образование и обучение, ще се осигури подготовка на специалисти за заемане на новите работни места при прехода към нисковъглеродна и ресурсно-ефективна икономика. Също така ще се оказва подкрепа и за разкриване на „бели“ работни места, които ще допринесат за осигуряване на допълнителни възможности за устойчива заетост при предоставяне на услуги за домакинствата, социални услуги, здравни и дългосрочни грижи.

Средствата от ЕСИФ ще бъдат насочени и към стимулиране на инициативи и мерки за: улесняване на достъпа до работа, подобряване условията на труд и качеството на работните места, съчетаване на семейния и професионалния живот чрез намиране на нови форми на баланс между работата и семейния живот, както и мерки позволяващи по-възрастните работещи да останат по-дълго на пазара на труда[165]. Приоритет ще бъде и подобряването на

адаптивността и социалната отговорност на работодателите към работниците и служителите, по-доброто съчетаване на предлагането и търсенето на пазара на труда, включително чрез механизми работодателите да заявяват своите потребности от работна сила.

Основният фокус във връзка с насърчаването на заетостта ще бъде насочен към **младежите, възрастното население и групите в неравностойно положение**[166], лицата със специфични нужди, както и хората, за които съществува риск от социално изключване. Предприемането на мерки, насърчаващи иновативни практики, самостоятелна заетост, предприемачество и мобилност, включително за младежите[167] и тези със специфични нужди[168], ще повишат значително възможностите на икономически неактивното население, както и заетостта на хората със затруднена мобилност или живеещи в селски, планински или отдалечени райони. Ще се финансират мерки за насърчаване на икономическата диверсификация, за създаване на работни места в сектори с добавена стойност и преход към нисковъглеродна икономика, и за развитие на алтернативна заетост (по-специално в МСП), като форма на подкрепа на индивидуалното и социално предприемачество. Специален акцент ще бъде поставен върху реализацията на пазара на труда на младите хора и ромите, като се наблегне на подкрепата за бърз преход от училище към работа, успешно включване в активен икономически живот, стажове, професионално, неформално и самостоятелно обучение и развиване на трансверсални умения (особено на млади хора в селските райони в подкрепа на местната заетост). Ще се реализират програми и мерки за повишаване пригодността за заетост и адаптивността на по-възрастните с цел по-дългото оставане на пазара на труда. Предвид специфичните потребности на хората с увреждания, ще бъде поставен акцент върху мерки, насочени към трудовата интеграция на тази специфична целева група, чрез които ще се осигури подкрепа за започване на работа, осигуряване на достъп до адаптирани към потребностите и възможностите обучения и насърчаване на работодателите да наемат хора с увреждания. Ще се предостави целенасочена подкрепа за специализираните предприятия и кооперации на хора с увреждания. Ще бъдат създадени възможности за реализация на хората с увреждания в заетостта в сектора на социалната икономика. Активирането на неактивните лица и тяхното трайно включване в заетост ще се реализира чрез комплекс от мерки насочен към тяхното мотивиране, повишаване на знанията и умения в съответствие с търсенето на пазара на труда и устройване на работа.

Друга приоритетна област за финансиране ще са мерките, насочени към подобряването на **условията и сигурността на труда**, удължаването на активния трудов живот в добро здраве, както и мерките, свързани с конкретните потребности на уязвимите лица на пазара на труда в т.ч. осигуряване на комплекс от посреднически услуги за заетост, предоставяне на обучение за придобиване на професионална квалификация и ключови компетентности (обучения от тип „чиракуване”), преквалификация, включително обучение за придобиване на умения за работа с ИКТ и пряко създаване на работни места.

Мерките за насърчаване на заетост в **земеделието и селските райони** ще бъдат в две основни направления:

- Запазване на относително високия дял на селското стопанство в структурата на заетостта. Тази цел ще се постига чрез целенасочена инвестиционна подкрепа както за подпомагане на устойчиви структури на млади земеделски стопани и малки земеделски стопанства, така и за развитие на селскостопански сектори с традиции и потенциал за осигуряване на работни места – животновъдство, зеленчукопроизводство, овощарство и лозарство, етерично-маслени култури.

- Създаване на нови работни места извън селското стопанство. Диверсификация на икономиката в селските райони чрез подкрепа за стартиране и развитие на неземеделски бизнес.

В подкрепа на тези цели ще бъдат и мерките, с които: (1) на бенефициентите по горните мерки ще се предоставя обучение, информационно обслужване и трансфер на иновации, (2) ще се добавя стойност вътре в стопанствата, (3) ще се организира по-добре хранителната верига, (4) ще се подобрява местната пазарна среда, включително чрез скъсяване на веригите за продажба, (5) достъпа до ИКТ-базирани услуги, както и (6) ще се цели повишаване на общото качество на живота за живеещите в селските райони, включително и за семействата на земеделските производители чрез подобряване на малката инфраструктура като основа за повишаване на местните публични услуги.

В областта на **рибното стопанство** основните действия, които ще допринесат за насърчаване и увеличаване на заетостта са: увеличаване на видовото разнообразие и създаване на нови аквакултурни стопанства и разширяване на съществуващите, добавяне на стойност към първичните производства и стимулиране преработката им. Тези интервенции ще бъдат допълнени с дейности за повишаване на квалификацията и управленските умения на заетите в сектора, включително чрез подхода „учене през целия живот“, реализирани с подкрепата на ЕСФ.

За да се увеличи привлекателността на сектора трябва да бъдат насърчавани действия, даващи възможност за придобиване на нови умения, улесняващи диверсификацията и създаването на работни места в райони, зависещи от риболова, както и действия, свързани с подобряване на условията на труд по отношение на здравето, безопасността и хигиената. Интервенциите за разнообразяване на дейността на стопанствата за аквакултура извън сектора предвиждат инвестиционна подкрепа за стартирането на новата дейност, като в случаите, при които се развива туризъм, помощта ще обхваща и благоустрояване на стопанствата и облагородяване на прилежащите територии. Създаване на нови работни места извън риболова ще бъде реализирано чрез разнообразяване на дейността на дребномащабните крайбрежни рибари, които ще бъдат подкрепяни да стартират дейности извън търговския риболов, основно свързани с предоставянето на екологични услуги, образователни дейности или туризъм.

Важен акцент ще бъдат и мерките за адресиране на несъответствието между търсене и предлагане на работната сила, включително чрез повишаване на институционалния капацитет и осигуряването на инструменти, необходими за извършване на по-ефективни **обществени услуги в областта на заетостта**, както и за своевременна и адекватна реакция към структурните промени на пазара на труда. Ще бъде осъществен комплекс от действия за по-добро прогнозиране на потребностите на бизнеса от работна сила с определени знания и умения като ключ за подобряване съответствието между образование, обучение и бизнес, от една страна, и укрепване взаимодействието между институциите на пазара на труда, образователните, обучителните системи и работодателите, от друга. Ефективността на политиката по заетостта зависи от своевременното актуализиране и съответно адаптиране на програмите и мерките за обучение и заетост, с оглед на динамиката на процесите и промените на пазара на труда. В тази насока подкрепа от ЕСИФ е предвидена за преглед, актуализиране и мониторинг на политиките, за развитие на капацитета, подобряване на резултатите и оценка на ефективността на институциите за посредничество на пазара на труда, включително на националната служба по заетост, и развитие на институции, които могат да допринесат за преодоляване на несъответствието между предлагането и търсенето на работна сила.

В изпълнение на Препоръка 3 на Съвета от 2014 г. в тази връзка ще бъдат предприети необходимите действия за подобряване на качеството и ефективността на обществените служби по заетост по линия на ЕСФ, а именно:

- Подкрепа за изграждане на административен капацитет на Агенция по заетостта за установяване и задоволяване на нуждата от умения на пазара на труда;
- Подкрепа за подобряване системата на предоставяне на услуги на Агенция по заетостта (оценка на нуждите и развитие на специфични умения, знания и компетентности, посреднически услуги на търсещите работа лица и работодателите, насърчаване на териториалната мобилност, интегриране на пазара на труда на неактивните и обезкуражените лица и пр.);
- Подкрепа за повишаване на качеството на предоставяните услуги, чрез усъвършенстване на системите за наблюдение и оценката на ефективността и ефикасността на Агенция по заетостта на прилаганите политики на пазара на труда.

Във връзка с провежданата реформа на мрежата Европейски служби за заетост – EURES (Решение на ЕК 2012/733/ЕС), ще се осигури подкрепа на мрежата на национално ниво, чрез ЕСФ като се реализират:

- съвместни събития с ключови партньори (социални партньори, други европейски мрежи);
- дейности за изграждане и функциониране на мрежата – работни срещи, конференции, обучения на EURES съветници на национално и европейско ниво и други.

В отговор на Препоръка на Съвета на ЕС от 22 април 2013 г. с цел повишаване заетостта сред младежите България е разработила Национален план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта, които предвижда, че всеки млад човек на възраст от 15 до 24 год. вкл. ще получи добро предложение за работа, продължаване на образованието, чиракуване или стаж в рамките на 4 месеца след като остане без работа или напусне системата на формалното образование.

От общо шест района на ниво NUTS 2, т.нар. „допустими” райони за финансиране със средствата на Инициативата за младежка заетост и във връзка с прилагането на Гаранция за младежта, един е „недопустим” - Югозападният район. България ще се възползва от възможността за гъвкавост като се планира до 10% от средствата да бъдат насочени към областите от Югозападния район, в които е налице най-голям дял регистрирани безработни младежи спрямо общия брой на населението на възраст между 15 и 29-годишна възраст. Това са областите Благоевград, Кюстендил, Перник и Софийска област.

Мотивите за това са свързани с обстоятелството, че в областите, част от този район, към 31.12.2013 г. живеят около 19% от регистрираните в бюрата по труда между 15 и 24-годишна възраст и около 20% от регистрираните безработни младежи до 29-годишна възраст. Освен това, в някои от тези области, съотношението между броя на регистрираните безработни младежи и броя на населението в съответната възрастова група е много по-високо от средното за страната – при средно 4.6% за групата между 15 и 24 г., в област Благоевград това съотношение е 5.4%, в област Кюстендил – 7.3%, в област Перник – 5.8%, а в Софийска област – 7.7% [169].

Въпреки сложността и дълбочината на проблемите, планираните синхронизирани интервенции по този под-приоритет се очаква не само да адресират предизвикателствата, свързани с ниските нива на заетост и производителност на труда, но и да допринесат за устойчивостта на социалните системи, подобряване на гъвкавостта и сигурността на труда, намаляването на несъответствията между търсенето и предлагането на пазара на труда, и подобряването на работата на обществената служба по заетостта[170], както и за постигането на националната цел[171] от 76% ниво на заетост[172].

Под-приоритет: Социално включване

В рамките на този под-приоритет подкрепата по линия на фондовете от ЕС е насочена към намаляване на бедността сред населението, повишаването на качеството на живот, насърчаване на социалното включване и интегриране на групите в неравностойно положение и със специални потребности[173].

Както е предвидено в националните стратегически и секторни документи[174] усилията и механизмите за **намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване** ще бъдат насочени към:

- съвместни, координирани мерки за превенция и предотвратяване на причините, които пораждаат бедност и социално изключване, в това число надграждане на постигнатите резултати от изминалия програмен период за реализиране на интегрирани интервенции по осигуряване на социални жилища, допълнени с мерки за осигуряване на образование, заетост, здравеопазване и социално приобщаване на представители на маргинализирани групи, включително роми, настанените в социалните жилища;
- подобряване на достъпа до работа и активното включване на отдалечените от пазара на труда – икономически неактивни, младежи, продължително безработни, лица на социално подпомагане, с основно или по-ниско образование и без професионална квалификация или недостиг на ключови компетентности, хора с трайни увреждания, възрастни работници и др. Ще бъдат предприети специфични мерки за подобряване качеството на живот на ромската общност;
- инициативи, свързани с насърчаване на активния живот на възрастните хора, включително осигуряване на достъпна среда – физическа, институционална и информационна и достъпен транспорт;
- интегрирани мерки за инвестиции в ранното детско развитие – подкрепа на детето в най-ранна детска възраст и на неговото семейство с оглед превенция на рисковете за развитието му; достъп до детска грижа, детски ясли и градини, включително чрез подобряване на инфраструктурата и обзавеждането им; подкрепа на родителите за заетост, обучение, както и за съвместяване на личния и професионалния живот;
- премахване на институционалния модел на грижа и развитие на интегрирани междусекторни услуги за социално включване – деинституционализация на грижата за деца чрез закриване на съществуващите специализирани институции и развитие на превантивни и алтернативни форми на грижа и услуги; премахване на институционалния модел на грижа за възрастните хора и хората с увреждания чрез развитие на услуги за дългосрочна грижа и междусекторни услуги; предоставяне на устойчиви, качествени и достъпни социални услуги в общността, отговарящи на индивидуалните потребности; развитие на мрежа от услуги в семейна или близка до семейната среда за деца, хора с увреждания и възрастни хора, зависими от грижите на професионалисти; развитие на иновативни междусекторни услуги за деца и семейства и други уязвими групи; развитие

на интегрирани услуги за ранно детско развитие за деца от 0 до 7 г. възраст и техните семейства; осигуряване на комплексна подкрепа на семействата, които полагат грижи за хора с увреждания и възрастни хора; предоставяне на достатъчно финансови ресурси за намаляване на бедността и социалното изключване; осигуряване на включваща социална и архитектурна среда;

- развитие на иновативни междусекторни услуги за превенция, оценка на риска, социална реинтеграция за децата в конфликт със закона;
- предоставяне на услуги от първа необходимост (здравни и социални услуги, жилищно настаняване, услуги за бездомни хора и живеещи при лоши жилищни условия, интернет услуги) и образование/обучение;
- насърчаване на иновациите в социалната сфера за намиране на интелигентни решения по отношение на по-ефективна и ефикасна социална подкрепа и реформиране на системите за подпомагане от гледна точка на това те да насърчават активния социален и икономически живот на целевите им групи и отпадане на пасивната подкрепа – социални предприятия, социални иновации;
- инициативи, които насърчават социалната отговорност и партньорството със социалните партньори и заинтересованите страни.

Развитие на политиките за социално обслужване с ясно регионално значение и въздействие, които надхвърлят и допълват градското и специфично селското измерение и развитие. Такива са образователната, здравната и социалната инфраструктура от национално и регионално значение, които ще се изпълняват хоризонтално на цялата територия на страната, чрез предварително стратегическо определяне. Обектите на образованието, здравеопазването, културата, административните и социални услуги играят важна роля за определяне на опорните центрове на полицентричната система на населените места. Достъпността до този вид услуги, както и културните и образователните пътувания и връзки са в основата на системата от критерии за избор на специфични дейности за подкрепа.

Мерките по този под-приоритет са пряко насочени към постигане на една от националните цели пред България в контекста на Стратегия „Европа 2020“, а именно броят на живеещи в бедност да намалее с 260 хил. души. Ефектът от подкрепяните области на интервенции и мерки в посока реализацията на Националната цел ще бъде измерван чрез системи за мониторинг, контрол на ефективността и ефикасността и оценка на въздействието на предлаганите услуги, за чието създаване и въвеждане също е планирано финансиране от ЕСИФ.

Основните мерки в селските райони ще бъдат насочени към изграждане на публична инфраструктура и основно услуги, осигуряващи качество на живот за населението. Инвестициите в инфраструктура в селските райони, които ще се финансират от ЕЗФРСР, ще бъдат приоритизирани с оглед постигане на растеж и заетост, икономическо съживяване на селските райони и борба с обезлюдяването.

Те ще бъдат концентрирани в населени места, които имат потенциал да предоставят необходимите базови услуги за околните периферни и отдалечени от централните населени места и села. Приоритет ще бъдат инвестициите в широколентова интернет мрежа в селските райони, не само поради способността на ИКТ да осигурят социално включване на отдалечените населени места, но и поради възможността ИКТ да подпомогнат иновациите и диверсификация чрез нови интернет базирани бизнес-модели. Друг основен акцент ще бъде използването на възможностите на WOMP, чрез който ще се цели да се отговори на териториалните и местни предизвикателства пред намаляването на бедността и социалното изключване, както и

пълноценно участие на местните общности във взимането и изпълнението на стратегически решения за развитие и постигане на по-добро качество на живот, чрез МИГ и МИРГ.

Под-приоритет: Здравеопазване

В рамките на този под-приоритет е поставен фокус върху системата на **здравеопазването**, в контекста на подобряване на здравето, равен достъп до здравни услуги, подобряване ефективността на здравната система и прилагане на Директива 2011/24/EU. Силно изразените негативни тенденции по отношение здравното състояние на населението обуславя необходимостта от подобряване достъпа до качествени здравни услуги. Това важи в особена степен за хората в риск от бедност и социално изключване с оглед на ясно забележимите здравни неравенства по отношение на посочените области. За преодоляване на проблемите в сектора ще бъдат извършени ключови промени като бъдат подкрепени следните приоритети:

- инвестиции в здравна инфраструктура с цел подобряване на условията за адекватна спешна медицинска помощ и продължително лечение, в съответствие с Националната здравна стратегия до 2020 г. и Плана за действие към нея и Концепцията за развитие на спешната медицинска помощ;
- прилагане на програми за укрепване и опазване на здравето чрез целенасочена промоция на здравето за преодоляване на пречките пред постигане на по-добро качество на живот и превенция на заболявания - ще бъдат подкрепяни действия за промоция на здравето и профилактика на болестите за ограничаване на рисковите фактори, влияещи върху здравето на нацията. Важността на тези действия се обуславя от ниското ниво на здравната култура и наличието на поведенчески рискови фактори, особено сред уязвимите групи;
- подобряване на качеството на услугите чрез инвестиции в човешкия капитал - ще бъдат финансирани обучения за придобиване на специалност и за продължаващото обучение на специалистите в тази област.
- подобряване ефективността и достъпността на здравните услуги, включително в отдалечените региони, и управлението на здравеопазването чрез инвестиции за развитие и разширяване на функционалните възможности на национална информационна система за електронно здравеопазване. Инвестициите по ЕСИФ ще са насочени основно към разработване на информационна система за наблюдение и анализи и ще надграждат разработваната със средства от националния бюджет Национална здравно-информационна система.

За осигуряване на равен достъп до качествено здравеопазване, особено за най-маргинализираните групи от населението, се предвижда подкрепа за интегрирането им в обществения живот, включително и чрез подобряване на достъпа им до здравни услуги като част от по-комплексен подход. Достъпът до здравни услуги при хората от маргинализираните общности и в риск от бедност, голяма част от които роми, е затруднен по икономически и социални причини. Поради комплексния характер на проблемите, ще бъде прилаган интегриран подход, включващ подобряване достъпа до заетостта и различни видове услуги, в т.ч. здравни, социални, образователни, услуги на пазара на труда.

По отношение на здравето на работещите като важен елемент за политиките на пазара на труда, ще бъдат осигурени възможности за инвестиции на бизнеса в подобряване на организацията и условията на труда, управлението на рисковете на работното място, като се гарантира съхранението на физическото и психическото здраве на трудещите се.

За гарантиране на успешните реформи и инициативи на Националната здравна стратегия, публичните институции в тази сфера ще бъдат подпомогнати в разработването и внедряването на нови методи и системи на работа и иновативни подходи към проблемите. Ще бъдат предоставени инвестиции за повишаването на професионалната компетентност на здравните мениджъри, на административния капацитет на институциите на всички управленски нива и на междусекторното сътрудничество между здравеопазването и други сфери.

Дейностите по политиките за опазване на околната среда и изменение на климата в областта на здравеопазването ще бъдат насочени към:

- екологосъобразно управление на опасните отпадъци;
- намаляване нивото на живака в околната среда и въздействието му върху здравето на човека и околната среда, като се предвижда постепенно намаляване и забрана за използване живаксъдържаща амалгама в денталната практика, както и нейното разделно събиране;
- повишаване на сигурността на лекарите чрез работа със съвременна апаратура за образна диагностика и лъчетерапия в изградената защитена среда, което ще ограничи вредните въздействия върху пациентите и околната среда;
- въвеждане на строг контрол за спазването на технологичните изисквания за строителните дейности.

Под-приоритет: Образование, обучение и учене през целия живот

България е изправена пред предизвикателството за цялостно подобряване на качеството и ефективността на системата за образование и обучение в контекста на изпълнението на Европейската стратегия за преосмисляне на образованието[175].

Усилията и инвестициите със средства от ЕСИФ в сектора на образованието ще продължат осъществяването на **структурната реформа**, свързана със съществено повишаване на ефективността в образователния сектор, продължаване на насърчителните мерки за намаляване броя на преждевременно напусналите образователната система[176] и повишаване на общото образователно ниво на населението, особено сред маргинализираните групи[177] чрез:

- въвеждане на нова образователна структура - създаване на условия за задължителен обхват и подкрепа на децата от 5-годишна възраст в подготвителни групи; разширяване на възможността за целодневна организация на учебния ден, прилагане на нови стандарти и учебни програми, ориентирани към придобиване на ключови компетентности, създаване на цялостна система за квалификация и кариерно развитие на педагогическите кадри, както и система за управление на качеството в образователните институции, диагностика на училищната готовност, външно оценяване на резултатите от обучението на учениците, инспектиране и самооценяване и други;
- повишаване на достъпа до и качеството на предучилищното образование, особено при децата в неравностойно положение - въвеждане на модел за ранно оценяване на образователните потребности на децата от предучилищна възраст и за превенция и ранна интервенция на обучителните им затруднения;
- повишаване на качеството на професионалното образование и обучение чрез осигуряване на възможност за организиране на обучение чрез работа (дуално обучение), разширяване на прилагането на модулна организация на професионалната подготовка,

усъвършенстване на системата за управление на качеството на ПОО, въвеждане на кредитна система и система за валидиране на знания и умения, придобити по пътя на неформалното обучение и самостоятелното учене, въвеждане на „защитени професии”, засилване на връзката между професионалните гимназии и бизнеса и др., което ще доведе до увеличаване на заетостта и социалната интеграция и улесняване достъпа до учене през целия живот.

- утвърждаване на интегрираните подходи за професионалното развитие на работещите в сферата на образованието и разработване на адекватни учебни планове и програми, както и насърчаване на международни акредитации на българските учебни заведения;
- изграждане на достъпна среда, включително архитектурна и информационна (специализирани приложения и услуги за използване на компютри и интернет) и осигуряване на равен достъп на лица от уязвими групи и децата със специални образователни потребности до качествено образование в общообразователна среда, както и за развиване на адекватни социални умения;
- значително повишаване на търсенето и предлагането на образователни услуги за хората от всички възрасти, съобразени с нуждите на пазара на труда и личните предпочитания;
- съобразяване на средното образование и професионалното обучение с търсенето на работна сила и съобразно възможностите за намиране на работа, както и подкрепа за професионалната ориентация в училищата - гарантиране на достатъчна наличност на кадри с научно, математическо и инженерно образование и фокусиране на училищните програми върху творчеството, иновациите и предприемачеството с цел създаване на предпоставки у бъдещите членове на обществото за активен и продуктивен социален и икономически живот;
- създаване и укрепване на партньорства между висшето образование, предприятията и сектора на научните изследвания и инвестиции в създаване на условия за НИРД в заведенията от средното и висшето образователно ниво;
- модернизация и подобряване на условията в образователните и научни заведения, насърчаване използването на ИКТ в образователния процес – подкрепата за образователна инфраструктура ще бъде осъществявана в съответствие със стратегическата рамка по отношение развитието на образователната инфраструктура и висшето образование, отчитайки местните нужди, и на базата на разработена от МОН методология и критерии за тяхното приоритизиране;
- повишаване на капацитета за управление на образователните и научни заведения; трансфер на опит и добри практики в образователния и научен сектор; формиране на центрове на знанието и за върхови постижения, и научни звена в заведенията от средното и висшето образователно ниво; изграждане на образователни партньорства.
- насърчаване на подготовката на кадри в сферата на висшето образование, отговарящи на предизвикателствата на икономиката на знанието – професионално развитие и мотивацията на кадрите в системата на висшето образование и академичната дейност; подобряването на преподаването и ефективността на научните изследвания в областта на висшето образование, както и стратегическото сътрудничество между висшите училища, научно-развойните центрове и бизнеса; създаване на възможности за стажове на изследователи в предприятия;
- повишаване качеството на висшето образование на ниво сравнимо с европейските страни с цел преодоляване на несъответствието между търсените от пазара на труда и предлаганите във висшето образование умения и квалификации с оглед подобряване условията за заетост на завършващите;
- увеличаване на инвестициите за системата на висшето образование с фокус върху привличането на човешки ресурси, разработването на иновативни идеи за подобряване на изследователската инфраструктура, улесняване на сътрудничеството между висшето образование, науката, частния сектор и трансфера на научните изследвания и иновациите към бизнеса;

- насърчаване мобилността на студенти, докторанти, изследователи и преподаватели като равноправни партньори в национален, регионален и европейски мащаб.

Неотменна част от модернизацията на българската образователна система е и включващото образование. Предвидени са мерки, които подобряват достъпа до качествено образование без оглед на етническа и религиозна специфика, като се работи целенасочено за създаването на толерантна и солидарна училищна среда. Голяма част от политиките и мерките в областта на включващото обучение имат не само интеграционен, но и социален ефект, особено по отношение на уязвимите групи, включително и на ромите.

Нуждите, свързани с пълно съответствие на професионалното образование и обучение с изискванията на пазара на труда ще бъдат адресирани чрез изменение и допълнение на Закона за професионалното образование и обучение. Промените предвиждат регламентиране на условия за въвеждане на обучение чрез работа (елементи на дуално обучение), въвеждане на кредитна система в ПОО, изграждане на система за осигуряване качеството на ниво институция, осъществяваща ПОО, система за валидиране на неформалното обучение и самостоятелното учене, въвеждане на списък на защитените професии. Част от този процес е и въвеждане на дуалното обучение с цел по-тясно обвързване на професионалната квалификация на работната сила с потребностите на работодателите, както и за повишаване на мотивацията за включване в професионално обучение. Инвестициите от ЕСИФ в сферата на професионалното образование са насочени към стимулиране на образованието в областите на инженерно-техническите и природните науки и професионалните направления от приоритетните области на икономиката; подобряване на възможностите за успешна реализация на пазара на труда на завършващите професионално или висше образование; изграждане на мрежи между професионалните гимназии, висшите училища и бизнеса и повишаване на практическите умения на учениците и на студентите за работа в реална работна среда.[178]

Концепцията за **учене през целия живот и обучението за възрастни**[179] е свързана с личностното и професионално развитие на всеки гражданин, независимо от неговата възраст и е ключова област за развитие в България, към която ще бъде насочена подкрепата със средства по ЕСИФ чрез:

- съвместни действия на всички заинтересовани страни за стимулиране участието на населението във всички форми на УЦЖ, в т.ч. чрез въвеждане на система на валидиране на знания, умения и компетентност придобити в резултат на неформално обучение и самостоятелно учене;
- насърчаване на участието на заети и безработни лица в обучение за придобиване на професионална квалификация и/или ключова компетентност в съответствие с потребностите на пазара на труда;
- насърчаване на мобилността на всички равнища на образование и обучение;
- улесняване на по-нататъшният достъп на неграмотните и слабограмотни лица над 16 години до общообразователна и професионална подготовка и съответно до по-конкурентно им участие на пазара на труда чрез ограмотяване и формиране на ключови компетентности;
- подобряване на ИКТ уменията и широко въвеждане на нови ИКТ базирани методи на обучение (е-образование) на всички нива на образователната система, както и на системата на квалификация и преквалификация на заети, безработни, хора и групи в неравностойно положение;

- доразвиване на образователната ИКТ инфраструктура – обновяване на компютърната материална база в общото, професионалното и висшето образование; доизграждане на българската образователна и изследователска мрежа и осигуряване на високоскоростна свързаност на училищата и университетите с интернет и с европейското образователно пространство; изграждане на облачна инфраструктура и осигуряване на електронно съдържание за целите на е-образованието;
- стимулиране на образователните и обучителни институции да предоставят образователни услуги извън рамките на своята инфраструктура на базата на партньорство с работодатели, държавни/общински институции и други заинтересовани страни; подкрепа на неформалното обучение и самостоятелното учене;
- изграждане на модерна система и усъвършенствани форми за учене през целия живот в системата на висшето образование, задоволяващи индивидуалните потребности на личността за по-добра адаптивност към променящата се работна среда и адекватно отговарящи на социално-икономическите реалности за растеж.

За подобряване на качеството на **човешките ресурси в земеделието и горското стопанство**, в рамките на ПРСР е предвидена подкрепа за обучения с цел осигуряване на адекватно равнище на техническите и икономическите знания и умения за управление, прилагане на нови технологии нисковъглеродна икономика в селското стопанство, качество и безопасност на продукцията и устойчиво управление на природните ресурси и опазване на околната среда. Като част от териториалното измерение, съгласно НКПР, и в допълнение към идентифицираните секторни нужди, **образователната инфраструктура** допринася за намаляване на диспропорциите между районите по отношение на достъпа до средно и висше образование. Подкрепата ще бъде осъществена при спазване на принципа за балансирано регионално развитие.

Приоритет: Научни изследвания, иновации и инвестиции за интелигентен растеж

В съответствие с обхвата на ТЦ 1, ТЦ 2 и ТЦ 3, помощта на ЕСИФ ще се концентрира върху адресиране на най-сериозните предизвикателства за постигането на интелигентния растеж на българската икономика и създаване на възможности за работещи структурни елементи на цялата верига за създаване на стойност –научно изследване-технологично развитие-индустриално развитие-иновации - ускорен растеж, а именно: ниска конкурентоспособност и производителност на МСП в сектори с висока добавена стойност за икономиката и експортен потенциал, изоставащи научно-развойни и иновационни пазарно-ориентирани дейности, липса на ефективна образователна и научна среда и работещото ѝ взаимодействие с бизнеса, позволяваща провеждането на качествени научни изследвания и незадоволителен достъп до и използване на ИКТ.

Ниската производителност и конкурентоспособност на националната икономика, особено на МСП, и възможността ѝ да генерира стабилен растеж и да създава нови работни места продължава да бъде основно предизвикателство за страната. В областта на научните дейности и иновациите в проекта на Иновационната стратегия за интелигентна специализация[180] се дефинират приоритети, които следва да получат финансиране с цел създаването и развиване на липсващите към момента абсолютни и сравнителни конкурентни предимства на българската икономика, необходими за дългосрочния икономически растеж и повишаване БВП на човек от населението. България[181] ще се фокусира в подобряване състоянието в четири насоки: предприемачество, иновации[182], интернационализация и околна среда (енергийна и ресурсна ефективност и зелени технологии). С цел концентриране на ресурсите за ефективно и ефикасно

разпределяне на средствата от ЕФРР при предоставянето на подкрепа за технологично развитие и иновации в предприятията ще се дава предимство на проекти от приоритетни за страната сектори, но подкрепата няма да се ограничава само до тях, отчитайки ниската степен на развитие на иновационната дейност във всички сектори на българската икономика.

Стратегията за интелигентна специализация отчита и значението на териториалните стратегии и потенциала им да привличат частни инвестиции на териториално ниво, включително по отношение на идентифицираните зони за въздействие с потенциал за икономическо развитие.

Помощта на ЕСИФ ще бъде насочена към насърчаване на иновационната дейност на предприятията и подкрепа за стартиращи иновативни предприятия, както и за бързорастящи предприятия, развитие на партньорства между бизнеса и научните среди, развитие на инфраструктура за иновации и изследвания, обновление и усъвършенстване на технологиите в предприятията чрез внедряване на водещи технологични решения и подобряване на достъпа на предприятията до нови международни и национални пазари и модерни бизнес услуги. Важна част от подкрепата за интернационализация на иновационните дейности е процесът на повишаване на достъпа и активно участие на България в европейските технологични платформи и Европейския институт за иновации и технологии, които са основен катализатор на европейските иновационни политики и стратегии. Със средства от ЕСИФ ще се насърчи доставянето на интелигентни и специализирани решения както и постигане съответствие с практиките на Европейския институт за иновации и технологии. В рамките на подкрепата за развитие на клъстери, технологично развитие и иновации, ИКТ услуги и приложения ще бъде възможно и предоставянето на подкрепа за изпълнението на „сините“ политики, включително сътрудничество на бизнеса с научните звена. Като добра практика от програмния период 2007-2013 от ЕК е идентифициран проектът за подкрепа за повишаване на ефективността и конкурентоспособността на Морски Клъстер България в гр. Варна[183].

Провежданата политика за насърчаване на инвестициите е насочена към увеличаване на икономическата активност и технологичното развитие в производства и услуги с висока добавена стойност и създаването на нови високопроизводителни работни места, както и намаляването на регионалните диспропорции в социално-икономическото развитие. Инвестициите са основен двигател на растежа и важен фактор за подобряване на конкурентоспособността на икономиката посредством подобряване на производителността, дължаща се на технологичното обновление и оптимизация на процесите в предприятията, подобряване на ресурсната ефективност, разширяване на възможностите за експорт, особено в следствие на ПЧИ.

Основен подход на инвестициите в НИРД е осигуряването на допълняемост на инструментите. Новата рамкова програма за наука и иновации (Хоризонт 2020) предвижда специални мерки за разширяване на участието на държавите-членки, които имат нисък иновационен потенциал, сред които е и България. Тези мерки предполагат сътрудничество и координация между различни финансови източници – Хоризонт 2020, ЕСИФ и национални ресурси. Това е ефективен модел за постигане на по-осезаем ефект от инвестициите в НИРД.

В Закона за насърчаване на инвестициите е предвидена възможност за финансово обезпечаване на насърчителните мерки от Оперативните програми през програмен период 2014-2020 г. Проектите, получили сертификат по Закона за насърчаване на инвестициите, предвиждат вложения в активи за създаване на нови или разширяване на съществуващи производства и услуги и разкриване на нови работни места. Създаването на възможности за прилагане на

насърчителните мерки за сертифицираните проекти по оперативните програми през следващия програмен период ще доведе до намаляване на негативните последици от глобалната финансова криза върху българската икономика и реално нарастване на икономическата активност.

В Националната програма за развитие е включена мярка „Проактивен инвестиционен маркетинг за привличане на инвеститори от целеви сектори и държави”. Тази дейност в програмен период 2007-2013 се изпълнява от Българска агенция за инвестиции и включва организиране на инвестиционни форуми, реклама на България като инвестиционна дестинация, медийни кампании, финансирани от ОП „Конкурентоспособност“ 2007-2013. Активната дейност на Българската агенция за инвестиции за целево привличане на инвестиции следва да продължи и през програмен период 2014-2020 г. с фокус върху изпълнението на целите на маркетинговата стратегия за привличане на инвестиции от целеви сектори на целеви държави. Проактивният инвестиционен маркетинг е необходимо условие привличане на нови инвестиции в периода на възстановяване след глобалната икономическа криза.

Възможностите на работодателя да предоставя конкурентно заплащане и професионално обучение ще бъдат ключови за привличането на млади хора при прехода им от училището към работното място, за задържането им в българския бизнес и привличането им обратно от чужбина. Работодателските инициативи за професионално обучение и за обучение през целия живот надграждат над високо ценените качества на работната сила у нас. В същото време, международните компании, които се установяват у нас продължават да се конкурират на световния пазар, което налага постоянно повишаване на квалификацията на българския персонал и поддържането ѝ на световно ниво и съответно изисква влагането на значителни средства за обучение.

В тази насока е и въведената нова насърчителна мярка по ЗНИ за целево предоставяне на безвъзмездна помощ за възстановяване на част от разходите за труд на инвеститора за работниците и служителите, заели новите работни места, открити в следствие изпълнение на проекта. Заедно със съществуващата мярка за възстановяване на част от разходите за специфично обучение на новоназначените служители и работници се цели подпомагане развитието на икономически сектори, базирани на знанието, където разходите за персонала са значителни.

В комбинация с благоприятната данъчна среда и конкурентните сравнителни предимства на България като инвестиционна дестинация тези действия ще допринесат за постигането на значими макроикономически ефекти от провежданата инвестиционна политика - подобряване на конкурентоспособността на икономиката посредством повишаване на производителността, дължаща се на технологичното обновление и оптимизация на процесите в предприятията, подобряване на ресурсната ефективност, разширяване на възможностите за експорт, особено в следствие на ПЧИ и генерирането на значима заетост, особено важна в период на забавен растеж.

Заложеният в Стратегия за интелигентна специализация механизъм за управление гарантира координиран процес, при който всички министерства и държавни органи са съгласувани и концентрирани върху изпълнението на едни и същи приоритети, синергия на планираните инвестиции по програмите, избягване, както на припокриване и двойно финансиране на дейностите, така и липса на празни места във финансирането. Системата за мониторинг и оценка на Стратегията, от своя страна допринася за ефективното изпълнение на мерките в

контекста на нейните цели и приоритети и проследяване на напредъка в изпълнението на планираните мерки.

Под-приоритет: Повишаване конкурентоспособността и ресурсната ефективност на МСП

Финансовото подпомагане по ЕСИФ за увеличаване на конкурентоспособността на българските МСП, базирана на знанието, иновациите и оптимизацията на производствените вериги, ще се предоставя за предприятия в ключовите сектори, занимаващи се с иновационни дейности и секторите с висока добавена икономическа стойност и експортен потенциал. Финансирането ще допринесе за развитие на благоприятна бизнес среда [184], която стимулира устойчив икономически растеж чрез мерки за стимулиране на реализация на нови и с разгърнат потенциал пазари и интернационализация на малкия и среден бизнес и земеделски стопанства; финансиране на нови инструменти за насърчаване на икономика с по-висока добавена стойност и реализиран износ; подкрепа за оптимизация на производствените вериги и съкращаване на пътя до крайните клиенти, особено при земеделските стопани и хранително-вкусовата промишленост; предлагане на ефективни и алтернативни механизми за финансиране (чрез програми на ЕС, чрез национални инструменти, рисков капитал); технологично обновление и усъвършенстване на технологиите за повишаване на ресурсната ефективност и капацитета на предприятията. За да се удовлетвори нуждата от финансиране на малки и средни стопанства в селските райони ще бъдат заделени средства от ПРСР за прилагане на финансови инструменти.

Инвестициите в тази сфера ще бъдат реализирани в контекста на целите и приоритетите на Стратегията за малки и средни предприятия: Small Business Act. Анализът на състоянието на МСП извежда като основни елементи на политиката в тази сфера създаването на благоприятни условия за развитие на бизнеса, като се подобри достъпа им до финансиране; насърчава се предприемачеството и се опростяват административните и регулаторните изисквания, стимулира се иновационна активност; участието им на единния пазар и интернационализацията; насърчат се инвестициите в енергийна ефективност, ползване и създаване на „зелени“ продукти от предприятията.

С цел реструктуриране на секторите в страната и обръщане на тенденцията, в която основно преобладават предприятията от ниско интензивни на знание сектори основен акцент е поставен върху създаването и развитието на нови предприятия във високотехнологични сектори, като информационни технологии, компютри, оптика и електроника, машиностроене и други.

Част от стратегията е свързана с регионалната специализация и създаването на предприятията е ориентирано спрямо концентрацията на работна сила и предприятия в съответните административни области на страната. Акцент е поставен и върху осигуряване на подкрепа на малките и средни предприятия в регионите с ниска заетост.

Регионалните разпределения на Националната стратегия за развитие на МСП: Small Business Act се основават на производствената специализация на определен район, чийто териториален обхват е определен като трудовия пул на областно ниво. Регионалната клъстеризация е обособена около трите групи производства: **високотехнологични производства интензивни на знания услуги** със силна концентрация на дейностите в София, като 82.1% от заетите в промишлените предприятия и 83.6% от заетите в услугите оперират в столицата; **средно-високи и средно-ниски технологични производства** с най-висока концентрация в централните райони на страната (по-конкретно в областите Пловдив, Стара Загора, Габрово и

Велико Търново) и **ниско-технологични производства**, концентрирани основно в югозападния и южен централен.

Съчетаването на регионалната специализация с гъстотата на предприятията е предпоставка за формулиране на по-прецизни мерки в подкрепа на създаването на предприятия, клъстеризацията на съществуващи предприятия, както и създаването на технологични паркове или бизнес-инкубатори за целите на съответните сектори.

При дефинирането на конкретните мерки за подпомагане на българските предприятия са взети предвид уроците от програмния период 2007-2013, като ще се търси: (1) максимално опростяване на мерките от гледна точка на административно бреме (фокус върху резултатността на проектите) и (2) максимално използване на експертизата от партньорствата със съществуващи и работещи бизнес организации и финансови институции при оценката на инвестиционния и/или иновационния потенциал на проектите.

С оглед създаването на повече предприятия, стъпването на външни пазари и повишаването на ефективността ще се въведат поредица от инструменти, стимулиращи достъпа до финансиране, подобряване на инкубационната среда за бизнеса и въвеждането на нови технологии и стандартизация. Усилията ще се концентрират в създаване на повече МСП и в разрастване на съществуващите МСП от ключовите за страната сектори, както и в стимулиране на износа от секторите на високотехнологичната промишленост и интензивните на знание услуги.

България се намира на етап от развитието си, когато все още има значителен потенциал и необходимост да повишава ефективността на предприятията чрез внедряване на нови за страната и/или за индустрията и/или за предприятието технологични решения. При инвестициите за намаляване на ресурсо- и енергоемкостта на предприятията в производствените процеси и дейността им като цяло с приоритет ще се финансира разработването и внедряването на енерго-ефективни производствени технологии, обновление и усъвършенстване на технологиите с цел подобряване на производителността и повишаване на ефективността на използване на ресурсите чрез въвеждане на водещи технологични решения. Ще се инвестира и в ИКТ базирани услуги и приложения, въвеждане на международно признати стандарти и системи за управление на бизнеса, подобряващи ефективността на управленските и производствени процеси с цел създаване на реални конкурентни предимства на местните и експортните пазари. Ще се търси типизирана процедура за финансиране на енерго-ефективни инвестиции на бизнеса, която да позволява ефективно и насочено към резултатност инвестиране на помощта по ЕСИФ.

С цел да се осигури по-добра информираност на бизнеса за вземане на обосновани и аргументирани решения и подобряване на достъпа на предприятията до национални и международни пазари ще се насърчава развитието на системи за подкрепа на бизнеса като един от елементите на бизнес средата. Програмите за интернационализация на предприятията ще се осъществяват чрез подкрепа за национални изложения, програми за привличане на чуждестранни инвеститори, подкрепа за развитие на системи за стандартизация, патентоване, управление на интелектуалната собственост, услуги и мерки за популяризиране на енергийната ефективност и ВЕИ. Мерките за популяризиране и маркетинг на туризма включително морски, крайбрежен и круизен туризъм, ще допринесат за изпълнението на това направление от развитието на „синята икономика“.

Достъпът до финансиране е от съществено значение за МСП и има пряко въздействие върху общата факторна производителност. При отчитане на нуждите на българските предприятия и научените уроци през програмен период 2007-2013 г. България планира надграждане на опита в използването на финансови инструменти през периода 2014-2020. При прилагане на финансовите инструменти ще се търси баланс и подходяща форма на съчетаване на предимствата на финансовите инструменти с тези на грантовото финансиране. Използването на финансови инструменти ще бъде насочено към улесняване достъпа на малкия и средния бизнес и иновативното предприемачество до подходящите форми на финансиране[185].

Възприетият подход предвижда използване на различни видове финансови инструменти съобразно спецификата на всяка една от сферите, както при подкрепата за технологично развитие и иновации, така и при подкрепата, насочена към развитие на предприемачеството, капацитет за растеж на МСП и енергийна ефективност. Конкретните инструменти и продукти ще бъдат определени на базата на резултатите от предварителната оценка и стратегия за ефективно прилагане на финансовите инструменти по отношение на бизнеса, извършвана на национално ниво. За програмен период 2014-2020 г. България планира да създаде Национален гаранционен фонд. Чрез неговото създаване ще бъде решен ключов проблем за бизнеса а именно - липсата на достатъчно и качествено обезпечение при необходимост от кредитиране. Към осите на ОПИК се предвижда опция за създаване на мярка "Гаранции за банково финансиране на одобрен проект". Предвижда се: издаване на гаранции за иновативни проекти за стартиращи фирми, иновативни проекти на съществуващи фирми, издаване на гаранции за технологична модернизация и енергийна ефективност.

Решение на проблеми като недостатъчен капацитет на МСП за формиране на конкуренти предимства, невъзможност за набиране на достатъчно капитал, ограничен достъп до иновативни финансови инструменти, капиталови пазари, които не предлагат икономически ефективни решения за малкия бизнес ще се търсят и чрез присъединяването към Инициативата за МСП чрез ОП „Инициатива за МСП“. Програмата е изцяло ориентирана към финансовите инструменти и предвижда предоставяне на неограничени гаранции за предоставяне на капиталово облекчение на финансови посредници за нови портфейли за дългово финансиране на допустими МСП.

Подкрепата ще бъде насочена и към разнообразяване на икономическите дейности, продукти и услуги на МСП в селските райони и земеделските стопанства в отговор на променящите се потребности и пазарното търсене. Преструктурирането в областта на земеделието ще продължи, като приоритетно помощта ще бъде насочена към развитие на малките стопанства, младите фермери и подсекторите животновъдство, плодове и зеленчуци, биологично производство, етерично-маслени и медицински култури. Ще се засилят мерките за стопанствата за създаване на групи производители, къси вериги на доставка, развитие на пазари на местно ниво, както и за управлението на риска. Акцент в ПРСР е и подкрепата за напояване с цел подобряване конкурентоспособността на стопанствата и отводняването.

С оглед на необходимостта от повишаване на конкурентоспособността на рибарството ще бъдат предприети мерки за решаване на структурния проблем с българския риболовен флот, изразяващи се в подпомагането на окончателното преустановяване на риболовни дейности и в подкрепа на допустими инвестиции за модернизация на риболовните кораби, които не водят до увеличаване на риболовния капацитет. Насърчаването на иновациите, целящи разработването или въвеждането на нови или значително подобрени продукти на риболова, нови или подобрени процеси и техники, както и на нови или подобрени системи за управление и организация също ще стимулират конкурентоспособността на сектора. Ще бъдат подкрепяни и

инвестиции, които добавят стойност към продуктите на риболова, по-специално като позволяват на рибарите да извършват преработване, предлагане на пазара и пряка продажба на собствения улов. Ще бъде насърчавано преминаване към нови дейности, различни от търговския риболов, дейности по преквалификация и допълнителни инвестиции на борда за предоставяне на екологични услуги, образователни дейности, туризъм и други. Ще бъдат финансирани изследвания за пътя на рибите от първични производители на жива риба до основните групи крайни потребители.

Развитието на аквакултурата ще бъде подпомагано основно чрез инвестиции за разширяване и модернизиране на съществуващи стопанства и за диверсификация на производството на нови видове, като ще бъдат подпомагани редица дейности, свързани с подобряването на производствената ефективност – добавяне на стойност към продукцията, оползотворяване на отпадъците, подобряване условията на труд, благоустройство на прилежащите терени, включително защита срещу загуби на продукция от хищници и браконieri. Подкрепа за стартиращи МСП в областта на сладководната и соленоводната аквакултура ще бъде оказвана, ако бъде в съответствие с Многогодишния национален стратегически план за аквакултурите (2014-2020). Целенасочено ще се подкрепя развитието на технически иновации в технологии (биотехнологии) и знания в областта на аквакултурите, увеличаване на подкрепата за преработване на продуктите от аквакултурите и предоставянето на възможност за застраховане на запасите от аквакултури с оглед предотвратяването на загуби от неблагоприятни природни и други събития. Политиката по отношение на диверсификация на дейностите ще бъде прилагана за всички типове стопанства, като приоритетно ще бъдат подпомагани операторите на стопанства за екстензивно или полуинтензивно култивиране на продукцията. Приоритетното подпомагане на устойчивата аквакултура ще допринесе и за постигане на целите на стратегията на ЕС за „син растеж“. Подкрепата за създаване и подобряване на инфраструктурата за нуждите на рибното стопанство също ще допринесе за повишаване на конкурентоспособността на сектора.

Голяма част от подкрепата по ПМДР 2014-2020 ще допринесе за развитието на "синята икономика" основно чрез подкрепа в сектора на аквакултурата, рибарството и свързаната с тях преработка. Същевременно, иновациите в рибарството ще могат да подкрепят развитието на сините биотехнологии. В контекста на стратегията за син растеж се акцентира върху увеличаване на работните места в синята икономика, подпомагане на морския туризъм.

По отношение на предизвикателствата пред пазара на риба и рибни продукти ще се поощри и подпомогне създаването на организации на производителите в риболовството и аквакултурите, които след това да имат възможност по-добре да управляват дейността си, по-добре да продават своята продукция и да повишат информираността за своите продукти. В тази връзка ще бъде подкрепяно разработването на планове за производство и предлагане на пазара. Успешната дейност на организациите на производителите зависи и от наличието на пълна пазарна информация и възможност за осъществяване на общи промоционални и рекламни кампании на българския пазар, като се предвижда такива дейности да бъдат подпомагани както в рамките на приоритетите на ПМДР (2014-2020), така и в рамките на техническа помощ на програмата.

Под-приоритет: НИРД и иновации

Подкрепата от ЕСИФ в рамките на ТЦ 1 е насочена към развитие на иновациите и приложните научни изследвания с ясен принос към икономическото развитие. Интервенциите за целенасочено въздействие по линия на ЕСИФ обхващат сфери, осигуряващи интелигентен и

устойчив растеж, базиран на знания и условия за създаване на добавена икономическа стойност. Първата сфера е свързана със засилване на иновационната дейност в предприятията чрез разработване на иновативни продукти, процеси и бизнес модели, развитие на социални иновации, засилване на партньорството между бизнеса и научните среди, развитие на международно бизнес сътрудничество и инициативи за изследвания и иновации, развитие на инфраструктура за иновации и изследвания, валоризация и комерсиализация на интелектуалната собственост и иновационните идеи, включително продължаване на подкрепата за развитие на научно-технологичен парк „София Техпарк“. Вторият пакет мерки е насочен към увеличаване на разходите за НИРД с цел увеличаване броя на съществени научни изследвания, повишаване нивото на научно-изследователските институции и модернизация на инфраструктурата и оборудването за извършване на НИРД (като ограничен брой институции бъдат избрани и подпомогнати като центрове за върхови постижения и центрове за компетентност). Подкрепа ще се предоставя и за насърчаване на иновациите в сферата на енергийната ефективност и последващото им въвеждане в производството, осигуряване на стабилно финансово портфолио за подкрепа на НИРД, в т.ч. и въвеждане на алтернативни финансови източници и инструменти за подкрепа и разработване на иновации, изграждане на иновационни мрежи, центрове за технологичен трансфер[186] и насърчаване на приложните изследвания и сътрудничеството между образователните институции, научните центрове и бизнеса. Съществена част от цялостния спектър са и мерките, свързани с трансфер на международно „ноу-хау“ и получаване на патенти на международно ниво; създаване на условия за публично-частни партньорства в областта на НИРД, ускоряване на процеса по пазарна реализация на иновациите, в т.ч. и на международните пазари и мобилност на изследователите с цел обмяна на опит и подобряване на средата за НИРД в България.

Всички планирани интервенции в рамките на ТЦ 1 са в контекста на Иновационната стратегия за интелигентна специализация и са част от пътната карта на Европейския стратегически форум за изследователска инфраструктура. Проведените анализи, широкото обществено обсъждане и резултатите от процеса на предприемаческо откритие поставиха фокус върху няколко тематични области за създаване и развитие на нови технологии, водещи към конкурентни предимства и повишаване на добавена стойност на националните продукти и услуги, които следва да се пречупят през призмата на очакванията за пазарни ниши и пазарен потенциал. Идентифицираните тематични области са мехатроника и чисти технологии, информатика и ИКТ, индустрия за здравословен живот и био-технологии и нови технологии в творческите индустрии. Подкрепата за творческите индустрии, включва и иновационни дейности в областта на дигитализация на движимото и недвижимо културно наследство, като предпоставка за развитие на културния туризъм и туристическия маркетинг на страната. С цел ускорено усвояване на технологии, подкрепата за ресурсо ефективни и дигитални технологии е определена като хоризонтална за предприятията от всички индустриални сектори.

Елемент от Стратегията е и разработването на Технологични пътни карти. В следващите две години ще се посочат отделни продукти/продуктови групи и водещи технологии, в които България има конкурентни предимства и експортен потенциал, и които могат да станат двигатели за развитие на българската индустрия, която да намери своето място във веригата на стойността на общия европейски пазар.

Иновативното предприемачество изисква специализирани платформи и инструменти за правилно развитие, най-важните от които са за финансиране на ранен етап посредством фондове за начално финансиране, а на последващ етап чрез фондове за рисков капитал. Основен акцент ще бъде поставен върху подкрепата за предприемачи, стартиращи и вече регистрирани МСП[187], насочени към развитието, внедряването в производство и трайната

пазарна реализация на иновации. В областта на земеделието при подкрепата за модернизацията на стопанствата приоритет ще се даде и на инвестициите във физически активи, които са носители на иновативните технологии и подходи.

В областта на **партньорството за иновации**, финансирането от ЕСИФ ще бъде насочено към осигуряване на синергия с дейностите и резултатите от проектите по Хоризонт 2020, общите програмни инициативи (Европейския институт за иновации и технологии; Европейските иновационни партньорства), други донорски програми както и ПЧП. От ключово значение е българското участие в НИРД по секторни пан-европейски инициативи, технологични платформи и програми. Подпомагането на иновативните МСП и стартиращи предприятия ще се осъществи чрез улесняване на достъпа им до финансиране и достъпа им до трансфер на модерни технологии и иновативни услуги, включително във връзка с патенти и лицензи, достъпа до електронни платформи и бази данни за научна информация. Ще се насърчават формите на сътрудничество между земеделските производители, производителите на морска и сладководна аквакултура, научно-изследователски и консултантски организации. С цел по-бързото довеждане на иновационните и изследователски резултати до практиката ще се подкрепят мерки за предприятия в земеделския сектор (в рамките на Европейското партньорство за иновации за селскостопанска производителност и устойчивост) както и в сектор рибно стопанство.

Важен акцент на интервенциите, финансирани от ЕСИФ, ще бъде развитието и повишаването на **ефективността на научните изследвания и иновациите**, създаването на достатъчно стимули за консолидиране на научноизследователските структури за конкурентоспособен научен потенциал. Чрез обединяване на финансови ресурси, иновационна инфраструктура и изследователски състав ще се изградят и утвърдят силни научноизследователски звена, които извършват качествени научни изследвания и са конкурентоспособни на европейско и световно ниво. Ще се търсят ефективни платформи за сътрудничество между тези звена и приоритетните сектори, включително коопериране в рамките на иновационни паркове, механизми за съвместни проекти, използване на научните достижения и внедряването им в практиката от български МСП, технологичен трансфер и т.н.

Инвестициите в приоритет „Образование, обучение и учене през целия живот“ имат съществен принос към развитието на научно-изследователския потенциал и иновациите. Съчетаването на инвестициите в развитие на научно-изследователска инфраструктура и развитие на научния потенциал адресира по-ефективно предизвикателствата в сферата на научните изследвания. Системата за създаване и непрекъсната подготовка на изследователи изисква не само инвестиции във високотехнологично и съвременно оборудване и инфраструктура, но и адекватни институционални мерки във висшите училища и научно-изследователските организации за кариерното развитие на изследователите.

В тази връзка в областта на изграждането на капацитет и развитие на **човешките ресурси**, интервенциите по ЕСИФ ще се фокусират върху привличането, усъвършенстването и стимулирането на човешките ресурси в областите на създаването и управлението на НИРД и иновациите; насърчаването привлекателността на научната кариера чрез финансиращи програми за задържане и привличане на високо ниво учени и млади изследователи, създаване на условия за усвояване на съвременни знания от младото поколение и подготовка на нова генерация учени. Ще се финансират също така и мерки, насочени към ограничаване в максимална степен на „изтичането на мозъци“; стимулиране на научната продуктивност и развитие на академична кариера. Тези дейности ще постигнат по-значими синергични ефекти

само ако бъдат планирани в унисон с развитието на клъстерите и приоритетните бизнес сектори.

На базата на положителното въздействие и натрупания опит в рамките на програмен период 2007-2013 г., свързана с актуализираните учебни програми за студенти, докторанти и пост-докторанти са планирани повече мерки за представяне на резултатите от научните изследвания и изследванията в учебния процес; междусекторна и трансгранична мобилност с компонент за реинтеграция; проекти в областта на приложните изследвания; синергийни мерки за допълване със схемата Мария Кюри по програма Хоризонт 2020 и по-специално безвъзмездните средства от Европейския научноизследователски съвет.

Под-приоритет: Достъп до и използване на ИКТ

Цифровата програма за Европа е първата от седемте инициативи по стратегията Европа 2020 за интелигентен, приобщаващ и устойчив растеж. Инвестициите по ЕСИФ в подкрепа на създаването, достъпа до, и ползването на услуги, основани на ИКТ, са от решаващо значение за всички сектори и райони на България и по-специално за селските, по-слабо развитите и населени райони, и насочени към по-бедните уязвими групи и хората със специални потребности.

За да бъдат адресирани предизвикателствата, описани в анализа на СП, инвестициите за ИКТ ще бъдат насочени в следните области: гарантиране на ширококолов достъп от следващо поколение в общинските центрове в селските райони; усъвършенстване на съществуващите ширококолов мрежи до такива за достъп от следващо поколение; осигуряване на достъп до ОЦА и ОМА с цел технологичното обезпечаване на електронното управление; създаване и въвеждане на информационни системи за управление, мониторинг и контрол в ключови сектори; осигуряване на технологично оборудване за образователната система, здравните и социалните заведения.

В тази връзка е приет Национален план за достъп от следващо поколение^[188], насочен към постигане целите на Цифровата програма на Европа, а именно:

- 98% покритие със свързаност със скорост от 30 Mbps;
- 50% покритие със свързаност със скорост от 100 Mbps.

На практика високоскоростният достъп ще даде възможност за използване на съдържание с висока разделителна способност, модерни комбинирани цифрови услуги, и поддържане по поръчка на вискателни към скоростта приложения.

Балансиращата подкрепа за търсенето и предлагането на информационни и комуникационни технологии ще бъде насочена към развитието и широкото ползване на ИКТ-базираните продукти и услуги, включително през интернет, чрез развитието и въвеждането на нови методи за производство и пласмент, базирани на внедряването на ИКТ – например, приложения за е-търговия, е-банкиране, е-обучение и др. Заложени са мерки за повишаване на квалификацията на ИКТ специалистите и цифровата компетентност на работната сила в другите сектори и особено в МСП в съответствие с изискванията на пазара на труда.

За постигане на целите на ТЦ 2 ще допринасят и интервенции по останалите тематични цели. В рамките на ТЦ 1, където ИКТ са определени за хоризонтална тематична област на Иновационната стратегия за интелигентна специализация, са предвидени мерки за развитие на иновации в предприятията и на среда и инфраструктура за иновации и изследвания. По тази тематична цел са предвидени и мерки за модернизирание на съществуващата и изграждане на нова съвременна научноизследователска инфраструктура в рамките на информационните технологии. Предвидени са и мерки, свързани с дигитализация на движимото и недвижимо културно наследство.

Подкрепата за растеж и капацитет на предприятията по ТЦ 3 ще бъде свързана и с подобряване на качеството и използването на информационни и комуникационни технологии, напр. чрез разработване, внедряване и сертифициране на системи за управление на качеството, въвеждане на ИКТ-базирани системи, разработване на електронни платформи за бизнес за подобряване на достъпа до чужди пазари.

Предвидени са и инвестиции за подобряване на ресурсната ефективност и устойчиво използване на суровините чрез внедряване на високо-технологични и ИКТ решения за оптимизиране на производствените процеси и намаляване използването на суровини в рамките на ТЦ 6.

Индиректен принос към целите на ТЦ 2 ще имат и мерките по ТЦ 7, чрез които ще се адресира недостатъчна наличност на модерни системи за сигнализация и телекомуникация. Предвижда се въвеждането на европейската система за управление на железопътния трафик (ERTMS) и освобождаване на честотите, необходими за изграждане на GSM-R мрежа за осигуряване на оперативна съвместимост по направление на основната и разширената TEN-T железопътна мрежа.

Принос към ТЦ 2 имат и мерките по ТЦ 10, свързани с въвеждане на модерни технологии и интерактивни методи и средства в образователния процес, включително и на електронно съдържание, изграждане на модерна защитена образователна среда в училищата, базирана на съвременни ИКТ за образованието, информационно осигуряване на процесите в системата за УЦЖ и стимулиране на обучението и сертификацията в областта на ИКТ.

Заложените мерки по ТЦ 11 отговарят на идентифицираните трудности, свързани с недостатъчна наличност на интегрирани и координирани услуги на е-управлението, включително е-здравеопазване, електронни обществени поръчки, като се предвижда разширяване на онлайн услугите за гражданите и бизнеса, развитието на Единно звено за контакт, инвестиции в изграждането на адекватен административен и технически капацитет за развитие на е-управлението, е-възлагането, е-здравеопазването и други.

Общият индикативен размер на интервенциите, които ще допринасят към целите на ТЦ 2 е около 210 млн. евро.

Приоритет: Свързаност и зелена икономика за устойчив растеж

Този приоритет попада в обхвата на ТЦ 4, ТЦ 5, ТЦ 6 и ТЦ 7 и адресира предизвикателствата по отношение на свързаността и достъпността (на страната и регионите) и свързаната с тях

базова инфраструктура, както и поетите от страната национални ангажименти към ЕС в секторите води и отпадъци, които са капиталово интензивни и чието изпълнение е невъзможно без значителната подкрепа от страна на ЕСИФ. Анализът на потребностите за развитие идентифицира като ключов и проблемът с високата енергоемкост и ресурсоемкост на икономиката, както и нивата на риск и чувствителност към климатични промени, особено в селските райони и специфичните територии.

Под-приоритет: Свързаност (външна и вътрешна)

С подобряването на транспортната инфраструктура в страната ще се допринесе за развитието на икономиката и за повишаване на жизнения стандарт на населението, в съответствие с целите на Стратегията „Европа 2020”. Посредством модернизацията и изграждането на липсващи железопътни и пътни отсечки по направленията на TEN-T мрежа ще бъдат отстранени т. нар. „тесни места” за осигуряването на свързаност между регионите [189], както и със съседните страни, което ще подобри достъпността на услугите и възможностите за развитие на търговията и туризма. Ще бъде продължено изпълнението на проекти за развитие на транспортната система, които допринасят за ефективната свързаност на транспортната мрежа, намаляване на нивата на шум и замърсяване, повишаване на безопасността, насърчаване употребата на екологосъобразни видове транспорт, създаване на повече и по-добри работни места. От първостепенно значение ще бъде развитието на железопътната инфраструктура.

Финансирането от ЕСИФ, включително Инструментът за свързаност на Европа, ще бъде приоритетно за постигане на ефективност в ж.п. сектора. По отношение на състоянието на ж.п. инфраструктурата приоритетни за финансиране и изпълнение през програмен период 2014-2020 ще са мерките, насочени към привеждането на параметрите и въвеждането на техническите спецификации за оперативна съвместимост, на системи за управление на трафика (ERTMS) и повишаване на транспортния капацитет на ж.п. мрежата като цяло (включително ж.п. връзката с Република Сърбия). В изпълнение на европейските изисквания за оперативна съвместимост и безопасност на превозите, средствата от ЕСИФ ще бъдат насочени за модернизация и повишаване скоростите на движение по ж.п. мрежата (особено по направленията: София-Варна, София – Бургас, Русе – Варна, както и Видин – София (участък Видин – Медковец), Пловдив – Бургас (участък Пловдив – Михайлово)), изграждане и развитие на оптична мрежа на съществуващите и новоизграждащи се ж.п. линии, електрификация, автоматизация и механизация на ж.п. съоръженията, подмяна и модернизация на осигурителната техника, телекомуникации и електрозахранване, въвеждане на мерки и технологии за гарантиране безопасността на движение и сигурността на превозите, както и общо повишаване на качеството на ж.п. инфраструктура и услуги. Финансирането от ЕСИФ ще бъде приоритетно за осигуряване на интермодалността и развитието на комбинирани превози (връзки на морски и вътрешно-водни пристанища и летища с националната ж.п. мрежа), което е предпоставка за развитието на ефективен и екологосъобразен транспорт и ще допринесе за развитието на „синята икономика”. Приоритетно внимание ще се отдели на оперативната съвместимост, интелигентните транспортни системи (например Европейската система за управление на ж.п. трафика; системи за таксуване; автоматични устройства за контрол на режима на наблюдение на скоростта; модернизация на информационните системи, гарантиращи сигурност и безопасност и подобряване на организацията на движението в населени места), трансграничните връзки и др. По направленията, които не могат да бъдат напълно завършени до края на 2020 г., с предимство ще се изградят тези отсечки, които свързват съществуващата инфраструктура с по-големите градски центрове. Ползите от тези интервенции ще имат ефект върху приобщаващия растеж, посредством подобряване на свързаността на регионите и откриването на нови работни места, особено в по-изоставащите региони на страната.

С изграждането и модернизацията на участъци от пътната инфраструктура по Транс-европейска транспортна мрежа ще се повиши ефективността и ефикасността на транспорта, и ще се осигури намаляване на задръстванията и подобряване на безопасността. Изграждането, рехабилитацията и реконструкцията на републиканска пътна инфраструктура от регионално значение с цел подобряване на свързаността и достъпността на мрежата от градове с TEN-T мрежата е изключително важно с цел интегриране на територията на страната чрез по-добра достъпност и мобилност. Идентифицираните мерки и дейности ще спомогнат за постигане на целите заложи в Стратегия за развитие на транспортната система на Република България до 2020 г. чрез осигуряване на качествен и леснодостъпен транспорт в районите на страната. Ще бъде приложен подход на целенасочена подкрепа за приоритетни пътни участъци, които ще имат най-голям принос към развитието на регионите. Тяхната приоритизация ще бъде извършена въз основа на Методика и критерии за приоритизация на пътни отсечки, която отчита приноса им към гореописаните цели.

Усъвършенстването на техническите параметри на корабоплавателния път по р. Дунав (отстраняване на критичните участъци по плавателния път [190]), повишаването на безопасността на морските и вътрешните водни пътища, както и изграждането на интермодални терминали в Русе и Видин се явяват приоритетни за страната ни, съвместно с подобряването на връзките между регионалните пристанища. Това ще създаде условия за оптимално съчетаване и интегриране на различни видове транспорт (вътрешно-воден, железопътен и автомобилен) и ще подпомогне развитието на международната търговия. За развитието на интермодалните превози от съществено значение е последващото разширяване на метрото в София и създаването на нови интермодални връзки за пътници в обществената транспортна система на София. Ще бъдат прилагани и мерки, свързани с подпомагане на морската свързаност и морската и крайбрежна икономика, инвестициите в инфраструктура за акостиране на съдове, пристанищните съоръжения, транспортните връзки с по-изолираните райони и инвестициите, свързани с политиката за модернизиране на рибарските пристанища за преминаване към максимално устойчив улов и забрана за изхвърлянията (включително в контекста на стратегията за „син растеж“). Пристанищата ще бъдат приоритизирани в зависимост от количествата риба, разтоварвани от риболовните кораби.

Ще бъдат предприети мерки за отчитане и ограничаване на въздействието на транспорта върху околната среда, което следва да се постигне чрез интегриране на политиките по околна среда и политиката по изменение на климата в сектор „транспорт“. В тази връзка се планират инвестиции, насочени към развитие на релсовия транспорт и в частност метрото в гр. София (което представлява интервенция, водеща до подобряване качеството на атмосферния въздух и намаляване на емисиите на парникови газове). За ограничаването на въглеродните емисии в атмосферата и намаляване на разхода на гориво ще бъдат изпълнени мерки като насърчаване използването на публичния транспорт и на алтернативни форми на транспорт, както и преработката и съхранението на отпадъци от амортизирани превозни средства. Друга интервенция за постигане на интегрирането на ПОС и ПИК в сектора е предприемането на мерки за разработване и прилагане на секторни стратегически документи за планиране на ПОС и ПИК в транспорта.

В същото време, прилагането на принципите „потребителят заплаща за експлоатацията и поддържането на инфраструктурата“ и „замърсителят плаща“ поставя проблема за адекватни инфраструктурни такси и свързани инвестиции за поддръжка на инфраструктурата, които същевременно да стимулират използването на различни видове транспорт. В средно- и дългосрочна перспектива ще бъдат предприети мерки за оптимизиране на инфраструктурните мрежи и поддръжката им. При подготовката на проектите, строителството и експлоатацията на

изградената инфраструктура се предвиждат и мерки, насочени към повишаване на устойчивостта към природни рискове.

Под-приоритет: Преминаване към ниско-въглеродна икономика, енергийна и ресурсна ефективност

Този под-приоритет адресира основните идентифицирани нужди за развитие на „зелена“ икономика, като ще допринесе за подобряване на околната среда и достъпа до финансиране за иновативните МСП, особено за тези, развиващи икономически дейности в областта на нисковъглеродната икономика. С оглед на високата енергийна интензивност на българската икономика спрямо средното ниво за ЕС и потенциала за въвеждане на екоиновации, енерго-ефективни и екологосъобразни производствени технологии във всички сектори на българската икономика е възприет хоризонтален подход при подкрепата на прехода към зелена и енергийно-ефективна икономика (енергийна и ресурсна ефективност и зелени технологии).

Предвидено е да се инвестира в подобряването на енергийната ефективност в секторите - домакинства, индустрия, услуги, транспорт и др. Подпомагането на енергийната ефективност в сгради за обществено обслужване, както и на частни и търговски сгради чрез финансирането на проекти за енергийната ефективност ще се основава на независими енергийни обследвания, като акцента е предвидено да бъде върху сгради, които биха могли да служат като пример. Ще бъдат разработени механизми за насърчаване на предприятията от сектор индустрия да инвестират в мерки за повишаване на енергийната ефективност. Следвайки приетите европейски стратегически документи в тази перспективна област ще бъде приложен интегриран подход, като едновременно с насърчаване на производството се реализират и мерки за стимулиране на търсенето/потреблението на нови екологични превозни средства. Ще се реализират и схеми за стимулиране за по-чист транспорт, включително изграждане зарядна инфраструктура за електрически транспорт като част от интегриран проект за устойчив градски транспорт.

Мерки за енергийна ефективност в публични и жилищни сгради и студентски общежития ще бъдат изпълнявани с БФП и финансови инструменти. Финансовите инструменти, които ще бъдат използвани за мерки за енергийна ефективност в жилищни сгради и студентски общежития ще бъдат избрани като се взема под внимание потенциала за възвръщаемост на инвестициите и пазара, идентифицирани в съответната област. Специфичният механизъм и структурата на финансовите инструменти, видовете финансови продукти, както и очакваната комбинация с безвъзмездна помощ ще бъдат определени въз основа на изготвена предварителната оценка на финансовите инструменти в съответствие с член 37 (2) от Регламент 1303/2013.

Констатациите и препоръките на предварителна оценка на финансовите инструменти ще бъдат сред ключовите фактори, отчетени при подготовка на схемите за енергийна ефективност за многофамилни жилища и студентски общежития. Ще бъдат идентифицирани параметрите на финансови продукти за възстановима подкрепа за енергийна ефективност, за да бъдат стимулирани инвестиции и постигане на оптимален лостов ефект с адекватното ниво на подкрепа, за да осъществят максимум инвестиции с минимум обществена подкрепа. Окончателно решение за обхвата и видовете финансови инструменти за енергийна ефективност ще бъде взето след като предварителната оценка установи доказателства за неоптимални инвестиционни ситуации и оцени нивото и обхвата на нуждите от публични инвестиции в сферата на енергийна ефективност на сградите.

Допълнителни мерки, базирани на интелигентни технологии, ще се прилагат за насърчаване на по-ниска консумация на вода в обществени и частни сгради, в предприятия и в селското стопанство, въвеждане на нови модели и съоръжения за спестяване на вода (включително успоредно с мерки за енергийна ефективност и използване на финансови инструменти), разработването и прилагането на стандартите за използване на водите в различни сектори.

Страната ни разполага със значителен потенциал за усвояване на енергия от ВИ с фокус върху оползотворяването на биомасата от отпадъците - битови, утайки от пречиствателни станции за отпадъчни води и остатъците от горското и селското стопанство и промишлените предприятия. Този неусвоен потенциал, заедно с актуалната ситуация и условията за развитие на сектора предлагат поле за развитие на инвестициите за производство на електрическа, топлинна енергия и енергия за охлаждане от ВИ за собствено потребление в бита, сградите за обществено обслужване и малки предприятия в урбанизирани територии при много по-ниски разходи за инвеститорите. Насърчаване на потреблението на енергия от ВИ за собствено потребление е приоритетно, тъй като става въпрос за субсидиране с оглед подобряване на възвращаемостта на инвестицията. То е за целите на въвеждане в експлоатация на децентрализирани системи за производство на енергия (електрическа, топлинна енергия и/или енергия за охлаждане) от този вид източници. Реалният ефект от въвеждането на този вид системи е оползотворяването на енергията от възобновяеми източници за удовлетворяване на енергийните потребности на съответния вид сграда/ промишлена система, върху която е инсталирана децентрализираната система за производство на енергия от възобновяеми източници, както и за задоволяване на енергийните потребности на ползвателите на тази сграда/ промишлено предприятие. Оптималният ефект от икономическа гледна точка, се получава при комбинацията на горепосочената мярка с реализирани енергоефективни мерки по съответната сграда, водещи до намаляване на нивото на енергийно потребление в нея, при запазване на енергийния комфорт (Директива 2010/31/ЕС).

Насърчаването на енергийната и ресурсна ефективност е задължително за увеличаване на конкурентоспособността на българската икономика. В тази връзка и с оглед постигането на целите на Европа 2020 и в контекста на Европейския стратегически план за енергийни технологии ще се популяризира значението и ползите от енергийната и ресурсната ефективност и ще се инвестира във въвеждане на иновации и технологии за намаляване на енергийната неефективност и енергоемкостта на производствата, в ограничаване на енергозависимостта и увеличаването на дела на енергията за собствено потребление от възобновяеми източници в предприятията. Предмет на инвестиции могат да бъдат и мерките, свързани с подобряване на ефективността на устойчиви топлоснабдителни мрежи и инсталации. Във връзка с интегрирането на насоките за ПОС и ПИК при планирането на интервенциите за намаляване на енергоемкостта и повишаване ефективността на използването на природните ресурси се предвижда подкрепа за внедряване на екоинновации, повишаване на енергийната ефективност в предприятията, внедряване на безотпадни технологии и на съвременни технологии за влагане на отпадъците като суровина в ново производство и/или други алтернативни приложения. Целта е оптимизиране на разходите на предприятията и повишаване на ресурсната им ефективност. Въвеждането на екоинновации, енерго-ефективни и екологосъобразни производствени технологии, както и на възобновяеми енергийни източници за собствено потребление и прилагането на технологии за производството на екологично чисти продукти, намаляващи негативното въздействие върху околната среда, представляват мощен инструмент за решаване на редица проблеми и преминаването към нисковъглеродна икономика. По този начин ще се цели и откриването на нови пазарни възможности, намаляване на суровините и енергийните разходи, намаляване на вредните емисии и т.н.

Енергийната сигурност на потребителите ще бъде гарантирана чрез осъществяване на проекти за диверсификация на пътищата и източниците за доставка на природен газ. Чрез проектите за газови междусистемни връзки ще се подобри сигурността на газовите доставки за България и ще се избегнат негативните ефекти за националната икономика от потенциални кризи, свързани с пълно или частично прекъсване на доставките от единствения за момента източник.

В областта на селското стопанство и рибния сектор се планират интервенции, които ще бъдат осъществени чрез внедряване на екоиновации, намаляващи влиянието им върху качеството на околната среда, както и за разработването на решения и технологии за рециклиране и намаляване количествата на отпадъците. Интервенциите, фокусирани върху конкурентоспособността на стопанствата ще бъдат съчетани с предоставяне на допълнителни стимули за дейности за възстановяване, опазване и укрепване на екосистемите, както и за ефективно използване на ресурсите и устойчива от гледна точка на изменението на климата икономика в селското и рибното стопанство и сектора на храните.

Ще се насърчава изграждането и придобиването на енергийно-ефективни сгради и оборудване в селското стопанство и преработвателната промишленост, както и производството на енергия от ВИ за собствено потребление от предприемачите или за енергийно захранване на обектите стопанисване от местните власти. Помощта ще обхване и използването на остатъчни продукти от земеделието (растителни и животински отпадъци) и обработката на отпадъчна дървесина за енергийни цели. Предвиденото подпомагане за залесяване и съхранение на горския фонд и превенция срещу горските пожари ще допринесе за намаляване на вредните емисии от въглерод. Предвидените инвестиции в селското стопанство включват и инвестиции за намаляване и/или оптимизиране на емисиите от парникови газове от сектор селско стопанство. Основните дейности ще бъдат подпомагани най-вече в рамките на интервенциите по ЕЗФРСР.

За намаляване на въздействието на риболова върху морската среда, насърчаване преминаването към максимален устойчив улов и постепенното премахване на изхвърлянията, както и за подобряване на конкурентоспособността се предвижда финансирането на мерки, насочени към:

- подпомагане на окончателното преустановяване на риболовна дейност;
- иновации, насочени към разработването и внедряването на по-добри риболовни техники и по-висока избирателност на риболовните уреди;
- инвестиции в оборудване за подобряване на избирателността на риболовните уреди, ограничаване на въздействието на риболова, намаляване на нежелания улов, защита на риболовните уреди от защитени бозайници и птици и модернизиране на флота, включително повишаване на ефективността на корабите без това да увеличава капацитета им.

Чрез изготвянето и прилагането на План за действие за сегментите на флота, изготвен на основание чл. 22, ал. 4 от Регламент (ЕС) № 1380/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2013 година относно общата политика в областта на рибарството, както и на План за контрол ще бъдат изпълнявани целенасочени дейности за постигане на баланс на риболовния капацитет и възможностите за риболов. Планът ще представлява по-обширен стратегически документ и ще обхващавизията на България и конкретните мерки за справяне със свръх-капацитета, застарялостта и големия дял бездействащи и неоползотворени плавателни съдове в българския риболовен флот.

Ще бъдат предприети мерки за подобряване на качеството и пълнотата на данните за състоянието на рибните запаси, други технически, биологически и икономически данни за сектор Рибарство, както и икономическа информация за аквакултурния сектор и рибопреработвателните предприятия.

С оглед на изведените поуки и научените уроци от програмен период 2007-2013 г., беше идентифицирана нуждата от прилагане на балансиран териториален подход за избора на местоположение при извършване на инвестиции за реконструкция на рибарски пристанища. Ще бъде разработена концепция за развитието на рибарската инфраструктура, в която ще залегнат като критерии за избор на проектни предложения броя на извършваните разтоварвания и броя на домуващите кораби. Концепцията ще адресира нуждите и действията, които следва да се предприемат, с цел стимулиране разтоварването на целия улов, достигане съответствие с изискванията за контрол и изпълнение, в т.ч. изискванията за разтоварвания, въвеждане на ERS системи, системи за следене на улова, инспектиране и други. Тези мерки ще допринесат и към една от специфичните цели на ПМДР (2014-2020) – а именно смекчаване на последствията от изменението на климата, като по този начин се отчитат и Насоките за интегриране на политиката по околна среда и политиката по изменение на климата.

Основна област на интервенция чрез средствата по ЕСИФ, ще бъде конструктивното укрепване, повишаване енергийната ефективност и внедряване на ВЕИ в административни и жилищни сгради с оглед намаляване потреблението на енергия и ограничаване на вредните емисии от битово отопление. Ще се стимулира използването на възобновяеми енергийни източници за отопление и охлаждане и осъществяването на икономии на енергия в производството и местното разпределение на енергията (включително модернизация на районни мрежи за отопление/ охлаждане), която ще подпомогне страната в процеса на постигането и адаптирането към международните стандарти за качество на околната среда. Смяната на горивната база в публични и жилищни сгради и в търговски дружества ще доведе и до подобряване на качеството на въздуха в градовете, т.к. ще се намалят изхвърляните в атмосферата газове от отоплението с твърди горива.

Ползите от интервенциите в енергийна ефективност ще бъдат допълнително засилени чрез подкрепата за създаване на подходяща среда и финансови стимули за увеличаване на дела на домакинствата, ползващи енергия от ВИ за собствено потребление, както и развитието и прилагането на устойчиви енергийни планове за действие в градските райони, включително системи за осветление. Ще се насърчава и използване на „добри“ практики в областта на оползотворяването и преноса на енергия от ВИ чрез подходящи схеми за подпомагане на МСП.

С оглед мултиплициране на ефектите от енергийната ефективност и ползването на ВЕИ, инвестиции, ще бъдат насочени към намаляване на емисиите от парникови газове, особено генерираните в земеделието и рибарството. Ще се насърчават екоинновативни индустрии, технологии, услуги и продукти чрез стимулиране на икономически жизнеспособни подходи за рециклиране на отпадъците. Ще се подкрепя и изграждането на инсталации за оползотворяване на отделения биогаз от депа за неопасни отпадъци. Предмет на интервенция ще бъде и изграждането на инсталации/съоръжения за третиране на утайки от ПСОВ с оглед оползотворяване на метана от утайки на вече изградени ПСОВ и съоръжения за намаляване на съдържанието на вода в стабилизирани утайки с оглед тяхното използване като гориво в промишлени инсталации.

Предвид многосекторния характер на политиката по енергийна ефективност и с оглед предвижданото финансиране на мерки в тази сфера от различни програми е целесъобразно да се извършва координация на централизирано ниво, като се използва капацитета на експертите със специфична квалификация в различните области. Поради тази причина синергията и координацията на мерките в сферата на енергийната ефективност, съфинансирани със средства от ЕСИФ, на етап подготовка и изпълнение на конкретните схеми ще се осъществява от специално създадена за целта междуведомствена работна група към министъра на икономиката и енергетиката, която ще изпълнява функциите на координиращ орган. В състава на работната група ще участват ресорните заместник-министри, отговарящи за управлението на оперативните програми. Оперативната дейност на междуведомствената работна група ще бъде подкрепена и обезпечена с необходимия експертен капацитет. Представителите на различните ведомства в групата ще обезпечат рационалното използване на финансовия ресурс за изпълнение на мерките за подобряване на енергийната ефективност в различните сектори на икономиката.

Под-приоритет: Климат и климатични промени, превенция и управление на риска

Превенцията и управлението на риска в резултат на климатичните промени, природните и предизвиканите от човешка дейност бедствия, както и развитието на публични политики, стратегии и планове за действие за справяне с природните опасности и за предотвратяване на вредите от природните бедствия се явяват важен приоритет за страната ни [191].

В тази връзка в процес на подготовка е „Национална стратегия за адаптация към промените в климата“. Стратегията ще отчете уязвимостта на секторите в българската икономика от климатичните промени и ще набележи мерките и отговорните институции за тяхното изпълнение.

Със средства по ЕСИФ ще се финансират мерки, насочени към:

- извършване на необходимите проучвания във връзка с разработването на вторите ПУРН;
- извършване на оценка на въздействието на климатичните промени върху водните ресурси и осигуряване на необходимата информация за регулярна оценка на индикаторите за засушаване и недостиг на вода;
- превенция/защита от наводнения чрез изпълнение на мерките от ПУРН като мерки за намаляване на вероятността от наводнения и за намаляване на възможните негативни последици от наводненията във всички сфери на човешката дейност като съгъстяване и модернизиране на мрежата за метеорологичен и хидрометричен мониторинг за получаване на повече и по-надеждни данни за водните количества; планиране, проектиране и изграждане на системи за управление на водите в реално време, подобряване прогнозирането и ранно предупреждение при риск от наводнения; подобряване на институционалното планиране на действията при аварийни ситуации; изграждане на защитни съоръжения и водозадържащи обеми. В рамките на изпълнението на тези задължения ще бъдат изпълнени и част от предвидените в Дунавската стратегия мерки;
- адаптиране на селското стопанство към измененията на климата, недопускане замърсяване на водите с нитрати, фосфати и пестициди, създаване и въвеждане на по-добри технологии / практики за обработване на почвите, създаване и поддържане на буферни зони;

- насърчаване на по-малкото използване на азотни торове и пестициди, подобряване на практиките за управление на животновъдството с оглед третиране на животинските отпадъци, както и подпомагане редуването на културите в зависимост от климата; инвестиране в органично земеделие;
- намаляване на натиска, засягащ почвата: водна ерозия, ветрова ерозия, обезлесяване и киселиняване на почвата; подкрепа за управление и подобряване на качеството на почвите, включително и чрез използване на по-малко интензивни земеделски практики;
- изграждане на съоръжения за оползотворяване на отделения биогаз;
- подкрепа за поддържане и опазване на горските ресурси и управление на горите чрез създаване и управление на защитни горски пояси срещу ерозия и пожари;
- инфраструктурни мерки, допринасящи за управление на рисковете от свлачищни, ерозионни и абразионни процеси;
- подобряване на управлението на риска от бедствия чрез създаване на единна база-данни за основните видове бедствия и щетите от тях на територията на Република България и чрез модернизиране на техническото оборудване и системите за съхранение и разпространение на данни и карти на риска при бедствия;
- извършване на обследване за изготвяне на технически паспорти и изпълнението на предписаните в тях мерки за повишаване устойчивостта на сеизмично въздействие – като съпътстващи дейности към инвестиционните мерки;
- намаляване на последиците от бедствия и промишлени аварии чрез провеждане на специализирано обучение и учения на първите реагиращи и на населението в зоните за аварийно планиране и аварийно реагиране на обектите работещи и/или съхраняващи опасни вещества и материали;
- повишаване на административния капацитет за намаляване на риска от бедствия, чрез разработване и изпълнение на програми за формирането на експертиза за анализ и оценка на риска от основните видове бедствия и непрекъснатото усъвършенстване на знанията и уменията на отговорните служители;
- насърчаване на гражданското участие в дейностите по намаляване на риска от бедствия чрез предоставяне на лесно разбираема и достъпна информация относно риска от бедствия и защитата на населението и провеждане на информационни кампании;
- дейности за намаляване на риска от бедствия чрез инвестиране в развитие на добре оборудвани доброволни формирования, в тяхното обучение и повишаване на квалификацията им.

Под-приоритет: Околна среда и опазване на природното богатство и културно-историческото наследство

България изпитва остра необходимост от инвестиции за по-добро управление на водите с цел постигане на доброто им състояние, по-висока ефективност на водните ресурси и справяне с последиците върху водите от изменението на климата, както и с оглед постигане на съответствие с нормативната база на ЕС. Детайлното описание на комплексния подход е представено в Насоки за интеграция на политиката по околна среда и политиката по изменение на климата за периода 2014-2020 г.

Управление на водите

Фокусът във водния сектор ще бъде насочен към инвестициите за изграждане на инфраструктура, в изпълнение на одобрената „Стратегия за развитие и управление на водоснабдяването и канализацията в Република България за периода 2014-2023 г.“ и планът за

действие към нея, законовите изисквания, вкл. за дейности (мерки) за постигане на добро състояние на пресните и крайбрежните морски води, съгласно Програми от мерки към ПУРБ. Ще се финансират и редица проучвания и оценки, необходими за разработването на вторите ПУРБ (2015-2021) и третите ПУРБ (2021-2027). По-конкретно, планира се финансиране на следните групи дейности:

Първа група: съществени основни мерки в ПУРБ за пречистването на отпадъчните води от населените места. Задълженията за изграждане на канализационни системи на населените места са определени с Директива 91/271/ЕИО. България планира да подпомогне финансово изграждането на необходимата инфраструктура със средства от ОПОС 2014-2020 г., като средствата ще бъдат насочени към агломерациите с над 10 000 е.ж. Освен осигуряването на необходимото ниво на пречистване, приоритет ще бъде и доизграждане на канализационната мрежа. Предвидените мерки ще отговорят на нуждите от финансиране съгласно ПУРБ и регионалните генерални планове за ВиК, с оглед принос за изпълнение на целите на Стратегията за развитие и управление на водоснабдяването и канализацията в Република България за периода 2014-2023 г. Дългосрочните нужди от изграждане и/или реконструкция на ВиК мрежи и съоръжения за пречистване на отпадъчни и/или питейни води ще се определят след разглеждане необходимостта от подготовката на регионални ПИП, изготвени въз основа на регионалните генерални планове. При подготовката и изпълнението на проекти в сектора ще се следва регионалният подход. До 2016 г., в случай, че има проекти, за които може да се докаже, че отговарят на изискванията за регионалният подход, то те биха могли също да се изпълняват с финансиране от оперативна програма „Околна среда“.

Инвестициите в агломерации с под 2 000 е.ж. ще бъдат изпълнявани само там, където пречистването на отпадъчните води е крайно необходимо като допълваща мярка за постигане на добро състояние на водите, съобразно ПУРБ, като финансирането ще е от ПРСР.

С изпълнението на изграждането на ВиК инфраструктура по ОПОС ще се реализират и дейности от приоритетна област „Опазване и възстановяване на водите” от стратегията на ЕС за Дунавския регион.

Втора група: съществени основни мерки от ПУРБ за осигуряване на чиста и безопасна питейна вода за населението. Задълженията произтичат от Директива 98/83/ЕО. Изпълнението им изисква изграждане на съоръжения за пречистване на питейните води, изграждане, реконструкция и модернизация на водопроводна мрежа или - ако е икономически по-ефективно - изграждане на нови водоземни съоръжения. Допълващи мерки са повишаване на ефективността на ползване на водите – за намаляване на загубите на вода във водопреносните мрежи и за изграждане на съоръжения, вкл. зелена инфраструктура за осигуряването на питейна вода в сухите периоди в годината. С тях ще се постигне и намаляване на населените места с нарушено водоснабдяване, както и принос към целите на Стратегия Европа 2020 за ефективно използване на ресурсите и за адаптация към изменението на климата.

Изпълнението на тези мерки ще се финансира основно от ОПОС – фокусът ще са водоснабдителни мрежи и съоръжения (вкл. пречиствателни станции за питейни води и довеждащи водопроводи), които ще осигурят (до)проектиране и (до)изграждане на пълен воден цикъл. Поради предвидените възможности за генериране на приходи и възвръщаемост на инвестициите, се разглеждат възможностите дейности по приоритетна ос „Води“ на оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ да бъдат подкрепяни чрез безвъзмездна финансова помощ и/или финансови инструменти. Конкретен възможен механизъм на финансиране, типът

на финансовите инструменти и предвидената безвъзмездна помощ ще зависят от резултатите от предварителната оценка за прилагане на финансови инструменти, съгласно чл. 37, ал. 2 от Регламент (ЕС) 1303/2013 г. ПРСР ще предоставя допълващо финансиране по тези елементи, само там където пречистването на отпадъчните води е крайно необходимо за постигане на добро състояние на водите, съобразно ПУРБ.

Трета група: мерки за намаляване на въздействието от селскостопанската дейност върху водите. Това са мерките за предотвратяване и намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници, пестициди и други препарати за растителна защита, както и мерките свързани с прилагане на добрите земеделски практики, създаване на буферни зони, хидроморфологични изменения на повърхностните водни тела в резултат или за целите на селскостопанското производство. Тази група мерки ще се финансира от ПРСР.

Четвърта група: мерки за осигуряване на ресурсната ефективност в секторите ВиК, селско стопанство и индустрията, които са и елемент от мерките за адаптация към климатичните промени. Тази група мерки са свързани с намаляване на загубите на вода в съществуващите водоснабдителни (включително напоителни) системи и мрежи и с въвеждането на водоспестяващи технологии и други иновативни решения. ПРСР ще финансира такива мерки в сектор селско стопанство чрез подкрепа за намаляване употребата на вода за напояване чрез рехабилитация на напоителни съоръжения с цел намаляване на водните течове от първичната и вторична напоителна мрежа. Инвестициите в напояване ще бъдат в съответствие с идентифицираните нужди и приоритетите, които ще бъдат посочени в общата стратегия за хидромелиорации. Стратегията ще бъде разработена с консултантската помощ на Международната банка за възстановяване и развитие. В нея ще се очертаят бъдещите политики и принципи за развитие на сектора, както и целите и стратегическите насоки за решаване на приоритетни въпроси.

Също така, в агломерации с под 2000 е.ж., попадащи в селски райони по ПРСР са приоритизирани инвестиции, които отговарят на следните условия:

- Финансирането за ВиК ще е концентрирано върху водоснабдителния компонент от общата мрежа. Приоритетни са райони с установен или прогнозиран воден стрес (засушаване или недостиг на вода) като ще се финансират мерки за намаляване на загубите на вода.
- Пречистване на отпадъчни води ще се финансира само в населени места с под 2,000 е.ж., където е налице висока степен на изграденост на канализационна мрежа (между 90% и 100%) и/или отпадъчните води се заустват във водно тяло определено за питейно – битово водоснабдяване или санитарно – охранителна зона;
- Доизграждане на канализационна мрежа ще се финансира само в населени места с под 2,000 е.ж., където вече е осигурено пречистване на отпадъчни води.

Посочените условия за приоритизиране на практика ще ограничат финансирането на ВиК инфраструктура „на парче” и ще осигурят концентрация на ресурса към инвестициите във ВиК съоръжения с най-висока добавена стойност в селските райони.

Пета група: мерки за намаляване на замърсяването на водите от индустрията - събиране и пречистване на отпадъчните води от индустрията, вкл. въвеждането на иновативни технологии

намаляващи емитираните замърсяващи вещества на място в съответното предприятие. Тази група мерки ще се финансира и от ОПИК.

Шеста група: мерки за осигуряване на необходимата информация за подобряване на управлението на водите. Това са мерки за изграждане и оборудване на системи за мониторинг на водите, съответстващи на изискванията на директивите и технологично обезпечаване на мониторинговите изследвания, както и мерки, свързани с изграждането на информационни системи и модели за управление на водите. Тази група мерки ще се подпомага от ОПОС.

Седма група: мерки за реализиране на политиката по водите - извършване на проучвания и оценки за състоянието на водите и значимите въздействия от човешката дейност върху тях. Те са основа за разработване на ПУРБ и ПУРН (в следващия цикъл на планиране), както и за интегриране на мерките от Морската стратегия за постигане на добро състояние на Черно море, която ще е в действие от края на 2015 г.

В посочените по-горе мерки са включени и мерките, осигуряващи подобряване на състоянието на водите във всички райони за басейново управление, които са споделени със съседните държави, включително необходимата трансгранична координация - в рамките на разработване на планове в изпълнение на РДВ и Директивата за наводненията.

Управление на отпадъците

Бъдещите предизвикателства в сектора са свързани основно с постигане на целите за:

- предотвратяване образуването на отпадъци,
- увеличаване на дела на отпадъците, които са преминали през подготовка за повторна употреба и/или през рециклиране
- намаляване количеството на депонирани биоразградими отпадъци.

Усилията ще се насочат приоритетно към осигуряване на финансиране на мерки съгласно йерархията за управление на отпадъците, при спазване изискванията на Директива 2008/98/ЕО (Рамкова директива за отпадъците).

Съществен ресурс от средствата по ЕСИФ ще бъде насочен към интервенции за по-добро управление на отпадъците, съобразно йерархията за управлението им и с оглед постигане на по-висока ефективност на този ресурс. Инвестициите ще бъдат насочени към дейности по изграждане на центрове за подготовка за повторна употреба и повторна употреба на битови отпадъци изграждане на анаеробни и/или компостиращи инсталации за биоразградими отпадъци и на анаеробни и/или компостиращи инсталации за зелени отпадъци, площадки за предварително третиране.. В допълнение се предвижда изграждането на съоръжения за предварително третиране и инсталации за оползотворяване на отпадъци с добив на енергия, което също ще доведе до намаляване количеството депонирани отпадъци.

Със средства от ЕСИФ ще се финансират и решения от типа „оползотворяване на отпадъци за производство на енергия“. Планира се изпълнение на голям проект, който ще бъде финансиран със средства от ЕФРР - изграждането на инсталация за комбинирано производство на енергия в

София с оползотворяване на RDF – Топлофикация София ЕАД. Проектът дава възможност на "Топлофикация София" за икономия от над 10% от потребявания в момента природен газ и ще покрие нуждите за обезпечаване на базовия товар, като в интервалите на ниска консумация ще акумулира произведената топлинна енергия и ще я реализира в часовете на нарастващо потребление.

Биологично разнообразие и НАТУРА 2000

Чрез ЕСИФ ще се подкрепят мерки от Националната приоритетна рамка за действие за НАТУРА 2000, както и мерки за опазване на биологичното разнообразие. Ще продължат дейностите по проучване и картиране на разпространението и природозащитното състояние на видове и местообитания в защитените зони от НАТУРА 2000 в акваторията на Черно море, както и мерки за тяхното опазване, за да се завърши фазата на изграждане на мрежата НАТУРА 2000. Ще се финансира разработване/актуализация и прилагане на подходящи планове за управление или други планове за развитие, както и подходящи мерки от правно, административно и договорно естество, специално разработени за териториите, с цел да се подпомогне изпълнението на ангажиментите по Директива 92/43/ЕИО. Ще се подкрепят мерки за опазване, поддържане и възстановяване на видове и местообитания (напр. чрез изграждане на зелена инфраструктура), мерки за подкрепа на структурите за управление на мрежата НАТУРА 2000, мерки за подпомагане на заетостта на населението в близост и в Защитените зони, мерки от Националната информационна и комуникационна стратегия за Натура 2000 и др. Предвидена е подкрепа и за системи за мониторинг и докладване на биоразнообразието [192], вкл. инвестиции в оборудване.

Мерките за подобряване на природозащитно състояние на видове и местообитания, планирани в НПРД и финансирани от ЕСИФ, ще допринесат за възстановяване на екосистемите в мрежата Натура 2000. Ще се подкрепят мерки, свързани с изпълнението на Стратегията на ЕС за биоразнообразието към 2020 г. – изграждане на зелена инфраструктура, подобряване на знанията за екосистемните услуги и други.

Мерки от НПРД ще бъдат финансирани от ОПРЧР като например: насърчаване създаването на „зелени работни места“ около и в териториите от мрежата Натура 2000, включително и в управлението на ЗЗ.

С цел опазване и възстановяване на морското биологично разнообразие и екосистеми в рамките на устойчивите риболовни дейности ще бъде подпомагано: събирането на отпадъци; изграждането и модернизацията на съоръжения за опазване на морската флора и фауна; подготовката на планове за опазване по отношение на обекти по „Натура 2000“, повишаването на осведомеността по въпросите на околната среда и други. Чрез подпомагането на тези дейности се допринася към изпълнението на Насоките за интегриране на политиката по околна среда и политиката по изменение на климата и мерките на Националната приоритетна рамка за действие по „Натура 2000“. Подобряването на финансовата обезпеченост на дейностите по събирането на данни за управлението на рибарството и контрола на рибарството, както и повишаването на административния капацитет в тази насока, също ще допринесат за възстановяването на морската среда.

Устойчивата експлоатация на морските води и крайбрежните зони ще се подпомага в изпълнение на Директива за морската стратегическа рамка, за интегрирано управление на

крайбрежните зони и морско пространствено планиране, включително чрез свързани дейности за изграждане на капацитет, като част от национална стратегия за Черно море.

Интегрирането на политиката по околна среда и политиката по изменение на климата за сектора ще бъде постигнато чрез осигуряване на подкрепа за инвестиции в (еко)иновативни и други решения, намаляващи въздействието на аквакултурите върху околната среда като: екстензивни, аквакултури, предоставящи екосистемни услуги, вкл. опазването и подобряването на околната среда, биологичното разнообразие и управлението на ландшафта и традиционните характеристики на зоните, възстановяване наличните изкуствени водоеми/лагуни, използвани за производство на аквакултури, чрез премахване на утайките или евентуални мерки за предотвратяване на отлагането на утайки, подобряване и осъвременяване, свързани със здравето на животните и хуманното отношение към тях, включително закупуване на оборудване за предпазване на стопанствата от диви хищници. Важен акцент в насърчаването на развитието на аквакултурите през периода 2014-2020 г. ще бъде подпомагането на биологичната аквакултура. Тези дейности са включени и в мерките на НПРД.

В рамките на агро-екологичните цели основен приоритет ще бъдат мерките за опазване на биологичното разнообразие в земеделските земи с висока природна стойност и зоните от Натура 2000. Земеделските производители ще бъдат насърчавани за поддържане на ландшафта и извършване на земеделска дейност в необлагодетелстваните райони. Помощта ще бъде насочена и към поддържане на традиционните екстензивни земеделски практики, предотвратяване на ерозионни процеси в почвата и опазване на почвеното плодородие. Ще се подпомагат непродуктивни инвестиции и инвестиции за изграждане на съоръжения за съхранение на оборски тор и правилното му оползотворяване съобразно изискванията на Нитратната директива. Приоритет ще бъде и оползотворяването на потенциала на страната за развитие на биологично земеделие. Ще се подпомага залесяването и устойчивото управление на горските ресурси с акцент върху превенцията на горите от пожари, както и опазването на биоразнообразието при спазване на изискванията на НАТУРА 2000 за гори. За да се подсилят усвояването на агро-екологичните мерки ще се наблегне на подобряване на информираността, обучението и консултациите на земеделските производители по отношение на изискванията за устойчиво управление на природните ресурси. Планира се и финансиране на пилотни и демонстрационни проекти, свързани с прилагането на земеделски дейности, целящи опазването на околната среда.

Качество на атмосферния въздух

Подобряването на качеството на въздуха в градовете (от гледна точка на замърсители) е едно от основните предизвикателства пред нашата страна. Необходимостта от предприемането на строги мерки в тази насока е обусловена от директната свързаност на проблема с човешкото здраве. Предвиденият ресурс от ЕСИФ цели решаване на част от предизвикателствата в сектора, свързани с наднормените нива на фини прахови частици и превишаване на нормите за съдържание на азотен диоксид в атмосферния въздух. С оглед на идентифицираните източници на емисии на замърсяване, усилията ще бъдат насочени приоритетно към финансиране на дейности, които да допринесат за намаляване емисиите на замърсители.

Анализът на изготвените от общините програми за намаляване нивата на замърсителите и за достигане на установените норми по Закона за чистотата на атмосферния въздух показва преобладаващо влияние на битовото отопление с твърди горива и на транспорта. Съгласно Насоките за интегриране на ПОС и ПИК във фондовете за Кохезионна политика, ОСП и обща

рибарска политика за периода 2014 –2020 г., е предвидено финансирането на мерки, свързани с подновяване и разширяване на системите за устойчив градски транспорт, развитие на железопътната система (железопътната TEN-T мрежа) и други мерки, съгласно общинските програми за намаляване нивата на замърсителите и за достигане на установените норми.

В тази връзка ще се осигури финансиране за интервенции, отнасящи се основно до устойчив и интегриран градски транспорт, отговарящ на европейската нормативна уредба за вредни емисии от двигателите и използване на алтернативни ЕИ в градския транспорт (транспортни средства, които не емитират или емитират по-малки количества прахови частици и намаляват консумацията на енергия), като те са комбинирани с други мерки от общинските програми (напр. създаване на подходящи модели за регулиране на трафика в населените места, където е подходящо). Ще се изпълняват цялостни проекти за интегриран градски транспорт, които на практика ще представляват краткосрочни планове на общините за насърчаване на устойчивата градска мобилност в големите и някои средно големи градове. Специален фокус ще има и върху мерки, насочени към опазване и възстановяване на градската околна среда, които ще имат принос към националната политика за зелена инфраструктура. Обновяването на градската среда пряко ще допринесе и до намаляване на концентрацията на фини прахови частици в градовете, което се явява един от основните екологични проблеми в градските райони.

Ще се финансират и дейности, свързани с развитието на железопътната система, вкл. и мерки, свързани със Столичното метро. Ще се подкрепят и мерки, свързани с укрепване капацитета на институциите, отговорни за прилагане на политиката по опазване на околната среда и необходими за изпълнение на законодателните ангажименти и изисквания. Предвиждат се инвестиции и в дейности по техническо обезпечаване на мониторинга и контрола на компонентите на околната среда - система за мониторинг на въздуха, вкл. инвестиции в оборудване, както и система за инвентаризация на емисии на парникови газове, в т. ч. проучвания за установяване на специфични за страната емисионни фактори и показатели. По този начин ще се гарантира покриване на изискванията на Рамковата конвенция на Обединените Нации по изменение на климата и Протокола от Киото. В допълнение се предвижда подкрепа за разработването на дългосрочни програми и краткосрочни планове за действие, както и подпомагане на общините за разработването на общински програми в секторите „околна среда“ и „изменение на климата“. Други приоритетни мерки за финансиране в тази област са свързани с изграждане на съоръжения за оползотворяване на отделения биогаз (към ПСОВ).

Предмет на финансиране ще бъдат и дейности по газифициране на обекти, когато е препоръчано в обследването за енергийна ефективност, като могат да се финансират и дейности по газифициране на ниво стопанство и преработвателни предприятия от хранително-вкусовата промишленост. Всички тези мерки са необходими за изпълнение на ангажиментите и изискванията към държавите-членки за подобряване качеството на въздуха. Част от интервенциите ще са насочени към намаляване на емисиите на замърсители и като резултат – подобряване качеството на околната среда и в частност на атмосферния въздух.

Културно-историческо наследство и развитие на туризма

Като възможност за създаване на нови работни места, постигане на висока добавена стойност от реализираните инвестиции чрез използване на местния специфичен териториален потенциал ще се инвестира в развитието на туризма чрез подкрепа за опазването, популяризирането и развитието на културното и природното наследство. Идентифицираните туристически

общини[193] ще бъдат използвани като изходни центрове за развитие на туристическата активност на регионално ниво.

В България има близо 30 хиляди обекти недвижими културни ценности от световно, национално, регионално и местно значение, както и 540 природни забележителности. Анализите и опитът от изпълнението през периода 2007-2013 г. показват, че е по-подходящо да бъдат финансирани ограничен брой, предварително определени културни и природни атракции от национално и световно значение и религиозни обекти, разположени на цялата територия на страната, които могат да бъдат обвързани в регионален туристически продукт и които притежават най-голям потенциал за привличане на туристи и съответно генериране на растеж и алтернативна заетост в регионите. Това ще допринесе за по-фокусирано усвояване на средствата и формиране на завършен конкурентноспособен туристически продукт, базиран на определени туристически атракции, който ще има положителен ефект върху интегрираното устойчиво и балансирано развитие на районите, като ще се избегне частичното финансиране на много обекти и разпиляване на ресурса между много и еднотипни обекти. В тази връзка политиката за регионално развитие ще се съсредоточи върху изведени приоритетни обекти измежду 1 400-те културни ценности от световно и национално значение, както и 25-те природни забележителности и феномени с потенциал за привличане на туристи, изведени в резултат на предварителен анализ. За развитие на културния туризъм и икономически растеж на регионите ще допринесе и подобряването на достъпа до културното наследство чрез дейности по неговата дигитализация като например електронна обработка на движимите културни ценности и поддържане на база данни за тях, дигитализация на библиотеки и осигуряване на достъп до информационни ресурси.

При реализирането на проекти за подобряване на обекти на културно-историческото наследство, в рамките на Тематична цел 6 Съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност, ще бъдат използвани и финансови инструменти.

Засилване на административния капацитет на органите, ангажирани с прилагане на политиката по околна среда

Ще продължат усилията в посока осигуряване ефективното управление на сектор „околна среда“. Приоритетно ще се изпълняват мерки за подпомагане укрепването на капацитета на институциите, отговорни за прилагането на политиката по опазване на околната среда чрез осигуряване на специализирано техническо оборудване, внедряване на информационни системи, необходими за осъществяване на ефективен контрол на компонентите на околната среда, обучения на служителите, обмяна на опит и други.

Приоритет: Добро управление и достъп до качествени административни услуги

Развитието и прилагането на концепцията за „добро управление“, включващо електронното управление и правосъдие, качествените и ефективни услуги за гражданите и бизнеса, както и високото ниво на професионализъм и мотивация на човешки ресурси в администрацията и съдебната система, се явяват ключови предизвикателства за страната ни[194].

Под-приоритет: Административна ефективност и електронно управление

Административната реформа през периода 2014-2020 г. ще надгради и мултиплицира вече предприетите действия за подобряване на услугите и оптимизиране на структурите и функциите на администрацията. Средствата от ЕСИФ ще бъдат насочени към оптимизиране на взаимодействието и координацията между структурите на централните, областните и общински администрации; въвеждането на практики и стандарти за управление на качеството и развитието на резултатно-ориентирана администрация. Предмет на финансиране ще бъде и подобряването на качеството и достъпността на административните услуги; намаляването на административната тежест; въвеждането на инструменти и процедури за мониторинг и оценка на публичните политики; управлението и развитието на човешките ресурси в администрацията.

Предвидените мерки и търсените резултати се основават на Стратегията за развитие на държавната администрация 2014-2020 г. и целят изпълнение на четирите ѝ основни стратегически цели за постигане на ефективно управление и върховенство на закона; партньорско управление с гражданите и бизнеса; открито и отговорно управление; професионално и експертно управление. Интервенциите са в съответствие и със Стратегията за развитие на електронното управление в Република България 2014 – 2020 г., както и с Пътната карта към нея. Българските власти предвиждат избор на **единна структура**, която да притежава необходимата компетентност за осигуряване на пълна функционалност и интегритет на основните системи и ресурси на е-управление, с цел успешна реализация на мерките за цифров растеж.

Осигуряването на ефективност, прозрачност и качество на предоставяните услуги е свързано с необходимостта от осигуряване на условия за електронен обмен на данни и документи с гражданите и бизнеса в рамките на администрацията, адаптиран към потребностите на потребителите и гарантиращ достъпа до регистри, бази данни и информация. Приоритетни за България ще бъдат електронизацията и осигуряването на по-лесен достъп до услуги за гражданите и бизнеса включително чрез **комплексно административно обслужване, развитие на електронното управление**. Ще се насърчи въвеждането на услуги от типа „епизоди от живота“ и „бизнес събития“. Администрацията ще се насочи към опростяване и рационализиране на административните процедури, както и към осигуряване на оперативна съвместимост между съществуващите системи. Предвижда се осигуряване на лесен и удобен достъп до администрацията за лица от уязвимите групи и такива, пребиваващи в отдалечени райони, като освен физическия достъп до звената за услуги ще се реализират и инициативи за създаване на **мобилни групи от служители**, които да извършват посещения на място с оглед предоставяне на услуги.

Инвестициите в електронното управление ще бъдат насочени към разработването на методики и инструменти на електронното управление, доизграждането на информационни центрове за данни и възстановяване при бедствие (disaster recovery), дигитализация, цифровизация и осигуряване на оперативната съвместимост на съществуващите основни и допълнителни регистри и архиви в администрацията, разработване на секторни и комплексни електронни услуги за гражданите и бизнеса. Приоритетни сектори са е-правителство, е-здравеопазване, е-образование, е-обществени поръчки, е-митници, системи и услуги на приходните администрации и е-идентификация. Ще бъде осигурена подкрепа и за единния системен интегратор на електронното управление и за надграждане на съществуващия експертен капацитет.

В пътната карта за изпълнение на Стратегията за развитие на електронното управление в Република България (2014-2020) е предвидено реализирането на 200 приоритетни административни услуги, които ще допълнят тези, вече разработени в програмния период 2007-

2013 г. Тук се включват регистри от ключово значение за предоставянето на комплексни електронни услуги.

Интервенциите ще се приоритизират въз основа на резултатите от проучване относно честотата на използване на административните услуги, готовността за и необходимостта от предоставянето им по електронен път, което се осъществява съвместно от Администрацията на Министерския съвет и Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията. Въведено е задължително изискване всички министерства и техните структури да извършват съгласуване в предварителна фаза на проектите за електронно управление със Съвета за електронно управление. Проектите следва да отговарят на изискванията на Стратегията за развитие на електронното управление, да са включени в пътната карта за нейното реализиране, както и да отговарят на изискванията за оперативна съвместимост. Механизмът на Съвета за електронно управление ще гарантира липса на припокриване на дейности и адекватна приоритизация.

С оглед повишаване на публичността и прозрачността при възлагане на **обществени поръчки** и гарантиране на възможност за транс-национално възлагане ще се подкрепят мерките за последващо развитие на електронното възлагане.[195] Електронизацията на обществените поръчки ще подпомогне предотвратяването на нередности, ще засили прозрачността и ще подобри средата за предприемачество.

В областта на правилното и ефективно възлагане на обществените поръчки ще бъдат насърчавани мерките за[196]:

- оптимизиране на предварителния контрол на процедурите, осъществяван от АОП и УО на ОП;
- осигуряване на възможности за разпространение на добри практики при възлагането на обществени поръчки, включително чрез разработване на стандартизирани документи;
- оптимизиране на последващия контрол;
- повишаване ефективността на органите за обжалване на процедурите.

Ще бъдат подкрепени функциите на АОП в областта на методологията и контрола на обществените поръчки, включително единни правила и централизирани указания за възложителите, както и хардуерното и софтуерно обновяване и развитие на Регистъра на обществените поръчки и Портала за обществени поръчки. Тези мерки ще са в съответствие с разработваната Национална стратегия за развитие на сектора на обществените поръчки в България за периода 2014- 2020 г. Ще се подпомогне развитието на капацитет в НСОРБ за подпомагане на малките общински администрации при разработване на документации за обществени поръчки в изпълнение на проекти, финансирани от ЕСИФ. Чрез развитието на Общинския ресурсно-координационен център към НСОРБ ще се търси подобряване на управлението, изпълнението и координацията на проекти от общинските администрации. В рамките на Обучителната академия по ЕСИФ всички екипи за изпълнение на проекти ще преминат обучение по обществени поръчки.

Като една от най-важните стъпки в процеса на оптимизиране на административните дейности ще се подкрепя **концентрирането на функции и политики**, като същевременно ще се подобрят и условията за поетапна децентрализация на държавното управление. В тази област от ЕСИФ ще бъдат подкрепени инициативи както за извършване на прегледи на публичните

политики, така и за изграждане на **капацитет за по-добро планиране и изпълнение на политиките и стратегиите, и финансовото им управление**. Ще се подкрепи процесът по изграждане на местен капацитет за управление на децентрализирани функции. Ще се подпомогнат общините за по-добро управление на програми и проекти. Най-често предоставяните услуги за бизнеса на общинско ниво ще бъдат стандартизирани и унифицирани и ще бъде създаден референтен модел за ключови общински услуги, с което допълнително ще се намали административната тежест и ще се подобри бизнес средата. Процесът ще бъде координиран от Националното сдружение на общините в Република България.

Подкрепата от фондовете на ЕС ще бъде насочена и към **въвеждането на интелигентното регулиране и подобряване на бизнес средата**, както и на **практики за противодействие на корупцията и справянето със сивата икономика**. Ще бъдат предприети мерки за преглед на законодателството и намаляване на административната и регулаторна тежест, включително чрез ограничаване на прекомерното регулиране (gold plating). Ще се окаже активна подкрепа за провеждане на оценки на въздействието (предварителни и последващи), като ще се наблегне и на изграждане на вътрешен капацитет.

Ще бъде подпомогнато създаването на практики за извършване на съвместни проверки от контролни и инспекционни органи. Ще се инвестира и в мерки за по-ефективно функциониране на регулаторните органи, комисиите за защита на конкуренцията и правата на потребителя и други. Ще бъде оказана подкрепа за приходните администрации с оглед повишаване на събираемостта, както и подкрепа за подобряване на събирането на местните приходоизточници.

С подкрепата на фондовете на ЕС се предвижда въвеждане на системи за управление и оценка на изпълнението на всички нива в администрацията, които да са основани на ясни индикатори. Последователно ще се внедряват практики и стандарти за управление на качеството и за повишаване на прозрачността на администрацията.

Ще се насърчава засилване на участието на **социално-икономическите партньори и НПО** в управлението чрез финансиране на интегрирани проекти за партньорство при разработването, прилагането, мониторинга и оценката на политиките. С подкрепата на фондовете на ЕС ще се ускори „отварянето“ на информационните източници и ще се предоставя достъп до информация, за събирането и генерирането на която са използвани публични средства (**open data**). Повишената прозрачност ще съдейства за увеличаване на възможностите за ефективен граждански контрол върху дейността на администрацията.

Финансиране от ЕСИФ ще се използва също така за подобряване на **управлението на човешките ресурси в администрацията**. Ще се предприемат мерки за засилване на професионализацията на държавната служба и кариерното развитие на служителите. Ще се подкрепи въвеждането на по-бързи и ефективни методи за подбор на служители. Ще се подпомогнат дейности при въвеждането на система за приемственост, разширяване на мобилността, развитие на менторските, наставническите и коучинг програми. На институциите ще се окаже подкрепа за реализация на иновативни практики за подобряване на работната среда, както и за привличане, мотивиране и задържане на квалифицираните служители. Ще се предприемат мерки за прилагането и спазването на етични стандарти. Особено внимание ще бъде обърнато на прецизиране на мерките за предотвратяване на конфликт на интереси и злоупотреба със служебно положение. Ще се създадат механизми както за установяване на потребностите от обучение, така и за мониторинг на ефективността на проведените курсове.

Ще се инвестира и в повишаване на техническата компетентност на служителите с оглед по-ефективно използване на новите технологии в работата им.

Предвижда се Институтът по публична администрация да се превърне в основната обучителна и изследователска организация в областта на управлението на човешките ресурси в администрацията. ИПА ще обучава всички служители, включително служителите в общинската администрация по отношение на националните политики. Същевременно НСОРБ ще провежда обученията на общинските служители по децентрализираните дейности, като общинска собственост, общински бюджет и общински услуги. Борбата с корупцията и анти-корупционните практики също ще бъдат интегрирани в обученията. В Анализа на потребностите от обучение за служителите в държавната администрация за 2015-2018 г., изготвен от ИПА, се описват основните насоки за развитие на Института за публична администрация, както и основните тенденции, свързани с обучението на служителите.

Ще се насърчат инициативи за въвеждане на екологично отговорна администрация като мерките, свързани с административната ефективност ще включват изграждането на култура и създаването на организация за намаляването на употребата на хартия, за въвеждане на разделно събиране на отпадъците, използване на рециклирана хартия и провеждане на други „зелени инициативи“. Въвеждането на електронното управление ще повиши енергийната ефективност и ще намали емисиите на CO₂.

По отношение на политиката по околна среда и политиката по изменение на климата ще бъдат подкрепени дейности за разработване/актуализация на документи, проучвания, анализи, оценки за интегриране на изискванията на ПОС и ПИК; укрепване на административния капацитет, включително обучителни планове и материали и обучения за ефективното изпълнение на ПОС и ПИК, информационни кампании, обмяна на опит с мрежи в други страни-членки на ЕС, информационни системи за ефективно изпълнение на ПОС и ПИК. Ще бъде подкрепено изпълнението на Националната приоритетна рамка за действие за НАТУРА 2000 чрез допълващо финансиране на звеното по управление и координация на НПРД. Ще бъде осигурено финансиране на развитие на ИКТ приложения за управлението на защитените зони от Натура 2000 мрежата. Ще се финансират дейности по мониторинг и проучване, информационни кампании и механизъм за обмен на информация между заинтересованите страни.

Административният капацитет, свързан с изпълнението на интервенциите по ЕСИФ, ще бъде укрепен така, че да даде възможности за успешно стратегическо планиране, координация, управление и реализация на проекти, включително инфраструктурни проекти в областта на ИКТ и иновациите. Интервенциите ще бъдат насочени и към структурите за управлението, координацията, мониторинга, контрола и одита на средствата от ЕСИФ. За намаляване на административната тежест за кандидати и бенефициенти се предвижда въвеждането на цялостна електронна комуникация чрез системата ИСУН 2020. Системата ще бъде надградена с приложения, включително и ГИС (хардуер и софтуер), които ще позволят използването ѝ от широк кръг потребители.

В резултат от инвестициите ще се намалят разходите за администрацията, ще се гарантира прозрачност и проследяемост на процесите, ще се подобри качеството и достъпността на услугите и ще се създадат реални условия за намаляване на корупцията. Най-голям антикорупционен ефект се очаква да имат мерките за „отварянето“ на администрацията и съдебната система, оптимизирането на процесите, с цел минимизиране на субективния фактор, и особено на развитието на електронното управление. Други хоризонтални действия, които

имат и значителен потенциален антикорупционен ефект, са въвеждането на „отворени данни“, подобряването на процеса по стратегическо планиране и управление на ресурсите на администрацията и съдебната система, въвеждането на комплексното административно обслужване и на електронни услуги, намаляването на регулаторната и административната тежест, взаимодействието с гражданския сектор и осигуряването на ефективен граждански мониторинг върху дейността на администрацията. Предвиждат се и мерки, насочени специфично към намиране и прилагане на конкретни решения за борба с корупцията, предотвратяване на конфликт на интереси и злоупотреба със служебно положение.

Под-приоритет: Ефективна съдебна система и е-правосъдие

Приоритет ще бъде и продължаването на реформата на съдебната система и повишаване на нейното качество, прозрачност, ефективност и ефикасност[197]. Това ще бъде постигнато чрез интервенции за:

- гарантиране наличието на достъпна, достоверна и унифицирана съдебна статистика;
- изграждане на необходимия капацитет за стратегическо планиране и програмно бюджетиране, управление на процесите в съдебната система, включително адекватна съдебна карта и унифициране на съдебната практика;
- функциониране на качествени системи за управление на човешките ресурси и натовареността, включително чрез насърчаване на алтернативни способи за решаване на правни спорове (медиация и арбитраж);
- подобряване на координацията между органите на съдебната власт и другите правоприлагащите органи, както и между съдебната и изпълнителната власт;
- подобряване на взаимодействието с гражданското общество, което да доведе до по-активното му включване в разработването на политики, засягащи съдебната система, включително прозрачност и комуникация;
- изграждането на капацитет за управление на проекти, финансирани със средства от ЕС и други финансови източници;
- разширяване обхвата и подобряване на качеството на обученията (включително задължителните) като част от професионалното и кариерно развитие на магистратите и съдебните служители;
- разширяване обхвата и подобряване на качеството на обученията за разследващите органи по НПК, както и за лицата, подпомагащи съдебния процес.

Като част от съдебната реформа ще бъде инвестирано в реализацията на компонентите на електронното правосъдие, включително необходимата ИТ инфраструктура. Ще се изградят информационни центрове и облачна инфраструктура, като ще е възможно използването на ресурси от всеки от органите в сектор правосъдие. Ще се изгради единна информационна система на прокуратура, следствие и съдилища, чрез която ще е възможно оперирането само с електронно съдържание в реално време. Ще бъдат подпомагани дейности за развитие на компонентите на е-правосъдие, като известяване на страните по дела, движение на делата и други. Съгласно Концепцията за развитие на електронното правосъдие, приоритетно ще бъдат електронизирани административните и гражданските производства.

Ще се инвестира в технологично обезпечаване на съдебната система, чрез което ще се улесни достъпа на гражданите до правосъдие и ще се намали разхода на време и средства. Чрез планираните инвестиции ще се осигури 24-часов достъп до правосъдие. При наличие на

необходимата нормативна база ще се обезпечи използването на видеоконферентни технологии от съдебната система. Предвиждат се инвестиции и за дигитализация и цифровизация на съществуващите архиви в съдебната система и оптимизация на регистрите.

Чрез въвеждането на електронното правосъдие ще се повиши не само достъпа до ефективно правосъдие и качеството на работа на съдебната система в отговор на нуждите на гражданите и бизнеса, но и ще се ускорят реформите по отношение на отчетността и прозрачността, случайното разпределение на делата, натовареността на магистратите и сроковете. Информационните технологии също така имат принос към борбата с корупцията и конфликта на интереси, вътрешната координация и уеднаквяването на съдебната практика.

Съдебното обучение, ще се разшири в посока провеждане на обучения, насочени към противодействие на корупцията, измамите, икономическите престъпления, организираната престъпност, обществените поръчки, финансовите интереси на ЕС, икономическото развитие (включително медиация и други алтернативни способи за разрешаване на правни спорове), както и по-доброто управление на съдебната система.

За тази цел капацитетът на НИП допълнително ще се укрепи в следните направления:

- Разширяване обхвата на обученията като тематика, форми, количество и аудитория;
- Развиване на изследователската дейност в сферата на изследване на съдебната практика и администриране на правораздаването за нуждите на обучението;
- Организационно развитие и управление на качеството в НИП.

Съдебното обучение ще бъде допълнено с други форми на професионално развитие на служителите, като участие в мрежи за сътрудничество и партньорство, обмени и стажове на магистрати и съдебни служители в европейски съдебни, обучителни и други публични институции с цел обмен на добри практики и придобиване на специфична експертиза, където отново НИП ще има основна роля.

[1] Когато източникът на статистически данни не е посочен, се приема, че за данни, касаещи България, това е НСИ, а за данни за ЕС 27 – Евростат.

[2] Доклад за здравето за 2012 г. на Министерство на здравеопазването; Анализ на състоянието и факторното развитие на МСП в България, 2011-2012 г., Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средни предприятия; Актуализирана национална стратегия за демографското развитие на населението в Република България 2012-2015 г.; Аграрен доклад на МЗХ, 2012 г.; Национална стратегия за развитие на научните изследвания 2020 г.

[3] Препоръка на Съвета относно Националната програма за реформи на България за 2013 г., съдържаща становище на Съвета относно Конвергентната програма на България за периода 2012—2016 г. и Препоръка на Съвета относно Националната програма за реформи на България за 2014 г., съдържаща становище на Съвета относно Конвергентната програма на България за 2014 г.

[4] Цитираните в анализа данни от Country Fact Sheet са отбелязани в курсив.

[5] http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/pdf/partnership/bg_position_paper_bg.pdf

[6] По данни на НСИ, Наблюдение на работната сила.

[7] Предварителни данни на НСИ.

[8] Съгласно Закона за енергията от ВИ, приет на 03.05.2011 г., е определена национална задължителна цел от 16% дял на енергията от ВИ в брутно крайно потребление на енергия в страната, в т.ч. 10% дял на енергията от ВИ в транспорта.

[9] По данни на НСИ, Наблюдение на работната сила.

[10] По данни на НСИ, Наблюдение на работната сила.

[11] По данни на НСИ – 1 673 хил. души за 2010 г.

[12] По данни на Националния статистически институт

[13] По данни на Евростат

[14] Съгласно Доклад на Европейската комисия за сивата икономика, 2012 г. Schneider, F. (20122011), "Size and development of the Shadow Economy from 2003 to 2012: some new facts

http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/themes/07_shadow_economy.pdf

[15] Конвергентна програма на Република България 2014 – 2017 г.

[16] Прессъобщение „Демографски процеси през 2012 година” - <http://www.nsi.bg/otrasal-eventbg.php?n=1801&otr=19>

[17] по данни на МРР от септември 2012 г.

[18] Социално-икономически анализ на ОПРР 2014-2020 bgregio.eu

[19] Eurostat, News Release, 80/2011 - 8 June 2011, Population projections 2010-2060

[20] Bloomberg rankings. The world's healthiest, www.bloomberg.com

[21] проведено от Световен консорциум за изследвания на психичното здраве: <http://www.hcp.med.harvard.edu/wmh/>

[22] http://ncphp.government.bg/files/2012_1_GURNALNCPHA.pdf, стр. 40-52

[23] Годишен доклад за състоянието на здравето на гражданите и изпълнението на Националната здравна стратегия през 2012 г.

[24] С протоколно решение № 52 от 21.12.2013 г. проектът на Национална здравна стратегия 2014-2020 е одобрен от Министерския съвет и е предложен за приемане на Народното събрание.

[25] В Доклада за глобална конкурентоспособност 2012 - 2013 на Световния икономически форум, разглеждащ 144 страни

[26] По данни на МФ, съгласно Закон за бюджета за 2010, 2011, 2012 г.

[27] Най-вече официални такси, материали, учебници и др., като не се отчитат евентуални неформални плащания

[28] По данни на НСИ – Наблюдение на работната сила, 2012 г..

[29] Национална стратегия за демографско развитие на населението в Република България 2012 – 2030 г.

[30] Национална стратегия за демографско развитие на населението в Република България 2012-2030 г.

[31] По данни на Евростат - Early leavers from education and training, 2012

[32] По данни на НСИ, Наблюдение на работната сила - Данните са ревизирани в съответствие с прилагания подход на претегляне от 2012 г. и данни за населението от Преброяване 2011, и не са напълно съпоставими с предходни години.

[33] По данни на НСИ.

[34] Препоръка 3 на Съвета относно Националната програма за реформи на България за 2014 г. и за представяне на становище на Съвета относно Конвергентната програма на България 2014 – 2017 г.

[35] WEF Global Competitiveness Report 2010.

[36] Доклад на Световната Банка, принос към разработването на Стратегията за интелигентна специализация на Република България, Август 2013

- [37] Оценка на въздействието на Националната стратегия за УЦЖ за периода 2008 – 2013 г.
- [38] По данни на НСИ, Наблюдение на работната сила - Данните са ревизирани в съответствие с прилагания подход на претегляне от 2012 г. и данни за населението от Преброяване 2011.
- [39] Проект „Нова възможност за моето бъдеще”, изпълняван от Министерството на образованието и науката и финансиран от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, BG051PO001-4.3.03 „Създаване на система за идентифициране и признаване на неформално придобити знания, умения и компетентности”
- [40] По данни на НСИ.
- [41] По данни на НСИ, за 2011 г. данните са ревизирани
- [42] Източник: Население и демографски процес 2011 г., НСИ.
- [43] Показателят е агрегиран и обобщава данните за производителност по Country Fact Sheet.
- [44] За ЕС 27 – непроменен за 2010 г. и 2011 г. – 68,6%, По ревизирани данни на НСИ и не напълно съпоставим с предходни години: 62.9%
- [45] По ревизирани данни на НСИ и не напълно съпоставими с предходни години.
- [46] Годишник 2011 г., Агенция по заетостта, МТСП
- [47] По ревизирани данни на НСИ за 2011 г., не напълно съпоставими с предходни години (за 2012 г. – 410.3 хил.д.)
- [48] По данни на НСИ, Наблюдение на работната сила
- [49] Инициативата ще се реализира през периода 2012 – 2013г.
- [50] Национален план за действие по заетостта през 2012 г., МТСП
- [51] По данни на Българска стопанска камара
- [52] По данни на Евростат линията на бедността е 295 лева. Следва да се има предвид, че съгласно методиката на Евростат линията на бедност представлява 60% от средния общ разполагаем нетен доход, като се използват данни от EU-SILC. В МТСП се използва друга методика, при която водеща е структурата на потребление на хранителни и нехранителни стоки (разпределение при първите два децила) и 2 700 килокалории дневен прием. Линията на

бедността представлява медианния общ нетен еквивалентен доход, който удовлетворява тези критерии. Данните, които се използват са от Наблюдението на домакинствата, извършвано от НСИ и са за предходната година.

[53] По данни от Евростат процентът на населението в риск от бедност или социално изключване за 2010 г. е 41.6%, а за 2011 г. нараства до 49.1%. В абсолютен брой съответно 3 145 хил. души и 3 694 хил. души. (б.р.: населението в риск от бедност или социално изключване за 2010 г. е 49.2%, а за 2011 г. намалява до 49.1%. В абсолютен брой съответно 3 719 хил. души и 3 693 хил. души. Данните за България в EU-SILC 2010 бяха ревизирани заради промяна в един от показателите, формиращи индикатора за материални лишения)

[54] EU-SILC 2009, НСИ.

[55] Според последните данни от Евростат прогнозната стойност за ЕС-27 е 16.9%, като в нея не са включени данни за Ирландия.

[56] EU-SILC 2011, НСИ.

[57] Монетарна бедност

[58] По данни на НСИ

[59] По информация от Института за пазарна икономика

[60] Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020, EU-SILC 2011, НСИ

[61] Във връзка с поставените цели по ключови области в стратегията „Европа 2020” от изследването на доходите и условията на живот (EU-SILC) се изчислява комбиниран показател за регулярен мониторинг на напредъка на страните при изпълнение на националните подцели. Показателят включва лица, живеещи в риск от бедност, с материални лишения, и в домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност.

[62] Europe 2020 target: Poverty and social exclusion – active inclusion strategies; EC services, 2012

[63] Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012 - 2020)

[64] По данни на НСИ от националното преброяване през 2011 г, 55.4% от самоопределилите се като роми лица живеят в градовете.

[65] Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, ратифицирана от България на 26.01.2012 г.

[66]Източник: НСИ

[67]Швеция, Финландия, Дания, Австрия, Унгария и Словакия – шестте най-близки до България държави от ЕС по население

[68] Използвана е класификацията на технологична интензивност на Евростат. В тази част от анализа под високотехнологично производство се разбира високо и средновисокотехнологично производство, а под нискотехнологично: ниско и среднонископромишлено производство.

[69] Швеция, Финландия, Дания, Австрия, Унгария и Словакия – шестте най-близки до България държави от ЕС по население

[70] 2.5% от микропредприятията в България при 10% средно за ЕС и 29% при МСП при 59% средно за ЕС по данни от SBA Fact Sheets 2012

[71] Национална програма за развитие: България 2020“, стр. 267

[72] „Висше образование и рейтингова система на висшите училища в България: състояние, проблеми и перспективи“, Институт за изследване на обществата и знанието (Ноември, 2012 г., БАН).

[73] Анализ на състоянието и факторите за развитие на МСП в България 2011-2012 г., ИАНМСП, София, 2012 г.

[74] Изследване на предприемачеството и перспективите за развитие на иновациите в МСП, 2012-2013 г. на ИАНМСП, София, 2013 г.

[75] Към 31.12.2011 г. само 20,74 % от средствата по ОПРКБИ 2007-2013 са сертифицирани (Годишен доклад за изпълнението на ОПРКБИ за 2011 г.), а към 31.12.2010 г. са само 17.32 % (Годишен доклад за изпълнението на ОПРКБИ за 2010 г.)

[76] Данни по SBA Fact Sheets 2012

[77] За сравнение във Финландия са 109; по данни на Европейското патентно ведомство

[78] По данни на НСИ

[79] В т.ч. комуникационни мрежи високопроизводителни компютри, ГРИД мрежи, центрове за съхранение на данни и др.

[80] организация с нестопанска цел, която осигурява достъп на университети и научни организации до европейски и световни изследователски мрежи, чрез високоскоростна информационна инфраструктура

[81] предоставя изчислителни ресурси и услуги за провеждане на НИРД в области като изчислителна химия, изследване на наноструктури, молекулярна и клетъчна биология, фармация, медицина, опазване на околната среда и климатични промени, индустрия, финанси и др.

[82] <http://www.mtitc.government.bg/page.php?category=604&id=5985>

[83] <http://www.mtitc.government.bg/page.php?category=505&id=4580>

[84] <http://www.mtitc.government.bg/page.php?category=619&id=7390>

[85] <http://www.mtitc.government.bg/page.php?category=619&id=7391>

[86] Broadband coverage in Europe in 2012; Mapping progress towards the coverage objectives of the Digital Agenda; A study prepared for the European Commission DG Communications Networks, Content & Technology

[87] Визират се „предимно селските райони” на ниво областите (NUTS3) идентифицирани като такива по типологията на ЕК от 2010

[88] http://www.mtitc.government.bg/upload/docs/Analisis_shirokolentov_internet_2014_02_06.pdf

[89] Аналитичен доклад на Световната банка - Принос към Стратегията за интелигентна специализация в областта на научните изследвания и иновациите: развитие на цифровия дневен ред

[90] Из Анализ на резултатите за напредъка в изпълнението на България в рамките на ЦПЕ към юни 2013 г. http://www.mtitc.government.bg/upload/docs/DAE_report_june_09_08_13.pdf

[91] Аналитичен доклад на Световната банка - Принос към Стратегията за интелигентна специализация в областта на научните изследвания и иновациите: развитие на цифровия дневен ред

[92] Включително и внедряването на ИКТ продукти, процесни и организационни иновации или такива свързани с подобряването на енергийната ефективност в предприятията от другите икономически сектори.

[93] Евростат. В частта селско стопанство на БДС се включват растениевъдство и животновъдство, докато в ХВП са включени храни, напитки и тютюневи изделия.

[94] Източник: МЗХ, Агростатистика, БАНСИК (Българска анкета за наблюдение на селскостопанската и икономическа конюнктура) 2012.

[95] По данни на Евростат и на отдел „Агростатистика” към МЗХ на основание наблюдение на използваемостта на земята БАНСИК

[96] Р. Попов (2011). „Средносрочни приоритети на селскостопанската политика на България”. Авангард прима. София

[97] <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>

[98] НСИ. Статистически годишници 2008 - 2012

[99] Публикации на отдел „Агростатистика” на МЗХ за ПЗС в България 2003 и 2010 и структура на земеделските стопанства 2005 и 2007

[100] Попов, Р., Б. Иванов (2012). „Българското земеделие и очаквани резултати от предложените промени в ОСП”. Авангард прима, София, стр.100

[101] Д. Митова „Анализ и оценка на влиянието на ОСП на ЕС и на националната аграрна политика върху биологичното земеделие” в Планов проект на ИАИ към ССА „Ефекти от прилагане на ОСП на ЕС върху земеделието и ХВП” 2011-2012 г.

[102] Публикации на отдел „Агростатистика” на МЗХ за ПЗС в България 2003 и 2010

[103] Публикации на отдел „Агростатистика” на МЗХ за ПЗС в България 2010

[104] Р. Попов (2011). „Средносрочни приоритети на селскостопанската политика на България”. Авангард прима. София

[105] Източник: Напоителни системи – ЕАД гр. София: www.irrigationsystems.bg

[106] Евростат <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>

[107] Ц. Ковачева „Въздействие на европейската интеграция и политика върху развитието на отрасъл ХВП” в Планов проект на ИАИ към ССА „Ефекти от прилагане на ОСП на ЕС върху земеделието и ХВП” 2011-2012 г.

[108] НСИ.

- [109] ИАГ, Анализ на изпълнението на Стратегическия план за развитие на горския сектор 2007 – 2011 г.; http://www.iag.bg/data/docs/Analiz_Str.plan2007-2011.pdf
- [110] ИАГ, Анализ на изпълнението на Стратегическия план за развитие на горския сектор 2007 – 2011 г.; http://www.iag.bg/data/docs/Analiz_Str.plan2007-2011.pdf
- [111] ИАГ, Анализ на изпълнението на Стратегическия план за развитие на горския сектор 2007 – 2011 г.; http://www.iag.bg/data/docs/Analiz_Str.plan2007-2011.pdf
- [112] Национална стратегия за развитие на горския сектор в България за периода 2013 -2020 г.
- [113] по данни от Междинна оценка на Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство” на Република България (2007 – 2013 г.) Окончателен доклад
- [114] по данни от Националната програма за събиране, управление и използване на данни в сектор „Рибарство“
- [115] според регистъра на Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултура
- [116] по данни от доклада за наличието на свръхпроизводство на аквакултури в Република България във връзка с прилагането на чл. 28, ал. 5 от Регламент 1198/ 2006 на Съвета от 27 юли 2006 година за Европейския фонд за рибарство за 2012 г.
- [117] по данни от Годишния доклад за изпълнение на ОПРСР (2007-2013) за 2011 г.
- [118] По данни на Министерство на регионалното развитие, включени в проект на Стратегия за развитие на пътната инфраструктура в Република България 2014-2020 г., от месец февруари 2013 г.
- [119] Данните за товарооборота на морските и речни пристанища са на НСИ - вж. тук: <http://www.nsi.bg/otrasal.php?otr=6>
- [120] Стратегия за развитие на транспортната система на Република България до 2020 г.
- [121] Стратегия за развитие на транспортната система на Република България до 2020 г.
- [122] Стратегията на ЕС за Дунавския регион
- [123] Решение № 269 от 7 май 2014 г

- [124] МОСВ, Информация за дейността на Националната автоматизирана система за мониторинг на качеството на атмосферния въздух относно качеството на атмосферния въздух през 2011 г.
- [125] Енергийна стратегия на Република България до 2020 г.
- [126] Съгласно доклад на Главна дирекция „Регионална политика“ на ЕК, „Measuring the quality of government and subnational variation“, DG REGIO, 2010
- [127] Доклад за глобалната конкурентоспособност 2012 – 2013, Световен икономически форум
- [128] http://www.mtict.government.bg/upload/docs/2014-03/StrategiaRazvitieEU_RBulgaria_2014_2020.pdf
- [129] http://www.mtict.government.bg/upload/docs/2014-06/Patna_Karta_30042014.pdf
- [130] Съгласно доклад на Световната банка - България: административни пречки пред бизнеса на общинско ниво, 2013 г.
- [131] Изследване на Transparency International, водеща международна неправителствена организация за противодействие на корупцията – граници на индекса: от 0 (високо ниво на корупция) до 100 (ниско ниво на корупция) пункта
- [132] Данни от Индекс за устойчивост на НПО за 2012 г. на Американската агенция за международно развитие
- [133] По данни от Докладите за състоянието на администрацията.
- [134] По данни от Доклада за състоянието на администрацията за 2012 г.
- [135] По данни от Доклада за състоянието на администрацията за 2012 г.
- [136] Допълнителна информация относно административен капацитет по отношение на средствата от ЕСИФ и възможности за намаляване на административна тежест се съдържа в части 2.5. и 2.6.
- [137] Стратегически доклад на Република България за 2012 г.
- [138] Непосредствено след присъединяването бяха предприети поредица значими стъпки, сред които изменения на Конституцията, нов Закон за съдебната власт, нов ГПК, нов АПК и изменения на НПК

[139] Доклад на Комисията до Европейския парламент и Съвета относно напредъка на България по механизма за сътрудничество и проверка, 2012 г.

[140] В тези области ВСС се подпомага от независимия съдебен Инспекторат, от председателите на съдилищата и от българската институция за обучение на магистрати — Националният институт на правосъдието.

[141] Съвет на Европа: Надзор за изпълнението на решенията на ЕСПЧ, Годишен доклад за 2011 г. (Supervision of the Execution of Judgments and Decisions of the ECHR, Annual Report 2011), на интернет адрес:
http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/execution/Source/Publications/CM_annreport2011_en.pdf).

[142] Решение на МС № 326 от 21 май 2014 година за одобряване на пътна карта за 2014 г.:
http://pris.government.bg/prin/document_view.aspx?DocumentID=KFBxbw0lDuQidfskftQokw==

[143] The EU Justice Scoreboard 2014. В този процес на реформа националните правосъдни системи играят важна роля за възстановяване на доверието и възобновяване на растежа.

[144] Регионален годишник 2012

[145] Всички данни за населените места, размера и структурата на населението в селските райони са изчисления според обхвата на селските райони, въз основа на данни от Преброяване на населението 2011, освен ако не е посочено конкретно друго.

[146] Всички данни за размера и структурата на населението са от Преброяване на населението 2011, освен ако не е посочено конкретно друго.

[147] Източник: ЕВРОСТАТ

[148] Източник: ЕВРОСТАТ

[149] Ширококолов достъп в Европа през 2011

[150] Неактивни, които са различни от групата на „учащите”. При учащите ползването на интернет е 96,2%.

[151] Национална стратегия за развитие на устойчив туризъм 2009-2013 г.

[152] World Travel & Tourism Council, Travel & Tourism Economic Impact 2012 Bulgaria

[153] http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/index_en.htm

[154] на Birkenhauer

[155] Стратегията Европа 2020 задава рамката за постигане на интелигентен, приобщаващ и устойчив растеж на ниво ЕС. На базата на тази стратегия, отчитайки специфичните предизвикателства пред националните икономики, всички държави-членки на ЕС разработват Национални програми за реформи, в които определят своите приоритети и цели, както и мерки за тяхното постигане. Европейският семестър е общият механизъм за координация на политиките за растеж и заетост в съответствие със стратегия Европа 2020.

[156] Член 9 от Регламент 1303/2013

[157] Член 18 от Регламент 1303/2013

[158] Приета с Протокол № 47.61 на Министерския съвет от 19.12.2012 г.

[159] Инструмент при разработването на НКПР е географската информационна система с предложената структурирана база гео-пространствени данни, която се използва за анализи, проверка на модели, оценка на териториите и центровете и визуализация на резултатите

[160] ЕСИФ ще бъдат съ-финансирани в съответствие с действащото законодателство, като се използват в съответствие с принципите на допълняемостта и съфинансирането. За всички инвестиционни приоритети и мерки, за които ЕСИФ не могат да бъдат използвани, или не са достатъчни, ще бъде необходимо да се използват национални средства, или частни фондове, под формата на капиталови инвестиции или заеми и т.н.

[161] НПР: България 2020 – Глава 2.2.

[162] По данни на МФ 62.9% за 2011 г. и за 2012 г. – 63%

[163] По предварителни данни на НСИ.

[164] идентифицирани в Националната програма за реформи 2011-2015 г.

[165] Препоръка 2 на Съвета относно Националната програма за реформи на България за 2013 г. и за представяне на становище на Съвета относно Конвергентната програма на България 2013 – 2016 г.

[166] Препоръка 3 на Съвета относно Националната програма за реформи на България за 2014 г. и за представяне на становище на Съвета относно Конвергентната програма на България 2014 – 2017 г.

[167] Национална стратегия за младежта 2010 – 2020 г.

[168] Дългосрочната стратегия за заетост на хората с увреждания 2011 – 2020 г.

[169] Собствени изчисления на база данните на Агенцията по заетостта за регистрираните безработни лица към 31.12.2013 г. и данните на НСИ за населението към 31.12.2013 г. по възраст и области

[170] Препоръка 3 на Съвета относно Националната програма за реформи на България за 2014 г. и за представяне на становище на Съвета относно Конвергентната програма на България 2014 – 2017 г.

[171] Национална програма за реформи на Република България 2011 г.

[172] Сред населението на възраст 20-64 г.

[173] Препоръка 3 на Съвета относно Националната програма за реформи на България за 2014г. и за представяне на становище на Съвета относно Конвергентната програма на България 2014 – 2017 г.

[174] Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020, Националната концепция за насърчаване на активния живот на възрастните хора в България (2012-2030 г.), Националната стратегия за демографско развитие на населението в България (2012-2030 г.), Проект на Национална стратегия за дългосрочна грижа, Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012 - 2020), Национална стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България” (2010). България е ратифицирала и КООНПХУ.

[175] Преосмисляне на образованието: инвестиране в умения за постигане на по – добри социално – икономически резултати СОМ(2012) 669 final, 20.11.2012 г.

[176] В съответствие със Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система /2013-2020/

[177] Препоръка 4 на Съвета относно Националната програма за реформи на България за 2014 г. и за представяне на становище на Съвета относно Конвергентната програма на България 2014 – 2017 г.

[178] Препоръка 4 на Съвета относно Националната програма за реформи на България за 2014 г. и за представяне на становище на Съвета относно Конвергентната програма на България 2014 – 2017 г.

- [179] Препоръка 4 на Съвета относно Националната програма за реформи на България за 2014 г. и за представяне на становище на Съвета относно Конвергентната програма на България 2014 – 2017 г.
- [180] Проект на Доклад за Стратегията за интелигентна специализация, февруари 2013 г., Световна банка и работен вариант на Стратегията за интелигентна специализация, финализирането на която се координира от МИЕ
- [181] Съгласно Национална стратегия за насърчаване на МСП 2014-2020
- [182] Иновациите се разглеждат в отделен под-приоритет
- [183] Проектът е цитиран в Guidance on the Implementation of the Integrated Maritime Policy through ESI Funds 2014-2020 на ЕК от 01.07.2013 г.
- [184] Препоръка 5 на Съвета относно Националната програма за реформи на България за 2014 г. и за представяне на становище на Съвета относно Конвергентната програма на България 2014 – 2017 г.
- [185] Препоръка 5 на Съвета относно Националната програма за реформи на България за 2013 г. и за представяне на становище на Съвета относно Конвергентната програма на България 2013 – 2016 г.
- [186] Ако центровете за технологичен трансфер докажат, че могат да са успешни за повишаване на ефективността на дейностите за комерсиализация на технологиите в България, ще продължат да бъдат подпомагани.
- [187] включително в селските райони
- [188] Приет с РМС № 435/2014 г.
- [189] Препоръка 7 на Съвета относно Националната програма за реформи на България за 2013 г. и за представяне на становище на Съвета относно Конвергентната програма на България 2013 – 2016 г.
- [190] с възможно финансиране чрез механизма за „Свързване на Европа”
- [191] За прилагането на мулти-секторен подход към ползването на средства по ЕСИФ в областта на околната среда и климатичните промени, са разработени „Насоки за интеграция на политиката по околна среда и политиката по изменение на климата във фондовете за КП, ОСП и ОПР за периода 2014-2020 г.”

[192] Съгласно чл. 17 от Директива 92/43/ЕИО за местообитанията и чл. 12 от Директива 2009/147/ЕО за опазване на дивите птици

[193] Идентифицирани в Социално-икономически анализ на ОПРР 2014-2020 bgregio.eu

[194] Идентифицирани като фактори за растеж 1 и 3 от Националната програма за реформи.

[195] Препоръка 5 на Съвета относно Националната програма за реформи на България за 2014 г. и за представяне на становище на Съвета относно Конвергентната програма на България 2014 – 2017 г.

[196] Препоръка 5 на Съвета относно Националната програма за реформи на България за 2014 г. и за представяне на становище на Съвета относно Конвергентната програма на България 2014 – 2017 г.

[197] Препоръка 5 на Съвета относно Националната програма за реформи на България за 2014 г. и за представяне на становище на Съвета относно Конвергентната програма на България 2014 – 2017 г.

1.2. Обобщение на предварителните оценки на програмите или на ключовите констатации от предварителната оценка на споразумението за партньорство, когато последната оценка е извършена от държавата членка по нейна собствена инициатива

Възприетият подход на ниво Споразумение за партньорство е за извършване на самостоятелна предварителна оценка на документа. Препоръките на оценителя са предоставяни в процеса на подготовка на документа с цел подобряване на неговото качество, като докладът е отразен в настоящия вариант на Споразумението за партньорство[1].

Оценката е фокусирана върху кохерентността на документа (вътрешно и външно съответствие); обвързаност със стратегия Европа 2020 и с националните стратегически документи; съответствие с приложимите регламенти и с принципите на партньорство, многостепенно управление, насърчаване на равенството между мъжете и жените и устойчивото развитие; реалистичност на целите, адекватност на приоритетите за изпълнението им и наличие на административни и финансови ресурси за реализацията им. На тази база са предложени, където е приложимо, подобрения на качеството, съгласуваността, ефективността и партньорското участие, като са взети предвид и функционирането на Работната група за разработване на Споразумението за партньорство[2].

Оценката е извършена по всички раздели на СП, като основните препоръки са представени по-долу:

Релевантност:

Външна обвързаност: проектът на Споразумението се основава на целите, които ЕК и България ще се стремят да постигнат до 2020 г., постигнато е съответствие с приложимите нормативни изисквания, връзката на СП с ОСР, целите и приоритетите на стратегията Европа 2020, ННР: България 2020, ННР, Специфичните препоръки на съвета 10 юли 2012 г., и от 29 май 2013 г., както и други свързани документи. Постигнато е съответствие във висока степен и с националните секторни стратегически документи, като една част от тях бяха в процес на допълване и финализиране едновременно с подготовката на СП. Общият извод е, че СП и неговите части са обвързани, частите, в които липсва обвързаност са свързани с незавършеността на някои секторни стратегически документи (например стратегията за интелигентна специализация).

По отношение на **вътрешната съгласуваност**, беше изследвано дали са идентифицирани нуждите и предизвикателствата, изведени ли са ясно приоритетните потребности в аналитичната част на СП, определени ли са основните нужди на целевите групи, и степента на обосновка на целите съобразно съществуващите нужди. Беше направен анализ и на финансовото разпределение по тематични цели и обвързаността с целите на стратегията. Вътрешната обвързаност е многократно подобрена и проследима в процеса на изготвяне на СП. Оценката посочва възможни области за подобряване на вътрешното съответствие между аналитичната и стратегическата част – виж препоръките по-долу. Подобрена е обосновката на избраните тематични цели, като са конкретизирани очакваните резултати. Възприети са препоръките на оценителя за по-голямо фокусиране в някои под-приоритети (напр. здравеопазване, образование, социално включване).

Предвидените области на интервенция по под-приоритети са в значителна част ясни и уместни, адресиращи приоритетни нужди. Това, което допълнително ще подобри обвързаността, е да се направи по-ясна приоритизация на нуждите. В идентифицираните нужди има и такива, които няма да бъдат адресирани с финансиране от ЕСИФ, а по допълващ начин, като това е разяснено в Раздел 2, част 2.1. на СП.

Основната част от препоръките на оценителя са по посока адекватно адресиране на идентифицираните нужди в отделните сектори и приоритети с цел пълно съответствие на аналитичната и стратегическа част на документа. По съществените от тях са:

Приоритет 1: Образование, заетост, социално включване и здравеопазване за приобщаващ растеж

В областта на образованието анализът на предизвикателствата и нуждите е допълнен съобразно предходни препоръки за разглеждане на качеството на средното и висшето образование. Това е отразено и в стратегическата част, където са допълнени текстове по отношение на професионалното, висшето и средното образование.

В този приоритет е обособен и под-приоритет: Здравеопазване, съобразно направени препоръки и в съответствие с разработваната Национална здравна стратегия.

Приоритет 2: Научни изследвания, иновации и инвестиции за интелигентен растеж

Структурата на текста е с добра степен на аналитичност. Като недостатък се откроява липсата на обективни данни, като в страната е налице сериозен проблем с информационното осигуряване в сферата на НИРД. Липсва качествен анализ на наличната инфраструктура за НИРД. Финансирането на сектора е разгледано без ясна оценка на ефективността на разходите за НИРД, особено по отношение на държавното финансиране. Единственото, на което се набляга, е делът на това финансиране спрямо БВП и това, което е заложено като цел към 2020 г.

Приоритет 3: Свързаност и зелена икономика за устойчив растеж

Свързаност и достъпност В СП ясно е посочено, че приоритет в развитието ще има ЖП транспорт, което съответства на Европейската транспортна политика като цяло. В същото време може да се засегнат някои от основните проблеми, които лимитират използването на ЖП транспорта като основен обслужващ вид транспорт на крайградските пътувания, в близост до основните урбанистични и икономически центрове. Тези проблеми са свързани с едностранчиво планиране и изграждане на ж.п. транспортната система през годините основно като транспорт, обслужващ тежката индустрия в страната, която към момента не съществува. Тяхното отразяване ще даде по-ясен фокус къде следва да бъдат насочени приоритетно бъдещите инвестиции в сектора.

Приоритет 4: Добро управление и достъп до качествени административни услуги

Анализът и стратегията са реструктурирани, като е отразено съответствието с приетата Стратегия за развитие на държавната администрация 2013 - 2020 г., както и препоръките на оценителя за фокусиране и използване на по-точна терминология.

Ефективност:

Процесът на изследване на критерия **ефективност** е свързан с реалистичността на стратегията и възможността да бъдат постигнати нейните цели, достатъчно ясно ли е изразена приоритетността по отношение на целите в стратегията, информацията относно допълняемостта, адекватността на рамката за изпълнение, както и възможността на системата за управление и координация да управлява тези процеси.

По отношение на приоритетността на стратегията е направена препоръка за по-добро открояване на приоритетността и прецизиране на вътрешното съгласуване между аналитичната (обосновка на нуждите) и стратегическата част в процеса на работа по СП, като голяма част от тези препоръки са били отразени. Рамката за изпълнение е изложена обстойно. Докладът разглежда също изпълнението на принципа за партньорство, като констатира, че изискванията на Общия регламент са изпълнени, но е добре процесите да бъдат по-задълбочени и заинтересованите страни да бъдат насърчавани за по-активно участие.

По отношение възможността да бъдат постигнати по-добри ефекти, ако се използват различни инструменти, СП разглежда възможностите за използване на финансови инструменти и инженеринг във връзка с достъпа до финансиране на МСП, включително в селските райони, мерките за ресурсна ефективност, например по ОП „Околна среда” или ОП „Региони в растеж” за финансов инженеринг от типа на JESSICA и JEREMIE.

Използването на финансови инструменти и финансов инженеринг има потенциал да доведе до по-добри резултати и по-ефективно използване на финансовата помощ от ЕС, но с изричното условие за допълване на капацитета на бенефициентите и административните структури за използването им, и също така при отчитане на нуждите на българските предприятия и научените уроци през програмен период 2007 - 2013.

Оценката открива висока степен на съответствие на целите на СП и европейските и национални документи: всички основни цели на Европа 2020 и НПР: България 2020 намират израз в стратегията на СП. Налице е приоритетността на документа и основното му съответствие с идентифицираните в аналитичната част потребности за развитие. Оценката е позитивна спрямо избрания стратегически подход, подкрепен и от финансовото разпределение на средствата от ЕСИФ – насърчаване на конкурентоспособността и иновациите, борбата с бедността и насърчаване на социалното включване, както и подкрепата на ТЦ 5 и 6. Анализът по отношение на изпълнимостта на целите, постигане на очакваните резултати и финансовия ресурс, показват по-скоро положителни макроикономически резултати.

Направена е оценка и на изпълнение на **принципа на партньорство**. Заключениета на оценителя са, че изискванията на Общия регламент са изпълнени и е създадена нормативна база, механизъм за подбор на участниците и за включването им в работата на работната група за СП. Проведена е и широка информационна кампания. Проведените от оценителя количествени и качествени проучвания показват, че бенефициентите на помощта от ЕС и НПО

са сред най-запознатите с процеса на програмиране. Направените препоръки в този смисъл са тези процеси да продължат като се цели той да бъде задълбочен в посока по-активно участие и обратна връзка от страна на всички заинтересовани страни.

Ефикасност

Оценката на ефикасността изследва дали механизмите за изпълнение гарантират, че дефинираните цели ще се постигнат с възможно най-ниски разходи; адекватна ли е структурата по изпълнение и механизмите за изпълнение, мониторинг и оценка; прекомерна ли е административната тежест и предвидени ли са мерки за намаляване на административната тежест. В този смисъл обект на оценка са частите от споразумението, свързани с административния капацитет за изпълнението на програмите, финансирани по линия на ЕСИФ, мерките за намаляване на административната тежест, оценка на системите за електронен обмен на информация и планираните дейности за осигуряване на възможност за електронен обмен на информация.

Тези части са изчерпателни, описват системите, както и планираните мерки за обезпечаване на работата им. Предлаганата структура за изпълнение е сходна на системата през програмен период 2007 - 2013, което носи по-малко рискове, гарантира устойчивост, запазване на институционалния капацитет и по-добри възможности за оптимизация и подобрения.

По отношение на административната тежест е направен задълбочен анализ и са предложени мерки, които трябва да облекчат системите за управление и контрол. В този смисъл предлаганата структура е адекватна и доказала се в процес на работа. Механизмите за координация, изпълнение, мониторинг и оценка са разгледани в контекста на частите за административен капацитет и административна тежест. В тези раздели са разгледани предлаганите промени и действия с цел повишаване на капацитета на всички звена в системата – бенефициенти и органи за управление, мониторинг и контрол със съответните предложени действия за повишаване на капацитета им.

Предложените мерки за намаляване на административната тежест са адекватни и добре структурирани, като са изложени във връзка с целия проектен цикъл – от подготовката на проекта, през оценка на проектните предложения, финансиране, изпълнение, мониторинг и контрол. Акцентът е върху реализация на мерки за намаляване на административната тежест, които са изложени и като план в Приложение №6 към СП.

Разгледани са и системите за електронен обмен на информацията, които са свързани пряко с административния капацитет и мерките за намаляване на административната тежест. Възможностите за по-широко използване на тези системи от своя страна ще бъде допълнителна гаранция за намаляване на административната тежест.

Оценителят няма съществени препоръки като тези части са напълно в съответствие на изискванията на формата на СП.

Въздействие и устойчивост

Критериите **въздействие и устойчивост** са оценени в контекста на логика на интервенцията. Предефинираните критерии за оценка (и оценителните въпроси) са използвани от оценителния екип по време на целия оценъчен процес на СП, както и при представените предварителни становища в процеса на подготовка на отделните елементи на стратегическия документ.

Териториален подход е изцяло преработен и адресиран чрез предвидените действия в Раздел 3: Интегриран подход към териториалното развитие и ВОМР. Той следва общата логика на документа и е постигнато съответствие с отчетените специфики по отношение на регионалните различия в страната. Това от своя страна обосновава предложените политики и интервенции, като същевременно подкрепя осезателно териториалния им акцент. Също така е една от предпоставките за постигането на по-добра обща фокусираност на документа и по-висока ефективност и ефикасност от неговото прилагане.

Като основен подход е предложен интегрираният подход, като са обосновани инструментите, чрез които той ще се прилага, а те отразяват в голяма степен констатациите в анализа. В новия вариант на СП, ВОМР ще бъде прилаган „отдолу-нагоре“, така че местните общности да участват активно. Този подход е много по-добре обоснован и в значителна степен подобрява качеството на стратегическия документ като цяло.

По отношение на градското развитие, основната промяна е свързана с оптимизацията на предлагания подход за разпределение на ресурсите, като е посочено че основният ресурс ще бъде насочен към градовете от нива 1,2 и 3. Това е резултат желанието да се постигне по-голяма фокусираност на интервенциите, но с оглед ограничените ресурси и значителният брой на центровете от 1 до 3 (общо 35 града) проблемът с фокусът и най-вече ефектът от интервенциите продължава да е проблематичен. Независимо от този риск, предложеният подход може да бъде оценен позитивно.

Механизми за прилагане на интегриран подход, по отношение на отделни райони и целеви групи със специфични потребности (Раздел III)

От включените текстове в представения проект на СП става видно, че към настоящия момент страната е избрала подхода да не адресира териториално специфични нужди, а по-скоро това да става към определени целеви групи от населението, които са с най-висок риск от дискриминация или изключване. В текста са отразени типичните проблеми, към които ще се насочат интервенциите, налице е и доказано съответствие с нуждите и основни стратегически и политически документи (например Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020). Рискът в случая, е да не се постигне желаната ефективност и фокусираност на интегрираните интервенции, защото без да е налице географски фокус, условността се засилва, а ефекта е трудно измерим. За съжаление обаче друг подход в настоящите условия просто е неприложим, най-вече поради липсата на географски фокус в обосноваващите стратегически документи.

Предвид факта, че оценката на въздействието и устойчивостта се изследват в дългосрочен план оценителният екип разглежда като изключително важни качеството на аналитичната и стратегическата част на документа и тяхната взаимна обвързаност. Аналитичната част от СП е разработена в съответствие с методологията и принципите на стратегическо планиране и играе ролята на обосновка на стратегическия документ. В СП ясно са изложени очакваните резултати от структурната помощ от ЕС в обосновката на избраните тематични цели за всеки от

фондовете по ОСР, по които България ще работи. Резултатите са дефинирани с оглед на постигане на целите на България, като оценителят е направил препоръки за подобряване на качеството на тези показатели, които са отчетени.

[1] Въз основа на версия юни 2014

[2] Създадена в изпълнение на Постановление №5 на Министерски съвет от 2012 г. със Заповед № Р-175 от 13 юли 2012г. на Министъра по управление на средствата от ЕС

1.3. Избрани тематични цели, като за всяка избрана тематична цел следва да се направи обобщение на основните очаквани от всеки от европейските структурни и инвестиционни фондове

С РМС 328/25.04.2012 г. са одобрени тематичните цели, чрез които България ще участва в изпълнението на Кохезионната политика, Общата селскостопанска политика и Общата политика в областта на рибарството за периода 2014-2020 г. Националните стратегически документи[1] засягат **всички единадесет тематични цели**. Идентифицирани са три типа критерии за избора на България да прилага ЕСИФ в сферите на всички 11 тематични цели: **нужди за развитие**, (нормативни) **ангажменти** като държава-членка и **потенциал** за развитие, като комбинацията от тях формира обосновката на тематичните цели за страната във връзка с възможностите за финансиране по ЕСИФ.

Тематична цел 1) Засилване на научноизследователската дейност, технологичното развитие и иновациите

Стратегически приоритет за финансиране 2) Научни изследвания, иновации и инвестиции за интелигентен растеж

Обосновка (идентифицирани слаби места)

Национален приоритет за развитие съгласно НПП: България 2020 и в съответствие с Препоръките на Съвета за НПП, 2014

Идентифицирани слаби места:

- Неадекватна институционална среда – липса на цялостни дългосрочни и специфични национални секторни политики за НИРД и иновации; недостатъчна финансова и междуинституционална подкрепа за създаване и стимулиране на иновациите и създаване и защита на интелектуалната собственост; разпокъсан административен капацитет
- Ниски и неефективни инвестиции в НИРД и иновации - нисък дял от БВП за разходи за НИРД в дългосрочен план; неефективни стимули за частния сектор да инвестира и изпълнява НИРД и иновации или да използва резултатите от НИРД на академичните среди; липса на последователни, ориентирани към постигане на националните стратегически цели механизми за разпределяне на публичните разходи
- Слабо сътрудничество на различните участници в НИРД и ниска добавена стойност на иновациите
- Човешки ресурси - липса на човешки ресурси за НИРД и иновации, в управлението на НИРД и иновациите; наличие на значително изтичане на

мозъци на високо образовани и квалифицирани специалисти от областта на НИРД; нисък социален статус и престиж на работата в областта на НИРД.

Основни области на финансиране

- Инвестиции в НИРД и иновации
- Засилване на сътрудничеството за иновации

Основни резултати

Национална цел по стратегия „Европа 2020“: разходи за НИРД като % от БВП: 1.5% за 2020 г.

ЕФРР:

- Нарастване с 31.10 % на предприятията, реализирали иновационна дейност
- 200 подкрепени предприятия, които си сътрудничат с научни организации /други предприятия
- подкрепено развитието на технологични паркове, центрове за върхови постижения и центрове за компетентност
- 20 Подкрепени клъстери за иновации
- 3 подкрепени лаборатории
- 30 % разходи за НИРД на предприятията, обхванати от програмата за бизнеса
- 150 изследователи в подпомогнатите от програмата за бизнеса организации

ЕЗФРСР:

- 20 подкрепени Оперативни групи за Европейско партньорство за иновации за селскостопанска производителност и устойчивост

Тематична цел 2) Подобряване на достъпа до информационни и комуникационни технологии и тяхното използване и качество

Стратегически приоритет за финансиране 2) Научни изследвания, иновации и инвестиции за интелигентен растеж

Обосновка (идентифицирани слаби места)

Национален приоритет за развитие съгласно НПП: България 2020 и в съответствие с Препоръките на Съвета за НПП, 2013

Идентифицирани слаби места:

- Ниски нива на достъп до информационни и комуникационни технологии, недостатъчен достъп до широколентови мрежи, особено за определени географски райони и целеви групи в неравностойно положение
- Като цяло ниски нива на използване на Интернет от населението и малките и средни предприятия
- Недостатъчно навлизане на цифрови услуги, неадекватна и недиверсифицирана по подходящ начин доставка на ИКТ продукти

Основни области на финансиране

- Подобряване достъпа до информационни и комуникационни технологии

Основни резултати

ЕЗФРСР

- Увеличен дял на селските райони с достъп до и използващи качествени ИКТ

Тематична цел 3) Повишаване на конкурентоспособността на малките и средни предприятия и на селскостопанския сектор (за ЕЗФРСР), и на сектора на рибарството и аквакултурите (за ЕФМДР)

Стратегически приоритет за финансиране 2) Научни изследвания, иновации и инвестиции за интелигентен растеж

Обосновка (идентифицирани слаби места)

Национален приоритет за развитие съгласно НПП: България 2020 и в съответствие с Препоръките на Съвета за НПП, 2014

Идентифицирани слаби места:

- Ниско ниво на инвестиции (финансови и човешки ресурси)
- Недостатъчна възможност за модернизиране
- Недостатъчна възможност бързо да се адаптират най-добрите практики в индустрията
- Недостатъчна степен на преход към зелени и ресурсно-ефективни производствени технологии
- Висока степен на излагане на природни рискове, включително промените в климата (селско стопанство, рибарство и аквакултури)
- Прекомерна административна тежест;
- Ограничен достъп до международните пазари
- Сива икономика, която нарушава конкурентоспособността

Основни области на финансиране

- Инвестиране в развитие и интернационализация на предприятия, селскостопански и горски стопанства, рибарство и аквакултури за диверсификация на икономическите дейности и подкрепа на бизнеси, създаващи конкурентно предимство за България и сектора;
- Инвестиране в подобряване на бизнес средата

Основни резултати

ЕФРР

- Увеличение на предприемаческата активност с 10.2% към 2023 г.
- Повишаване на обема на износа на стоки и услуги, реализиран от МСП с 6,82 млрд. евро към 2023 г.
- 60 подкрепени клъстера
- 200 МСП, участвали в промоционални дейности
- 600 сертификата, въведени в подкрепените МСП
- 2 235 подкрепени проекта за растеж и експорт
- 10 % дял на износа в общия оборот на подкрепените предприятия

ЕЗФРСР

- Изграждане и рехабилитация на напоителни съоръжения и отводнителни системи в приоритизирани райони
- Ръст на производителността в аграрния сектор за удовлетворяване на вътрешното търсене на селскостопанска продукция
- подпомагане на инвестициите в около 4 700 земеделски стопанства
- навлизане в земеделието на 1 600 млади стопани
- 650 стопанства включени в мерки за коопериране

- Увеличена брутна добавена стойност от сектора „Рибарство и аквакултури”

Тематична цел 4) Подкрепа за преминаването към нисковъглеродна икономика във всички сектори

Стратегически приоритет за финансиране 3) Свързаност и зелена икономика за устойчив растеж

Обосновка (идентифицирани слаби места)

Национален приоритет за развитие съгласно НПП: България 2020 и в съответствие с Препоръките на Съвета за НПП, 2014

Идентифицирани слаби места:

- Ниска енергийна ефективност в МСП, административни сгради на държавната и общинска администрация, многофамилните жилищни сгради в градовете
- Значителен потенциал за използване на енергия от възобновяеми източници, но все още слабо реално използване
- Недостатъчни дейности за развитие, трансфер и печеливш маркетинг на иновациите с ниски въглеродни емисии в средносрочен и дългосрочен план
- Нарастване дела на личните автомобили в градските превози поради липса на други алтернативи за придвижване и проблеми със задръстванията в по-големите градове
- Ниско качество на услугите на градския транспорт, включително остарял подвижен състав, който не отговаря на нормативните изисквания за въглеродни емисии и недостатъчна достъпност до услугите на градския транспорт за хора с увреждания

Основни области на финансиране

- Подкрепа за енергийната ефективност в сектори индустрия, услуги, транспорт, селско стопанство, рибарство и аквакултури, домакинства;
- Увеличаване използването на източници на възобновяема енергия за собствено потребление;
- Инвестиции в намаляване на емисиите от парникови газове;

- Развиване на екологосъобразни транспортни системи и насърчаване на устойчива градска мобилност, включително интермодална

Основни резултати

Национални цели по стратегия „Европа 2020“:

- Дял на енергията от ВИ в брутното крайно потребление на енергия: 16 % за 2020 г (спрямо 13.5% за 2010 г.)

ЕФРР

- Намаляване на енергийната интензивност на икономиката с минимум 5 кг.н.е на 1000 евро/ БВП до 2023 г.
- 130 000.00 MWh реализирани енергийни спестявания в предприятията
- 40 000,00 тонове CO₂ екв. намаление на емисиите на парникови газове
- Намалено крайното потребление от жилищни, публични и търговски сгради
- Намалени въглеродни емисии въз основа на преобладаващ дял на използване на устойчив транспорт в градовете
- Увеличен дял на пътуванията с обществения градски транспорт
- повишаване на броя пътувания с метро транспорт на 105 000 000 броя/год.

ЕЗФРСР

- 300 000 ха. подпомогната земеделска площ, допринасяща за опазване на биоразнообразието.
- 60 000 ха. подпомогната земеделска площ, допринасяща за подобряване управлението на водите, торовете и пестицидите.

ЕФМДР

- Увеличен дял на предприятията с нисковъглеродни производства и увеличена енергийна ефективност в рибарските дейности, аквакултурите и преработката

Тематична цел 5) Насърчаване на адаптацията към изменението на климата и превенцията и управлението на риска

Стратегически приоритет за финансиране 3) Свързаност и зелена икономика за устойчив растеж

Обосновка (идентифицирани слаби места)

Национален приоритет за развитие съгласно НПП: България 2020

Идентифицирани слаби места:

- Отражение на изменението на климата върху: питейно водоснабдяване, селско стопанство, горско стопанство, туризъм, рибарство и аквакултури, потреблението на енергия, свързаните услуги, които определят икономическия потенциал и качеството на живот
- Значителни рискове, свързани с изменението на климата - повишена честота на бедствията, засушаване, намаляване годността на културите, навлизане на инвазивни видове и разпространението на атипични инфекциозни заболявания, мащабни свлачищни, срутищни, абразионни, ерозионни и други неблагоприятни геодинамични процеси
- Неадекватни мерки за управление на риска, в т.ч. анализ и оценка на риска от природни бедствия, неразвити системи за ранно предупреждение, както и инфраструктурна свързаност за взаимодействие на органите в централната и местна власт

Основни области на финансиране

- Инвестиционни дейности за превенция и управление на риска от изменението на климата
- Обществена политика и изграждане на административен капацитет за адаптиране към изменението на климата

Основни резултати

ЕФРР и КФ:

- Намален риск от свлачища, наводнения и засушаване
- Изграден Национален център за управление на водите в реално време
- Изграден капацитет за провеждане на ефективна и ефикасна политика в областта на адаптиране към измененията на климата, превенцията и управлението на риска
- Изпълнение на целите за намаляване на емисиите на парникови газове съгласно европейското законодателство

ЕЗФРСР:

- Създадени и развити култури, устойчиви на климатичните промени
- Увеличен дял на земеделските земи под агроекологични практики
- Намален риск от наводнения и засушаване

Тематична цел 6) Съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност

Стратегически приоритет за финансиране 3) Съвръзаност и зелена икономика за устойчив растеж

Обосновка (идентифицирани слаби места)

Национален приоритет за развитие съгласно НПП: България 2020

Идентифицирани слаби места:

- Недостатъчни усилия и инвестиции в дейности за опазване на околната среда (основно в секторите за управление на водите и отпадъците)
- Липса на подходящи мерки на национално равнище и на равнище общини за управление на отпадъците, оползотворяване и рециклиране на битови и строителни отпадъци
- Високо ниво на биоразградими битови отпадъци, обезвреждани чрез депониране
- Влошено качество на въздуха
- Липса на стимули за опазване на биологичното разнообразие
- Липса на екстензивен бизнес и дейности, процеси и продукти за повишаване на ефективността на ресурсите
- Ниско качество на градската среда и благоустройството в градовете
- Нужда от опазване на природното и културно наследство при наличие на уникални недвижими културни ценности

Основни области на финансиране

- Инвестиции в управлението на водите
- Инвестиции в управлението на отпадъците
- Инвестиции в ограничаване на вредното влияние върху околната среда, включително в населените места;

- Инвестиции за защита на биоразнообразието и природните ресурси;
- Мерки за насърчаване на опазването, рационалното и отговорно използване на ресурсите
- Мерки за опазване на културното наследство

Основни резултати

Национални цели по стратегия „Европа 2020“:

- Повишаване на енергийната ефективност с 25% до 2020 г.

ЕФРР и КФ

- Подобро състояние по физико-химични показатели и/или биологично състояние на водните тела (35 бр. водни тела)
- Изградени инсталации за събиране и третиране на отпадъчни води от населени места в приоритизираните райони
- Увеличаване на броя жители с достъп до подобро пречистване на отпадъчните води с 1 130 000 е.ж.;
- Увеличаване на броя жители с достъп до подобро водоснабдяване с 220 000
- Намалено образуване на отпадъци и повишена повторна употреба и рециклиране – с 68% до 2023 г.;
- Осигурена информация за подобряване на управлението на водите, вкл. подобряване на системите за мониторинг и информационните системи
- Извършени проучвания и оценки за състоянието на водите и значимите въздействия от човешката дейност върху тях
- Намаляване на замърсяването на водите от индустрията
- Повишен дял на производство на енергия чрез използване на отпадъци
- Изпълнени дейности за постигане на целите на НПРД за Натура 2000
- 61.47% от видовете и 87.05 % от местообитанията с подобро природозащитно състояние;
- Завършен конкурентноспособен туристически продукт, базиран на изведени приоритетни туристически обекти
- Подобро околна среда и качество на атмосферния въздух, включително и в населените места;
- Намалени емисии на ФПЧ10/NOx;
- Повишени нетни годишни приходи от международен туризъм

ЕЗФРСР:

- Постигнат ръст в биологичното земеделие на база подобро качество на околната среда и природните ресурси

- Подобряване на водоснабдяването на населението и доизграждане на инфраструктура за пречистване на отпадъчните води в селските райони
- Подобряване на управлението на водите на 60 хил. ха. земеделски земи
- Опазване на биоразнообразието на 304 хил. ха земеделска земя и 24.5 хил. ха горски територии
- Намаляване употребата на вода за напояване чрез рехабилитация на напоителни съоръжения с цел намаляване на водните течове от първичната и вторична напоителна инфраструктура.

ЕФМДР:

- Създадени условия за екологично устойчиво рибарство; прекратени изхвърляния; постигнат максимален устойчив улов и намалено негативно въздействие от дейности в сектор „Рибно стопанство” върху околната среда
- Реконструирана рибарска инфраструктура
- Изпълнени дейности за постигане на целите на НПРД за Натура 2000

Тематична цел 7) Насърчаване на устойчивия транспорт и премахване на участъците с недостатъчен капацитет във всички ключови мрежови инфраструктури

Стратегически приоритет за финансиране 3) Свързаност и зелена икономика за устойчив растеж

Обосновка (идентифицирани слаби места)

Национален приоритет за развитие съгласно НПП: България 2020 и в съответствие с Препоръките на Съвета за НПП, 2013

Идентифицирани слаби места:

- Участъци с недостатъчен капацитет и остаряло състояние на транспортната инфраструктура
- Недостатъчна свързаност на основната ТЕН-Т мрежа и прилежащите мрежи
- Небалансирано разпределение на железниците в България при остарели оперативни и технически параметри на железопътната инфраструктура, включително незадоволително състояние на подвижния състав
- Ограничен пренос на товари
- Незадоволително общото техническо състояние на пристанищната инфраструктура

- Недостатъчни интермодални терминали
- Висока смъртност поради пътнотранспортни произшествия и липса на мерки за осигуряване на достъп на хора с увреждания до транспортните услуги
- Прекалена зависимост от един източник на доставка на природен газ и неизпълнение на стандарта за инфраструктура n-1

Основни области на финансиране

- Инвестиране в TEN-T коридори с качествени и оперативно съвместими системи за транспорт и свързаност с TEN-T мрежата, включително интермодални връзки
- Развиване на екологосъобразни транспортни системи и насърчаване на устойчива регионална мобилност
- Изграждане на междусистемни газови връзки в рамките на TEN-E, и по-специално със Сърбия

Основни резултати

Задължителна цел: 10% дял на енергията от възобновяеми източници в транспорта към 2020 г.

ЕФРР:

- Постигнат преобладаващ дял на използване на устойчив транспорт спрямо общия
- Изградена инфраструктура за интермодален и интероперативен транспорт
- Увеличаване на интермодални транспортни единици (ITU) превозени с железопътен и воден транспорт с 20% спрямо базовата стойност от 2011г.
- Подобрена свързаност на TEN-T мрежа с републиканската пътна мрежа
- Увеличен товаропоток
- Повишен дял на отсечките от „основната” и „разширената” Транс-европейска железопътна мрежа на територията на страната, оборудвани с модерни системи за сигнализация и телекомуникация
- Създаване на условия за физическо функциониране на регионалния газов пазар в югоизточна Европа и диверсификация на доставките на природен газ за България
- Повишаване стойността на стандарта за инфраструктура n-1

КФ:

- подобрена интеграция на националната пътна мрежа в тази на ЕС, както и подобряване на връзките със съседните страни
- повишено качество на железопътната инфраструктура по „основната” и „разширената” Транс-европейска железопътна мрежа на територията на страната
- Насищане на пътната инфраструктура до <50%

Тематична цел 8) Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила

Стратегически приоритет за финансиране 1) Образование, заетост, социално включване и здравеопазване за приобщаващ растеж

Обосновка (идентифицирани слаби места)

Национален приоритет за развитие съгласно НПП: България 2020 и в съответствие с Препоръките на Съвета за НПП, 2014

Идентифицирани слаби места:

- Нисък и намаляващ достъп до заетост
- Ниска производителност на труда в сравнение със средната за ЕС
- Квалификация на работната сила, недостатъчно съответстваща на потребностите на бизнеса и икономиката
- Нисък дял на заетите и безработните, участващи във форми на УЦЖ спрямо средното за ЕС
- По-високо равнище на безработица спрямо средното за ЕС
- По-висок дял на младежката безработица от средния за ЕС
- Високо равнище на безработица сред уязвимите групи (над 50% при ромите)
- Високото ниво на отпадналите от училище ученици, което възпроизвежда потенциално безработни
- Необходимост от допълнителни условия за удължаване на активния трудов живот на по-възрастните хора

Основни области на финансиране

- Подкрепа за достъп до заетост за търсещите работа и неактивните хора с ефективни инициативи, подобряване на качеството на работната сила
- Интегриране на младите хора, които нито учат, нито работят, на пазара на труда

Основни резултати

Национални цели по стратегия „Европа 2020“:

- Заетост сред населението на възраст 20-64 г. - 76% за 2020 г (спрямо 63.9% през 2011)
- Намаляване на равнището на безработица сред младежите 15-29 години до 7% през 2020 г.
- Постигане на заетост сред по-възрастните (55 – 64 г.) от 53% през 2020 г.

ЕСФ:

- Увеличена ефективна и устойчива заетост и повишена ефикасна производителност на труда, особено сред уязвимите групи и в районите със специфични особености

ЕЗФРСР:

- Увеличена ефективна и устойчива заетост и повишена ефикасна производителност на труда в селските райони
- 2 300 проекта за развитие на неземеделските сектори на икономиката, водещи до създаването на най-малкото 2500 работни места

ЕФМДР:

- Увеличена ефективна заетост и повишена ефикасна производителност на труда в сектора „Рибарство и аквакултури“
- Създадени работни места, повишена заетост и мобилност на работната сила извън секторите рибарство и аквакултури.

Тематична цел 9) Насърчаване на социалното приобщаване и борба с бедността и дискриминацията

Стратегически приоритет за финансиране 1) Образование, заетост, социално включване и здравеопазване за приобщаващ растеж

Обосновка (идентифицирани слаби места)

Национален приоритет за развитие съгласно НПП: България 2020 и в съответствие с Препоръките на Съвета за НПП, 2014

Идентифицирани слаби места:

- Високо и увеличаващо се ниво на бедност
- Високо равнище на хората в риск от бедност и/или социално изключване
- Бариери за достъп на групите със специални потребности и на хората в най-изостаналите региони до качествени социални, образователни и здравни услуги
- Лошо състояние на основните социални услуги в населените места
- Необходимост от прилагане на общ цялостен интегриран подход за намаляване на бедността и социалното изключване като двигател на ефективни мерки за борба с бедността и приобщаващ растеж
- Липса на социални механизми за повишаване на социалния статус на населението и рехабилитация на социалната инфраструктура
- Необходимост от подобряване на инфраструктура за социално включване
- Лошо състояние на системата за предоставяне на здравни услуги
- Влошен здравен статус на населението
- Липса на алтернативи за здравословен начин на живот, за спорт и отдих в населените места и липса на възможности за хората в неравностойно положение за активно участие в социалния живот
- Необходимост от продължаване процеса на деинституционализация

Основни области на финансиране

- Осигуряване на достъпни и качествени услуги за пълноценно социално включване и реализация на права
- Подкрепа за активно социално включване на групи със специални потребности и роми
- Подкрепа за по-добро качество и достъпност на здравните услуги
- Подкрепа за интегрирани мерки, съчетаващи дейности за подобряване жилищните условия на маргинализирани общности като ромите с такива за достъп до заетост, образование, социални и здравни услуги
- Институционално развитие за борба с бедността

Основни резултати

Национални цели по стратегия „Европа 2020“:

- Намаляване на броя на живеещите в бедност: с 260 хил. души до 2020 г.

ЕФРР:

- Намален брой на хора в институции за социални грижи
- Увеличен брой на представителите на маргинализираните групи, включително роми с подобрени жилищни условия
- Увеличен дял на модернизирани здравни заведения
- Модернизирани центрове за спешна медицинска помощ;

ЕСФ:

- 2 500 обхванати от процеса на включващо обучение деца и ученици със специални образователни потребности в системата на народната просвета;
- 100 образователни институции осигурили подкрепяща среда за включващо обучение
- Постигната устойчивост в намаляване на бедността и увеличаване на активното социално включване
- Подобрено управление и повишена ефективност на здравната система

ЕЗФРСР:

- Увеличен достъп на населението в селските райони до качествени социални услуги
- Подобрено качеството на живот и достъпа до услуги на 1 900 хил. жители на селските райони

Тематична цел 10) Инвестиции в образование, обучение и в професионална квалификация за умения и учене през целия живот

Стратегически приоритет за финансиране 1) Образование, заетост, социално включване и здравеопазване за приобщаващ растеж

Обосновка (идентифицирани слаби места)

Национален приоритет за развитие съгласно НПП: България 2020 и в съответствие с Препоръките на Съвета за НПП, 2014

Идентифицирани слаби места:

- Липсва последователна концепция, както и последователност в качеството и достъпа до образование, обучение и учене през целия живот
- Ограничен достъп до неформално обучение
- Най-нисък дял в ЕС на участие на възрастни (между 15-64 години) в различни форми на обучение
- Ограничен обхват и достъп до обучение и обучителни услуги извън големите градски центрове
- Липса на последователна политика за ученето през целия живот и придобиване на умения
- Несъответствие между предлаганото образование и потребностите на пазара на труда
- Липса на интеграция и координация между институциите в областта на образованието и науката
- Силно изоставане на България по разходи за НИРД и образование в БВП
- Лошо състояние на образователната и научната инфраструктура
- Липса на квалифицирани кадри за НИРД и иновации и капацитет за управлението им

Основни области на финансиране

- Мерки за намаляване на преждевременното напускане на училище
- Мерки за подобряване на качеството, ефективността и достъпността на висшето и равностойно на него образование
- Мерки за подобряване качеството на професионално обучение
- Развитие на обучение през целия живот
- Изграждане на капацитет и управление на човешките ресурси за научни изследвания и иновации

Основни резултати

Национални цели по стратегия „Европа 2020“:

- Дял на преждевременно напусналите образователната система: 11% за 2020 г (спрямо 12.5 % през 2012)
- Дял на 30-34 годишните със завършено висше или еквивалентно образование: 36% за 2020 г (спрямо 26.9 % през 2012)

ЕФРР:

- Увеличен дял на модернизирани образователни институции
- Изградена и модернизирана инфраструктура за образование и обучение

ЕСФ:

- 11% дял на преждевременно напусналите училище (ПНУ) от лицата на възраст между 18 и 24 г.
- 90% деца на възраст от 4 години до започване на училище, обхванати в предучилищно образование
- 1 620 000 ученици, включени в извънкласни и извънучилищни дейности
- 10% дял от финансирането за висшите училища, който се формира на база показателите от рейтинговата система към 2023 г.
- 36% дял от 30-34-годишните с висше образование
- 1.5 % неграмотни лица на възраст 15-29 г.
- 20 000 лица, валидирани знания и умения и компетентности
- 3,30 % лица на възраст 25-64 г., които участват в учене през целия живот
- 800 000 ученици обхванати от системата за кариерно ориентиране.
- 50% студенти обхванати от системата за кариерно ориентиране.

ЕЗФРСР:

- Развити и действащи практики на учене през целия живот и професионално обучение в земеделския и горския сектор, които допринасят за устойчива заетост и повишаване на производителността в аграрния сектор

Тематична цел 11) Повишаване на институционалния капацитет на публичните органи и заинтересованите страни и ефективна публична администрация

Стратегически приоритет за финансиране 4) Добро управление и достъп до качествени административни услуги

1) Образование, заетост, социално включване и здравеопазване за приобщаващ растеж

Обосновка (идентифицирани слаби места)

Идентифицирани слаби места:

- Дълго време за придобиване на лицензи от предприятията в страната
- Висока „сива икономика”
- Липса на последователни действия в прилагането на стратегията за управление на човешките ресурси в администрацията
- Дълга продължителност на съдебните дела, ниско прилагане на извънсъдебни форми за разрешаване на граждански и търговски спорове
- Недостатъчна ефективност на разходните публични политики
- Недостатъчно развитие и ниска степен на използване на услугите на електронното управление
- Необходимост от подобряване на институционалната среда за по-ефективно разходване на публични средства
- Липса на комплексно административно обслужване
- Необходимост от подобряване на капацитета на институциите да прогнозира по-добре потребностите на бизнеса от работна сила с определена квалификация, като инструмент за планиране на инвестициите в образование и обучение

Основни области на финансиране

- Инвестиции за подобряване на ефективността на администрацията и административните услуги
- Мерки за намаляване на административната тежест
- Подобряване прозрачността на съдебната система и качеството и скоростта на правораздаване
- Мерки за ефективно планиране и прилагане на публичните политики на всички нива на държавното управление
- Електронно управление и електронно правосъдие
- Подобряване на институционална и политическа рамка за насърчване на заетостта, като предпоставка за устойчив растеж и работни места

Основни резултати

ЕСФ:

- Намалено време за предоставяне на административни услуги с 50% спрямо 2013 г.
- Увеличен дял на електронизираните регистри и увеличен обмен на данни между тях с 20% спрямо 2013 г.

- Нови електронни услуги за гражданите и бизнеса на ниво транзакция – 210 към 2023 г.
- Внедрени механизми за граждански контрол – 10 към 2023 г.
- Повишена компетентност и ефективност на администрацията - увеличаване дела на служителите, включени в обучение с 10% спрямо 2012 г.
- Намаляване на средната продължителност на наказателен и граждански съдебен процес с 10% спрямо 2013 г.
- Доизграждане на системата за електронно правосъдие - дял на делата, заведени по електронен път 25% към 2023 г.

[1] Национална програма за развитие: България 2020; Национална програма за реформи; Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.

1.4. Ориентировъчен размер на разпределена подкрепа от Съюза по тематични цели на национално равнище за всеки от европейските структурни и инвестиционни фондове, както и общия ориентировъчен размер на подкрепата, предвидена за цели във връзка с изменението на климата

1.4.1. Таблица: Ориентировъчен размер на разпределена подкрепа от Съюза по тематична цел на национално равнище за всеки от европейските структурни и инвестиционни фондове (в евро) (общ размер на подкрепата от Съюза, включително резерва за изпълнение)

Тематична цел	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	Европейски социален фонд (ЕСФ)	Кохезионен фонд (КФ)	ЕЗФРСР	Европейски фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР)	Общо
01. Засилване на научноизследователската дейност, развойната дейност в областта на технологиите и иновациите	494 371 307,00	0,00	0,00	46 224 626,00	0,00	540 595 933,00
02. Подобряване на достъпа до информационните и комуникационните технологии и на тяхното качество	0,00	0,00	0,00	25 500 000,00	0,00	25 500 000,00
03. Подобряване на конкурентоспособността на малките и средните предприятия, на селскостопанския сектор (за ЕЗФРСР) и на сектора на рибарството и аквакултурите (за ЕФМДР)	592 868 242,00	0,00	0,00	553 883 812,00	40 545 554,00	1 187 297 608,00
04. Подкрепа за преминаването към нисковъглеродна икономика във всички сектори	892 424 179,00	0,00	0,00	245 607 534,00	1 031 250,00	1 139 062 963,00
05. Насърчаване на адаптирането към последиците от изменението на климата, превенция и управление на риска	0,00	0,00	66 749 074,00	361 673 431,00	0,00	428 422 505,00
06. Опазване и защита на околната среда и насърчаване на ефективното използване на ресурсите	651 569 724,00	0,00	1 066 870 809,00	399 522 826,00	27 184 818,00	2 145 148 177,00

Тематична цел	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	Европейски социален фонд (ЕСФ)	Кохезионен фонд (КФ)	ЕЗФРСР	Европейски фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР)	Общо
07. Насърчаване на устойчивия транспорт и премахване на участъците с недостатъчен капацитет в ключови мрежови инфраструктури	281 542 473,00	0,00	1 144 687 261,00	0,00	0,00	1 426 229 734,00
08. Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила	0,00	382 460 241,00	0,00	108 753 455,00	15 180 000,00	506 393 696,00
09. Насърчаване на социалното приобщаване, борба с бедността и всяка форма на дискриминация	233 117 454,00	459 909 380,00	0,00	565 202 872,00	0,00	1 258 229 706,00
10. Инвестиране в образованието, обучението, професионалното обучение за придобиване на умения и в ученето през целия живот	260 892 422,00	293 962 885,00	0,00	22 855 136,00	0,00	577 710 443,00
11. Засилване на институционалния капацитет на публичните органи и заинтересованите страни и ефективна публична администрация	0,00	251 473 110,00	0,00	0,00	0,00	251 473 110,00
Техническа помощ	160 881 811,00	132 322 160,00	0,00	37 493 274,00	4 125 000,00	334 822 245,00
Общо	3 567 667 612,00	1 520 127 776,00	2 278 307 144,00	2 366 716 966,00	88 066 622,00	9 820 886 120,00

1.4.2. Таблица: Информация за Инициативата за младежка заетост, която е обхваната в рамките на тематична цел 8 "Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила"

Специално разпределени за ИМЗ средства	55 188 745,00
Съответстващо финансиране от ЕСФ	55 188 745,00
Общо средства по ИМЗ	110 377 490,00
Средства по ИМЗ за младежи, пребиваващи извън допустимите региони (член 16 регламента за ЕСФ)	11 037 749,00

1.4.3. Таблица: Дял на ЕСФ от структурните фондове (ЕФРР и ЕСФ)

Дял на ЕСФ от средствата по структурните фондове (ЕСФ и ЕФРР), разпределени за оперативните програми по целите "Сближаване" и "Регионална конкурентоспособност и заетост" през програмния период 2007 — 2013 г.	27,00%
Минимален дял на ЕСФ в държавата членка	28,70%
Дял на ЕСФ от средствата по структурните фондове за програмния период 2014 — 2020 г.	29,88%

1.4.4. Таблица: Информация за средствата, разпределени за техническа помощ, по категория региони, когато е целесъобразно

Фонд	Категория регион, когато е целесъобразно	Средства, разпределени за техническа помощ (в евро)	Дял на техническата помощ от общите разпределени средства (по фонд и по категория регион, когато е целесъобразно)
Европейски социален фонд (ЕСФ)	По-слабо развити региони	132 322 160,00	0,00
Европейски социален фонд (ЕСФ)	Региони в преход	0,00	0,00
Европейски социален фонд (ЕСФ)	По-силно развити региони	0,00	0,00
Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	160 881 811,00	0,00
Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	Региони в преход	0,00	0,00
Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-силно развити региони	0,00	0,00
Кохезионен фонд (КФ)		0,00	0,00

1.4.5. *Общ ориентировъчен размер на подкрепата от Съюза за целите, свързани с изменението на климата (в евро) (общ размер на подкрепата от Съюза, включително резерва за изпълнение)*

2 478 502 518,75

РАЗДЕЛ 1Б

1.5. Прилагане на хоризонталните принципи, посочени в членове 5, 7 и 8 от Регламента за общоприложимите разпоредби и цели на политиката за изпълнението на европейските структурни и инвестиционни фондове

1.5.1. Уредба на принципа на партньорство, включително примерен списък на партньорите, посочени в член 5 от РОР, и обобщение на предприетите действия за привличането им в съответствие с член 5 от РОР и за тяхната роля в подготовката на споразумението за партньорство, както и доклада за напредъка, посочен в член 52 от РОР

Още в началния етап от подготовката на страната за участие в Кохезионната политика на Европейския съюз за програмния период 2014-2020 г. бяха създадени необходимите гаранции за прилагане принципа на партньорство. Основните етапи на програмирането, ключовите участници в този процес и отговорностите на всеки от тях са регулирани с акт на Министерския съвет [1], който предвижда създаването на междуведомствена работна група за разработването на Споразумението за партньорство за периода 2014-2020 г. Сред задачите на работната група е да осигурява и съответствието на Споразумението за партньорство с принципите на партньорство, многостепенно управление, насърчаване на равенството между мъжете и жените и устойчивото развитие, както и с приложимото европейско и национално законодателство.

Един от начините за осигуряване спазването на принципа на партньорство е чрез състава на работната група, който включва представители на:

- централната администрация – органите, имащи отговорности във връзка с управлението и изплащането на средствата от ЕС за програмен период 2007-2013 г. и програмен период 2014-2020 г.; ведомствата, отговорни за националните политики, свързани с тематичните цели;
- Националният статистически институт; Комисията за защита от дискриминация; Националният съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси;
- широк кръг представители на различни групи партньори - шестте регионални съвета за развитие в районите от ниво 2; всички национално представителни организации на работодателите, работниците и служителите; представители на национално представителните организации на и за хора с увреждания; НСОРБ; академичната общност; неправителствени организации.

Представителите на академичната общност в състава на работната група бяха излъчени от МОН на базата на механизъм, изготвен от министерството.

Представителите на неправителствения сектор бяха избрани на базата на Механизъм за избор на неправителствените организации, които да участват в

състава на работните групи за разработване на Споразумението за партньорство и програмите на Република България за програмния период 2014-2020 г. В Механизма са дефинирани 4 групи НПО, чрез които да се осигури представителството на неправителствения сектор в работната група за разработване на СП:

- социални организации, в които са включени организациите, работещи за интеграция на малцинствени етнически групи и имигранти; организации, работещи в сферата на човешките и гражданските права и свободи; организации, работещи в сферата на равенството на половете и недискриминацията; организации, работещи в сферата на социалното включване и др.;
- екологични организации, в това число работещи в сферата на опазването на околната среда, съхраняването на биологичното разнообразие в съответствие с природната биогеографска характеристика на страната и др.
- организации, работещи в сферата на образованието, науката и културата - образователни и обучителни организации, научно-изследователски и развойни организации, организации, предоставящи информационни услуги; организации за опазване на културното и историческото наследство;
- организации, работещи в сферата на политиките за развитие, в т.ч. работещи в сферата на икономическото развитие, регионалното развитие и публичните политики.

Изборът на НПО се осъществи чрез публична покана, като организациите, подали заявление, бяха оценени за съответствие с ясни и обективни критерии, предвидени в Механизма. НПО от всяка от предвидените групи, които отговарят на тези критерии, излъчиха общи представители в състава на РГ. За да се гарантира участието на възможно най-широк кръг представители на неправителствения сектор в процеса на програмиране, Механизмът за избор на НПО предвижда представителите на неправителствените организации да координират предложенията си по време на срещите на работната група с други неправителствени организации от представляваната от тях група, както и да осигурят гласност на взетите решения от работната група помежду си.

Конкретните представители на отделните групи партньори, включени в състава на Работната група за разработване на Споразумението за партньорство са изброени в Приложение № 1.

Всички ключови решения, свързани с процеса на програмиране, както и отделните раздели на Споразумението, се обсъждат и съгласуват с работната група. От друга страна, председателите на тематичните работни групи за разработване на отделните програми са членове на работната група за разработване на Споразумението, като по този начин на оперативното ниво се осигурява синергия и съгласуваност между отделните документи. Това позволява при разработване на Споразумението за партньорство да бъдат взети предвид становищата на по-широк кръг заинтересовани страни, които са пряко въввлечени в подготовката на отделни

програми – например представители на местни инициативни групи и местни инициативни рибарски групи, на браншови организации, неправителствени организации в специфични за съответните програми сфери и др.

В допълнение, с оглед осигуряване на по-широко участие на гражданското общество в процеса на програмиране, се организират и публични обсъждания на отделните етапи от подготовка на Споразумението за партньорство и програмите за периода 2014-2020 г. Възможност за по-активното участие на гражданското общество в процеса се осигурява и посредством публикуване на Единния информационен портал за Структурните и Кохезионния фондове www.eufunds.bg на пълна информация за работата на Работната група за разработването на СП. На 24.07.2013 г. проектът на СП е публикуван за обществено обсъждане на Портала за обществени консултации и на Единния информационен портал. Актуализиран вариант на СП е публикуван на двата портала на 09.01.2014 г. за втори кръг на публично обсъждане.

Сред основните становища и коментари, получени от представителите на партньорите, е необходимостта от по-ясно извеждане на нуждите на хората с увреждания и адресирането на тези нужди с подходящи мерки в рамките на отделните стратегически приоритети. Коментарите са взети предвид, като съответните части на Споразумението са доразвити. По аналогичен начин в следствие от получени коментари са допълнени и мерките за социално включване, свързани с интегрирането на маргинализираните малцинствени групи. Получени бяха и редица предложения от неправителствения сектор за намаляване на административната тежест за кандидатите и бенефициентите на отделните етапи от проектния цикъл, като същите са отразени в раздел 2.6.

На етапа на изпълнение на програмите, съфинансирани от ЕСИФ, принципът на партньорство ще бъде приложен по аналогичен начин по отношение на състава на Комитета за наблюдение на СП. Ще се осигури необходимата последователност по отношение на институциите и организациите, взели участие в процеса на програмиране, като с цел по-нататъшно разширяване прилагането на принципа, в Комитета за наблюдение на СП ще бъдат включени представители на по-голям брой групи неправителствени организации, както и по-голям брой представители на академичната общност и организациите на и за хората с увреждания. В допълнение, с предложената нормативна уредба за създаването и функционирането на комитетите за наблюдение са създадени гаранции за отчитане становищата на партньорите в процеса на вземане на решение.

Предвижда се Комитетът за наблюдение да одобрява докладите за напредъка, предвидени в чл. 52 от Регламент 1303/2013.

[1] Постановление №5 на МС от 18.01.2012 г. за разработване на стратегическите и програмните документи на Република България за управление на средствата от фондовете по Общата стратегическа рамка на Европейския съюз за програмния период 2014-2020 г.

1.5.2. Насърчаване на равенството между мъжете и жените, недискриминация и достъпност

Принципите на равенство между половете, недискриминация и достъпност са залегнали в българската законодателна и институционална система и касаят всички сфери на социалния живот, включително заетост, образование и обучение, здравеопазване, имуществено състояние, социална защита, достъп до социални услуги, икономически дейности и др. Общата рамка, гарантираща спазването на тези хоризонтални принципи, включва:

- Конституцията на Република България (чл. 6);
- Законът за защита от дискриминация;
- Законът за интеграция на хората с увреждания;
- Националната стратегия за осигуряване на равни възможности на хората с увреждания 2008-2015 г.;
- Националната стратегия за насърчаване на равнопоставеността на половете за периода 2009-2015 г.;
- Дългосрочна стратегия за заетост на хората с увреждания 2011 – 2020 г.

Прилагането на тези принципи по отношение на управлението на средствата от ЕСИФ е обезпечено и на отделните етапи от подготовката и изпълнението на Споразумението за партньорство и програмите за периода 2014-2020 г.

На етапа на програмиране, необходимите гаранции за това са създадени чрез:

- Определяне като основна функция на всяка от работните групи, участващи в програмирането, да следи за спазването на хоризонталните принципи в този процес;
- Определяне на състав на работната група за разработване на Споразумението за партньорство, както и на всяка от тематичните работни групи за разработване на отделните програми, който включва широк кръг организации, работещи в сферата на равните възможности и недискриминацията, включително Комисията за защита от дискриминация и Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси, НПО, работещи в сферата на равенството на половете и недискриминацията, Министерство на труда и социалната политика, което има хоризонтални компетенции във връзка с координацията и контрола на държавната политика на равните възможности.

На етапа на изпълнение на Споразумението за партньорство и програмите, съфинансирани от ЕСИФ, прилагането на принципите на равенство между половете, недискриминация и достъпност ще се гарантира чрез следните мерки:

- Централното координационно звено ще издаде хоризонтални указания за прилагането на тези принципи на отделните етапи от изпълнението на програмите. На базата на тези указания, в договорите с бенефициентите на отделните програми ще бъдат включени конкретни изисквания за прилагане на принципите при изпълнение на проектите.
- Ще бъде осигурен равен достъп до възможностите за финансиране от ЕСИФ до всички потенциални кандидати.
- В рамките на оценката на проектните предложения, ще бъде оценявана и тяхната съвместимост с принципа на равенство между половете, недискриминация и достъпност.
- Всички резултати от интервенциите, финансирани със средства от ЕСИФ, които са предназначени за публично ползване, ще предоставят равни възможности за достъп на всички граждани.
- Мониторингът за спазване на хоризонталните принципи ще бъде неизменна част от мониторинга на изпълняваните проекти. Отчетите за изпълнение на проектите ще съдържат описание на приноса към принципа на равнопоставеност, недискриминация и достъпност.
- За проекти, финансирани от ЕСФ, описанието ще съдържа и количествена информация за участниците по отношение на пол, увреждания, възраст, образование и заетост при спазване на правилата за защита на личните данни.
- Нарушаването на принципа при изпълнението на проектите, както и неизпълнението на заложените в проектните предложения ангажименти във връзка с него, ще бъде причина за налагане на финансови корекции, определени в зависимост от степента и значимостта на неизпълнението.

Прилагането на посочените принципи ще бъде неизменна част от мониторинга и оценката на Споразумението за партньорство и програмите, като:

- При подготовката на всеки годишен доклад или доклад за напредъка по програмите, управляващите органи ще предоставят информация за текущото изпълнение на хоризонталните принципи по всяка оперативна програма.
- В рамките на програмния период самостоятелно или като част от обща оценка на изпълнението на Споразумението за партньорство и програмите, ще бъде извършена поне една оценка на изпълнението на принципа на равнопоставеност, недискриминация и равен достъп.
- Представители на неправителствени организации, работещи в сферата на равните възможности, недискриминацията и равния достъп, ще бъдат включени в Комитетите за наблюдение на Споразумението за партньорство и програмите.

Заложеният механизъм надгражда подхода, прилаган през програмния период 2007-2013 г., като засилва някои от неговите елементи с оглед постигане на по-висока ефективност.

1.5.3. Устойчиво развитие

Устойчивото развитие е един от основните приоритети на Националната програма за развитие: България 2020, като са очертани основните предизвикателства и възможности на страната ни в тази сфера през следващите няколко години.

Ключовите национални стратегически документи в сферата на устойчивото развитие и опазването на околната среда са[1]:

- Национална стратегия по околна среда;
- Национална програма за действие по околна среда и здраве 2008-2013 г.;

Посочените документи, както и секторните нормативни актове и стратегии в тази област[2] отчитат основните приоритети и цели на европейската политика за устойчиво развитие, като присъстват като елемент във всички политики, свързани с развитието на страната.

Необходимите предпоставки за гарантиране прилагането на принципа на устойчиво развитие при управлението на средствата от ЕСИФ са създадени още в процеса на програмиране на отделните мерки и интервенции. В работната група за разработване на Споразумението за партньорство са включени представители на основните ведомства, отговорни за прилагане на политиките по опазване на околната среда и устойчивото развитие както и представители на екологични неправителствени организации.

От друга страна, Министерският съвет одобри Насоки за интеграция на политиката по околна среда и политиката по изменение на климата във фондовете за Кохезионна политика, Общата селскостопанска политика и Общата политика за рибарство за периода 2014-2020 г. В Насоките са определени конкретни мерки и групи дейности за ПОС и ПИК, които да бъдат интегрирани от съответните отговорни институции на национално ниво при разработването на СП и програмите на ЕСИФ за 2014 – 2020 г. Целта на Насоките е да се гарантира прилагане на единен, систематичен и координиран подход при интегрирането на ПОС и ПИК в основните програмни документи за периода 2014-2020 г., докладване и проследяване на резултатите и съответно постигане на конкретни и измерими национални цели, които да са в съответствие с целите на ЕС.

Към разработените Насоки се разработва и документ „Насоки за интеграция на политиката по околна среда и политиката по изменение на климата в ЕСИФ - фаза

„Изпълнение на Споразумението за партньорство и програмите в периода 2014-2020 г.“. Втората фаза на Насоките предвижда система от критерии, чрез които ще се гарантира, че в периода 2014-2020 г. с финансиране от ЕСИФ ще се изпълняват приоритетно проекти, които допринасят в по-висока степен за изпълнение на политиките по околна среда и политиките по изменение на климата. Също така от особена важност при разработването и изпълнението на ОП е да се отчетат изискванията за опазване и подобряване на околната среда, главно чрез прилагането на принципите на предпазните мерки, на превантивните действия и принципа "замърсителят плаща".

Ефективното прилагане на Насоките – фаза 1 и фаза 2 и включването на набелязаните мерки в програмите, съфинансирани от ЕСИФ, ще се гарантира с непрекъснат режим на диалог и координация с участието на всички заинтересовани страни. В тази връзка е предвидено създаването на Национална мрежа с участието на компетентните органи по околна среда, управляващите органи, както и неправителствения сектор и бизнес сектора в страната.

На етапа на изпълнение на Споразумението за партньорство и програмите, съфинансирани от ЕСИФ, ще бъдат изпълнени и дейности, аналогични на описаните в раздел 1.5.2., но целящи спазването на принципа на устойчиво развитие.

Съгласно специфичните разпоредби на Регламент 1303/2013 и останалото приложимо европейско законодателство, по различните програми и проекти систематично ще се прилага принципът „замърсителят плаща“. Прилагането на принципа, който изисква разходите за обезвреждане на отпадъците да бъдат поети от причинителя на отпадъка, е заложен в Закона за управление на отпадъците. Причинителите на отпадъци и притежателите на отпадъци следва да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита за околната среда и човешкото здраве, като се отчетат реалните разходи за околната среда от образуването и управлението на отпадъците. Прилагането на принципа ще залегне и в новия Национален план за управление на отпадъците за периода 2014-2020 г. Наложено е принципа за „разширена отговорност на производителя“ с цел засилване на предотвратяването на отпадъците, повторната употреба, рециклирането и друг вид оползотворяване, както и за намаляване на разходите за управлението на битовите отпадъци, отговорността за което е на кмета на общината. В Закона за управление на отпадъците и актовете по прилагането му са определени мерки, които да гарантират, че всяко лице, което разработва, произвежда, обработва, третира, продава или внася продукти (производител на продукта), от които се образуват масово разпространени отпадъци, носи разширена отговорност на производител. Тези мерки включват задължения за последващото събиране и третиране, в т.ч. рециклиране на отпадъците и финансовата отговорност за извършване на тези дейности.

През 2010 г. са въведени икономически инструменти като отчисления при депониране на отпадъците (такса депониране), чиято цел е намаляване на

количествата отпадъци, които постъпват за депониране, насърчаване на разделното събиране на рециклируемите отпадъци, увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворените отпадъци, ускоряване на изграждането на регионалните системи за третиране на битови отпадъци и изграждането на техническа инфраструктура за рециклиране и оползотворяване на отпадъците, предвидени в Националния план за управление на отпадъците. С промяната на Закона за местни данъци и такси през 2013 г. се насърчават общините да въведат такса за управление на битовите отпадъци на база на количествата образувани отпадъци. Поправката влиза в сила от 2015 г.

В допълнение, при изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ, принципът ще се прилага и посредством следните мерки:

- гарантиране прилагането на националното и европейското законодателство във връзка с екологични лицензи, оценки и устойчиво развитие на околната среда за всички инвестиции по програмите;
- насърчаване въвеждането на системи за управление на качеството, свързани с опазване на околната среда в предприятията и организациите;
- подпомагане на развитие на екологосъобразна администрация (работа без използване на хартия, „зелени“ обществени поръчки);
- извършване на оценки на въздействието на околната среда за всички инвестиции, когато се изисква от европейското и/ или националното законодателство;
- изготвяне на пълен анализ разходи-ползи на големи инвестиционни проекти, конкретно във връзка с публичната инфраструктура и общински екологични съоръжения;
- поставяне на условие за предоставяне на подкрепа единствено при наличие на пълно съответствие на финансираните дейности с националното законодателство в сферата на околната среда, както и при пълно заплащане на всички данъци и такси за дейности, оказващи въздействие върху околната среда.

Отчитайки важността на зелените поръчки като един от факторите, съдействащи за устойчивото развитие, е приет Национален план за действие за насърчаване на зелените обществени поръчки за периода 2012-2014, който подкрепя политиката на обществени поръчки, стимулираща разработването и разпространението на съобразени с околната среда стоки и услуги. Зелените поръчки са важен инструмент, подпомагащ прилагането на мерки в други сфери, свързани с устойчивото развитие, като насърчителната мярка по Закона за насърчаване на заетостта за работодатели, които разкриват зелени работни места в икономически дейности, подпомагащи опазването на околната среда; стимулиране навлизането и развитието на зелен/ устойчив транспорт в България; сертифициране на устойчиви сгради по критерии за екологично качество/ екобаланс на строителния обект и използване на ресурсите и водите, прилагане на изисквания за енергийна ефективност и енергийни спестявания при доставка на оборудване и превозни средства и други.

[1] <http://www.moew.government.bg/?show=19>

[2] Закон за опазване на околната среда, Закон за защита при бедствия, Национален план за действие за насърчаване производството и ускореното навлизане на екологични превозни средства, включително на електрическата мобилност в Република България, за периода 2012-2014 г., Национална стратегия за регионално развитие за периода 2012–2022 г., Закон за водите, Закон за управление на отпадъците, Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор в Република България, Стратегия за устойчиво енергийно развитие 2011 – 2020г., Националната стратегия за устойчиво развитие на горския сектор (2006-2015 г.), Национална стратегия за устойчиво развитие на земеделието в България в периода 2014-2020, Морска стратегия на Република България, Стратегически план да действие за опазване на околната среда и възстановяване на Черно море, Национална програма за необходимите мерки в условията на тенденция към засушаване, Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие, Национална програма за управление на дейностите по отпадъците за периода 2009-2013 г., Национален план за управление на отпадъците за периода 2014 – 2020 г., Национална програма за действие за устойчиво управление на земите и борба с опустяването (2007-2013), Национална програма за защита при бедствия 2009-2013 г., Трети национален план за действие по изменение на климата 2013-2020 г., Национален план за защита при бедствия, Национална дългосрочна програма за насърчаване използването на възобновяемите енергийни източници 2005 – 2015г., Национален план за действие за енергията от възобновяеми източници, валиден до 2020, Енергийна стратегия на Република България до 2020 г., която съдържа цели, свързани с повишаването на енергийната ефективност и използването на възобновяеми енергийни източници, Втори национален план за действие по енергийна ефективност 2011-2013 г. и отчет към него.

1.5.4. Хоризонтални цели на политиката

Достъпност

Всички резултати от интервенциите, финансирани със средства от ЕСИФ, които са предназначени за публично ползване, следва да предоставят равни възможности за достъп на всички граждани. В тази връзка в посочените в раздел 1.5.2 хоризонтални указания, които Централното координационно звено ще издаде, ще бъдат включени изисквания за гарантиране достъпа на хора с увреждания до финансираните по програмите, съ-финансирани от ЕСИФ обекти на инфраструктурата, продукти и услуги.

На базата на тези указания, за всички интервенции, за които е приложимо, Управляващите органи следва да заложат съответствието с целта за достъпност

като критерий за оценка на проектните предложения. Същото следва да залегне и в клаузите на договорите с бенефициентите по одобрените проекти.

От друга страна, посредством инструментите за прозрачност, публичност и информация, свързани с възможностите за финансиране, които се предоставят от страна на ЕСИФ, ще бъде насърчен достъпът до инвестициите на всички потенциални бенефициенти и широката общественост, което ще позволи както пълноценно участие в изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕС, така и ефективно използване на стимулите за развитие, които те предлагат.

Адресиране на демографските промени

Влошената демографска ситуация в страната изисква предприемането на своевременни и съгласувани мерки за адресиране на негативните тенденции. На национално ниво демографските промени са адресирани основно в Актуализираната национална стратегия за демографско развитие на населението в Република България (2012-2030 г.), Национална концепция за насърчаване на активния живот на възрастните хора (2012-2030 г.) и Актуализирана стратегия по заетостта на Република България 2008 - 2015 г.

Същевременно ЕСИФ предоставят значителни възможности за преодоляване на демографските предизвикателства пред страната. Доколкото проблемите, свързани с негативните демографските тенденции, засягат всички сфери на икономическа активност и в този смисъл са сред факторите, определящи възможностите за постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, те следва да бъдат адресирани хоризонтално, чрез всички програми за периода 2014 – 2020 г.

В рамките на ПРСР ще се подпомагат интервенции в три приоритетни области, които съвместно целят да развият икономическия потенциал, да съхранят демографския потенциал и да допринесат за социално включване на уязвими групи, като по този начин способстват за икономическо възстановяване и овладяване на процеса на обезлюдяване.

По ПРСР се цели улесняване на диверсификация на икономиката в селските райони, чрез подпомагане на инвестиции в създаването и развитието на малки предприятия и разкриването на работни места, като по този начин се адресират приоритетните потребности за увеличаване на инвестициите в неземеделски дейности и развитие на предприемачеството в селските райони.

Програмата ще подпомага инвестиции в развитие на неземеделски дейности, с приоритет към тези, оползотворяващи вътрешните ресурси на селските райони или възможностите, които разкрива развитието на новите технологии. Освен това ще се подпомага стартирането на нов бизнес, за насърчаване на предприемачеството и подпомагане приобщаването на уязвими групи. ПРСР цели подпомагането на

проекти за развитие на неземеделските сектори на икономиката, водещи до създаването на значителен брой работни места.

Част от интервенциите целят да укрепят териториалната конкурентоспособност на селските територии чрез подобряване на качеството на живот и условията за бизнес. Инвестициите в публична инфраструктура ще бъдат насочени с приоритет към здравеопазване и образование. С цел постигане на синергия и концентрация на ресурса от фондовете на ЕСИФ, всички инвестиции в инфраструктура за здравеопазване, включително и в селските райони ще се финансират от ОПРР съобразно изведените приоритети в Здравната стратегия на България за периода 2014-2020. Подобряването на образователните услуги в селските райони, като част от дългосрочна политика за устойчиво повишаване на заетостта и намаляване на миграцията, ще се подпомага чрез финансиране на реконструкция и оборудване на общинска образователна инфраструктура с местно значение в селските райони в съответствие с Методология за приоритизиране на обектите от образователната инфраструктура на територията на Република България.

С цел съживяване на икономиката в селските райони, инвестициите в публичната инфраструктура ще бъдат насочени към изграждане на инфраструктура за бизнеса. Средства от ПРСР ще бъдат заделени за изграждане на пазари на производители, които, от една страна, ще подпомогнат производителите при реализацията на тяхната продукция директно на крайни клиенти и, от друга страна, ще осигурят пресни продукти на по-изгодни цени за населението в селските райони. Приоритет ще се дава за инвестиции, от които ще се възползва по-голям брой население в селските райони.

Връзката на общинския център с Републиканската пътна мрежа от по-висок клас до голяма степен определя възможностите на населението от съответната община за достъп до определен набор от услуги, често предоставян от съседна община. За тази цел е извършен анализ за идентифициране и приоритизиране на нуждите от инвестиции в публична инфраструктура в селските райони. В синхрон с полицентричния модел от Пространствената концепция за развитие на България са определени центрове за развитие на селските райони, в които следва да бъдат концентрирани инвестициите за предоставяне на базови услуги и публична инфраструктура. Определените центрове за развитие освен, че предоставят работни места за населението от околните общини, също предоставят и най-необходимите публични услуги. Те се явяват алтернатива за населението, което мигрира от селските райони с цел да получи по-добър достъп до публични услуги и работни места. В тази връзка, с приоритет ще се финансират пътища, които осигуряват транспортна свързаност до определените центрове за развитие. Чрез тях ще се осигурява по-добър достъп на население до заетост, социални и административни услуги, което следва да намали миграционните процеси.

За инвестициите в областта на водоснабдителните и канализационни съоръжения се предвижда да се предоставят съфинансиране от ЕЗФРСР след предоставяне на анализ на разходи-ползи от инвестициите. Предвижда се и приоритизиране на този

вид инвестиции и с оглед на поетите ангажименти на страната в областта на подобряване на околната среда и осигуряване на екологичен ефект и въздействие.

Опазване на околната среда, адаптация към изменението на климата и устойчивост при бедствия

Насоките за интеграция на политиката по околна среда и политиката по изменение на климата във фондовете за Кохезионна политика, Общата селскостопанска политика и Общата политика за рибарство за периода 2014-2020 г. предвиждат за всяка програма да се идентифицират адекватен брой цели, ориентирани към изпълнение на изискванията за интеграция на ПОС и ПИК в петте ЕСИФ, като се гарантира че те съдържат необходимите количествени показатели, спрямо които впоследствие да се измерва напредък. При разработване на документа е взето под внимание, че процесът на определяне на приоритетите и дейностите/операциите по всяка програма следва да е в съответствие с изискванията за тематична концентрация на фондовете от ЕС и същевременно да е ориентиран към постигане на конкретни резултати за ПОС и ПИК, както и към опростяване на системите и намаляване на административната тежест и уеднаквяване на правилата.

В тази връзка в Регионалните планове за развитие на шестте района за планиране за периода 2014-2020 г. беше включен отделен раздел с анализ за основните рискове по райони, свързани с изменението на климата. Въз основа на посочените в тези планове приоритетни мерки за адресиране на основните рискове, са дефинирани основните приоритети за финансиране по програми през програмния период. С цел намаляване уязвимостта от последиците от изменението на климата и подобряване капацитета за адаптиране на природните, социалните и икономическите системи към неизбежните негативни въздействия от изменението на климата, са предприети начални стъпки към разработването на Национална стратегия за адаптация. При разработването ѝ е възприет поетапен подход, като първият етап е подготовката на рамков документ „Анализ и оценка на риска и уязвимостта на секторите в българската икономика от климатичните промени. Целта на този документ е, на базата на климатични модели и сценарии за България, да бъде направена оценка на риска от най-характерните за този географски район природни бедствия. Секторите, които обхваща рамковият документ, са селско стопанство, води, градска среда, енергетика, транспорт, строителство и инфраструктура, екосистеми и биоразнообразие, човешко здраве и туризъм. Вторият етап на разработването на НСА следва да надгради събраните и оценени данни в рамковия документ и чрез формулиране и икономически анализ на конкретни мерки да се даде цялостният облик на стратегическите действия, които да намалят уязвимостта на страната ни от последиците на изменението на климата.

Стратегията ще обхваща периода до 2030 г. като в разработването на мерките по сектори ще участват компетентните ведомства, неправителственият сектор и научните среди. За да бъде ефективна, адаптацията трябва да включва мерки едновременно на няколко нива. Тя по своята същност има локален характер – директните въздействия от измененията на климата се усещат на местно равнище,

като мерките трябва да бъдат съобразени с местните условия. За да бъдат устойчиви съответните дейности обаче – а в много случаи за да бъдат изобщо възможни – те трябва да се ръководят и базират на национална политика и стратегии. Разработен е и анализ на „Финансови механизми за управление на риска и застрахователни опции за подпомагане на адаптацията към изменението на климата в България“. Разработена е и Програма от мерки за адаптация на горите и смекчаване на негативното влияние на климатичните промени върху тях.

Трите документа (рамковият документ Анализ и оценка на риска; анализът „Финансови механизми за управление на риска и застрахователни опции за подпомагане на адаптацията към изменението на климата в България“ и Програмата от мерки за адаптация на горите) ще бъдат използвани за подготовката на цялостна стратегия за адаптация към изменението на климата. Стратегията ще определи и институционалната рамка за изпълнението на мерките, отговорните структури, връзките между тях, както и координацията между заинтересованите страни и мерките, които следва да предприеме всяка една от тях.

От съществена важност при инфраструктурните инвестиции е осигуряването на устойчивост при бедствия на обектите на интервенция. В тази връзка при подготовката на инфраструктурните проекти, строителството и при експлоатацията на инфраструктурата, изградена по програмите, съфинансирани от ЕСИФ, ще се предвиждат и мерки, насочени към повишаване на устойчивостта към природни рискове.

Предвидени са интервенции от гледна точка на изпълнението на изискванията, предимно законодателни, за интегриране на ПОС и ПИК, вкл. количествени и качествени показатели; разработване на групи критерии, които да бъдат прилагани при избора на конкретните мерки по всеки приоритет на всяка програма. Интервенциите целят да постигнат:

- Въвеждане на интегриран подход при решаване на проблемите, свързани с управлението на ПОС и ПИК, а по този начин и по-добро управление на водите за постигане на по-добър екологичен статус, с по-висока ефективност на ресурсите и справяне с последствията от изменението на климата върху водите;
- По-добро управление на отпадъците, съобразно йерархията за управлението им и с оглед постигането на по-добра ефективност на този ресурс;
- Повишаване на енергийната ефективност и насърчаване използването на енергия от ВИ за собствено потребление;
- Подобряване качеството на въздуха и намаляване емисиите на парникови газове и опазване и възстановяване на биологичното разнообразие, вкл. мрежата НАТУРА 2000;
- Ефективно прилагане на европейското и националното законодателство за управление на ПОС и ПИК;
- Постигане на допълняемост и строга демаркация между отделните ЕСИФ;
- Укрепване на административния капацитет по управление на ПОС и ПИК;

- Повишаване на информираността на обществеността относно ПОС и ПИК

1.6. Списъка на програмите по ЕФРР, ЕСФ и ИМЗ и Кохезионния фонд, с изключение на тези по цел "Европейско териториално сътрудничество", и на програмите на ЕЗФРСР и ЕФМДР със съответните ориентировъчни размери на разпределените средства по ЕСИ фонд и по години (общ размер на подкрепата от Съюза, включително резерва за изпълнение)

Програма	ЕСИ фонд (ЕФРР, ЕСФ, Кохезионния фонд, ЕЗФРСР, ЕФМДР или ИМЗ)	Общо	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
2014BG05M2OP001	Европейски социален фонд (ЕСФ)	352 619 543,00	43 865 781,00	46 112 642,00	48 572 063,00	50 591 896,00	52 575 286,00	54 511 647,00	56 390 228,00
2014BG05M2OP001	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	199 921 329,00	30 276 551,00	31 827 355,00	33 524 869,00	34 918 976,00	0,00	30 452 542,00	38 921 036,00
2014BG05M9OP001	Европейски социален фонд (ЕСФ)	883 476 570,00	109 904 260,00	115 533 697,00	121 695 693,00	126 756 317,00	131 725 635,00	136 577 132,00	141 283 836,00
2014BG05M9OP001	Инициатива за младежка заетост (ИМЗ)	55 188 745,00	31 004 913,00	24 183 832,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2014BG05SFOP001	Европейски социален фонд (ЕСФ)	284 031 663,00	35 520 065,00	37 339 449,00	39 330 951,00	40 966 499,00	41 072 537,00	44 140 497,00	45 661 665,00
2014BG06RDNP001	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР)	2 366 716 966,00	0,00	502 807 341,00	505 020 057,00	340 409 994,00	339 966 052,00	339 523 306,00	338 990 216,00
2014BG14MFOP001	Европейски фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР)	88 066 622,00	0,00	24 296 787,00	12 337 253,00	12 537 214,00	12 828 942,00	12 916 663,00	13 149 763,00
2014BG16M1OP001	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	459 761 907,00	57 194 263,00	60 123 828,00	88 330 534,00	57 630 744,00	60 216 795,00	62 741 518,00	73 524 225,00
2014BG16M1OP001	Кохезионен фонд (КФ)	1 144 687 261,00	141 914 934,00	149 571 203,00	157 874 873,00	164 533 779,00	170 787 093,00	177 211 502,00	182 793 877,00
2014BG16M1OP002	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	371 204 258,00	0,00	94 720 712,00	26 132 040,00	61 591 668,00	63 679 578,00	65 718 002,00	59 362 258,00

Програма	ЕСИ фонд (ЕФРР, ЕСФ, Кохезионния фонд, ЕЗФРСР, ЕФМДР или ИМЗ)	Общо	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
2014BG16M1OP002	Кохезионен фонд (КФ)	1 133 619 88 3,00	0,00	288 667 920, 00	156 348 458, 00	162 942 993, 00	169 135 837, 00	175 498 142, 00	181 026 533, 00
2014BG16RFOP001	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	1 311 704 79 3,00	0,00	209 709 553, 00	210 682 571, 00	208 196 124, 00	215 574 110, 00	252 777 169, 00	214 765 266, 00
2014BG16RFOP002	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	1 123 075 32 5,00	146 992 66 1,00	177 521 817, 00	132 763 251, 00	149 531 640, 00	192 465 837, 00	139 838 477, 00	183 961 642, 00
2015BG16RFSM001	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	102 000 000, 00	0,00	102 000 000, 00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Общо		9 876 074 86 5,00	596 673 42 8,00	1 864 416 13 6,00	1 532 612 61 3,00	1 410 607 84 4,00	1 450 027 70 2,00	1 491 906 59 7,00	1 529 830 54 5,00

1.7. Искане за прехвърляне на средства, разпределени за структурните фондове между категориите региони, когато е приложимо

Категория регион	Разпределени финансови средства въз основа на решение на Комисията (...) (в евро)	Прехвърляне към	Прехвърлена сума (в евро)	Процент от разпределените за категорията регион средства, от които се прави прехвърлянето	Разпределени финансови средства след прехвърлянето (в евро)
------------------	---	-----------------	---------------------------	---	---

1.8. Прехвърляне от цел "Европейско териториално сътрудничество" към цел "Инвестиции за растеж и работни места", когато е приложимо, по категория регион

Прехвърляне към	Прехвърлена сума (в евро)
-----------------	---------------------------

1.9. Искане за прехвърляне на техническа помощ към Европейската комисия, когато е приложимо

Фонд	Категория регион	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Европейски социален фонд (ЕСФ)	По-слабо развити региони	0,00	0,00	0,00	0,00	1 500 000,00	0,00	0,00

1.10. Информация за разпределението на финансовите средства за резерва за изпълнение, с разбивка по ЕСИ фонд и, когато е целесъобразно, по категория регион, както и информация за сумите, които са изключени за целите на изчисляването на резерва за изпълнение

Фонд	Категория регион (1)	Общо подкрепа от Съюза (в евро) (2)	Съответствие на подкрепата по ЕСФ спрямо ИМЗ (в евро) (3)	Прехвърляне на средства от ОСП (3) (4)	Подкрепа на Съюза, от която се заделят средства за резерва за изпълнение (в евро) (5)	Резерв за изпълнение (6)
------	----------------------	-------------------------------------	---	--	---	--------------------------

Фонд	Категория регион (1)	Общо подкрепа от Съюза (в евро) (2)	Съответствие на подкрепата по ЕСФ спрямо ИМЗ (в евро) (3)	Прехвърляне на средства от ОСП (3) (4)	Подкрепа на Съюза, от която се заделят средства за резерва за изпълнение (в евро) (5)	Резерв за изпълнение (6)
Европейски социален фонд (ЕСФ)	По-слабо развити региони	1 521 627 776,00	55 188 745,00	0,00	1 466 439 031,00	87 986 341,86
Европейски социален фонд (ЕСФ)	Региони в преход	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Европейски социален фонд (ЕСФ)	По-силно развити региони	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ОБЩО ЕСФ		1 521 627 776,00	55 188 745,00	0,00	1 466 439 031,00	87 986 341,86
Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	3 567 667 612,00	0,00	0,00	3 567 667 612,00	214 060 056,72
Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	Региони в преход	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-силно развити региони	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ОБЩО ЕФРР		3 567 667 612,00	0,00	0,00	3 567 667 612,00	214 060 056,72
Кохезионен фонд (КФ)		2 278 307 144,00	0,00	0,00	2 278 307 144,00	136 698 428,64
Европейски фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР)		88 066 622,00	0,00	0,00	88 066 622,00	5 283 997,32
Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР)		2 366 716 966,00	0,00	27 933 000,00	2 338 783 966,00	140 327 037,96
ОБЩО (за всички фондове)		9 822 386 120,00	55 188 745,00	27 933 000,00	9 739 264 375,00	584 355 862,50

- (1) Специално разпределените средства за северните слабо населени северни региони и най-отдалечените региони следва да бъдат включени в категорията региони, в която попадат ползващите се от специално разпределените средства региони.
- (2) Включително резерва за изпълнение, след прехвърлянето между категориите региони и целите, когато е приложимо.
- (3) В съответствие с член 20 от регламента за общоприложимите разпоредби. Останалите средства, изброени в член 20, не са включени в споразумението за партньорство или защото те се управляват пряко от Комисията, или защото вече са прехвърлени при разпределянето от Комисията на средствата за отделните държави (поради което се изключват от тези разпределени за държавите средства).
- 4) Средствата, прехвърлени от стълб 1 на общата селскостопанска политика към ЕЗФРСР съгласно член 7, параграф 2 и член 14, параграф 1 от Регламента за директните плащания (2013/1307) и средствата, прехвърлени към ЕЗФРСР в изпълнение на членове 106, 136 и 136б от Регламент (ЕО) № 73/2009 на Съвета по отношение съответно на календарните години 2013 и 2014.
- (5) Общата подкрепа от Съюза след прехвърлянето и след приспадане на сумите, изключени за целите на изчисляването на резерва за изпълнение.
- (6) Общият размер на резерва за изпълнение, формиран от средства по европейските структурни и инвестиционни фондове и по категория региони, е 6 %.

2. УРЕДБА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНО УСВОЯВАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

2.1. Уредбата в съответствие с институционалната рамка на държавите членки, с която се гарантира координацията между европейските структурни и инвестиционни фондове и координацията с други инструменти за финансиране, национални и на Съюза, и с ЕИБ;

Идентифициране на областите, в които ЕСИФ ще бъдат използвани по допълващ начин

Основен фактор за максимизиране на ефекта от средствата от ЕСИФ е осигуряването на синергия между интервенциите по отделните програми и увеличаване на добавената им стойност за обществото. Това може да стане като от една страна се идентифицират основните области, в които програмите ще се използват по допълващ начин и от друга страна се създадат необходимите механизми за осигуряване на адекватна координация и допълване на програмите.

В приложение № 2 е представена информация за областите, в които подкрепата, предоставена по отделните ЕСИФ се допълват на ниво мерки и интервенциите по отделните програми, съотнесени към тематичните цели и приоритетите на Споразумението за партньорство. Таблицата представя начинът, по който се осигурява необходимата синергия на инвестициите, така че да бъде постигнато комплексно и фокусирано въздействие върху основните идентифицирани нужди на страната и определените приоритети.

Механизъм и структури, координиращи допълващото използване на ЕСИФ

При разработване на механизма за осигуряване допълването между подкрепата от различните ЕСИФ, другите програми и инициативи на ЕС и националните инструменти за изпълнение на политиките в рамките на всеки от приоритетите на Споразумението за партньорство са използвани разпоредбите на новите регламенти, опитът и научените уроци на национално ниво за програмен период 2007-2013 г.

Първият етап, в рамките на който се прилага този принцип, е подготовката на стратегическите програмни документи на Република България за периода 2014-2020 г. и механизмът, заложен за формиране на работните групи за тяхната подготовка. Една от основните задачи на Работната група за разработване на Споразумението за партньорство е свързана с осъществяване на хоризонталната координация по съдържанието на програмите за периода 2014-2020, както и осигуряване на допълване и/или липсата на припокриване между мерките по тях. За постигането на тази задача, в състава на РГ за разработване на СП са включени ръководителите на тематичните работни групи, отговорни за разработването на програмите за следващия програмен период. Участие в нея вземат и широк кръг

представители на администрацията, местните власти, социално-икономическите партньори, СГО, академичната общност и др., като същите групи партньори имат представителство и в ТРГ за разработване на програмите. Заложеният механизъм на представителство и участие осигурява необходимия интегритет в процеса на разработване на стратегическите програмни документи на България за периода 2014-2020 г. и дава възможност още на този етап да бъдат отчетени възможни области на допълване на инвестициите по отделните програми на национално равнище.

На етап програмиране, принципът за допълване и координация между програмите, се подпомага и от СКУСЕС, който в рамките на своите правомощия, разглежда работни варианти на Споразумението за партньорство и на програмите, с което осигурява взаимната съгласуваност на програмните документи и съответствието им с ОСР на Европейския съюз за програмния период 2014-2020 г.

Заложеният координационен механизъм за гарантиране спазването на принципа за допълване на етап управление, наблюдение, оценка и контрол на програмите надгражда опита на страната от програмен период 2007-2013 г.

Ролята и функциите на всеки един от участниците в процеса са както следва:

Отговорен заместник министър-председател/министър с функции по координация и управление на средствата от ЕС

Координира дейностите по програмирането, управлението, наблюдението и контрола на програмите. В рамките на тези правомощия осигурява взаимодействието и пълноценното участие на отделните звена и институции, ангажирани с процеса на изпълнение на ЕСИФ по отношение на прилагането на принципа на допълване на всеки от етапите.

Съвет за координация при управлението на средствата от ЕС

Членове на СКУСЕС са министрите, в чийто ресор са изпълняваните политики, които ще се финансират със средства от ЕС. В заседанията на съвета участват и представители на звената, компетентни по хоризонтални въпроси. В рамките на своите функции по координация на мерките за изпълнение на правителствената политика за икономическо, социално и териториално развитие на страната, финансирани със средства от Европейския съюз, Съветът осигурява на висше политическо ниво съгласуваност и взаимно допълване на мерките по програмите, с оглед реализиране на интегрирания ефект от тези мерки, включително предлага възможности за финансиране на операции чрез съчетаване на различни финансови източници. До степента, в която всеки от министрите ръководи и подготовката, изпълнението и оценката на ефективността на отделните секторни политики, изпълнението на приоритети от които се финансира със средства от ЕСИФ,

тяхното участие в процеса осигурява прилагане на принципа на допълване с националните политики и инструменти, с други програми, инициативи и проекти на ЕС, както и с други международни и двустранни програми.

Комитет за наблюдение на Споразумението за партньорство

Комитетът за наблюдение на Споразумението за партньорство наблюдава изпълнението на ангажиментите, разписани в него, включително прилагането на ефективна координация и допълването на подкрепата по отделните фондове. КН има възможност да прави предложения и да изисква намеса когато това е целесъобразно, така че да се постигне максимално ефективно допълване на мерките и интервенциите, изпълнявани в отделните програми.

Комитети за наблюдение на отделните програми

Съставът и представителството на тези органи осигуряват спазване на принципа на координация и допълване на следващото ниво – изпълнение на цели, приоритети и конкретни мерки, заложен в рамките на отделените програми. Комитетите за наблюдение осъществяват цялостен мониторинг на изпълнението на съответната програма, като вземат активно участие в процеса на вземане на решения. В контекста на съгласуване и одобрение от КН на критериите за допустимост на операциите, се осигуряват както демаркацията между интервенциите по различните фондове и програми, така и взаимната допълняемост, и заложената синергия между дейностите за финансиране по ЕСИФ.

Централно координационно звено

Централно координационно звено обезпечава цялостния процес по координация на оперативно ниво, което включва разработването на необходимата нормативна уредба, методологии и указания, подпомагане работата на СКУСЕС и Комитета за наблюдение на СП, координационен механизъм за информация и публичност, общо наблюдение на изпълнението на програмите, организиране на работни групи и срещи.

Управляващи органи

На ниво операция и отделен проект допълването и координацията се осъществява от Управляващите органи и Разплащателната агенция.

България планира да се възползва от възможността отделна операция да получи финансова помощ от един или няколко ЕСИФ, една или няколко програми, при условие, че конкретният разход получава финансиране само от един източник. В тези случаи насоките за кандидатстване ще се разработват и респективно оценката

ще се осъществява съвместно от управляващите органи на програмите, осигуряващи финансиране. Предвижда се изрична забрана за предоставяне на подкрепа в случаите, в които дадена дейност е финансирана по друг проект, програма или схема, финансирана от обществени фондове, национални бюджетни ресурси и/или средствата на ЕС.

Национален механизъм за координация на дейностите по Дунавската стратегия

Съгласуваността на процеса на програмиране и изпълнение на Споразумението за партньорство и програмите със стратегията на ЕС за развитието на Дунавския регион се осъществява посредством създадения с решение на МС от 2012 г. национален координационен механизъм за координация на дейностите по Дунавската стратегия. Този механизъм гарантира отразяването на приетите цели по Дунавската стратегия и дейностите за тяхното постигане в съответните програмни документи за периода 2014-2020 г. и в изпълняваните операции.

Други механизми

Допълнителни механизми на координация и допълване на програмите се осигуряват чрез работни групи, експертни мрежи, дискусии и обсъждания по повод подготовката и изпълнението на отделните програми и операции, съставени на основата на партньорския принцип и включващи представители на социално-икономическите партньори и заинтересованите страни.

В допълнение, за да се осигури синхрон и координация на инвестициите в хоризонтални сектори като енергийна и ресурсна ефективност, син растеж, адаптиране към измененията на климата в продължение на вече установената практика от програмен период 2007 – 2013 г. ще бъде използван подходът на междуведомствени работни групи, които да осигурят допълване и избягване на припокриване между отделните мерки. Всеки един от механизмите е описан в рамките на съответните стратегически приоритети за финансиране от ЕСИФ (виж раздел 1.1.5).

Механизми за подпомагане на кандидатите и бенефициентите при допълващо използване на фондовете и информиране за възможностите на всеки ЕСИФ

България ще продължи да поддържа Единен информационен портал за обща информация за управлението на средствата от Европейските фондове в Република България. Порталът ще обхваща всички ЕСИФ. Целта е насърчаване участието на гражданското общество в процеса на инвестиране на средствата от фондовете на ЕС в България, повишаване информираността на обществото по отношение на управлението на тези фондове в страната, както и предоставяне на актуална информация относно отворени процедури по програмите, новоприети национални

и европейски нормативни актове и програмни документи в областта на Европейските фондове.

България ще продължи да използва изградената мрежа от информационни центрове за популяризиране на Кохезионната политика на ЕСИФ. Целта е на възможно най-широк кръг от заинтересовани лица да се предостави надеждна, навременна, експертна и качествена информация за възможностите за финансиране. Информационните центрове ще продължат да организират публични прояви за разясняване на всички актуални възможности. Чрез създадените партньорства с други информационни мрежи ще се цели максимална удовлетвореност на потребителите от предоставяните услуги.

Продължава използването и доразвиването на вече въведените електронни услуги - кандидатстване и отчитане на изпълнението на проектите, и различни функции по поддръжка, включително функция Help Desk/Service Desk, с цел осигуряване на методическа помощ на бенефициентите, гарантиране на консистентна и надеждна информация, подобряване на нивото на предоставяните услуги. Ще продължи наложилата се вече практика за провеждане на информационна кампания за потенциалните бенефициенти, както и такива за одобрените бенефициенти, с цел разяснение на процеса на изпълнение на одобрените проекти.

Механизъм за координация и допълващото използване на средствата по цел „Инвестиции за растеж и работни места“ и цел „Европейско териториално сътрудничество“ на Кохезионната политика. Допълване с дейности, прилагани в контекста на макро-регионалните стратегии и стратегиите за морските басейни

Описаните по-горе координационни механизми на отделните етапи на програмиране, управление, наблюдение и контрол на програмите е валидно и в контекста на допълването между програмите, финансирани със средства от Цел „Инвестиции за растеж и работни места“ и Цел „Европейско териториално сътрудничество“ на Кохезионната политика. В рамките на работната група за разработване на СП има представител на дирекцията в МРР, отговаряща на национално равнище за изпълнението по програмите по Цел „Европейско териториално сътрудничество“. Такова представителство е осигурено и в СКУСЕС и Комитетите за наблюдение. Представители на тази дирекция участват във всички работни формати, свързани с подготовката и прилагането на програмен период 2014-2020.

Допълване може да бъде постигнато между Програмите за Европейско териториално сътрудничество и програмите по ЕСИФ, които предвиждат целево съ-финансиране на проекти за транснационално сътрудничество по линия на ЕСФ. Допълване на инвестициите с програмите за трансгранично сътрудничество цели осигуряване координацията при прилагане на хоризонталните принципи и цели на политиката за изпълнение на ЕСИФ, както и в областта на околната среда. По отношение на програмите за европейско териториално сътрудничество синергията

със Стратегията на ЕС за Дунавския регион се осъществява чрез включване на представители на националните координатори на приоритети в процеса на подготовка и изпълнение на програмите.

Постигането на целите и приоритетите на Дунавската стратегия ще се реализира посредством изпълнението на конкретни проекти по програмите, финансирани с ЕСИФ. Предвижда се също България да кандидатства за финансиране от Механизма за свързаност на Европа с проекти, попадащи в обхвата на Дунавската стратегия, както и да използва програмите за Европейско териториално сътрудничество.

В рамките на бъдещата оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ ще бъде осигурено допълване и координация с мерките, предвидени в инициативите INTERREG и URBACT, както и с предвиденото в рамките на Дунавската стратегия.

ОПРР финансира инфраструктура и дълготрайни инвестиции на база предефинирани проекти. Разграничаването с програмите за териториално сътрудничество ще бъде на основата на списъка с предварително идентифицирани и приоритизирани проекти. В допълнение, програмите за териториално сътрудничество ще подкрепят „меки“ мерки и дребномащабни дейности, като проектите трябва да бъдат изготвени от представители от двете граничещи страни. Ще се постигне допълване по отношение на въздействието върху развитието на транс-граничните райони.

Области на допълване с други национални и на ЕС инструменти, както и с ЕИБ

Инструменти на ЕС

На ниво подготовка на отделните оперативни програми и Споразумението за партньорство е осигурена координация и допълване с другите програми и инструменти на ЕС, която в обобщен вид по основни сектори на подкрепа е както следва:

Околна среда: При изпълнение на ОПОС 2014-2020 г. ще се търси синергия с Програмата за действия в областта на околната среда и климата — LIFE. ОПОС ще подпомага финансово действия както за смекчаване на последиците от изменението на климата и адаптирането към тях, така и опазването на околната среда (по-специално в сектор „биологично разнообразие и Natura 2000“), включително ефективното използване на ресурсите. За тези дейности се предвижда финансирането на интегрирани проекти. При подготовката и изпълнението на инвестициите на Програмата за развитие на селските райони, свързани с околна

среда, НАТУРА 2000, ресурсна ефективност и климат също ще бъде осигурена синергия и допълване с мерките и дейностите на Програмата LIFE.

Като допълваща помощта от ЕСИФ за **Натура 2000** е предвидена подкрепа и от други финансови източници като например програма LIFE, INTERREG, 7-ма рамкова програма, Финансовия механизъм на ЕИП и други.

Чрез Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство ще бъдат подкрепени мерките от НПРД, свързани с разработване на национални методики за биофизичната оценка на екосистеми извън НАТУРА 2000, както и за оценка на екосистемните услуги и управление на инвазивните видове.

По програма LIFE допълващо ще бъдат финансирани мерки от НПРД като например подобряване на структурата и функциите на земеделските природни местообитания; подобряване на природозащитното състояние на видовете, обитаващи крайбрежните и морските екосистеми, оценка на влиянието на климатичните промени върху целеви видове и природни местообитания и др.

Селско и горско стопанство: Програмата за развитие на селските райони допълва и се демаркира с интервенциите финансирани от Европейския земеделски фонд за гарантиране на земеделието. Обхватът на помощта, предоставяна чрез мерките на ПРСР, няма да се припокрива с подкрепата по Първи стълб на ОСП. Осигурена е допълняемост и разграничаване на мерките, финансирани по двата стълба, насочени към чувствителни и важни за страната сектори като животновъдство, овощарство и зеленчукопроизводство, както и за млади фермери и малки ферми.

По отношение на инвестиционната подкрепа по ПРСР за земеделски производители за инвестиции в техните стопанства и преработвателни предприятия ще бъде осигурено разграничаване и допълняемост с Националната програма по пчеларство и Националната програма за подпомагане на лозаро-винарски сектор на България по видове дейности и видове кандидати. Инвестициите и кандидатите, които се подпомагат по съответните национални програми няма да се подпомагат по ПРСР. В рамките на ПРСР ще се осигури пълно разграничаване и допълняемост със схеми за държавни помощи, краткосрочни и дългосрочни кредитни линии и подпомагането от други фондове на ЕС.

Разплащателна агенция ще извършва кръстосани проверки с цел предотвратяване на двойно финансиране между ПРСР и схемите за подкрепа по ЕФГЗ. Още на етап програмиране са определени разделителни линии между двата инструмента. Например в сектор „Плодове и зеленчуци“ организациите на производителите няма да бъдат подпомагани по ПРСР за дейности включени за подпомагане в техните оперативни програми. В сектор „Вино“ финансова помощ по ПРСР няма да бъде предоставяна за инвестиции, допустими за подпомагане по „Национална програма за подпомагане на лозаро-винарския сектор“. По ПРСР няма да се подпомагат

дейности, свързани с конверсия на сортовия състав на насажденията със сортове, класифицирани за съответните лозарски райони на страната, реструктуриране на лозя и подобряване на техниките за управление на лозя. По ПРСР няма да се подпомагат дейности, свързани с инвестиции за производство на лозаро-винарски продукти и общи разходи свързани с тях допустими за подпомагане по „Национална програма за подпомагане на лозаро-винарския сектор“. В сектор „Пчеларство“ в рамките на „Национална програма по пчеларство 2014-2016“ за закупуване на пчелни кошери ще бъдат подпомагани земеделски производители, които притежават до 150 пчелни кошера. По ПРСР ще се подпомагат инвестиции и кандидати в пчеларство, които не се подпомагат по „Национална програма по пчеларство 2014-2016“. За инвестициите, свързани с преработката на пчелен мед ще бъде направено пълно разграничение между инвестициите подпомагани по ПРСР и тези по „Национална програма по пчеларство 2014-2016“. Инвестиционни дейности няма да бъдат подпомагани в сектор „Тютюн“. Производители на тютюн ще се подпомагат за дейности извън производството на тютюн. Производството, преработката и маркетинга на зехтин няма да бъдат подпомагани по ПРСР. Дейностите, подпомагани по чл. 6 от Регламент (ЕС) № 1952/2005 няма да бъдат подпомагани по ПРСР. В рамките на ПРСР няма да се подпомагат инвестициите за преработката на суровини за производство на захар и/или сладкарски изделия.

Регионално развитие: ОПРР 2014-2020 г. ще подкрепи постигането на целите и приоритетите на Дунавската стратегия. Помощта от ЕФРР под формата на безвъзмездна финансова помощ ще бъде комбинирана с финансиране от национални източници (държавен и общински бюджет). Стратегията и логиката на интервенции по ОПРР 2014-2020 г. предполага реализиране на цялостен интегриран подход при осъществяване на инвестиционните намерения. Реализирането на ИПГВР ще бъде подкрепено и от други оперативни програми, като инвестициите ще бъдат осъществявани по координиран начин между управляващите органи.

Рибарство и аквакултури: ПМДР (2014-2020) ще търси допълване с инструментите на пряко управляваната от Европейската комисия Интегрирана морска политика и Програмата за действия в областта на околната среда и климата — LIFE.

Човешки ресурси: При възможност, ще се търси допълване между програмите и мерките по Националния план за действие по заетостта, схемите по ЕСФ и мерките по Европейския фонд за приспособяване към глобализацията. Допълняемост между ОП РЧР и Програмата на ЕС за социални промени и иновации може да се осигури чрез подкрепа на т.нар. „национални“ мерки, т.е. такива, които са от значение само за България. Освен подкрепа за национални мерки, проектите по новата ОП РЧР ще се стремят да допълнят и надградят резултатите от вече реализирани и/или изпълняващи се инициативи.

Синергия ще се търси и с интервенциите на Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите, чиято цел е да стимулира социалното сближаване в ЕС, като

спомага за постигането на заложената в стратегията „Европа 2020“ цел за намаляване с поне 20 милиона на броя на хората, изпаднали в положение на бедност и социална изолация или в риск от изпадане в бедност и социална изолация. Фондът наследява действащата до края на 2013 г. програма на ЕС за разпределяне на храна на най-нуждаещите, като ще допълни съществуващите инструменти за сближаване и по-специално Европейския социален фонд. Интервенциите ще бъдат насочени към най-тежките форми на бедността и недоимък на храна, но също така към бездомността и материалните лишения, засягащи децата, като същевременно ще подкрепя съпътстващи мерки, насочени към социалната реинтеграция на най-нуждаещите се лица. Предвижда се при предоставянето на храни и стоки от първа необходимост да бъде използван и надграден придобития опит от програмен период 2007 - 2013, когато по линия на програма „Благотворителност“ през 2013 г. бяха подкрепени над 331 хил. лица в нужда.

Мерки за интеграция на лица от трети страни, получили международна закрила ще бъдат финансирани в рамките на фонд „Убежище, миграция и интеграция“.

Наука, образование и иновации: По приоритет 1 „Високи постижения в научната област“ на Рамковата програма „Хоризонт 2020“ има широки възможности за допълване и надграждане на интервенции, съ-финансирани по ОП НОИР, като: привличане на български изследователи и учени в Европейския научноизследователски съвет по иновативни идеи и гранични изследвания, финансирани първоначално или частично по ОП НОИР. Под-приоритет 2.2 „Достъп до рисково финансиране“ на Рамковата програма може да окаже изключително силен ефект на допълване върху привличането на частно финансиране и рисков капитал по научни теми/проекти, в чиито екипи участват български учени и/или научни институции. Приоритет ще бъде и постигането на синергия с програмата Хоризонт 2020 в подкрепа на центровете за научни изследвания и иновации, отговарящи на изискванията за приоритетни съоръженията на ЕСФИИ и тези, които отговарят на икономическите, социални и екологични предизвикателства за страната и регионите в България. Координацията на дейностите по програма Хоризонт 2020 се реализира от Министерството на образованието и науката.

Пълноценното участие и интегриране на българските научни институции и изследователи в **Европейското изследователско пространство и в националните и европейски технологични платформи** ще бъде осъществено чрез инвестициите в приложни научни изследвания. Чрез клъстерно групиране на различни публични и частни организации в сферата на научните изследвания и иновациите се цели постигане на по-значителен и благоприятен ефект от интегрирането на българските учени в Европейското научноизследователско пространство.

Разработването и прилагането на национални стратегии за обучение и преквалификация на изследователски кадри може да бъде надградено с

последващо включване в инициативата „Мария Кюри“. Инициативата „Програма в областта на цифровите технологии за Европа“ също предоставя възможности за допълване на националните мерки, съфинансирани по ОП НОИР.

Помощта от ЕСИФ ще се реализира, отчитайки европейските приоритети за развитие на научната инфраструктура и новите и нововъзникващи технологии. Изготвена е Национална пътна карта за развитие на научната инфраструктура, която е координирана с европейската стратегия за инвестиции в изследователска инфраструктура и е обвързана с определените приоритети на Европа за инвестиции в крупни научни комплекси. Докато инвестициите чрез европейските програми ще бъдат насочени към обучение, предоставяне на достъп до уникални изследователски инфраструктури, трансфер на знания и други „меки“ мерки в Европа, то инвестициите чрез ЕСИФ ще бъдат насочени към изграждането и оборудване на национални научни центрове.

Програмата на ЕС за социална промяна и иновации предоставя възможност за надграждане на проекти, съфинансирани по ОП НОИР, чрез дейности на ниво ЕС в сферите на политиките за разработване на иновации. Допълване може да се търси и по линия на възможностите за микрокредитиране на предприятия на студенти и млади преподаватели. Допълване и координация ще бъде осигурена и с Рамковата програма „Еразъм за всички“ и програма „Жан Моне“. Предвижда се допълване с подкрепата, предоставена и по линия на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009 – 2014 г. в областта на ромската интеграция, работата на ромските образователни медиатори, както и интервенциите за предотвратяване на отпадането от училище, социална активност на учениците и младежите.

Развитие на МСП и иновации: В рамките на оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ ще бъде осигурено допълване и координация с мерките, предвидени по Програмата „Хоризонт 2020“ и програмата за конкурентоспособност на предприятията и малките и средни предприятия (COSME).

Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт 2020“ (2014—2020 г.) се фокусира върху финансирането на инвестиции в ключови индустриални технологии, по-голям достъп до капитал и подкрепа за МСП; адресиране на основните проблеми, споделяни от всички европейци, организирани в 6 ключови теми или „социални предизвикателства“: здраве, демографска промяна и благосъстояние; безопасност на храните, устойчиво земеделие, море и морски изследвания и био-икономика; сигурна, чиста и ефективна енергия; интелигентен, зелен и интегриран транспорт; действия за климата, ресурсна ефикасност и суровини; приобщаващи, иновативни и сигурни общества.

ОПИК от своя страна осигурява подкрепа за създаване на възможности и повишаване на капацитета на българските предприятия да участват активно и успешно в международни инициативи чрез подкрепа за разработване и внедряване

на иновации, въвеждане и развитие на ключови индустриални технологии и създаване иновационна инфраструктура. Целта е сближаване в нивото на развитие на иновациите в България със средното за ЕС.

Стратегията на ОПИК предвижда надграждане на резултатите от проектите по рамковите програми. Проектни предложения, включващи надграждане на резултати по 5,6,7 рамкова програма и Хоризонт 2020 (и ECSEL Joint Undertaking), ще бъдат насърчавани чрез предимство на принципа на бонус точки при оценката.

Новата програма за конкурентоспособност и малки и средни предприятия допълва мерките в подкрепа на индустриалното развитие на Програмата „Хоризонт 2020“ чрез инициативи насочена към улесняване достъпа на малките и средни предприятия до финансиране, създаване на благоприятна среда за развитие на бизнес и растеж на предприятията, насърчаване на предприемаческата култура в Европа, повишаване на устойчивата конкурентоспособност на предприятията в ЕС и подобряване на достъпа на малкия бизнес до международни пазари, както и подкрепа за развитието на Европейска мрежа за предприятия.

В този контекст ОПИК залага мерки, свързани, както с осигуряването на необходимия инвестиционен и оборотен капитал, така и насърчаване на предприемачеството, развитие на бизнеса, подкрепа за интернационализация на предприятията и развитие на услуги за бизнеса.

В допълнение в програмата са предвидени и дейности за популяризиране на туризма на национално и регионално ниво, чрез които ще се спомогне за развитието на туризма в отделните региони и ще допринесе за изпълнение на една от приоритетните области на Дунавската стратегия.

Съдебна система: В рамките на Българо-швейцарската програма за сътрудничество и Норвежкия механизъм ще се финансират предимно структурни и законодателни промени в сферата на детското правосъдие и изграждане на капацитет на национално ниво за прилагане на Конвенцията по прилагане правата на човека, включително и за преодоляване на забавянията в правораздаването.

За периода 2010 – 2020 г. за развитието на изследователски капацитет в съдебната система и на алтернативните способи за решаване на спорове ще се търси подкрепа и по програма „Правосъдие“ на ЕК.

Чрез Европейската мрежа за съдебно обучение НИП ще осъществява обмен на магистрати и ще развива други инициативи на мрежата.

По Оперативна програма „Добро управление“ ще бъдат финансирани дейности, свързани с повишаване на капацитета на разследващите полицаи и обща

администрация на правоохранителните структури. Специализираните обучения за всички останали служители на правоохранителните органи ще се финансират в рамките на фонд „Вътрешна сигурност“.

Управление на рискове: Допълване може да бъде осигурено чрез програми и финансови инструменти на ЕС, предлагащи възможности за финансиране на дейности в сферата на гражданска защита: Механизма за гражданска защита на ЕС, Рамковата програма на ЕС за научни изследвания, развойна дейност и иновации „Хоризонт 2020“, Европейската програма за наблюдение на земята Copernicus, Оперативна програма за междурегионално сътрудничество INTERREG, Инструмента за финансово подпомагане на полицейското сътрудничество, предотвратяването и борбата с престъпността и управлението на кризи, като част от фонд „Вътрешна сигурност“.

Със средства от фонд „Вътрешна сигурност“ се предвиждат инвестиции в защитата на обекти от европейската критична инфраструктура, в т.ч. доизграждане и подобряване на системите за ранно предупреждение и оповестяване, изграждане на базисна инфраструктура за реакция, повишаване на възможностите на учебен център в гр. Монтана за реакция при химически, биологични, радиологични и ядрени инциденти, поддръжка и развитие Единния автоматизиран регистър по контрола на общоопасните средства във връзка с Плана за действие на ЕС за подобряване сигурността на експлозивите. Обученията на първореагиращите екипи от общините и областните администрации при възникване на бедствия и аварии ще се финансират по Оперативна програма „Добро управление“.

Енергийна ефективност: По Международен фонд "Козлодуй" са в процес на изпълнение проекти за финансиране на мерки за енергийна ефективност в обществени сгради (болници, училища, детски градини и ясли и др. общински и държавни сгради) на територията на цялата страна, както и за подмяна на общинско улично осветление. Очаква се мерките да приключат до края на 2014 г. Освен това, съществуват и други механизми за финансиране изпълнението на мерки по ЕЕ, като:

- Кредитна линия за ЕЕ в дома, бенефициент са частни лица и сдружения, крайният срок на действие е 31.07.2014 г.;
- Кредитна линия за ЕЕ и ВЕИ, бенефициент са корпоративни клиенти, крайният срок на действие е 31.12.2015 г.;
- Фонд за ЕЕ и ВИ, бенефициент са корпоративни клиенти, общини и други;
- Схема за зелени инвестиции, бенефициент са корпоративни клиенти, общини и други.

Механизъм за свързаност на Европа

В рамките на Механизма за свързаност на Европа, към настоящия момент България планира да кандидатства за отпускане на средства със „зрели“ проекти в сектори

„транспорт“, „енергетика“ и „ИКТ“ на обща индикативна стойност 2 300.16 млн. евро.

В сектор **„транспорт“** страната разполага с подготвени проекти, като например „Модернизация на ж.п. линията „Видин – Медковец“ (отсечка от направлението „Видин-София“), „Подобряване на условията за корабоплаване в общия българо-румънски участък на р. Дунав“ и жп връзка Пристанище Русе на р. Дунав – Пристанище Варна на Черно море.

В сектор **„ИКТ“** за осигуряване на съвременна високо-скоростна електронна съобщителна свързаност и достъп до ефективни, качествени и сигурни електронни услуги, включително трансгранични, е подготвен проект за изграждане на резервна инфраструктура на Републиканския информационен център за данни.

В сектор **„енергетика“** от българска страна са приоритизирани 3 групи проекти за развитие на електроенергийната инфраструктура:

- Група България – Румъния и Гърция за увеличаване на капацитета, включваща проекти от общ интерес „Вътрешна линия между Ветрен и Благоевград (BG)“ и „Вътрешна линия между Царевец и Пловдив (BG)“;
- Група България – Гърция между Марица Изток 1 и Неа Санта, включваща проекти от общ интерес „Междусистемна връзка между Марица изток 1 (BG) и Неа Санта (EL)“, „Вътрешна линия между Марица изток 1 и Пловдив (BG)“, „Вътрешна линия между Марица изток 1 и Марица изток 3 (BG)“ и „Вътрешна линия между Марица изток 1 и Бургас (BG)“;
- Група България – Румъния за увеличаване на капацитета, включваща проекти от общ интерес „Вътрешна линия между Добруджа и Бургас (BG)“, „Вътрешна линия между Видно и Свобода (BG)“ и „Вътрешна линия между Свобода и точка на разкъсване на междусистемен електропровод Варна (BG) – Ступина (RO) в България (BG)“,

както и един проект за съхранение на язовир „Яденица“ („Увеличаване на обема на долния изравнител на Помпено-акумулираща водноелектрическа централа „Чаира“ с изграждане на язовир „Яденица“).

От българска страна са приоритизирани 5 основни газови проекта, в т.ч.: Клъстър „Междусистемна връзка между Гърция и България и необходими подобрения в България“ (включва Проект за междусистемна връзка Гърция - България (IGB) между Комотини и Стара Загора и Проект за рехабилитация, модернизация и разширение на българската газопреносна система); Проект за междусистемна връзка България – Сърбия (IBS); Проект за постоянен двупосочен капацитет в съществуващата точка на свързване между Гърция и България – Кула/Сидирокастро; Проект за увеличаване преносния капацитет на съществуващия газопровод от България за Гърция; Клъстър, включващ разширяване на капацитета за съхранение в Югоизточна Европа (включва един или

повече от следните проекти от общ интерес – Изграждане на ново хранилище на територията на България и Разширение на ПГХ „Чирен“). Допълнително е приоритизирано предложението за проект от общ интерес за Междусистемна газова връзка между Турция и България (ITB).

Национални инструменти

Някои от основните области, в които средствата на ЕСИФ ще допълват националните средства, са свързани най-вече с провеждането на политиките в областта на науката, иновациите, образованието, здравеопазването, социалните услуги, както и тези, свързани с опазването на околната среда, смекчаването и адаптирането към климатичните промени.

Така в периода 2014-2020 г. средствата на ЕСИФ ще допълват дейностите, финансирани чрез:

- Фонда за научни изследвания - фундаментални научни изследвания и разработки;
- Националният иновационен фонд;
- Капиталовите разходи за модернизирането на здравната, социалната и образователната инфраструктура;
- Програмите и проектите на МТСП, насърчаващи равенството или таргетиращи безработните и/или конкретни уязвими групи от населението: Политика по равнопоставеност на жените и мъжете - Програма „Равенство на половете“; Национална програма „Нова възможност за заетост“; Национална програма „От социални помощи към осигуряване на заетост“; Национална програма „Активиране на неактивни лица“; Национална програма за заетост и обучение на хора с трайни увреждания; Програма „Старт в кариерата“; Национална програма „Асистенти на хора с увреждания“; Национална програма „Кредит без лихва за хора с увреждания“; Национална програма „Помощ за пенсиониране“; Национална програма „Мелпомена“; насърчителни мерки за безработни лица и за работодатели съгласно Закона за насърчаване на заетостта с многогодишно действие. Специализираните звена, отговорни за съответните политики са в процес на разработка на анализ за допълване между ОП РЧР 2014-2020 и инструментите, финансирани с национални средства;
- Програми и проекти в областта на образованието, които имат нужда от продължаваща подкрепа за осигуряване на устойчивост - Стратегия за намаляване на преждевременното напускане на училище и Проект за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на децата и учениците със специални образователни потребности;
- Установени схеми, предоставящи стартов капитал за стартиращи микропредприятия[1];
- Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда;
- Държавна помощ de-minimis за закупуване на фураж за отглеждане на сладководна риба;

- Финансиране на дейности за зарибяване по условията на Закона за рибарството и аквакултурата;
- Предоставяне на целеви средства от републиканския бюджет за финансиране на превантивни дейности от Националната програма за защита при бедствия, включени в годишния план за изпълнението ѝ, както и за разплащане на непредвидени разходи за спасителни и неотложни аварийни работи при бедствия, на неотложни възстановителни работи и предоставяне на възстановителна помощ на физически лица за подпомагане възстановяването на жилищата им, засегнати от бедствие.

Национално подпомагане ще бъде насочено и към улесняване прилагането на мерките от ПРСР чрез прилагане на кредитна схема за инвестиции в селското стопанство и на схема за рефинансиране със средства на ДФ „Земеделие” на търговски банки за кредити по мерки от ПРСР.

Новият инструмент на правителството, публичната инвестиционна програма „Растеж и устойчиво развитие на регионите“, цели да допълва програмите съфинансирани със средства от ЕС, които поради своя ограничен ресурс не могат да финансират всички зрели и качествени проектни предложения на бенефициентите. Предотвратяването на припокриване и дублиране на финансирането ще бъде осигурявано на ниво проект. Условията, редът и критериите за избор на проекти и програми са дефинирани с акт на Министерския съвет. За целта е създаден специален междуведомствен съвет на ниво министър с включен представител на НСОРБ, който съвет оценява и приоритизира събраните проектни предложения. Основните области, в които се финансират проекти по линия на инвестиционната програма са ВиК, управление на отпадъците и други свързани с околната среда дейности; транспортна инфраструктура; социална и културна инфраструктура; други сектори, подкрепящи социално-икономическото развитие. С оглед осигуряване на по-добро допълване между инвестициите се предвижда проекти, които получават финансиране по линия на ЕСИФ, да не се финансират по линия на инвестиционната програма.

ЕИБ

Обсъждат се възможностите и готовността на финансовата институция да предостави заемни средства през новия програмен период 2014-2020 г. по подобие на действащото в момента Кредитно споразумение 2007-2013 г., по което се осигурява заместващо национално съфинансиране и финансиране на финансовия недостиг за проектите по програмите. С Държавния бюджет за 2014 г. се дава мандат на правителството за стартиране на преговори с ЕИБ за отпускане на структурен инвестиционен заем в размер до 500 млн. евро.

България предвижда надграждане на опита и сътрудничеството с ЕИБ и разширяване на обхвата на прилаганите финансови инструменти през периода 2014-2020 г. Предвидено е използване на финансови инструменти по отношение на

инвестициите, свързани с развитие на МСП, енергийна ефективност и градско развитие. Финансовият ресурс предоставен по ОП „Околна среда“ под формата на безвъзмездна финансова помощ, също може да бъде съчетана по подходящ начин със заеми и гаранции от ЕИБ. Тя предлага и възможност да се използва опитът на външни експерти по финанси и управление от институцията за успешното осъществяване на проектите от страна на бенефициентите или за осъществяване на управлението на инструменти за финансов инженеринг от типа на JEREMIE и JESSICA.

Централизирано управлявани инструменти на ЕС и финансиране от други донори

Централизирано управляваните инструменти на ЕС и финансирането от други донори (като Конфедерация Швейцария, Кралство Норвегия, Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и др.) се синхронизират с националните оперативни програми на етап програмиране и ще продължават да се синхронизират при изпълнението им. На проектен принцип се следи за избягване на двойно финансиране и припокриване с дейности, финансирани по СКФ /ЕСИФ.

[1] Гаранционен фонд за микрокредитиране;

2.2. Информацията, необходима за предварителна проверка на съответствието с правилата за допълняемостта

На национално равнище за държавите членки, в които по-слабо развитите региони обхващат най-малко 65 % от цялото население

Разходи на сектор "Държавно управление" като дял от БВП	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
P51	5,70	5,10	4,40	4,30	4,30	4,30	4,30

На регионално равнище за държавите членки, в които по-слабо развитите региони обхващат над 15 % и под 65 % от цялото население

Разходи на сектор "Държавно управление" като дял от БВП	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
P51							

2.3. Обобщение на оценката за изпълнението на приложимите в съответствие с член 19 и приложение XI на национално равнище предварителни условия и в случай че приложимите предварителни условия не са изпълнени — на действията, които трябва да бъдат предприети, отговорните организации и графика за провеждането на тези действия

i) Таблица: Обобщение на оценката относно изпълнението на приложимите предварителни условия на национално равнище.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
T01.1- Научни изследвания и иновации: Наличие на национална или регионална стратегия за интелигентно специализиране в съответствие с националната програма за реформи, имаща за цел да набере частни средства за научноизслед	Не	1. Въведена е национална или регионална стратегия за интелигентно специализиране, която:	Не		<p>Подготвен е работен вариант на стратегията за интелигентна специализация. Той е разработен съвместно с експерти на Световната банка.</p> <p>http://www.mi.government.bg/files/useruploads/files/innovations/ris3_31_10_2013.pdf.</p> <p>Национална стратегия за развитие на научните изследвания 2020 – приета от Народното събрание през 2011 г.</p> <p>http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=708</p> <p>Националната стратегията за развитие на научните изследвания бе приета с решение на Народното събрание през 2011 (брой 62 от 12.08.2011 г. на Държавен вестник).</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
ователската дейност и иновациите и която е в съответствие с характеристиките на добре работещи национални или регионални системи в областта на научните изследвания и иновациите.					Стратегията осигурява стабилна рамка за развитието на изследователските институции и на научната и иновационната дейност в България за период от десет години 2011- 2020. Тя съдържа всички необходими реквизити, изискващи се в предварителните условия за Европейските структурни и инвестиционни фондове за 2014-2020 г – основана е на SWOT анализ, очертава мерките за подобряване на научно-изследователската дейност и технологично развитие, включва и индикатори за мониторинг на изпълнението на целите, задачите и мерките и механизъм за наблюдение. Освен това тя се придружава от тригодишен план за действие за периода август 2011- август 2014, като ефективността от изпълнението на заложените цели и мерки ще бъдат оценявани от независими експерти на три годишен период. Планът за действие е рамката за конкретните действия, програми и инициативи, които Правителството ще реализира във връзка с изпълнение на Националната стратегия за научни изследвания. Планът за действие обхваща политики, приоритети и програми на водещите министерства и ведомства в научно-инновационната система. Планът предлага комбинация от мерки и действия, подкрепени чрез различни национални фондове, европейски програми, кохезионни инструменти и специални схеми за подкрепа от трети страни.
T01.1- Научни изследвания и иновации: Наличие на национална	Не	2. се основава на SWOT анализ (анализ на силните	Не		Виж графа по 1.1.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
или регионална стратегия за интелигентно специализиране в съответствие с националната програма за реформи, имаща за цел да набере частни средства за научноизследователската дейност и иновациите и която е в съответствие с характеристиките на добре работещи национални или регионални системи в областта на научните		страни, слабостите, възможностите и заплахите) или подобен анализ, за да се съсредоточат ресурсите върху ограничен набор от приоритети в областта на научните изследвания и иновациите;			

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
изследвания и иновациите.					
Т01.1- Научни изследвания и иновации: Наличие на национална или регионална стратегия за интелигентно специализиране в съответствие с националната програма за реформи, имаща за цел да набере частни средства за научноизследователската дейност и иновациите и която е в	Не	3. очертава мерки за насърчаване на частните инвестиции в научноизследователската дейност и технологичното развитие;	Не		Виж графа по 1.1.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
съответствие с характеристиките на добре работещи национални или регионални системи в областта на научните изследвания и иновациите.					
T01.1- Научни изследвания и иновации: Наличие на национална или регионална стратегия за интелигентно специализиране в съответствие с националната	Не	4. съдържа механизъм за мониторинг.	Не		Виж графа по 1.1.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
програма за реформи, имаща за цел да набере частни средства за научноизследователската дейност и иновациите и която е в съответствие с характеристиките на добре работещи национални или регионални системи в областта на научните изследвания и иновациите.					
T01.1- Научни изследвания и иновации:	Не	5. Приета е рамка, която очертава наличните	Не		Виж графа по 1.1.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
Наличие на национална или регионална стратегия за интелигентно специализиране в съответствие с националната програма за реформи, имаща за цел да набере частни средства за научноизследователската дейност и иновациите и която е в съответствие с характеристиките на добре работещи национални или регионални системи в		бюджетни ресурси за научни изследвания и иновации.			

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
областта на научните изследвания и иновациите.					
T02.1- Цифров растеж: Стратегическа рамка на политиката за цифров растеж за стимулиране на достъпни като цена, качествени и оперативни съвместими частни и публични услуги, предоставяни благодарение на ИКТ, и увеличаване на използването на цифровите	Не	1. Въведена е стратегическа рамка на политиката за цифров растеж, като например в рамките на националната или регионалната стратегия за интелигентно специализиране, която съдържа:	Не		<p>• С РМС № 953/19.11.2012 г. е приета програма „Цифрова България“, която дефинира параметрите (мерки, отговорни институции, срокове, бюджет) за развитие на информационното общество (ИО) и координира изпълнението на европейските направления и задачи, описани в Цифровата програма на Европа (ЦПЕ) по отношение на социалния и икономически потенциал на информационните и комуникационни технологии (ИКТ), както и Интернет.</p> <p>http://www.mtitc.government.bg/page.php?category=604&id=5985</p> <p>Прегледът на изпълнението на мерките, заложи в Национална програма „Цифрова България“ се извършва два пъти годишно и актуални данни могат да бъдат намерени на:</p> <p>http://www.mtitc.government.bg/page.php?category=604&id=6599</p> <p>Декември 2013 бе изготвен доклад за напредъка в изпълнението на дейностите по Национална програма</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
технологии от гражданите, включително уязвимите групи, предприятията и публичните администрации, включително трансгранични и инициативи.					<p>„Цифрова България” и тяхното актуализиране, допълване и основни тенденции в процеса на развитието ѝ с хоризонт 2020 г. Докладът може да бъде видян на следния линк:</p> <p>http://www.mtitc.government.bg/page.php?category=604</p> <ul style="list-style-type: none"> • МТИТС извърши изследване с цел получаване на актуални и достоверни данни, които да отразяват разпространението и използването на продукти и услуги, базирани на информационните и комуникационните технологии. Изследването може да бъде видяно на следния линк: <p>http://www.mtitc.government.bg/upload/docs/Analisis_shirokolentov_internet_2014_02_06.pdf</p> <p>Изследването включва анализ на ИКТ като сектор (концентрация и типове производствени предприятия и доставчици на ИКТ услуги, изследователска и развойна дейност в ИКТ, и т.н.).</p> <ul style="list-style-type: none"> • С РМС № 163 от 21.03.2014 г. бе приета Стратегия за електронно управление в Република България 2014-2020. <p>Документът е изготвен от междуведомствена работна група</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>към МТИТС и е публикуван на адрес:</p> <p>http://www.mtitc.government.bg/upload/docs/2014-03/1_StrategiaRazvitieEU_RBulgaria_2014_2020.pdf</p> <p>За ефективното изпълнение на Стратегията бе изготвена Пътна карта за нейното изпълнение, приета с РМС № 325/20.05.2014 г.</p> <p>Пътната карта е достъпна на следния линк:</p> <p>http://www.mtitc.government.bg/page.php?category=549&id=7233</p> <p>Основната цел на Стратегията е да очертае рамката на всички текущи и нови дейности в областта на електронното управление.</p> <p>Стратегията за развитие на електронното управление в Република България (2014 –2020) съдържа:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Анализ на настоящото състояние • Визия на електронното управление в република България • Стратегически цели

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<ul style="list-style-type: none"> • Секторни политики за е-управление • Дейности за постигане на целите • Координация и управление на изпълнението на стратегията • Модел на е-управление <ul style="list-style-type: none"> - информационен модел - технологичен модел • С оглед ефективното усвояване средства, свързани с електронното управление през програмния период 2014 – 2020, с РМС 148 от 9 юни 2014 г. бе създаден Съвет по електронно управление, който ще координира цялостната реализация на проекти в областта.
T02.1-Цифров	Не	2. включване в бюджета и	Не		Виж графа по 2.1.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
растеж: Стратегическа рамка на политиката за цифров растеж за стимулиране на достъпни като цена, качествени и оперативни съвместими частни и публични услуги, предоставяни благодарение на ИКТ, и увеличаване на използването на цифровите технологии от гражданите, включително уязвимите групи, предприятията и публичните		определяне на приоритетите на дейностите чрез съгласуван SWOT или подобен анализ в съответствие с таблицата с ключовите показатели за програмата в областта на цифровите технологии за Европа;			

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
администрации, включително трансгранични и инициативи.					
T02.1- Цифров растеж: Стратегическа рамка на политиката за цифров растеж за стимулиране на достъпни като цена, качествени и оперативно съвместими частни и публични услуги, предоставяни благодарение на ИКТ, и увеличаване на използването	Не	3. следва да е извършен анализ на балансиращата подкрепа за търсенето и предлагането на (ИКТ);	Не		Виж графа по 2.1.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
на цифровите технологии от гражданите, включително уязвимите групи, предприятията и публичните администрации, включително трансгранични инициативи.					
Т02.1- Цифров растеж: Стратегическа рамка на политиката за цифров растеж за стимулиране на достъпни като цена, качествени и оперативно	Не	4. показатели за измерване на напредъка в резултат на интервенциите в области като цифровата грамотност, електронното приобщаване	Не		Виж графа по 2.1.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
съвместими частни и публични услуги, предоставяни благодарение на ИКТ, и увеличаване на използването на цифровите технологии от гражданите, включително уязвимите групи, предприятията и публичните администрации, включително трансгранични и инициативи.		електронната достъпност и напредъка в областта на електронното здраве в предвидените от член 168 от ДФЕС граници, които са приведени в съответствие, когато е целесъобразно, със съществуващите приложими секторни национални или регионални стратегии на Съюза;			
T02.1-Цифров растеж:	Не	5. оценка на нуждите с цел	Не		Виж графа по 2.1.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
<p>Стратегическа рамка на политиката за цифров растеж за стимулиране на достъпни като цена, качествени и оперативно съвместими частни и публични услуги, предоставяни благодарение на ИКТ, и увеличаване на използването на цифровите технологии от гражданите, включително уязвимите групи, предприятията и публичните администраци</p>		<p>подсилване на изграждането на капацитета в областта на ИКТ.</p>			

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
и, включително трансгранични инициативи.					
T02.2- Мрежова инфраструктура от следващо поколение (NGN): Наличие на национални или регионални планове за мрежова инфраструктура от следващо поколение (NGN), които вземат под внимание регионалните дейности за постигане на целите на	Не	1. Въведен е национален или регионален план за мрежова инфраструктура от следващо поколение, който включва:	Не		<ul style="list-style-type: none"> Актуализирана Национална стратегия за широколентов достъп 2012-2015 http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=773 <p>Актуализираната стратегия е приета от МС на 19.12.2012 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> Национален план за широколентова инфраструктура за достъп от следващо поколение (NGA) http://www.mtitc.government.bg/upload/docs/2014-07/Bulgarian_plan_for_NGA_Draft_9_June_.pdf <p>С РМС 435 от 26 юни 2014 г.е приет Национален план за широколентова инфраструктура за достъп от следващо поколение (NGA).</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
<p>Съюза във връзка с достъпа до високоскоростен Интернет, съсредоточавайки се върху областите, в които пазарът не осигурява отворена инфраструктура на приемлива цена и с качество в съответствие с правилата на Съюза за конкуренцията и държавните помощи, и за предоставяне на достъпни услуги за уязвимите групи.</p>					<p>Планът обхваща първите два критерия на условието, осигурявайки базата за бъдещото му изпълнение.</p> <p>Визията на Република България, заложена в план е: „Стимулиране на социално-икономическото развитие на страната чрез създаване на условия за българските граждани и бизнес, за максимално възползване от възможностите на развиващите се електронни услуги на основата на широколентова инфраструктура за равен достъп от следващо поколение (NGA) със 100 % (пълно) покритие на територията“.</p> <p>В Националният план за широколентова инфраструктура за достъп от следващо поколение са дефинирани и два национални приоритети до 2020 г.</p> <p>Приоритет 1: Осигуряване на възможност за равен достъп до високоскоростен и свръх-високоскоростен Интернет чрез развитие на широколентовата инфраструктура за постигане на пълно покритие на територията на страната със скорост за достъп по – висока от 30+ Mbps.</p> <p>Приоритет 2: Стимулиране на използването на услуги върху мрежи за широколентов достъп с цел най-малко 50% от домакинствата и 80% от бизнеса, да се абонира за широколентов достъп надвишаващ 100 Mbps.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>Изпълнението на стратегическите цели ще доведе до по – нататъшно развитие на ИКТ сектора чрез:</p> <ul style="list-style-type: none"> -развитие на модерна електронна съобщителна инфраструктура и възможност за пълно интегриране с европейските оптични инфраструктури; -осигуряване достъп на населението до широк спектър от съвременни, ефективни и качествени широколентови услуги в сферата на образованието, здравеопазването, администрацията и др.; -преодоляване на изоставането в развитието на електронната съобщителна инфраструктура в пограничните и слабо населените райони и на цифровото разделение в обществото; -повишаване на конкурентоспособността на българския бизнес чрез улесняване и стимулиране на използването на електронни услуги чрез широколентов достъп от следващо поколение; -повишаване на доверието в интернет и електронните чрез въвеждане на високи стандарти и норми за сигурност. <p>• През 2010 бе извършено проучване проучване „Изследване на ситуацията с широколентовия достъп в селските райони”, финансирано от Техническа помощ на Програма за развитие на селските райони, чиито резултати могат да бъдат видяни на</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>следния линк:</p> <p>http://prsr.government.bg/index.php/bg/sections/12/100</p> <ul style="list-style-type: none"> През 2014 бе извършено проучване, чиято цел е създаването на национална карта на наличната и планирана инфраструктура за високоскоростен и свръх-високоскоростен достъп до Интернет. Първите карти с информация относно проникването на високоскоростния и свръх-високоскоростния Интернет в България са изготвени от екип на МТИТС и са достъпни на следния линк: <p>http://www.mtitc.government.bg/page.php?category=619&id=7390</p> <p>В допълнение са създадени карти, отразяващи населени места в т.нар. „бели зони“:</p> <p>http://www.mtitc.government.bg/page.php?category=619&id=7391</p> <p>Ще бъде добавена информация относно характеристика на районите на ниво NUTS2, икономически профил, проникване, цени, скорост на достъп и др. Събраните данни ще подпомогнат планирането на мерките за развитие на високоскоростен достъп до Интернет, най-вече в областите, изложени на риск от т.нар. „цифрово изключване“.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>Към настоящия момент се реализира проект „Развитие на високоскоростен широколентов достъп в България посредством изграждането на критична, защитена, сигурна и надеждна обществена ИКТ инфраструктура”.</p> <p>http://esmis.government.bg/page.php?c=88</p> <p>Проектът поставя началото на изграждане на високоскоростен интернет в отдалечени и селски райони.</p> <p>В приетата през декември 2012 г. актуализирана Национална стратегия за широколентов достъп 2012-2015 е заложено като следващ етап разработването на NGA план, обхващащ периода 2014-2020 г.</p> <p>МТИТС извърши изследване с цел получаване на актуални и достоверни данни, които да отразяват разпространението и използването на продукти и услуги, базирани на информационните и комуникационните технологии. Изследването може да бъде видяно на следния линк:</p> <p>http://www.mtitc.government.bg/upload/docs/Analisis_shirokolentov_v_internet_2014_02_06.pdf</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>В приетата Стратегия за ширококолов достъп и Оперативния план за нейното изпълнение са ясно заложени цели, свързани с покритието и внедряването и индикаторите, позволяващи да се направи сравнение със съответните индикатори на Цифровия дневен ред за Европа.</p> <p>http://www.mtitc.government.bg/upload/docs/AktualiziranaStrategia.pdf</p> <p>Докладът за напредъка по изпълнението на Стратегия за ширококолов достъп е публикуван на:</p> <p>http://www.mtitc.government.bg/page.php?category=505&id=4580</p> <p>Приетата Национална програма „Цифрова България“ има за цел да дефинира параметрите (мерки, отговорни институции, срокове, бюджет) за развитие на информационното общество (ИО) в България и да подпомогне изпълнението на европейските направления и задачи, описани в Цифровата програма на Европа (ЦПЕ) по отношение на социалния и икономически потенциал на информационните и</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>комуникационни технологии (ИКТ), както и Интернет.</p> <p>http://www.mtitc.government.bg/page.php?category=604&id=5985</p> <p>През декември 2013 бе изготвен доклад за напредъка в изпълнението на дейностите по Национална програма „Цифрова България“ и тяхното актуализиране, допълване и основни тенденции в процеса на развитието ѝ с хоризонт 2020 г. Докладът може да бъде видян на следния линк: http://www.mtitc.government.bg/page.php?category=604</p> <p>Екип на Световна банка подготви технически доклад: Принос към Стратегията за интелигентна специализация в областта на научните изследвания и иновациите: развитие на цифровия дневен ред, съдържащ информация за приложимите инвестиционни модели. Документът е достъпен на следния линк: http://www.mtitc.government.bg/upload/docs/Bulgaria_Digital_Agenda_Report_FINAL_Aug_2013.pdf</p> <p>Правилата за планиране и използване на електронни съобщителни мрежи са заложи в НАРЕДБА № 35 от 30.11.2012 г. за правилата и нормите за проектиране, изграждане и въвеждане в експлоатация на кабелни електронни съобщителни мрежи и прилежащата им</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>инфраструктура, Издадена от министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията и министъра на регионалното развитие и благоустройството. Текстът на Наредбата е достъпен на: http://www.mtitc.government.bg/page.php?category=499&id=3660</p> <p>Подробна информация за политиката в областта на радиочестотния спектър може да бъде намерена в Националния план за разпределение на радиочестотния спектър: http://www.mtitc.government.bg/page.php?category=501&id=3655</p>
T02.2- Мрежова инфраструктура от следващо поколение (NGN): Наличие на	Не	2. основан на икономически и анализ план за инвестициите в инфраструктурата, в	Не		Виж графа по 2.2.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
<p>национални или регионални планове за мрежова инфраструктура от следващо поколение (NGN), които вземат под внимание регионалните дейности за постигане на целите на Съюза във връзка с достъпа до високоскоростен Интернет, съсредоточавайки се върху областите, в които пазарът не осигурява отворена инфраструктура на</p>		<p>който се отчитат съществуващата частна и публична инфраструктура и планирани инвестиции;</p>			

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
приемлива цена и с качество в съответствие с правилата на Съюза за конкуренцията и държавните помощи, и за предоставяне на достъпни услуги за уязвимите групи.					
T02.2- Мрежова инфраструктура от следващо поколение (NGN): Наличие на национални или регионални планове за мрежова инфраструктура	Не	3. модели за устойчиви инвестиции, които подобряват конкуренцията и осигуряват достъп до инфраструктура и услуги, които са отворени, достъпни	Не		Виж графа по 2.2.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
<p>ура от следващо поколение (NGN), които вземат под внимание регионалните дейности за постигане на целите на Съюза във връзка с достъпа до високоскоростен Интернет, съсредоточавайки се върху областите, в които пазарът не осигурява отворена инфраструктура на приемлива цена и с качество в съответствие с правилата на Съюза за</p>		<p>като цена, качествени и създадени така, че да са трайни;</p>			

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
конкуренцията и държавните помощи, и за предоставяне на достъпни услуги за уязвимите групи.					
T02.2- Мрежова инфраструктура от следващо поколение (NGN): Наличие на национални или регионални планове за мрежова инфраструктура от следващо поколение (NGN), които вземат под внимание	Не	4. мерки за насърчаване на частните инвестиции.	Не		Виж графа по 2.2.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
регионалните дейности за постигане на целите на Съюза във връзка с достъпа до високоскоростен Интернет, съсредоточавайки се върху областите, в които пазарът не осигурява отворена инфраструктура на приемлива цена и с качество в съответствие с правилата на Съюза за конкуренция и държавните помощи, и за предоставяне на достъпни					

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
услуги за уязвимите групи.					
G1-Наличие на административен капацитет за въвеждането и прилагането на правото и политиката на Съюза за борба с дискриминацията в областта на европейските структурни и инвестиционни фондове.	Да	1. Уредба в съответствие с институционалната и правната рамка на държавите членки за осигуряване на участието на органите, отговарящи за насърчаването на равното третиране на всички лица, през цялото време на изготвянето и изпълнението на програмите, включително предоставяне	Да	<p>Законът за защита от дискриминация (http://www.kzd-nondiscrimination.com/layout/index.php/layout-over-40-positions/normativni-dokumenti/zakon-za-zashtita-ot-diskriminacia) напълно транспонира европейските директиви за равенство: 2000/43/ЕО, 78/200/ЕС, 75/117/ЕИО, 97/80/ЕО и 76/207/ЕИО, и гарантира защитата на всички граждани на територията на Република България срещу формите на дискриминация, като едновременно с това съдейства за предотвратяването на дискриминацията и утвърждава мерки за равенство във възможностите.</p> <p>-Комисия за защита от дискриминация</p> <p>Според разпоредбата на чл.40 от Закона за защита от дискриминация, през 2005 г. е създадена Комисия за защита от дискриминация, която е независим специализиран държавен орган за предотвратяване на дискриминация, защита от дискриминация и осигуряване на равенство във възможностите. Комисията осъществява контрол по прилагането и спазването на българските и международни антидискриминационни норми, уреждащи равенство в третирането, като за своята дейност тя се отчита пред върховния орган на законодателната власт – Народното събрание на Република България. Комисията за защита от дискриминация е акредитиран орган за защита правата на човека към ООН, със статут „Б“, във връзка с отговарянето на институцията на Парижките принципи.</p> <p>-Като платформа за консултации и въвеждане на органите отговорни за антидискриминацията, КЗД провежда ежегодни семинари с отговорни служители от централните държавни органи – МВР, МТСП, МК и др., от съдебната система – съдии и прокурори, териториалните общински администрации, както</p>	

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
		то на консултации по въпросите на равенството в рамките на дейностите, свързани с европейските структурни и инвестиционни фондове.		<p>и с представители на медиите и НПО.</p> <p>-За улесняване на активното участие на КЗД в равнопоставеното отношение към всички хора при подготовката и прилагането на програми и дейности на ЕС, са приети и се прилагат Правила за производство пред КЗД. Изготвен е проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита от дискриминация. Законопроектът е одобрен от Министерския съвет с Решение № 735 от 22.11.2013 г. и е внесен в Народно събрание на 25.11.2013 г. под № 302-01-46. Изменението ще определи нови облекчени минимални изисквания за сезиране на КЗД с оглед прилагане на принципа на равно третиране и за предотвратяване на проявите на дискриминация.</p> <p>-Формата за осъществяване на консултации и въвличане е чрез участието в различните съгласувателни процедури съгласно УПМС и работни групи, като например РГ 13 „Социална политика и заетост” и т. н.</p> <p>-Съгласно чл.5.,ал.4 на ПМС 5 от 18 януари 2012 г. за разработване на стратегическите и програмните документи на Република България за управление на средствата от Фондовете по Общата стратегическа рамка на Европейския съюз за програмния период 2014-2020 г. в състава на тематичните работни групи за разработване на програмите за новия програмен период задължително участват представители на КЗД и национално представителните организации на и за хора с увреждания, признати от Министерския съвет по реда на Закона за интеграция на хората с увреждания;</p> <p>-Във всички програми през новия програмен период ще залегнат и ще бъдат съблюдавани</p>	

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				хоризонталните принципи на равенство на половете и недискриминация.	
G1-Наличие на административен капацитет за въвеждането и прилагането на правото и политиката на Съюза за борба с дискриминацията в областта на европейските структурни и инвестиционни фондове.	Да	2. Уредба за обучение на персонала на органите, които участват в управлението и контрола на европейските структурни и инвестиционни фондове, в областите на правото и политиката на Съюза за борба с дискриминацията.	Да	<p>- Този критерий се изпълнява на няколко равнища: чрез Плана за обучение на Учебния център на МТСП, проектните дейности на КЗД, които се осъществяват, дейностите на АХУ, Омбудсмана, НПО, социалните партньори и останалите заинтересовани страни, насочени към повишаване на осведомеността и капацитета в областта на законодателството и политиката за антидискриминацията.</p> <p>- КЗД ежегодно провежда обучение по европейското законодателство и политика за антидискриминация чрез тематични семинари, на които като гост-лектори участват и представители на институции на ЕС.</p> <p>- Семинарните обучения обхващат широк кръг отговорни служители от централни държавни органи – МВР, МТСП, МОН, МК и др., териториалните общински администрации, както и представители на медиите и НПО. Проведени са пет семинара в рамките на проект „Борба с дискриминацията – за справедливо общество (JUST/2012/PROG/AG/AD/3710) по програма ПРОГРЕС (2007-2013).</p> <p>- В рамките на проектни дейности МТСП осъществява обучения по отношение на антидискриминационните политики и съответното законодателство. В това число се осъществяват обучения за социалните партньори, работодателските организации, структурите на АЗ, структурите на АСП, синдикатите, работодатели, НПО и т. н., като се цели реално въздействие и промяна върху пазара на труда в посока на намаляване на неравното третиране по всички дискриминационни признаци.</p> <p>Друга сфера, в която работи МТСП е обучения за превенция на дискриминация в домовете за деца, лишени от родителски грижи. През март бяха подготвени и третата кръгла маса за Централен регион, както и обучителните семинари в гр. Пловдив и гр. Бургас за екипите, работещи с деца в институционална грижа.</p>	

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>През месец март и април 2014 г. бяха проведени две кръгли маси за Югозападен и Източен регион, в гр. Сандански и гр. Бургас с участието на работодатели, младежи напускащи институциите за деца, местната власт, регионалните структури на Агенция по заетостта и Агенция за социално подпомагане. Кръглите маси имат за цел промяна обществените нагласи и реализация на пазара на труда на младежи от домове за деца, които са в последната година на обучение.</p> <p>През месец април 2014 г. бяха проведени двете Национални кампании за повишаване на осведомеността и подобряване на обществената чувствителност по отношение на директиви на Съвета 2000/43/ЕС и 2000/78/ЕС в гр. Кърджали и гр. Балчик. Проектните дейности приключиха с провеждането на Заключителна конференция в гр. София през месец май 2014 г.</p>	
G2-Наличие на административен капацитет за въвеждането и прилагането на правото и политиката на Съюза за равенството между половете в областта на европейските	Да	1. Уредба в съответствие с институционалната и правната рамка на държавите членки за осигуряване на участието на органите, отговарящи за равенството между	Да	<p>Съгласно чл. 20 на Директива 2006/54/ЕК Комисията за защита от дискриминацията е определена за национален орган за равенство.</p> <p>-Законът за защита от дискриминация (в сила от 01.01.2004 г.) напълно транспонира европейските директиви за равенство: 2000/43/ЕО, 78/200/ЕС, 75/117/ЕИО, 97/80/ЕО и 76/207/ЕИО, и гарантира защитата на всички граждани на територията на Република България срещу формите на дискриминация, като едновременно с това съдейства за предотвратяването на дискриминацията и утвърждава мерки за равенство във възможностите. Според разпоредбата на чл.40 от Закона за защита от дискриминация, през 2005 г. е създадена Комисия за защита от дискриминация, която е независим специализиран държавен орган за предотвратяване на дискриминация, защита от дискриминация и осигуряване на равенство във възможностите. Комисията осъществява контрол по прилагането и спазването на българските и международни антидискриминационни норми, уреждащи равенство в третирането, като за своята дейност тя се отчита пред върховния орган на законодателната власт – Народното събрание на Република България. Комисията за защита от дискриминация е акредитиран орган за защита правата на човека към ООН, със статут „Б”, във връзка с отговарянето на институцията на Парижките принципи.</p>	<p>Със Заповед № РД01-727 от 27.09.2013 г. на министъра на труда и социалната политика беше създадена междуведомствена работна група, която изготви проект на Закон за равенство между половете.</p> <p>Разработеният проект на Закона е в изпълнение на ангажменти на Република България по международни и европейски договори, по които е страна.</p> <p>Проектът на Закона определя органите и механизмите за провеждането на държавната политика по равнопоставеност на половете, вкл. регламентира институционалния механизъм за равенство между половете.</p> <p>МС прие Постановление № 104 от 10 май 2014 г. за изменение</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
структурни и инвестиционни фондове		половете, през цялото време на изготвянето и изпълнението на програмите, включително предоставяне то на консултации по въпросите на равенството между половете в рамките на дейностите, свързани с европейските структурни и инвестиционни фондове.		<p>Държавната политика на Република България в областта на равнопоставеността на жените и мъжете и недискриминацията по признак „пол“ е хоризонтална политика, която се координира от Министерството на труда и социалната политика на национално ниво. Постигнат е устойчив модел за сътрудничество между институциите, както и със социалните партньори и гражданското общество чрез участието им в Националния съвет по равнопоставеността на жените и мъжете към Министерския съвет. Председател на този Съвет е министърът на труда и социалната политика. Стратегическият документ на българското правителство, определящ рамката на политиката е Национална стратегия за насърчаване на равнопоставеността на половете за периода 2009 – 2015 г., която е приета в съответствие с изпълнение на препоръките на Съвета на Европа, стратегическите документи на Европейския съюз и принципите, залегнали в конвенциите на ООН за правата на човека и правата на жените. В изпълнение на този основен стратегически документ, всяка година Министерството на труда и социалната политика разработва годишни национални планове за действие за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете като въвлича в процеса на консултация всички отговорни органи за прилагането на равенството между половете. Чрез Националните планове се цели обединяване на усилията на всички институции за изпълнение на мерки и дейности за постигане на равнопоставеност между жените и мъжете във всички сфери на икономическия, политическия и обществения живот. В изпълнение на ангажиментите на Република България към международни и европейски договори, по които е страна, както и приетия от МС с Решение № 438 от 25 юли 2013 г. План за действие за изпълнение на заключителните препоръки към Република България, отправени от Комитета на ООН за премахване на дискриминацията по отношение на жените, ще бъде разработен Закон за равенство между половете. Целта е да се създадат нормативни гаранции, свързани с мерките за осигуряване на равни възможности на жените и мъжете и да бъде укрепен институционалния механизъм/ структури за провеждане на държавната политика в тази област. Планът за действие е разработен от Междуведомствена работна група с участието на представители на всички министерства, агенции, обществени органи, социални партньори, неправителствени организации, работещи в областта на равнопоставеността на половете и организации за защита на човешките права. В него са предвидени следните мерки в съответствие с отправените препоръки, като:</p> <p>- изработване на проект на Закон за равенство между половете;</p>	<p>на Постановление № 313 на Министерския съвет от 2004 г. за създаване на Национален съвет по равнопоставеността на жените и мъжете към Министерския съвет.</p> <p>С Постановлението се изменя Правилника за устройството и организацията на работа на Националния съвет по равнопоставеността на жените и мъжете към Министерския съвет, приет като приложение към чл. 2 на ПМС № 313 от 2004 г.</p> <p>Измененията на Правилника се отнасят до отразяване на структурните промени в Министерския съвет и до укрепване на националния институционален механизъм за провеждане на политиката по равнопоставеността на жените и мъжете.</p> <p>Съгласно чл.5.,ал.4 на ПМС 5 от 18 януари 2012 г. за разработване на стратегическите и програмните документи на Република България за управление на средствата от Фондовете по Общата стратегическа рамка на Европейския съюз за програмния период 2014-2020 г. в състава на тематичните работни групи за разработване на програмите за новия програмен период задължително участват представители на КЗД.</p> <p>В допълнение във всички програми през новия програмен период ще залегнат и ще бъдат съблюдувани хоризонталните принципи на равенство на половете и недискриминация.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<ul style="list-style-type: none"> - укрепване на Националния механизъм за осигуряване на равнопоставеност на половете; - дейности за преодоляване на стереотипи по пол и дискриминационни практики; - тематични изследвания и анализи; - на магистрати, разследващи полицаи, педагози и социални работници; дейности за насърчаване участието на жените в различни сфери на обществения живот и др. 	
G2-Наличие на административен капацитет за въвеждането и прилагането на правото и политиката на Съюза за равенството между половете в областта на европейските структурни и	Да	2. Уредба за обучение на персонала на органите, които участват в управлението и контрола на европейските структурни и инвестиционни фондове, в областите на правото и политиката на Съюза за равенството	Да	<p>В Плана за действие за изпълнение на заключителните препоръки към Република България, отправени от Комитета на ООН за премахване на дискриминацията по отношение на жените са предвидени следните мерки в съответствие с отправените препоръки, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> • обучения за повишаване на капацитета на служителите в държавната администрация по въпросите за равенството между половете, включително по закона и политиката за равенство между половете; • провеждане на разяснителни и информационни дейности, вкл. сред жените от групи в неравностойно положение с цел популяризиране на Конвенцията на ООН за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените и др. 	<p>В каталога на Центъра за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи, МТСП за 2014 г. е заложено провеждане на двудневно обучение през месец юли на тема „Практически насоки за прилагане на Конвенцията на ООН за елиминиране на всички форми на дискриминация по отношение на жените“.</p> <p>Обучението е предназначено за служители на ръководни и експертни длъжности от МТСП ВРБК към министъра на труда и социалната политика и от други централни и териториални администрации, социални партньори, НПО.</p> <p>Целите на обучението са следните:</p> <p>Запознаване с Конвенцията на ООН за премахване на всички форми на дискриминация срещу жените, със Заключителните препоръки към Република България, отправени от Комитета на</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
инвестиционни фондове		между половете, както и интегрирането на принципа на равенство между половете.			<p>ООН за премахване на всички форми на дискриминация срещу жените (CEDAW) и произтичащите от тях задължения за Република България;</p> <p>Подобряване на капацитета на публичната администрация за изпълнение на Конвенцията на ООН за премахване на всички форми на дискриминация срещу жените и свързаните с нея документи;</p> <p>Изграждане на умения за прилагане на интегриран подход при изпълнението на Плана за действие;</p> <p>Подобряване на административната компетентност.</p> <p>Предстои да бъде подробно разработено учебно съдържание за обучението.</p>
G3-Наличие на административен капацитет за въвеждането и прилагането на Конвенцията	Да	1. Уредба в съответствие с институционалната и правната рамка на държавите членки за консултиране	Да	<p>На 26.01.2012 г. Народното събрание на Република България прие Закон за ратификация на Конвенцията за правата на хората с увреждания, която е първият голям договор за човешки права на 21 век в областта на политиката за хората с увреждания.</p> <p>С Решение № 868 от 19 октомври 2012 г., Министерския съвет прие План за действие, съдържащ мерки за привеждане от Република България на нормативната уредба и политики в областта на хората с увреждания в съответствие с разпоредбите на Конвенцията за правата на хората с увреждания (2013-2014 г.)</p>	<p>В изпълнение на Плана за действие е създадена междуведомствена работна група за разработване на независим механизъм, съгласно чл. 33.2 от Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, в т.ч. и създаване на орган и прилагане на независим механизъм.</p> <p>Продължава работата на създадената работна група по координация за изпълнение на Плана за действие, разработването на механизъм за координация, механизъм за мониторинг и механизъм за независим мониторинг, съгласно</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
на ООН за правата на хората с увреждания в областта на европейските структурни и инвестиционни фондове в съответствие с Решение на Съвета 2010/48/ЕО.		и осигуряване на участието на органите, отговарящи за защитата на правата на хората с увреждания, или представителни организации на хората с увреждания и други заинтересовани страни през цялото време на изготвянето и изпълнението на програмите.		<p>Планът за действие цели предприемане на реални стъпки за прилагането на Конвенцията за правата на хората с увреждания:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Идентифициране на ключовите области, нуждаещи се от правна реформа и предприемане на последователни стъпки по въвеждане на изискванията на Конвенцията; • Определяне и въвеждане на координационен механизъм и механизъм за мониторинг по прилагането на конвенцията, с ясно определени функции, задачи и отговорности на ангажираните институции; • Изграждане на капацитет сред държавни служители и експерти от различни сфери за правилно прилагане разпоредбите на Конвенцията; • Широко популяризиране на принципите на Конвенцията сред обществеността и включване на гражданското общество в процеса на нейното прилагане; • Осигуряване на периодично актуализиране на дейностите по изпълнение на Конвенцията и мониторинг на прилагане разпоредбите на Конвенцията. 	<p>чл.33 от Конвенцията, както и определяне на органи за прилагане.</p> <p>В плана за действие са идентифицирани участниците от различни институции, както и такива от неправителствения сектор, работещи в областта на интеграция на хората с увреждания.</p> <p>Планът показва отделните стъпки, които регламентират водещите институции и техните партньори в процеса на изработване на концепции за промени в нормативната уредба различни области, обхванати от Конвенцията.</p> <p>Към момента е извършен преглед, като са разработени и приети Концепции за нормативни промени, във връзка с прилагане на член 11- Рискови ситуации и хуманитарни бедствия, член 12 – Равнопоставеност пред закона, член 14 – Свобода и сигурност на личността, член 18 – Свобода на придвижване и националността, член 19 – Независим живот и включване в общността и член 24 – Образование от Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН и в изпълнение на Плана за действие. Предстои приемане и на концепция по чл. 9 –достъпност, по отношение на достъпност на архитектурната среда.</p> <p>В плана са регламентирани съответно и сроковете за изпълнение на мерките заложи в него.</p> <p>Със Заповеди № РД01-186 от 28.02.2013 г., последваща Заповед РД01-353 от 23.04.2013 г. за отмяна на първата и</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>Заповед РД01-602 от 02.08.2013 г. за изменение и допълнение Заповед РД01-353 от 23.04.2013 г. на министъра на труда и социалната политика е създадена Междуведомствената работна група по координация за изпълнението на Плана за действие, съдържащ мерки за привеждане на нормативната уредба и политики в областта на хората с увреждания, в съответствие с разпоредбите на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания от Република България (наричана по-нататък групата по координация). В състава на групата са включени представители на всички държавни институции и неправителствени организации, имащи отношение към политиката за хората с увреждания.</p> <p>Относно представителите на гражданското общество, по специално организациите представляващи хора с увреждания, в Република България за осъществяване на сътрудничество при разработване и провеждане на политиката в областта на интеграцията на хората с увреждания към Министерския съвет е създаден Национален съвет за интеграция на хората с увреждания с председател министъра на труда и социалната политика, а негови заместници са заместник-министър на труда и социалната политика и заместник-министър на здравеопазването и представител на национално представителните организации на хора с увреждания и национално представителните организации за хора с увреждания, избран на ротационен принцип за срок една година. Националният съвет за интеграция на хората с увреждания е консултативен орган към Министерски съвет, в който участват представители на: държавата, определени от Министерския съвет, национално представителните организации на и за хората с увреждания, национално</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>представителните организации на работниците и служителите, национално представителните организации на работодателите и Националното сдружение на общините в Република България. Националният съвет за интеграция на хората с увреждания дава становища по всички проекти на нормативни актове, стратегии, програми и планове, които засягат правата на хората с увреждания и тяхната интеграция.</p> <p>Съгласно чл.5.,ал.4 на ПМС 5 от 18 януари 2012 г. за разработване на стратегическите и програмните документи на Република България за управление на средствата от Фондовете по Общата стратегическа рамка на Европейския съюз за програмния период 2014-2020 г. в състава на тематичните работни групи за разработване на програмите за новия програмен период задължително участват представители на КЗД и национално представителните организации на и за хора с</p> <p>увреждания, признати от Министерския съвет по реда на Закона за интеграция на хората с увреждания.</p> <p>В допълнение във всички програми през новия програмен период ще залегнат и ще бъдат съблюдавани хоризонталните принципи на равенство на половете и недискриминация.</p>
G3-Наличие на	Да	2. Уредба за обучение на	Да	В плана за действие, с оглед прилагане на чл. 8 от Конвенцията „Повишаване на общественото съзнание и промяна на нагласите по правата на хората с увреждания“ е заложена оперативна цел	

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
административен капацитет за въвеждането и прилагането на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания в областта на европейските структурни и инвестиционни фондове в съответствие с Решение на Съвета 2010/48/ЕО.		персонала на органите, които участват в управлението и контрола на европейските структурни и инвестиционни фондове, в областите на приложимите право и политика на Съюза и на държавите членки, включително достъпността и практическото прилагане на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, както е отразена в законодателс		<p>„Повишаване на капацитета на местната, областната и централната администрация и др. относно разпоредбите на Конвенцията на ООН“. В тази връзка са заложили семинари за служители на държавната администрация, правосъдната система, лекари и медицински специалисти, семинари за педагогически персонал, форми за хора с увреждания и пр.</p> <p>На 11-12 ноември 2013 г. в София се проведе Семинар с международно участие на тема „ Конвенция за правата на хората с увреждания на ООН и План за действие за нейното прилагане. Осъществи се обмен на опит и добри практики в международен аспект и да се представи българския опит в прилагане на Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН. Инициативата предостави възможност за повишаване на капацитета на представителите на администрацията относно тенденциите в политиката за хора с увреждания в контекста на прилагане на Конвенцията за правата на хората с увреждания в Европа и ще осигури изпълнение на мерките в Двугодишния план за действие за прилагане на Конвенцията. Разшириха се знанията за националната институционална рамка за прилагане на Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН – механизъм за координация, мониторинг и независим мониторинг; Проучи се и обмени чуждестранен опит в докладването пред Комитета на ООН за правата на хората с увреждания – принципи, подходи, източници на информация, начини за обработване на данни, анализи; Получи се изчерпателна информация за насоките за изготвяне на националните доклади, както и усвояване на практически знания и умения за подходите и техниките за изготвяне на националните доклади.</p>	

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
		твото на Съюза и на държавите членки, по целесъобразност.			
G3-Наличие на административен капацитет за въвеждането и прилагането на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания в областта на европейските структурни и инвестиционни фондове в съответствие с Решение на Съвета 2010/48/ЕО.	Да	3. Уредба за осигуряване на мониторинг на изпълнението на член 9 от Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания във връзка с европейските структурни и инвестиционни фондове през цялото време на изготвянето и изпълнението на програмите.	Да	<p>В плана за действие, с оглед прилагане на чл. 8 от Конвенцията „Повишаване на общественото съзнание и промяна на нагласите по правата на хората с увреждания“ е заложен оперативна цел „Повишаване на капацитета на местната, областната и централната администрация и др. относно разпоредбите на Конвенцията на ООН“. В тази връзка са заложен семинари за служители на държавната администрация, правосъдната система, лекари и медицински специалисти, семинари за педагогически персонал, форми за хора с увреждания и пр.</p> <p>На 11-12 ноември 2013 г. в София се проведе Семинар с международно участие на тема „ Конвенция за правата на хората с увреждания на ООН и План за действие за нейното прилагане. Осъществени се обмен на опит и добри практики в международен аспект и да се представи българския опит в прилагане на Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН. Инициативата предостави възможност за повишаване на капацитета на представителите на администрацията относно тенденциите в политиката за хора с увреждания в контекста на прилагане на Конвенцията за правата на хората с увреждания в Европа и ще осигури изпълнение на мерките в Двугодишния план за действие за прилагане на Конвенцията. Разшириха се знанията за националната институционална рамка за прилагане на Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН – механизъм за координация, мониторинг и независим мониторинг; Проучи се и обмени чуждестранен опит в докладването пред Комитета на ООН за правата на хората с увреждания – принципи, подходи, източници на информация, начини за обработване на данни, анализи; Получи се изчерпателна информация за насоките за изготвяне на националните доклади, както и усвояване на практически знания и умения за подходите и техниките за изготвяне на националните доклади.</p>	

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
G4-Наличие на уредба за ефективното прилагане на законодателството на Съюза за обществените поръчки в областта на европейските структурни и инвестиционни фондове.	Частично	1. Уредба за ефективното прилагане на правилата на Съюза за обществените поръчки посредством подходящи механизми.	Не		<p>Предвижда се изготвянето на Национална стратегия за развитие на сектора на обществените поръчки в България за периода 2014- 2020 г.</p> <p>Очаква се Стратегията да е приета през първата половина на 2014 г.</p> <p>http://top3-app1.aop.bg:7778/portal/page?_pageid=93,408251&_dad=portal&_schema=PORTAL</p> <p>Законодателството на ЕС в областта на обществените поръчки (Директиви 2004/18/ЕО, 2004/17/ЕО, Директиви 89/665/ЕИО, 92/13/ЕИО и 2007/66/ЕО и 2009/81/ЕО, както и регламентите, свързани с тяхното прилагане) е изцяло въведено в ЗОП. Освен закона нормативната уредба по обществени поръчки се съдържа:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Правилник за прилагане на ЗОП; •Наредба за провеждане на конкурси <p>за проекти в устройственото планиране и инвестиционното проектиране, приета с ПМС № 75 от 2009 г., обн. ДВ. бр.26 от</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>2009г.;</p> <p>•Наредба по чл. 13, ал. 3 от Закона за обществените поръчки (ЗОП) за критериите и редът за определяне наличието на основни национални интереси в областта на сигурността и отбраната по смисъла на чл. 346 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) и реда за сключване на договори; приета с ПМС № 180 от 22.08.2013 г., обн. ДВ. бр.75 от 2013г.</p> <p>http://www.aop.bg/fckedit2/user/File/bg/Normativna%20baza/ZOP_15_02_2013.pdf</p> <p>http://www.aop.bg/fckedit2/user/File/bg/Normativna%20baza/PPZ_OP_09032012.pdf</p> <p>http://www.aop.bg/fckedit2/user/File/bg/Normativna%20baza/Naredba_konkursi.pdf</p> <p>http://www.aop.bg/fckedit2/user/File/bg/Normativna%20baza/Naredba_27082013.pdf</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>Относно промени в законодателството по обществени поръчки - действащият ЗОП е приет през 2004 г. Оттогава до настоящия момент са направени пет значителни изменения в него. С три от тях са въведени приложимите европейски директиви (Директива 2004/17/ЕО и Директива 2004/18/ЕО, Директива 2007/66/ЕО, както и Директива 2009/81/ЕО), а с останалите две - предварителният контрол, осъществяван от АОП и приета правителствена Концепция за промени в законодателството по обществени поръчки. Освен тези изменения са направени редица промени, които обхващат отделни разпоредби на закона.</p> <p>Дефинирането на публичноправната организация в ЗОП е в пълно съответствие с приложимите директиви. Публичноправните организации са изрично регламентирани в чл. 7, т. 3 от ЗОП, като понятието е дефинирано в § 1, т. 21 от ДР на ЗОП.</p> <p>По отношение на институционалната уредба – създадени са няколко органа, които имат функции в областта на обществените поръчки. Това са:</p> <ul style="list-style-type: none"> •АОП - национален орган, който подпомага министъра на икономиката и енергетиката при

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>осъществяване на политиката в областта на обществените поръчки, издава методически указания по ЗОП, осъществява предварителен контрол на определени процедури и др.</p> <ul style="list-style-type: none"> • УО на ОП, които също осъществяват <p>контрол на процедурите за възлагане на обществени поръчки и дават указания на възложителите – бенефициенти по оперативните програми.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сметна палата и АДФИ – органи за извършване на последващ контрол на изпълнението на ЗОП. • КЗК и ВАС - органи по обжалване, които разглеждат спорове по законосъобразността на процедурите за обществени поръчки. <p>Въпреки някои механизми за налагане на единна практика е необходимо да се работи за еднородно тълкуване на законодателството от тези органи.</p> <p>Въведени са различни форми на контрол на всички етапи от възлагане на поръчките, вкл. и на етапа на тяхното изпълнение, както и процедури за налагане на единна практика.</p> <p>От 2009 г. АОП осъществява предварителен контрол на</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>процедури за възлагане на обществени поръчки, финансирани напълно или частично със средства от европейските фондове (чл. 19, ал. 2, т. 22 и чл. 20а от ЗОП). С промените в ЗОП, в сила от 26.02.2012 г., този контрол се осъществява на два етапа – преди и след обявяване на процедурата, като е въведен и механизъм за обратна връзка чрез проследяване изпълнението на направените препоръки.</p> <p>На основание чл. 19, ал. 2, т. 1 от ЗОП изпълнителният директор на АОП издава общи методически указания по прилагане на закона и правилника за неговото прилагане. Когато тези указания се съгласуват с контролните органи по закона – Сметна палата и Агенцията за държавна финансова инспекция (АДФИ), те стават задължителни за тях при извършване на проверките им. Методическите указания се публикуват на Портала за обществени поръчки.</p> <p>http://top3-app1.aop.bg:7778/portal/page?_pageid=93,1&_dad=portal&_schema=PORTAL</p> <p>В чл. 123, ал. 1 от ЗОП е предвидено органите на Сметна палата и АДФИ да осъществяват последващ контрол върху възложените обществени поръчки. В ЗОП е уредена административно наказателна част (чл. 127-чл. 133 от ЗОП). В нея са предвидени нарушения, за които на възложителите се налагат глоби или имуществени санкции.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>http://www.aop.bg/fckedit2/user/File/bg/Normativna%20baza/ZOP_15_02_2013.pdf</p> <p>Във всеки УО на ОП е предвиден ред за осъществяване на предварителен, текущ и последващ контрол, касаещ процедурите за възлагане на обществени поръчки.</p> <p>Предприети са мерки, които адресират основните видове грешки, установени при възлагане на обществените поръчки, както следва</p> <p>С Постановление № 134 на МС от 5.07.2010 г. е въведена Методология за определяне на финансови корекции, които се прилагат спрямо разходите, свързани с изпълнението на оперативните програми, съфинансирани от структурните инструменти на Европейския съюз, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за рибарство. Отговорните органи по прилагането на Методологията са договарящите органи (УО/МЗ) по оперативните програми, финансирани от СКФ, ПРСР, ОП „Рибарство“, както и одитните органи по СКФ, ЕЗФР и ЕФР.</p> <p>С Постановление № 18 на МС от 4.02.2003 г. е създаден Съвет</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>за координация в борбата с правонарушенията, засягащи финансовите интереси на Европейския съюз.</p> <p>С ПМС № 285 от 30.11.2009 г. е приета Наредба за определяне на процедурите за администриране на нередности по фондове, инструменти и програми, съфинансирани от Европейския съюз. http://www.eufunds.bg/bg/page/119</p> <p>Указание на министъра на финансите - ДНФ 7/22.12.2010 г. е регламентиран процеса свързан с отписването и възстановяването на недължимо платени и надплатени суми, както и на неправомерно получени или неправомерно усвоени средства по проекти, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фондове на Европейския съюз. Указанието е публикувано на:</p> <p>http://www.minfin.bg/bg/page/10?q=%D0%94%D0%9D%D0%A4</p> <p>УО на ОП водят отчет за наложените финансови корекции при провеждане на процедури за обществени поръчки. Във всеки УО има определени служители, които имат в длъжностните си характеристики отговорности по въпросите на обществените</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>поръчки.</p> <p>Със ЗИДЗОП, обн. ДВ, бр. 40 от 2014 г., в сила от 01.07.2014 г., се разширява обхвата на предварителния контрол, осъществяван от АОП по отношение на процедурите за обществени поръчки за строителство, които се финансират със средства от националния бюджет и са над определен праг.</p> <p>В ЗОП е уредено двуинстанционно производство по обжалване на решенията на възложителите, издадени във връзка с процедурите за възлагане на обществени поръчки. Първа инстанция е Комисията за защита на конкуренцията, която е административен орган, а втора и окончателна инстанция е Върховния административен съд. Предвиден е двумесечен срок за произнасяне общо на двете институции. По отношение на КЗК – няма забавяне при разглеждане на делата. По отношение на ВАС има известно забавяне, като се отчита, че законоустановеният едномесечен срок за произнасяне не е съобразен с процедурните правила за разглеждане на делата на този съд.</p> <p>http://www.aop.bg/fckedit2/user/File/bg/Normativna%20baza/ZOP_15_02_2013.pdf</p> <p>Мерките в посока на критерия ще бъдат допълнително</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>засилени.</p> <p>В разработваната Национална стратегия за развитие на сектора на обществените поръчки в България за периода 2014-2020 г. е предвидена мярка за въвеждане на новите европейски директиви чрез изготвяне на изцяло нов рамков закон. По този начин ще се постигне кодифицирано, устойчиво и опростено законодателство, в пълно съответствие с новите европейски директиви.</p> <p>По повод въвеждането на новите европейски директиви със заповед № РД-16-154/10.02.2014 г. на министъра на икономиката и енергетиката е създадена работна група, която в срок до 30.09.2014 г. трябва да изготви проект на изцяло нов ЗОП.</p> <p>Предвиждат се мерки за налагане на единна практика между АОП, УО на ОП, СП, АДФИ, КЗК и ВАС и координиране на техните дейности. Също така ще бъдат включени мерки за допълнително разширяване обхвата на предварителния контрол, осъществяван от АОП, за ефективно сътрудничество между контролните органи с цел уеднаквяване на практиката и за рационализиране на последващия контрол. Ще има и мерки за повишаване ефективността на съдебната защита.</p> <p>В действащия ЗОП са налице несъответствия по отношение на изключенията от приложното поле на директивите и възможностите за изменение на договор за обществена поръчка, регламентирани в чл. 43 от ЗОП. Предвижда се с новия ЗОП тези несъответствия да се отстранят и да се въведат</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					изключенията и основанията за изменение на договор за обществена поръчка съгласно новите европейски директиви.
G4-Наличие на уредба за ефективното прилагане на законодателството на Съюза за обществените поръчки в областта на европейските структурни и инвестиционни фондове.	Частично	2. Уредба, гарантираща прозрачни процедури за възлагане на договори.	Да	<p>http://rop3-app1.aop.bg:7778/portal/page?_pageid=93,408251&_dad=portal&_schema=PORTAL</p> <p>http://rop3-app1.aop.bg:7778/portal/page?_pageid=93,1488254&_dad=portal&_schema=PORTAL&url=687474703A2F2F777772E616F702E62672F657365617263685F7070322E706870</p> <p>http://www.aop.bg/fckedit2/user/File/bg/Normativna%20baza/ZOP_15_02_2013.pdf</p> <p>http://www.aop.bg/fckedit2/user/File/bg/Normativna%20baza/PPZOP_09032012.pdf</p> <p>http://rop3-app1.aop.bg:7778/portal/page?_pageid=93,1&_dad=portal&_schema=PORTAL</p> <p>Поръчките на стойности под праговете, за които се прилагат европейските директиви, се възлагат по ред, регламентиран в ЗОП (чл. 14, ал. 1 от ЗОП). Редът е аналогичен на този, уреден в европейските директиви, с някои облекчения.</p> <p>За възлагането на поръчките на много ниски стойности в ЗОП е уреден ред, който осигурява спазването на принципа за публичност и прозрачност (чл. 101а-101 ж от ЗОП). Съгласно този ред възложителите са длъжни да събират оферти като публикуват публични покани на Портала за обществени поръчки, който се поддържа от АОП. Осигурен е минимален срок за публичен достъп до поканата, който не може да бъде по-кратък от 7 дни. По този начин всички заинтересовани лица има възможност да се информират поръчките, които възложителите възнамеряват да възложат.</p>	Мерките в тази насока ще бъдат допълнително засилени. В тази връзка, по отношение въвеждането на електронно възлагане на обществени поръчки – в разработваната Национална стратегия за развитие на сектора на обществените поръчки в България за периода 2014- 2020 г. се предвижда до края на 2016 г. да се въведе изцяло електронна комуникация до етапа на електронна оферта включително. За целта е подписан договор за услуги между Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР) и Министерството на икономиката и енергетиката, който е ратифициран от 42-то Народно събрание, със закон, приет на 24.01.2014 г., обн. ДВ, бр. 11 от 2014 г. В резултат на изпълнението на договора ще бъде предложен модел за електронни обществени поръчки, основан на най-добрите европейски практики и съобразен с националните специфики.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>Постановление № 69 ОТ 11 МАРТ 2013Г. урежда условията и редът за определяне на изпълнител от страна на кандидати за безвъзмездна финансова помощ или бенефициенти на договорена безвъзмездна финансова помощ от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз. Съвместната оперативна програма "Черноморски басейн 2007 - 2013 г.", съфинансирана от Европейския инструмент за добросъседство и партньорство, Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Норвежкия финансов механизъм.</p> <p>Принципът на публичност и прозрачност се гарантира и от Регистъра на обществените поръчки (РОП), който се поддържа от Агенцията по обществени поръчки (чл. 21-22а от ЗОП). Регистърът е част от Портала за обществени поръчки и представлява единна електронна база данни, в която се съдържа информация за всички открити процедури за обществени поръчки, резултатите от тяхното възлагане и изпълнение. Освен задължителната информация съгласно европейските директиви и регламенти (обявление за ОП, информация за сключен договор и др.) в РОП се публикува и такава, която произтича от националните изисквания (информация за изпълнението на договора, решението за договаряне без обявление, информация за хода на производството по обжалване). http://rop3-app1.aop.bg:7778/portal/page?_pageid=93,158263&_dad=portal&_schema=PORTAL</p> <p>На Портала на обществените поръчки се публикуват публични покани, въз основа на които възложителите събират оферти по реда на чл. 101а-101ж от ЗОП.</p> <p>http://rop3-app1.aop.bg:7778/portal/page?_pageid=93,1488254&_dad=portal&_schema=PORTAL&url=687474703A2F2F777772E616F702E62672F657365617263685F7070322E706870</p> <p>Възложителите имат възможност да предоставят чрез Портала за обществени поръчки документацията електронно, да разменят въпроси и отговори с участниците по електронен път и да публикуват разяснения. Чрез Портала за обществени поръчки е предоставена възможността за изцяло електронна форма на комуникация между участниците и възложителите, до етапа на подготовка и подаване на офертата.</p>	

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>http://rop3-app1.aop.bg:7778/portal/page?_pageid=93,1&_dad=portal&_schema=PORTAL</p> <p>В ЗОП са регламентирани редица допълнителни мерки, свързани с осигуряване на публичност и прозрачност. Част от тях са свързани с: възможността за привличане като членове на комисиите на външни лица, които са от списък, поддържан от АОП, публичното отваряне както на офертите, така и на пликите с предложена цена, обявяването на оценките на офертите по другите показатели - при критерий "икономически най-изгодна оферта", публикуване на информация за откриване на процедурите на договаряне без обявление и за тяхното възлагане, публикуване на становищата за осъществения контрол на процедурите на договаряне без обявление и на информация за изпълнението на сключените договори и др.</p> <p>http://rop3-app1.aop.bg:7778/portal/page?_pageid=93,1488254&_dad=portal&_schema=PORTAL&url=687474703A2F2F7777772E616F702E62672F657365617263685F7070322E706870</p> <p>Съгласно последните изменения и допълнения в ЗОП, обн. ДВ, бр. 40 от 2014 г., възложителите имат задължението да публикуват на своя профил на купувача всички документи, свързани с провежданите от тях процедури, договорите за обществени поръчки, допълнителните споразумения към тях, информация за всяка извършено плащане, публичните покани, становищата на изпълнителния директор на агенцията по запитвания на възложителя и друга полезна информация. Задължението за публикуване на посочените документи е уредено в чл. 22б от закона и влиза в сила от 01.10.2014 г.</p>	
G4-Наличие на уредба за ефективното прилагане на	Частично	3. Уредба за обучение на персонала, който	Не		Съгласно справки на АОП и УО на ОП се осигуряват редица подходящи обучения за експертите от структурите на УО, свързани с ефективното прилагане на законодателството в областта на обществените поръчки, избягване на риска от

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
законодателството на Съюза за обществените поръчки в областта на европейските структурни и инвестиционни фондове.		участва в провеждането на европейските структурни и инвестиционни фондове в действие, и за разпространение на информация до този персонал.			<p>налагане на финансови корекции и административно наказателни санкции при провеждане на процедурите по възлагане.</p> <p>В разработваната Национална стратегия за развитие на сектора на обществените поръчки в България за периода 2014-2020 г. се предвиждат мерки, свързани с обучения на лицата, заети с подготовката и провеждането на процедури за обществени поръчки, както и на служителите на АОП и на УО на ОП.</p> <p>Агенцията по обществени поръчки поддържа централизирана информационна система (Портал за обществени поръчки), която дава достъп до всички аспекти на обществените поръчки. Чрез него се предоставя информация за:</p> <ul style="list-style-type: none"> • нормативната уредба в областта на обществените поръчки; • Регистъра на обществените поръчки (РОП); • издадените общи методически указания по прилагане на закона; • издадените практически указания, свързани с

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>попълване на образци на документи, създаване на партида и уникален номер в РОП, изпращане на информация до агенцията и т.н.;</p> <ul style="list-style-type: none"> • списъка на лицата, които възложителите могат да ползват като външни експерти; • публикуваните публични покани; • становищата от предварителния контрол върху процедури на договаряне без обявление; • друга информация. <p>В разработваната Национална стратегия за развитие на сектора на обществените поръчки в България за периода 2014-2020 г. се предвиждат мерки за ефективно сътрудничество между органите, натоварени с функции в областта на методологията и контрола на обществените поръчки с цел налагане на единна практика.</p> <p>Съгласно справка от УО на ОП чрез своите интернет страници предоставят на заинтересованите лица необходимата информация, вкл. и под формата на разработени документи, наръчници, указания, ръководства и др., в сферата на</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>обществените поръчки.</p> <p>За всички оперативни програми, финансирани от Структурните и Кохезионния фонд, се използва единна информационна система за управление и наблюдение (ИСУН). Системата е реализирана изцяло като Интернет базирано приложение и съхранява пълна история за всички промени в данните и позволява генерирането на исторически справки, както и пълно проследяване на хронологична последователност от промените на записите, всеки от които съдържа доказателство за изпълнено действие в нея.</p> <p>В Държавен фонд „Земеделие” е разработена и функционира Интегрирана система за администриране и контрол (ИСАК). Достъпът, оперирането и съхранението на информацията в системата се прилага в съответствие с информационните политики на ДФЗ.</p> <p>Дирекция "Информация и системи за управление на средствата от ЕС" в администрацията на Министерски съвет поддържа Единен информационен портал, чрез който се предоставя информация за всички оперативни програми, образци на документи, обяви за набиране на проекти</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>предложения и др.</p> <p>Информация на Централното координационно звено относно обученията на УО на ОП (2013):</p> <p>За УО на ОПЧР са проведени 10 обучения, като общият брой обучени служители е 115.</p> <p>За МЗ - АЗ са проведени 3 обучения, като общият брой обучени служители е 10.</p> <p>За МЗ - АСП е проведено 1 обучение, като общият брой обучени служители е 2.</p> <p>За МЗ - МОМН са проведени 11 обучения, като общият брой обучени служители е 11.</p> <p>От февруари до октомври 2013 г. са осъществени общо 65 участия в страната и чужбина на експерти в УО и МЗ по ОПЧР в обучения по прилагане на ЗОП и запознаване с актуалните моменти в развитието на европейските правила за обществени поръчки. За месец ноември няма планирани обучения по темата.</p> <p>Чрез официална кореспонденция и уеб страницата на УО се</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>представя необходимата информация чрез наръчници, указания и ръководства. В Наръчника по ОП РЧР е предвидена декларация на служителите за запознаване с промените; изготвени са указания с най-често допусканите грешки при възлагането.</p> <p>Обучения по обществени поръчки, които са преминали през 2012 г. служителите от УО и МЗ на ОПОС:</p> <p>16 служители на УО на ОПОС са взели участие в 4 обучения свързани с въпросите по обществените поръчки.</p> <p>От МЗ на ОПОС 30 служители са взели участие в 3 обучения свързани с въпросите по обществените поръчки.</p> <p>От началото на 2013 г. е проведено 1 обучение по въпросите за обществените поръчки, в което са взели участие 4 служители от УО на ОПОС;</p> <p>Планирано провеждането на 1 обучение по въпросите за обществените поръчки за 10 служители от УО на ОПОС и 1 обучение по въпросите за обществените поръчки за 15 служители от МЗ на ОПОС;</p> <p>Експерти от отговорните дирекции – Управляващ орган и</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>Междинно звено на оперативната програма, регулярно взимат участие в обучения, свързани с правилата за обществени поръчки, които се провеждат както в България, така и в рамките на чуждестранни институти.</p> <p>УО на ОПОС е публикувал на електронната страница на програмата редица указания и помощни документи за бенефициенти, свързани с обществените поръчки (основно публикувани в секция "Документи/Наръчници/Указания/Ръководства):</p> <p>1. Най-често констатирани нарушения, свързани с възлагането и провеждането на обществени поръчки:</p> <p>http://ope.moew.government.bg/files/useruploads/files/documentation/ukazania/narushenia_obshtestveni_porachki.pdf</p> <p>2. Документи, свързани с грешки и нарушения и актуални въпроси на ЗОП:</p> <p>http://ope.moew.government.bg/bg/pages/dopuskani-greshki-i-narushenia/67#1</p> <p>3. В секция Наръчници, указания, ръководства/ Изпълнение на проекти, финансирани по ОПОС</p> <p>- допълнителна секция 1 "Обществени поръчки" с допълнителни помощни материали, вкл. типови образци</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>http://ope.moew.government.bg/bg/pages/narachnitsi-ukazaniarakovodstva/66#1</p> <p>Като нова мярка, за да подпомогне повишаването на капацитета на бенефициентите в областта на обществените поръчки, всяко тримесечие Управляващият орган ще подготвя информационен бюлетин с примери от практиката и описание на различните видове нарушения, констатирани в процеса по верификация. Бюлетинът ще бъде изпращан по електронна поща и ще бъде публикуван на официалната страница на програмата. Първият бюлетин е процес на изготвяне и ще бъде публикуван през месец юни 2014 г.</p> <p>Различни обучения по Закона за обществените поръчки за периода от 2007 г. до настоящия момент са посетили 50 служители от УО на ОПТ.</p> <p>През 2012 г. са проведени 3 обучения по обществени поръчки, на които са се обучили общо 9 служители от УО на ОПРКБИ.</p> <p>Предвидено е провеждането на 2 обучения във връзка с обществените поръчки, па които ще се обучат общо 64 служители на УО на ОПРКБИ.</p> <p>Уредбата за обучение е регламентирана в Глава 18 от</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>Наръчника по ОП „Конкурентоспособност“, както и във Вътрешните правила за организацията и провеждане на обучение и квалификация на служителите в МИЕ.</p> <p>В началото на годината, УО утвърждава годишен план за обучение на служителите, който се изготвя на базата на разработените от тях лични планове за обучение.</p> <p>Проведени са обучения на тема „Обществени поръчки, финансирани със средства от ЕС 2013“, както и по практика на прилагане на Закона за обществените.</p> <p>Предстоящо е обучение на тема „Тръжни процедури по ЗОП, нормативна уредба на обществените поръчки“.</p> <p>В периода 2008-2012 г. са проведени 7 обучения по обществени поръчки, на общо 23 служители от УО на ОПТП. УО на ОПТП извършва предварителен контрол на процедурите по реда на ЗОП финансирани със средства по ОПТП с оглед установяване на евентуални пропуски още на етап преди стартиране на съответната процедура; 2. УО на ОПТП поддържа постоянна комуникация с бенефициентите и провежда регулярни срещи с тях касаещи напредъка по проектите/изпълнението на дейностите, което включва и обсъждане на текущите и предвижданите процедури по реда на ЗОП.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>10 служители на УО на ОПАК са преминали през 4 обучения във връзка с Обществените поръчки. Предстоят 2 обучения по обществени поръчки.</p> <p>В периода 2011 г. – октомври 2013 г. са проведени общо 18 броя обучения за бенефициенти – общински, областни, централни администрации и органи на съдебната власт, чрез които е предоставена информация, както и са извършвани практически упражнения относно прилагането на правилата за провеждане на обществени поръчки по проекти, финансирани по ОПАК чрез ЕСФ. Предвижда се провеждането на още 2 броя обучения за бенефициенти.</p> <p>Чрез своя уебсайт УО на ОПАК предоставя информация в сферата на обществените поръчки, включително и под формата на разработени документи относно:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Примерни показатели за оценка на офертите при използване на критерия за „икономически най-изгодна оферта” при възлагането на услуги за обучения; • Процедура за предварителен контрол на обществени поръчки, финансирани по проекти по ОПАК; • Често допускани грешки и нарушения при изготвяне на проекти на документации и провеждане на

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>обществени поръчки;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Инструкции за попълване на график на планираните обществени поръчки; • Примери за допуснати нарушения; • Ръководство за бенефициенти. <p>В рамките на ОПАК са предприети и се изпълняват следните мерки за подобряване на комуникацията между управляващия орган и бенефициентите в областта на прилагането на Закона за обществените поръчки:</p> <ul style="list-style-type: none"> • регулярно провеждане на обучения на бенефициенти след сключване на договори; • предоставяне на становища и разяснение на бенефициентите; • поддържане на специална рубрика „За Бенефициенти” на интернет сайта на програмата. <p>Различни обучения по Закона за обществените поръчки за периода от 2009 г. до настоящия момент са посетили 71 бр. служители от УО на ОПРР. Планирани са обучения по</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>обществени поръчки за 28 служители на УО на ОПРР.</p> <p>Осем експерти от Главна дирекция „Програмиране на регионалното развитие“ взеха участие в три обучения на следните теми:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Практика на Сметната палата, АДФИ, КЗК и АОП по прилагане на ЗОП; • Практика и промени при възлагане на обществени поръчки през 2013 г.; • Азбука на обществените поръчки. <p>Информация за 2014 г.</p> <p>Двама експерта от ГД „Програмиране на регионалното развитие“ са взели участие в обучение по тема „Как да възлагаме законосъобразно и ефективно обществени поръчки“.</p> <p>Проведен е вътрешен семинар на експертите от ГД „Програмиране на регионалното развитие“ на тема „Мов подход на одитния орган при възлагане на обществени поръчки от бенефициентите по ОП „Регионалното развитие“ 2007-2013 г.</p> <p>УО на ОПРР поддържа системи за обмен на информация в помощ на участниците в изпълнението и мониторинга на</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>програмата, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Издаване на указания в помощ на бенефициентите, както общи такива, така и във връзка с конкретни казуси.; • Поддържане на актуализирана обобщена информация относно практиката на допускани нарушения при възлагане на обществени поръчки, установени от одитните органи при извършени одити на УО на ОПРР и свързаните с тях препоръки, като изготвената актуална информация се публикува на електронната страница на ОПРР, както и е предоставена като указание към експертите на УО, осъществяващи предварителен и последващ контрол. Информацията се актуализира съобразно извършваните одити ; • Създадена практика за непрекъсната обмяна на опит и добри практики между експертите от РО, отдел «ЗОРН» и отдел «Мониторинг» във връзка с осъществявания предварителен и последващ контрол. <p>По отношение на обществените поръчки 4 служители от ОУ на ПРСР са участвали в различни обучения.</p> <p>МЗ на УО на ОПРСР - През 2010 г. е проведено едно обучение във връзка със ЗОП за служители от отдел „Рибарство и аква култури“.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>Планирано е участие 2 експерти от същия отдел.</p> <p>През 2012 г. 6 служители на УО на ПРСР са преминали обучение относно ЗОП, като обученията са организирани от „Център по европейско обучение“ ЕООД; също така през 2012 г., са преминали обучение 29 служители на УО на ПРСР относно ЗОП, като обученията са организирани от външен изпълнител по проект, финансиран по линия на мярка „Техническа помощ“ на ПРСР (2007-13 г.);</p> <p>ДФ „Земеделие“ - През 2012 г и в началото на 2013 г. 7 души от отдел "Контрол върху обществени поръчки и прилагане на стратегии за местно развитие" са преминали обучение, касаещо ЗОП. В края на 2011 г. всички служители на отдел КОППСМР, отговорни за обработването на процедури по проведени обществени поръчки са преминали обучение, свързано с предстоящите тогава изменения в ЗОП, впоследствие влезли в сила от 26.02.2012 г.</p> <p>ИАРА</p> <p>Служителите на Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури са преминали обучения, свързани с приложението на правилата за обществени поръчки на ЕС на всички уместни равнища.</p> <p>Мерки за подобряване на комуникационните канали между</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					управляващите органи и бенефициентите в областта на прилагането на Закона за обществените поръчки ще бъдат включени в Програмата за морско дело и рибарство 2014-2020.
G4-Наличие на уредба за ефективно прилагане на законодателството на Съюза за обществените поръчки в областта на европейските структурни и инвестиционни фондове.	Частично	4. Уредба, гарантираща административния капацитет за въвеждане и прилагане на правилата на Съюза за обществените поръчки.	Не		<p>http://top3-app1.aop.bg:7778/portal/page?_pageid=93,168247&_dad=portal&_schema=PORTAL</p> <p>Агенцията по обществени поръчки е създадена със Закона за обществените поръчки (обн. ДВ. бр. 28 от 2004 г., в сила от 01.10.2004 г.). Тя е юридическо лице със статут на изпълнителна агенция към министъра на икономиката и енергетиката и го подпомага при осъществяване на държавната политика в областта на обществените поръчки.</p> <p>Функциите на агенцията са разписани в чл. 19, ал. 2 от ЗОП.</p> <p>По-важните от тях са:</p> <ul style="list-style-type: none"> изготвяне на проекти на нормативни актове в областта на обществените поръчки за въвеждане на европейските директиви и регламенти и на националните правила;

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<ul style="list-style-type: none"> • оказване на методическа помощ чрез предоставяне на становища по запитвания на възложители; • издаване на общи методически указания по прилагане на ЗОП и ППЗОП; • осъществяване на предварителен контрол върху процедури за възлагане на обществени поръчки, финансирани напълно или частично със средства от европейските фондове; • осъществяване на предварителен контрол върху процедури на договаряне без обявление; • поддържане на Регистъра на обществените поръчки (РОП) и Портала за обществени поръчки и др. <p>Във всеки УО има определени служители, които имат в длъжностните си характеристики отговорности по въпросите на обществените поръчки. Осигуряват се подходящи обучения по различни теми</p> <p>В разработваната Национална стратегия за развитие на сектора на обществените поръчки в България за периода 2014-2020 г. се предвиждат мерки за укрепване и стабилитет на административния капацитет на АОП.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>Съгласно чл. 19, ал. 2, т. 1 и 2 от ЗОП Агенцията по обществени поръчки издава общи методически указания за уеднаквяване на практиката по прилагането на ЗОП и ППЗОП и оказва на методическа помощ на възложители чрез предоставяне на становища по техни запитвания. Методическите указания се публикуват на Портала за обществените поръчки.</p> <p>АОП поддържа със съдействието на професионалните сдружение и организации в съответния бранш списък на лица, които възложителите могат да ползват като външни експерти при подготовка и провеждане на процедури за обществени поръчки.</p> <p>Съгласно справка от УО на ОП чрез своите интернет страници предоставят на заинтересованите лица необходимата информация, вкл. и под формата на разработени документи, наръчници, указания, ръководства и др., в сферата на обществените поръчки.</p> <p>В разработваната Национална стратегия за развитие на сектора на обществените поръчки в България за периода 2014-2020 г. се предвиждат мерки за осигуряване на техническа помощ на лицата, които прилагат правилата за възлагане на обществени поръчки.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>Към настоящия момент, за да се обезпечи кадрово осъществяването на предварителния контрол, АОП изпълнява проект по ОПТП, по който са осигурени средства за 10 допълнителни щатни бройки. Предвидено е в проекта на Споразумение за партньорство АОП да бъде включена като конкретен бенефициент по ОПДУ с цел укрепване на административния капацитет на агенцията.</p> <p>Информация от ЦКЗ относно административния капацитет на УО на ОП (2013):</p> <p>Брой служители, които имат в длъжностните си характеристики отговорности по въпросите на обществените поръчки:</p> <p>В УО на ОПТ има 8 служители, които имат в длъжностните си характеристики отговорности по въпросите на обществените поръчки.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>В УО на ОПРКВИ има 119 служители, които имат отговорност по въпросите на обществените поръчки.</p> <p>В УО на ОПТП има 2 служители, които имат отговорности във връзка с обществените поръчки.</p> <p>В УО на ОПАК има 6 служители, които имат отговорности по въпросите на обществените поръчки.</p> <p>УО на ОПРСР- в длъжностните характеристики на служители в отдел „Правно и информационно обслужване“ има включени отговорности във връзка с Обществените поръчки. МЗ на УО на ОПРСР (Дирекция „Рибарство и аквакултури“ в Държавен фонд „Земеделие“)- няма служители в чиито длъжностни характеристики да са включени отговорности във връзка с обществените поръчки.</p> <p>В УО на ПРСР (2007-2013 г.) -дирекция „Развитие на селските райони“ няма служители с разписани отговорности по въпросите за обществените поръчки;</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>ДФ „Земеделие“ - Разплащателна агенция: В длъжностните характеристики на 49 служителите на ДФЗ-РА, дирекция „Прилагане на мерките за развитие на селските райони“, отдел "Контрол върху обществени поръчки и прилагане на стратегии за местно развитие" е разписано обработване на процедури по ЗОП.</p> <p>В УО на ОПРР има 89 служители, които имат отговорност по въпросите на обществените поръчки.</p> <p>В Наръчник за управление и изпълнение на Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013 г. в Глава 20 Техническа помощ са разписани Процедури по възлагане на обществени поръчки по заповеди за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за проекти с конкретен бенефициент отделите на ГД „ПРР“ съгласно ЗОП. Създадени са екипи за разработване на документацията за възлагане на ОП. Разписан е начина на контрол върху обществените поръчки, провеждани от отделите на ГД „ПРР“, който се осъществява на отделните етапи от провеждане на процедурата.</p> <p>Считано от 28.04.2014 г. са приети изменения и допълнения в контролните листове за осъществяване на предварителен и последващ контрол на откритите процедур и процедурите на</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>договаряне без обявление; контролен лист за последващ при възлагане по реда на глава „осма“ а от ЗОП /най-често използваните/ - версия 9.1. Промените се правят с цел засилване на контрола главно по отношение на законосъобразност при отстраняването на участници/кандидати в процедурите и законосъобразност на методиката за оценка и тяхното прилагане при работата на комсията за разглеждане, оценка и класиране на офертите. Засилен е контролът на Експерт 2 – по отношение на съответствието на техническата спецификации от докунтацията и изисквания в обществените поръчки със заложените в ДБФП и на последващия етап съответствието на офертите с тези изисквания.</p> <ul style="list-style-type: none"> Изпълнение на сключени договори за предоставяне на специализирани юридически услуги за УО на ОПРР с цел подпомагане процеса на осъществяване на предварителен и последващ контрол, на администриране на сигнали за нередности, както и подпомагане на УО в случай на процедура по чл. 100 от Регламент № 1083/2006 г. на Съвета. <p>УО по ОПРЧР - 6 служители с отговорности, свързани с въпросите на обществените поръчки и 32 служители с отговорности, свързани с проверка на дейности, част от които са процедури по ЗОП;</p> <p>МЗ - АЗ - 15 служители с отговорности, свързани с въпросите на обществените поръчки;</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>МЗ - АСП - 34 служители с отговорности, свързани с въпросите на обществените поръчки;</p> <p>МЗ - МОМН - 25 служители с отговорности, свързани с въпросите на обществените поръчки.</p> <p>Освен посочените по-горе механизми на контрол, информация за възложителите, като част от контрола е и привличането на външна експертиза в случаите, когато такава липсва в договарящия орган.</p> <p>В УО на ОПОС с въпросите на обществените поръчки са ангажирани 14 служители, а с въпросите на държавните помощи 2 служителя.</p> <p>В МЗ на ОПОС с въпросите на обществените поръчки са ангажирани 25 служители.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Управляващият орган и Междинното звено (МЗ) на програмата са разработили Вътрешни правила за организиране, провеждане и възлагане на обществени поръчки, включително и сключването на договорите за изпълнението им по проекти, одобрени за финансиране от оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013г.” и осъществяването на предварителен и последващ контрол; • Разработени са процедури и контролни листа за

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>предварителен и последващ контрол, част от Процедурния наръчник за оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013г.“</p> <p>МЗ - Определено е специално звено в рамките на МЗ, отговорно за извършване на предварителен контрол за всички проекти за строителство и строителен надзор, както и за последващ контрол на всички проекти за проектиране, строителство и строителен надзор.</p>
G5-Наличие на уредба за ефективно прилагане на правилата на Съюза за държавните помощи в областта на европейските структурни и инвестиционни фондове.	Да	1. Уредба за ефективното прилагане на правилата на Съюза за държавните помощи.	Да	<p>Национално законодателство във връзка с Държавните помощи е достъпно на:</p> <p>http://stateaid.minfin.bg/</p> <p>1. Закон за държавните помощи (ЗДП) – чл. 5, 7, 9, 11, 12, 13; (ПМС 86/2006 в сила от 1.1.2007, изм. ПМС 16/2008)</p> <p>2. Правила за прилагане на ЗДП – процедури за уведомяване; (ПМС 26/2007, изм. ПМС 97/2007, ПМС 10/2009, ПМС 3/2010)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • На задължително съгласуване, подлежат всички мерки за помощ - подлежащи на нотифициране или освободени от задължението за уведомяване, с изключение на минималната помощ. • Правилата за кумулиране се прилагат пряко съобразно изискванията на мерките за помощ. Националното законодателство не съдържа специални нормативни правила, т.к. кумулирането е елемент на конкретните мерки за помощ и задължително се проверява при съгласуване на мярката. Спазването на правилата за натрупване се проследява и от администратора чрез: - определяне на фаза програмиране дали мерките са/не са допустими за кумулиране; - проверка на максималния размер на подпомагане по конкретен проект - при осъществяване на предварителен и последващ контрол на

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>3. Процедура за осигуряване на прозрачност на финансовите взаимоотношения между държавните органи и органите за местно самоуправление и държавните и общинските предприятия и прозрачност в рамките на определените предприятия – транспонират на директива 2006/111(ЕС) (ПМС 99/2006, в сила от 1.1.2007)</p> <p>Действащият ЗДП урежда националните процедури за прилагане на чл. 107 и чл. 108 от ДФЕС, както и правомощията на МФ и на министъра на земеделието и храните, същността на процедурите, обмена на информация и координация. Той създава рамката за спазване на режима на национално ниво, вкл. по отношение на помощите подлежащи на уведомяване, помощите освободени от уведомяване и помощите de minimis.</p>	<p>проекта.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Клаузата „Deggendorf“ е уредена нормативно в чл.9, ал. 3 от ППЗДП. Приложима е към всички администратори на помощ. • Съгласно §1, т. 5 от ДП на ЗДП всяко изменение на помощ се третира като нова помощ и към нея се прилагат същите правила на съгласуване и одобряване. • Независимо от начина на управление на финансовия инструмент, правилата за държавните помощи са приложими към администратора на помощ. Целите, съдържанието и конкретните параметри на всяка нова държавна помощ се разработват от администратора и се представят на МФ. При съмнение или неясноти МФ представя препоръки. Независимо от формата и инструмента на подпомагане БФП/Финансови инструменти, законодателството по държавните помощи е приложимо към всеки администратор (УО). При многофазни схеми за помощ – същото е приложимо към всеки от участниците. Елементът на помощ може да липсва на едно ниво на мярката, но да се прояви на друго. Не се предвиждат изключения и/или специални дерогации от реда за уведомяване и оценка при възстановима помощ (repayable assistance). • Националното законодателство урежда ред за възстановяване на неправомерна и несъвместима помощ по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс чрез НАП. Актовете на НАП подлежат на обжалване пред

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>компетентните национални съдилища. Ефективното и навременно възстановяване се урежда посредством процедурите за събиране и обезпечаване на публични вземания. Решенията на ЕК за възстановяване на неправомерно предоставена държавна помощ подлежат на принудително изпълнение по реда на ДОПК. Предприети са допълнителни мерки за усъвършенстване на нормативната база, които да позволят незабавно и пълно изпълнение на решенията на ЕК за възстановяване.</p> <ul style="list-style-type: none"> Спазването на ОРГО е уредено в ЗДП. Министърът на финансите разглежда постъпилата информация и изготвя становище. В случай, че е налице неяснота относно прилагането на мярката или несъответствие администраторът има 14 дневен срок да коригира проекта. Когато администраторът на помощта не приведе държавната помощ в съответствие в определения срок, МФ го уведомява, че помощта не отговаря на критериите за групово освобождаване. Администратор на помощ, който не приеме становището на МФ и предостави държавната помощ, носи отговорност за нейната законосъобразност. Администраторът на помощ информира МФ в срок до три дни от предоставянето на всяка държавна помощ, попадаща в обхвата на ОРГО, след което публикува информацията в интернет. Обменът на информацията за предоставените държавни и минимални помощи на национално ниво се урежда на две нива, които дават достатъчна степен на точност и своевременност. Данни на ЕК се предоставят, както следва:

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>- съобразно конкретни искания от страна на ЕК;</p> <p>- регулярен обмен на данни - годишен доклад, тематични доклади и т.н.</p> <p>Към момента законодателството на ЕС не съдържа изискване за наличие на централен регистър на държавните помощи, като опция това е предвидено само за помощите по Регламент 1998/2006. Отделно изискване е формулирано в новия ОРГО. Българското законодателство по държавните помощи оправомощава МФ да изисква информация, свързана с държавните помощи и предвижда санкции при не предоставянето ѝ от страна на администратора.</p> <p>ЗДП задължава администраторите на помощ да поддържат собствени регистри на държавните/ минималните помощи, като отговарят за достоверността на данните в тях, и при поискване осигуряват достъп. За осигуряване на прозрачност и докладване МФ поддържа интернет базирана ИС "Регистър на минималните помощи", достъпен на адрес: http://minimis.minfin.bg. Регистърът се попълва директно от администраторите на помощ, които изпращат същата информация до МФ и на хартиен носител. Регистърът позволява извличане на различни типове справки. При последваща промяна на европейското законодателство в областта на държавните помощи, изискваща допълнителни регистри за информация, същите ще бъдат създадени.</p> <p>В момента тече програмиране и доработка на настоящия „Регистър на минималните помощи“. Ще бъде добавена</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>опцията за въвеждане на помощи и мерки, попадащи под ОРГО. Съгласно документа „Процедура за управление на потребителския достъп до Информационна система “Регистър на минималните помощи“, одобрена със Заповед на МФ ЗМФ-1278 от 02.10.2009 г., системата осигурява достъп на две нива – потребителска част (за администраторите на помощ) и административна част (за служителите на Министерство на финансите).</p> <p>Потребителската част служи на администраторите за въвеждане и обработване на необходимата информация за видовете мерки на помощ и бенефициентите, а административната – за осигуряване на достъп на администраторите. Системата разполага и с публичен модул за справки (достъпен за всички), който също ще бъде разширен с оглед извличане на справки под различни критерии.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Подготвя се проект на изменение на ЗДП. Приключено е предварителното съгласуване на проекта и предстои внасяне за разглеждане от МС. Изменението на закона има за цел техническо прецизиране и осъвременяване на нормите, така, че да се подобрят процедурите и взаимодействието между страните в процеса на предоставяне на държавна помощ от момента на планирането ѝ, до момента на действителната ѝ употреба. Посоченото се налага, тъй като основната редакция на Закона за държавните помощи е от 2006 г., респ. влиза в сила от 1.01.2007 г. и понастоящем не отразява развитието на режима на европейско ниво.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>Същностни промени в проектозакона, спрямо статуквото са:</p> <p>Проектът на нов ЗДП не изменя концептуално реда и режима на национално ниво, а прецизира текстовете и процедури.</p> <p>Новите моменти са:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Въвеждане на специален ред за възстановяване на неправомерна и несъвместима помощ, когато получателите и размера на помощта не са предварително определени в решението на ЕК за възстановяване. Понастоящем ЗДП не урежда този специфичен случай, като разпоредбата определя само, че помощта се възстановява съгласно решението на Европейската комисия. 2. Създават се разпоредби за гарантиране на достатъчен капацитет по планиране, разработване, уведомяване, управление, докладване и контрол на предоставянето на държавни и минимални помощи от страна на администраторите на помощ. С предложението се създава връзка между съществуващото досега правно задължение за администраторите и практическото му изпълнение, гарантиращо поддържане на административен капацитет на всички нива, предоставящи държавна помощ. В момента в ЗДП няма разпоредби за капацитет. 3. Разширяват се функциите на МФ да предоставя методически указания на администраторите и да предприема мерки за усъвършенстване на режима. В действащият ЗДП функциите на МФ не дават възможност за издаване на

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>указания, а само на становища за подпомагане на администраторите.</p> <p>4. Подобрява се координацията и контролът върху държавните помощи, като се предлага съставянето на актовете за установяване на нарушенията да се извършва от длъжностни лица на Агенцията за държавна финансова инспекция. По сега действащия ред нарушенията на ЗДФИ се установяват с актове, съставени от длъжностни лица, упълномощени от МФ. С предложената промяна се подобрява действащия контролен механизъм, чрез който се гарантира практическото правоприлагане на режима и ясно се отделят контролните от методологическите функции. Контрол се делегира на субект с контролни функции.</p> <p>За подобряване на контрола, се предлага и промяна в Закона за държавната финансова инспекция по отношение на функциите. До момента чл. 5 от ЗДФИ урежда контрол върху усвояването на държавните помощи и разходването на целеви субсидии, а след промяната контролът следва да обхваща предоставянето, усвояването и разходването.</p> <p>5. Терминологично и практическо прецизиране на закона:</p> <p>- въвеждането на базови принципи, които следва да се съобразяват при предоставянето на помощ. Посоченото е в контекста и на европейското законодателство по държавните помощи, тъй като същото изисква предоставянето на помощта да е необходимо, целесъобразно, ефикасно и прозрачно, както и да е налице стимулиращ ефект в определени случаи.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>Последните се определят съобразно критериите, установени в съответния акт от законодателството на Европейския съюз, въз основа на който се предоставя помощта.</p> <p>-преместване на изискването за спазване на критериите Degdendorf от правилника в Закона;</p> <p>- създаване на уредба, регламентира изграждането и поддържането на информационна система за наблюдение и координация на държаните помощ на централно, областно и общинско ниво. Към момента ЗДП не съдържа такава уредба. Понастоящем системата за координация се осъществява в рамките на Работна група 6 към ПМС 85/2007 или чрез целеви инициативи по конкретен проблем. Целта на промяната, не е значително да се промени съществуващия механизъм, а да се подобри работата му, чрез регулярност и повишаване на информираността.</p> <p>- прецизират се помощите освободени от уведомяване, на основание различно от групово освобождаване, като Регламент 1370/2007 и Решението на ЕК за УОИИ от 2012 г.</p> <p>- въвежда се задължение за администраторите на помощ да информират получателите относно вида, размера и съвместимостта на помощта, както и за произтичащите от режима задължения. До момента действащият ЗДП не урежда специален ред.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
G5-Наличие на уредба за ефективно прилагане на правилата на Съюза за държавните помощи в областта на европейските структурни и инвестиционни фондове.	Да	2. Уредба за обучение на персонала, който участва в привездането на европейските структурни и инвестиционни фондове в действие, и за разпространение на информация до този персонал.	Да	<p>Източници на специализирана информация:</p> <ol style="list-style-type: none"> http://stateaid.minfin.bg/ http://minimis.minfin.bg/ http://www.minfin.bg/en/page/12 <ul style="list-style-type: none"> Всички УО са преминали обучения по държавни помощи, в Школата за публични финанси към Министерството на финансите, а част от тях и в рамките на техническата помощ на програмите. <p>Школата за публични финанси към МФ (http://www.minfin.bg/bg/page/12) организира обучения по заявка в областта на държавните помощи няколко пъти годишно. Програмата за всяко обучение се формира съобразно целите и нуждите на обучаваните се. Обученията са безплатни.</p> <ul style="list-style-type: none"> Поддържането на информация и осигуряването на публичност на държавните помощи се осъществява чрез 2 информационни канала: <ul style="list-style-type: none"> общ - специализирана интернет страница на Отдел „Държавни помощи“ http://stateaid.minfin.bg/ и в рамките на РГ 6 към СЕВ. тематично от страна на МФ, при необходимост и съобразно възникналите казуси като уведомяването се извършва чрез официална кореспонденция или по ел. поща, както и чрез системата за 	<p>МФ поддържа специализирана уеб страница за информация за Държавните помощи, където българското и законодателството на ЕС, процедури и инициативи на ЕК са на разположение.</p> <p>Информационна система "регистър на минимална помощ" се поддържа от МФ. Тя се попълва от администраторите на помощ.</p> <p>Института по публична администрация/Школата по публични финанси осигуряват обучение за всеки администратор и/или публичен орган по въпросите на държавните помощи.</p> <p>С цел засилване на режима в предложението за изменение на ЗДП има допълнителни задължения за администраторите на помощ, които са развити, за да се изгради и поддържа достатъчен административен капацитет за планиране, разработване, уведомяване, управление, отчет и контрол на държавните помощи и предоставяне на минималните помощи.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>Въпроси и отговори на страницата на ОДП;</p> <ul style="list-style-type: none"> Системата за обмен на информация по държавни помощи на нивото на всеки администратор (УО) се осъществява съобразно спецификата на дейността му - например чрез вътрешни правила. МФ може да издаде тематични указания по различни теми, имащи за цел да разяснят конкретна проблематика. В релевантен УО (ОПРЧР, ОПОС, ОПРР, ОПРКБИ) има определени експерти, които имат в длъжностните си характеристики отговорности по въпросите на държавните помощи. 	
G5-Наличие на уредба за ефективното прилагане на правилата на Съюза за държавните помощи в областта на европейските структурни и инвестиционни фондове.	Да	3. Уредба, гарантираща административния капацитет за въвеждане и прилагане на правилата на Съюза за държавните помощи.	Да	<p>Национално законодателство във връзка с Държавните помощи е достъпно на:</p> <p>http://stateaid.minfin.bg/</p> <ul style="list-style-type: none"> Съгласно националната правна рамка МФ е националният орган, който отговаря за наблюдението, прозрачността и координацията на държавните помощи на национално, областно и общинско равнище, с изключение на схеми на помощ или индивидуални помощи в областта на земеделието и рибарството, където компетентността е на МЗХ. Компетенциите на МФ регламентират издаването на конкретни становища и предварителното 	<p>Планираните изменения в ЗДП въвеждат изрично задължение за всеки администратор на помощ, каквито са и УО на ОП, да изгради и поддържа достатъчен капацитет за планиране, разработване, уведомяване, управление, докладване и контрол на предоставянето на държавни и минимални помощи.</p> <p>Предвиждат се разпоредби, възлагащи на всеки администратор на помощ индивидуално да определя мерките за изпълнение на посочените дейности, съобразно обема и спецификата на администрираните помощи, като включва най-малко техническа, кадрова обезпеченост и мерки за защита на данните.</p> <p>Проектът предвижда за всяка държавна и минимална помощ администраторът да определя отговорните лица за извършване на дейностите по планиране, разработване, уведомяване,</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>съгласуване на мерки за помощ.</p> <ul style="list-style-type: none"> В проект за изменение на на ЗДП се планира прецизиране на функциите на координационното звено чрез изготвяне на методически указания и предприемане на мерки за развитие на режима в областта на държавните помощи. МФ има опит в издаването на публикации, ръководство и указания в полза на администраторите на помощ, в т.ч. УО. Извън регулярните становища на звеното по държавни помощи в МФ от 2007 се издават/актуализират и тематични насоки в полза на УО. Всички актуални национални ръководства и публикации на ЕС, които биха били полезни на администраторите се публикуват на специализирана интернет страница. В проект за изменение на ЗДП се предвижда и въвеждане на конкретно задължение за администраторите на помощ (в т.ч. УО на ОП) да изградят, поддържат и осигурят достатъчен капацитет за планиране, разработване, уведомяване, управление, докладване и контрол на предоставяните държавни и минимални помощи. Мерките за изпълнение на това се определят индивидуално от всеки администратор на помощ. Във релевантен УО (ОПРЧР, ОПОС, ОПРР, ОПРКБИ) има определени експерти, които имат в длъжностните си характеристики отговорности по въпросите на държавните помощи. 	<p>управление, докладване и контрол на предоставянето на държавни и минимални помощи.</p> <p>Законопроектът съдържа промяна и във функциите на МФ. Предвидени са нови функции, а именно:</p> <ul style="list-style-type: none"> по изготвяне на методически указания по прилагането на този закон и законодателството в областта на държавните помощи; по предприемане на мерки за развитието и усъвършенстването на режима в областта на държавните помощи и за осигуряването на прозрачност. по изграждане и поддържане на Информационната система за наблюдение и координация на държавните помощи на централно, областно и общинско ниво, като системата ще представлява комплекс от мерки за обмен на информация, изграждане и поддържане на административен капацитет с цел подобряване на прозрачността на държавните помощи на всички нива. <p>Понастоящем системата за координация се осъществява в рамките на Работна група 6 към ПМС 85/2007 или чрез целеви инициативи по конкретен проблем. Целта на промяната, не е значително да се промени съществуващия механизъм, а да се подобри работата му, чрез регулярност и повишаване на информираността.</p> <p>Посочените функции имат за цел да прецизират правната</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>рамка, в която МФ да предоставя конкретни препоръки и указания на администраторите на помощ.</p> <p>До момента подобни препоръки са предоставяни само въз основа на общите правомощия на министъра на финансите като национален орган за наблюдение координация и осигуряване на прозрачност и нямат единен и обвързващ характер за администраторите.</p> <ul style="list-style-type: none"> С приемането на предложените нормативни изменения МФ ще може да издава тематични указания към администраторите. Измененията в ЗДП няма да променят задължителността на издаваните указания. Запазва се моделът, действащ до момента – администраторът на помощ да носи отговорност за законосъобразността на предоставяните помощи. Като указанията на МФ относно помощите подлежащи на уведомяване по чл. 108/3/ДФЕС и относно минималните помощи не са задължителни, а методически. Със задължителен характер са становищата относно помощите освободени от уведомяване. Промяната в правната рамка ще позволи на МФ да дава тематични и практически указания, например за: <ul style="list-style-type: none"> изработване на вътрешни правила за предварителна оценка на подпомагането и фазите, в които се съгласуват мерките за подпомагане; разработване на вътрешни правила за преценка допустимостта на кумулирането на помощи и за ефективен

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>контрол на същото.</p> <p>- разработване на индивидуален механизъм, чрез който се проверява изпълнението на разпоредбата на чл. 9, ал. 3 на ППЗДП („Deggendorf”);</p> <p>- разписване на конкретна процедура по стъпки на изменение на вече публикувана/одобрена мярка за помощ и ангажиментите за съгласуване с МФ, а по необходимост - и за уведомяване на ЕК (например по реда на чл. 4 от Регламент 794/2004 и Регламент 800/2008). - по включване в процедурните си наръчници на УО на конкретни разпоредби (стъпки) по осигуряване на информираност и разпространяване на информация относно правилата в областта на държавните помощи, на всички нива.</p> <p>В контекста на новите Оперативни програми, необходимостта от конкретни действия, касаещи капацитета на УО, се оценя, след като МФ започне да извършва съгласуване на конкретни процедури, мерки на помощи и/или друга релевантна информация, както и в случаите, когато АДФИ предостави информация за извършени инспекции/проверки, по които са налице констатации и препоръки в областта на държавните помощи.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
G6-Наличие на уредба за ефективното прилагане на законодателството на Съюза относно околната среда, свързано с ОВОС и СООС.	Да	1. Уредба за ефективното прилагане на Директива 2011/92/ЕС на Европейския парламент и на Съвета (ОВОС) и на Директива 2001/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (СООС).	Да	<p>Закон за опазване на околната среда (Обн., ДВ, бр. 91 от 25.09.2002 г., изм. и доп.); http://www3.moew.government.bg/files/file/Industry/Legislation/Zakoni/ZOOS.pdf</p> <p>Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (посл. изм. ДВ, бр. 94 от 30.11.2012 г.); http://www3.moew.government.bg/files/file/Legislation/Naredbi/NAREDBA_za_usloviqta_i_reda_za_izvyrsvane_na_ocenka_na_vyzdejstvieto_vyrhu_okolnata_sreda_Zagl_izm_D.pdf</p> <p>Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка (посл. изм. ДВ, бр. 94 от 30.11.2012 г.). http://www3.moew.government.bg/files/file/Industry/Legislation/Naredbi/NAREDBA_za_usloviqta_i_reda_za_izvyrsvane_na_ekologicna_ocenka_na_planove_i_programi_Zagl_izm_DV_br.pdf</p>	Налично е законодателство за прилагане на директивите за ОВОС и СООС, в т.ч. и по отношение на ясни регламенти за начин на оценяване на качеството на докладите за ОВОС и на докладите за ЕО, както и на възможностите за достъп до документацията и участието на обществеността на различни етапи от процедурата по ОВОС и ЕО, както и ясен регламент за правото на заинтересувани лица за достъп до правосъдие.
G6-Наличие на уредба за ефективното прилагане на законодателството на	Да	2. Уредба за обучение на персонала, който участва в прилагането	Да	<p>http://www.moew.government.bg/?show=top&cid=233</p> <p>Писмо изх. № 05-08-7258/13.11.2013 г. на МОСВ, относно информация за данни на експертите по ОВОС</p>	Изпълнен JASPERS проект № 2012 155 BG MSE MSU, "Подкрепа за дирекция" Превантивна дейност "и отдел" "Натура 2000", НСЗП в рамките на МОСВ, предвид изпълнение на общите предварителни условия. Проведен е семинар през месец март 2013 г. с участието на

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
Съюза относно околната среда, свързано с ОВОС и СООС.		на директивите за ОВОС и СООС, и за разпространение на информация до този персонал.		<p>и ЕО за създаване на електронна мрежа.</p> <p>Изготвените по проекта на JASPERS ръководства са публикувани на страницата на МОСВ на адреси, както следва: http://www.moew.government.bg/?show=top&cid=233</p> <p>http://www.moew.government.bg/?show=top&cid=233&lang=en</p> <p>Проведени са обучения, работни срещи, семинари. Изготвени са указания. Осигурен е достъп до указанията и издадените ръководства по електронен път и официална поща.</p> <p>Създадена е електронна мрежа на експертите по ОВОС и ЕО в системата на МОСВ, в т.ч. на регионално ниво, за обмяна на информация, опит и за разпространяване на информация и документация по електронен път.</p> <p>На страницата на МОСВ е публикувано указание относно прилагане на разпоредбите на чл. 2а от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда, чл. 7а от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми и чл. 13, ал. 3 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони за определяне на допустимостта на инвестиционни предложения, планове, програми и проекти спрямо забраните в Националния план за действие за енергията от възобновяеми източници до 2020 г., произтичащи от Становище по екологична оценка № 1-2/2012 г. на министъра на околната среда и</p>	<p>експертите по ОВОС и ЕО от 16-те РИОСВ, представители на JASPERS и на ЕК. По проекта са издадени 6 броя ръководства: за пътища, железопътни проекти, отпадъци, отпадъчни води, прилагане на чл. 7 от Директивата за ОВОС и Практическо ръководство за обучение по ОВОС и ЕО – ключови елементи, включително приложение със списък на решения на Съда на ЕС по ОВОС.</p> <p>Изготвено писмо с изх. № 26-00-3425/13.01.2014 г. на МОСВ с указания за прилагане на изискванията на Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда и глава VI от Закона за опазване на околната среда.</p> <p>Изготвени са указания с изх. №№ 05-08-857/20.02.2014 г., 05-08-858/20.02.2014 г. и 02-00-11/24.02.2014 г. относно правното действие на решенията по ОВОС и прилагане на разпоредбите на чл. 93, ал. 7 и чл. 99, ал. 8 от ЗООС. Изпратено указание до РИОСВ по електронната мрежа от експерти по ОВОС и ЕО за попълване на информацията в регистрите по ОВОС и ЕО. Изпратено указание относно определяне на обхвата и съдържанието на докладите за оценка на въздействието върху</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>водите.</p> <p>http://www.moew.government.bg/?show=top&cid=233</p>	<p>околната среда (ОВОС) и екологична оценка (ЕО), изпратено по официална поща до директорите на РИОСВ с писмо изх. № 05-08-2757/28.04.2014 г., както и по електронната мрежа на експертите по ОВОС и ЕО. Същото е публикувано и на страницата на МОСВ:</p> <p>http://www.moew.government.bg/?show=top&cid=233</p>
G6-Наличие на уредба за ефективното прилагане на законодателството на Съюза относно околната среда, свързано с ОВОС и СООС.	Да	3. Уредба за осигуряване на достатъчен административен капацитет.	Да	<p>В 16-те РИОСВ, като компетентни органи по околна среда по процедурата по ОВОС и ЕО, има създадени структурни звена по ОВОС и ЕО с назначени експерти, чиито длъжностни характеристики включват координиране на процедурата по ОВОС и ЕО.</p> <p>http://www.moew.government.bg/?show=164</p>	<p>Проведени са обучения, работни срещи, консултации, семинари. Изготвени са указания. Осигурен е достъп до указанията и ръководствата по електронен път и официална поща. Своевременно са оповестени на страницата на МОСВ и РИОСВ методически указания и ръководства. Указанията и ръководствата са разпространени както на хартия, така и по създадената електронна мрежа на експертите по ОВОС и ЕО на национално и регионално ниво.</p> <p>Изготвените по проекта на JASPERS ръководства са разпространени до всички експерти по ОВОС и ЕО в системата на МОСВ и 16-те РИОСВ по създадената електронна мрежа.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>Указание относно определяне на допустимостта на инвестиционни предложения, планове, програми и проекти спрямо забраните в Националния план за действие за енергията от възобновяеми източници до 2020 г., произтичащи от Становище по екологична оценка № 1-2/2012 г. на министъра на околната среда и водите, е разпространено до всички експерти по ОВОС и ЕО в системата на МОСВ и 16-те РИОСВ по създадената електронна мрежа.</p> <p>Писмо с изх. № 26-00-3425/13.01.2014 г. на МОСВ с указания за прилагане на изискванията на Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда и глава VI от Закона за опазване на околната среда е разпространено до всички експерти по ОВОС и ЕО в системата на МОСВ и 16-те РИОСВ по създадената електронна мрежа.</p>
G7-Наличие на статистическа база, необходима	Частично	1. Въведена е уредба за своевременно събиране и агрегиране на	Да	<p>Кодекс на европейската статистическа практика</p> <p>http://www.nsi.bg/files/Quality/1.1.%20CoP_ALL_BG.pdf</p>	<p>За да се гарантира качество на резултатите, хармонизираната национална статистика се разработва, изготвя и разпространява въз основа на стандарти и хармонизирани методи. Прилагат се следните критерии за качество:</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
за оценяване на ефективността и въздействието на програмите. Наличие на система от показатели за резултатите, необходими за подбора на действия, които най-ефективно допринасят за постигане на желаните резултати, за наблюдение на напредъка към постигане на резултатите и за извършване на оценка на въздействието.		статистически данни със следните елементи: идентифициране на източници и механизми за осигуряване на статистическо валидиране.		<p>Декларация за качеството на националната статистическа система на Република България: http://www.nsi.bg/files/Quality/QUALITY_NSI_Declaration.pdf</p> <p>Закон за статистиката: http://www.nsi.bg/dokument.php?P=64&SP=102&NSP=1#cont</p> <p>Национална статистическа програма за 2013 година: http://www.nsi.bg/dokument.php?P=64&SP=102&NSP=36#cont</p> <p>Правилник за разпространение на статистически продукти и услуги: http://www.nsi.bg/dokument.php?P=64&SP=102&NSP=20#cont</p>	<p>а) „относимост“, който се отнася до степента, в която статистиката отговаря на настоящите и потенциалните потребности на ползвателите;</p> <p>б) „точност“, който се отнася до близостта на прогнозите до неизвестните действителни стойности;</p> <p>в) „актуалност“, който се отнася до периода от време между датата на предоставянето на информацията и събитието или явлението, което тя описва;</p> <p>г) „навременност“, който се отнася до периода от време между датата на предоставянето на данните и целевата дата (датата, на която е трябвало да бъдат представени данните);</p> <p>д) „достъпност“ и „яснота“, които се отнасят до условията и формите за получаване, използване и тълкуване на данни от ползвателите;</p> <p>е) „съпоставимост“, който се отнася до измерването на въздействието на различията в приложените статистически понятия, оценъчни инструменти и процедури, когато се съпоставят статистически данни за различни географски райони, отраслови области или периоди от време;</p> <p>ж) „съгласуваност“ се отнася до пригодността на данните да бъдат надеждно съчетавани по различни начини и за различни цели.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>НСИ – водещи за осигуряването на общите за програмите показатели за резултатите и механизмите за осигуряване на статистическо валидиране. УО на програмите - водещи за разработването и поддържането на ефективна система от показатели.</p> <p>За разработените системи към настоящия момент информацията, касаеща индикаторите по отделните програми ще бъде налична в публичния ИСУН, на интернет страниците на управляващите органи по съответните програми.</p>
G7-Наличие на статистическа база, необходима за оценяване на ефективността и въздействието на програмите. Наличие на система от	Частично	2. Въведена е уредба за своевременно събиране и агрегиране на статистически данни със следните елементи: уредба относно публикуването и публичната	Да	<p>Кодекс на европейската статистическа практика</p> <p>http://www.nsi.bg/files/Quality/1.1.%20CoP_ALL_BG.pdf</p> <p>Декларация за качеството на националната статистическа система на Република България:</p> <p>http://www.nsi.bg/files/Quality/QUALITY_NSI_Declaration.pdf</p> <p>Закон за статистиката:</p>	<p>За да се гарантира качество на резултатите, хармонизираната национална статистика се разработва, изготвя и разпространява въз основа на стандарти и хармонизирани методи. Прилагат се следните критерии за качество:</p> <p>а) „относимост“, който се отнася до степента, в която статистиката отговаря на настоящите и потенциалните потребности на ползвателите;</p> <p>б) „точност“, който се отнася до близостта на прогнозите до неизвестните действителни стойности;</p> <p>в) „актуалност“, който се отнася до периода от време между</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
показатели за резултатите, необходими за подбора на действия, които най-ефективно допринасят за постигане на желаните резултати, за наблюдение на напредъка към постигане на резултатите и за извършване на оценка на въздействието.		достъпност на агрегираните данни.		<p>http://www.nsi.bg/dokument.php?P=64&SP=102&NSP=1#cont</p> <p>Национална статистическа програма за 2013 година:</p> <p>http://www.nsi.bg/dokument.php?P=64&SP=102&NSP=36#cont</p> <p>Правилник за разпространение на статистически продукти и услуги:</p> <p>http://www.nsi.bg/dokument.php?P=64&SP=102&NSP=20#cont</p> <p>* Информацията се дублира с тази по О.7.1., тъй като самооценката е валидна за първите два критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>	<p>датата на предоставянето на информацията и събитието или явлението, което тя описва;</p> <p>г) „навременност“, който се отнася до периода от време между датата на предоставянето на данните и целевата дата (датата, на която е трябвало да бъдат представени данните);</p> <p>д) „достъпност“ и „яснота“, които се отнасят до условията и формите за получаване, използване и тълкуване на данни от ползвателите;</p> <p>е) „съпоставимост“, който се отнася до измерването на въздействието на различията в приложените статистически понятия, оценъчни инструменти и процедури, когато се съпоставят статистически данни за различни географски райони, отраслови области или периоди от време;</p> <p>ж) „съгласуваност“ се отнася до пригодността на данните да бъдат надеждно съчетавани по различни начини и за различни цели.</p> <p>НСИ – водещи за осигуряването на общите за програмите показатели за резултатите и механизмите за осигуряване на статистическо валидиране. УО на програмите - водещи за разработването и поддържането на ефективна система от показатели.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>За разработените системи към настоящия момент информацията, касаеща индикаторите по отделните програми ще бъде налична в публичния ИСУН, на интернет страниците на управляващите органи по съответните програми.</p> <p>* Информацията се дублира с тази по О.7.1., тъй като самооценката е валидна за първите два критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>
G7-Наличие на статистическа база, необходима за оценяване на ефективността и въздействието на програмите. Наличие на система от показатели за резултатите, необходими за подбора на	Частично	3. Ефективна система от показатели за резултатите, включително : подбор на показатели за резултатите за всяка програма, които предоставят информация за обосновката на подбора на свързани с политиката	Не		<p>Списък на стандартните статистически показатели:</p> <p>http://www.nsi.bg/img/uplf/StdInd2013.pdf</p> <p>http://www.nsi.bg/img/uplf_e/StdInd2013_en.pdf</p> <p>Изпълнението на критерия е обвързано с разработването в завършен вид на оперативните програми.</p> <p>Индикаторите, които ще бъдат разработени в хода на изпълнението на оперативните програми от УО или бенефициентите ще трябва да преминат статистическо валидиране в съответствие със следните процедури:</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
действия, които най-ефективно допринасят за постигане на желаните резултати, за наблюдение на напредъка към постигане на резултатите и за извършване на оценка на въздействието.		действия, финансирани от програмата.			<p>1. Когато показателите са изготвени въз основа на административни данни, дефинициите и понятията, използвани за административни цели, трябва да се доближават достатъчно до тези, които се изискват за статистически цели.</p> <p>2. Подборът на извадките и методите за оценка трябва да са добре обосновани.</p> <p>3. Методите за събирането на данни трябва да се съгласуват с НСИ, като приложенията им се наблюдава от гледна точка спазване на методологията.</p> <p>4. Бенефициентите и УО сътрудничат с НСИ с цел осигуряване на качество на данните.</p> <p>Определени са количествени и качествени цели за показателите за резултат, чието съдържание е съгласувано между програмите на Европейския съюз и други донори.</p> <p>За индикаторите са определени количествени и качествени цели, които ще са в съответствие със заложените в стратегия Европа 2020</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
G7-Наличие на статистическа база, необходима за оценяване на ефективността и въздействието на програмите. Наличие на система от показатели за резултатите, необходими за подбора на действия, които най-ефективно допринасят за постигане на желаните резултати, за наблюдение на напредъка към постигане на резултатите и за	Частично	4. Ефективна система от показатели за резултатите, включително : определяне на цели за тези показатели.	Не		<p>Списък на стандартните статистически показатели:</p> <p>http://www.nsi.bg/img/uplf/StdInd2013.pdf</p> <p>http://www.nsi.bg/img/uplf_e/StdInd2013_en.pdf</p> <p>Изпълнението на критерия е обвързано с разработването в завършен вид на оперативните програми.</p> <p>Индикаторите, които ще бъдат разработени в хода на изпълнението на оперативните програми от УО или бенефициентите ще трябва да преминат статистическо валидиране в съответствие със следните процедури:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Когато показателите са изготвени въз основа на административни данни, дефинициите и понятията, използвани за административни цели, трябва да се доближават достатъчно до тези, които се изискват за статистически цели. 2. Подборът на извадките и методите за оценка трябва да са добре обосновани. 3. Методите за събирането на данни трябва да се съгласуват с НСИ, като приложенията им се наблюдава от гледна точка спазване на методологията.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
извършване на оценка на въздействието.					<p>4. Бенефициентите и УО сътрудничат с НСИ с цел осигуряване на качество на данните.</p> <p>Определени са количествени и качествени цели за показателите за резултат, чието съдържание е съгласувано между програмите на Европейския съюз и други донори.</p> <p>За индикаторите са определени количествени и качествени цели, които ще са в съответствие със заложените в стратегия Европа 2020</p> <p>* Информацията се дублира с тази по О.7.3., тъй като самооценката е валидна за трети-пети критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>
G7-Наличие на статистическа база, необходима за оценяване на ефективността и	Частично	5. Ефективна система от показатели за резултатите, включително : съгласуваност на всеки показател със	Не		<p>Списък на стандартните статистически показатели:</p> <p>http://www.nsi.bg/img/uplf/StdInd2013.pdf</p> <p>http://www.nsi.bg/img/uplf_e/StdInd2013_en.pdf</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
въздействието на програмите. Наличие на система от показатели за резултатите, необходими за подбора на действия, които най-ефективно допринасят за постигане на желаните резултати, за наблюдение на напредъка към постигане на резултатите и за извършване на оценка на въздействието.		следните реквизити: солидност и статистическо валидиране, яснота на тълкуването на нормите, реагиране на предприетите мерки на ниво политика, своевременно събиране на данните.			<p>Изпълнението на критерия е обвързано с разработването в завършен вид на оперативните програми.</p> <p>Индикаторите, които ще бъдат разработени в хода на изпълнението на оперативните програми от УО или бенефициентите ще трябва да преминат статистическо валидиране в съответствие със следните процедури:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Когато показателите са изготвени въз основа на административни данни, дефинициите и понятията, използвани за административни цели, трябва да се доближават достатъчно до тези, които се изискват за статистически цели. 2. Подборът на извадките и методите за оценка трябва да са добре обосновани. 3. Методите за събирането на данни трябва да се съгласуват с НСИ, като приложенията им се наблюдава от гледна точка спазване на методологията. 4. Бенефициентите и УО сътрудничат с НСИ с цел осигуряване на качество на данните. <p>Определени са количествени и качествени цели за показателите за резултат, чието съдържание е съгласувано между програмите на Европейския съюз и други донори.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>За индикаторите са определени количествени и качествени цели, които ще са в съответствие със заложените в стратегия Европа 2020</p> <p>* Информацията се дублира с тази по О.7.3., тъй като самооценката е валидна за трети-пети критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>
G7-Наличие на статистическа база, необходима за оценяване на ефективността и въздействието на програмите. Наличие на система от показатели за резултатите, необходими	Частично	6. Въведени са процедури, които гарантират, че всички операции, финансирани от програмата, възприемат ефективна система от показатели.	Не		<p>По отношение на ЕСФ се предвижда събиране на информация на индивидуално равнище за всеки отделен участник в съответствие с разпоредбите на регламент 1304/2013, както на ниво отделен проект, така и на ниво приоритетна ос. Отчитането ще се осъществява посредством индикаторите за изпълнение и резултат, определени на съответното ниво от оперативната програма, за което се осъществява отчитането или оценката на въздействието.</p> <p>Данните от мониторинга ще се представят на всяко заседание на Комитета за наблюдение (КН), така че членовете на КН ще могат обсъдят проблемите, които биха могли да възпрепятстват доброто изпълнение на програмата. Дейностите, осъществени във връзка със съвременното събиране на микроданни за участниците ще бъдат отчитани в годишните доклади за изпълнението, както и в докладите за</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
за подбора на действия, които най-ефективно допринасят за постигане на желаните резултати, за наблюдение на напредъка към постигане на резултатите и за извършване на оценка на въздействието.					<p>напредъка, представяни пред КН.</p> <p>Самите данни отразяват всички участници, които директно са ползвали или се ползват от помощта по ЕСФ, като в случаи на повторно участие в една и съща операция, отделния участник се отчита само веднъж. За целите на отчитането (независимо от факта, че на ЕК ще се предоставят само агрегирани данни) ще се ползват лични данни за всеки отделен участник (напр. пол, стаус на пазара на труда, образователно ниво и т.н.), вкл. „чувствителни“ такива (напр. увреждане, малцинствен статус, неравностойно положение и др.). Съгласно Разпоредбите за Директивата за защита на личните данни, всеки участник може да откаже предоставянето на „чувствителна“ информация, като в такъв случай съответните органи за управление на Програмите следва документално да установят, че са направили опит за събирането на подобни данни и това им е било отказано.</p> <p>По подобие на общите индикатори в Регламент 1304/2013, Управляващите органи ще предоставят ясни и разбираеми дефиниции на специфичните индикатори по отделните Програми, с което да се постигне общо разбиране за тях и да се улесни последващото им отчитане.</p> <p>Управляващите органи изграждат свои системи за съхранение и отчитане на данни за отделните участници в електронна форма, с оглед не само на формалното изпълнение на разпоредбите на чл.56 на Регламент 1303/2013 и чл.5 и чл.19 на Регламент 1304/2013, но и с цел ефективно изпълнение на задълженията по монитоинг и оценка на Програмите. За</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					целта се стъпва върху системите и процедурите за мониторинг на ЕСФ през програмен период 2007-2013 г., който обаче се нуждаят от допълнителни настройки и прецизиране, както с оглед спазване на изискванията, приложими за програмен период 2014-2020 г., така и за отчитането на индикаторите за непосредствен и дългосрочен резултат, вкл. на извадков принцип
T03.1- Извършени са специални действия в подкрепа на поощряването на предприемачески дух, като се отчита Small Business Act (SBA).	Да	1. Специалните действия са: въведени са мерки с цел намаляване на времето и разходите, свързани с учредяване на дружество, като се вземат под внимание целите на SBA;	Да	<p>Заявленията за първоначална регистрация на търговци се разглеждат в рамките на законоустановения тридневен срок. Таксата за регистрация на дружество с ограничена отговорност понастоящем е значително под посочения размер от 100 €. Действащите нормативни актове, регламентиращи мерките, са налични на следните електронни адреси:</p> <p>http://www.registryagency.bg/downloads/ZTR.pdf</p> <p>http://www.registryagency.bg/downloads/tarifa.pdf</p> <p>Изпълняват се четири плана за намаляване на административната и регулаторна тежест за бизнеса, съдържащи общо 385 мерки – План за намаляване на регулаторната тежест за бизнеса от 2012 г. както и три нови пакета за намаляване на административната и регулаторна тежест за бизнеса, приети през 2013 г. и 2014 г. Голямата част от тези мерки се отнасят за намаляване на времето за установяване на бизнес.</p> <p>http://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&Id=170&y=&m=&d=</p>	<p>Изготвен е проект за изменение и допълнение на Закона за търговския регистър (в изпълнение на мярката 7 от приетия с Решение № 484/15.08.2013 г. на Министерски съвет пакет от мерки за намаляване на регулаторната тежест), в който се предвижда намаляване на срока за първоначална регистрация на търговци от 3 работни дни на един работен ден.</p> <p>Предложените текстове са включени в обобщен проект за законодателни изменения за намаляване на регулаторната тежест, а именно в Преходните и заключителни разпоредби на проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за туризма. Проектът на ЗИД на Закона за туризма беше приет от Министерски съвет през месец януари 2014 г. Проектът на ЗИД на Закона за туризма е внесен в Народното събрание на 4 февруари 2014 г.. Същият е разглеждан от Комисията по европейски въпроси и контрол на европейските фондове (на 26 февруари 2014 г.) и от Комисията по правни въпроси (на 12 март 2014 г.). Предстои гледането му на първо четене в пленарна зала.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/List.aspx?lang=bg-BG&categoryId=6&typeConsultation=1&typeCategory=6&docType=2	<p>На 14.02.2014 г. в „Държавен вестник“ брой 13/14.02.2014 г. е обнародвано и влиза в сила Постановление № 15 от 7 февруари 2014 г. за изменение и допълнение на Тарифата за държавните такси, събирани от Агенция по вписванията, приета с Постановление № 243 на Министерския съвет от 2005 г. С приетото изменение се извършва намаляване на таксите за регистрация на търговци в Търговския регистър към АВ. Информация за приетите изменения на Тарифата за държавните такси, събирани от АВ може да бъде намерена на страницата на Агенцията по вписванията:</p> <p>http://www.registryagency.bg/downloads/tarifa.pdf</p> <p>Програмата JEREMIE е използвана за създаване на seed и start-up фондове и акселератори, които запълват нишата на пазара за финансиране на бизнес идеи и стартиращи фирми. Банките не извършват подобно финансиране. Фондовете работят от малко повече от година и се считат за едни от най-успешните не само в България, но и в целия регион на Балканите. В резултат, България се изкачва с 12 места в област „Предприемачество“ по SBA и вече заема 9-то място. Както и заема 6-то място в ЕС в класацията на Световната банка по гъстотата на стартиращите фирми. Фондовете се управляват от частни компании, ползващи средства по JEREMIE, отпуснати чрез програма „Конкурентоспособност“ на МИЕ, като</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>средствата идват по линия на EIF.</p> <p>http://doingbusiness.org/data/exploretopics/entrepreneurship</p> <p>http://eleven.bg/bulgarian/</p> <p>http://launchub.com/</p>
T03.1- Извършени са специални действия в подкрепа на поощряването на предприемачески дух, като се отчита Small Business Act (SBA).	Да	2. Специалните действия са: въведени са мерки с цел намаляване на времето, необходимо за получаване на лицензи и разрешителни за започване и упражняване на конкретната дейност на предприятие,	Да	<p>Съществуват национални планове и програми, които са насочени към намаляване на административната тежест и по-доброто регулиране (виж по-горе).</p> <p>РМС №484 от месец август 2013 г.</p> <p>http://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1043</p> <p>РМС № 635 от месец октомври 2013 г.</p> <p>Виж ТПУ 11.</p>	

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
		като се вземат под внимание целите на SBA;			
T03.1- Извършени са специални действия в подкрепа на поощряването на предприемачески дух, като се отчита Small Business Act (SBA).	Да	3. Специалните действия са: въведен е механизъм за мониторинг на прилагането на мерките на SBA, които са предприети и оценяват въздействието на законодателството върху МСП.	Да	<p>Национална стратегия за насърчаване на малките и средните предприятия 2014-2020</p> <p>Националната стратегия за насърчаване на малките и средните предприятия 2014-2020 е приета с Решение №37 на Министерския съвет от 23 януари 2014 г. Тя е изцяло адаптирана към SBA. Критериите за оценка за изпълнение на целите на стратегията съответстват на критериите използвани от ЕК при оценка на изпълнението на SBA в т.нар. Fact Sheets.</p> <p>http://www.mi.government.bg/bg/themes/nacionalna-strategiya-za-nasarchavane-na-msp-v-balgariya-2014-2020-small-business-act-11-285.html</p> <p>Вътрешната оценка освен чрез SBA Fact Sheets се извършва и чрез преценка изпълнението на Годишната програма за прилагане на Стратегията по силата на Закона за МСП, чл.12, ал.1. Годишната програма е в процес на подготовка.</p> <p>Съгласно Приложение №1 към чл. 30а, ал. 2, т.6 от УПМСНА се изисква оценка на административната и регулаторната тежест. Извършването на такава оценка е елемент, необходим и за извършването на</p>	

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				МСП-тест. Съгласно приетата Концепция за прилагане на МСП-тест, системното прилагане на МСП-тест следва да бъде гарантирано чрез промени в Закона за нормативните актове. Проектът на ЗИД на ЗНА, който включва Оценката на въздействие и МСП теста, е в процес на междуведомствено съгласуване по чл. 32-34 от УПМСНА.	
Т01.2-Инфраструктура за научни изследвания и иновации. Наличие на многогодишен план за включване в бюджета и определяне на приоритетите на инвестициите	Не	1. Приет е предварителен многогодишен план за включване в бюджета и определяне на приоритетите на инвестициите, свързани с приоритетите на Съюза, и при целесъобразност, с Европейския форум за стратегии за научноизследователски инфраструктури (ESFRI).	Не		<p>Национална пътна карта за научна инфраструктура</p> <p>http://www.mon.bg/top_menu/science/infrastructure/</p> <p>Приета е Национална пътна карта за научната инфраструктура с РМС № 692 от 21.09.2010. В Пътната карта има определени приоритетни инфраструктури, както и възможни източници за тяхното финансиране. При разработването на Националната пътна карта са привлечени експерти от Европейския стратегически форум за научни инфраструктури и е направена ex ante оценка на включените в нея инфраструктури.</p> <p>В изпълнение на пътната карта МОН участва в три пан-европейски научни инфраструктури чрез подписани Меморандуми за разбирателство.</p> <p>Към 2013 г. България е част от следните международни</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>консорциуми:</p> <p>1. EURO-ARGO - ГЛОБАЛЕН МОНИТОРИНГ НА ОКЕАНИТЕ - ЧАСТ ОТ ПОЛЗИТЕ ЗА БЪЛГАРИЯ, като България има потенциал да бъде определена за регионален координатор за Черно море. С участието ни в EURO-ARGO ще се подобрят техническите инсталации за наблюдение на Черно море, на климатичните промени и ще има по-добра прецизност и точност за прогнозиране на времето. Ще се осигури достъп по модерна апаратура и информация за държавите от региона и ще се предоставят услуги в полза на обществото – климатични промени; на държавата – сигурност на морския транспорт и бизнеса – аквакултури и рибарство и други;</p> <p>2. BVMRI - БИОБАНКИРАНЕТО И БИОМОЛЕКУЛЯРНИТЕ РЕСУРСИ, като българските учени ще участват при разработването на нови диагностични методи и на лекарствени средства, в т.ч. възможност за бърз трансфер към клинични изпитания и развитие на методи за индивидуална диагностика и последващо лечение.</p> <p>3. CLARIN-E-ИНФРАСТРУКТУРА ЗА ИНТЕГРИРАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ЕЛЕКТРОННИТЕ ЕЗИКОВИ РЕСУРСИ, С</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					УНИКАЛНИ БАЗИ ДАННИ И БАЗИ ЗНАНИЯ ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК, ТЕХНОЛОГИЧНИ СОФТУЕРНИ МОДУЛИ И КОМПЮТЪРНИ МРЕЖИ. КЛАРИН ще съхрани българското езиково културно наследство и да предостави широк достъп до езикови ресурси и технологии на всички потенциални потребители от индустрията и изследователските среди до сферата на образованието
Т04.1- Извършени са действия за насърчаване на разходоефективни подобрения на ефективността при крайното потребление на енергия и разходоефективни инвестиции в енергийната ефективност	Частично	1. Действията са: мерки, които да гарантират, че са въведени минималните изисквания във връзка с енергийните характеристики на сградите, в съответствие с членове 3, 4 и 5 от Директива 2010/31/ЕС на	Не		<p>България е приела методология за изчисляване на енергийните характеристики на сградите, която е регламентирана в чл.15 от Закон за енергийната ефективност, обн. в ДВ 24, от 12.03.2013 г., както и в разпоредбите на Наредба № РД-16-1058 за показателите за разход на енергия и енергийните характеристики на сградите на МИЕ и МРР и в разпоредбите на Наредба № 7 за енергийна ефективност, топлосъхранение и икономия на енергия в сгради на МИП, както и Приложение № 3 от Наредба № 7.</p> <p>http://www.seea.government.bg/index.php?option=com_content&view=article&id=9250&Itemid=227&lang=bg</p> <p>http://www.seea.government.bg/documents/Naredba%207.pdf</p> <p>Съгласно методологията за изчисляване на енергийните</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
при изграждането или реновирането на сгради.		Европейския парламент и на Съвета;			<p>характеристики на сградите, последните са определят на базата на изчислената или премерена стойност на необходимата енергия за посрещане на енергийните нужди, свързани с типична консумация за сградата, която включва затопляне, охлаждане, вентилация, топла вода и осветление. Енергийните характеристики на една сграда се изразяват по прозрачен начин и включват индикатор за енергийната експлоатация и цифров индикатор за използването на първичната енергия. Методологията отчита аспектите, влияещи върху енергийните характеристики, както следва: параметри на сградата и енергийните инсталации: отопление, подаване на топла вода, климатици, вентилация, осветление, слънчеви системи и защита, вътрешни климатични условия и др.; аспекти, които биха повлияли положително на енергийните характеристики: местно слънчево изложение, активни слънчеви системи, други отоплителни и електрически системи в базата на възобновяеми енергийни източници, електроенергия, произведена при комбинирано производство, системи за отопление/ охлаждане на района или блока, естествено осветление и др.</p> <p>В ДВ бр. 93 от 25.10.2013 г. е обнародвана Наредба за допълнение на Наредба № 7 от 2004 г. за енергийна ефективност, топлосъхранение и икономия на енергия в сгради от министъра на инвестиционното проектиране. Допълнението на наредбата включва изрична препратка към Делегирания регламент (ЕС) № 244/2012 на Комисията от 2012 г. за допълване на Директива 2010/31/ЕС чрез създаване на сравнителна методологична рамка за изчисляване на</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>равнищата на оптимални разходи във връзка с минималните изисквания за енергийните характеристики на сградите и сградните компоненти(ОВ, L 81/18 от 21 март 2012 г.). На основание чл. 5, параграф 2 от Директива 2010/31/ЕС относно енергийните характеристики на сградите и чл. 6 от Регламент 244/2012 на Комисията е разработен и представен в ЕК доклад „Изчисляване на оптимални по отношение на разходите равнища на минимални изисквания за енергийните характеристики на сградите в Република България“.</p> <p>Докладът е разработен въз основа на резултатите от четири поредни и взаимнообвързани систематични анализа за сградния фонд в България.</p> <p>Актуализирани са нормативните актове в областта на енергийната ефективност за проектиране, изграждане и обновяване на сгради в съответствие с изискванията на Директива 2010/31/ЕС и на Регламент 244/2012 на Комисията. Предстои нотификация пред органите на ЕК.</p>
Т04.1- Извършени са действия за насърчаване на разходоефективни подобрения на	Частично	2. Действията са: мерки, необходими за създаването на система за сертифициране на енергийните	Да	<p>В Раздел II от Закон за енергийната ефективност, обн. ДВ 24, 12.03.2013 г. е регламентирана системата за сертифициране на енергийните характеристики на сгради „Обследване за енергийна ефективност и сертифициране на сгради“, както и в Наредба №16-1594 от 13.11.2013 г. за обследване за енергийна ефективност, сертифициране и оценка на енергийните спестявания на сгради, с приложенията към нея.</p> <p>http://www.seea.government.bg/index.php?option=com_content&view=article&id=9250&Itemid=227&lang=bg</p>	<p>Съгласно цитираните нормативни актове, които регламентират системата за сертифициране на сградите, са налице сертификати за енергийните характеристики, за да може собствениците или наемателите на сграда или сградна част да сравняват и оценяват енергийните и характеристики.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
ефективността при крайното потребление на енергия и разходоэффективни инвестиции в енергийната ефективност при изграждането или реновирането на сгради.		характеристики на сградите, които са в съответствие с член 11 от Директива 2010/31/ЕС;			
Т04.1- Извършени са действия за насърчаване на разходоэффективни подобрения на ефективността при крайното потребление	Частично	3. Действията са: мерки за осигуряване на стратегическото планиране в областта на енергийната ефективност в съответствие с член 3 от	Да	<p>Стратегическото планиране на енергийната ефективност е осъществено с Енергийната стратегия на Република България.</p> <p>http://www.mi.government.bg/bg/themes/energiina-strategiya-na-republika-balgariya-do-2020-g-147-295.html</p> <p>По отношение на жилищните сгради има действащи Национална жилищна стратегия и Национална програма за обновяване на жилищни сгради в Република България</p>	България е определила национална индикативна цел за енергийна ефективност от 25 % повишаване на енергийната ефективност до 2020 г. съгласно изискванията на чл. 3 от Директива 2012/27ЕС.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
на енергия и разходоэффективни инвестиции в енергийната ефективност при изграждането или реновирането на сгради.		Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета;			
Т04.1-Извършени са действия за насърчаване на разходоэффективни подобрения на ефективността при крайното потребление на енергия и разходоэффективни инвестиции в	Частично	4. Действията са: мерки, съвместими с член 13 от Директива 2006/32/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно ефективността при крайното потребление на енергия и осъществява	Да	<p>Нормативните актове, свързани с мерките по Член 13 на Директива 2006/32/ЕС са: Закон за енергетиката (ЗЕ) и Наредба № 16-334 за топлоснабдяването</p> <p>http://www.mi.government.bg/bg/library/zakon-za-energetikata-256-c25-m258-2.html</p> <p>http://www.mi.government.bg/bg/library/naredba-16-334-ot-6-april-2007-g-za-toplosnabdyavaneto-404-c78-m260-3.html</p> <p>За ел. енергията – чл. 120 от ЗЕ;</p> <p>За новоизграждани многофамилни сгради - Наредба № 15 от 28.07.2005 г. за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и експлоатация на обектите и съоръженията за производство, пренос и разпределение на топлинна енергия</p> <p>За централизираното топлоснабдяване – чл. 139, ал. 1; чл. 140, ал. 1; чл. 140а до чл. 145 и чл. 156 от ЗЕ;</p>	<p>Отоплителните инсталации в многофамилните сгради с централно отопление на територията на България до 1995г. са изпълнявани изключително като двутръбни, вертикални. При тези инсталации, отоплителните тела от различни имоти, разположени във вертикала едни над други, се присъединяват към вертикални части от сградната инсталация. За този тип преобладаващи в страната сгради, единствената техническа възможност за отчитане на потребената в жилищата топлинна енергия и нейното разпределение е чрез монтиране на индивидуални разпределители на всяко отоплително тяло в многофамилната сграда.</p> <p>За новоизгражданите многофамилни сгради, значително преди въвеждането на изискванията на Директивата, в националната нормативна уредба е въведено изискването за проектиране и изграждане на хоризонтални отоплителни инсталации (Наредба № 15 от 28.07.2005 г.) За този тип отоплителни инсталации, захранването на отоплителните тела за отделните</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
енергийната ефективност при изграждането или реновирането на сгради.		не на енергийни услуги, с цел на крайните клиенти да се осигури предоставянето на отделни измервателни уреди, доколкото това е технически възможно, разумно от финансова гледна точка и съразмерно на потенциалните икономии на енергия.		<p>чл. 43; чл. 52, ал. от 1 до 5; чл. 62 и Методика за разпределение на топлинната енергия за сгради – етажна собственост, приложение към чл. 61 от Наредба № 16-334.</p> <p>http://www.mi.government.bg/bg/library/naredba-15-ot-28-07-2005-g-za-tehnicheski-pravila-i-normativi-za-proektirane-izgrajdane-i-eksploa-405-c78-m260-3.html</p> <p>Регулаторната рамка относно фактурирането от дистрибуторите на енергия е в чл. 38 от Закона за енергийната ефективност (ЗЕЕ)</p> <p>http://www.seea.government.bg/index.php?option=com_content&view=article&id=9250&Itemid=227&lang=bg</p> <p>Разпоредбите свързани с общите условия на договорите, одобрени от Държавната комисия за енергийно и водно регулиране, са разписани вчл. 150, ал. 1 и чл. 149б от ЗЕ</p> <p>http://www.mi.government.bg/bg/library/zakon-za-energetikata-256-c25-m258-2.html</p> <p>Останалата информация се съдържа в ежемесечните съобщения за фактури, предоставяни на клиентите на топлинна енергия от съответните топлофикационни дружества.</p>	<p>имоти е с хоризонтални тръбопроводи, за всеки отделен имот и е налична техническата възможност за индивидуално измерване на потребената в отделния имот енергия за отопление на имота.</p> <p>Изискванията залегнали в Директива 2006/32/ЕС, включително по отношение на отчитането на индивидуалното потребление на топлинна енергия са доразвити и прецизирани с Директива 2012/27/ЕС.</p> <p>В т. 12 от преамбюла на Директива 2012/27/ЕС е посочено, че следва да бъдат засилени разпоредбите на Директива 2004/8/ЕО от ноември 2004, относно насърчаване на комбинираното производство на енергия, основаващо се на търсенето на полезна топлинна енергия във вътрешния енергиен пазар и на Директива 2006/32/ЕО. В този смисъл, към настоящия момент, България е въвела в законодателството си именно онези „засилени“ – прецизирани и детайлизирани изисквания на Директива 2012/27/ЕС.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
Т04.2-Извършени са действия за насърчаване на високоэффективно комбинирано производство на топлинна енергия и електроенергия.	Да	1. Подкрепа за комбинирано производство, основана на търсенето на полезна топлоенергия и спестяване на първична енергия, съвместими с член 7, параграф 1 и член 9, параграф 1, букви а) и б) от Директива 2004/8/ЕО;	Да	<p>Закон за енергетиката (ЗЕ), чл. 162, ал. 1 и ал. 2 http://www.mi.government.bg/bg/library/zakon-za-energetikata-256-c25-m258-2.html</p> <p>Подкрепата на България за комбинираното производство на електрическа и топлинна енергия се осъществява чрез:</p> <ul style="list-style-type: none"> - задължително изкупуване на произведената електрическа енергия, за която има издаден сертификат за произход от независим орган- Държавната комисия за енергийно и водно регулиране - цената, по която се изкупува е преференциална 	<p>България е изготвила анализ на националния потенциал за високоефективно комбинирано производство на енергия, съгласно чл. 4, ал. 2, т. 11 от ЗЕ</p> <p>Оценен е напредъка на високоефективното комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия във вид попълнени образци и електронни таблици, специално разработени от Комисията за докладването.</p> <p>Анализът съдържа следните елементи: Идентификация на целите потенциал на търсене на полезно отопление и охлаждане, който може да бъде поет от високоэффективно комбинирано производство на енергия; включен е подходящ механизъм за оценка на ефективността на разходите – в смисъл на спестяване на първична енергия — на увеличаване на дела на високо-ефективно комбинирано производство на енергия в националния енергиен микс; отчетени са националните ангажменти приети в контекста на ангажиментите във връзка с климатичните промени, приети от Общността според Протокол Киото и Рамковата конвенция на Обединените Нации относно промените в климата</p> <p>Публикувани са: http://www.mi.government.bg/bg/themes/kombinirano-proizvodstvo-na-elektricheska-i-toplinna-energiya-565-296.html</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
Т04.2-Извършени са действия за насърчаване на високоефективно комбинирано производство на топлинна енергия и електроенергия.	Да	2. Държавите членки или техните компетентни органи са направили оценка на съществуващата законодателна и регулаторна рамка във връзка с процедурите за издаване на разрешително или други процедури с цел: а) насърчаване на проектирането на агрегати за комбинирано производство на енергия, което да	Да	<p>България е въвела процедури на оторизация на отделните инсталации, които включват критерии, отчитащи резултатите от анализа разход / полза на прилагането на високо-ефективно комбинирано производство на енергия и ефективно отопление и охлаждане по райони - чл. 162, ал. 1, чл. 162а, ал. 1от ЗЕ и чл. 14, т. 6 от Наредба за издаване на сертификати за произход на електрическата енергия, произведена по комбиниран начин –</p> <p>http://www.dker.bg/files/DOWNLOAD/nispeepkn.pdf</p> <p>България е провела диагностика на бариерите, които биха могли да попречат на реализацията на националния потенциал за високо ефективно комбинирано производство на енергия (бариери, свързани с цени и разходи и достъп до горива, бариери във връзка с проблеми с мрежата, такива свързани с административни процедури и бариери, свързани с липса на приемане на външните разходи в цените на енергиите).</p> <p>Мерките, които България е предприела за премахване на бариерите, включително за задължително изкупуване по преференциални цени и за приоритетно присъединяване на инсталации с високоефективно комбинирано производство до 10 МВт към преносна, съответно разпределителна мрежа, са отразени в – чл. 162, ал. 1, чл. 162, ал. 2 и чл. 162а, ал. 1от ЗЕ в Наредба №РД-16-267/19.03.2008г. за определяне на количеството електрическа енергия, произведена от комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия</p> <p>http://www.mi.government.bg/bg/library/naredba-rd-16-267-ot-19-mart-2008-g-za-opredelyane-na-kolichestvoto-el-energiya-proizvedena-ot-kom-301-c78-m260-3.html</p>	<p>Един от елементите в сертификатите за произход е спестената първична енергия на използваното гориво.</p> <p>Въведено е изискването производителите на комбинирана електрическа енергия да поддържат електрическа мощност, съответстваща на полезния топлинен товар на централата - чл. 84, ал. 6 от ЗЕ.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
		съответства на икономически и оправданото търсене на произведена полезна топлоенергия и чрез което да се избягва производство на повече топлина от полезната топлоенергия ; и б) намаляване на регулаторните и нерегулаторните пречки пред увеличаването на комбинирано производство на енергия.			

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
T05.1-Превенция и управление на риска: наличие на национални или регионални оценки на риска за целите на управлението на бедствията, които оценки вземат под внимание приспособяването към изменението на климата.	Не	1. Въведена е национална или регионална оценка на риска със следните елементи:	Не		<ul style="list-style-type: none"> Стратегия за намаляване на риска от бедствия Приета с Решение по т. 19 с Протокол № 15 от заседанието на Министерския съвет на 16 април 2014 г. http://www.nspbzn.mvr.bg/Strategicheski_dokumenti/default.htm Министерският съвет възлага на Консултативния съвет за подпомагане на Министерския съвет при формиране на държавната политика в областта на защитата при бедствия координацията по изпълнението на Стратегията. Национална програма за защита при бедствия 2014-2018 г. http://www.nspbzn.mvr.bg/Norm_uredba/drugi.htm Програмата и Планът за 2014 г. за нейното изпълнение са приети с РМС №270/07.05.2014.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>• Наредбата за условията, реда и органите за извършване на анализ, оценка и картографиране на рисковете от бедствия е приета от МС с Постановление № 264/25.10.2012 г. и публикувана в ДВ бр. 84 от 02.11.2012 г., изменена с Постановление на МС № 6 от 21 януари 2014 г.</p> <p>http://www.nspbzn.mvr.bg/Norm_uredba/naredba_bedstvia.htm</p> <p>В изпълнение на Наредбата за условията, реда и органите за извършване на анализ, оценка и картографиране на рисковете от бедствия ще бъдат изготвени оценки и картографиране на:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. сеизмичен риск; 2. риск от наводнение; 3. риск от ядрена или радиационна авария; 4. геоложки риск (свлачища, срутища, активни разломи и други геоложки процеси); 5. риск от горски пожари. <p>Съгласно ПМС № 6, компетентен орган за извършване на</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>анализ и оценка на сеизмичния и геоложкия риск по чл. 2 т. 1 от Наредбата е министърът на регионалното развитие. Съгласно параграф 2 и 3 от Преходните и заключителни разпоредби анализът и оценката на рисковете по чл. 1, ал. 2 от Наредбата се извършват в срок до 31 декември 2015 г., а картографирането им в срок до 31 декември 2016 г., с изключение на картографирането на риска от наводнения, което се извършва в срок до 22 декември 2015 г.</p> <p>Съгласно чл. 6 “Управление на риска”, т. а от Решението на Европейския парламент и на Съвета за Механизма за гражданска защита на ЕС (Decision 1313/2013/EU), което влезе в сила от 1 януари 2014 г., се предвижда страните-членки да извършват оценки на риска на национално или на съответното целесъобразно поднационално равнище и предоставят на Комисията обобщен доклад за съответните им елементи в срок до 22 декември 2015 г., и на всеки три години след това.</p> <p>Първа стъпка за оценката и картографирането е изготвяне на методики за това.</p> <p>о Изготвена Методика за оценка на заплахата и риска от наводнения</p> <p>http://www.moew.government.bg/?show=top&cid=67</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>Оценката на риска от наводнения е извършена на ниво район за басейново управление. Определените райони със значителен потенциален риск от наводнения са утвърдени от Министъра на околната среда и водите.</p> <p>Картирането на риска от наводнения ще даде информация най-малко за:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. приблизителен брой на евентуално засегнати жители; 2. вид стопанска дейност в евентуално засегнатия район; 3. инсталациите по приложение № 4 към чл. 117 от Закона за опазване на околната среда, които могат да предизвикат допълнително замърсяване поради авария в случай на наводнение, и зони за защита на водите; 4. други значителни източници на замърсяване, непосочени в т. 3 <p>о АЯР е разработила и разполага с база данни на обектите, използващи ядрена енергия и източници на йонизиращи лъчения. Съоръженията, обектите и дейностите са класифицирани в пет рискови категории. Оценката на радиационния риск и вида на съоръжението, категорията на радиоактивния източник, обекта или дейността, пораждащи риска, както и класа на аварийната обстановка са основата за</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>планиране, определяне и прилагане на действията и мерките за ограничаване и ликвидиране на последиците от авария.</p> <p>о</p> <p>Закон за безопасно използване на ядрената енергия (http://www.bnra.bg/bg/documents/legislation/laws)</p> <p>Наредба за аварийно планиране и аварийна готовност за действие при ядрена или радиационна авария http://www.bnra.bg/bg/documents/legislation/regulations</p> <p>Лицензиантите или титулярите на разрешение представят в АЯР анализи и оценки на ядрените съоръжения и обектите, използващи източници на йонизиращи лъчения от гледна точка на ядрената безопасност и радиационната защита, които се анализират от инспекторите на АЯР в хода на лицензионния режим и периодично.</p> <p>Извършени са европейски стрес-тестове за оценка на запасите по безопасност на ядрените съоръжения, разположени на площадката на АЕЦ "Козлодуй". Въз основа на резултатите от стрес-тестове са определени национални мерки, които са описани в „Националния план за действие на Република България след стрес-тестовите“.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>http://www.bnra.bg/bg/facilities/stress-tests/kozloduy/action-plan-bg.pdf</p> <ul style="list-style-type: none"> Съществуват национални и областни оценки на риска в националния и областните планове за защита при бедствия, както и в Националната програма за защита при бедствия 2009 – 2013 г. <p>http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=550</p> <p>Национален план за защита при бедствия: Част 1 Защита при земетресение; Част 2 Защита при наводнение; Част 3 Външен аварийен план на АЕЦ “Козлодуй”</p> <p>http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=664</p> <p>Областните планове за защита при бедствия са публикувани на интернет-страниците на областните администрации.</p> <p>Предварителна оценка на риска от наводнения в Дунавски район за басейново управление, достъпна в Интернет на адрес:</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>http://www.bddunav.org/content/upravlenie-na-vodite/upravlenie-na-riska-ot-navodneniia/predvaritelna-ocenka-na-riska-ot-navodneniia-v-dunavski-rayon-za-baseynovo-upravlenie/porn-v-dunavski-rayon/</p> <p>http://www.strategy.bg/Links.aspx?lang=bg-BG</p> <p>Предварителна оценка на риска от наводнения в Черноморски район за басейново управление</p> <p>http://www.bsbd.org/UserFiles/File/Copy%20of%20BSBD_PFR_A_v2.pdf</p> <p>Предварителна оценка на риска от наводнения за Източнороморски район, достъпна в Интернет на адрес:</p> <p>http://www.bdibr.org/details.php?p_id=243&id=276;</p> <p>Предварителна оценка на риска от наводнения в Западнороморски район за басейново управление, достъпна в Интернет на адрес:</p> <p>http://www.wabd.bg/bg/index.php?option=com_content&task=vie</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>w&id=987&Itemid=72</p> <ul style="list-style-type: none"> Национална стратегия за развитие на горския сектор в Република България за периода 2013-2020 година Приета на заседание на МС на 27.11.2013 г. http://www.mzh.government.bg/MZH/bg/ShortLinks/cross.compliance/Gorskisector.aspx. Програма от мерки за адаптиране на горите в Република България и смекчаване на негативното влияние на климатичните промени върху тях http://www.iag.bg/data/docs/Programa_ot_merki.pdf Наредба №8 за условията и реда за защита на горските територии от пожари, издадена от министъра на вътрешните работи и министъра на земеделието и храните, обн., ДВ, бр. 38 от 18.05.2012 г., в сила от 18.05.2012 г. http://www.nug.bg/docs/lang/1/cat/3/index

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="1556 608 2123 703">• Наредба № 6 за устройство на горите и земите от горския фонд и на ловностопанските райони в Р България, издадена от Министерство на земеделието и горите, Обн. ДВ. бр.27 от 1 април 2004г., изм. ДВ. бр.80 от 7.10.2005 г. http://www.nug.bg/docs/lang/1/cat/3/index <li data-bbox="1556 852 2056 900">• Стратегия за опазване на горите от пожари /Приета на заседание на Колегиум на МЗГ от 09.12.2003 г./ http://www.farmer.bg/news_view.php?id=1905 <li data-bbox="1556 1048 2136 1096">• Трети национален план за действие по изменение на климата за периода 2013-2020 г. http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=760 <li data-bbox="1556 1267 2051 1291">• Анализ и оценка на риска и уязвимостта на

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>секторите в българската икономика от климатичните промени</p> <p>http://www.moew.government.bg/?show=html&hid=180</p> <ul style="list-style-type: none"> • Анализ на риска от свлачища на територията на България, приет през месец юни 2013 г.; • Картографиране на свлачищата в страната; • Методика за приоритизиране на свлачищата на територията на България, одобрена със заповед на министъра на регионалното развитие № РД-02-14-951/02.10.2013 г.
T05.1-Превенция и управление на риска: наличие на национални или регионални оценки на	Не	2. описание на процеса, методологията, методите и неповерителните данни, използвани за оценка на риска, както	Не		Виж графа по 5.1.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
риска за целите на управлението на бедствията, които оценки вземат под внимание приспособяването към изменението на климата.		и на основаните на риска критерии за определяне на приоритетите по отношение на инвестициите ;			
T05.1- Превенция и управление на риска: наличие на национални или регионални оценки на риска за целите на управлението на бедствията, които оценки вземат под внимание	Не	3. описание на сценарии с един риск и множество рискове;	Не		Виж графа по 5.1.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
приспособяването към изменението на климата.					
T05.1-Превенция и управление на риска: наличие на национални или регионални оценки на риска за целите на управлението на бедствията, които оценки вземат под внимание приспособяването към изменението на климата.	Не	4. отчитане, където е целесъобразно, на националните стратегии за приспособяване към изменението на климата.	Не		Виж графа по 5.1.1.
T06.1-Воден сектор:	Не	1. В секторите,	Не		Планове за управление на речните басейни

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
Наличие на а) политика за определяне на цените на водата, която осигурява на потребителите е подходящи стимули да използват водните ресурси ефективно, и б) адекватен принос на различните потребители на вода към възстановяването на разходите за водни услуги на равнище, определено в одобрения план за управление на речни басейни за инвестиции,		получаващи подкрепа от ЕФРР, Кохезионния фонд и ЕЗФРСР, държавата членка е осигурила принос на различните потребители на вода към възстановяването на разходите за водни услуги по сектори в съответствие с член 9, параграф 1 от Директива 2000/60/ЕО, като се вземат предвид, когато е целесъобразно, социалните, екологичните			<p>http://www3.moew.government.bg/?show=top&cid=66&lang=bg</p> <p>Плановете са одобрени, влезли в сила и докладвани на ЕК на 22.03.2010 г.</p> <p>Закон за водите</p> <p>http://www3.moew.government.bg/files/file/Water/Legislation/Zakoni/ZAKON_za_vodite.pdf</p> <p>Тарифа за таксите за водовземане, ползване на воден обект и замърсяване</p> <p>http://www3.moew.government.bg/files/file/Water/Legislation/tarifi/Taksi_vodovz_polzv_zamyrs.pdf</p> <p>Тарифата въвежда такси за водовземане за различни цели, с което частично осигурява принос на водоползвателите към възстановяване на разходите за водни услуги и частично – принципа „замърсителя плаща“.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
подкрепени от програмите.		и икономическите последици от възстановяването, както и географските и климатичните условия на засегнатия регион или региони.			Законодателство в областта на водния сектор http://www.moew.government.bg/?show=top&cid=40
T06.1-Воден сектор: Наличие на а) политика за определяне на цените на водата, която осигурява на потребителите подходящи стимули да използват водните ресурси ефективно, и	Не	2. Приемане на план за управление на речни басейни за региона на речния басейн в съответствие с член 13 от Директива 2000/60/ЕО.	Не		Планове за управление на речните басейни http://www3.moew.government.bg/?show=top&cid=66&lang=bg Плановете са одобрени, влезли в сила и докладвани на ЕК на 22.03.2010 г.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
б) адекватен принос на различните потребители на вода към възстановяването на разходите за водни услуги на равнище, определено в одобрения план за управление на речни басейни за инвестиции, подкрепени от програмите.					
Т06.2-Сектор на отпадъците: Настърчаване на икономически и екологично устойчиви	Частично	1. На Комисията е представен доклад за изпълнението съгласно изискването по член 11, параграф 5 от	Да	Докладът е изпратен на Европейската комисия на 30 септември 2013 г.	

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
инвестиции в сектора на отпадъците, по-конкретно чрез съставяне на планове за управление на отпадъците в съответствие с Директива 2008/98/ЕО и с йерархията на отпадъците.		Директива 2008/98/ЕО относно напредъка във връзка с постигането на целите, посочени в член 11 от Директива 2008/98/ЕО.			
Т06.2-Сектор на отпадъците: Насърчаване на икономически и екологично устойчиви инвестиции в сектора на отпадъците, по-конкретно	Частично	2. Наличие на един или повече планове за управление на отпадъците съгласно изискването на член 28 от Директива 2008/98/ЕО;	Не		<p>Към настоящият момент в България е налична Национална програма за управление на дейностите по отпадъците за периода 2009-2013 г. :</p> <p>http://www.moew.government.bg/?show=top&cid=376</p> <p>Разработва се Национален план за управление на отпадъците за периода 2014-2020 г.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
чрез съставяне на планове за управление на отпадъците в съответствие с Директива 2008/98/ЕО и с йерархията на отпадъците.					
Т06.2-Сектор на отпадъците: Насърчаване на икономически и екологично устойчиви инвестиции в сектора на отпадъците, по-конкретно чрез съставяне на планове за управление	Частично	3. Наличие на програми за предотвратяване на отпадъци съгласно изискването по член 29 от Директива 2008/98/ЕО;	Не		<p>Към момент действаща е Национална програма за управление на дейностите по отпадъците за периода 2009-2013 г.</p> <p>http://www.moew.government.bg/?show=top&cid=376</p> <p>Програмата за предотвратяване образуването на отпадъците ще е част от Националния план за управление на отпадъците за периода 2014-2020 г.</p> <p>Виж ТПУ 6.2.2.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
на отпадъците в съответствие с Директива 2008/98/ЕО и с йерархията на отпадъците.					
Т06.2-Сектор на отпадъците: Насърчаване на икономически и екологично устойчиви инвестиции в сектора на отпадъците, по-конкретно чрез съставяне на планове за управление на отпадъците в съответствие с Директива	Частично	4. Приети са необходимите мерки за постигане до 2020 г. на целите относно подготовката за повторната употреба и рециклирането в съответствие с член 11, параграф 2 от Директива 2008/98/ЕО.	Не		<p>С обнародвания на 13.07.2012 г. Закон за управление на отпадъците са въведени целите и са заложени отговорностите.</p> <p>http://www3.moew.government.bg/files/file/Waste/Legislation/Zakoni/ZUO.pdf</p> <p>Мерките за изпълнение на целите ще се включат и в новия Национален план за управление на отпадъците.</p> <p>Виж ТПУ 6.2.2.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
2008/98/ЕО и с йерархията на отпадъците.					
T07.1- Транспорт: Наличие на всеобхватен(ни) план(ове) или рамка(и) за инвестиции в транспорта в съответствие с институционалното устройство на държавите членки (включително общественя транспорт на регионално и местно равнище), подпомагащи развитието	Частично	1. Наличие на всеобхватен(ни) план(ове) за транспорта или рамка(и) за инвестиции в транспорта, който(които) спазва(т) правните изисквания за стратегическа оценка на околната среда и определя(т):	Не		<p>Стратегия за развитието на транспортната система на Република България до 2020г.</p> <p>http://www.mtitc.government.bg/page.php?category=451&id=3756.</p> <p>На 07.04.2010 г., с Протокол № 13, Министерският съвет на Република България одобри Стратегия за развитие на транспортната система на Република България до 2020 г. Документът отговаря на всички изисквания за стратегически документ и е в съответствие с европейската транспортна политика, отразена в Бялата книга от 2000 г. и нейното осъвременяване през 2005 г.</p> <p>Общ генерален план на транспорта.</p> <p>http://optransport.bg/page.php?c=76&d=85</p> <p>Стратегическа оценка на въздействието върху околната среда (на общия генерален план на транспорта).</p> <p>http://optransport.bg/page.php?c=76&d=85</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
на инфраструктурата и подобряващи свързаността с TEN-T всеобхватната и основната мрежи.					<p>Генерален план за мониторинг на околната среда.</p> <p>http://optransport.bg/page.php?c=76&d=830</p> <p>В Общия генерален план на транспорта - http://optransport.bg/page.php?c=76&d=85, в Раздел 6 „Идентифициране на варианти” е включен дълъг списък с вариантите за развитие на пътната инфраструктура.</p> <p>Дългите списъци са съкратени до списък с приоритетните проекти, препоръчани разработване и изпълнение.</p> <p>При актуализацията (от 2013 г.) на транспортния модел, разработен като част от Общия генерален план за транспорта, са дефинирани направленията по пътната и железопътната мрежа с най-голямо очаквано увеличение на трафика с хоризонт 2020 и 2030 г., където прогнозираното търсене е близко до или надвишава съществуващия капацитет.</p> <p>В процеса на подготовка на ОПТТИ 2014-2020 г. е извършена приоритизация на проектите, включени в обхвата на програмата, на базата на мултикриериален анализ.</p> <p>При подготовката на Националната мултиmodalна транспортна стратегия/ Интегрирана транспортна стратегия ще бъде извършена екологична оценка.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					За ОПРР 2014-2020 е изготвена Методика и критерии за приоритизиране на пътните отсечки и проект на списък с приоритетни пътни отсечки, които ще се подкрепят по ОПРР 2014-2020.
T07.1- Транспорт: Наличие на всеобхватен(ни) план(ове) или рамка(и) за инвестиции в транспорта в съответствие с институционалното устройство на държавите членки (включително обществения транспорт на регионално и местно равнище), подпомагащи развитието	Частично	2. приноса към Единното европейско транспортно пространство в съответствие с член 10 от Регламент (ЕС) № .../2013 на Европейския парламент и на Съвета, включително приоритети за инвестиции в:	Не		Виж графа по 7.1.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
на инфраструктурата и подобряващи свързаността с TEN-T всеобхватната и основната мрежи.					
T07.1- Транспорт: Наличие на всеобхватен(ни) план(ове) или рамка(и) за инвестиции в транспорта в съответствие с институционалното устройство на държавите членки (включително обществения транспорт на	Частично	3. основната мрежа TEN-T и всеобхватната мрежа, където се предвиждат инвестиции от ЕФРР и Кохезионния фонд; както и	Не		Виж графа по 7.1.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
регионално и местно равнище), подпомагащи развитието на инфраструктурата и подобряващи свързаността с TEN-T всеобхватната и основната мрежи.					
T07.1- Транспорт: Наличие на всеобхватен(ни) план(ове) или рамка(и) за инвестиции в транспорта в съответствие с институционалното устройство на държавите	Частично	4. във второстепенната свързаност;	Не		Виж графа по 7.1.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
членки (включително обществения транспорт на регионално и местно равнище), подпомагащи развитието на инфраструктурата и подобряващи свързаността с TEN-T всеобхватната и основната мрежи.					
T07.1- Транспорт: Наличие на всеобхватен(ни) план(ове) или рамка(и) за инвестиции в транспорта в съответствие	Частично	5. портфейл от реалистични и концептуално изчистени проекти, за които се предвижда подкрепа от	Не		Виж графа по 7.1.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
с институционалното устройство на държавите членки (включително обществения транспорт на регионално и местно равнище), подпомагащи развитието на инфраструктурата и подобряващи свързаността с TEN-T всеобхватната и основната мрежи.		ЕФРР и Кохезионния фонд;			
T07.1- Транспорт: Наличие на всеобхватен(ни) план(ове)	Частично	6. мерки, гарантиращи капацитета на междинните	Да	Изпълняват се проекти по Оперативна програма "Транспорт" 2007-2013 г. http://optransport.bg/page.php?c=251 за подготовката на проектите за програмен период 2014-2020 г. и за повишаване на административния капацитет на бенефициентите по програмата.	Допълнителни мерки ще бъдат предвидени за изпълнение в бъдещата ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура”.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
или рамка(и) за инвестиции в транспорта в съответствие с институционалното устройство на държавите членки (включително обществения транспорт на регионално и местно равнище), подпомагачи развитието на инфраструктурата и подобряващи свързаността с TEN-T всеобхватната и основната мрежи.		звена и на бенефициерите за реализиране на портфейла от проекти.			

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
Т07.2- Железопътен транспорт: Наличие във всеобхватния (ните) план(ове) или рамка(и) на специален раздел за развитието на железопътния транспорт в съответствие с институционалното устройство на държавите членки (включително относно обществен транспорт на регионално и местно равнище), което подпомага развитието	Частично	1. Наличие в плана(овете) или рамката(ите) за транспорта на раздел за развитието на железопътния транспорт, както е посочено по-горе, който изпълнява правните изисквания за стратегическа оценка на околната среда и определя портфейл от реалистични и концептуално изчистени проекти (включително график, бюджетна	Не		Виж графа по 7.1.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
на инфраструктурата и подобрява свързаността с TEN-T всеобхватната и основната мрежа. Инвестициите обхващат мобилните активи, оперативната съвместимост и изграждането на капацитет.		рамка);			
Т07.2- Железопътен транспорт: Наличие във всеобхватния (ните) план(ове) или рамка(и) на специален раздел за развитието	Частично	2. мерки, гарантиращи капацитета на междинните звена и на бенефициерите за реализиране на портфейла от проекти.	Да	Изпълняват се проекти по Оперативна програма „Транспорт“ 2007-2013 г. http://optransport.bg/page.php?c=251 за подготовката на проектите за програмния период 2014-2020 г. и за повишаване на административния капацитет на бенефициентите по програмата. Допълнителни мерки ще бъдат предвидени за изпълнение в бъдещата ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура“.	Виж графа по 7.1.6.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
<p>на железопътния транспорт в съответствие с институционалното устройство на държавите членки (включително относно обществен транспорт на регионално и местно равнище), което подпомага развитието на инфраструктурата и подобрява свързаността с TEN-T всеобхватната и основната мрежа. Инвестициите обхващат</p>					

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
мобилните активи, оперативната съвместимост и изграждането на капацитет.					
Т08.1- Разработени са активни политики на пазара на труда, които се изпълняват с оглед на насоките относно заетостта.	Да	1. Службите по заетостта разполагат с нужния капацитет и предоставят следното: индивидуализирани услуги и активни и — на ранен етап — превантивни мерки на пазара на труда, от които могат да се възползват всички лица, които търсят	Да	<p>Актуализирана стратегия по заетостта на Р България 2013-2020 г.</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm</p> <p>Конкретни действия са включени в националния план за действие по заетостта: http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p> <p>На интернет-страницата на Агенцията по заетостта функционира единен портал за обявените свободни места в цялата страна: е - трудова борса: http://www.az.government.bg/bg/ejobs/</p> <p>Статистика и анализи:</p>	<p>До края на 2014 г. ще бъде изградена национална система за проучване и прогнозиране на потребностите от работна сила с определени характеристики. В рамките на системата ще функционира Национално звено за прогнозиране, ще се събира и обобщава информация от различни информационни източници за пазара на труда в България.</p> <p>През периода януари-септември 2013г. по програми и насърчителни мерки за обучение и заетост от националния бюджет е субсидирана заетостта общо на 66 549 лица, като от тях 4 592 лица продължават да работят от предходната година. Включени в нова заетост са общо 66 549 лица (при планирани 35 603). В обучение по програми и насърчителни мерки и в обучение на възрастни са включени общо 6 612 лица.</p> <p>Промените, които се очаква да бъдат направени на EURES портала са предпоставка за доразвиване на функционалности</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
		<p>работа, като се фокусират върху лица с най- висок риск от социално изключване, включително хора от маргинализирани общности;</p>		<p>http://www.az.government.bg/stats/1/ http://www.az.government.bg/stats/2/</p> <p>http://www.az.government.bg/stats/3/</p> <p>http://www.az.government.bg/stats/4/</p> <p>Агенцията по заетостта осъществява мерки за намеса и превенция на ранен етап, включващи персонализирана подкрепа преди съкращаване от работа:</p> <ul style="list-style-type: none"> - обучение на възрастни в съответствие с потребностите на пазара на труда, изискванията на работодателите и финансовите средства утвърждавани ежегодно от Министъра на труда и социалната политика; - пряк контакт и договаряне между търсещите работа лица и работодателите на провежданите за осма година общи и специализирани трудови борси - до 31.12. в страната са проведени 122 трудови борси, от които 53 специализирани, насочени към неравнопоставените групи на пазара на труда. - екипи за своевременни и адекватни мерки за обслужване на засегнатите работници и служители в изпълнение на процедурата по информиране при масови уволнения, регламентирана в Закона за насърчаване на заетостта и правилника за неговото прилагане. http://www.az.government.bg/pages/zakoni/ http://www.az.government.bg/pages/pravilnitsi/ <p>Предприетите действия целят намаляване на отрицателните последици за засегнатите от масовите уволнения лица.</p> <p>Всички услуги предоставяни от териториалните поделения на Агенция по заетостта са безплатни и</p>	<p>след приемане от ЕК на нови стандарти за качеството на работните места, обявени на европейския портал.</p> <p>Създаване на възможности за прехвърляне на портала и на кандидатури за работа/профили на ТРЛ като се отчитат ограниченията за предоставяне на лични данни от АЗ на външни организации/институции.</p> <p>Сроковете за изпълнение са в рамките на 2014-2020 г.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>достъпни за гражданите.</p> <p>За всяко регистрирано безработно лице се подготвя план за действие и график за посещения. http://www.az.government.bg/pages/zakoni/</p> <p>Трудовият посредник преценява доколко трудностите и проблемите на безработното лице възпрепятстват търсенето на работа и на тази база определя най-подходящите услуги.</p> <p>По НП "Активиране на неактивни лица", са обучени и назначени на работа в 63 ДБТ 76 безработни лица от ромски произход, като трудови посредници – ромски медиатори. Основната им дейност е да мотивират неактивните и обезкуражени лица за регистрация в бюрата по труда и ползване на посредническите им услуги за заетост и обучение. В резултат от дейността им, към края на месец декември т.г. в ДБТ са регистрирани 12 993 неактивни и обезкуражени лица, като за 3 551 лица от тях е постигната реализация.</p> <p>С оглед интеграция на лицата от малцинствените групи и в изпълнение на Националния план за действие по международната инициатива „Десетилетие на ромското включване 2005-2015г.“ и Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012-2020г., Агенцията по заетостта реализира годишни планове. В резултат 9 928 роми са включени дейности за повишаване на пригодността им за заетост и квалификация. Осигурена е заетост на 14 670 лица.</p> <p>Агенция по заетостта има изградена национална EURES мрежа от съветници /19/ и асистиенти /във всички териториални поделения и на централно ниво/. Те предоставят основните EURES услуги: информация, консултация и посредничество за работа като интегрирана част от общите услуги за заетост. За по-пълна и качествена услуга е направено географско разпределение на съветниците като всеки съветник отговаря за една или две държави, за които разполага с по-широки познания относно пазар на труда, условия за живот и работа.</p> <p>Създадена е и се развива ежегодно национална EURES страница www.eures.bg,</p>	

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>През 2013 г. е изградена връзка между Национална база данни и базата данни с работни места на европейския портал за професионална мобилност EURES.</p> <p>A3 поддържа централизирана база данни за търсещи работа лица и свободни работни места, заявени от реалния сектор, по програми и мерки за заетост и по схеми по ОП РЧР. Тези работни места се публикуват в он-лайн секция на националната страница на АЗ и са достъпни за всички граждани на http://www.az.government.bg/bg/ejobs</p> <p>Има изградена Национална база данни, поддържана от АЗ, в която има функционалности за събиране на статистическа информация за пазара на труда. Ежемесечно се прави анализ на пазара на труда. Информацията и данните се публикуват в сайта на АЗ. Ползването на информация от сайта е безплатно.</p> <p>Анализът включва трайно незаети работни места, разпределени по отрасли и по професионално-квалификационна структура</p>	
T08.1- Разработени са активни политики на пазара на труда, които се изпълняват с оглед на насоките относно	Да	2. Службите по заетостта разполагат с нужния капацитет и предоставят следното: изчерпателна и прозрачна информация за новите	Да	<p>Актуализирана стратегия по заетостта на Р България 2013-2020 г.</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm</p> <p>Конкретни действия са включени в националния план за действие по заетостта: http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p>	<p>До края на 2014 г. ще бъде изградена национална система за проучване и прогнозиране на потребностите от работна сила с определени характеристики. В рамките на системата ще функционира Национално звено за прогнозиране, ще се събира и обобщава информация от различни информационни източници за пазара на труда в България.</p> <p>През периода януари-септември 2013г. по програми и насърчителни мерки за обучение и заетост от националния</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
заетостта.		свободни работни места и възможностите за заетост при отчитане на променящите се потребности на пазара на труда.		<p>На интернет-страницата на Агенцията по заетостта функционира единен портал за обявените свободни места в цялата страна: е - трудова борса:</p> <p>http://www.az.government.bg/bg/ejobs/</p> <p>Статистика и анализи:</p> <p>http://www.az.government.bg/stats/1/ http://www.az.government.bg/stats/2/</p> <p>http://www.az.government.bg/stats/3/</p> <p>http://www.az.government.bg/stats/4/</p> <p>Агенцията по заетостта осъществява мерки за намеса и превенция на ранен етап, включващи персонализирана подкрепа преди съкращаване от работа:</p> <p>- обучение на възрастни в съответствие с потребностите на пазара на труда, изискванията на работодателите и финансовите средства утвърждавани ежегодно от Министъра на труда и социалната политика;</p> <p>- пряк контакт и договаряне между търсещите работа лица и работодателите на провежданите за осма година общи и специализирани трудови борси - до 31.12. в страната са проведени 122 трудови борси, от които 53 специализирани, насочени към неравнопоставените групи на пазара на труда.</p>	<p>бюджет е субсидирана заетостта общо на 66 549 лица, като от тях 4 592 лица продължават да работят от предходната година. Включени в нова заетост са общо 66 549 лица (при планирани 35 603). В обучение по програми и насърчителни мерки и в обучение на възрастни са включени общо 6 612 лица.</p> <p>Промените, които се очаква да бъдат направени на EURES портала са предпоставка за доразвиване на функционалности след приемане от ЕК на нови стандарти за качеството на работните места, обявени на европейския портал.</p> <p>Създаване на възможности за прехвърляне на портала и на кандидатури за работа/профили на ТРЛ като се отчитат ограниченията за предоставяне на лични данни от АЗ на външни организации/институции.</p> <p>Сроковете за изпълнение са в рамките на 2014-2020 г.</p> <p>*Информацията се дублира с тази по 8.1.1., тъй като самооценката е валидна за първите два критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>- екипи за своевременни и адекватни мерки за обслужване на засегнатите работници и служители в изпълнение на процедурата по информиране при масови уволнения, регламентирана в Закона за насърчване на заетостта и правилника за неговото прилагане. http://www.az.government.bg/pages/zakoni/ http://www.az.government.bg/pages/pravilnitsi/</p> <p>Предприетите действия целят намаляване на отрицателните последици за засегнатите от масовите уволнения лица.</p> <p>Всички услуги предоставяни от териториалните поделения на Агенция по заетостта са безплатни и достъпни за гражданите.</p> <p>За всяко регистрирано безработно лице се подготвя план за действие и график за посещения. http://www.az.government.bg/pages/zakoni/</p> <p>Трудовият посредник преценява доколко трудностите и проблемите на безработното лице възпрепятстват търсенето на работа и на тази база определя най-подходящите услуги.</p> <p>По НП "Активиране на неактивни лица", са обучени и назначени на работа в 63 ДБТ 76 безработни лица от ромски произход, като трудови посредници – ромски медиатори. Основната им дейност е да мотивират неактивните и обезкуражени лица за регистрация в бюрата по труда и ползване на посредническите им услуги за заетост и обучение. В резултат от дейността им, към края на месец декември т.г. в ДБТ са регистрирани 12 993 неактивни и обезкуражени лица, като за 3 551 лица от тях е постигната реализация.</p> <p>С оглед интеграция на лицата от малцинствените групи и в изпълнение на Националния план за действие по международната инициатива „Десетилетие на ромското включване 2005-2015г.“ и Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012-2020г., Агенцията по заетостта реализира годишни планове. В резултат 9 928 роми са включени дейности за повишаване на</p>	

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>пригодността им за заетост и квалификация. Осигурена е заетост на 14 670 лица.</p> <p>Агенция по заетостта има изградена национална EURES мрежа от съветници /19/ и асистенти /във всички териториални поделения и на централно ниво/. Те предоставят основните EURES услуги: информация, консултация и посредничество за работа като интегрирана част от общите услуги за заетост. За по-пълна и качествена услуга е направено географско разпределение на съветниците като всеки съветник отговаря за една или две държави, за които разполага с по-широки познания относно пазар на труда, условия за живот и работа.</p> <p>Създадена е и се развива ежегодно национална EURES страница www.eures.bg,</p> <p>През 2013 г. е изградена връзка между Национална база данни и базата данни с работни места на европейския портал за професионална мобилност EURES.</p> <p>A3 поддържа централизирана база данни за търсещи работа лица и свободни работни места, заявени от реалния сектор, по програми и мерки за заетост и по схеми по ОП РЧР. Тези работни места се публикуват в он-лайн секция на националната страница на АЗ и са достъпни за всички граждани на http://www.az.government.bg/bg/ejobs</p> <p>Има изградена Национална база данни, поддържана от АЗ, в която има функционалности за събиране на статистическа информация за пазара на труда. Ежемесечно се прави анализ на пазара на труда. Информацията и данните се публикуват в сайта на АЗ. Ползването на информация от сайта е безплатно.</p> <p>Анализът включва трайно незаети работни места, разпределени по отрасли и по професионално-квалификационна структура</p> <p>*Информацията се дублира с тази по 8.1.1., тъй като самооценката е валидна за първите двата критерия</p>	

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.	
T08.1- Разработени са активни политики на пазара на труда, които се изпълняват с оглед на насоките относно заетостта.	Да	3. Службите по заетостта са установили договореност и за официално или неофициално сътрудничество с въпросните заинтересовани страни.	Да	Актуализирана стратегия по заетостта на Р България 2013-2020 г. http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm Национален план за действие по заетостта през 2014 г. http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm	Съществува рамково споразумение между дирекциите „Бюро по труда“ и регистрираните в АЗ посредници по реда на Наредбата за условията и реда за извършване на посредническа дейност по наемане на работа (НУРИПДНР). На негова основа се подписват конкретни споразумения между частните трудови посредници и ДРСЗ/ДБТ за сътрудничество в посредничеството за устройване на работа на търсещи работа лица, обмен на информация и добри практики. Подписани са общо 59 Споразумения. Агенцията по заетостта издава удостоверения за работа на предприятия, осигуряващи временна заетост Чрез предприятията работа са започнали общо 1458 безработни лица, регистрирани в ДБТ, като само през 2013 г. те са 1238. Към изпълнителния директор на Агенцията по заетостта функционира съвет, създаден на принципа на социалното партньорство (Закон за насърчаване на заетостта: http://www.mlsp.government.bg/bg/law/law/index.htm). Съветът е с консултиращи функции и наблюдава дейността на Агенцията по заетостта. Към дирекциите „Бюро по труда“ в страната функционират Съвети за сътрудничество (Закон за насърчаване на заетостта:

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>http://www.mlsp.government.bg/bg/law/law/index.htm). В съветите членуват представители от самите бюра по труда, от териториалните структури на Министерството на образованието и науката и от организациите на работодателите и на синдикатите, признати за представителни. Съветите за сътрудничество осъществяват пряко наблюдение и контрол върху провежданата политика по заетостта.</p> <p>Агенция по заетостта има утвърдена практика за сключване на споразумения за сътрудничество с ключови работодатели. Целта на сътрудничеството е да се улесни работодателя при извършван подбор на кандидати за работа.</p> <p>Агенция по заетостта има сключено споразумение с Министерството на отбраната за осъществяване на дейности по набиране на кандидати за кадрова военна служба.</p> <p>Агенцията е страна в изпълнение на споразумението между МТСП и МОН във връзка с трудовата реализация на младежите, напускащи предсрочно училище.</p> <p>През 2012г. в рамките на инициативата на Президента на Република България „Подкрепи една мечта” бе подписано Споразумението за сътрудничество между институциите, имащи отношение към подпомагане реализацията на</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>младежите, напускащи социални институции.</p> <p>За целите на реализация на активната политика на пазара на труда Агенция по заетостта си сътрудничи с НПО, обучителни институции и доставчици на обучение, със социалните партньори и др.</p> <p>Има сключени споразумения за сътрудничество за обмен на данни с НАП, ГИТ, НОИ и АСП, на базата на които се извършва контрол за сключени трудови договори, изплащане на обезщетение за безработица и социални помощи.</p>
T08.2- Самостоятел на заетост, предприемачество и създаване на предприятия: наличието на стратегическа рамка на политиката за приобщаване на дейността.	Да	1. Въведена е стратегическа рамка на политиката за подкрепа на приобщаването започване на дейност със следните елементи:	Да	<p>Заявленията за първоначална регистрация на търговци се разглеждат в рамките на законоустановения тридневен срок. Таксата за регистрация на дружество с ограничена отговорност понастоящем е значително под посочения размер от 100 €. Действащите нормативни актове, регламентиращи мерките, са налични на следните електронни адреси:</p> <p>http://www.registryagency.bg/downloads/ZTR.pdf</p> <p>http://www.registryagency.bg/downloads/tarifa.pdf</p> <p>Изпълняват се четири плана за намаляване на административната и регулаторна тежест за бизнеса, съдържащи общо 385 мерки – План за намаляване на регулаторната тежест за бизнеса от 2012 г. както и три нови пакета за намаляване на административната и регулаторна тежест за бизнеса, приети през 2013 г. и 2014 г. Голямата част от тези мерки се отнасят за намаляване на времето за установяване на бизнес.</p>	<p>В изпълнение на мярка 7 от приетия с Решение № 484/15.08.2013 г. на Министерски съвет първи пакет от мерки за намаляване на регулаторната тежест е изготвен проект за изменение и допълнение на Закона за търговския регистър, в който се предвижда намаляване на срока за първоначална регистрация на търговци от 3 работни дни на един работен ден. Предложените текстове са включени в обобщен проект за законодателни изменения за намаляване на регулаторната тежест, а именно в Преходните и заключителни разпоредби на проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за туризма. Проектът на ЗИД на Закона за туризма беше приет от Министерския съвет през месец януари 2014 г. Проектът на ЗИД на Закона за туризма е внесен в Народното събрание на 4 февруари 2014 г. Същият е разглеждан от Комисията по европейски въпроси и контрол на европейските фондове (на</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
			2	<p>Плановете за намаляване на административната и регулаторната тежест могат да бъдат намерени на адреси:</p> <p>http://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&Id=170&y=&m=&d=</p> <p>http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/List.aspx?lang=bg-BG&categoryId=6&typeConsultation=1&typeCategory=6&docType=</p> <p>Актуализирана стратегия по заетостта на Република България 2013-2020 г. ,</p> <p>подкрепа за предприемачеството, подобряване на бизнес средата и условията за стартиране на малък и среден бизнес</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm</p> <p>Конкретни действия, насърчаващи предприемачеството на безработните лица се съдържат в националния план за действие по заетостта: http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p> <p>Приложение 1 към НПДЗ</p>	<p>26 февруари 2014 г.) и от Комисията по правни въпроси (на 12 март 2014 г.). Предстои гледането му на първо четене в пленарна зала.</p> <p>На 14.02.2014 г. в „Държавен вестник“ брой 13/14.02.2014 г. е обнародвано и влиза в сила Постановление № 15 от 7 февруари 2014 г. за изменение и допълнение на Тарифата за държавните такси, събирани от Агенция по вписванията, приета с Постановление № 243 на Министерския съвет от 2005 г. С приетото изменение се извършва намаляване на таксите за регистрация на търговци в Търговския регистър към АВ. Информация за приетите изменения на Тарифата за държавните такси, събирани от АВ може да бъде намерена на страницата на Агенцията по вписванията: Предвидено е и намаление на таксите за регистрация на търговци в Търговския регистър към Агенция по вписванията. Информация за предложението и конкретните размери е налична на сайта на Министерство на правосъдието:</p> <p>http://www.justice.government.bg/15/</p> <p>http://www.registryagency.bg/downloads/tarifa.pdf</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				В рамките на активната политика на пазара на труда действа интегриран подход, насочен към насърчване предприемачеството сред безработните лица – предоставяне на средства за започване на самостоятелна дейност, за консултантски услуги, за придобиване на професионална квалификация.	
T08.2- Самостоятел на заетост, предприемачество и създаване на предприятия: наличието на стратегическа рамка на политиката за приобщаване о започване на дейност.	Да	2. въведени са мерки с цел намаляване на времето и разходите за учредяване на дружество, като се вземат под внимание целите на SBA;	Да	<p>Заявленията за първоначална регистрация на търговци се разглеждат в рамките на законоустановения тридневен срок. Таксата за регистрация на дружество с ограничена отговорност понастоящем е значително под посочения размер от 100 €. Действащите нормативни актове, регламентиращи мерките, са налични на следните електронни адреси:</p> <p>http://www.registryagency.bg/downloads/ZTR.pdf</p> <p>http://www.registryagency.bg/downloads/tarifa.pdf</p> <p>Изпълняват се четири плана за намаляване на административната и регулаторна тежест за бизнеса, съдържащи общо 385 мерки – План за намаляване на регулаторната тежест за бизнеса от 2012 г. както и три нови пакета за намаляване на административната и регулаторна тежест за бизнеса, приети през 2013 г. и 2014 г. Голямата част от тези мерки се отнасят за намаляване на времето за установяване на бизнес.</p> <p>Планове за намаляване на административната и регулаторната тежест могат да бъдат намерени на адреси:</p> <p>http://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&Id=170&y=&m=&d=</p> <p>http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/List.aspx?lang=bg-BG&categoryId=6&typeConsultation=1&typeCategory=6&docType=</p>	<p>В изпълнение на мярка 7 от приетия с Решение № 484/15.08.2013 г. на Министерски съвет първи пакет от мерки за намаляване на регулаторната тежест е изготвен проект за изменение и допълнение на Закона за търговския регистър, в който се предвижда намаляване на срока за първоначална регистрация на търговци от 3 работни дни на един работен ден. Предложените текстове са включени в обобщен проект за законодателни изменения за намаляване на регулаторната тежест, а именно в Преходните и заключителни разпоредби на проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за туризма. Проектът на ЗИД на Закона за туризма беше приет от Министерския съвет през месец януари 2014 г. Проектът на ЗИД на Закона за туризма е внесен в Народното събрание на 4 февруари 2014 г. Същият е разглеждан от Комисията по европейски въпроси и контрол на европейските фондове (на 26 февруари 2014 г.) и от Комисията по правни въпроси (на 12 март 2014 г.). Предстои гледането му на първо четене в пленарна зала.</p> <p>На 14.02.2014 г. в „Държавен вестник“ брой 13/14.02.2014 г. е обнародвано и влиза в сила Постановление № 15 от 7</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
			2	<p>Актуализирана стратегия по заетостта на Република България 2013-2020 г. ,</p> <p>подкрепа за предприемачеството, подобряване на бизнес средата и условията за стартиране на малък и среден бизнес</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm</p> <p>Конкретни действия, насърчаващи предприемачеството на безработните лица се съдържат в националния план за действие по заетостта: http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p> <p>Приложение 1 към НПДЗ</p> <p>В рамките на активната политика на пазара на труда действа интегриран подход, насочен към насърчаване предприемачеството сред безработните лица – предоставяне на средства за започване на самостоятелна дейност, за консултантски услуги, за придобиване на професионална квалификация.</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 8.2.1., тъй като самооценката е валидна за четирите критерия на</p>	<p>февруари 2014 г. за изменение и допълнение на Тарифата за държавните такси, събирани от Агенция по вписванията, приета с Постановление № 243 на Министерския съвет от 2005 г. С приетото изменение се извършва намаляване на таксите за регистрация на търговци в Търговския регистър към АВ. Информация за приетите изменения на Тарифата за държавните такси, събирани от АВ може да бъде намерена на страницата на Агенцията по вписванията: Предвидено е и намаление на таксите за регистрация на търговци в Търговския регистър към Агенция по вписванията. Информация за предложението и конкретните размери е налична на сайта на Министерство на правосъдието:</p> <p>http://www.justice.government.bg/15/</p> <p>http://www.registryagency.bg/downloads/tarifa.pdf</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 8.2.1., тъй като самооценката е валидна за четирите критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.	
T08.2- Самостоятел на заетост, предприемачество и създаване на предприятия: наличието на стратегическа рамка на политиката за приобщаващо започване на дейност.	Да	3. въведени са мерки с цел намаляване на времето, необходимо за получаване на лицензи и разрешителни за започване и упражняване на конкретната дейност на предприятие, като се вземат под внимание целите на SBA;	Да	<p>Заявленията за първоначална регистрация на търговци се разглеждат в рамките на законоустановения тридневен срок. Таксата за регистрация на дружество с ограничена отговорност понастоящем е значително под посочения размер от 100 €. Действащите нормативни актове, регламентиращи мерките, са налични на следните електронни адреси:</p> <p>http://www.registryagency.bg/downloads/ZTR.pdf</p> <p>http://www.registryagency.bg/downloads/tarifa.pdf</p> <p>Изпълняват се четири плана за намаляване на административната и регулаторна тежест за бизнеса, съдържащи общо 385 мерки – План за намаляване на регулаторната тежест за бизнеса от 2012 г. както и три нови пакета за намаляване на административната и регулаторна тежест за бизнеса, приети през 2013 г. и 2014 г. Голямата част от тези мерки се отнасят за намаляване на времето за установяване на бизнес.</p> <p>Планове за намаляване на административната и регулаторната тежест могат да бъдат намерени на адреси:</p> <p>http://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&Id=170&y=&m=&d=</p> <p>http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/List.aspx?lang=bg-BG&categoryId=6&typeConsultation=1&typeCategory=6&docType=</p> <p>2</p>	<p>В изпълнение на мярка 7 от приетия с Решение № 484/15.08.2013 г. на Министерски съвет първи пакет от мерки за намаляване на регулаторната тежест е изготвен проект за изменение и допълнение на Закона за търговския регистър, в който се предвижда намаляване на срока за първоначална регистрация на търговци от 3 работни дни на един работен ден. Предложените текстове са включени в обобщен проект за законодателни изменения за намаляване на регулаторната тежест, а именно в Преходните и заключителни разпоредби на проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за туризма. Проектът на ЗИД на Закона за туризма беше приет от Министерския съвет през месец януари 2014 г. Проектът на ЗИД на Закона за туризма е внесен в Народното събрание на 4 февруари 2014 г. Същият е разглеждан от Комисията по европейски въпроси и контрол на европейските фондове (на 26 февруари 2014 г.) и от Комисията по правни въпроси (на 12 март 2014 г.). Предстои гледането му на първо четене в пленарна зала.</p> <p>На 14.02.2014 г. в „Държавен вестник“ брой 13/14.02.2014 г. е обнародвано и влиза в сила Постановление № 15 от 7 февруари 2014 г. за изменение и допълнение на Тарифата за държавните такси, събирани от Агенция по вписванията, приета с Постановление № 243 на Министерския съвет от 2005 г. С приетото изменение се извършва намаляване на таксите за</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>Актуализирана стратегия по заетостта на Република България 2013-2020 г. ,</p> <p>подкрепа за предприемачеството, подобряване на бизнес средата и условията за стартиране на малък и среден бизнес</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm</p> <p>Конкретни действия, насърчаващи предприемачеството на безработните лица се съдържат в националния план за действие по заетостта: http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p> <p>Приложение 1 към НПДЗ</p> <p>В рамките на активната политика на пазара на труда действа интегриран подход, насочен към насърчаване предприемачеството сред безработните лица – предоставяне на средства за започване на самостоятелна дейност, за консултантски услуги, за придобиване на професионална квалификация.</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 8.2.1., тъй като самооценката е валидна за четирите критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>	<p>регистрация на търговци в Търговския регистър към АВ. Информация за приетите изменения на Тарифата за държавните такси, събирани от АВ може да бъде намерена на страницата на Агенцията по вписванията: Предвидено е и намаление на таксите за регистрация на търговци в Търговския регистър към Агенция по вписванията. Информация за предложението и конкретните размери е налична на сайта на Министерство на правосъдието:</p> <p>http://www.justice.government.bg/15/</p> <p>http://www.registryagency.bg/downloads/tarifa.pdf</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 8.2.1., тъй като самооценката е валидна за четирите критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>
Т08.2-Самостоятел	Да	4. действия, които	Да	Заявленията за първоначална регистрация на търговци се разглеждат в рамките на законоустановения тридневен срок. Таксата за регистрация на дружество с ограничена отговорност понастоящем е	В изпълнение на мярка 7 от приетия с Решение № 484/15.08.2013 г. на Министерски съвет първи пакет от мерки

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
на заетост, предприемачество и създаване на предприятия: наличието на стратегическа рамка на политиката за приобщаващо започване на дейност.		свързват съответните услуги за бизнес развитие с финансовите услуги (достъп до капитал), включително обхващане на групите, областите в неравностойно положение или и двете, когато е необходимо.	2	<p>значително под посочения размер от 100 €. Действащите нормативни актове, регламентиращи мерките, са налични на следните електронни адреси:</p> <p>http://www.registryagency.bg/downloads/ZTR.pdf</p> <p>http://www.registryagency.bg/downloads/tarifa.pdf</p> <p>Изпълняват се четири плана за намаляване на административната и регулаторна тежест за бизнеса, съдържащи общо 385 мерки – План за намаляване на регулаторната тежест за бизнеса от 2012 г. както и три нови пакета за намаляване на административната и регулаторна тежест за бизнеса, приети през 2013 г. и 2014 г. Голямата част от тези мерки се отнасят за намаляване на времето за установяване на бизнес.</p> <p>Планове за намаляване на административната и регулаторната тежест могат да бъдат намерени на адреси:</p> <p>http://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&Id=170&y=&m=&d=</p> <p>http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/List.aspx?lang=bg-BG&categoryId=6&typeConsultation=1&typeCategory=6&docType=</p> <p>Актуализирана стратегия по заетостта на Република България 2013-2020 г. ,</p> <p>подкрепа за предприемачеството, подобряване на бизнес средата и условията за стартиране на малък и среден бизнес</p>	<p>за намаляване на регулаторната тежест е изготвен проект за изменение и допълнение на Закона за търговския регистър, в който се предвижда намаляване на срока за първоначална регистрация на търговци от 3 работни дни на един работен ден. Предложените текстове са включени в обобщен проект за законодателни изменения за намаляване на регулаторната тежест, а именно в Преходните и заключителни разпоредби на проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за туризма. Проектът на ЗИД на Закона за туризма беше приет от Министерския съвет през месец януари 2014 г. Проектът на ЗИД на Закона за туризма е внесен в Народното събрание на 4 февруари 2014 г. Същият е разглеждан от Комисията по европейски въпроси и контрол на европейските фондове (на 26 февруари 2014 г.) и от Комисията по правни въпроси (на 12 март 2014 г.). Предстои гледането му на първо четене в пленарна зала.</p> <p>На 14.02.2014 г. в „Държавен вестник“ брой 13/14.02.2014 г. е обнародвано и влиза в сила Постановление № 15 от 7 февруари 2014 г. за изменение и допълнение на Тарифата за държавните такси, събирани от Агенция по вписванията, приета с Постановление № 243 на Министерския съвет от 2005 г. С приетото изменение се извършва намаляване на таксите за регистрация на търговци в Търговския регистър към АВ. Информация за приетите изменения на Тарифата за държавните такси, събирани от АВ може да бъде намерена на страницата на Агенцията по вписванията: Предвидено е и намаление на таксите за регистрация на търговци в Търговския регистър към Агенция по вписванията.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm</p> <p>Конкретни действия, насърчаващи предприемачеството на безработните лица се съдържат в националния план за действие по заетостта: http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p> <p>Приложение 1 към НПДЗ</p> <p>В рамките на активната политика на пазара на труда действа интегриран подход, насочен към насърчаване предприемачеството сред безработните лица – предоставяне на средства за започване на самостоятелна дейност, за консултантски услуги, за придобиване на професионална квалификация.</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 8.2.1., тъй като самооценката е валидна за четирите критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>	<p>Информация за предложението и конкретните размери е налична на сайта на Министерство на правосъдието:</p> <p>http://www.justice.government.bg/15/</p> <p>http://www.registryagency.bg/downloads/tarifa.pdf</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 8.2.1., тъй като самооценката е валидна за четирите критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>
Т08.3-Институциите на пазара на труда са модернизиращи и подсилени с оглед на	Да	1. Действия за реформа на услугите по заетостта, целящи осигуряването за тези услуги на	Да	<p>Актуализирана стратегия по заетостта на Р България 2013-2020 г.</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm</p> <p>Конкретни мерки и действия са включени в националния план за действие по заетостта:</p>	<p>До края на 2014 г. ще бъде изградена национална система за проучване и прогнозиране на потребностите от работна сила с определени характеристики. В рамките на системата ще функционира Национално звено за прогнозиране, ще се събира и обобщава информация от различни информационни източници за пазара на труда в България.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
насоките относно заетостта; Реформите на институциите на пазара на труда се предшества от ясна стратегическа рамка и предварителна оценка, включително по отношение на измерението за равенство между половете.		<p>капацитет за предоставяне на:</p> <p>индивидуализирани услуги и — на ранен етап — превантивни мерки на пазара на труда, от които могат да се възползват всички лица, които търсят работа, като се фокусират върху лица с най-висок риск от социално изключване, включително хора от маргинализирани общности;</p>		<p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p> <p>Ежегодно за целите на изпълнение на Активната политика по заетостта се разработват набор от целеви мерки насочени към уязвимите групи на пазара на труда. С тях се цели активиране на безработните, обучение и подпомагане за бързо устройване на нова работа и намаляване на продължителността на безработицата; активиране на неактивните в т.ч. обезкуражените лица.</p> <p>В Закона за насърчване на заетостта http://www.az.government.bg/pages/zakoni/ са регламентирани насърчителните мерки за заетост и обучение, насочени от една страна към стимулиране на работодателите да наемат безработни лица, а от друга страна насочени към самите безработни лица.</p> <p>Редът и условията за прилагането на мерките за заетост и обучение са уредени в Правилника за прилагане на ЗНЗ. http://www.az.government.bg/pages/pravilnitsi/</p> <p>Наред с наложилите се вече програми/проекти и мерки за заетост и обучение Агенция по заетостта реализира и нови активни мерки насочени към борба с младежката безработица. Мерки на активна политика за заетост съдържат цели ориентирани към резултат.</p>	<p>Промените, които се очаква да бъдат направени на EURES портала са предпоставка за доразвиване на функционалности след приемане от ЕК на нови стандарти за качеството на работните места, обявени на европейския портал.</p> <p>Създаване на възможности за прехвърляне на портала и на кандидатури за работа/профили на ТРЛ като се отчитат ограниченията за предоставяне на лични данни от АЗ на външни организации/институции.</p> <p>Сроковете за изпълнение са в рамките на 2014-2020 г.</p> <p>НБД се доразвива за да е възможно посочване по професии на работните места, трудни за заемане, както и за свръхпредлагането на определени професии и квалификации от гледна точка на регистрираните търсещи работа лица.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>През 2013г. с оглед необходимостта от повишаване качеството на предлаганите посреднически услуги на търсещите работа лица и работодателите бе актуализирана Технологията за работа на дирекциите „Бюро по труда”. С промяната се подобрява взаимодействието трудов посредник и търсещо работа лице и повишава ефективността на предоставяните услуги по заетостта. Стимулира се активното поведение на пазара на труда, като се използва индивидуален подход спрямо всяко безработно лице.</p> <p>Използва се инструмента „портрет” за по-пълна оценка на качествата и характеристиките на безработното лице.</p> <p>С цел проактивно предлагане пред работодателите и увеличаване шансовете устройване на работа за безработното лице се създава „профил” http://www.az.government.bg/bg/ejobs/, съдържащ възможно най-много положителни черти на лицето.</p> <p>През 2013 г. Агенция по заетостта предприе редица мерки за подобряване на качеството при обслужване на търсещите работа младежи. Създадени са специализирани екипи за прилагане на най-подходящите подходи за предлагане на специализирани услуги на търсещите работа младежи</p> <p>В съответствие със Закона за насърчаване на заетостта http://www.az.government.bg/pages/zakoni/ ще продължи да се изготвя план за действие и график за посещения за всяко регистрирано безработно лице.</p> <p>През 2013 г. е напълно обновена официалната страница на АЗ www.az.government.bg Достъпна е от всички мобилни приложения. Създаден е модул за електронна трудова борса с възможност за предоставяне на електронни услуги, данните, подавани чрез които могат да се импортират в информационната система на Агенция по заетостта .В зоните за самоинформиране са поставени обществени терминали /киоски/ във всички ДБТ, от които след инсталиране на софтуер всеки може да</p>	

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>се информира за услугите, предоставяни от АЗ за свободни работни места, предстоящи програми за заетост и др.</p> <p>Изграждат се кариерни центрове за предоставяне на професионално ориентиране на заети лица.</p> <p>През м. август 2013г., пилотно, в областните ДБТ, в които има назначени психолози, вкл. по НП “Активиране на неактивни лица”, стартира предоставянето на услугата „Ателие за търсене на работа”, насочена към конкретните потребности на търсещите работа лица. Чрез участието си в ателиетата, безработните лица придобиват или подобряват уменията си за търсене на работа и успешно представяне пред работодатели, получават нужната мотивация и увереност, за да убедят работодател в своите възможности и да постъпят на работа.</p> <p>С цел подобряване организацията и качеството на предоставяните услуги по заетост от 2004 г. в структурите на Агенция по заетостта се извършва внедряване на модела на обслужване „едно гише”, което продължава и през 2013 г.</p> <p>Създадена е необходимата организация за осигуряване на равен достъп на безработните лица до услугите, предоставяни от ДБТ. Продължава практиката за разкриване и обслужване на безработни лица от мобилни екипи на ДБТ по населени места.</p> <p>Агенция по заетостта продължава да повишава капацитета на служителите си, посредством обучение за подобряване обслужването на клиентите. През 2013 г. са организирани и проведени обучения на общо 3 377 служители. 786 служители са участвали в обучение на тема „Печеливши подходи и инструменти за модернизирани на предоставяните посреднически услуги”, по линия на проект „Да успеем заедно”. 787 служители са участвали в тренинг на тема „Техники и механизми за индивидуален и диференциран подход при работа с трудни клиенти в дирекции “Бюро по труда”. 237 служители са участвали в обучения на персонала за реализация на ОП РЧР (присъствена форма на обучение). 171 служители са преминали обучения, организирани от Института по публична администрация. По линия на EURES са обучени общо 177 служители. Съвместно с Център за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи към МТСП бяха организирани обучения за 115 служители. 62 служители – трудови</p>	

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>посредници са преминали обучение по част от професия “Посредник на трудова борса” (присъствена и дистанционна форма на обучение). Следва да се отбележи, че някои от служителите са участвали в повече от едно обучение.</p> <p>Агенция по заетостта има изградена национална EURES мрежа от мениджъри /9/, съветници /19/ и асистенти /във всички териториални поделения и на централно ниво/. Те предоставят основните EURES услуги: информация, консултация и посредничество за работа като интегрирана част от общите услуги за заетост. За по-пълна и качествена услуга е направено географско разпределение на съветниците като всеки съветник отговаря за една или две държави, за които разполага с по-широки познания относно пазар на труда, условия за живот и работа. През годината 177 служители, от които 165 от ДРСЗ и ДБТ и 12 от ЦА на АЗ са взели участие в обучения по линия на EURES.</p> <p>Предстои изграждане на EURES Национален координационен офис съгласно Решение на ЕК 2012/733/ЕС и промяна на Устройствения правилник на Агенция по заетостта за включване на новите функции за управление на EURES мрежата на национално ниво.</p> <p>Създадена е и се развива ежегодно национална EURES страница www.eures.bg, където се публикуват работни места в другите страни от ЕС/ЕИП, актуална информация за провеждани информационни дни и трудови борси, както и информация за условията за живот и работа във всички страни от ЕС/ЕИП. Изградена система за информиране на свободни работни места, която се актуализира on-line, достъпна чрез сайта на АЗ.</p> <p>През 2013 г. е изградена връзка между Национална база данни и базата данни с работни места на европейския портал за професионална мобилност EURES.</p> <p>Има изградена Национална база данни/НБД/, поддържана от АЗ, в която има функционалности за събиране на статистическа информация за пазара на труда. Извършва се ежемесечен мониторинг на пазара на труда и анализ на безработицата и активната политика по заетостта. През 2013 г. стартира провеждането на социологическо проучване на потребностите на работодателите от работна сила с</p>	

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>опредена квалификация, по проект на МТСП по ОП РЧР с партньорството на АЗ.</p> <p>На интернет-страницата на Агенцията по заетостта функционира единен портал за обявените свободни места в цялата страна: е - трудова борса:</p> <p>http://www.az.government.bg/internal.asp?CatID=17</p> <p>Статистика и анализи:</p> <p>http://www.az.government.bg/internal.asp?CatID=25&BM=0</p> <p>Агенция по заетостта успешно реализира проекти по ОП РЧР http://ophrd.az.government.bg/</p>	
Т08.3-Институциите на пазара на труда са модернизиращи и подсилени с оглед на насоките относно заетостта; Реформите на институциите на пазара на труда се	Да	2. Действия за реформа на службите по заетостта, целящи осигуряването за тези служби на капацитет за предоставяне на: изчерпателна и прозрачна информация за новите свободни	Да	<p>Актуализирана стратегия по заетостта на Р България 2013-2020 г.</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm</p> <p>Конкретни мерки и действия са включени в националния план за действие по заетостта: http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p> <p>Ежегодно за целите на изпълнение на Активната политика по заетостта се разработват набор от целеви мерки насочени към уязвимите групи на пазара на труда. С тях се цели активиране на безработните, обучение и подпомагане за бързо устройване на нова работа и намаляване на продължителността на</p>	<p>До края на 2014 г. ще бъде изградена национална система за проучване и прогнозиране на потребностите от работна сила с определени характеристики. В рамките на системата ще функционира Национално звено за прогнозиране, ще се събира и обобщава информация от различни информационни източници за пазара на труда в България.</p> <p>Промените, които се очаква да бъдат направени на EURES портала са предпоставка за доразвиване на функционалности след приемане от ЕК на нови стандарти за качеството на работните места, обявени на европейския портал.</p> <p>Създаване на възможности за прехвърляне на портала и на</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
предшестват от ясна стратегическа рамка и предварителна оценка, включително по отношение на измерението за равенство между половете.		работни места и възможностите за заетост при отчитане на променящите се потребности на пазара на труда.		<p>безработицата; активиране на неактивните в т.ч. обезкуражените лица.</p> <p>В Закона за насърчване на заетостта http://www.az.government.bg/pages/zakoni/ са регламентирани насърчителните мерки за заетост и обучение, насочени от една страна към стимулиране на работодателите да наемат безработни лица, а от друга страна насочени към самите безработни лица.</p> <p>Редът и условията за прилагането на мерките за заетост и обучение са уредени в Правилника за прилагане на ЗНЗ. http://www.az.government.bg/pages/pravilnitsi/</p> <p>Наред с наложилите се вече програми/проекти и мерки за заетост и обучение Агенция по заетостта реализира и нови активни мерки насочени към борба с младежката безработица. Мерки на активна политика за заетост съдържат цели ориентирани към резултат.</p> <p>През 2013г. с оглед необходимостта от повишаване качеството на предлаганите посреднически услуги на търсещите работа лица и работодателите бе актуализирана Технологичната за работа на дирекциите „Бюро по труда“. С промяната се подобрява взаимодействието трудов посредник и търсещо работа лице и повишава ефективността на предоставяните услуги по заетостта. Стимулира се активното поведение на пазара на труда, като се използва индивидуален подход спрямо всяко безработно лице.</p> <p>Използва се инструмента „портрет“ за по-пълна оценка на качествата и характеристиките на</p>	<p>кандидатури за работа/профили на ТРЛ като се отчитат ограниченията за предоставяне на лични данни от АЗ на външни организации/институции.</p> <p>Сроковете за изпълнение са в рамките на 2014-2020 г.</p> <p>НБД се доразвива за да е възможно посочване по професии на работните места, трудни за заемане, както и за свръхпредлагането на определени професии и квалификации от гледна точка на регистрираните търсещи работа лица.</p> <p>*Информацията се дублира с тази по 8.3.1., тъй като самооценката е валидна за първите два критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>безработното лице.</p> <p>С цел проактивно предлагане пред работодателите и увеличаване шансовете устройване на работа за безработното лице се създава „профил” http://www.az.government.bg/bg/ejobs/, съдържащ възможно най-много положителни черти на лицето.</p> <p>През 2013 г. Агенция по заетостта предприе редица мерки за подобряване на качеството при обслужване на търсещите работа младежи. Създадени са специализирани екипи за прилагане на най-подходящите подходи за предлагане на специализирани услуги на търсещите работа младежи</p> <p>В съответствие със Закона за насърчване на заетостта http://www.az.government.bg/pages/zakoni/ ще продължи да се изготвя план за действие и график за посещения за всяко регистрирано безработно лице.</p> <p>През 2013 г. е напълно обновена официалната страница на АЗ www.az.government.bg Достъпна е от всички мобилни приложения. Създаден е модул за електронна трудова борса с възможност за предоставяне на електронни услуги, данните, подавани чрез които могат да се импортират в информационната система на Агенция по заетостта .В зоните за самоинформиране са поставени обществени терминали /киоски/ във всички ДБТ, от които след инсталиране на софтуер всеки може да се информира за услугите, предоставяни от АЗ за свободни работни места, предстоящи програми за заетост и др.</p> <p>Изграждат се кариерни центрове за предоставяне на професионално ориентиране на заети лица.</p> <p>През м. август 2013г., пилотно, в областните ДБТ, в които има назначени психолози, вкл. по НП “Активиране на неактивни лица”, стартира предоставянето на услугата „Ателие за търсене на работа”,</p>	

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>насочена към конкретните потребности на търсещите работа лица. Чрез участието си в ателиетата, безработните лица придобиват или подобряват уменията си за търсене на работа и успешно представяне пред работодатели, получават нужната мотивация и увереност, за да убедят работодател в своите възможности и да постъпят на работа.</p> <p>С цел подобряване организацията и качеството на предоставяните услуги по заетост от 2004 г. в структурите на Агенция по заетостта се извършва внедряване на модела на обслужване „едно гише”, което продължава и през 2013 г.</p> <p>Създадена е необходимата организация за осигуряване на равен достъп на безработните лица до услугите, предоставяни от ДБТ. Продължава практиката за разкриване и обслужване на безработни лица от мобилни екипи на ДБТ по населени места.</p> <p>Агенция по заетостта продължава да повишава капацитета на служителите си, посредством обучение за подобряване обслужването на клиентите. През 2013 г. са организирани и проведени обучения на общо 3 377 служители. 786 служители са участвали в обучение на тема „Печеливши подходи и инструменти за модернизирани на предоставяните посреднически услуги”, по линия на проект „Да успеем заедно”. 787 служители са участвали в тренинг на тема „Техники и механизми за индивидуален и диференциран подход при работа с трудни клиенти в дирекции “Бюро по труда”. 237 служители са участвали в обучения на персонала за реализация на ОП РЧР (присъствена форма на обучение). 171 служители са преминали обучения, организирани от Института по публична администрация. По линия на EURES са обучени общо 177 служители. Съвместно с Център за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи към МТСП бяха организирани обучения за 115 служители. 62 служители – трудови посредници са преминали обучение по част от професия “Посредник на трудова борса” (присъствена и дистанционна форма на обучение). Следва да се отбележи, че някои от служителите са участвали в повече от едно обучение.</p> <p>Агенция по заетостта има изградена национална EURES мрежа от мениджъри /9/, съветници /19/ и асистенти /във всички териториални поделения и на централно ниво/. Те предоставят основните EURES услуги: информация, консултация и посредничество за работа като интегрирана част от общите услуги</p>	

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>за заетост. За по-пълна и качествена услуга е направено географско разпределение на съветниците като всеки съветник отговаря за една или две държави, за които разполага с по-широки познания относно пазар на труда, условия за живот и работа. През годината 177 служители, от които 165 от ДРСЗ и ДБТ и 12 от ЦА на АЗ са взели участие в обученията по линия на EURES.</p> <p>Предстои изграждане на EURES Национален координационен офис съгласно Решение на ЕК 2012/733/ЕС и промяна на Устройствения правилник на Агенция по заетостта за включване на новите функции за управление на EURES мрежата на национално ниво.</p> <p>Създадена е и се развива ежегодно национална EURES страница www.eures.bg, където се публикуват работни места в другите страни от ЕС/ЕИП, актуална информация за провеждани информационни дни и трудови борси, както и информация за условията за живот и работа във всички страни от ЕС/ЕИП. Изградена система за информирание на свободни работни места, която се актуализира on-line, достъпна чрез сайта на АЗ.</p> <p>През 2013 г. е изградена връзка между Национална база данни и базата данни с работни места на европейския портал за професионална мобилност EURES.</p> <p>Има изградена Национална база данни/НБД/, поддържана от АЗ, в която има функционалности за събиране на статистическа информация за пазара на труда. Извършва се ежемесечен мониторинг на пазара на труда и анализ на безработицата и активната политика по заетостта. През 2013 г. стартира провеждането на социологическо проучване на потребностите на работодателите от работна сила с определена квалификация, по проект на МТСП по ОП РЧР с партньорството на АЗ.</p> <p>На интернет-страницата на Агенцията по заетостта функционира единен портал за обявените свободни места в цялата страна: е - трудова борса:</p> <p>http://www.az.government.bg/internal.asp?CatID=17</p>	

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>Статистика и анализи:</p> <p>http://www.az.government.bg/internal.asp?CatID=25&BM=0</p> <p>Агенция по заетостта успешно реализира проекти по ОП РЧР http://ophrd.az.government.bg/</p> <p>*Информацията се дублира с тази по 8.3.1., тъй като самооценката е валидна за първите два критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>	
Т08.3-Институциите на пазара на труда са модернизиранни и подсилени с оглед на насоките относно заетостта; Реформите на институциите на пазара на труда се предшества	Да	3. Реформата на службите по заетостта включва изграждане на мрежи за официално или неофициално сътрудничество с съответните заинтересовани страни.	Да	<p>Актуализирана стратегия по заетостта на Р България 2013-2020 г.</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm</p> <p>Към изпълнителния директор на Агенцията по заетостта функционира съвет, създаден на принципа на социалното партньорство (Закон за насърчаване на заетостта: http://www.mlsp.government.bg/bg/law/law/index.htm). Съветът е с консултиращи функции и наблюдава дейността на Агенцията по заетостта.</p> <p>Към дирекциите „Бюро по труда“ в страната функционират Съвети за сътрудничество (Закон за насърчаване на заетостта: http://www.mlsp.government.bg/bg/law/law/index.htm). Съветите за сътрудничество осъществяват пряко наблюдение и контрол върху провежданата политика по заетостта и могат да канят на заседанията си и представители на други юридически лица с нестопанска цел.</p>	Съществува рамково споразумение между дирекциите „Бюро по труда“ и регистрираните в Агенцията по заетостта посредници по реда на Наредбата за условията и реда за извършване на посредническа дейност по наемане на работа (НУРИПДНР). На негова основа се подписват конкретни споразумения между частните посредници и ДРСЗ/ ДБТ за сътрудничество в посредничеството за устройване на работа на търсещи работа лица. Задълбочаване сътрудничеството с предприятията, които осигуряват временна работа. Агенцията по заетостта издава удостоверения за работа на предприятия осигуряващи временна заетост. Сключване на споразумения с новорегистрирани предприятия и изпълнение на вече сключени такива.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
от ясна стратегическа рамка и предварителна оценка, включително по отношение на измерението за равенство между половете.				<p>Анексиране на Споразумението с Министерство на отбраната с цел подобряване на взаимодействието между посочените институции.</p> <p>Агенция по заетостта има утвърдена практика за сключване на споразумения за сътрудничество с ключови работодатели. Целта на сътрудничеството е чрез предоставяните на посреднически услуги по заетостта да се подпомогне устройването на работа на регистрирани в тях търсещи работа лица и се улесни работодателя при извършван подбор на кандидати за работа.</p> <p>Агенцията е страна в изпълнение на споразумението между МТСП и МОН във връзка с трудовата реализация на младежите, напускащи предсрочно училище.</p> <p>Агенция по заетостта в рамките на инициативата на Президента на Република България „Подкрепи една мечта” подпомага младежите от институции в придобиване на умения за активно поведение на пазара на труда, професионално ориентиране, мотивиране и консултиране за продължаване на образованието или трудова реализация.</p> <p>За целите на реализация на активната политика на пазара на труда Агенция по заетостта си сътрудничи с НПО, обучителни институции и доставчици на обучение, със социалните партньори и др.</p> <p>Сключване на допълнителни споразумения с НАП, НОИ, НАППОО и при необходимост с други заинтересовани страни на пазара на труда.</p>	

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
Т08.4- Активно стареене в добро здраве: Разработени са активни политики на пазара на труда, които се изпълняват с оглед на насоките относно заетостта.	Да	1. Съответните заинтересовани страни участват в създаването и последващите действия по политиките за активно стареене с оглед на задържането на възрастните работници на пазара на труда и насърчаването на заетостта им;	Да	<p>Актуализирана стратегия по заетостта на Р България 2013-2020 г. http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm</p> <p>В документа ясно са посочени отговорните институции за изпълнение на приоритетите.</p> <p>Национална здравна стратегия 2014-2020 http://www.mh.government.bg/Articles.aspx?lang=bg-BG&pageid=472&home=true&categoryid=6530</p> <p>Виж ТПУ 9.3.</p> <p>Национална концепция за насърчаване на активния живот на възрастните хора 2012 – 2030 г., приета с РМС от 20.06.2012 г. http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/ACTIVE%20AGEING%20CONCEPT_2012-2030.doc</p>	Националната концепция за насърчаване на активния живот на възрастните хора е разработена в рамките на ръководената от МТСП Междуведомствена работна група по демографски въпроси, в която участват представители от множество заинтересовани страни като държавни ведомства, НСИ, НОИ, БЧК, НСОРБ, неправителствени организации и др. Двугодишният мониторинг през 2014 г. по отразяването на Концепцията в секторните политики е включен в работата на Междуведомствена работна група по демографски въпроси.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
T08.4- Активно стареене в добро здраве: Разработени са активни политики на пазара на труда, които се изпълняват с оглед на насоките относно заетостта.	Да	2. Държавата членка е предприела мерки за насърчаване на активното стареене.	Да	<p>Актуализирана стратегия по заетостта на Р България 2013-2020 г. http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm</p> <p>Конкретни мерки и действия в подкрепа на активното стареене са включени в Националния план за действие по заетостта: http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p> <p>Предвидени са мерки и действия за насърчаване оставането в заетост, прилагане на гъвкави форми на заетост, за използване потенциала на по-възрастните работници. Налични са възможности за поддържане и/или обновяване на професионалните умения и компетентности, с което се допринася за поддържане на трудоспособността на по-възрастните работници.</p> <p>Национална концепция за насърчаване на активния живот на възрастните хора 2012 – 2030 г., приета с РМС от 20.06.2012 г. http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/ACTIVE%20AGEING%20CONCEPT_2012-2030.doc</p> <p>Национална здравна стратегия 2014-2020</p>	<p>По Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2007-2013 г. се изпълнява схема „Социални иновации в предприятията”: http://ophrd.government.bg/view_doc.php/5067. Бенефициенти по схемата са работодатели. За всеки проект, финансиран по схемата, е задължително да бъдат предвидени обучения на заети в предприятието лица над 55-годишна възраст за обучители, а впоследствие обучените за обучители лица следва да обучат на работното място други лица, наети в същите предприятия.</p> <p>По Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2007-2013 г. се изпълнява схема „Безопасен труд”:</p> <p>По схемата се дава възможност да бъдат реализирани дейности за подобряване условията на труд в предприятията. Така се гарантират здравословни и безопасни условия на труд за работещите, в т.ч. за възрастните работници и служители, а това е една от предпоставките за по-дълго оставане на пазара на труда в добро здраве.</p> <p>http://ophrd.government.bg/view_doc.php/5374 http://ophrd.government.bg/view_doc.php/5982</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				http://www.mh.government.bg/Articles.aspx?lang=bg-BG&pageid=472&home=true&categoryid=6530 Виж ТПУ 9.3.	
T08.5-Приспособяване на работниците, предприятията и предприемачите към промяната: Наличие на политики, насочени към насърчаване на прогнозите и доброто управление на промяната и реструктури	Да	1. Въведени са инструменти, за да се помогне на социалните партньори и публичните органи да разработят и наблюдават проактивни подходи към промяната и реструктурирането, които включват мерки за: насърчаване на прогнозите за	Да	Актуализирана стратегия по заетостта на Р България 2013-2020 г. http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm Регламентирана е и се изпълнява процедура по информиране при масови уволнения (Закон за насърчаване на заетостта: http://www.mlsp.government.bg/bg/law/law/index.htm). Съгласно процедурата се съставят екипи, в които са представени бюрата по труда, местните власти, синдикалните организации. Разработват се проекти с мерки за уволнените за: заетост, обучение, започване на самостоятелна стопанска дейност, включване в програми и др.	До края на 2014 г. ще бъде изградена национална система за проучване и прогнозиране на потребностите от работна сила с определени характеристики. В рамките на системата ще функционира Национално звено за прогнозиране, ще се събира и обобщава информация от различни информационни източници за пазара на труда в България. Проект BG051PO001-2.1.06-0001-C0001 „Разработване и внедряване на информационна система за оценка на компетенциите на работната сила по браншове и региони” в бенефициент Българска стопанска камара, финансиран по ОП РЧР през 2013 г. http://umispublic.minfin.bg/srchProjectInfo.aspx?org=beneficient&id=27055 По проекта ще продължи изграждането на секторната и регионалната структура на Национална референтна мрежа за

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
рането.		промяна;			оценка на компетенциите, която се предвижда да включва 30 секторни и регионални звена.”.
T08.5- Приспособяване на работниците, предприятията и предприемачите към промяната: Наличие на политики, насочени към насърчаване на прогнозите и доброто управление на промяната и реструктурирането.	Да	2. Въведени са инструменти, за да се помогне на социалните партньори и публичните органи да разработят и наблюдават проактивни подходи към промяната и реструктурирането, които включват мерки за: насърчаване на подготовката и управлението на процеса на реструктури	Да	<p>Актуализирана стратегия по заетостта на Р България 2013-2020 г.</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm</p> <p>Регламентирана е и се изпълнява процедура по информиране при масови уволнения (Закон за насърчаване на заетостта: http://www.mlsp.government.bg/bg/law/law/index.htm). Съгласно процедурата се съставят екипи, в които са представени бюрата по труда, местните власти, синдикалните организации. Разработват се проекти с мерки за уволнените за: заетост, обучение, започване на самостоятелна стопанска дейност, включване в програми и др.</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 8.5.1., тъй като самооценката е валидна за двата критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>	<p>До края на 2014 г. ще бъде изградена национална система за проучване и прогнозиране на потребностите от работна сила с определени характеристики. В рамките на системата ще функционира Национално звено за прогнозиране, ще се събира и обобщава информация от различни информационни източници за пазара на труда в България.</p> <p>Проект BG051PO001-2.1.06-0001-C0001 „Разработване и внедряване на информационна система за оценка на компетенциите на работната сила по браншове и региони” в бенефициент Българска стопанска камара, финансиран по ОП РЧР през 2013 г.</p> <p>http://umispublic.minfin.bg/srchProjectInfo.aspx?org=beneficiant&id=27055</p> <p>По проекта ще продължи изграждането на секторната и регионалната структура на Национална референтна мрежа за оценка на компетенциите, която се предвижда да включва 30 секторни и регионални звена.”.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
		ране.			* Информацията се дублира с тази по 8.5.1., тъй като самооценката е валидна за двата критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.
T09.1- Наличието и прилагането на национална стратегическа рамка на политиката за намаляване на бедността с цел активно приобщаване на лица, изключени от пазара на труда, с оглед на насоките относно заетостта.	Да	1. Въведена е национална стратегическа рамка на политиката за намаляване на бедността с цел активно приобщаване, която:	Да	<p>Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/National_Poverty_Strategy_2020.doc</p> <p>НСНБНСВ е тематичният национален стратегически документ до 2020 г. и е одобрена от МС през февруари 2013 г.</p> <p>Национална стратегия за дългосрочна грижа</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/Long_Term_Care_Strategy_final.doc</p> <p>Националната стратегия за дългосрочна грижа е приета Решение на Министерски съвет № 2/07.01.2014</p>	<p>Анализът на стратегията обхваща и трите направления за активно приобщаване, набляга на областите, които се нуждаят от подобрене, както и на предложените или изпълнените мерки.</p> <p>НСНБНСВ съдържа мерки, подкрепящи постигането на националната цел във връзка с бедността и социалното изключване, която включва устойчиво и качествено предлагане на възможностите за заетост за хората в най-висок риск от социално изключване, включително и за хората от маргинализираните общности. Определена е национална цел във връзка с бедността и социалното изключване. В разработването и изпълнението на Стратегията участват всички заинтересовани страни.</p> <p>НСНБНСВ съдържа мерки за преминаването от институционални грижи към грижи в общността, както и мерки за подпомагане на достъпа до основни услуги в тези общности за всекиго, независимо от естеството на увреждането.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>Актуализирана стратегия по заетостта на Р България 2013-2020 г.</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm</p> <p>Национален план за действие по заетостта през 2014г.</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p> <p>Тези стратегически документи в сектора също съдържат съответни мерки, подкрепящи постигането на националната цел във връзка с бедността и социалното изключване (както е определена в Националната програма за реформи), която включва устойчиво и качествено предлагане на възможностите за заетост за хората в най-висок риск от социално изключване, включително и за хората от маргинализираните общности</p>	
Т09.1- Наличието и прилагането на национална стратегическа рамка на политиката за	Да	2. осигурява достатъчна база от данни за разработване на политики за намаляване на бедността	Да	<p>Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчване на социалното включване 2020</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/National_Poverty_Strategy_2020.doc</p> <p>НСНБНСВ е тематичният национален стратегически документ до 2020 г. и е одобрена от МС през</p>	<p>Анализът на стратегията обхваща и трите направления за активно приобщаване, набляга на областите, които се нуждаят от подобрене, както и на предложените или изпълнените мерки.</p> <p>НСНБНСВ съдържа мерки, подкрепящи постигането на националната цел във връзка с бедността и социалното изключване, която включва устойчиво и качествено предлагане на възможностите за заетост за хората в най-висок</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
намаляване на бедността с цел активно приобщаване на лица, изключени от пазара на труда, с оглед на насоките относно заетостта.		и наблюдаване на настъпващите промени;		<p>февруари 2013 г.</p> <p>Национална стратегия за дългосрочна грижа http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/Long_Term_Care_Strategy_final.doc</p> <p>Националната стратегия за дългосрочна грижа е приета Решение на Министерски съвет № 2/07.01.2014</p> <p>Актуализирана стратегия по заетостта на Р България 2013-2020 г. http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm</p> <p>Национален план за действие по заетостта през 2014г. http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p> <p>Тези стратегически документи в сектора също съдържат съответни мерки, подкрепящи постигането на националната цел във връзка с бедността и социалното изключване (както е определена в Националната програма за реформи), която включва устойчиво и качествено предлагане на възможностите за заетост за хората в най-висок риск от социално изключване, включително и за хората от маргинализираните</p>	<p>риск от социално изключване, включително и за хората от маргинализираните общности. Определена е национална цел във връзка с бедността и социалното изключване. В разработването и изпълнението на Стратегията участват всички заинтересовани страни.</p> <p>НСНБНСВ съдържа мерки за преминаването от институционални грижи към грижи в общността, както и мерки за подпомагане на достъпа до основни услуги в тези общности за всекиго, независимо от естеството на увреждането.</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 9.1.1., тъй като самооценката е обща за първите пет критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>общности</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 9.1.1., тъй като самооценката е обща за първите пет критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>	
<p>T09.1- Наличието и прилагането на национална стратегическа рамка на политиката за намаляване на бедността с цел активно приобщаване на лица, изключени от пазара на труда, с оглед на насоките относно заетостта.</p>	<p>Да</p>	<p>3. съдържа мерки в подкрепа на постигането на националната цел за борба с бедността и социалното изключване (определена в националната програма за реформи), която включва насърчаване на устойчиви възможности за заетост на хора, изложени на</p>	<p>Да</p>	<p>Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020 http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/National_Poverty_Strategy_2020.doc</p> <p>НСНБНСВ е тематичният национален стратегически документ до 2020 г. и е одобрена от МС през февруари 2013 г.</p> <p>Национална стратегия за дългосрочна грижа http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/Long_Term_Care_Strategy_final.doc</p> <p>Националната стратегия за дългосрочна грижа е приета Решение на Министерски съвет № 2/07.01.2014</p>	<p>Анализът на стратегията обхваща и трите направления за активно приобщаване, набляга на областите, които се нуждаят от подобрене, както и на предложените или изпълнените мерки.</p> <p>НСНБНСВ съдържа мерки, подкрепящи постигането на националната цел във връзка с бедността и социалното изключване, която включва устойчиво и качествено предлагане на възможностите за заетост за хората в най-висок риск от социално изключване, включително и за хората от маргинализираните общности. Определена е национална цел във връзка с бедността и социалното изключване. В разработването и изпълнението на Стратегията участват всички заинтересовани страни.</p> <p>НСНБНСВ съдържа мерки за преминаването от институционални грижи към грижи в общността, както и мерки за подпомагане на достъпа до основни услуги в тези общности за всекиго, независимо от естеството на</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
		най-висок риск от социално изключване, включително хора от маргинализираните общности;		<p>Актуализирана стратегия по заетостта на Р България 2013-2020 г. http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm</p> <p>Национален план за действие по заетостта през 2014г. http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p> <p>Тези стратегически документи в сектора също съдържат съответни мерки, подкрепящи постигането на националната цел във връзка с бедността и социалното изключване (както е определена в Националната програма за реформи), която включва устойчиво и качествено предлагане на възможностите за заетост за хората в най-висок риск от социално изключване, включително и за хората от маргинализираните общности</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 9.1.1., тъй като самооценката е обща за първите пет критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>	<p>увреждането.</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 9.1.1., тъй като самооценката е обща за първите пет критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>
Т09.1-Наличието и прилагането на национална стратегическ	Да	4. включва в борбата с бедността съответните заинтересова	Да	<p>Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020 http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/National_Poverty_Strategy_2020.doc</p>	<p>Анализът на стратегията обхваща и трите направления за активно приобщаване, набляга на областите, които се нуждаят от подобрение, както и на предложените или изпълнените мерки.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
а рамка на политиката за намаляване на бедността с цел активно приобщаване на лица, изключени от пазара на труда, с оглед на насоките относно заетостта.		ни лица;		<p>НСНБНСВ е тематичният национален стратегически документ до 2020 г. и е одобрена от МС през февруари 2013 г.</p> <p>Национална стратегия за дългосрочна грижа http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/Long_Term_Care_Strategy_final.doc</p> <p>Националната стратегия за дългосрочна грижа е приета Решение на Министерски съвет № 2/07.01.2014</p> <p>Актуализирана стратегия по заетостта на Р България 2013-2020 г. http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm</p> <p>Национален план за действие по заетостта през 2014г. http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p>	<p>НСНБНСВ съдържа мерки, подкрепящи постигането на националната цел във връзка с бедността и социалното изключване, която включва устойчиво и качествено предлагане на възможностите за заетост за хората в най-висок риск от социално изключване, включително и за хората от маргинализираните общности. Определена е национална цел във връзка с бедността и социалното изключване. В разработването и изпълнението на Стратегията участват всички заинтересовани страни.</p> <p>НСНБНСВ съдържа мерки за преминаването от институционални грижи към грижи в общността, както и мерки за подпомагане на достъпа до основни услуги в тези общности за всекиго, независимо от естеството на увреждането.</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 9.1.1., тъй като самооценката е обща за първите пет критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>Тези стратегически документи в сектора също съдържат съответни мерки, подкрепящи постигането на националната цел във връзка с бедността и социалното изключване (както е определена в Националната програма за реформи), която включва устойчиво и качествено предлагане на възможностите за заетост за хората в най-висок риск от социално изключване, включително и за хората от маргинализираните общности</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 9.1.1., тъй като самооценката е обща за първите пет критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>	
T09.1- Наличието и прилагането на национална стратегическа рамка на политиката за намаляване на бедността с цел активно приобщаване на лица, изключени от пазара на труда, с оглед на на	Да	5. в зависимост от установените нужди включва мерки за преминаването от системата на институционални грижи към грижи в общността;	Да	<p>Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/National_Poverty_Strategy_2020.doc</p> <p>НСНБНСВ е тематичният национален стратегически документ до 2020 г. и е одобрена от МС през февруари 2013 г.</p> <p>Национална стратегия за дългосрочна грижа</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/Long_Term_Care_Strategy_final.doc</p>	<p>Анализът на стратегията обхваща и трите направления за активно приобщаване, набляга на областите, които се нуждаят от подобрене, както и на предложените или изпълнените мерки.</p> <p>НСНБНСВ съдържа мерки, подкрепящи постигането на националната цел във връзка с бедността и социалното изключване, която включва устойчиво и качествено предлагане на възможностите за заетост за хората в най-висок риск от социално изключване, включително и за хората от маргинализираните общности. Определена е национална цел във връзка с бедността и социалното изключване. В разработването и изпълнението на Стратегията участват всички заинтересовани страни.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
насоките относно заетостта.				<p>Националната стратегия за дългосрочна грижа е приета Решение на Министерски съвет № 2/07.01.2014</p> <p>Актуализирана стратегия по заетостта на Р България 2013-2020 г.</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm</p> <p>Национален план за действие по заетостта през 2014г.</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p> <p>Тези стратегически документи в сектора също съдържат съответни мерки, подкрепящи постигането на националната цел във връзка с бедността и социалното изключване (както е определена в Националната програма за реформи), която включва устойчиво и качествено предлагане на възможностите за заетост за хората в най-висок риск от социално изключване, включително и за хората от маргинализираните общности</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 9.1.1., тъй като самооценката е обща за първите пет критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>	<p>НСНБНСВ съдържа мерки за преминаването от институционални грижи към грижи в общността, както и мерки за подпомагане на достъпа до основни услуги в тези общности за всекиго, независимо от естеството на увреждането.</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 9.1.1., тъй като самооценката е обща за първите пет критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
Т09.1- Наличието и прилагането на национална стратегическа рамка на политиката за намаляване на бедността с цел активно приобщаване на лица, изключени от пазара на труда, с оглед на насоките относно заетостта.	Да	6. При поискване и когато това е оправдано, съответните заинтересовани лица ще получават подкрепа за подаването на заявления за проекти и за изпълнението и управлението на избраните проекти.	Да	<p>Подобни мерки са заложи в наръчника, описващ вътрешните правила и процедури за управление на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, които се прилагат от УО и МЗ в рамките на настоящия програмен период.</p> <p>Мерки, свързани с информиране на потенциални бенефициенти и публичност са заложи и в комуникационния план на ОП РЧР 2007-2013 г. (http://ophrd.government.bg/view_file.php/14408)</p> <p>Предвижда се практиката да бъде продължена и през следващия период 2014-2020 г.</p>	
Т09.2- Въведена е национална стратегическа рамка на политиката за приобщаване	Частично	1. Въведена е стратегическа рамка на политиката за приобщаване на ромите,	Не		<p>Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012-2020</p> <p>http://nccedi.government.bg/page.php?category=125&id=1740</p> <p>НСРБИР е одобрена от МС на 5 януари 2012г. и е приет План за действие. На 01 март 2012 г. Народното събрание прие</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
на ромите.		която:			<p>НСРБИР с решение.</p> <ul style="list-style-type: none"> • На основание на заповед на председателя на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси е възобновена работата на Междуведомствената работна група за ресурсно подпомагане интеграцията на ромите със средствата от ЕС. Първото заседание на групата се проведе на 22.10.2013 г. Работата на Междуведомствената работна група за ресурсно подпомагане интеграцията на ромите със средствата от ЕС представлява част - глава 5 от Плана за действие към Националната стратегия на република България за интегриране на ромите 2012-2020. В състава на групата има много членове на гражданския сектор. • През м. декември 2013 г. с ПМС 276/2013 г. бяха приети изменения и допълнения в Правилника за устройството и дейността на НССЕИВ, обн. ДВ, бр. 107, 13.12.2013 г., отнасящи се освен до оптимизиране на работата на съвета, така и до засилване на функциите му по отношение на мониторинг и контрол върху изпълнението на Националната стратегия на РБ за интегриране на ромите 2012-2020 г.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>Към Националния съвет се формира Комисия за изпълнение на Националната стратегия за интегриране на ромите (2012-2020)”, която е свързана с формирането, провеждането и мониторинга по изпълнението на държавната политика за равнопоставено интегриране на ромите в българското общество. В комисията членуват всички НПО, членове на Съвета, които имат дейност, насочена към ромската интеграция. Към Комисията функционират две работни групи:</p> <p>Междуведомствена работна група за ресурсно подпомагане интеграцията на ромите със средства от фондовете на Европейския съюз и Междуведомствена работна група за мониторинг на изпълнението на Националната стратегия за интегриране на ромите (2012-2020) и правни промени. Тези две комисии са неразделни части от Плана за действие към стратегията.</p> <p>Една от важните промени, които се отнасят до НСРБИР е, че Комисията за интеграция на ромите към съвета се преименува в Комисия за изпълнение на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020)” с функции да планира ресурсно обезпечени и интегрирани интервенции за изпълнение политиката на интеграция на ромите, определени в Националната ромска стратегия, на база цели и приоритети на ниво основни политики, здравеопазване, образование, социална политика и жилищна политика и да подпомага, обсъжда и наблюдава изпълнението на заложените мерки и постигането на резултати по приоритетите на Националната ромска стратегия. В комисията участват</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>ръководители на структури в министерствата на: труда и социалната политика; образованието и науката; земеделието и храните; младежта и спорта; регионалното развитие; здравеопазването; вътрешните работи; културата, които имат отговорности по Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012 – 2020), определени от съответните министри; представителят на Централното координационно звено в администрацията на Министерския съвет – член на Националния съвет; представителите на Българската академия на науките и на Националното сдружение на общините в Република България – членове на Националния съвет; представителите на юридическите лица с нестопанска цел, членове на съвета, които осъществяват дейности, насочени към интеграцията на ромите в българското общество. Към комисията функционират две работни групи: Междуведомствена работна група за ресурсно подпомагане интеграцията на ромите със средства от фондовете на Европейския съюз и Междуведомствена работна група за мониторинг на изпълнението на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012 – 2020) и правни промени.</p> <p>С тези промени се засилва контролът и мониторинга на гражданските организации върху изпълнението на стратегията.</p> <p>• През месец февруари 2014 г. се подобри координационния механизъм на национално, областно и общинско ниво по</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>изпълнението на Националната стратегия за интегриране на ромите (2012-2020)". Във всяка институция и министерство са определени експерти, които координират изпълнението на мерките от Плана за действие към стратегията. Бе проведено заседание на Националния съвет, на което се избра заместник председател на съвета от неправителствения сектор, както и координаторите по основните приоритети от стратегията на Комисията по изпълнение на националната ромска стратегия.</p> <ul style="list-style-type: none"> Секретариатът на <p>Националния съвет е и Национално Координационно Звено по процеса на областното планиране. Областните стратегии и Общинските планове за действие са отворени системи, те следват динамиката на промяната в развитието на различните показатели, които определят възникването на нови потребности.</p> <p>В рамките на действащата система за мониторинг и контрол информацията на общинско, областно и национално ниво се събира от експертите и се обобщава в Секретариата на НССЕИВ.</p> <p>На този етап Секретариатът на НССЕИВ, съвместно с доказани експерти, изработва базови индикатори. Понастоящем те са включени във Формуляр за самооценка за общинското планиране за периода 2014-2020 по приоритетите на плановете за действие. Формулярът за оценка ще се</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>попълва от звената за мониторинг и оценка. Към всяка областна администрация има обособено Звено за мониторинг и оценка с ясни, конкретни задачи и отговорности. Ядрото на основния екип на Звеното за мониторинг и оценка обхваща 6-8 души – представители на областната управа, експерти от общинската администрация, НПО и др. Участниците в Звеното за мониторинг и оценка обикновено работят по служебен или трудов договор в посочените организации. Новите им задължения за координация на дейности по мониторинг и оценка на областното планиране се регламентират със заповед от съответния работодател и задължително се включват в длъжностните характеристики.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Целите обхващат четирите цели на ЕС за интегриране на ромите, свързани с достъпа до образование, трудовата заетост, здравеопазването и жилищата. Стратегията е съответствие и ще допринесе за изпълнение на 3 от Националните цели заложи в Националната програма за реформи на Република България (2011-2015 г.) в изпълнение на стратегията «Европа 2020». • Мерките за постигане на целите са заложи в Плана за действие за изпълнение на националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012- 2020) и „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.“.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>Министерството на образованието и науката е водеща отговорна институция за изпълнение на целите в Стратегията в приоритет „Образование“.</p> <p>Изпълнението на мерките по приоритет „Образование“ ще допринесе за изпълнение на Национална цел „Дял на преждевременно напусналите образователната система от 11% до 2020 г. и дял на 30-34 годишните със завършено висше образование - 36% до 2020 г.“, както и косвено допринесат за постигане на Национална цел „Намаляване на броя на живеещите в бедност с 260 хиляди души“.</p> <p>Министерството на труда и социалната политика е водеща отговорна институция за изпълнение на целите в Стратегията в приоритет „Заетост“.</p> <p>Изпълнение на мерките по приоритет „Заетост“ способстват за постигане на</p> <p>Национална цел „Достигане на 76% заетост сред населението на възраст 20-64 г. до 2020 г.“. Заедно с изпълнението на допълващите мерки по приоритет „Образование“, насочени към повишаване нивото на умения на работната сила, компетентността и квалификацията на нискоквалифицираните работници, ще допринесат за намаляване равнището на бедност за работещите и техните семейства и за постигането на Национална цел „Намаляване на броя на живеещите в бедност с 260 хил. души“</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>Министерството на здравеопазването е водеща отговорна институция за изпълнение на целите в Стратегията в приоритет „Здравеопазване“.</p> <p>Министерството на регионалното развитие е водеща отговорна институция за изпълнение на целите в Стратегията в приоритет „Подобряване на жилищните условия“.</p> <p>• НСРБИР определя, когато е целесъобразно, микрорегионите в неравностойно положение или изолираните квартали, в които общностите са в най-неравностойно положение, като се използват вече наличните социално-икономически и териториални показатели. Те са определени в изготвените и приети от областните администрации Областни стратегии за интегриране на ромите до 2020 г. и в Общинските планове за действие за периода 2013-2014 г. са включени конкретни мерки в зависимост от спецификата на различните ситуации. Същият подход ще следва да бъде приложен и в общинските планове за действие за периода от 2015 до 2020 г., които следва да бъдат изготвени до лятото на 2014 г.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<ul style="list-style-type: none"> • В НСРБИР са посочени механизмът на управление на интеграционната политика и мониторинга на изпълнението – стр. 17-21. • Оценката на изпълнението на Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020) се осъществява чрез мониторинг на изпълнението на Плана за действие за изпълнение на Стратегията. Напредъкът се отчита в административен доклад и не изключва прилагане на други форми за наблюдение и оценка. <p>Целта на мониторинга е, чрез систематично събиране и анализиране на информация, да следи за постигането на измерими резултати от дейността по изпълнението на мерките по плановия документ, както и активно да включи заинтересованите страни в осъществяването на оценката и наблюдението.</p> <p>Напредъкът по изпълнението на заложените дейности по приоритетите на плана се отчита в административен мониторингов доклад.</p> <p>Докладът се изготвя въз основа на информация, подадена от отговорните институции и от неправителствени организации. Включва се и информация от националните статистически служби.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>Към доклада има и 28 Приложения-получени отчети от 28 областни администрации за изпълнението на Областните стратегии и общинските планове към тях. От приложената информация проличават добрите резултати и предизвикателствата на областно и местно ниво.</p> <p>Секретариатът на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси към Министерския съвет (НССЕИВ) координира и обобщава получената информация в доклада. Докладът преминава през няколко нива на обсъждане и одобрение:</p> <ul style="list-style-type: none"> - обсъжда се в рамките на Комисията за интеграция на ромите към НССЕИВ и ведомствата, които вземат участие в изпълнението на плана за действие, - одобрява се от НССЕИВ, който е консултативният и координиращ орган, който подпомага правителството в разработването и провеждането на държавната политика по етническите и интеграционните въпроси. - Разглежда се и се приема от Министерския съвет – докладът за 2013 г. е приет с Решение № 211 на МС от 17 април 2014 г. - след приемане от Министерския съвет се внася за приемане от Народното събрание – докладът за 2013 г. е внесен в срок в Народното събрание. Понастоящем протича разглеждането му в парламентарни комисии.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>Предвиден е механизъм за преразглеждане на стратегията и на плана за действие. С цел осигуряването на ефективност и устойчивост на мерките се предвижда междинен преглед/актуализация на плана за действие през 2017 г. След 2020 година, Стратегията ще може да бъде продължена, допълнена или изменена, в зависимост от постигнатите резултати, съществуващите политически, социални и икономически реалности и нови предизвикателства.</p> <p>• Относно НСРБИР е осигурено тясно сътрудничество и постоянен диалог с ромското гражданско общество, регионалните и/или местните органи.</p> <p>НСРБИР и плана за действие са изготвени от междуведомствена работна група с широко участие на представители на ромски неправителствени организации и експерти, както и на граждански организации, които работят в областта на приобщаването на ромите под координацията на НССЕИВ и по-конкретно на Секретариата на НССЕИВ. Неправителствените организации участват в работни групи и други формати, отнасящи се до изпълнението и наблюдението на стратегията и на националната стратегическа рамка на политиката за приобщаване на ромите – както към Министерския съвет, така и към отделни министерства, агенции. Гражданските организации – както ромски, така и такива, които работят по проблемите на ромите активно участват в Междуведомствената работна група за ресурсно подпомагане на интеграцията на ромите със средства от</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>фондовете на ЕС, в тематични групи, изготвящи оперативните програми за периода 2014-2020 г., в работната група за изготвяне на Споразумението за партньорство, информирани са за развитието на донорски програми, опериращи в тази област и т.н.</p> <p>Механизмите за преразглеждане и актуализиране на стратегията и на плана за действие гарантират участието на представители на ромски неправителствени организации, както и на които работят в областта на приобщаването на ромите в тези процеси.</p> <p>Гражданските организации – както ромски, така и такива, които работят по проблемите на ромите – съвместно с областните и общинските администрации те участват в изготвянето и прилагането на областните стратегии за интегриране на ромите и на планове за действие на местно равнище. Плановете за действие съдържат специфични за всяка община мерки, насочени към приобщаване на ромите.</p> <p>В областните стратегии и в планове за действие на местно равнище са посочени механизмите за управление и мониторинг.</p> <p>Подобрен е механизмът за изпълнение на стратегията чрез промени на Правилника за устройството и дейността на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси (НССЕИВ) от декември 2013 г. Създаде се Комисия за изпълнение на стратегията, която има за цел да наблюдава изпълнението на заложените мерки и</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>постигането на резултати по приоритетите на стратегията, да предлага промени в правната рамка, подкрепящи изпълнението ѝ и да планира ресурсното обезпечаване на политиката за интеграция на ромите. Към комисията функционира Междуведомствена работна група за ресурсно подпомагане интеграцията на ромите със средства от фондовете на ЕС. В нея участват представители на УО на ОП, представители на институции и неправителствени организации.</p> <p>Функционира Механизъм за междуинституционална координация при формулирането, изпълнението, мониторинга и оценката на политиката по етническите и интеграционните въпроси.</p> <p>Секретариатът на НССЕИВ е национална контактна точка по изпълнение на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите. Изпълнява функциите на координираща структура на дейността на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - административните структури на национално ниво - на регионално и на местно ниво във връзка с формулирането, изпълнението, мониторинга и оценката на интеграционната политика.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="1556 550 2136 758">• ОПРЧР 2014-2020 прилага териториален подход - с приоритет ще се ползват територии, в които има "струпване" на социални проблеми, например обособените квартали и махали. В ОПРЧР 2014-2020 и ОПНОИР 2014-2020 има инвестиционен приоритет „Социално-икономическа интеграция на маргинализирани общности като ромите“. <li data-bbox="1556 845 2136 1093">• Изпълнението на инвестиционният приоритет ще води до осъществяване на целите на основните стратегически документи: Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012-2020 г., както и областните стратегии и общински планове за интегриране на ромите. Конкретните схеми, по които ще може да се кандидатства, допустимите дейности и размерът на безвъзмездната финансова помощ ще бъдат разработени след окончателното одобрение на ОП от Министерски съвет и от Европейската комисия. <p data-bbox="1556 1181 2136 1284">През периода 2014-2020 г. ще се прилагат интегрирани мерки, задължително в сферата на пазара на труда, образованието, социалното включване.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>Наложеният със схема „ИНТЕГРА” пилотен модел - съчетаване на мерки за подобряване жилищните условия (ЕФРР) с такива за заетост, образование, социални и здравни услуги (ЕСФ) - ще бъде продължен и през следващия програмен период.</p> <p>По ОПРР 2014-2020</p> <p>Предвижда се специална концентрация на ресурси по отношение на социални услуги и социално включване, като поне 5 % от средствата за всеки град са насочени към социална инфраструктура, в това число и социални жилища за маргинализирани общности от население, включително и роми. Понастоящем се реализират пилотни интегрирани мерки за изграждане на социални жилища (ЕФРР) за представители на групи в неравностойно положение и предоставяне на интегрирани услуги. След анализ на изпълнението и резултатите от този пилотен модел, същият ще бъде мултиплициран през програмен период 2014-2020 г.</p> <p>Започна разработването на общински планове за действие за интеграция на ромите до 2020 г. Общините изготвят общинските планове за действие в съответствие с областната стратегия.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>Въз основа на анализ на потребностите и спецификите на местните общности плановете ще съдържат мерки, адресиращи нуждите на ромите.</p> <p>В изготвянето на плановете са включени съответните общински служби, регионалните подразделения на всички държавни институции, други заинтересовани органи, юридически лица с нестопанска цел, работещи в областта на ромската интеграция. За да бъдат използвани възможностите на оперативните програми общините ще бъдат подпомагани от Междуведомствената работна група за ресурсно подпомагане интеграцията на ромите със средства от фондовете на Европейския съюз.</p> <p>Изпълнението на плановете за действие ще се координира на областно ниво – в рамките на Областните съвети за сътрудничество по етническите интеграционните въпроси/Областни координационни съвети. Информация за изпълнението ще се подава към Комисията за изпълнение на Националната стратегия.</p> <p>Секретариатът на НССЕИВ – национална котактна точка - координира цялостния процес по областното планиране на национално ниво.</p>
T09.2-	Частичн	2. определя	Не		Виж графа по 9.2.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
Въведена е национална стратегическа рамка на политиката за приобщаване на ромите.	о	постижими национални цели за интегриране на ромите за намаляване на разликите с останалата част от населението. Тези цели следва да обхванат четирите цели на ЕС за интегриране на ромите, свързани с достъпа до образование, трудовата заетост, здравеопазването и жилищното настаняване;			
T09.2- Въведена е национална	Частично	3. идентифицира, когато е	Не		Виж графа по 9.2.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
стратегическа рамка на политиката за приобщаване на ромите.		целесъобразно, микрорегионите в неравностойно положение или сегрегирани квартали, в които общностите са в най-неравностойно положение, като се използват вече наличните социално-икономически и териториални показатели (т.е. много ниско образователно равнище, дългосрочна безработица и т.н.);			

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
Т09.2- Введена е национална стратегическа рамка на политиката за приобщаване на ромите.	Частично	4. включва солидни методи за наблюдение, с които да се оценява въздействието на действията за интегриране на ромите, както и механизъм за преразглеждане, чрез който да се адаптира стратегията;	Не		Виж графа по 9.2.1.
Т09.2- Введена е национална стратегическа рамка на политиката за приобщаване на ромите.	Частично	5. е замислена, изпълнява се и се наблюдава в тясно сътрудничество и постоянен диалог с ромското	Не		Виж графа по 9.2.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
		гражданско общество, регионалните и местните органи;			
Т09.2- Въведена е национална стратегическа рамка на политиката за приобщаване на ромите.	Частично	6. При поискване и когато това е основателно, съответните заинтересовани лица ще получават подкрепа за подаването на заявления за проекти и за изпълнението и управлението на избраните проекти.	Да	<p>Приета е Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012г. – 2020г. http://www.nccedi.government.bg/page.php?category=35</p> <p>Част от функциите на НССЕИВ е съветът да съдейства за сътрудничеството, осъществяването на координацията и провеждането обществени консултации между държавните органи и гражданските организации. В рамките на тези функции на съвета, с организационната и експертна подкрепа на Секретариата на НССЕИВ и на представители на административни звена, работещи пряко с проекти и програми, при заявен интерес и необходимост се организират работни срещи, обучения, предоставяне на информация и консултации както за експертите от областните и общинските администрации по етническите и интеграционните въпроси, така също и за представители на неправителствени организации.</p> <p>Служители от Секретариата на НССЕИВ оказват съдействие и подкрепа на областните и общинските експерти по етническите и интеграционните въпроси – както чрез изготвяне на методически насоки, така и чрез посещения на място – напр. при разработването на местните планове за действие. Тази практика ще продължи и при разработването на общинските планове за действие до 2020 г.</p>	

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
T09.3-Здраве: Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за здравеопазване в предвидените от член 168ДФЕС граници, която осигурява икономическа устойчивост.	Частично	1. Въведена е национална или регионална стратегическа рамка на политиката за здравеопазване, която съдържа:	Да	<p>Национална здравна стратегия 2014-2020</p> <p>http://www.mh.government.bg/Articles.aspx?lang=bg-BG&pageid=472&home=true&categoryid=6530</p> <p>С Протокол № 52 от 21.12.2013 г. Министерският съвет е одобрил Националната здравна стратегия за периода 2014-2020 година. Тя е внесена в Народното събрание на 22.01.2014 год. Документът е разглеждан от Комисията по здравеопазване, която го одобрява на 03.04.2014 г. и е приет проект за решение, с което предлага на Народното събрание да приеме Националната здравна стратегия 2014-2020 г. на основание чл. 86, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 3, ал. 2 от Закона за здравето. Документът е депозиран в деловодството и предстои неговото внасяне в пленарна зала.</p> <p>Изпълнението на Националната здравна стратегия 2014-2020 година стартира с приемането ѝ от Министерски съвет.</p> <p>Планът за действие за изпълнение на Националната здравна стратегия 2014-2020 осигурява времева рамка и индикативни финансови алокации, приоритизация на нуждите за болничната инфраструктура и основни предизвикателства за предприемане на действия, както и индикатори за мониторинг на целите и дейностите.</p> <p>В Плана за действие към Националната здравна стратегия 2014-2020 са определени конкретни срокове за изпълнение на предвидените мерки, източниците за финансиране и отговорните за това институции. По-конкретно, в Политика № 4 Осигуряване на равен достъп на хората до качествени здравни дейности, адекватни на техните здравни потребности, ясно е посочена приоритизацията и веремвата рамка за изпълнение на конкретните мерки. Към Националната здравна стратегия 2014-2020 е разработена и индикативна финансова рамка. Един от разделите на Националната здравна стратегия</p>	<p>На 13 май 2014 г. в Народното събрание е внесен проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за здравето.</p> <p>http://parliament.bg/bills/42/402-01-20.pdf</p> <p>Законът предвижда :</p> <ul style="list-style-type: none"> - създаване на законовата база за изграждането и поддържането от министъра на здравеопазването на Национална здравна информационна система и въвеждането на електронна здравна карта за пациента. Целта на информационната система е събирането, предаването, обработката и съхранението на информация за здравето на населението, чрез създаване и поддържане на електронно здравно досие на всеки гражданин. Предвижда се Националният център по обществено здраве и анализи да издава електронни здравни карти, както и да създава и поддържа регистър на издадените карти. - промени в нормативния механизъм за създаването и актуализирането на Националната здравна карта, чрез която да се определят и планират на териториален принцип потребностите на населението от достъпна извънболнична и болнична медицинска помощ. Предвидено е Националната здравна карта да съдържа всички областни здравни карти и да бъдат идентифицирани областите с излишък и с недостиг от лекари и лекари по дентална медицина в извънболничната

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				2014-2020 е „Изпълнение и мониторинг“ (стр. 76-79).	<p>медицинска помощ и броят легла по видове и по нива на компетентност на болничните структури и да се извърши тяхното планиране, а също и планиране на лечебните заведения, осъществяващи високотехнологични методи на диагностика и лечение</p> <p>- въвеждането на правила за създаването и функционирането на структури, които да предоставят интегрирани здравно-социални грижи в домашна среда;</p> <p>-създаване на необходимата нормативна база за реализация на приетата Национална стратегия за дългосрочна грижа. В съответствие с Националната стратегия и определението на Европейската комисия за дългосрочни грижи се дефинира целевата група, подлежаща на дългосрочни грижи, организационните форми за нейната реализация, условията за финансиране и контрол.</p>
Т09.3-Здраве: Наличие на национална или регионална стратегическ	Частично	2. координиран и мерки за подобряване на достъпа до здравни	Да	<p>Национална здравна стратегия 2014-2020</p> <p>http://www.mh.government.bg/Articles.aspx?lang=bg-BG&pageid=472&home=true&categoryid=6530</p>	<p>На 13 май 2014 г. в Народното събрание е внесен проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за здравето.</p> <p>http://parliament.bg/bills/42/402-01-20.pdf</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
а рамка на политиката за здравеопазване в предвидените от член 168ДФЕС граници, която осигурява икономическа устойчивост.		услуги;		<p>С Протокол № 52 от 21.12.2013 г. Министерският съвет е одобрил Националната здравна стратегия за периода 2014-2020 година. Тя е внесена в Народното събрание на 22.01.2014 год. Документът е разглеждан Комисията по здравеопазване, която го одобрява на 03.04.2014 г. и е приет проект за решение, с което предлага на Народното събрание да приеме Националната здравна стратегия 2014-2020 г. на основание чл. 86, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 3, ал. 2 от Закона за здравето. Документът е депозиран в деловодството и предстои неговото внасяне в пленарна зала.</p> <p>Изпълнението на Националната здравна стратегия 2014-2020 година стартира с приемането ѝ от Министерски съвет.</p> <p>Планът за действие за изпълнение на Националната здравна стратегия 2014-2020 осигурява времева рамка и индикативни финансови алокации, приоритизация на нуждите за болничната инфраструктура и основни предизвикателства за предприемане на действия, както и индикатори за мониторинг на целите и дейностите.</p> <p>В Плана за действие към Националната здравна стратегия 2014-2020 са определени конкретни срокове за изпълнение на предвидените мерки, източниците за финансиране и отговорните за това институции. По-конкретно, в Политика № 4 Осигуряване на равен достъп на хората до качествени здравни дейности, адекватни на техните здравни потребности, ясно е посочена приоритизацията и веремвата рамка за изпълнение на конкретните мерки. Към Националната здравна стратегия 2014-2020 е разработена и индикативна финансова рамка. Един от разделите на Националната здравна стратегия 2014-2020 е „Изпълнение и мониторинг“ (стр. 76-79).</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 9.3.1., тъй като самооценката е валидна за първите четири</p>	<p>Законът предвижда :</p> <ul style="list-style-type: none"> - създаване на законовата база за изграждането и поддържането от министъра на здравеопазването на Национална здравна информационна система и въвеждането на електронна здравна карта за пациента. Целта на информационната система е събирането, предаването, обработката и съхранението на информация за здравното състояние на населението, чрез създаване и поддържане на електронно здравно досие на всеки гражданин. Предвижда се Националният център по обществено здраве и анализи да издава електронни здравни карти, както и да създава и поддържа регистър на издадените карти. - промени в нормативния механизъм за създаването и актуализирането на Националната здравна карта, чрез която да се определят и планират на териториален принцип потребностите на населението от достъпна извънболнична и болнична медицинска помощ. Предвидено е Националната здравна карта да съдържа всички областни здравни карти и да бъдат идентифицирани областите с излишък и с недостиг от лекари и лекари по дентална медицина в извънболничната медицинска помощ и броят легла по <p>видове и по нива на компетентност на болничните структури и да се извърши тяхното планиране, а също и планиране на лечебните заведения, осъществяващи високотехнологични</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.	<p>методи на диагностика и лечение</p> <p>- въвеждането на правила за създаването и функционирането на</p> <p>структури, които да предоставят интегрирани здравно-социални грижи в домашна среда;</p> <p>-създаване на необходимата нормативна база за реализация на приетата Национална стратегия за дългосрочна грижа. В съответствие с Националната стратегия и определението на Европейската комисия за дългосрочни грижи се дефинира целевата група, подлежаща на дългосрочни грижи, организационните форми за нейната реализация, условията за финансиране и контрол.</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 9.3.1., тъй като самооценката е валидна за първите четири критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>
Т09.3-Здраве: Наличие на национална или регионална стратегически	Частично	3. мерки за стимулиране на ефективността в здравния сектор чрез	Да	<p>Национална здравна стратегия 2014-2020</p> <p>http://www.mh.government.bg/Articles.aspx?lang=bg-BG&pageid=472&home=true&categoryid=6530</p>	<p>На 13 май 2014 г. в Народното събрание е внесен проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за здравето.</p> <p>http://parliament.bg/bills/42/402-01-20.pdf</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
а рамка на политиката за здравеопазване в предвидените от член 168ДФЕС граници, която осигурява икономическа устойчивост.		внедряване на модели за доставка на услуги и инфраструктура;		<p>С Протокол № 52 от 21.12.2013 г. Министерският съвет е одобрил Националната здравна стратегия за периода 2014-2020 година. Тя е внесена в Народното събрание на 22.01.2014 год. Документът е разглеждан от Комисията по здравеопазване, която го одобрява на 03.04.2014 г. и е приет проект за решение, с което предлага на Народното събрание да приеме Националната здравна стратегия 2014-2020 г. на основание чл. 86, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 3, ал. 2 от Закона за здравето. Документът е депозиран в деловодството и предстои неговото внасяне в пленарна зала.</p> <p>Изпълнението на Националната здравна стратегия 2014-2020 година стартира с приемането ѝ от Министерски съвет.</p> <p>Планът за действие за изпълнение на Националната здравна стратегия 2014-2020 осигурява времева рамка и индикативни финансови алокации, приоритизация на нуждите за болничната инфраструктура и основни предизвикателства за предприемане на действия, както и индикатори за мониторинг на целите и дейностите.</p> <p>В Плана за действие към Националната здравна стратегия 2014-2020 са определени конкретни срокове за изпълнение на предвидените мерки, източниците за финансиране и отговорните за това институции. По-конкретно, в Политика № 4 Осигуряване на равен достъп на хората до качествени здравни дейности, адекватни на техните здравни потребности, ясно е посочена приоритизацията и веремвата рамка за изпълнение на конкретните мерки. Към Националната здравна стратегия 2014-2020 е разработена и индикативна финансова рамка. Един от разделите на Националната здравна стратегия 2014-2020 е „Изпълнение и мониторинг“ (стр. 76-79).</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 9.3.1., тъй като самооценката е валидна за първите четири</p>	<p>Законът предвижда :</p> <ul style="list-style-type: none"> - създаване на законовата база за изграждането и поддържането от министъра на здравеопазването на Национална здравна информационна система и въвеждането на електронна здравна карта за пациента. Целта на информационната система е събирането, предаването, обработката и съхранението на информация за здравното състояние на населението, чрез създаване и поддържане на електронно здравно досие на всеки гражданин. Предвижда се Националният център по обществено здраве и анализи да издава електронни здравни карти, както и да създава и поддържа регистър на издадените карти. - промени в нормативния механизъм за създаването и актуализирането на Националната здравна карта, чрез която да се определят и планират на териториален принцип потребностите на населението от достъпна извънболнична и болнична медицинска помощ. Предвидено е Националната здравна карта да съдържа всички областни здравни карти и да бъдат идентифицирани областите с излишек и с недостиг от лекари и лекари по дентална медицина в извънболничната медицинска помощ и броят легла по <p>видове и по нива на компетентност на болничните структури и да се извърши тяхното планиране, а също и планиране на лечебните заведения, осъществяващи високотехнологични</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.	<p>методи на диагностика и лечение</p> <p>- въвеждането на правила за създаването и функционирането на</p> <p>структури, които да предоставят интегрирани здравно-социални грижи в домашна среда;</p> <p>-създаване на необходимата нормативна база за реализация на приетата Национална стратегия за дългосрочна грижа. В съответствие с Националната стратегия и определението на Европейската комисия за дългосрочни грижи се дефинира целевата група, подлежаща на дългосрочни грижи, организационните форми за нейната реализация, условията за финансиране и контрол.</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 9.3.1., тъй като самооценката е валидна за първите четири критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>
Т09.3-Здраве: Наличие на национална или регионална стратегическ	Частично	4. система за мониторинг и преглед.	Да	<p>Национална здравна стратегия 2014-2020</p> <p>http://www.mh.government.bg/Articles.aspx?lang=bg-BG&pageid=472&home=true&categoryid=6530</p>	<p>На 13 май 2014 г. в Народното събрание е внесен проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за здравето.</p> <p>http://parliament.bg/bills/42/402-01-20.pdf</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
а рамка на политиката за здравеопазване в предвидените от член 168ДФЕС граници, която осигурява икономическа устойчивост.				<p>С Протокол № 52 от 21.12.2013 г. Министерският съвет е одобрил Националната здравна стратегия за периода 2014-2020 година. Тя е внесена в Народното събрание на 22.01.2014 год. Документът е разглеждан Комисията по здравеопазване, която го одобрява на 03.04.2014 г. и е приет проект за решение, с което предлага на Народното събрание да приеме Националната здравна стратегия 2014-2020 г. на основание чл. 86, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 3, ал. 2 от Закона за здравето. Документът е депозиран в деловодството и предстои неговото внасяне в пленарна зала.</p> <p>Изпълнението на Националната здравна стратегия 2014-2020 година стартира с приемането ѝ от Министерски съвет.</p> <p>Планът за действие за изпълнение на Националната здравна стратегия 2014-2020 осигурява времева рамка и индикативни финансови алокации, приоритизация на нуждите за болничната инфраструктура и основни предизвикателства за предприемане на действия, както и индикатори за мониторинг на целите и дейностите.</p> <p>В Плана за действие към Националната здравна стратегия 2014-2020 са определени конкретни срокове за изпълнение на предвидените мерки, източниците за финансиране и отговорните за това институции. По-конкретно, в Политика № 4 Осигуряване на равен достъп на хората до качествени здравни дейности, адекватни на техните здравни потребности, ясно е посочена приоритизацията и веремвата рамка за изпълнение на конкретните мерки. Към Националната здравна стратегия 2014-2020 е разработена и индикативна финансова рамка. Един от разделите на Националната здравна стратегия 2014-2020 е „Изпълнение и мониторинг“ (стр. 76-79).</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 9.3.1., тъй като самооценката е валидна за първите четири</p>	<p>Законът предвижда :</p> <ul style="list-style-type: none"> - създаване на законовата база за изграждането и поддържането от министъра на здравеопазването на Национална здравна информационна система и въвеждането на електронна здравна карта за пациента. Целта на информационната система е събирането, предаването, обработката и съхранението на информация за здравното състояние на населението, чрез създаване и поддържане на електронно здравно досие на всеки гражданин. Предвижда се Националният център по обществено здраве и анализи да издава електронни здравни карти, както и да създава и поддържа регистър на издадените карти. - промени в нормативния механизъм за създаването и актуализирането на Националната здравна карта, чрез която да се определят и планират на териториален принцип потребностите на населението от достъпна извънболнична и болнична медицинска помощ. Предвидено е Националната здравна карта да съдържа всички областни здравни карти и да бъдат идентифицирани областите с излишък и с недостиг от лекари и лекари по дентална медицина в извънболничната медицинска помощ и броят легла по <p>видове и по нива на компетентност на болничните структури и да се извърши тяхното планиране, а също и планиране на лечебните заведения, осъществяващи високотехнологични</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.	<p>методи на диагностика и лечение</p> <p>- въвеждането на правила за създаването и функционирането на</p> <p>структури, които да предоставят интегрирани здравно-социални грижи в домашна среда;</p> <p>-създаване на необходимата нормативна база за реализация на приетата Национална стратегия за дългосрочна грижа. В съответствие с Националната стратегия и определението на Европейската комисия за дългосрочни грижи се дефинира целевата група, подлежаща на дългосрочни грижи, организационните форми за нейната реализация, условията за финансиране и контрол.</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 9.3.1., тъй като самооценката е валидна за първите четири критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>
Т09.3-Здраве: Наличие на национална или регионална стратегически	Частично	5. Държавата членка или регионът са приели рамка, определяща	Не		Одобрената стратегия съдържа координирани мерки за подобряване на достъпа до здравни услуги; съдържа мерки за стимулиране на ефективността в здравния сектор чрез внедряване на модели за доставка на услуги и инфраструктура; съдържа система за мониторинг и преглед и рамка, определяща ориентировъчно наличните бюджетни

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
а рамка на политиката за здравеопазване в предвидените от член 168ДФЕС граници, която осигурява икономическа устойчивост.		ориентировъчно наличните бюджетни ресурси и разходоэффективно съсредоточаване на ресурси в приоритетни потребности от здравеопазване.			средства, и разходоэффективно съсредоточаване на ресурси в приоритетни потребности от здравно обслужване.
Т10.1-Прездравременото напускане на училище: Наличие на стратегическа рамка на политиката за намаляване на прездравременото	Да	1. Въведена е система за събиране и анализ на данни и информация относно прездравременото напускане на училище на съответните равнища, която:	Да	Регистър на движението на децата и учениците www2.mon.bg/adminrs/login.html	От учебната 2012/ 2013 година е въведен уеб-базиран регистър на движението на децата и учениците, който проследява броя на учениците в детските градини, общообразователните и професионалните училища, училищата по културата и специалните училища. В регистъра се отразяват процесите на записване на децата и учениците, преместване, преминаване в друга форма на обучение и напускане на образователната система. Данните се въвеждат от училищата и се отразяват в регистъра в реално време. Достъп до регистъра имат експерти от МОН, РИО на МОН, общинските администрации, както и директорите на училища и детски градини. Регистърът съдържа данни за броя, възрастта, пола на децата и детските градини. Не се предоставят данни, свързани със

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
напускане на училище в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.					<p>социално-икономическия статус и етническата принадлежност - чл. 4, ал.(2), http://www.mon.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/documents/law/zkn_prosveta.pdf.</p> <p>Съществуващият регистър поставя основите на системен подход, който следи движението на учениците в образователната система. Стратегията за намаляване на дела на преждевременно напусналите образователната система 2013-2020 (виж. Критерий 2) залага подобрени съществуващите механизми и процедури за управление на информацията с оглед усъвършенстване на Регистъра на движението на децата и учениците, позволяващ проследяване на всеки конкретен случай на дете или ученик в риск от преждевременно напускане на училище.</p> <ul style="list-style-type: none"> Наблюдение за преместените и отпадналите от училище ученици се извършва от НСИ и МОМН – от Центъра за информационно осигуряване на образованието ЦИОО (чрез платформата АДМИН) и от дирекция „Организация, контрол и инспектиране”. <p>Наблюдението и определянето на преждевременно напусналите училище от НСИ става чрез статистически данни, които не позволяват проследяването на конкретните случаи на напусналите.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
Т10.1- Преждевременно напускане на училище: Наличие на стратегическа рамка на политиката за намаляване на преждевременно напускане на училище в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.	Да	2. предоставя достатъчна база от данни за разработване на целенасочени политики и наблюдава настъпващите промени.	Да	Регистър на движението на децата и учениците www2.mon.bg/adminrs/login.html * Информацията се дублира с тази по 10.1., тъй като самооценката е валидна за първите два критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.	От учебната 2012/ 2013 година е въведен уеб-базиран регистър на движението на децата и учениците, който проследява броя на учениците в детските градини, общообразователните и професионалните училища, училищата по културата и специалните училища. В регистъра се отразяват процесите на записване на децата и учениците, преместване, преминаване в друга форма на обучение и напускане на образователната система. Данните се въвеждат от училищата и се отразяват в регистъра в реално време. Достъп до регистъра имат експерти от МОН, РИО на МОН, общинските администрации, както и директорите на училища и детски градини. Регистърът съдържа данни за броя, възрастта, пола на децата и детските градини. Не се предоставят данни, свързани със социално-икономическия статус и етническата принадлежност - чл. 4, ал.(2), http://www.mon.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/documents/law/zkn_prosveta.pdf . Съществуващият регистър поставя основите на системен подход, който следи движението на учениците в образователната система. Стратегията за намаляване на дела на преждевременно напусналите образователната система 2013-2020 (виж. Критерий 2) залага подобрени съществуващите механизми и процедури за управление на информацията с оглед усъвършенстване на Регистъра на движението на децата и учениците, позволяващ проследяване

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>на всеки конкретен случай на дете или ученик в риск от преждевременно напускане на училище.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Наблюдение за преместените и отпадналите от училище ученици се извършва от НСИ и МОМН – от Центъра за информационно осигуряване на образованието ЦИОО (чрез платформата АДМИН) и от дирекция „Организация, контрол и инспектиране”. <p>Наблюдението и определянето на преждевременно напусналите училище от НСИ става чрез статистически данни, които не позволяват проследяването на конкретните случаи на напусналите.</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 10.1., тъй като самооценката е валидна за първите два критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>
Т10.1- Преждевременното напускане на училище: Наличие на стратегически	Да	3. Въведена е стратегическа рамка на политиката относно преждевременно	Да	<p>Стратегия за намаляване дела на преждевременното напускане на образователната система (2013-2020)</p> <p>http://www.mon.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/strategies/documents/strategy_napusnali_obr_sistema_2013-2020.pdf</p> <p>Стратегията е приета с протоколно решение на МС от 30.10.2013 г.</p>	<p>В изпълнение на т.12.1. от Стратегията за намаляване дела на преждевременното напускане на образователната система 2013-2020 г. ще се изготви двугодишен план за изпълнението ѝ. Планът за действие е в процедура на междуведомствено съгласуване.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
а рамка на политиката за намаляване на преждевременно напускане на училище в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.		нното напускане на училище, която:		<p>Стратегията е основана на доказателства, обхваща подходящи образователни сектори, включително развитие в ранна детска възраст, и е насочена към мерки за превенция, намеса и компенсиране, както и обхваща всички сектори на политиката и заинтересовани страни</p> <p>Национална стратегия за учене през целия живот 2014-2020 http://www.mon.bg/?go=page&pageId=74&subpageId=143</p> <p>Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г., Национален план за действие :Десетилетие на ромското включване http://www.nccedi.government.bg/upload/docs/Nacionalen_plan_dekada_2005_2015.pdf</p> <p>Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020) http://www.nccedi.government.bg/page.php?category=35&id=1741</p> <p>План за действие за изпълнение на Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020) и „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.</p>	<p>Стратегията се основава на факти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - идентифицира основните фактори, които предизвикват преждевременно напускане на училище в страната (на съответните териториални равнища) са установени и доказани чрез текущите данни и информация. - Мерките в нея съответстват на конкретното положение в страната (на съответните териториални равнища) и са насочени към групите, застрашени от преждевременно напускане на училище. - Вземайки под внимание демографските потребности, потребностите от инфраструктура за справяне с преждевременното напускане на училище са оценени и въплътени в дългосрочна стратегия за инфраструктурна мрежа, когато е уместно с оглед на гарантиране на ефикасност и устойчивост. • Стратегията обхваща съответните образователни етапи, включително развитието в ранна детска възраст, както и всяко дете и ученик в риск от преждевременно напускане. • Мерките за превенция, интервенция и компенсиране са адресирани от детската градина до завършване на средно образование.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства http://www.nccedi.government.bg/upload/docs/strategy_integration.pdf</p> <p>Национална стратегия за младежта (2010-2020) http://www.mon.bg/left_menu/strategies/</p> <p>Виж 10.2.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Мерките обхващат както общото, така и професионалното образование. • Стратегията предвижда ключови мерки, насочени за децата и учениците със специални образователни потребности чрез включващо образование. • Предвиждат се мерки, насочени към подкрепа и интегриране на уязвими групи и общности, които са в риск от преждевременно напускане на училище. • Превенцията предвижда ключови мерки за предотвратяване на възникването на предпоставки за преждевременно напускане на училище, както и ограничаване на условията, които го благоприятстват. Политиките и мерките за превенция са насочени от образованието и грижите в ранна детска възраст до завършване на средното образование. Мерките осигуряват условия за образование, благоприятстващо развитието на личността на всяко дете и ученик. • Предвидени са мерки свързани с повишаването на качеството на образование като предпоставка за развитие на личността на всяко дете и ученик и предотвратяване на преждевременното напускане на училище. Стратегията след анализ определя основните причини за преждевременно напускане на училище като разработва мерки за тяхното преодоляване. Предвижда се разработване на система за ранно предупреждение във всяка образователна институция, като в частта си, свързана с превенцията включва идентифициране на децата и учениците, застрашени от преждевременно напускане

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>на училище, както и идентифициране на причините за всеки конкретен случай;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Разработени са мерки, които се прилагат на училищно ниво за подкрепа на застрашените. Предвижда се разработване на система за ранно предупреждение във всяка образователна институция, която ще определя, при идентифициран вече заплах, конкретни мерки за преодоляване на преждевременното напускане във всеки конкретен случай. • Определят се мерки за всички застрашени деца и ученици, като се обръща внимание на ключови мерки, свързани с осигуряване на достъп до образование и повишаване на качеството на образованието на децата и учениците със специални образователни потребности и тези от уязвими етнически общности • Предвиждат се мерки, свързани с инфраструктурата във връзка с преодоляване на преждевременното напускане • Предвиждат се мерки за създаване на подходящи условия за реинтегриране в образователната система, както и изграждане на национална система за валидиране на компетентности, придобити чрез неформално обучение и/или неформално учене. • Предвижда се кариерно консултиране и ориентиране. Финансова помощ, като мярка свързана с политиките за компенсиране не се предоставя от Министерство на

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>образованието и науката.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Стратегията включва всички сектори и заинтересовани страни в усилията за намаляване на преждевременното напускане • Стратегията предвижда разработване на Координационния механизъм, който обединява усилията на всички заинтересовани страни. • Координационният механизъм ще се реализира на училищно, общинско и национално ниво. <p>Виж ТПУ 10.2.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Проектът на Закон за предучилищно и училищно образование ще бъде съобразен със стратегическата цел и ключовите мерки, заложи в Стратегията за намаляване дела на преждеременно напусналите образователната система (2013-2020).
Т10.1-Преждевременно напускане на училище: Наличие на стратегическа рамка на	Да	4. се основава на данни;	Да	<p>Стратегия за намаляване дела на преждевременното напускане на образователната система (2013-2020)</p> <p>http://www.mon.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/strategies/documents/strategy_napusnali_obr_sistema_2013-2020.pdf</p> <p>Стратегията е приета с протоколно решение на МС от 30.10.2013 г.</p>	<p>В изпълнение на т.12.1. от Стратегията за намаляване дела на преждевременното напускане на образователната система 2013-2020 г. ще се изготви двугодишен план за изпълнението ѝ. Планът за действие е в процедура на междуведомствено съгласуване.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
политиката за намаляване на преждевременно напускане на училище в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.				<p>Стратегията е основана на доказателства, обхваща подходящи образователни сектори, включително развитие в ранна детска възраст, и е насочена към мерки за превенция, намеса и компенсиране, както и обхваща всички сектори на политиката и заинтересовани страни</p> <p>Национална стратегия за учене през целия живот 2014-2020 http://www.mon.bg/?go=page&pageId=74&subpageId=143</p> <p>Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г., Национален план за действие :Десетилетие на ромското включване http://www.nccedi.government.bg/upload/docs/Nacionalen_plan_dekada_2005_2015.pdf</p> <p>Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020) http://www.nccedi.government.bg/page.php?category=35&id=1741</p> <p>План за действие за изпълнение на Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020) и „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.</p>	<p>Стратегията се основава на факти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - идентифицира основните фактори, които предизвикват преждевременно напускане на училище в страната (на съответните териториални равнища) са установени и доказани чрез текущите данни и информация. - Мерките в нея съответстват на конкретното положение в страната (на съответните териториални равнища) и са насочени към групите, застрашени от преждевременно напускане на училище. - Вземайки под внимание демографските потребности, потребностите от инфраструктура за справяне с преждевременното напускане на училище са оценени и въплътени в дългосрочна стратегия за инфраструктурна мрежа, когато е уместно с оглед на гарантиране на ефикасност и устойчивост. <ul style="list-style-type: none"> • Стратегията обхваща съответните образователни етапи, включително развитието в ранна детска възраст, както и всяко дете и ученик в риск от преждевременно напускане. • Мерките за превенция, интервенция и компенсиране са адресирани от детската градина до завършване на средно образование. • Мерките обхващат както общото, така и професионалното

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства http://www.nccedi.government.bg/upload/docs/strategy_integration.pdf</p> <p>Национална стратегия за младежта (2010-2020) http://www.mon.bg/left_menu/strategies/</p> <p>Виж 10.2.</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 10.1.3., тъй като самооценката е валидна за трети-шести критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>	<p>образование.</p> <ul style="list-style-type: none"> Стратегията предвижда ключови мерки, насочени за децата и учениците със специални образователни потребности чрез включващо образование. Предвиждат се мерки, насочени към подкрепа и интегриране на уязвими групи и общности, които са в риск от преждевременно напускане на училище. Превенцията предвижда ключови мерки за предотвратяване на възникването на предпоставки за преждевременно напускане на училище, както и ограничаване на условията, които го благоприятстват. Политиките и мерките за превенция са насочени от образованието и грижите в ранна детска възраст до завършване на средното образование. Мерките осигуряват условия за образование, благоприятстващо развитието на личността на всяко дете и ученик. Предвидени са мерки свързани с повишаването на качеството на образование като предпоставка за развитие на личността на всяко дете и ученик и предотвратяване на преждевременното напускане на училище. Стратегията след анализ определя основните причини за преждевременно напускане на училище като разработва мерки за тяхното преодоляване. Предвижда се разработване на система за ранно предупреждение във всяка образователна институция, като в частта си, свързана с превенцията включва идентифициране на децата и учениците, застрашени от преждевременно напускане на училище, както и идентифициране на причините за всеки

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>конкретен случай;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Разработени са мерки, които се прилагат на училищно ниво за подкрепа на застрашените. Предвижда се разработване на система за ранно предупреждение във всяка образователна институция, която ще определя, при идентифициран вече заплах, конкретни мерки за преодоляване на преждевременното напускане във всеки конкретен случай. • Определят се мерки за всички застрашени деца и ученици, като се обръща внимание на ключови мерки, свързани с осигуряване на достъп до образование и повишаване на качеството на образованието на децата и учениците със специални образователни потребности и тези от уязвими етнически общности • Предвиждат се мерки, свързани с инфраструктурата във връзка с преодоляване на преждевременното напускане • Предвиждат се мерки за създаване на подходящи условия за реинтегриране в образователната система, както и изграждане на национална система за валидиране на компетентности, придобити чрез неформално обучение и/или неформално учене. • Предвижда се кариерно консултиране и ориентиране. Финансова помощ, като мярка свързана с политиките за компенсиране не се предоставя от Министерство на образованието и науката.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<ul style="list-style-type: none"> • Стратегията включва всички сектори и заинтересовани страни в усилията за намаляване на преждевременното напускане • Стратегията предвижда разработване на Координационния механизъм, който обединява усилията на всички заинтересовани страни. • Координационният механизъм ще се реализира на училищно, общинско и национално ниво. <p>Виж 10.2.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Проектът на Закон за предучилищно и училищно образование ще бъде съобразен със стратегическата цел и ключовите мерки, заложи в Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013-2020). <p>* Информацията се дублира с тази по 10.1.3., тъй като самооценката е валидна за трети-шести критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>
Т10.1-Преждевременно	Да	5. включва в обхвата си	Да	Стратегия за намаляване дела на преждевременното напускане на образователната система (2013-2020)	В изпълнение на т.12.1. от Стратегията за намаляване дела на преждевременното напускане на образователната система

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
нното напускане на училище: Наличие на стратегическа рамка на политиката за намаляване на преждевременно напускане на училище в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.		съответните образователни и сектори, включително развитието в ранна детска възраст, насочена е по-специално към най-уязвимите групи, изложени на най-висок риск от преждевременно напускане на училище, включително хора от маргинализирани общности, и позволява да се предприемат подходящи мерки във връзка с превенцията,		<p>http://www.mon.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/strategies/documents/strategy_napusnali_obr_sistema_2013-2020.pdf</p> <p>Стратегията е приета с протоколно решение на МС от 30.10.2013 г.</p> <p>Стратегията е основана на доказателства, обхваща подходящи образователни сектори, включително развитие в ранна детска възраст, и е насочена към мерки за превенция, намеса и компенсиране, както и обхваща всички сектори на политиката и заинтересовани страни</p> <p>Национална стратегия за учене през целия живот 2014-2020</p> <p>http://www.mon.bg/?go=page&pageId=74&subpageId=143</p> <p>Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г., Национален план за действие :Десетилетие на ромското включване http://www.nccedi.government.bg/upload/docs/Nacionalen_plan_dekada_2005_2015.pdf</p> <p>Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020) http://www.nccedi.government.bg/page.php?category=35&id=1741</p>	<p>2013-2020 г. ще се изготви двугодишен план за изпълнението й. Планът за действие е в процедура на междуведомствено съгласуване.</p> <p>Стратегията се основава на факти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - идентифицира основните фактори, които предизвикват преждевременно напускане на училище в страната (на съответните териториални равнища) са установени и доказани чрез текущите данни и информация. - Мерките в нея съответстват на конкретното положение в страната (на съответните териториални равнища) и са насочени към групите, застрашени от преждевременно напускане на училище. - Вземайки под внимание демографските потребности, потребностите от инфраструктура за справяне с преждевременното напускане на училище са оценени и въплътени в дългосрочна стратегия за инфраструктурна мрежа, когато е уместно с оглед на гарантиране на ефикасност и устойчивост. <ul style="list-style-type: none"> • Стратегията обхваща съответните образователни етапи, включително развитието в ранна детска възраст, както и всяко дете и ученик в риск от преждевременно напускане.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
		интервенцията и компенсирането;		<p>План за действие за изпълнение на Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020) и „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.</p> <p>Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства http://www.nccedi.government.bg/upload/docs/strategy_integration.pdf</p> <p>Национална стратегия за младежта (2010-2020) http://www.mon.bg/left_menu/strategies/</p> <p>Виж 10.2.</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 10.1.3., тъй като самооценката е валидна за трети-шести критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Мерките за превенция, интервенция и компенсиране са адресирани от детската градина до завършване на средно образование. • Мерките обхващат както общото, така и професионалното образование. • Стратегията предвижда ключови мерки, насочени за децата и учениците със специални образователни потребности чрез включващо образование. • Предвиждат се мерки, насочени към подкрепа и интегриране на уязвими групи и общности, които са в риск от преждевременно напускане на училище. • Превенцията предвижда ключови мерки за предотвратяване на възникването на предпоставки за преждевременно напускане на училище, както и ограничаване на условията, които го благоприятстват. Политиките и мерките за превенция са насочени от образованието и грижите в ранна детска възраст до завършване на средното образование. Мерките осигуряват условия за образование, благоприятстващо развитието на личността на всяко дете и ученик. • Предвидени са мерки свързани с повишаването на качеството на образование като предпоставка за развитие на личността на всяко дете и ученик и предотвратяване на преждевременното напускане на училище. Стратегията след анализ определя основните причини за преждевременно

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>напускане на училище като разработва мерки за тяхното преодоляване. Предвижда се разработване на система за ранно предупреждение във всяка образователна институция, като в частта си, свързана с превенцията включва идентифициране на децата и учениците, застрашени от преждевременно напускане на училище, както и идентифициране на причините за всеки конкретен случай;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Разработени са мерки, които се прилагат на училищно ниво за подкрепа на застрашените. Предвижда се разработване на система за ранно предупреждение във всяка образователна институция, която ще определя, при идентифициран вече заплах, конкретни мерки за преодоляване на преждевременното напускане във всеки конкретен случай. • Определят се мерки за всички застрашени деца и ученици, като се обръща внимание на ключови мерки, свързани с осигуряване на достъп до образование и повишаване на качеството на образованието на децата и учениците със специални образователни потребности и тези от уязвими етнически общности • Предвиждат се мерки, свързани с инфраструктурата във връзка с преодоляване на преждевременното напускане • Предвиждат се мерки за създаване на подходящи условия за реинтегриране в образователната система, както и изграждане на национална система за валидиране на компетентности, придобити чрез неформално обучение и/или неформално учене.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<ul style="list-style-type: none"> • Предвижда се кариерно консултиране и ориентиране. Финансова помощ, като мярка свързана с политиките за компенсиране не се предоставя от Министерство на образованието и науката. • Стратегията включва всички сектори и заинтересовани страни в усилията за намаляване на преждевременното напускане • Стратегията предвижда разработване на Координационния механизъм, който обединява усилията на всички заинтересовани страни. • Координационният механизъм ще се реализира на училищно, общинско и национално ниво. <p>Виж 10.2.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Проектът на Закон за предучилищно и училищно образование ще бъде съобразен със стратегическата цел и ключовите мерки, заложи в Стратегията за намаляване дела на преждеременно напусналите образователната система (2013-2020). <p>* Информацията се дублира с тази по 10.1.3., тъй като самооценката е валидна за трети-шести критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					1303/2013.
T10.1- Преждевременно напускане на училище: Наличие на стратегическа рамка на политиката за намаляване на преждевременно напускане на училище в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.	Да	6. включва всички сектори на политиката и заинтересовани лица, които могат да подпомогнат борбата срещу преждевременно напускане на училище.	Да	<p>Стратегия за намаляване дела на преждевременното напускане на образователната система (2013-2020)</p> <p>http://www.mon.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/strategies/documents/strategy_napusnali_obr_sistema_2013-2020.pdf</p> <p>Стратегията е приета с протоколно решение на МС от 30.10.2013 г.</p> <p>Стратегията е основана на доказателства, обхваща подходящи образователни сектори, включително развитие в ранна детска възраст, и е насочена към мерки за превенция, намеса и компенсиране, както и обхваща всички сектори на политиката и заинтересовани страни</p> <p>Национална стратегия за учене през целия живот 2014-2020</p> <p>http://www.mon.bg/?go=page&pageId=74&subpageId=143</p> <p>Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г., Национален план за действие :Десетилетие на ромското включване http://www.nccedi.government.bg/upload/docs/Nacionalen_plan_dekada_2005_2015.pdf</p> <p>Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020)</p>	<p>В изпълнение на т.12.1. от Стратегията за намаляване дела на преждевременното напускане на образователната система 2013-2020 г. ще се изготви двугодишен план за изпълнението й. Планът за действие е в процедура на междуведомствено съгласуване.</p> <p>Стратегията се основава на факти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - идентифицира основните фактори, които предизвикват преждевременно напускане на училище в страната (на съответните териториални равнища) са установени и доказани чрез текущите данни и информация. - Мерките в нея съответстват на конкретното положение в страната (на съответните териториални равнища) и са насочени към групите, застрашени от преждевременно напускане на училище. - Вземайки под внимание демографските потребности, потребностите от инфраструктура за справяне с преждевременното напускане на училище са оценени и възпълнени в дългосрочна стратегия за инфраструктурна мрежа, когато е уместно с оглед на гарантиране на ефикасност

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>http://www.nccedi.government.bg/page.php?category=35&id=1741</p> <p>План за действие за изпълнение на Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020) и „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.</p> <p>Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства http://www.nccedi.government.bg/upload/docs/strategy_integration.pdf</p> <p>Национална стратегия за младежта (2010-2020)</p> <p>http://www.mon.bg/left_menu/strategies/</p> <p>Виж 10.2.</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 10.1.3., тъй като самооценката е валидна за трети-шести критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>	<p>и устойчивост.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Стратегията обхваща съответните образователни етапи, включително развитието в ранна детска възраст, както и всяко дете и ученик в риск от преждевременно напускане. • Мерките за превенция, интервенция и компенсиране са адресирани от детската градина до завършване на средно образование. • Мерките обхващат както общото, така и професионалното образование. • Стратегията предвижда ключови мерки, насочени за децата и учениците със специални образователни потребности чрез включващо образование. • Предвиждат се мерки, насочени към подкрепа и интегриране на уязвими групи и общности, които са в риск от преждевременно напускане на училище. • Превенцията предвижда ключови мерки за предотвратяване на възникването на предпоставки за преждевременно напускане на училище, както и ограничаване на условията, които го благоприятстват. Политиките и мерките за превенция са насочени от образованието и грижите в ранна детска възраст до завършване на средното образование. Мерките осигуряват условия за образование, благоприятстващо развитието на личността на всяко дете и ученик.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<ul style="list-style-type: none"> • Предвидени са мерки свързани с повишаването на качеството на образование като предпоставка за развитие на личността на всяко дете и ученик и предотвратяване на преждевременното напускане на училище. Стратегията след анализ определя основните причини за преждеременно напускане на училище като разработва мерки за тяхното преодоляване. Предвижда се разработване на система за ранно предупреждение във всяка образователна институция, като в частта си, свързана с превенцията включва идентифициране на децата и учениците, застрашени от преждеременно напускане на училище, както и идентифициране на причините за всеки конкретен случай; • Разработени са мерки, които се прилагат на училищно ниво за подкрепа на застрашените. Предвижда се разработване на система за ранно предупреждение във всяка образователна институция, която ще определя, при идентифициран вече заплахи, конкретни мерки за преодоляване на преждевременното напускане във всеки конкретен случай. • Определят се мерки за всички застрашени деца и ученици, като се обръща внимание на ключови мерки, свързани с осигуряване на достъп до образование и повишаване на качеството на образованието на децата и учениците със специални образователни потребности и тези от уязвими етнически общности • Предвиждат се мерки, свързани с инфраструктурата във връзка с преодоляване на преждевременното напускане

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<ul style="list-style-type: none"> • Предвиждат се мерки за създаване на подходящи условия за реинтегриране в образователната система, както и изграждане на национална система за валидиране на компетентности, придобити чрез неформално обучение и/или информално учене. • Предвижда се кариерно консултиране и ориентиране. Финансова помощ, като мярка свързана с политиките за компенсиране не се предоставя от Министерство на образованието и науката. • Стратегията включва всички сектори и заинтересовани страни в усилията за намаляване на преждевременното напускане • Стратегията предвижда разработване на Координационния механизъм, който обединява усилията на всички заинтересовани страни. • Координационният механизъм ще се реализира на училищно, общинско и национално ниво. <p>Виж 10.2.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Проектът на Закон за предучилищно и училищно образование ще бъде съобразен със стратегическата цел и ключовите мерки, заложи в Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					(2013-2020). * Информацията се дублира с тази по 10.1.3., тъй като самооценката е валидна за трети-шести критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.
Т10.2-Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за увеличаване на броя на завършващите висше образование и за повишаване на качеството и ефикасността на висшето образование	Не	1. Въведена е национална или регионална стратегическа рамка на политиката в областта на висшето образование със следните елементи:	Не		Национална стратегия за младежта (2010-2020) http://www.mon.bg/left_menu/strategies/ Одобрена с РМС от 06.10.2010 г. , извлечение от Протокол № 35. В изпълнение на Националната стратегия за младежта (2010-2020) са разработени и приети от Министерски съвет три Плана за действие за 2011 г., 2012 г. и 2013 г. • Подготвя се проект на Актуализирана стратегия за младежта 2014-2020. С Решение от 18.12.2013 г. Министерският съвет прие предложение до Народното събрание за приемане на документа. На 30.01.2014 г. Актуализираната стратегия за

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
в границите, предвидени в член 165 отДФЕС.					<p>младежта бе подкрепена от Комисията по образованието и науката към Народното събрание.</p> <p>Оперативните документи са в синхрон с основните приоритети на политиката за младежта и конкретните цели, задачи и дейности на отговорните институции в страната по отношение на младежта, както и на общините в Р България. Напредъкът по изпълнението на очакваните резултати от изпълнението на стратегическия документ се осъществява и чрез наблюдение на 21 макроиндикатори отчитани в Докладите за младежта, приемани от НС, на базата данни от НСИ, Евростат, национални лонгитюдни социологически изследвания и други международни изследвания.</p> <p>-В рамките на Националната стратегия за младежта (2010-2020), се изпълняват мерки за подпомагане на прехода от образование към заетост на младите хора, включително самонаемане и предприемачество, чрез методите на формалното и неформалното образование и обучение.</p> <p>-В рамките на Националната стратегия за младежта (2010-2020) са налице мерки за успешно съвместяване на професионалния и личния живот на младите хора, които превенират неравновесието между половете от гледна точка на професионален избор и заетост.</p> <p>-Съобразно споразумение за обмяна на информация, Министерството на образованието и науката предоставят два</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>пъти годишно информация на МТСП за младежите, които не са се записали в следващ клас/курс или в следваща степен на образование. Тази информация ще се предоставя на бюрата по труда за да се използва за идентифициране на младежи, които не се обучават, не работят и не са регистрирани като търсещи работа лица.</p> <p>-За наблюдение на изпълнението на оперативните документи и заложените цели е необходимо в рамките на своята база данни Агенцията по заетостта да следи броя млади хора от целевата група, получили подкрепа за заетост или обучение, включващи и размера на финансиране независимо от източника на финансиране (ОП РЧР, мерки по ЗНЗ).</p> <p>о Предстои осъществяване на междинна оценка на въздействието на изпълнението на стратегическия документ през 2014 г. В рамките на оценката ще бъде включено изследване и на съответствието на целите на стратегическия документ на основните проблеми, нужди и характеристики на целевите групи, включително на разликите между половете.</p>
Т10.2-Наличие на национална или регионална стратегическ	Не	2. при необходимост мерки за увеличаване на броя на следващите и	Не		Виж графа по 10.2.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
а рамка на политиката за увеличаване на броя на завършващите висше образование и за повишаване на качеството и ефикасността на висшето образование в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.		завършващите висше образование, които:			
Т10.2-Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за увеличаване	Не	3. увеличават броя на следващите висше образование сред групите с ниски доходи и други слабо	Не		Виж графа по 10.2.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
на броя на завършващите висше образование и за повишаване на качеството и ефикасността на висшето образование в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.		представени групи със специално внимание към уязвимите хора, включително хора от маргинализирани общности;			
Т10.2-Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за увеличаване на броя на завършващите висше образование	Не	4. намаляват процента на отпадналите/повишават процента на завършилите;	Не		Виж графа по 10.2.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
и за повишаване на качеството и ефикасността на висшето образование в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.					
Т10.2- Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за увеличаване на броя на завършващите висше образование и за повишаване на качеството и	Не	5. насърчават иновативното съдържание и структура на програмите;	Не		Виж графа по 10.2.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
ефикасността на висшето образование в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.					
Т10.2-Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за увеличаване на броя на завършващите висше образование и за повишаване на качеството и ефикасността на висшето образование в границите,	Не	6. мерки за повишаване на пригодността за заетост и на предприемачеството, които:	Не		Виж графа по 10.2.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
предвидени в член 165 от ДФЕС.					
Т10.2-Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за увеличаване на броя на завършващите висше образование и за повишаване на качеството и ефикасността на висшето образование в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.	Не	7. насърчават развиването на "напречни" умения, включително на предприемачество, в съответните програми за висше образование;	Не		Виж графа по 10.2.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
Т10.2- Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за увеличаване на броя на завършващите висше образование и за повишаване на качеството и ефикасността на висшето образование в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.	Не	8. намаляват разликите между половете от гледна точка на академичния и професионалния избор.	Не		Виж графа по 10.2.1.
Т11.1- Наличие на стратегическа рамка на	Не	1. Въведена е и се изпълнява стратегическ	Не		Стратегия за развитие на държавната администрацията 2014-2020 г.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
политиката за укрепване на административната ефикасност на държавите членки, включително реформа на публичната администрация.		а рамка на политиката за укрепване на административната ефикасност на публичните органи на държавите членки и техните умения със следните елементи:			<p>План за изпълнение на Стратегията за развитие на държавната администрация за периода 2014-2015 г. http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=891</p> <p>Стратегията е приета с РМС № 140/ 17.03.2014 г.</p> <p>Планът е приет с РМС №302/15.05.2014 г.</p> <p>Стратегията е приета след проведено обществено обсъждане.</p> <p>В нея е налице анализ и стратегическо планиране на действията по правната, организационната и/или процедурната реформа, основан на основните потребности и цели.</p> <p>• Анализът се основава на проучване на съществуващата регулаторна рамка, на организационната структура и/или процедурните правила, с оглед на повишаване на ефективността. Използвани са данни и информация от извършени функционални анализи, докладите за състоянието на администрацията от 2003 до 2012 г., доклади на Световната банка и на Европейската комисия за България, „Индекса на право на собственост”, „Най-добри страни за бизнес” на</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>Форбс и др.</p> <ul style="list-style-type: none"> Стратегията предвижда създаването на механизъм за координация и диалог между съответните органи, отговарящи за подготовката и изпълнението на действията по реформата. Механизмът включва: осъществяване на систематичен преглед на извършените дейности и на напредъка на отделните институции, които са ангажирани с изпълнението на стратегията. Мониторингът ще установява статуса и ще проследява напредъка в осъществяването на отделните нейни цели и подцели. Основните моменти, които ще бъдат наблюдавани по изпълнението на настоящата стратегия са: спазване на предвидения график, постиганите резултати и реалното въздействие от извършените дейности върху целевите групи. Министерският съвет ще приема планове за изпълнение на Стратегията по предложение и след съгласуване със заинтересованите страни. Ще се изработват ежегодни годишни отчети, които в срок до месец април ще се предлагат за одобрение на Министерския съвет. Подготовката на отчетите ще се реализира под координацията и методическите указания на Съвета за административната реформа. В отчетите ще бъде посочвана и връзката с Националната програма за реформи както и с други стратегически документи, в които са набелязани действия по отношение за модернизацията на администрацията. Междинна оценка за резултатите от прилагането на Стратегията и въздействието върху

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>гражданите, предприятията и администрацията ще бъде направена през 2017 г. с участието на неправителствени организации. Координацията и наблюдението на напредъка ще се осъществяват от Съвета за административната реформа в Министерския съвет, със съдействието на граждански организации. При мониторинга на изпълнението ще се гарантира пълна публичност, като информация за изпълнението ще се оповестява чрез изграденото взаимодействие на правителството с медиите, на Портала за обществени консултации.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Стратегията подлежи на последваща оценка на въздействието след нейното приключване. • В стратегията е заложено да бъде направен детайлен анализ на досегашния опит от въвеждане на системи за управление на качеството, въведени в около 200 администрации. Анализът ще е насочен към реалните ползи за хората, ресурсите и процесите в организацията. В резултат на анализа ще се изготви план за действие за въвеждане на адекватни системи за управление и контрол на качеството, който да адресира решаването на конкретните проблеми; ще се детайлизира политиката за въвеждането на устойчиви системи за управление на качеството.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>• Специален акцент в периода до 2020 г. ще бъде поставен върху въвеждането на европейската Обща рамка за самооценка (CAF) и на Модела за съвършенство на Европейската фондация за управление на качеството (EFQM) в централни и общински администрации.</p> <p>В Стратегията за развитие на държавната администрация до 2020 г. са установени основните потребности и цели във връзка с опростяване и рационализиране на административните процедури.</p> <p>Стратегията за развитие на държавната администрация 2014-2020 г. инкорпорира Стратегията за управление на човешките ресурси в държавната администрация 2006 – 2013 г. и Стратегията за обучение на служителите в администрацията, актуализирана през 2006 г. В стратегията са идентифицирани основните проблеми в областта на развитието на човешките ресурси, както и предвижданите стъпки и действия за цялостно подобряване на процеса по управление на човешките ресурси в държавната администрация. Заложена е отделна стратегическа цел, свързана с професионално и експертно управление.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<ul style="list-style-type: none"> • В стратегията се предвижда да се изготви анализ на съществуващите потребности по отношение на обучението на държавните служители, както и да бъдат заложени цели, насочени към ефективно развитие на експертния им потенциал, повишаване на тяхната мотивация за работа и задържането им в администрацията. • В стратегията е предвидено периодично актуализиране на каталога с обучения, предлагани от Института за публична администрация. По този начин ще се гарантира развиване на уменията на служителите на всички равнища на професионалната йерархия. Ще се въведат също така алтернативни форми за провеждане на обучителните курсове, ще се създадат предпоставки за неформално обучение, самостоятелно учене и споделяне на знания в работна среда. <p>С оглед осигуряване на достъпност на ресурси, обучителни институции и необходими процедури за изпълнението на плана в стратегията е заложено осъществяването на реформа на обучителни институции в администрацията. Целта е да се постигне единно управление на обучението на държавните служители, както и Институтът за публична администрация да се превърне във водеща обучителна институция и център по отношение на обучението на служителите в държавната администрация.</p> <ul style="list-style-type: none"> • В стратегията за развитие на държавната администрация са установени потребностите и целите във връзка с въвеждане или разработване на инструменти за

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>мониторинг и оценка.</p> <ul style="list-style-type: none"> Базисен модел за комплексно административно обслужване http://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&Id=155&y=&m=&d <p>приет от Министерският съвет на Република България през юни 2013 г. след широки обществени консултации. http://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=904.</p> <ul style="list-style-type: none"> Методология за усъвършенстване на работните процеси за предоставяне на административни услуги http://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&Id=165&y=&m=&d <p>Приета от Министерският съвет на Република България през септември 2013 г. след широки обществени консултации.</p> <p>Тези два документа са основополагащи за изпълнението на</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>Стратегията за развитие на държавната администрация до 2020. В документите са установени основните потребности и цели във връзка с опростяване и рационализиране на административните процедури. Налице са интегрирани действия за опростяване и рационализиране на административните процедури, включително решения за електронното управление. Интегрираните действия за опростяване и рационализиране на административните процедури включват широко взаимодействие с бизнес организации, кметове, областни администрации, агенции, министерства и други институции, чрез които процедурите се рационализират поетапно.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Въведена е процедура за оценка на административната тежест, която е включена в разработването на политиката на национално равнище. <p>С измененията през месец август 2013 г. в Устройствения правилник на Министерския съвет и неговата администрация е заложено изискване за извършване на Стандартна оценка на въздействието върху стопанската активност и заетостта, която включва оценка на административната тежест при разработване на нормативни актове на национално равнище (виж Приложение № 1 към чл. 30а, ал. 2, т. 6 от Устройствения правилник). Актуализира се ръководството за извършване на оценка на въздействието на законодателството</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>• Въведен е преглед на административната тежест</p> <p>http://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&Id=170&y=&m=&d=</p> <p>През периода месец май 2013 г.- февруари 2014 г. беше направен преглед и анализ на административната и регулаторна тежест за гражданите и бизнеса, като в резултат на това:</p> <p>-Министерският съвет одобри първи пакет с мерки за намаляване на административната тежест (РМС №484 от месец август 2013 г.) като са подготвени съответните законодателни промени (http://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1063) за изпълнение на 23 мерки за облекчаване.</p> <p>-След проведена обществена консултация (http://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1043) Министерският съвет одобри (РМС №635 от октомври 2013 г.) втори пакет за намаляване на административната тежест, съдържащ 88 мерки.</p> <p>-Приет е трети пакет за намаляване на административната и регулаторна тежест, с Решение на Министерския съвет № 90 от 17 февруари 2014 г., съдържащ 26 мерки.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>Към момента са изпълнени 36 мерки, от които по-важни са следните:</p> <p>о С приетия Закон за изменение и допълнение на Кодекса на труда (изм. и доп. ДВ. бр.27 от 25 Март 2014г):</p> <p>-Отпадна режимът за водене и заверка на ревизионна книга от работодателите. Работодателите имаха задължението да имат и съхраняват ревизионна книга. В тази книга се вписваха актовете за административни нарушения на работодателя, когато той не може да бъде намерен на адреса на управление на фирмата. Разпоредбата беше неефективна, защото практиката на Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“ показва, че тази възможност е използвана епизодично. Предложението ще засегне всички работодатели в България.</p> <p>-Облекчен е режимът за издаване на разпореждане за прекратяване на трудов договор на работник или служител, когато работникът или служителят не може да подаде заявление за прекратяване на трудовия договор пред работодателя– създаде се възможност за подаване на заявлението по пощата чрез лицензиран пощенски оператор или по електронен път.</p> <p>о Намалени са такси, събирани от Агенцията по вписванията - с изменение на Тарифата за държавните такси, събирани от Агенцията по вписванията (изм. и доп. ДВ. бр.13 от 14 Февруари 2014г.) се намалиха такси за услуги по Търговския регистър, Регистър БУЛСТАТ и Имотния регистър. Общото редуциране на намалените такси възлиза на</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>21 %, което спестява на гражданите и бизнеса около 4,1 млн. лв. годишно.</p> <ul style="list-style-type: none"> o Отпаднаха изискуеми документи, които се набавят по служебен път и се облекчиха процедурите при предоставяне на редица услуги на централната администрация. o Увеличен е срокът на валидност на сертификата за съответствие на обектите с изискванията за пожарна безопасност от 3 на 5 години. o Намалена е таксата и е опростена процедурата при постановяване на решение за утвърждаване на площадка за проектиране на обект на земеделска земя. o Облекчена е процедурата за регистриране на земеделските производители. Вместо ежегодна пререгистрация се въведе режим на еднократна регистрация. o Въведе се по-бързо възстановяване на данък при подаване на годишните данъчни декларации с баркод, защото не се налага допълнителното ръчно попълване и обработване на данните. <p>За изпълнение на мерките от пакетите са приети или подготвени следните по-важни нормативни актове:</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>о Приет е Закон за изменение и допълнение на АПК(изм. и доп. ДВ. бр. 27 от 25 март 2014 г. . С него се приеха принципите на Комплексното административно обслужване. При този вид обслужване заявителят подава единствено заявление без да внася документи, които вече са налични в администрацията. Прилагането на комплексното обслужване в повече администрации ще доведе до значим икономически ефект и улеснение за гражданите и бизнеса.</p> <p>о С Решение на Министерския съвет № 59 от 04.02.2014 г. е одобрен Закон за изменение и допълнение на Закона за туризма , който е внесен в Народното събрание на 04.02. 2014 г.</p> <p>о С Решение на Министерския съвет № 123 от 11.03.2014 г. е одобрен Закон за изменение и допълнение на Закона за стоковите борси и тържищата, с който се предвижда закриване на Държавната комисия по СБТ. Законопроектът е внесен в Народното събрание.</p> <p>о Приет е нов Закон за публичните финанси, с който се адресира развитието на програмното бюджетиране в Република България. (Обн. ДВ. бр.15 от 15 Февруари 2013г., В сила от 01.01.2014 г.)</p> <p>• Въведени са нови е-услуги в агенция „Митници“ и Национална агенция по приходите.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<ul style="list-style-type: none"> • Водят се последователни действия за изпълнение на Плана за намаляване на регулаторната тежест за бизнеса (http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=771), приет с Решение №808 от 2012 г. на Министерския съвет. Над половината от действията вече са изпълнени, а за голяма част от останалите са подготвени съответните законопроекти и подзаконовни нормативи актове, които последователно се приемат от Министерския съвет. В резултат на тази инициатива ще бъдат изпълнени близо 200 мерки.. • За да се осигури пълна прозрачност на реално въведените облекчения за гражданите и бизнеса беше изготвен списък с всички реализираните мерки за намаляване на административната и регулаторна тежест, който е публикуван в интернет страницата на правителството. От месец юни 2013 г. до момента в него е отчетено изпълнението на общо 91 мерки.- http://www.government.bg/cgi-bin/e-cms/vis/vis.pl?s=001&p=0211&n=79&g • Методики за управление на човешките ресурси в държавната администрация

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>http://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&Id=162&y=&m=&d=0</p> <p>Съветът за административната реформа вече одобри Методики за управление на човешките ресурси в държавната администрация, които администрацията може да използва в своята работа и да се подобри прилагането на политиките за човешките ресурси.</p> <p>В областта на съдебната система са изготвени следните актове:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Пътна карта за изпълнение на препоръките от доклада на Европейската Комисия за м. януари 2014г. в рамките на Механизма за сътрудничество и оценка - Приета с Решение №326 на Министерски Съвет от 21 май 2014г.; - https://mjs.bg/81/ • Проект на Стратегия за въвеждане на електронно управление и електронно управление в сектора „Правосъдие“ 2014-2020“; - https://mjs.bg/15/; • Анализи на Стратегията за продължаване на реформата в съдебната система в условията на пълноправно членство в Европейския съюз; - https://mjs.bg/107/ • План-график по изпълнение на мерките, предвидени

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>в Стратегията за превенция и борба с корупцията в съдебната система за 2014 г.; - http://www.vss.justice.bg/bg/antikorupcia.htm</p> <ul style="list-style-type: none"> Годишна програма за дейността на ВСС за 2014 г., съобразена с изводите и препоръките в доклада на ЕК; <p>Към настоящия момент е създадена работна група за изготвяне на средносрочна стратегия за човешките ресурси в съдебната система и изработване на методика за оценка на натовареността в органите на съдебната власт.</p>
Т11.1-Наличие на стратегическа рамка на политиката за укрепване на административната ефикасност на държавите членки, включително реформа на публичната	Не	2. анализ и стратегическо планиране на правните, организационните и/или процедурните реформи;	Не		Виж графа по 11.1.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
администрация.					
Т11.1- Наличие на стратегическия рамка на политиката за укрепване на административната ефикасност на държавите членки, включително реформа на публичната администрация.	Не	3. разработване на системи за управление на качеството;	Не		Виж графа по 11.1.1.
Т11.1- Наличие на стратегическия рамка на политиката за укрепване на административните	Не	4. цялостни действия за опростяване и рационализиране на административните	Не		Виж графа по 11.1.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
ивната ефикасност на държавите членки, включително реформа на публичната администрация.		процедури;			
Т11.1- Наличие на стратегическа рамка на политиката за укрепване на административната ефикасност на държавите членки, включително реформа на публичната администрация.	Не	5. разработване и изпълнение на стратегии и политики за човешките ресурси, насочени към преодоляване на установените основни слабости в тази област;	Не		Виж графа по 11.1.1.
Т11.1-	Не	6. развиване	Не		Виж графа по 11.1.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
Наличие на стратегическа рамка на политиката за укрепване на административната ефикасност на държавите членки, включително реформа на публичната администрация.		на умения на всички равнища на професионалната йерархия в рамките на публичните органи;			
Т11.1- Наличие на стратегическа рамка на политиката за укрепване на административната ефикасност на държавите членки, включително	Не	7. разработване на процедури и инструменти за наблюдение и оценка.	Не		Виж графа по 11.1.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
реформа на публичната администрация.					
Т04.3- Извършени са действия за насърчаване на производството и разпространението на възобновяем и енергийни източници.	Да	1. Въведени са прозрачни системи за подкрепа, приоритетен достъп до мрежата или гарантиран достъп и приоритет при разпределението, както и публично оповестени са стандартни правила за поемането и поделянето на разходите за техническо приспособяване, съвместими с	Да	<p>чл. 52, чл. 54 от Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ) (Обн. ДВ. бр. 35/03.05.2011 г., посл. изм. и доп. ДВ бр. 109 от 2013 г., в сила от 1.01.2014 г. http://www.mi.government.bg/bg/library/zakon-za-energiyata-ot-vazobnovyaemi-iztochnici-167-c25-m258-1.html</p> <p>Наредба за набирането и предоставянето на информацията чрез Националната информационна система за потенциала, производството и потреблението на енергия от възобновяеми източници в Република България (Обн. ДВ бр.39/22.05.2012 г.)</p> <p>http://www.seea.government.bg/documents/NAREDBA_RD16558_ot_8052012.pdf</p> <p>Държавата е въвела изискванията за прозрачни схеми за подпомагане. Изискването за предоставяне на информация на всички заинтересовани страни относно мерките за подпомагане е въведено в българското законодателство.</p> <p>чл. 18, ал. 1, чл. 24, т. 1, чл. 26, ал. 3, ал. 4, ал. 5 и чл. 30, ал. 6, ал. 7 на ЗЕВИ;</p> <p>чл. 50, чл. 52 от НАРЕДБА № 3 от 21.03.2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката (обн., ДВ, бр. 33 от 5.04.2013 г.)</p> <p>Правила за управление на електроенергийната система Обн., ДВ, бр. 6 от 21.01.2014 г.Правила за управление на електроразпределителните мрежи (Обн. ДВ бр. 66 от 14.08.2007 г.)</p>	

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
		член 14, параграф 1, член 16, параграфи 2 и 3 от Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета.		<p>http://www.dker.bg/files/DOWNLOAD/PRAVILA_upr_na_ees.pdf http://www.dker.bg/files/DOWNLOAD/rule_el_16.pdf</p> <p>Изискването за предоставяне на гарантиран достъп до електрическите мрежи и приоритет при диспечирание на електрическата енергия от възобновяеми източници са въведени в българското законодателство.</p> <p>чл. 22, чл. 23, чл. 27, чл. 29, чл. 52 на ЗЕВИ;</p> <p>чл. 30, чл. 31 на Закона за енергетиката (Обн. ДВ. бр. 107 от 9.12.2003, посл. изм. и доп. ДВ бр. 66 от 26.07.2013 г.)</p> <p>НАРЕДБА № 1 от 18.03.2013 г. за регулиране на цените на електрическата енергия (Обн. ДВ бр. 33 от 05.04.2013 г.)</p> <p>http://www.mi.government.bg/bg/library/zakon-za-energetikata-256-c25-m258-1.html</p> <p>Методика за компенсиране на разходите на обществения доставчик и крайните снабдител, произтичащи от наложени им задължения към обществото за изкупуване на електрическа енергия по преференциални цени от възобновяеми енергийни източници и от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия (Обн., ДВ, бр. 62 от 14.08.2012 г.)</p> <p>http://dker.bg/docsbg.php?d=8&subD=30</p> <p>Държавата е изпълнила изискването за обществена достъпност на правилата за покриване и разпределяне на разходите, свързани с присъединяване към електрическите мрежи на енергийни обекти</p>	

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници	
T04.3-Извършени са действия за насърчаване на производството и разпространението на възобновяем и енергийни източници.	Да	2. Държавата членка е приела национален план за действие относно енергията от възобновяем и източници в съответствие с член 4 от Директива 2009/28/ЕО.	Да	Националният План за действие за енергията от възобновяеми източници (НПДЕВИ) е приет от Министерския съвет на Република България на 09 януари 2013 http://www.mi.government.bg/files/useruploads/files/eoos/plan_res_2013_.pdf	Република България има изготвен и приет Национален план за действие за енергията от възобновяеми източници. Планът е изготвен по модел, приет с Решение № С)2009) 5174 на ЕК, представен е в Европейската комисия и се изпълнява.
T07.3-Други видове транспорт, включително вътрешните водни пътища и морски транспорт,	Частично	1. Наличие в плана(овете) или рамката(ите) за транспорта на раздел за вътрешните водни пътища и	Не		Виж графа по 7.1.1. В Общия генерален план на транспорта - http://optransport.bg/page.php?c=76&d=85 , в Раздел 6 „Идентифициране на варианти” е включен дълъг списък с вариантите за пристанищата и водните пътища (Таблица 6.4),

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
пристанища, мултимодални и връзки и летищна инфраструктура: наличие във всеобхватния (ните) план(ове) или рамка(и) на специален раздел за вътрешните водни пътища и морски транспорт, пристанища, мултимодални и връзки и летищна инфраструктура, допринасящи за подобряване на свързаността с TEN-T всеобхватнат		морски транспорт, пристанища, мултимодални и връзки и летищна инфраструктура, които:			<p>дълъг списък с вариантите за въздушния транспорт (Таблица 6.5) и дълъг списък с вариантите за интремодален транспорт (Таблица 6.6).</p> <p>Дългите списъци са съкратени до списък с приоритетните проекти, препоръчани за разработване и изпълнение. Окончателно са препоръчани 7 проекта за воден транспорт, 2 проекта за въздушен транспорт и 3 проекта за интермодален транспорт (Таблица 9.14 Приоритетни проекти). Проектите, включени в Таблица 9.14, са подложени на анализ ползирозходи.</p> <p>В процеса на подготовка на ОПТТИ 2014-2020 г. е извършена приоритизация на проектите, включени в обхвата на програмата, на базата на мултикритериален анализ.</p> <p>Предвижда се развитие на мултимодални връзки (пътни и железопътни) с пристанищата и летищата, както и изграждането на интермодален терминал в Русе, посредством който ще се интегрират 3 вида транспорт (пътен, железопътен и вътрешно-воден). Проекти за развитие на пристанищната и летищната инфраструктура не се предвиждат в обхвата на ОПТТИ 2014-2020 г.</p> <p>Мерките за подобряване на корабоплаването по р. Дунав в общия българо-румънски участък се предвиждат да се осъществят в програмен период 2014-2020 г. с финансиране от</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
а и основната мрежа и за насърчаване на устойчиво развита регионална и местна мобилност.					Инструмента за свързване на Европа.
Т07.3-Други видове транспорт, включително вътрешните водни пътища и морски транспорт, пристанища, мултимодални връзки и летищна инфраструктура: наличие във всеобхватния (ните) план(ове) или рамка(и) на специален	Частично	2. спазва правните изисквания за стратегическа оценка на околната среда;	Не		Виж 7.3.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
раздел за вътрешните водни пътища и морски транспорт, пристанища, мултимодални връзки и летищна инфраструктура, допринасящи за подобряване на свързаността с TEN-T всеобхватната и основната мрежа и за насърчаване на устойчиво регионална и местна мобилност.					
T07.3-Други видове	Частично	3. определя портфейл от	Не		

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
транспорт, включително вътрешните водни пътища и морски транспорт, пристанища, мултимодални и връзки и летищна инфраструктура: наличие във всеобхватния (ните) план(ове) или рамка(и) на специален раздел за вътрешните водни пътища и морски транспорт, пристанища, мултимодални и връзки и летищна инфраструктура,		реалистични и концептуални о изчистени проекти (включително о график за изпълнението и бюджетна рамка);			

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
допринасящи за подобряване на свързаността с TEN-T всеобхватната и основната мрежа и за насърчаване на устойчиво развита регионална и местна мобилност.					
T07.3-Други видове транспорт, включително вътрешните водни пътища и морски транспорт, пристанища, мултимодални и връзки и летищна инфраструктура	Частично	4. мерки, гарантиращи капацитета на междинните звена и на бенефициерите за реализиране на портфейла от проекти.	Да	<p>Изпълняват се проекти по Оперативна програма „Транспорт“ 2007-2013 г. http://optransport.bg/page.php?c=251 за подготовката на проектите за програмнен период 2014-2020 г. и за повишаване на административния капацитет на бенефициентите по програмата.</p> <p>Допълнителни мерки ще бъдат предвидени за изпълнение в бъдещата ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура“.</p>	Виж 7.1.6.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
ура: наличие във всеобхватния (ните) план(ове) или рамка(и) на специален раздел за вътрешните водни пътища и морски транспорт, пристанища, мултимодални и връзки и летищна инфраструктура, допринасящи за подобряване на свързаността с TEN-T всеобхватната и основната мрежа и за насърчаване на устойчиво развитие					

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
регионална и местна мобилност.					
T08.6-Инициатива за младежка заетост (ИМЗ): Наличие на стратегическа рамка на политиката за насърчаване на младежка заетост, включително чрез прилагането на Гаранцията за младежта.	Да	1. Създадена е стратегическа рамка на политиката за насърчаване на младежка заетост, като тази рамка:	Да	<p>Актуализирана стратегия по заетостта на Р България 2013-2020 г. http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm</p> <p>Годишни планове за действие по заетостта http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p> <p>Национален план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта</p> <p>За конкретно прилагане на гаранцията за младежта, в съответствие с препоръката на Съвета от 22.04.2013 г. с Решение на Министерския съвет от 18 декември 2013 г. е приет Национален план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта. В края на април т.г. Националният план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта беше актуализиран с Решение на Министерския съвет № 267 от 28 април 2014 г.</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p> <p>Национална стратегия за младежта (2010-2020), приета на 6.10.2010 г.</p>	<p>• Младежите, в т.ч. и подгрупата до 24 г. вкл., са основна целева група на политиката за заетост и обучение на възрастни. В този смисъл, специфични дейности за работа с тях са предвидени в стратегическите и оперативни документи, които задават рамката на политиката на пазара на труда</p> <p>Конкретни програми и мерки за заетост и обучение са насочени конкретно към младежите, а в много от останалите програми и мерки те са сред целевите групи, включвани с предимство. На практика и към момента е налице рамка на политиката за постигане целите на пакета за младежка заетост.</p> <p>Министерството на труда е определено за национална институция, отговорна, както за разработването на Плана, така и за координиране на изпълнението, мониторинга и актуализацията на Плана. В контекста на изпълнението му МТСП координира процеса и организира представителството на всички заинтересовани организации и институции.</p> <p>За изпълнение и мониторинг на НПИЕГМ бе създаден Координационен съвет, който стартира работата си на 18.02.2014г. На второто заседание през май 2014 г. бе отчетен напредък в изпълнението на Плана по дейностите от компетентностите на съответните министерства и Агенцията по заетостта, както и бе разгледан драфт на Национално</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>http://mpes.government.bg/Pages/Documents/Strategies/default.aspx</p> <p>Разработен е проект на актуализирана Национална стратегия за младежта (2014-2020). http://www.mon.bg/left_menu/strategies/</p> <p>Виж ТПУ 10.2.</p> <p>Стратегия за превенция и намаляване дела на отпадалите и преждевременно напусналите образователната система (2013-2020).</p> <p>Стратегията е приета с РМС от 30.10.2013 г. , извлечение от Протокол № 44.</p> <p>http://www.minedu.government.bg/left_menu/strategies/</p> <p>Стратегията обхваща съответните образователни етапи, като мерките обхващат, както общото, така и професионалното образование.</p> <p>Предвиждат се мерки, насочени към подкрепа и интегриране на уязвими групи и общности, които са в риск от преждевременно напускане на училище. Стратегията предвижда широкообхватни политики и мерки, насочени към осигуряване на успешен преход между различните степени на образование, гъвкави и успешни възможности за преждевременно напусналите да продължат обучението си с цел придобиване на ключови компетентности, разнообразни форми на обучение, признаване и валидиране</p>	<p>рамково споразумение за реализация на НПИЕГМ.</p> <ul style="list-style-type: none"> В Координационния съвет за изпълнение и мониторинг на Националния план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта участват представители на министерства, имащи отношение към пазара на труда и младежите, агенции, както и Националното сдружение на общините в Р България (НСОРБ), национално представителните организации на работодателите, на работниците и служителите и на младежките организации. Практическото изпълнение на Националния план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта се осъществява в сътрудничество от МТСП, ММС, МОН, МРР, МИЕ, НСОБ, НПО работещи в сферата на интеграцията на роми, младежки организации и социалните партньори. Съобразно изпратения от ЕК формат за разработване на Национален план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта, мерките и реформите, насочени към младежите, се разделят в две големи групи – мерки за намеса и активиране на ранен етап и мерки, подпомагащи интегрирането на пазара на труда. <p>- Ранната интервенция и активиране са част и от задачите по основните приоритетни направления на - Във втората голяма група националните действия и реформи предвиждат такива мерки, като интеграцията на пазара на труда включва, както мерки за заетост, чиракуване и стажуване, така и за обучение.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>на резултати от неформално обучение и информално учене. Целта е да се създадат условия за продължаване на образованието или за пълноценна реализация на пазара на труда.</p> <ul style="list-style-type: none"> Съобразно споразумение за обмяна на информация, Министерството на образованието и науката предоставя два пъти годишно информация на МТСП за младежите, които не са се записали в следващ клас/курс или в следваща степен на образование. Тази информация ще се предоставя на бюрата по труда за да се използва за идентифициране на младежи, които не се обучават, не работят и не са регистрирани като търсещи работа лица. <p>Виж ТПУ 10.1.</p> <p>Националната стратегия за учене през целия живот 2014 – 2020 г. (НСУЦЖ) приета с РМС №12/10.01.2014 г.:</p> <p>http://www.mon.bg/?go=page&pageId=74&subpageId=143</p> <p>План за действие за 2014 г. в изпълнение на Националната стратегия за учене през целия живот, 2014 – 2020 г., приет с РМС №187/03.04.2014 г.</p> <p>http://www.mon.bg/?go=page&pageId=74&subpageId=143</p> <p>Предвижда многостепенно ниво на координация и наблюдаване на процеса чрез Национална платформа за учене през целия живот 2020.</p>	<ul style="list-style-type: none"> В ОП РЧР 2014-2020 са заложили мерки за устойчива интеграция на пазара на труда на младите хора между 15 и 24 г. нито в заетост, нито в образование или обучение. В проекта на програмата се поставя силен акцент върху подкрепата за мерки за намаляване на младежката безработица. В рамките на ос № 1 „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места“ ще бъдат финансирани дейности, свързани с въвеждане на Гаранцията за младежта чрез изпълнение на схеми за допълнително обучение или активизиране за всички млади хора между 15 и 24-годишна възраст, които не участват в заетост, образование или обучение, в рамките на 4 месеца след регистрация като търсещи работа лица. Предвидените допустими дейности включват посреднически услуги на пазара на труда, активизиране на икономически неактивни младежи, професионално информиране и консултиране, психологическо подпомагане, обучение след регистрация като безработно лице - мотивационни обучения, обучение за придобиване на професионална квалификация и ключови компетентности, обучения по предприемачество, възможност за чиракуване и стажуване и др. <p>В Министерството на младежта и спорта, по Националната програма за младежта (2011-2015) се реализира Подпрограма 1: Развитие на мрежата от Младежки информационно - консултантски центрове (МИКЦ). Подпрограмата създава механизъм за предоставяне на младежки услуги, включително за повишаване мотивацията на младите хора за собственото им развитие, професионална реализация и участието им в обществения живот в страната. През 2013 г. са създадени и функционират 31 младежки информационно-консултантски</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>Националната платформа за учене през целия живот 2020 представлява свързването на всички участващи в изпълнението на стратегията и позволява съгласувано изпълнение на плановете за действие. Ще бъде създаден електронен инструмент за координиране и отчитане на изпълнението на Националната стратегия за УЦЖ, което ще осигури пълна прозрачност на изпълнението на поетите ангажименти от различни държавни институции, социалните партньори и неправителствени организации, както и възможност за мониторинг на процеса и ревизиране на някои от мерките при опасност от неизпълнение. Електронна платформа за координация между заинтересованите страни и за отчетност се поддържа от Министерството на образование и науката.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Стратегията предвижда разработване и въвеждане на национална система за наблюдение на прехода на завършилите професионално образование и обучение към пазара на труда и към по-нататъшно образование и обучение. • Стратегията включва включва мерки, насочени към млади хора от групи в неравностойно положение, които са слабо представени и в системите на средното професионално и висшето образование, и на пазара на труда. Виж ТПУ 10.3. 	<p>центрове. Услугите, предоставяни от МИКЦ са достъпни за всички млади хора. Предвид факта, че МИКЦ са изградени в столицата и областните центрове, най-голям достъп до тях имат младите хора от столицата и областните градове, и съответно – ограничен е достъпът на младите хора, живеещи в малките градове и на село.</p>
Т08.6-Инициатива за младежка заетост (ИМЗ): Наличие на стратегическа рамка на политиката за	Да	2. се основава на данни, с които се измерват резултатите по отношение на младежите,	Да	<p>Актуализирана стратегия по заетостта на Р България 2013-2020 г. http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm</p> <p>Годишни планове за действие по заетостта http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Младежите, в т.ч. и подгрупата до 24 г. вкл., са основна целева група на политиката за заетост и обучение на възрастни. В този смисъл, специфични дейности за работа с тях са предвидени в стратегическите и оперативни документи, които задават рамката на политиката на пазара на труда <p>Конкретни програми и мерки за заетост и обучение са насочени конкретно към младежите, а в много от останалите програми и мерки те са сред целевите групи, включвани с</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
насърчаване на младежка заетост, включително чрез прилагането на Гаранцията за младежта.		които не участват в никаква форма на заетост, образование или обучение, и представлява основа за разработване на целенасочени политики и за наблюдаване на настъпващите промени;		<p>Национален план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта</p> <p>За конкретно прилагане на гаранцията за младежта, в съответствие с препоръката на Съвета от 22.04.2013 г. с Решение на Министерския съвет от 18 декември 2013 г. е приет Национален план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта. В края на април т.г. Националният план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта беше актуализиран с Решение на Министерския съвет № 267 от 28 април 2014 г.</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p> <p>Национална стратегия за младежта (2010-2020), приета на 6.10.2010 г.</p> <p>http://mpes.government.bg/Pages/Documents/Strategies/default.aspx</p> <p>Разработен е проект на актуализирана Национална стратегия за младежта (2014-2020). http://www.mon.bg/left_menu/strategies/</p> <p>Виж ТПУ 10.2.</p> <p>Стратегия за превенция и намаляване дела на отпадащите и преждевременно напусналите образователната система (2013-2020).</p>	<p>предимство. На практика и към момента е налице рамка на политиката за постигане целите на пакета за младежка заетост.</p> <p>Министерството на труда е определено за национална институция, отговорна, както за разработването на Плана, така и за координиране на изпълнението, мониторинга и актуализацията на Плана. В контекста на изпълнението му МТСП координира процеса и организира представителството на всички заинтересовани организации и институции.</p> <p>Към министъра на труда и социалната политика бе създаден Координационен съвет за изпълнение и мониторинг на НПИЕГМ, в който са представени всички институции и организации, ангажирани с изпълнението на Плана. Работна група към Координационния съвет разработва проект на Национално рамково споразумение за идентифициране и активиране на младежи, които не учат, не работят и не са регистрирани в бюрата по труда, в изпълнение на партньорския подход от НПИЕГМ (т. 2.2. от Плана).</p> <p>• В Координационния съвет за изпълнение и мониторинг на Националния план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта участват представители на министерства, имащи отношение към пазара на труда и младежите, агенции, както и Националното сдружение на общините в Р България (НСОРБ), национално представителните организации на работодателите, на работниците и служителите и на младежките организации. Практическото изпълнение на Националния план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта се осъществява в сътрудничество от МТСП, ММС, МОН, МРР,</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>Стратегията е приета с РМС от 30.10.2013 г. , извлечение от Протокол № 44.</p> <p>http://www.minedu.government.bg/left_menu/strategies/</p> <p>Стратегията обхваща съответните образователни етапи, като мерките обхващат, както общото, така и професионалното образование.</p> <p>Предвиждат се мерки, насочени към подкрепа и интегриране на уязвими групи и общности, които са в риск от преждевременно напускане на училище. Стратегията предвижда широкообхватни политики и мерки, насочени към осигуряване на успешен преход между различните степени на образование, гъвкави и успешни възможности за преждевременно напусналите да продължат обучението си с цел придобиване на ключови компетентности, разнообразни форми на обучение, признаване и валидиране на резултати от неформално обучение и информално учене. Целта е да се създадат условия за продължаване на образованието или за пълноценна реализация на пазара на труда.</p> <ul style="list-style-type: none"> Съобразно споразумение за обмяна на информация, Министерството на образованието и науката предоставя два пъти годишно информация на МТСП за младежите, които не са се записали в следващ клас/курс или в следваща степен на образование. Тази информация ще се предоставя на бюрата по труда за да се използва за идентифициране на младежи, които не се обучават, не работят и не са регистрирани като търсещи работа лица. <p>Виж ТПУ 10.1.</p> <p>Националната стратегия за учене през целия живот 2014 – 2020 г. (НСУЦЖ) приета с РМС</p>	<p>МИЕ, НСОРБ, младежки организации и социалните партньори.</p> <ul style="list-style-type: none"> Съобразно изпратения от ЕК формат за разработване на Национален план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта, мерките и реформите, насочени към младежите, се разделят в две големи групи – мерки за намеса и активирани на ранен етап и мерки, подпомагащи интегрирането на пазара на труда. Ранната интервенция и активирани са част и от задачите по основните приоритетни направления на - Във втората голяма група националните действия и реформи предвиждат такива мерки, като интеграцията на пазара на труда включва, както мерки за заетост, чиракуване и стажуване, така и за обучение. В ОП РЧР 2014-2020 са заложили мерки за устойчива интеграция на пазара на труда на младите хора между 15 и 24 г. нито в заетост, нито в образование или обучение. В проекта на програмата се поставя силен акцент върху подкрепата за мерки за намаляване на младежката безработица. В рамките на ос № 1 „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места” ще бъдат финансирани дейности, свързани с въвеждане на Гаранцията за младежта чрез изпълнение на схеми за допълнително обучение или активизиране за всички млади хора между 15 и 24-годишна възраст, които не участват в заетост, образование или обучение, в рамките на 4 месеца след регистрация като търсещи работа лица. Предвидените

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>№12/10.01.2014 г.:</p> <p>http://www.mon.bg/?go=page&pageId=74&subpageId=143</p> <p>План за действие за 2014 г. в изпълнение на Националната стратегия за учене през целия живот, 2014 – 2020 г., приет с РМС №187/03.04.2014 г.</p> <p>http://www.mon.bg/?go=page&pageId=74&subpageId=143</p> <p>Предвижда многостепенно ниво на координация и наблюдаване на процеса чрез Национална платформа за учене през целия живот 2020.</p> <p>Националната платформа за учене през целия живот 2020 представлява свързването на всички участващи в изпълнението на стратегията и позволява съгласувано изпълнение на планове за действие. Ще бъде създаден електронен инструмент за координиране и отчитане на изпълнението на Националната стратегия за УЦЖ, което ще осигури пълна прозрачност на изпълнението на поетите ангажменти от различни държавни институции, социалните партньори и неправителствени организации, както и възможност за мониторинг на процеса и ревизиране на някои от мерките при опасност от неизпълнение. Електронна платформа за координация между заинтересованите страни и за отчетност се поддържа от Министерството на образование и науката.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Стратегията предвижда разработване и въвеждане на национална система за наблюдение на прехода на завършилите професионално образование и обучение към пазара на труда и към по-нататъшно образование и обучение. • Стратегията включва мерки, насочени към млади хора от групи в неравностойно положение, които са слабо представени и в системите на средното професионално и висшето образование, и на 	<p>допустими дейности включват посреднически услуги на пазара на труда, активиране на икономически неактивни младежи, професионално информиране и консултиране, психологическо подпомагане, обучение след регистрация като безработно лице - мотивационни обучения, обучение за придобиване на професионална квалификация и ключови компетентности, обучения по предприемачество, възможност за чиракуване и стажуване и др.</p> <p>В Министерството на младежта и спорта, по Националната програма за младежта (2011-2015) се реализира Подпрограма 1: Развитие на мрежата от Младежки информационно - консултантски центрове (МИКЦ). Подпрограмата създава механизъм за предоставяне на младежки услуги, включително за повишаване мотивацията на младите хора за собственото им развитие, професионална реализация и участието им в обществения живот в страната. През 2013 г. са създадени и функционират 31 младежки информационно-консултантски центрове. Услугите, предоставяни от МИКЦ са достъпни за всички млади хора. Предвид факта, че МИКЦ са изградени в столицата и областните центрове, най-голям достъп до тях имат младите хора от столицата и областните градове, и съответно – ограничен е достъпът на младите хора, живеещи в малките градове и на село.</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 8.6.1., тъй като самооценката е валидна за шестте критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>пазара на труда. Виж ТПУ 10.3.</p> <p>*Информацията се дублира с тази по 8.6.1., тъй като самооценката е валидна за шестте критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>	
<p>T08.6-Инициатива за младежка заетост (ИМЗ): Наличие на стратегическия а рамка на политиката за насърчване на младежка заетост, включително чрез прилагането на Гаранцията за младежта.</p>	<p>Да</p>	<p>3. посочва публичния орган, който отговаря за управлението на мерките за младежка заетост и координира партньорствата на всички равнища и между всички сектори;</p>	<p>Да</p>	<p>Актуализирана стратегия по заетостта на Р България 2013-2020 г. http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm</p> <p>Годишни планове за действие по заетостта http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p> <p>Национален план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта</p> <p>За конкретно прилагане на гаранцията за младежта, в съответствие с препоръката на Съвета от 22.04.2013 г. с Решение на Министерския съвет от 18 декември 2013 г. е приет Национален план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта. В края на април т.г. Националният план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта беше актуализиран с Решение на Министерския съвет № 267 от 28 април 2014 г.</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p>	<p>• Младежите, в т.ч. и подгрупата до 24 г. вкл., са основна целева група на политиката за заетост и обучение на възрастни. В този смисъл, специфични дейности за работа с тях са предвидени в стратегическите и оперативни документи, които задават рамката на политиката на пазара на труда</p> <p>Конкретни програми и мерки за заетост и обучение са насочени конкретно към младежите, а в много от останалите програми и мерки те са сред целевите групи, включвани с предимство. На практика и към момента е налице рамка на политиката за постигане целите на пакета за младежка заетост.</p> <p>Министерството на труда е определено за национална институция, отговорна, както за разработването на Плана, така и за координиране на изпълнението, мониторинга и актуализацията на Плана. В контекста на изпълнението му МТСП координира процеса и организира представителството на всички заинтересовани организации и институции.</p> <p>Към министъра на труда и социалната политика бе създаден Координационен съвет за изпълнение и мониторинг на НПИЕГМ, в който са представени всички институции и</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>Национална стратегия за младежта (2010-2020), приета на 6.10.2010 г. http://mpes.government.bg/Pages/Documents/Strategies/default.aspx</p> <p>Разработен е проект на актуализирана Национална стратегия за младежта (2014-2020). http://www.mon.bg/left_menu/strategies/</p> <p>Виж ТПУ 10.2.</p> <p>Стратегия за превенция и намаляване дела на отпадците и преждевременно напусналите образователната система (2013-2020).</p> <p>Стратегията е приета с РМС от 30.10.2013 г. , извлечение от Протокол № 44. http://www.minedu.government.bg/left_menu/strategies/</p> <p>Стратегията обхваща съответните образователни етапи, като мерките обхващат, както общото, така и професионалното образование.</p> <p>Предвиждат се мерки, насочени към подкрепа и интегриране на уязвими групи и общности, които са в риск от преждевременно напускане на училище. Стратегията предвижда широкообхватни политики и</p>	<p>организации, ангажирани с изпълнението на Плана. Работна група към Координационния съвет разработва проект на Национално рамково споразумение за идентифициране и активиране на младежи, които не учат, не работят и не са регистрирани в бюрата по труда, в изпълнение на партньорския подход от НПИЕГМ (т. 2.2. от Плана).</p> <ul style="list-style-type: none"> В Координационния съвет за изпълнение и мониторинг на Националния план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта участват представители на министерства, имащи отношение към пазара на труда и младежите, агенции, както и Националното сдружение на общините в Р България (НСОРБ), национално представителните организации на работодателите, на работниците и служителите и на младежките организации. Практическото изпълнение на Националния план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта се осъществява в сътрудничество от МТСП, ММС, МОН, МРР, МИЕ, НСОБ, младежки организации и социалните партньори. Съобразно изпратения от ЕК формат за разработване на Национален план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта, мерките и реформите, насочени към младежите, се разделят в две големи групи – мерки за намеса и активиране на ранен етап и мерки, подпомагащи интегрирането на пазара на труда. <p>- Ранната интервенция и активиране са част и от задачите по основните приоритетни направления на - Във втората голяма група националните действия и реформи предвиждат такива</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>мерки, насочени към осигуряване на успешен преход между различните степени на образование, гъвкави и успешни възможности за преждевременно напусналите да продължат обучението си с цел придобиване на ключови компетентности, разнообразни форми на обучение, признаване и валидиране на резултати от неформално обучение и информално учене. Целта е да се създадат условия за продължаване на образованието или за пълноценна реализация на пазара на труда.</p> <ul style="list-style-type: none"> Съобразно споразумение за обмяна на информация, Министерството на образованието и науката предоставя два пъти годишно информация на МТСП за младежите, които не са се записали в следващ клас/курс или в следваща степен на образование. Тази информация ще се предоставя на бюрата по труда за да се използва за идентифициране на младежи, които не се обучават, не работят и не са регистрирани като търсещи работа лица. <p>Виж ТПУ 10.1.</p> <p>Националната стратегия за учене през целия живот 2014 – 2020 г. (НСУЦЖ) приета с РМС №12/10.01.2014 г.:</p> <p>http://www.mon.bg/?go=page&pageId=74&subpageId=143</p> <p>План за действие за 2014 г. в изпълнение на Националната стратегия за учене през целия живот, 2014 – 2020 г., приет с РМС №187/03.04.2014 г.</p> <p>http://www.mon.bg/?go=page&pageId=74&subpageId=143</p> <p>Предвижда многостепенно ниво на координация и наблюдаване на процеса чрез Национална платформа</p>	<p>мерки, като интеграцията на пазара на труда включва, както мерки за заетост, чиракуване и стажуване, така и за обучение.</p> <ul style="list-style-type: none"> В ОП РЧР 2014-2020 са заложили мерки за устойчива интеграция на пазара на труда на младите хора между 15 и 24 г. нито в заетост, нито в образование или обучение. В проекта на програмата се поставя силен акцент върху подкрепата за мерки за намаляване на младежката безработица. В рамките на ос. № 1 „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места“ ще бъдат финансирани дейности, свързани с въвеждане на Гаранцията за младежта чрез изпълнение на схеми за допълнително обучение или активизиране за всички млади хора между 15 и 24-годишна възраст, които не участват в заетост, образование или обучение, в рамките на 4 месеца след регистрация като търсещи работа лица. Предвидените допустими дейности включват посреднически услуги на пазара на труда, активизиране на икономически неактивни младежи, професионално информиране и консултиране, психологическо подпомагане, обучение след регистрация като безработно лице - мотивационни обучения, обучение за придобиване на професионална квалификация и ключови компетентности, обучения по предприемачество, възможност за чиракуване и стажуване и др. <p>В Министерството на младежта и спорта, по Националната програма за младежта (2011-2015) се реализира Подпрограма 1: Развитие на мрежата от Младежки информационно - консултантски центрове (МИКЦ). Подпрограмата създава</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>за учене през целия живот 2020.</p> <p>Националната платформа за учене през целия живот 2020 представлява свързването на всички участващи в изпълнението на стратегията и позволява съгласувано изпълнение на плановете за действие. Ще бъде създаден електронен инструмент за координиране и отчитане на изпълнението на Националната стратегия за УЦЖ, което ще осигури пълна прозрачност на изпълнението на поетите ангажименти от различни държавни институции, социалните партньори и неправителствени организации, както и възможност за мониторинг на процеса и ревизиране на някои от мерките при опасност от неизпълнение. Електронна платформа за координация между заинтересованите страни и за отчетност се поддържа от Министерството на образование и науката.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Стратегията предвижда разработване и въвеждане на национална система за наблюдение на прехода на завършилите професионално образование и обучение към пазара на труда и към по-нататъшно образование и обучение. • Стратегията включва включва мерки, насочени към млади хора от групи в неравностойно положение, които са слабо представени и в системите на средното професионално и висшето образование, и на пазара на труда. Виж ТПУ 10.3. <p>*Информацията се дублира с тази по 8.6.1., тъй като самооценката е валидна за шестте критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>	<p>механизъм за предоставяне на младежки услуги, включително за повишаване мотивацията на младите хора за собственото им развитие, професионална реализация и участието им в обществения живот в страната. През 2013 г. са създадени и функционират 31 младежки информационно-консултантски центрове. Услугите, предоставяни от МИКЦ са достъпни за всички млади хора. Предвид факта, че МИКЦ са изградени в столицата и областните центрове, най-голям достъп до тях имат младите хора от столицата и областните градове, и съответно – ограничен е достъпът на младите хора, живеещи в малките градове и на село.</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 8.6.1., тъй като самооценката е валидна за шестте критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>
T08.6-Инициатива за младежка заетост (ИМЗ):	Да	4. включва всички заинтересовани страни, чието	Да	Актуализирана стратегия по заетостта на Р България 2013-2020 г. http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm	• Младежите, в т.ч. и подгрупата до 24 г. вкл., са основна целева група на политиката за заетост и обучение на възрастни. В този смисъл, специфични дейности за работа с тях са предвидени в стратегическите и оперативни документи,

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
Наличие на стратегическа рамка на политиката за насърчаване на младежка заетост, включително чрез прилагането на Гаранцията за младежта.		участие е от значение за преодоляване на младежката безработица;		<p>Годишни планове за действие по заетостта http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p> <p>Национален план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта</p> <p>За конкретно прилагане на гаранцията за младежта, в съответствие с препоръката на Съвета от 22.04.2013 г. с Решение на Министерския съвет от 18 декември 2013 г. е приет Национален план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта. В края на април т.г. Националният план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта беше актуализиран с Решение на Министерския съвет № 267 от 28 април 2014 г.</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p> <p>Национална стратегия за младежта (2010-2020), приета на 6.10.2010 г.</p> <p>http://mpes.government.bg/Pages/Documents/Strategies/default.aspx</p> <p>Разработен е проект на актуализирана Национална стратегия за младежта (2014-2020). http://www.mon.bg/left_menu/strategies/</p> <p>Виж ТПУ 10.2.</p>	<p>които задават рамката на политиката на пазара на труда</p> <p>Конкретни програми и мерки за заетост и обучение са насочени конкретно към младежите, а в много от останалите програми и мерки те са сред целевите групи, включвани с предимство. На практика и към момента е налице рамка на политиката за постигане целите на пакета за младежка заетост.</p> <p>Министерството на труда е определено за национална институция, отговорна, както за разработването на Плана, така и за координиране на изпълнението, мониторинга и актуализацията на Плана. В контекста на изпълнението му МТСП координира процеса и организира представителството на всички заинтересовани организации и институции.</p> <p>Към министъра на труда и социалната политика бе създаден Координационен съвет за изпълнение и мониторинг на НПИЕГМ, в който са представени всички институции и организации, ангажирани с изпълнението на Плана. Работна група към Координационния съвет разработва проект на Национално рамково споразумение за идентифициране и активиране на младежи, които не учат, не работят и не са регистрирани в бюрата по труда, в изпълнение на партньорския подход от НПИЕГМ (т. 2.2. от Плана).</p> <p>• В Координационния съвет за изпълнение и мониторинг на Националния план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта участват представители на министерства, имащи отношение към пазара на труда и младежите, агенции, както и Националното сдружение на общините в Р България (НСОРБ),</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>Стратегия за превенция и намаляване дела на отпадащите и преждевременно напусналите образователната система (2013-2020).</p> <p>Стратегията е приета с РМС от 30.10.2013 г. , извлечение от Протокол № 44.</p> <p>http://www.minedu.government.bg/left_menu/strategies/</p> <p>Стратегията обхваща съответните образователни етапи, като мерките обхващат, както общото, така и професионалното образование.</p> <p>Предвиждат се мерки, насочени към подкрепа и интегриране на уязвими групи и общности, които са в риск от преждевременно напускане на училище. Стратегията предвижда широкообхватни политики и мерки, насочени към осигуряване на успешен преход между различните степени на образование, гъвкави и успешни възможности за преждевременно напусналите да продължат обучението си с цел придобиване на ключови компетентности, разнообразни форми на обучение, признаване и валидиране на резултати от неформално обучение и информално учене. Целта е да се създадат условия за продължаване на образованието или за пълноценна реализация на пазара на труда.</p> <ul style="list-style-type: none"> Съобразно споразумение за обмяна на информация, Министерството на образованието и науката предоставя два пъти годишно информация на МТСП за младежите, които не са се записали в следващ клас/курс или в следваща степен на образование. Тази информация ще се предоставя на бюрата по труда за да се използва за идентифициране на младежи, които не се обучават, не работят и не са регистрирани като търсещи работа лица. 	<p>национално представителните организации на работодателите, на работниците и служителите и на младежките организации. Практическото изпълнение на Националния план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта се осъществява в сътрудничество от МТСП, ММС, МОН, МРР, МИЕ, НСОРБ, младежки организации и социалните партньори.</p> <ul style="list-style-type: none"> Съобразно изпратения от ЕК формат за разработване на Национален план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта, мерките и реформите, насочени към младежите, се разделят в две големи групи – мерки за намеса и активиране на ранен етап и мерки, подпомагащи интегрирането на пазара на труда. - Ранната интервенция и активиране са част и от задачите по основните приоритетни направления на - Във втората голяма група националните действия и реформи предвиждат такива мерки, като интеграцията на пазара на труда включва, както мерки за заетост, чиракуване и стажуване, така и за обучение. В ОП РЧР 2014-2020 са заложили мерки за устойчива интеграция на пазара на труда на младите хора между 15 и 24 г. нито в заетост, нито в образование или обучение. В проекта на програмата се поставя силен акцент върху подкрепата за мерки за намаляване на младежката безработица. В рамките на ос № 1 „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места” ще бъдат финансирани дейности, свързани с

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>Виж ТПУ 10.1.</p> <p>Националната стратегия за учене през целия живот 2014 – 2020 г. (НСУЦЖ) приета с РМС №12/10.01.2014 г.:</p> <p>http://www.mon.bg/?go=page&pageId=74&subpageId=143</p> <p>План за действие за 2014 г. в изпълнение на Националната стратегия за учене през целия живот, 2014 – 2020 г., приет с РМС №187/03.04.2014 г.</p> <p>http://www.mon.bg/?go=page&pageId=74&subpageId=143</p> <p>Предвижда многостепенно ниво на координация и наблюдаване на процеса чрез Национална платформа за учене през целия живот 2020.</p> <p>Националната платформа за учене през целия живот 2020 представлява свързването на всички участващи в изпълнението на стратегията и позволява съгласувано изпълнение на плановете за действие. Ще бъде създаден електронен инструмент за координиране и отчитане на изпълнението на Националната стратегия за УЦЖ, което ще осигури пълна прозрачност на изпълнението на поетите ангажменти от различни държавни институции, социалните партньори и неправителствени организации, както и възможност за мониторинг на процеса и ревизиране на някои от мерките при опасност от неизпълнение. Електронна платформа за координация между заинтересованите страни и за отчетност се поддържа от Министерството на образование и науката.</p>	<p>въвеждане на Гаранцията за младежта чрез изпълнение на схеми за допълнително обучение или активизиране за всички млади хора между 15 и 24-годишна възраст, които не участват в заетост, образование или обучение, в рамките на 4 месеца след регистрация като търсещи работа лица. Предвидените допустими дейности включват посреднически услуги на пазара на труда, активиране на икономически неактивни младежи, професионално информиране и консултиране, психологическо подпомагане, обучение след регистрация като безработно лице - мотивационни обучения, обучение за придобиване на професионална квалификация и ключови компетентности, обучения по предприемачество, възможност за чиракуване и стажуване и др.</p> <p>В Министерството на младежта и спорта, по Националната програма за младежта (2011-2015) се реализира Подпрограма 1: Развитие на мрежата от Младежки информационно - консултантски центрове (МИКЦ). Подпрограмата създава механизъм за предоставяне на младежки услуги, включително за повишаване мотивацията на младите хора за собственото им развитие, професионална реализация и участието им в обществения живот в страната. През 2013 г. са създадени и функционират 31 младежки информационно-консултантски центрове. Услугите, предоставяни от МИКЦ са достъпни за всички млади хора. Предвид факта, че МИКЦ са изградени в столицата и областните центрове, най-голям достъп до тях имат младите хора от столицата и областните градове, и съответно – ограничен е достъпът на младите хора, живеещи в малките градове и на село.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<ul style="list-style-type: none"> • Стратегията предвижда разработване и въвеждане на национална система за наблюдение на прехода на завършилите професионално образование и обучение към пазара на труда и към по-нататъшно образование и обучение. • Стратегията включва мерки, насочени към млади хора от групи в неравностойно положение, които са слабо представени и в системите на средното професионално и висшето образование, и на пазара на труда. Виж ТПУ 10.3. <p>*Информацията се дублира с тази по 8.6.1., тъй като самооценката е валидна за шестте критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>	<p>* Информацията се дублира с тази по 8.6.1., тъй като самооценката е валидна за шестте критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>
T08.6-Инициатива за младежка заетост (ИМЗ): Наличие на стратегическия а рамка на политиката за насърчаване на младежка заетост, включително чрез прилагането	Да	5. позволява намеса и активизиране на ранен етап;	Да	<p>Актуализирана стратегия по заетостта на Р България 2013-2020 г. http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm</p> <p>Годишни планове за действие по заетостта http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p> <p>Национален план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта</p> <p>За конкретно прилагане на гаранцията за младежта, в съответствие с препоръката на Съвета от 22.04.2013 г. с Решение на Министерския съвет от 18 декември 2013 г. е приет Национален план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта. В края на април т.г. Националният план за</p>	<p>• Младежите, в т.ч. и подгрупата до 24 г. вкл., са основна целева група на политиката за заетост и обучение на възрастни. В този смисъл, специфични дейности за работа с тях са предвидени в стратегическите и оперативни документи, които задават рамката на политиката на пазара на труда</p> <p>Конкретни програми и мерки за заетост и обучение са насочени конкретно към младежите, а в много от останалите програми и мерки те са сред целевите групи, включвани с предимство. На практика и към момента е налице рамка на политиката за постигане целите на пакета за младежка заетост.</p> <p>Министерството на труда е определено за национална институция, отговорна, както за разработването на Плана, така и за координиране на изпълнението, мониторинга и</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
на Гаранцията за младежта.				<p>изпълнение на Европейската гаранция за младежта беше актуализиран с Решение на Министерския съвет № 267 от 28 април 2014 г.</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p> <p>Национална стратегия за младежта (2010-2020), приета на 6.10.2010 г.</p> <p>http://mpes.government.bg/Pages/Documents/Strategies/default.aspx</p> <p>Разработен е проект на актуализирана Национална стратегия за младежта (2014-2020). http://www.mon.bg/left_menu/strategies/</p> <p>Виж ТПУ 10.2.</p> <p>Стратегия за превенция и намаляване дела на отпадащите и преждевременно напусналите образователната система (2013-2020).</p> <p>Стратегията е приета с РМС от 30.10.2013 г. , извлечение от Протокол № 44.</p> <p>http://www.minedu.government.bg/left_menu/strategies/</p>	<p>актуализацията на Плана. В контекста на изпълнението му МТСП координира процеса и организира представителството на всички заинтересовани организации и институции.</p> <p>Към министъра на труда и социалната политика бе създаден Координационен съвет за изпълнение и мониторинг на НПИЕГМ, в който са представени всички институции и организации, ангажирани с изпълнението на Плана. Работна група към Координационния съвет разработва проект на Национално рамково споразумение за идентифициране и активиране на младежи, които не учат, не работят и не са регистрирани в бюрата по труда, в изпълнение на партньорския подход от НПИЕГМ (т. 2.2. от Плана).</p> <ul style="list-style-type: none"> В Координационния съвет за изпълнение и мониторинг на Националния план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта участват представители на министерства, имащи отношение към пазара на труда и младежите, агенции, както и Националното сдружение на общините в Р България (НСОРБ), национално представителните организации на работодателите, на работниците и служителите и на младежките организации. Практическото изпълнение на Националния план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта се осъществява в сътрудничество от МТСП, ММС, МОН, МРР, МИЕ, НСОБ, младежки организации и социалните партньори. Съобразно изпратения от ЕК формат за разработване на Национален план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта, мерките и реформите, насочени към младежите, се

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>Стратегията обхваща съответните образователни етапи, като мерките обхващат, както общото, така и професионалното образование.</p> <p>Предвиждат се мерки, насочени към подкрепа и интегриране на уязвими групи и общности, които са в риск от преждевременно напускане на училище. Стратегията предвижда широкообхватни политики и мерки, насочени към осигуряване на успешен преход между различните степени на образование, гъвкави и успешни възможности за преждевременно напусналите да продължат обучението си с цел придобиване на ключови компетентности, разнообразни форми на обучение, признаване и валидиране на резултати от неформално обучение и информално учене. Целта е да се създадат условия за продължаване на образованието или за пълноценна реализация на пазара на труда.</p> <ul style="list-style-type: none"> Съобразно споразумение за обмяна на информация, Министерството на образованието и науката предоставя два пъти годишно информация на МТСП за младежите, които не са се записали в следващ клас/курс или в следваща степен на образование. Тази информация ще се предоставя на бюрата по труда за да се използва за идентифициране на младежи, които не се обучават, не работят и не са регистрирани като търсещи работа лица. <p>Виж ТПУ 10.1.</p> <p>Националната стратегия за учене през целия живот 2014 – 2020 г. (НСУЦЖ) приета с РМС №12/10.01.2014 г.:</p> <p>http://www.mon.bg/?go=page&pageId=74&subpageId=143</p>	<p>разделят в две големи групи – мерки за намеса и активиране на ранен етап и мерки, подпомагащи интегрирането на пазара на труда.</p> <p>- Ранната интервенция и активиране са част и от задачите по основните приоритетни направления на - Във втората голяма група националните действия и реформи предвиждат такива мерки, като интеграцията на пазара на труда включва, както мерки за заетост, чиракуване и стажуване, така и за обучение.</p> <ul style="list-style-type: none"> В ОП РЧР 2014-2020 са заложили мерки за устойчива интеграция на пазара на труда на младите хора между 15 и 24 г. нито в заетост, нито в образование или обучение. В проекта на програмата се поставя силен акцент върху подкрепата за мерки за намаляване на младежката безработица. В рамките на ос № 1 „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места“ ще бъдат финансирани дейности, свързани с въвеждане на Гаранцията за младежта чрез изпълнение на схеми за допълнително обучение или активизиране за всички млади хора между 15 и 24-годишна възраст, които не участват в заетост, образование или обучение, в рамките на 4 месеца след регистрация като търсещи работа лица. Предвидените допустими дейности включват посреднически услуги на пазара на труда, активиране на икономически неактивни младежи, професионално информиране и консултиране, психологическо подпомагане, обучение след регистрация като безработно лице - мотивационни обучения, обучение за придобиване на професионална квалификация и ключови

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>План за действие за 2014 г. в изпълнение на Националната стратегия за учене през целия живот, 2014 – 2020 г., приет с РМС №187/03.04.2014 г.</p> <p>http://www.mon.bg/?go=page&pageId=74&subpageId=143</p> <p>Предвижда многостепенно ниво на координация и наблюдаване на процеса чрез Национална платформа за учене през целия живот 2020.</p> <p>Националната платформа за учене през целия живот 2020 представлява свързването на всички участващи в изпълнението на стратегията и позволява съгласувано изпълнение на плановете за действие. Ще бъде създаден електронен инструмент за координиране и отчитане на изпълнението на Националната стратегия за УЦЖ, което ще осигури пълна прозрачност на изпълнението на поетите ангажименти от различни държавни институции, социалните партньори и неправителствени организации, както и възможност за мониторинг на процеса и ревизиране на някои от мерките при опасност от неизпълнение. Електронна платформа за координация между заинтересованите страни и за отчетност се поддържа от Министерството на образование и науката.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Стратегията предвижда разработване и въвеждане на национална система за наблюдение на прехода на завършилите професионално образование и обучение към пазара на труда и към по-нататъшно образование и обучение. • Стратегията включва мерки, насочени към млади хора от групи в неравностойно положение, които са слабо представени и в системите на средното професионално и висшето образование, и на пазара на труда. Виж ТПУ 10.3. 	<p>компетентности, обучения по предприемачество, възможност за чиракуване и стажуване и др.</p> <p>В Министерството на младежта и спорта, по Националната програма за младежта (2011-2015) се реализира Подпрограма 1: Развитие на мрежата от Младежки информационно - консултантски центрове (МИКЦ). Подпрограмата създава механизъм за предоставяне на младежки услуги, включително за повишаване мотивацията на младите хора за собственото им развитие, професионална реализация и участието им в обществения живот в страната. През 2013 г. са създадени и функционират 31 младежки информационно-консултантски центрове. Услугите, предоставяни от МИКЦ са достъпни за всички млади хора. Предвид факта, че МИКЦ са изградени в столицата и областните центрове, най-голям достъп до тях имат младите хора от столицата и областните градове, и съответно – ограничен е достъпът на младите хора, живеещи в малките градове и на село.</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 8.6.1., тъй като самооценката е валидна за шестте критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				* Информацията се дублира с тази по 8.6.1., тъй като самооценката е валидна за шестте критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.	
T08.6-Инициатива за младежка заетост (ИМЗ): Наличие на стратегическа рамка на политиката за насърчване на младежка заетост, включително чрез прилагането на Гаранцията за младежта.	Да	6. включва мерки, подпомагащи достъпа до заетост, повишаването на уменията, трудовата мобилност и устойчивото интегриране на пазара на труда на младежи, които не участват в никаква форма на заетост, образование или обучение.	Да	<p>Актуализирана стратегия по заетостта на Р България 2013-2020 г. http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm</p> <p>Годишни планове за действие по заетостта http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p> <p>Национален план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта</p> <p>За конкретно прилагане на гаранцията за младежта, в съответствие с препоръката на Съвета от 22.04.2013 г. с Решение на Министерския съвет от 18 декември 2013 г. е приет Национален план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта. В края на април т.г. Националният план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта беше актуализиран с Решение на Министерския съвет № 267 от 28 април 2014 г.</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p> <p>Национална стратегия за младежта (2010-2020), приета на 6.10.2010 г.</p>	<p>• Младежите, в т.ч. и подгрупата до 24 г. вкл., са основна целева група на политиката за заетост и обучение на възрастни. В този смисъл, специфични дейности за работа с тях са предвидени в стратегическите и оперативни документи, които задават рамката на политиката на пазара на труда</p> <p>Конкретни програми и мерки за заетост и обучение са насочени конкретно към младежите, а в много от останалите програми и мерки те са сред целевите групи, включвани с предимство. На практика и към момента е налице рамка на политиката за постигане целите на пакета за младежка заетост.</p> <p>Министерството на труда е определено за национална институция, отговорна, както за разработването на Плана, така и за координиране на изпълнението, мониторинга и актуализацията на Плана. В контекста на изпълнението му МТСП координира процеса и организира представителството на всички заинтересовани организации и институции.</p> <p>Към министъра на труда и социалната политика бе създаден Координационен съвет за изпълнение и мониторинг на НПИЕГМ, в който са представени всички институции и организации, ангажирани с изпълнението на Плана. Работна група към Координационния съвет разработва проект на Национално рамково споразумение за идентифициране и активиране на младежи, които не учат, не работят и не са</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>http://mpes.government.bg/Pages/Documents/Strategies/default.aspx</p> <p>Разработен е проект на актуализирана Национална стратегия за младежта (2014-2020). http://www.mon.bg/left_menu/strategies/</p> <p>Виж ТПУ 10.2.</p> <p>Стратегия за превенция и намаляване дела на отпадалите и преждевременно напусналите образователната система (2013-2020).</p> <p>Стратегията е приета с РМС от 30.10.2013 г. , извлечение от Протокол № 44. http://www.minedu.government.bg/left_menu/strategies/</p> <p>Стратегията обхваща съответните образователни етапи, като мерките обхващат, както общото, така и професионалното образование.</p> <p>Предвиждат се мерки, насочени към подкрепа и интегриране на уязвими групи и общности, които са в риск от преждевременно напускане на училище. Стратегията предвижда широкообхватни политики и мерки, насочени към осигуряване на успешен преход между различните степени на образование, гъвкави и успешни възможности за преждевременно напусналите да продължат обучението си с цел придобиване на ключови компетентности, разнообразни форми на обучение, признаване и валидиране</p>	<p>регистрирани в бюрата по труда, в изпълнение на партньорския подход от НПИЕГМ (т. 2.2. от Плана).</p> <ul style="list-style-type: none"> В Координационния съвет за изпълнение и мониторинг на Националния план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта участват представители на министерства, имащи отношение към пазара на труда и младежите, агенции, както и Националното сдружение на общините в Р България (НСОРБ), национално представителните организации на работодателите, на работниците и служителите и на младежките организации. Практическото изпълнение на Националния план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта се осъществява в сътрудничество от МТСП, ММС, МОН, МРР, МИЕ, НСОБ, младежки организации и социалните партньори. Съобразно изпратения от ЕК формат за разработване на Национален план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта, мерките и реформите, насочени към младежите, се разделят в две големи групи – мерки за намеса и активиране на ранен етап и мерки, подпомагащи интегрирането на пазара на труда. Ранната интервенция и активиране са част и от задачите по основните приоритетни направления на - Във втората голяма група националните действия и реформи предвиждат такива мерки, като интеграцията на пазара на труда включва, както мерки за заетост, чиракуване и стажуване, така и за обучение.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>на резултати от неформално обучение и информално учене. Целта е да се създадат условия за продължаване на образованието или за пълноценна реализация на пазара на труда.</p> <ul style="list-style-type: none"> Съобразно споразумение за обмяна на информация, Министерството на образованието и науката предоставя два пъти годишно информация на МТСП за младежите, които не са се записали в следващ клас/курс или в следваща степен на образование. Тази информация ще се предоставя на бюрата по труда за да се използва за идентифициране на младежи, които не се обучават, не работят и не са регистрирани като търсещи работа лица. <p>Виж ТПУ 10.1.</p> <p>Националната стратегия за учене през целия живот 2014 – 2020 г. (НСУЦЖ) приета с РМС №12/10.01.2014 г.:</p> <p>http://www.mon.bg/?go=page&pageId=74&subpageId=143</p> <p>План за действие за 2014 г. в изпълнение на Националната стратегия за учене през целия живот, 2014 – 2020 г., приет с РМС №187/03.04.2014 г.</p> <p>http://www.mon.bg/?go=page&pageId=74&subpageId=143</p> <p>Предвижда многостепенно ниво на координация и наблюдаване на процеса чрез Национална платформа за учене през целия живот 2020.</p>	<ul style="list-style-type: none"> В ОП РЧР 2014-2020 са заложили мерки за устойчива интеграция на пазара на труда на младите хора между 15 и 24 г. нито в заетост, нито в образование или обучение. В проекта на програмата се поставя силен акцент върху подкрепата за мерки за намаляване на младежката безработица. В рамките на ос № 1 „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места“ ще бъдат финансирани дейности, свързани с въвеждане на Гаранцията за младежта чрез изпълнение на схеми за допълнително обучение или активизиране за всички млади хора между 15 и 24-годишна възраст, които не участват в заетост, образование или обучение, в рамките на 4 месеца след регистрация като търсещи работа лица. Предвидените допустими дейности включват посреднически услуги на пазара на труда, активизиране на икономически неактивни младежи, професионално информиране и консултиране, психологическо подпомагане, обучение след регистрация като безработно лице - мотивационни обучения, обучение за придобиване на професионална квалификация и ключови компетентности, обучения по предприемачество, възможност за чиракуване и стажуване и др. <p>В Министерството на младежта и спорта, по Националната програма за младежта (2011-2015) се реализира Подпрограма 1: Развитие на мрежата от Младежки информационно - консултантски центрове (МИКЦ). Подпрограмата създава механизъм за предоставяне на младежки услуги, включително за повишаване мотивацията на младите хора за собственото им развитие, професионална реализация и участието им в обществения живот в страната. През 2013 г. са създадени и функционират 31 младежки информационно-консултантски</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
				<p>Националната платформа за учене през целия живот 2020 представлява свързването на всички участващи в изпълнението на стратегията и позволява съгласувано изпълнение на плановете за действие. Ще бъде създаден електронен инструмент за координиране и отчитане на изпълнението на Националната стратегия за УЦЖ, което ще осигури пълна прозрачност на изпълнението на поетите ангажменти от различни държавни институции, социалните партньори и неправителствени организации, както и възможност за мониторинг на процеса и ревизиране на някои от мерките при опасност от неизпълнение. Електронна платформа за координация между заинтересованите страни и за отчетност се поддържа от Министерството на образование и науката.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Стратегията предвижда разработване и въвеждане на национална система за наблюдение на прехода на завършилите професионално образование и обучение към пазара на труда и към по-нататъшно образование и обучение. • Стратегията включва мерки, насочени към млади хора от групи в неравностойно положение, които са слабо представени и в системите на средното професионално и висшето образование, и на пазара на труда. Виж ТПУ 10.3. <p>* Информацията се дублира с тази по 8.6.1., тъй като самооценката е валидна за шестте критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>	<p>центрове. Услугите, предоставяни от МИКЦ са достъпни за всички млади хора. Предвид факта, че МИКЦ са изградени в столицата и областните центрове, най-голям достъп до тях имат младите хора от столицата и областните градове, и съответно – ограничен е достъпът на младите хора, живеещи в малките градове и на село.</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 8.6.1., тъй като самооценката е валидна за шестте критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013..</p>
Т10.4-Наличие на национална или регионална стратегически	Не	1. Въведена е национална или регионална стратегическа рамка на	Не		<ul style="list-style-type: none"> • Национална стратегия за развитие на педагогическите кадри (2014 – 2020) <p>http://mon.bg/?go=page&pageId=7&subpageId=63</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
а рамка на политиката за повишаване на качеството и ефикасността на системите на професионално образование и обучение в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.		политиката за повишаване на качеството и ефикасността на системите на професионално образование и обучение в границите от член 165 ДФЕС, която включва мерки за следното:			<p>Националната стратегия за развитие на педагогическите кадри (2014 – 2020) е приета от МС на 21.05.2014 г. Тя е обсъдена на заседания на Отрасловия съвет за тристранно сътрудничество и на Обществения съвет към министъра на образованието и науката. Преминала е обществено обсъждане.</p> <p>При реализацията на стратегията ще се подобряване качеството на учителския труд и като следствие – ще се повиши качеството на образованието, вкл. професионалното.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Национална стратегия за учене през целия живот 2014-2020 г. <p>http://mon.bg/?go=page&pageId=74&subpageId=143</p> <p>Повишаването на привлекателността и подобряване на качеството на професионалното образование и обучение за гарантиране на заетост и конкурентоспособност е област на въздействие на стратегията.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<ul style="list-style-type: none"> Национална програма „Модернизиране на системата на професионалното образование” (http://www.minedu.government.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/projects/national_programs/2013_prilojenie5_modernizirane_na_sistemata.pdf) <p>Финансирането по програмата на одобрените 36 професионални гимназии е със средства от националния бюджет и съфинансиране от страна на работодателите. Средствата се използват за модернизиране на материалната база в училищата в съответствие със съвременните техники и технологии, което дава възможност за провеждане на практическото обучение в реална работна среда. С РМС №221/23.04.2014 са одобрени национални програми за развитие на средното образование за 2014 г., вкл. Националната програма „Модернизиране на системата на професионалното образование”.</p> <ul style="list-style-type: none"> Национален план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта 2014 – 2020 г. <p>http://www.minedu.government.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/projects/jointprojects/zapoved09-872.pdf</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>На 18 декември 2013 г. МС прие Национален план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта 2014 – 2020 г. Предвидени са подкрепящи мерки за интегриране на пазара на труда, включително обучение за ограмотяване, обучение за придобиване на професионална квалификация и/или ключови компетентности, търсени на пазара на труда, подкрепа за намиране на работа на първичния пазар на труда, подкрепа за създаване на работни места, осигуряване на стажуване на работно място, осигуряване на чиракуване за младежи с ниско образование и без квалификация и др. На 18.02.2014 г. се проведе първото заседание на Координационния съвет за изпълнение и мониторинг на Националния план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта 2014 – 2020 г. (НПИЕГМ). По време на заседанието бе взето решение за разработване на Национално рамково споразумение между институциите и организациите за идентифициране и активиране на младежите, които не работят, не учат и не са регистрирани в бюрата по труда. Към Координационния съвет започна работа работна група за разработване на Национално рамково споразумение за изпълнение на НПИЕГМ. Изготвен и обсъден е първи вариант на Споразумението. Подготвени са за съгласуване изменения и допълнения по НПИЕГМ, отразяващи технически бележки, дадени от ЕК.</p> <p>Виж ТПУ 8.6.</p> <p>• Заповед №РД09-872/29.06.2012 г. на министъра на</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>образованието, младежта и науката за утвърждаване на образованието, младежта и науката за утвърждаване на професионалното образование и обучение. http://mon.bg/?go=page&pagelId=2&subpagelId=43</p> <p>Определени са областите: училищен мениджмънт, училищна среда, обучение и учене и училищно партньорство. Критериите за качество на ПОО са разработени в съответствие с индикаторите на Европейската референтна рамка за оценка на качеството на ПОО. Наредбата определя и организационно-методически насоки за организиране на дейностите по самооценяване в професионалните гимназии. През 2012/2013 учебна година бе осъществено самооценяване на професионалната подготовка в професионалните гимназии съгласно изискванията на наредбата.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Център на учебно-тренировъчните фирми в средните професионални училища (http://buct.org/intro.php) <p>Центърът е държавно обслужващо звено в системата на народната просвета, което инициира, подпомага и координира дейността на учебно-тренировъчните фирми за практическо обучение по икономика към професионалните гимназии. Центърът на учебно-тренировъчните фирми поддържа мрежа на учебно-тренировъчните фирми. В системата на училищното професионално образование се прилагат и</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>образователни програми на Джуниър Ачийвмънт България: Банките в действие, Бизнес етика, Виртуално предприятие, Учебна компания и др. На 24-25 април, 2014 г. в Пловдив е проведен Панаирът на учебно-тренировъчните фирми „Млад предприемач“ с международно участие.</p> <ul style="list-style-type: none"> Лого и линк към сайта на европейската мрежа за осигуряване на качество в професионалното образование и обучение EQAVET Network www.eqavet.eu на електронната страница на МОН http://old.mon.bg/news-home/ <p>Съдействия за повишаване на осведомеността, развитие на култура за качество и насърчаване на ангажираността на заинтересованите страни, както и за методическо подпомагане на процеса на прилагане на Референтната рамка на национално равнище и на равнище обучаваща институция.</p> <ul style="list-style-type: none"> Подрубрика "Качество" към рубрика "Професионалното образование и обучение" на електронната страница на МОН. http://mon.bg/?go=page&pageId=2&subpageId=43

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>Съдържа материали, свързани с осигуряване на качеството на ПОО на национално и европейско равнище: "Анализ на системата за осигуряване на качеството в областта на професионалното образование и обучение в България"; "Модел на системата за осигуряване на качеството на професионалното образование и обучение в България", който изразява националния подход за осигуряване на качеството на ПОО; наредба на министъра на образованието, младежта и науката за утвърждаване на областите, критериите и показателите за оценка на качеството на ПОО; Ръководство за самооценка на професионална гимназия; EQAVET информационни бюлетини; Брошура на EQAVET Network "Подход за осигуряване на качество за доставчиците на ПОО в съответствие с рамката на EQAVET"; "EQAVET Работна програма 2013-2015"; информационни материали за проекти, насочени към осигуряване на качеството на ПОО.</p> <p>• През 2013 г. продължи изпълнението на дейностите по проект „Изграждане на система за прогнозиране на потребностите от работна сила с определени характеристики”. Разработена е методология и е проведено пилотно проучване за потребностите в краткосрочен план на работодатели от работна сила с определена квалификация. Изготвен е първи вариант на макро-иконометричен модел за прогнозиране развитието на пазара на труда в средносрочен и дългосрочен аспект, направено е тестване на модела и са изготвени първи прогнози до 2020 г.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>• Проект по ОПРЧР „Система за кариерно ориентиране в училищното образование”, изпълняван от МОН (2012 -2014).</p> <p>По проекта са разкрити 28 центъра за кариерно ориентиране на ученици във всички областни градове на страната. Наети са 150 кариерни консултанти за предоставяне на услуги по кариерно информиране, консултиране и съветване на учениците от I до XII клас. Проведена е квалификация на 150 кариерни консултанти с придобит международно признат сертификат за провеждане на дейности по кариерно ориентиране. Разработен е „Наръчник на кариерния консултант”, който ще бъде предоставен на всички училища от системата на средното образование. В рамките на проекта се изготвят 80 интерактивни упражнения за кариерно ориентиране на учениците от I до XII клас; изпълнява се програма за обучение по кариерно ориентиране, в която към 30.04.2014 г. са включени общо 482 833 ученици; в процес на разработване са информационно-търсеща система за кариерно ориентиране на учениците. Разработени са 30 тематични филма по кариерно ориентиране. В процес на разработване е регистър на центровете за кариерно ориентиране.</p> <p>• Проект на БСК, финансиран по ОП РЧР „Разработване и внедряване на информационна система за оценка на компетенциите на работната сила по браншове и региони”</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>през 2013 г.</p> <p>Разработена е информационна система за оценка на компетенциите (MyCompetence). Системата обработва данни и осигурява стандартизиран обмен на информация, предоставя инструменти и други специализирани услуги за оценка на компетенциите на работната сила в България.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Българо-Германски проект „Европейска интеграция на Югоизточна Европа II. Европейска интеграция на икономики и пазари на труда чрез техническо професионално образование и обучение“: 2010-2014, координиран от GIZ, Германия, осъществяван с участието на работодатели от съответните сектори <p>По проекта е разработен проект на модел на единици резултати от ученето в ДООИ за придобиване на квалификация по професии със съдействието на представители на бизнеса. Проектът на модел е предоставен на Националната агенция за професионално образование и обучение (НАПОО) за утвърждаване на нови „Рамкови изисквания за разработване на държавни образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии“, Методически указания за разработване на ДООИ за придобиване на квалификация по професии и следващо прилагане на модела; В процес на разработване са:</p> <p>-Модел на връзка между професионалното и висшето</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>образование с цел създаване на възможности за признаване от системата на висшето образование на резултати от ученето, придобити в средното професионално образование;</p> <p>- проекти на модулни учебни планове и програми чрез прилагане на подход, ориентиран към резултатите от ученето.</p> <p>През м. февруари 2014 г. бе окончателно завършено разработването на проект на механизъм за връзка между ПОО и висшето образование (ВО). Механизмът се основава на споразумение между ВУ и професионалните гимназии. Дава възможност за признаване от висше училище на резултати от учене, постигнати при професионално образование на модулен принцип в професионалните гимназии. ВУ може да присъжда брой кредити и да признава оценки от оценяването на модулите в ПО на база сравняване на учебно съдържание на модулите в ПО и учебните дисциплини в специалности от ВО, надграждащи специалности от системата на ПОО. Проектът на механизъм за връзка между ПОО и висшето образование (ВО) бе представен на 05.03.2014 в Пловдив на дискуссионна среща "Партньорството между професионалните гимназии, висши училища и бизнес – условие за успешна реализация на трудовия пазар".</p> <p>• Проект по ОПРЧР „Управление за ефективно професионално образование”, изпълняван от МОН (2012 -2014).</p> <p>В рамките на проекта са изградени 20 секторни мрежи, които</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>обхващат всички всички професионални гимназии в страната. Разработен е “Наръчник за изграждане на училищна система за управление на качеството в професионалните гимназии”. Проведено е двуетапно обучение за усъвършенстване на управленските умения на представители на 142 професионални гимназии, на експерти по професионално образование от РИО, експерти от МОН и социалните партньори за въвеждане, поддържане и оценяване на системи за управление на качеството в професионалните гимназии. Разработен е анализ на съществуващото състояние за ефективността на професионалното образование в България; В процес на разработване е система от индикатори и показатели за измерване на ефективността на професионалното образование в България; организационно-функционален модел на Единна система за управление на професионалното образование (ЕСУПО) в България; методология и инструментариум (правила и процедури) за изграждане на ЕСУПО. Осъществяват се подготвителни дейности по организирането и провеждането на 28 консултационно-информационни срещи на територията на всеки от 28-те областни града. На сайта на МОН в рубрика Професионално образование, подрубрика Качество, е публикуван разработеният в рамките на проекта Наръчник за изграждане на училищна система за управление на качеството в професионалните гимназии (http://mon.bg/?go=page&pageId=2&subpageId=43)</p> <p>• Осъществяват се комплекс от дейности по организацията и провеждането на Национални състезания по професии през</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>учебната 2013/2014 година - Национална Панорама на професионалното Образование'2014 (съгласно заповед на министъра на образованието и науката, http://mon.bg/?go=page&pageId=16&subpageId=80).</p> <p>• Проект по ОПРЧР BG051P001-3.3.07-001 “Ученически практики” (2012-2014) (http://praktiki.mon.bg)</p> <p>До момента в системата са регистрирани 396 училища. Включени в ученически практики са 22 317 ученици, успешно приключили практика – 15 556 ученици. 13 222 работодатели са се регистрирали за участие и са обявили работни места. За провеждане на практика се сключват договори за партньорство между училище и работодател, като се определят наставници на учениците. До момента в проекта са участвали 5920 наставници. Практическото обучение на един ученик се провежда в реална работна среда в рамките на 240 часа. На всеки ученик, провел практика, се издава сертификат и се изплаща стипендия в размер на 300 лв. Проведени са две секторни конференции и 28 регионални конференции с наставници от фирмите-партньори и учители, обучения на училищните екипи, дни на професиите в шестте планови региони. През месец март, 2014 г., 1609 ученици са започнали практика; в системата допълнително са се регистрирали 3768 работодатели и 2 училища.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
Т10.4-Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за повишаване на качеството и ефикасността на системите на професионално образование и обучение в границите, предвидени в член 165 отДФЕС.	Не	2. подобряване на адекватността на системите за професионално образование и обучение спрямо пазара на труда, в тясно сътрудничество със съответните заинтересовани страни, включително чрез механизми за предвиждане на уменията, адаптиране на учебните програми и засилване на предлагането на основаващо	Не		Виж графа по 10.4.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
		се на работата учене под различни форми;			
Т10.4-Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за повишаване на качеството и ефикасността на системите на професионално образование и обучение в границите, предвидени в член 165 отДФЕС.	Не	3.увеличаване на качеството и привлекателността на ПОО, включително чрез установяване на национален подход за гарантиране на качеството на системите на професионално образование и обучение (например в съответствие с	Не		Виж графа по 10.4.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
		Европейската референтна рамка за осигуряване на качество в професионалното образование и обучение) и прилагане на инструментите за прозрачност и признаване, например Европейската система за трансфер на кредити в професионалното образование и обучение. (ECVET).			
Т10.3-Учене през целия живот: Наличие на национална	Да	1. Въведена е национална или регионална стратегическ	Да	Национална стратегия за учене през целия живот 2014-2020 г. http://www.minedu.government.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/strategies/documents/strategy_LLL_2014-2020.pdf	Националната стратегия за учене през целия живот 2014 – 2020 г. прилага цялостен подход, като обхваща ученето във всичките му степени – от предучилищно възпитание и подготовка до учене на възрастни, във всички направления – общо и професионално образование и обучение, висше

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
и/или регионална стратегическа рамка на политиката за учене през целия живот в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.		а рамка на политиката за учене през целия живот, която съдържа мерки:		<p>Стратегията е приета с РМС №12/10.01.2014 г.</p> <p>План за действие за 2014 г. в изпълнение на Националната стратегия за учене през целия живот 2014 – 2020 г.</p> <p>http://www.mon.bg/?go=page&pageId=74&subpageId=143</p> <p>Приет с Решение на МС №187 от 3 април 2014 г.</p>	<p>образование, продължаващо обучение на възрастни, и във всички негови аспекти – образование, формално и неформално обучение и самостоятелно учене.</p> <p>Стратегията съдържа мерки за развитие и разширяване на системата за кариерно ориентиране при всички възрастови групи, както и за изграждане на връзки между Националната квалификационна рамка и всички останали инструменти</p> <p>В стратегията са заложени мерки за повишаване на качеството на образованието и обучението на всички образователни равнища и във всички направления; дейности в подкрепа на неформалното обучение на лица от всички възрасти. Като основно предизвикателство е изведено придобиването на ключови компетентности от всички учещи.</p> <p>Проектът на Закон за предучилищно и училищно образование ще бъде съобразен със стратегическите цели и ключовите мерки, заложени в Националната стратегия за учене през целия живот 2014 – 2020 г.</p> <p>Създава се Национална платформа за учене през целия живот 2020 – система за многостепенно и съгласувано координиране</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>и наблюдение на изпълнението на заложените в стратегията мерки, която осигурява и база за информирано планиране и корективни действия при необходимост. Ще бъде създадена интегрирана информационна система за измерване на въздействието.</p> <p>Един от приоритетите на стратегията е изграждането на хармонична и разнообразна учебна среда за представители на уязвимите групи, както и хората в неравностойно положение с оглед осигуряване на равнопоставеност и достъп до качествено образование и обучение, по-пълноценна подготовка за бъдещия обществен живот и реализация на пазара на труда. Заложени са конкретни мерки, насочени към различни целеви групи – деца, ученици и възрастни със специални образователни потребности; деца и ученици от мигрантски семейства, етнически малцинства и по-специално ромски общности преждевременно напуснали училище, млади хора, преминаващи курс на професионално обучение и млади докторанти, възрастни обучаеми, нискоквалифицирани и по-възрастни работници и пенсионери.</p> <p>Предвижда се да бъде разширена системата за ограмотяване на възрастни с цел осигуряване на достъп до пазара на труда, както и да бъде разработена и приложена стратегия за насърчаване и развитие на грамотността.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>Националната стратегия за УЦЖ 2014 – 2020 г. предвижда следните дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Прилагане на Националната квалификационна рамка и разработване на секторни квалификационни рамки; - Въвеждане на система за валидиране на знания, умения и компетентности, придобити чрез неформално обучение и самостоятелно учене до 2018 г.; - Въвеждане на система за кредити в професионалното образование и обучение до 2016 г. и осигуряване на съпоставимост със системата за натрупване и трансфер на кредити във висшето образование; - Въвеждане на система за осигуряване на качеството на професионалното образование и обучение до края на 2015 г. <p>Стратегията извежда като приоритет необходимостта от стимулиране на образование и обучение, съобразено с потребностите на икономиката и промените на пазара на труда. Сътрудничеството между държавни институции, областни и местни власти, социалните партньори се институционализира чрез Националния съвет за учене през целия живот. Заложените мерки се основават на принципа на партньорството между бизнеса и различните степени и</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>сектори на образованието, обучението и научните изследвания за формиране на адаптивно към потребностите на пазара на труда образование и обучение, включително чрез обща отговорност за подготовката и реализирането на учебните програми, за подобряване на политиката и практиките за кариерно ориентиране на всички равнища на образование, обучение и заетост, за валидиране на неформално или самостоятелно придобити знания и умения, в т.ч. на работното място. Друг основополагащ принцип на стратегията е децентрализацията. Създават се предпоставки за ефективно сътрудничество между всички заинтересовани страни на областно и местно ниво, адекватно на местните нужди планиране и осъществяване на инициативи за УЦЖ в сътрудничество между местните власти и държавни органи, вкл. бюрата по труда, местни предприятия, доставчици на образование и обучение, обществени организации, представляващи интересите на уязвими групи от населението и други. Този подход ще даде възможност за осъществяване на партньорски инициативи за обучение и преквалификация на базата на споделени ресурси, както и за по-ефективно обхващане на групите в неравностойно положение и привличането им към различни форми на учене с цел интеграция на пазара на труда.</p> <p>Стратегията предвижда внедряване на система за прогнозиране на потребностите на пазара на труда от работна сила с определени характеристики; разработване и въвеждане на национална система за наблюдение на прехода на завършилите ПОО към пазара на труда и към по-нататъшно</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>образование и обучение; разработване и прилагане на политики и мерки за развитие на професионалното обучение в работна среда, включително чрез подкрепа на работодатели за обучение на работното място с особен акцент върху МСП и предприятията в малки населени места и селските райони; мерки за подпомагане участието на слабопредставените групи с фокус върху младежите; мерки за повишаване квалификацията на учителите и обучаващите в ПОО при ефективно сътрудничество с бизнеса и висшите училища; развитие на публично-частното партньорство в областта на ПОО като средство за ефективно сътрудничество с бизнеса; тясно обвързване на политиката за обучение на възрастни с политиката на пазара на труда и въвеждане на разнообразни субсидирани форми на неформално обучение на безработни лица и лица в неравностойно положение.</p> <p>Актуализирана стратегия по заетостта на Република България 2013 - 2020 г.:</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm</p> <p>Национален план за действие по заетостта за 2014 година:</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p> <p>Планът е приет от МС на 21 декември 2013 г.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
Т10.3-Учене през целия живот: Наличие на национална и/или регионална стратегическа рамка на политиката за учене през целия живот в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.	Да	2. в подкрепа на разработването и свързването на услуги за ученето през целия живот, включително тяхното изпълнение и усъвършенстването на уменията (т.е. валидиране, напътствия, образование и обучение), с участието на заинтересованите страни и	Да	<p>Национална стратегия за учене през целия живот 2014-2020 г. http://www.minedu.government.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/strategies/documents/strategy_LLL_2014-2020.pdf</p> <p>Стратегията е приета с РМС №12/10.01.2014 г.</p> <p>План за действие за 2014 г. в изпълнение на Националната стратегия за учене през целия живот 2014 – 2020 г. http://www.mon.bg/?go=page&pageId=74&subpageId=143</p> <p>Приет с Решение на МС №187 от 3 април 2014 г.</p>	<p>Националната стратегия за учене през целия живот 2014 – 2020 г. прилага цялостен подход, като обхваща ученето във всичките му степени – от предучилищно възпитание и подготовка до учене на възрастни, във всички направления – общо и професионално образование и обучение, висше образование, продължаващо обучение на възрастни, и във всички негови аспекти – образование, формално и неформално обучение и самостоятелно учене.</p> <p>Стратегията съдържа мерки за развитие и разширяване на системата за кариерно ориентиране при всички възрастови групи, както и за изграждане на връзки между Националната квалификационна рамка и всички останали инструменти</p> <p>В стратегията са заложили мерки за повишаване на качеството на образованието и обучението на всички образователни равнища и във всички направления; дейности в подкрепа на неформалното обучение на лица от всички възрасти. Като основно предизвикателство е изведено придобиването на ключови компетентности от всички учещи.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
		партньорство с тях;		* Информацията се дублира с тази по 10.3.1., тъй като самооценката е валидна за петте критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.	<p>Проектът на Закон за предучилищно и училищно образование ще бъде съобразен със стратегическите цели и ключовите мерки, заложи в Националната стратегия за учене през целия живот 2014 – 2020 г.</p> <p>Създава се Национална платформа за учене през целия живот 2020 – система за многостепенно и съгласувано координиране и наблюдение на изпълнението на заложените в стратегията мерки, която осигурява и база за информирано планиране и корективни действия при необходимост. Ще бъде създадена интегрирана информационна система за измерване на въздействието.</p> <p>Един от приоритетите на стратегията е изграждането на хармонична и разнообразна учебна среда за представители на уязвимите групи, както и хората в неравностойно положение с оглед осигуряване на равнопоставеност и достъп до качествено образование и обучение, по-пълноценна подготовка за бъдещия обществен живот и реализация на пазара на труда. Заложени са конкретни мерки, насочени към различни целеви групи – деца, ученици и възрастни със специални образователни потребности; деца и ученици от мигрантски семейства, етнически малцинства и по-специално</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>ромски общности преждевременно напуснали училище, млади хора, преминаващи курс на професионално обучение и млади докторанти, възрастни обучаеми, нискоквалифицирани и повъзрастни работници и пенсионери.</p> <p>Предвижда се да бъде разширена системата за ограмотяване на възрастни с цел осигуряване на достъп до пазара на труда, както и да бъде разработена и приложена стратегия за насърчаване и развитие на грамотността.</p> <p>Националната стратегия за УЦЖ 2014 – 2020 г. предвижда следните дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Прилагане на Националната квалификационна рамка и разработване на секторни квалификационни рамки; - Въвеждане на система за валидиране на знания, умения и компетентности, придобити чрез неформално обучение и самостоятелно учене до 2018 г.; - Въвеждане на система за кредити в професионалното образование и обучение до 2016 г. и осигуряване на съпоставимост със системата за натрупване и трансфер на кредити във висшето образование; - Въвеждане на система за осигуряване на качеството на професионалното образование и обучение до края на 2015

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>г.</p> <p>Стратегията извежда като приоритет необходимостта от стимулиране на образование и обучение, съобразено с потребностите на икономиката и промените на пазара на труда. Сътрудничеството между държавни институции, областни и местни власти, социалните партньори се институционализира чрез Националния съвет за учене през целия живот. Заложените мерки се основават на принципа на партньорството между бизнеса и различните степени и сектори на образованието, обучението и научните изследвания за формиране на адаптивно към потребностите на пазара на труда образование и обучение, включително чрез обща отговорност за подготовката и реализирането на учебните програми, за подобряване на политиката и практиките за кариерно ориентиране на всички равнища на образование, обучение и заетост, за валидиране на неформално или самостоятелно придобити знания и умения, в т.ч. на работното място. Друг основополагащ принцип на стратегията е децентрализацията. Създават се предпоставки за ефективно сътрудничество между всички заинтересовани страни на областно и местно ниво, адекватно на местните нужди планиране и осъществяване на инициативи за УЦЖ в сътрудничество между местните власти и държавни органи, вкл. бюрата по труда, местни предприятия, доставчици на образование и обучение, обществени организации, представляващи интересите на уязвими групи от населението и други. Този подход ще даде възможност за осъществяване на партньорски инициативи за обучение и преквалификация на</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>базата на споделени ресурси, както и за по-ефективно обхващане на групите в неравностойно положение и привличането им към различни форми на учене с цел интеграция на пазара на труда.</p> <p>Стратегията предвижда внедряване на система за прогнозиране на потребностите на пазара на труда от работна сила с определени характеристики; разработване и въвеждане на национална система за наблюдение на прехода на завършилите ПОО към пазара на труда и към по-нататъшно образование и обучение; разработване и прилагане на политики и мерки за развитие на професионалното обучение в работна среда, включително чрез подкрепа на работодатели за обучение на работното място с особен акцент върху МСП и предприятията в малки населени места и селските райони; мерки за подпомагане участието на слабопредставените групи с фокус върху младежите; мерки за повишаване квалификацията на учителите и обучавачите в ПОО при ефективно сътрудничество с бизнеса и висшите училища; развитие на публично-частното партньорство в областта на ПОО като средство за ефективно сътрудничество с бизнеса; тясно обвързване на политиката за обучение на възрастни с политиката на пазара на труда и въвеждане на разнообразни субсидирани форми на неформално обучение на безработни лица и лица в неравностойно положение.</p> <p>Актуализирана стратегия по заетостта на Република България 2013 - 2020 г.:</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm</p> <p>Национален план за действие по заетостта за 2014 година.,</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p> <p>Планът е приет от МС на 21 декември 2013 г.</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 10.3.1., тъй като самооценката е валидна за петте критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>
Т10.3-Учене през целия живот: Наличие на национална и/или регионална стратегическа рамка на политиката за учене през целия живот	Да	3. за предоставяне на възможност за развиване на умения на различни целеви групи, когато те са определени за приоритети в	Да	<p>Национална стратегия за учене през целия живот 2014-2020 г.</p> <p>http://www.minedu.government.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/strategies/documents/strategy_LLL_2014-2020.pdf</p> <p>Стратегията е приета с РМС №12/10.01.2014 г.</p>	<p>Националната стратегия за учене през целия живот 2014 – 2020 г. прилага цялостен подход, като обхваща ученето във всичките му степени – от предучилищно възпитание и подготовка до учене на възрастни, във всички направления – общо и професионално образование и обучение, висше образование, продължаващо обучение на възрастни, и във всички негови аспекти – образование, формално и неформално обучение и самостоятелно учене.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.		националните или регионалните стратегически и рамки на политиката (например младите хора, които преминават курс на професионално обучение, възрастните, родителите, които се връщат на пазара на труда, нискоквалифицираните работници и по-възрастните работници, мигрантите и другите групи в неравностойно положение, и по-		<p>План за действие за 2014 г. в изпълнение на Националната стратегия за учене през целия живот 2014 – 2020 г.</p> <p>http://www.mon.bg/?go=page&pageId=74&subpageId=143</p> <p>Приет с Решение на МС №187 от 3 април 2014 г.</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 10.3.1., тъй като самооценката е валидна за петте критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>	<p>Стратегията съдържа мерки за развитие и разширяване на системата за кариерно ориентиране при всички възрастови групи, както и за изграждане на връзки между Националната квалификационна рамка и всички останали инструменти</p> <p>В стратегията са заложили мерки за повишаване на качеството на образованието и обучението на всички образователни равнища и във всички направления; дейности в подкрепа на неформалното обучение на лица от всички възрасти. Като основно предизвикателство е изведено придобиването на ключови компетентности от всички учещи.</p> <p>Проектът на Закон за предучилищно и училищно образование ще бъде съобразен със стратегическите цели и ключовите мерки, заложили в Националната стратегия за учене през целия живот 2014 – 2020 г.</p> <p>Създава се Национална платформа за учене през целия живот 2020 – система за многостепенно и съгласувано координиране и наблюдение на изпълнението на заложените в стратегията мерки, която осигурява и база за информирано планиране и корективни действия при необходимост. Ще бъде създадена интегрирана информационна система за измерване на въздействието.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
		специално хората с увреждания);			<p>Един от приоритетите на стратегията е изграждането на хармонична и разнообразна учебна среда за представители на уязвимите групи, както и хората в неравностойно положение с оглед осигуряване на равнопоставеност и достъп до качествено образование и обучение, по-пълноценна подготовка за бъдещия обществен живот и реализация на пазара на труда. Заложени са конкретни мерки, насочени към различни целеви групи – деца, ученици и възрастни със специални образователни потребности; деца и ученици от мигрантски семейства, етнически малцинства и по-специално ромски общности преждевременно напуснали училище, млади хора, преминаващи курс на професионално обучение и млади докторанти, възрастни обучаеми, нискоквалифицирани и по-възрастни работници и пенсионери.</p> <p>Предвижда се да бъде разширена системата за ограмотяване на възрастни с цел осигуряване на достъп до пазара на труда, както и да бъде разработена и приложена стратегия за насърчаване и развитие на грамотността.</p> <p>Националната стратегия за УЦЖ 2014 – 2020 г. предвижда следните дейности:</p> <p>- Прилагане на Националната квалификационна рамка и разработване на секторни квалификационни рамки;</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<ul style="list-style-type: none"> - Въвеждане на система за валидиране на знания, умения и компетентности, придобити чрез неформално обучение и самостоятелно учене до 2018 г.; - Въвеждане на система за кредити в професионалното образование и обучение до 2016 г. и осигуряване на съпоставимост със системата за натрупване и трансфер на кредити във висшето образование; - Въвеждане на система за осигуряване на качеството на професионалното образование и обучение до края на 2015 г. <p>Стратегията извежда като приоритет необходимостта от стимулиране на образование и обучение, съобразено с потребностите на икономиката и промените на пазара на труда. Сътрудничеството между държавни институции, областни и местни власти, социалните партньори се институционализира чрез Националния съвет за учене през целия живот. Заложените мерки се основават на принципа на партньорството между бизнеса и различните степени и сектори на образованието, обучението и научните изследвания за формиране на адаптивно към потребностите на пазара на труда образование и обучение, включително чрез обща отговорност за подготовката и реализирането на учебните програми, за подобряване на политиката и практиките за кариерно ориентиране на всички равнища на образование, обучение и заетост, за валидиране на неформално или</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>самостоятелно придобити знания и умения, в т.ч. на работното място. Друг основополагащ принцип на стратегията е децентрализацията. Създават се предпоставки за ефективно сътрудничество между всички заинтересовани страни на областно и местно ниво, адекватно на местните нужди планиране и осъществяване на инициативи за УЦЖ в сътрудничество между местните власти и държавни органи, вкл. бюрата по труда, местни предприятия, доставчици на образование и обучение, обществени организации, представляващи интересите на уязвими групи от населението и други. Този подход ще даде възможност за осъществяване на партньорски инициативи за обучение и преквалификация на базата на споделени ресурси, както и за по-ефективно обхващане на групите в неравностойно положение и привличането им към различни форми на учене с цел интеграция на пазара на труда.</p> <p>Стратегията предвижда внедряване на система за прогнозиране на потребностите на пазара на труда от работна сила с определени характеристики; разработване и въвеждане на национална система за наблюдение на прехода на завършилите ПОО към пазара на труда и към по-нататъшно образование и обучение; разработване и прилагане на политики и мерки за развитие на професионалното обучение в работна среда, включително чрез подкрепа на работодатели за обучение на работното място с особен акцент върху МСП и предприятията в малки населени места и селските райони; мерки за подпомагане участието на слабопредставените групи с фокус върху младежите; мерки за повишаване</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>квалификацията на учителите и обучаващите в ПОО при ефективно сътрудничество с бизнеса и висшите училища; развитие на публично-частното партньорство в областта на ПОО като средство за ефективно сътрудничество с бизнеса; тясно обвързване на политиката за обучение на възрастни с политиката на пазара на труда и въвеждане на разнообразни субсидирани форми на неформално обучение на безработни лица и лица в неравностойно положение.</p> <p>Актуализирана стратегия по заетостта на Република България 2013 - 2020 г.:</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm</p> <p>Национален план за действие по заетостта за 2014 година;</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p> <p>Планът е приет от МС на 21 декември 2013 г.</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 10.3.1., тъй като самооценката е валидна за петте критерия на условието,</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.
Т10.3-Учене през целия живот: Наличие на национална и/или регионална стратегическа рамка на политиката за учене през целия живот в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.	Да	4. мерки за увеличаване на достъпа до ученето през целия живот, включително чрез усилия за ефективно прилагане на инструменти за прозрачност (например Европейска рамка за квалификациите, Национална рамка за квалификациите, Европейска система за кредити в професионалното образование и обучение,	Да	<p>Национална стратегия за учене през целия живот 2014-2020 г.</p> <p>http://www.minedu.government.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/strategies/documents/strategy_LLL_2014-2020.pdf</p> <p>Стратегията е приета с РМС №12/10.01.2014 г.</p> <p>План за действие за 2014 г. в изпълнение на Националната стратегия за учене през целия живот 2014 – 2020 г.</p> <p>http://www.mon.bg/?go=page&pageId=74&subpageId=143</p> <p>Приет с Решение на МС №187 от 3 април 2014 г.</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 10.3.1., тъй като самооценката е валидна за петте критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>	<p>Националната стратегия за учене през целия живот 2014 – 2020 г. прилага цялостен подход, като обхваща ученето във всичките му степени – от предучилищно възпитание и подготовка до учене на възрастни, във всички направления – общо и професионално образование и обучение, висше образование, продължаващо обучение на възрастни, и във всички негови аспекти – образование, формално и неформално обучение и самостоятелно учене.</p> <p>Стратегията съдържа мерки за развитие и разширяване на системата за кариерно ориентиране при всички възрастови групи, както и за изграждане на връзки между Националната квалификационна рамка и всички останали инструменти</p> <p>В стратегията са заложили мерки за повишаване на качеството на образованието и обучението на всички образователни равнища и във всички направления; дейности в подкрепа на неформалното обучение на лица от всички възрасти. Като основно предизвикателство е изведено придобиването на ключови компетентности от всички учещи.</p> <p>Проектът на Закон за предучилищно и училищно образование</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
		Европейско гарантиране на качеството в професионалното образование и обучение);			<p>ще бъде съобразен със стратегическите цели и ключовите мерки, заложи в Националната стратегия за учене през целия живот 2014 – 2020 г.</p> <p>Създава се Национална платформа за учене през целия живот 2020 – система за многостепенно и съгласувано координиране и наблюдение на изпълнението на заложените в стратегията мерки, която осигурява и база за информирано планиране и корективни действия при необходимост. Ще бъде създадена интегрирана информационна система за измерване на въздействието.</p> <p>Един от приоритетите на стратегията е изграждането на хармонична и разнообразна учебна среда за представители на уязвимите групи, както и хората в неравностойно положение с оглед осигуряване на равнопоставеност и достъп до качествено образование и обучение, по-пълноценна подготовка за бъдещия обществен живот и реализация на пазара на труда. Заложени са конкретни мерки, насочени към различни целеви групи – деца, ученици и възрастни със специални образователни потребности; деца и ученици от мигрантски семейства, етнически малцинства и по-специално ромски общности преждевременно напуснали училище, млади хора, преминаващи курс на професионално обучение и млади докторанти, възрастни обучаеми, нискоквалифицирани и по-възрастни работници и пенсионери.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>Предвижда се да бъде разширена системата за ограмотяване на възрастни с цел осигуряване на достъп до пазара на труда, както и да бъде разработена и приложена стратегия за насърчаване и развитие на грамотността.</p> <p>Националната стратегия за УЦЖ 2014 – 2020 г. предвижда следните дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Прилагане на Националната квалификационна рамка и разработване на секторни квалификационни рамки; - Въвеждане на система за валидиране на знания, умения и компетентности, придобити чрез неформално обучение и самостоятелно учене до 2018 г.; - Въвеждане на система за кредити в професионалното образование и обучение до 2016 г. и осигуряване на съпоставимост със системата за натрупване и трансфер на кредити във висшето образование; - Въвеждане на система за осигуряване на качеството на професионалното образование и обучение до края на 2015 г.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>Стратегията извежда като приоритет необходимостта от стимулиране на образование и обучение, съобразено с потребностите на икономиката и промените на пазара на труда. Сътрудничеството между държавни институции, областни и местни власти, социалните партньори се институционализира чрез Националния съвет за учене през целия живот. Заложените мерки се основават на принципа на партньорството между бизнеса и различните степени и сектори на образованието, обучението и научните изследвания за формиране на адаптивно към потребностите на пазара на труда образование и обучение, включително чрез обща отговорност за подготовката и реализирането на учебните програми, за подобряване на политиката и практиките за кариерно ориентиране на всички равнища на образование, обучение и заетост, за валидиране на неформално или самостоятелно придобити знания и умения, в т.ч. на работното място. Друг основополагащ принцип на стратегията е децентрализацията. Създават се предпоставки за ефективно сътрудничество между всички заинтересовани страни на областно и местно ниво, адекватно на местните нужди планиране и осъществяване на инициативи за УЦЖ в сътрудничество между местните власти и държавни органи, вкл. бюрата по труда, местни предприятия, доставчици на образование и обучение, обществени организации, представляващи интересите на уязвими групи от населението и други. Този подход ще даде възможност за осъществяване на партньорски инициативи за обучение и преквалификация на базата на споделени ресурси, както и за по-ефективно обхващане на групите в неравностойно положение и привличането им към различни форми на учене с цел</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>интеграция на пазара на труда.</p> <p>Стратегията предвижда внедряване на система за прогнозиране на потребностите на пазара на труда от работна сила с определени характеристики; разработване и въвеждане на национална система за наблюдение на прехода на завършилите ПОО към пазара на труда и към по-нататъшно образование и обучение; разработване и прилагане на политики и мерки за развитие на професионалното обучение в работна среда, включително чрез подкрепа на работодатели за обучение на работното място с особен акцент върху МСП и предприятията в малки населени места и селските райони; мерки за подпомагане участието на слабопредставените групи с фокус върху младежите; мерки за повишаване квалификацията на учителите и обучавашите в ПОО при ефективно сътрудничество с бизнеса и висшите училища; развитие на публично-частното партньорство в областта на ПОО като средство за ефективно сътрудничество с бизнеса; тясно обвързване на политиката за обучение на възрастни с политиката на пазара на труда и въвеждане на разнообразни субсидирани форми на неформално обучение на безработни лица и лица в неравностойно положение.</p> <p>Актуализирана стратегия по заетостта на Република България 2013 - 2020 г.:</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>Национален план за действие по заетостта за 2014 година; http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p> <p>Планът е приет от МС на 21 декември 2013 г.</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 10.3.1., тъй като самооценката е валидна за петте критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>
Т10.3-Учене през целия живот: Наличие на национална и/или регионална стратегическа рамка на политиката за учене през целия живот	Да	5. мерки за подобряване на свързаността с трудовия пазар на образованието и обучението и за адаптирането им към	Да	<p>Национална стратегия за учене през целия живот 2014-2020 г.</p> <p>http://www.minedu.government.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/strategies/documents/strategy_LLL_2014-2020.pdf</p> <p>Стратегията е приета с РМС №12/10.01.2014 г.</p>	<p>Националната стратегия за учене през целия живот 2014 – 2020 г. прилага цялостен подход, като обхваща ученето във всичките му степени – от предучилищно възпитание и подготовка до учене на възрастни, във всички направления – общо и професионално образование и обучение, висше образование, продължаващо обучение на възрастни, и във всички негови аспекти – образование, формално и неформално обучение и самостоятелно учене.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.		нуждите на определените целеви групи (например млади хора, които преминават курс на професионално обучение, възрастни, родители, които се връщат на пазара на труда, нискоквалифицирани работници и по-възрастни работници, мигранти и другите групи в неравностойно положение, и по-специално хората с увреждания).		<p>План за действие за 2014 г. в изпълнение на Националната стратегия за учене през целия живот 2014 – 2020 г.</p> <p>http://www.mon.bg/?go=page&pageId=74&subpageId=143</p> <p>Приет с Решение на МС №187 от 3 април 2014 г.</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 10.3.1., тъй като самооценката е валидна за петте критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>	<p>Стратегията съдържа мерки за развитие и разширяване на системата за кариерно ориентиране при всички възрастови групи, както и за изграждане на връзки между Националната квалификационна рамка и всички останали инструменти</p> <p>В стратегията са заложили мерки за повишаване на качеството на образованието и обучението на всички образователни равнища и във всички направления; дейности в подкрепа на неформалното обучение на лица от всички възрасти. Като основно предизвикателство е изведено придобиването на ключови компетентности от всички учещи.</p> <p>Проектът на Закон за предучилищно и училищно образование ще бъде съобразен със стратегическите цели и ключовите мерки, заложили в Националната стратегия за учене през целия живот 2014 – 2020 г.</p> <p>Създава се Национална платформа за учене през целия живот 2020 – система за многостепенно и съгласувано координиране и наблюдение на изпълнението на заложените в стратегията мерки, която осигурява и база за информирано планиране и корективни действия при необходимост. Ще бъде създадена интегрирана информационна система за измерване на въздействието.</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>Един от приоритетите на стратегията е изграждането на хармонична и разнообразна учебна среда за представители на уязвимите групи, както и хората в неравностойно положение с оглед осигуряване на равнопоставеност и достъп до качествено образование и обучение, по-пълноценна подготовка за бъдещия обществен живот и реализация на пазара на труда. Заложени са конкретни мерки, насочени към различни целеви групи – деца, ученици и възрастни със специални образователни потребности; деца и ученици от мигрантски семейства, етнически малцинства и по-специално ромски общности преждевременно напуснали училище, млади хора, преминаващи курс на професионално обучение и млади докторанти, възрастни обучаеми, нискоквалифицирани и по-възрастни работници и пенсионери.</p> <p>Предвижда се да бъде разширена системата за ограмотяване на възрастни с цел осигуряване на достъп до пазара на труда, както и да бъде разработена и приложена стратегия за насърчаване и развитие на грамотността.</p> <p>Националната стратегия за УЦЖ 2014 – 2020 г. предвижда следните дейности:</p> <p>- Прилагане на Националната квалификационна рамка и разработване на секторни квалификационни рамки;</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<ul style="list-style-type: none"> - Въвеждане на система за валидиране на знания, умения и компетентности, придобити чрез неформално обучение и самостоятелно учене до 2018 г.; - Въвеждане на система за кредити в професионалното образование и обучение до 2016 г. и осигуряване на съпоставимост със системата за натрупване и трансфер на кредити във висшето образование; - Въвеждане на система за осигуряване на качеството на професионалното образование и обучение до края на 2015 г. <p>Стратегията извежда като приоритет необходимостта от стимулиране на образование и обучение, съобразено с потребностите на икономиката и промените на пазара на труда. Сътрудничеството между държавни институции, областни и местни власти, социалните партньори се институционализира чрез Националния съвет за учене през целия живот. Заложените мерки се основават на принципа на партньорството между бизнеса и различните степени и сектори на образованието, обучението и научните изследвания за формиране на адаптивно към потребностите на пазара на труда образование и обучение, включително чрез обща отговорност за подготовката и реализирането на учебните програми, за подобряване на политиката и практиките за кариерно ориентиране на всички равнища на образование, обучение и заетост, за валидиране на неформално или</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>самостоятелно придобити знания и умения, в т.ч. на работното място. Друг основополагащ принцип на стратегията е децентрализацията. Създават се предпоставки за ефективно сътрудничество между всички заинтересовани страни на областно и местно ниво, адекватно на местните нужди планиране и осъществяване на инициативи за УЦЖ в сътрудничество между местните власти и държавни органи, вкл. бюрата по труда, местни предприятия, доставчици на образование и обучение, обществени организации, представляващи интересите на уязвими групи от населението и други. Този подход ще даде възможност за осъществяване на партньорски инициативи за обучение и преквалификация на базата на споделени ресурси, както и за по-ефективно обхващане на групите в неравностойно положение и привличането им към различни форми на учене с цел интеграция на пазара на труда.</p> <p>Стратегията предвижда внедряване на система за прогнозиране на потребностите на пазара на труда от работна сила с определени характеристики; разработване и въвеждане на национална система за наблюдение на прехода на завършилите ПОО към пазара на труда и към по-нататъшно образование и обучение; разработване и прилагане на политики и мерки за развитие на професионалното обучение в работна среда, включително чрез подкрепа на работодатели за обучение на работното място с особен акцент върху МСП и предприятията в малки населени места и селските райони; мерки за подпомагане участието на слабопредставените групи с фокус върху младежите; мерки за повишаване</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>квалификацията на учителите и обучаващите в ПОО при ефективно сътрудничество с бизнеса и висшите училища; развитие на публично-частното партньорство в областта на ПОО като средство за ефективно сътрудничество с бизнеса; тясно обвързване на политиката за обучение на възрастни с политиката на пазара на труда и въвеждане на разнообразни субсидирани форми на неформално обучение на безработни лица и лица в неравностойно положение.</p> <p>Актуализирана стратегия по заетостта на Република България 2013 - 2020 г.:</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm</p> <p>Национален план за действие по заетостта за 2014 година;</p> <p>http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm</p> <p>Планът е приет от МС на 21 декември 2013 г.</p> <p>* Информацията се дублира с тази по 10.3.1., тъй като самооценката е валидна за петте критерия на условието,</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.
T07.4- Разработване на интелигентни системи за разпределение, съхранение и пренос.	Не	1. Въведени са всеобхватни планове, описващи националните приоритети за енергийна инфраструктура:	Не		<p>• Има разработен проект на 10-годишен план на «Булгартрансгаз» ЕАД за развитие на мрежите (TYNDP), очертаващ приоритетите за развитие на газовата инфраструктура в България и включващ българо-сръбската междусистемна връзка (IBS).</p> <p>Разработеният 10-годишен план на «Булгартрансгаз» ЕАД е достъпен чрез следния линк:</p> <p>http://www.bulgartransgaz.bg/files/useruploads/files/financial_reports/tyndp_2014_2023_bg.pdf</p> <p>• IBS е включван в Газовите регионални инвестиционни планове (GRIP), както и в Общоевропейския TYNDP във всички техни версии.</p> <p>Що се отнася до финансирането, посочена е Оперативна програма „Конкурентоспособност на българската икономика” (стр. 22):</p> <p>http://publ.com/a4yjmMw#22</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>• IBS е включен в първия списък с Проекти от общ интерес (ПОИ), до който може да се стигне чрез следния линк:</p> <p>http://ec.europa.eu/energy/infrastructure/pci/doc/2013_pci_projects_country.pdf</p> <p>На 23 септември 2014 г. е проведено обществено обсъждане със заинтересованите страни на проекта на 10-годишния план за развитие на мрежите (TYNDP) 2014-2023 г. на „Булгартрансгаз“ ЕАД. То е последвано от закрито заседание на Държавната комисия за енергийно и водно регулиране на 8 октомври 2014 г. След него на „Булгартрансгаз“ ЕАД е изпратено писмо с искане за предоставяне на допълнителна информация. „Булгартрансгаз“ ЕАД е представил исканата допълнителна информация.</p> <p>Одобрението на TYNDP е част от процеса на сертифициране на „Булгартрансгаз“ ЕАД като независим преносен оператор, който ще бъде завършен до септември 2015 г.</p> <p>Предвижда се до края на м. януари 2015 г. ДКЕВР да приеме проекта на решение за сертифициране на Булгартрансгаз ЕАД и да изпрати нотификация до ЕК. Очаква се до септември 2015</p>

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>г. да има окончателно влязло в сила решение по сертифициране на Оператора.</p> <p>Разработеният проект на десетгодишен план за развитие на мрежите (TYNDP) е в съответствие с критерии 3-7.</p> <p>3,54 милиона евро за първата фаза от ОП “Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” (ЕФРР). Включен в 10-годишния план за развитие на газопреносните мрежи.</p>
T07.4-Разработване на интелигентни системи за разпределение, съхранение и пренос.	Не	2. в съответствие с член 22 от Директива 2009/72/ЕО и член 22 от Директива 2009/73/ЕО, когато е приложимо, и	Не		Виж графа по 7.4.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
T07.4-Разработване на интелигентни системи за разпределение, съхранение и пренос.	Не	3. съгласувани със съответните регионални инвестиционни планове по член 12 и с десетгодишния план за развитие на мрежата в целия Съюз в съответствие с член 8, параграф 3, буква б) от Регламент (ЕО) № 714/2009 на Европейския парламент и на Съвета и с Регламент (ЕО) № 715/2009 на Европейския парламент и на Съвета, и	Не		Виж графа по 7.4.1.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
T07.4- Разработване на интелигентни системи за разпределение, съхранение и пренос.	Не	4. съвместими с член 3, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 347/2013 на Европейския парламент и на Съвета;	Не		Виж графа по 7.4.1.
T07.4- Разработване на интелигентни системи за разпределение, съхранение и пренос.	Не	5. Тези планове съдържат: портфейл от реалистични и концептуално изчистени проекти, за които се предвижда подкрепа от ЕФРР;	Не		<p>Разработеният 10-годишен план на «Булгартрансгаз» ЕАД, който предстои да бъде приет, отговаря на критериите.</p> <ul style="list-style-type: none"> С решение на Министерския съвет № 111 от 15 февруари 2013 год., проектът за изграждане на Междусистемна газова връзка България – Сърбия беше обявен за национален обект и за обект с национално значение на основание § 1 от Допълнителните разпоредби на Закона за държавната собственост и § 5, т. 62 от Допълнителните разпоредби на Закона за устройство на територията. Превантивен план за действие и План за действие при извънредни ситуации са разработени и нотифицирани на ЕК в съответствие с Член 4, пар. 5 на Регламент (ЕУ) 994/2010.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
					<p>http://www.mi.government.bg/files/useruploads/files/epsp/preventive_action_plan.bg.pdf</p> <p>http://www.mi.government.bg/files/useruploads/files/epsp/emergencyplan_bulgaria_bg.pdf</p> <p>Проектът за междусистемна връзка България-Сърбия (IBS) е включен на стр. 49, т. 5.2.3, в началото на стр. 39 се предвижда инвестиция на „Булгартрансгаз“ ЕАД за свързване с IBS.</p> <p>Проектът допринася за постигането на следните цели и гарантирането на тяхната устойчивост: създаване на работни места и подкрепа за икономическото възстановяване в периода след рецесията; осигуряване на директна връзка на газовите пазари на четири държави-членки – България, Румъния, Гърция и Унгария, с газовите пазари на останалите страни от ЮИЕ.</p>
T07.4-Разработване на интелигентни	Не	6. Тези планове съдържат мерки за	Не		Виж графа по 7.4.5.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
системи за разпределение, съхранение и пренос.		постигане на целите за социално и икономическо сближаване и опазване на околната среда в съответствие с член 3, параграф 10 от Директива 2009/72/ЕО и член 3, параграф 7 от Директива 2009/73/ЕО;			
Т07.4- Разработване на интелигентни системи за разпределение, съхранение и пренос.	Не	7. Тези планове съдържат мерки за оптимизиране на потреблението на електроенергия и насърчаване на	Не		Виж графа по 7.4.5.

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
		енергийната ефективност съгласно член 3, параграф 11 от Директива 2009/72/ЕО и член 3, параграф 8 от Директива 2009/73/ЕО.			
T05.2-Добро земеделско и екологично състояние (ДЗЕС): на национално ниво са въведени стандарти за добро земеделско и екологично състояние на земята, посочени в дял VI, глава I от Регламент	Да	1. В националното законодателство са установени стандарти за ДЗЕС и те са посочени в програмите;	Да	/Условие 4.1. по ЕЗФРСР/ Националните стандарти за поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние се одобряват със заповед на министъра на земеделието и храните и се публикуват на сайта на МЗХ: http://www.mzh.government.bg/MZH/bg/ShortLinks/DZEU/NacionalniStandarti.aspx Националните стандарти за поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние са отразени и в Анексите към ПРСР 2014-2020 и са базови изисквания по мерките по чл. 28, чл. 29, чл. 30, чл. 33 от Регламент 1305/2013.	

Приложимо предварително условие на национално равнище	Приложимото предварително условие е изпълнено: Да/Не/Частично	Критерии	Изпълнен и критерии (Да/Не)	Позоваване (ако е изпълнено) (препратка към стратегии, правни актове или други имащи отношение документи, в т.ч. препратки към съответните раздели, членове или параграфи, включително електронни препратки или друг начин за достъп до пълния текст)	Обяснение
(ЕС) № 1306/2013					
T06.3- Минимални изисквания за употребата на торове и продукти за растителна защита: на национално равнище са установени минималните изисквания за употребата на торове и продукти за растителна защита, посочени в дял III, глава I, член 28 от Регламент (ЕС) № 1305/2013	Да	1. В програмите са указани минималните изисквания за употребата на торове и продукти за растителна защита, посочени в дял III, глава I от настоящия регламент;	Да	<p>/Условие 4.2. по ЕЗФРСР/</p> <p>Правилата за добра земеделска практика са утвърдени със Заповед на № РД-09-799 от 11.08.2010 г. на министъра на земеделието и храните. Със съвместни заповеди Заповед № РД -141 от 07.03.2011 г. на министъра на земеделието и храните и Заповед № РД-189 от 24.03.2011 г. на министъра на околната среда и водите е утвърдена Програма от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски източници в уязвимите зони.</p> <p>http://www.mzh.government.bg/MZH/bg/ShortLinks/DobraZemedelskaPraktika.aspx</p> <p>Нормативната база, в която са указани правилата за минималните изисквания за употреба на торове и препарати за растителна защита, са:</p> <ul style="list-style-type: none"> Наредба № 2 от 13.09.2007 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници; в сила от 11.03.2008 г., ДВ. бр.27 от 11 Март 2008г., изм. ДВ. бр.97 от 9 Декември 2011г. 	Минималните изисквания по отношение на минералните торове и продуктите за растителна защита и други задължителни изисквания, установени с националното законодателство или определени в Анекс 5, Приложение 2 към мярка 214 от Програмата за развитие на селските райони, както и в Приложение № 5 към чл. 26, ал. 1, т. 2 от Наредба № 11 от 6 април 2009 г. за условията и реда за прилагане на мярка 214 „Агроекологични плащания” от ПРСР за периода 2007-2013 г.

Приложимост на предварителните условия по отношение на приоритетните оси по оперативните програми в рамките на ЕФРР, ЕСФ и Кохезионния фонд

	Приложимо предварително условие на национално равнище	Приоритетна ос, за която се прилага предварителното условие
T01.1	Научни изследвания и иновации: Наличие на национална или регионална стратегия за интелигентно специализиране в съответствие с националната програма за реформи, имаща за цел да набере частни средства за научноизследователската дейност и иновациите и която е в съответствие с характеристиките на добре работещи национални или регионални системи в областта на научните изследвания и иновациите.	
T01.2	Инфраструктура за научни изследвания и иновации. Наличие на многогодишен план за включване в бюджета и определяне на приоритетите на инвестициите.	
T02.1	Цифров растеж: Стратегическа рамка на политиката за цифров растеж за стимулиране на достъпни като цена, качествени и оперативно съвместими частни и публични услуги, предоставяни благодарение на ИКТ, и увеличаване на използването на цифровите технологии от гражданите, включително уязвимите групи, предприятията и публичните администрации, включително трансгранични инициативи.	
T02.2	Мрежова инфраструктура от следващо поколение (NGN): Наличие на национални или регионални планове за мрежова инфраструктура от следващо поколение (NGN), които вземат под внимание регионалните дейности за постигане на целите на Съюза във връзка с достъпа до високоскоростен Интернет, съсредоточавайки се върху областите, в които пазарът не осигурява отворена инфраструктура на приемлива цена и с качество в съответствие с правилата на Съюза за конкуренцията и държавните помощи, и за предоставяне на достъпни услуги за уязвимите групи.	
T03.1	Извършени са специални действия в подкрепа на поощряването на предприемачески дух, като се отчита Small Business Act (SBA).	
T04.1	Извършени са действия за насърчаване на разходоефективни подобрения на ефективността при крайното потребление на енергия и разходоефективни инвестиции в енергийната ефективност при изграждането или реновирането на сгради.	
T04.2	Извършени са действия за насърчаване на високоефективно комбинирано производство на топлинна енергия и електроенергия.	
T04.3	Извършени са действия за насърчаване на производството и разпространението на възобновяеми енергийни източници.	
T05.1	Превенция и управление на риска: наличие на национални или регионални оценки на риска за целите на управлението на бедствията, които оценки вземат под внимание приспособяването към изменението на климата.	

	Приложимо предварително условие на национално равнище	Приоритетна ос, за която се прилага предварителното условие
T05.2	Добро земеделско и екологично състояние (ДЗЕС): на национално ниво са въведени стандарти за добро земеделско и екологично състояние на земята, посочени в дял VI, глава I от Регламент (ЕС) № 1306/2013	
T06.1	Воден сектор: Наличие на а) политика за определяне на цените на водата, която осигурява на потребителите подходящи стимули да използват водните ресурси ефективно, и б) адекватен принос на различните потребители на вода към възстановяването на разходите за водни услуги на равнище, определено в одобрения план за управление на речни басейни за инвестиции, подкрепени от програмите.	
T06.2	Сектор на отпадъците: Насърчаване на икономически и екологично устойчиви инвестиции в сектора на отпадъците, по-конкретно чрез съставяне на планове за управление на отпадъците в съответствие с Директива 2008/98/ЕО и с йерархията на отпадъците.	
T06.3	Минимални изисквания за употребата на торове и продукти за растителна защита: на национално равнище са установени минималните изисквания за употребата на торове и продукти за растителна защита, посочени в дял III, глава I, член 28 от Регламент (ЕС) № 1305/2013	
T07.1	Транспорт: Наличие на всеобхватен(ни) план(ове) или рамка(и) за инвестиции в транспорта в съответствие с институционалното устройство на държавите членки (включително обществен транспорт на регионално и местно равнище), подпомагащи развитието на инфраструктурата и подобряващи свързаността с TEN-T всеобхватната и основната мрежи.	
T07.2	Железопътен транспорт: Наличие във всеобхватния(ните) план(ове) или рамка(и) на специален раздел за развитието на железопътния транспорт в съответствие с институционалното устройство на държавите членки (включително относно обществен транспорт на регионално и местно равнище), което подпомага развитието на инфраструктурата и подобрява свързаността с TEN-T всеобхватната и основната мрежа. Инвестициите обхващат мобилните активи, оперативната съвместимост и изграждането на капацитет.	
T07.3	Други видове транспорт, включително вътрешните водни пътища и морски транспорт, пристанища, мултимодални връзки и летищна инфраструктура: наличие във всеобхватния(ните) план(ове) или рамка(и) на специален раздел за вътрешните водни пътища и морски транспорт, пристанища, мултимодални връзки и летищна инфраструктура, допринасящи за подобряване на свързаността с TEN-T всеобхватната и основната мрежа и за насърчаване на устойчиво развита регионална и местна мобилност.	
T07.4	Разработване на интелигентни системи за разпределение, съхранение и пренос.	
T08.1	Разработени са активни политики на пазара на труда, които се изпълняват с оглед на насоките относно заетостта.	

	Приложимо предварително условие на национално равнище	Приоритетна ос, за която се прилага предварителното условие
T08.2	Самостоятелна заетост, предприемачество и създаване на предприятия: наличието на стратегическа рамка на политиката за приобщаващо започване на дейност.	
T08.3	Институциите на пазара на труда са модернизирани и подсилени с оглед на насоките относно заетостта; Реформите на институциите на пазара на труда се предшества от ясна стратегическа рамка и предварителна оценка, включително по отношение на измерението за равенство между половете.	
T08.4	Активно стареене в добро здраве: Разработени са активни политики на пазара на труда, които се изпълняват с оглед на насоките относно заетостта.	
T08.5	Приспособяване на работниците, предприятията и предприемачите към промяната: Наличие на политики, насочени към насърчаване на прогнозите и доброто управление на промяната и реструктурирането.	
T08.6	Инициатива за младежка заетост (ИМЗ): Наличие на стратегическа рамка на политиката за насърчаване на младежка заетост, включително чрез прилагането на Гаранцията за младежта.	
T09.1	Наличието и прилагането на национална стратегическа рамка на политиката за намаляване на бедността с цел активно приобщаване на лица, изключени от пазара на труда, с оглед на на насоките относно заетостта.	
T09.2	Въведена е национална стратегическа рамка на политиката за приобщаване на ромите.	
T09.3	Здраве: Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за здравеопазване в предвидените от член 168 ДФЕС граници, която осигурява икономическа устойчивост.	
T10.1	Преждевременното напускане на училище: Наличие на стратегическа рамка на политиката за намаляване на преждевременното напускане на училище в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.	
T10.2	Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за увеличаване на броя на завършващите висше образование и за повишаване на качеството и ефикасността на висшето образование в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.	
T10.3	Учене през целия живот: Наличие на национална и/или регионална стратегическа рамка на политиката за учене през целия живот в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.	

	Приложимо предварително условие на национално равнище	Приоритетна ос, за която се прилага предварителното условие
T10.4	Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за повишаване на качеството и ефикасността на системите на професионално образование и обучение в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.	
T11.1	Наличие на стратегическа рамка на политиката за укрепване на административната ефикасност на държавите членки, включително реформа на публичната администрация.	
G1	Наличие на административен капацитет за въвеждането и прилагането на правото и политиката на Съюза за борба с дискриминацията в областта на европейските структурни и инвестиционни фондове.	
G2	Наличие на административен капацитет за въвеждането и прилагането на правото и политиката на Съюза за равенството между половете в областта на европейските структурни и инвестиционни фондове	
G3	Наличие на административен капацитет за въвеждането и прилагането на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания в областта на европейските структурни и инвестиционни фондове в съответствие с Решение на Съвета 2010/48/ЕО.	
G4	Наличие на уредба за ефективното прилагане на законодателството на Съюза за обществените поръчки в областта на европейските структурни и инвестиционни фондове.	
G5	Наличие на уредба за ефективното прилагане на правилата на Съюза за държавните помощи в областта на европейските структурни и инвестиционни фондове.	
G6	Наличие на уредба за ефективното прилагане на законодателството на Съюза относно околната среда, свързано с ОВОС и СООС.	
G7	Наличие на статистическа база, необходима за оценяване на ефективността и въздействието на програмите. Наличие на система от показатели за резултатите, необходими за подбора на действия, които най-ефективно допринасят за постигане на желаните резултати, за наблюдение на напредъка към постигане на резултатите и за извършване на оценка на въздействието.	

(ii) Таблица: За приложимите общи и тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия относно отговорните национални органи и изпълнението/частичното изпълнение на условията следва да се посочат органите, които отговарят за изпълнението на условията, действията, които трябва да се предприемат за тази цел на национално равнище, както и графикът за изпълнението на тези действия (таблици).

Приложими общи предварителни условия на национално равнище, изпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
G4. Наличие на уредба за ефективното прилагане на законодателството на Съюза за обществените поръчки в областта на европейските структурни и инвестиционни фондове.	1. Уредба за ефективното прилагане на правилата на Съюза за обществените поръчки посредством подходящи механизми.	<p>Действие 1.</p> <p>Приемане на Националната стратегия за развитие на сектора на обществените поръчки в България за периода 2014- 2020</p> <p>В проекта на Стратегия са предвидени мерки за повишаване ефективността при възлагане на обществени поръчки и създаване на гаранции за спазване законодателството на Съюза в областта.</p>	2014-7-31	<p>Министерство на икономиката и енергетиката</p> <p>Агенция по обществени поръчки</p>
G4. Наличие на уредба за ефективното прилагане на законодателството на Съюза за обществените поръчки в областта на европейските структурни и инвестиционни фондове.	1. Уредба за ефективното прилагане на правилата на Съюза за обществените поръчки посредством подходящи механизми.	<p>Действие 2.</p> <p>Установяване на кодифицирано, устойчиво и опростено законодателство в областта на обществените поръчки чрез приемане на нов Закон за обществените поръчки и подзаконовни актове по прилагането му.</p>	2016-1-31	<p>Министерство на икономиката и енергетиката</p> <p>Агенция по обществени поръчки</p>
G4. Наличие на уредба за ефективното прилагане на законодателството на Съюза за обществените поръчки в областта на европейските структурни и инвестиционни фондове.	1. Уредба за ефективното прилагане на правилата на Съюза за обществените поръчки посредством подходящи механизми.	<p>Действие 3.</p> <p>Въвеждане на мерки за засилване на системите за управление и контрол на европейските фондове, вкл. ефективно сътрудничество с цел гарантиране на съгласуваност между действията при предварителния и последващия контрол</p>	2016-1-31	<p>Управляващите органи по програмите</p> <p>Централното координационно звено</p> <p>Изпълнителна агенция „Одит на средствата</p>

Приложими общи предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
				от Европейския съюз“ Агенция по обществени поръчки Сметна палата Агенция за държавна финансова инспекция
G4. Наличие на уредба за ефективното прилагане на законодателството на Съюза за обществените поръчки в областта на европейските структурни и инвестиционни фондове.	1. Уредба за ефективното прилагане на правилата на Съюза за обществените поръчки посредством подходящи механизми.	Действие 4. Преглед на системата за обжалване и предложения за нейното оптимизиране (напр. гаранции срещу злоупотреба с правото на обжалване и др.).	2014-10-31	Комисия за защита на конкуренцията Върховен административен съд
G4. Наличие на уредба за ефективното прилагане на законодателството на Съюза за обществените поръчки в областта на европейските структурни и инвестиционни фондове.	3. Уредба за обучение на персонала, който участва в привеждането на европейските структурни и инвестиционни фондове в действие, и за разпространение на информация до този персонал.	Действие 1. Изработване и изпълнение на програма за обучение и развитие на персонала, който участва в управлението на европейските фондове (включително обучения по обществени поръчки в рамките на Обучителната академия по ЕСИФ);	2016-12-31	Институт по публична администрация Управляващите органи по програмите Агенция по обществени поръчки
G4. Наличие на уредба за ефективното прилагане на законодателството на Съюза за обществените поръчки в областта на европейските структурни и инвестиционни фондове.	3. Уредба за обучение на персонала, който участва в привеждането на европейските структурни и инвестиционни фондове в действие, и за разпространение на информация	Действие 2. Преразглеждане и актуализиране на съществуващите системи за разпространение и обмен на информация между персонала от Управляващите органи и бенефициентите и останалите	2016-12-31	Управляващите органи по програмите Централното

Приложими общи предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
	до този персонал.	заинтересовани страни по отношение правилата за обществените поръчки с оглед установяване на единна практика.		<p>координационно звено</p> <p>Изпълнителна агенция „Одит на средствата от Европейския съюз“</p> <p>Агенция по обществени поръчки</p> <p>Сметна палата</p> <p>Агенция за държавна финансова инспекция</p>
G4. Наличие на уредба за ефективното прилагане на законодателството на Съюза за обществените поръчки в областта на европейските структурни и инвестиционни фондове.	4. Уредба, гарантираща административния капацитет за въвеждане и прилагане на правилата на Съюза за обществените поръчки.	<p>Действие 1.</p> <p>Укрепване и стабилитет на административния капацитет на АОП чрез увеличаване на персонала и провеждане на специализирани обучения.</p>	2015-12-31	<p>Министерство на икономиката и енергетиката</p> <p>Агенция по обществени поръчки</p>
G4. Наличие на уредба за ефективното прилагане на законодателството на Съюза за обществените поръчки в областта на европейските структурни и инвестиционни фондове.	4. Уредба, гарантираща административния капацитет за въвеждане и прилагане на правилата на Съюза за обществените поръчки.	<p>Действие 2:</p> <p>Осигуряване на техническа помощ за лицата, които прилагат правилата за възлагане на обществени поръчки чрез организиране и провеждане на текущи обучения и други необходими мерки/действия, определени след проучване и консултация със съответните целеви групи</p>	2015-12-31	<p>Институт по публична администрация</p> <p>Управляващите органи по програмите</p> <p>Агенция по обществени поръчки</p>

Приложими общи предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
G7. Наличие на статистическа база, необходима за оценяване на ефективността и въздействието на програмите. Наличие на система от показатели за резултатите, необходими за подбора на действия, които най-ефективно допринасят за постигане на желаните резултати, за наблюдение на напредъка към постигане на резултатите и за извършване на оценка на въздействието.	3. Ефективна система от показатели за резултатите, включително: подбор на показатели за резултатите за всяка програма, които предоставят информация за обосновката на подбора на свързани с политиката действия, финансирани от програмата.	<p>Действие 1</p> <p>Избор на показатели за резултатите за всяка оперативна програма.</p> <p>Показателите за изпълнение и резултат да са относими и обвързани с тематичните оси, цели и мерки по ОП.</p> <p>За целите на статистическото валидиране ще се приложи унифицирана система за изискванията по събирането на микроданни, за приложимите методологии и дефиниции за техния обхват и за приложимата процедура за обработка за и обобщаване на данните. Рамката за статистическо валидиране ще се разработи в съответствие с European Code of Practice и методологическите изисквания на статистическите регламенти на ЕК и Парламента.</p>		<p>Национален статистически институт</p> <p>съвместно с Управляващите органи по Оперативните програми</p> <p>Срок за Действие 1: В двумесечен срок след приемане на всяка ОП.</p>
G7. Наличие на статистическа база, необходима за оценяване на ефективността и въздействието на програмите. Наличие на система от показатели за резултатите, необходими за подбора на действия, които най-ефективно допринасят за постигане на желаните резултати, за наблюдение на напредъка към постигане на резултатите и за извършване на оценка на въздействието.	3. Ефективна система от показатели за резултатите, включително: подбор на показатели за резултатите за всяка програма, които предоставят информация за обосновката на подбора на свързани с политиката действия, финансирани от програмата.	Действие 2. Проверка относно спазване на изискванията за всеки индикатор по отношение на неговата устойчивост, яснота на тълкуването, своевременност на събиране на данните и отзивчивост към политиката.	2014-9-30	<p>Национален статистически институт</p> <p>съвместно с Управляващите органи по Оперативните програми</p>
G7. Наличие на статистическа база, необходима за оценяване на ефективността и въздействието на програмите. Наличие на система от показатели за резултатите, необходими за подбора на действия, които най-ефективно допринасят за постигане на желаните резултати, за наблюдение на напредъка към постигане на резултатите и за извършване на оценка на въздействието.	4. Ефективна система от показатели за резултатите, включително: определяне на цели за тези показатели.	* Действията за изпълнение са общи с тези по О7.1.3., тъй като самооценката е валидна за трети-пети критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		

Приложими общи предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
G7. Наличие на статистическа база, необходима за оценяване на ефективността и въздействието на програмите. Наличие на система от показатели за резултатите, необходими за подбора на действия, които най-ефективно допринасят за постигане на желаните резултати, за наблюдение на напредъка към постигане на резултатите и за извършване на оценка на въздействието.	5. Ефективна система от показатели за резултатите, включително: съгласуваност на всеки показател със следните реквизити: солидност и статистическо валидиране, яснота на тълкуванието на нормите, реагиране на предприетите мерки на ниво политика, своевременно събиране на данните.	* Действията за изпълнение са общи с тези по О7.1.3., тъй като самооценката е валидна за трети-пети критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		
G7. Наличие на статистическа база, необходима за оценяване на ефективността и въздействието на програмите. Наличие на система от показатели за резултатите, необходими за подбора на действия, които най-ефективно допринасят за постигане на желаните резултати, за наблюдение на напредъка към постигане на резултатите и за извършване на оценка на въздействието.	6. Въведени са процедури, които гарантират, че всички операции, финансирани от програмата, възприемат ефективна система от показатели.	Действие 1 Разработване на процедурите за събиране и обработване на микроданните, необходими за оценка на приноса на операциите към специфичните цели за всяка ОП.		Национален статистически институт съвместно с Управляващите органи по Оперативните програми Срок за Действие 1: В двумесечен срок след приемане на всяка ОП.

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
T01.1. Научни изследвания и иновации: Наличие на национална	1. Въведена е национална или регионална стратегия за	Действие 1	2015-6-30	Министерство на икономиката и

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
или регионална стратегия за интелигентно специализиране в съответствие с националната програма за реформи, имаща за цел да набере частни средства за научноизследователската дейност и иновациите и която е в съответствие с характеристиките на добре работещи национални или регионални системи в областта на научните изследвания и иновациите.	интелигентно специализиране, която:	<p>Приемане на Стратегия за интелигентна специализация</p> <p>Подготвен е работен вариант на стратегията. Той е редактиран от експерти на Световната банка.</p> <p>http://www.mi.government.bg/files/useruploads/files/innovations/ris3_31_10_2013.pdf.</p> <p>На 17.01.2014 г.се проведе работна среща в Брюксел между МИЕ и представители на ЕК за обсъждане на коментарите на Комисията, дадени по проекта на Стратегия.</p> <p>Същият ще бъде преработен с ново консултиране с ЕК.</p> <p>Двама експерти от ЕК ще изготвят доклад със становище по проекта на Стратегия. В резултата на проведената среща през м. януари т.г. в DG Regio стартира работата за преработка на изготвения проект на стратегия съгласно указанията и препоръките на консултантите посочени от Комисията.</p> <p>На 3-ти април, на разширено заседание на Националния съвет за иновации, който е Управляващ комитет за разработването на ИСИС, консултантите представиха своята визия за структурата и съдържанието на бъдещата ИСИС. Министърът на икономиката и енергетиката прикани представителите на научните среди и бизнеса за активност и да дадат своите предложения за да отговорим на изискванията на Регламента за осигуряване изпълнението на предварителните условия за ОПИК и ОПНОИР.</p> <p>Разработен е пореден работен вариант на стратегия със структура и подход при определяне на приоритизация съгласно получените указания.</p> <p>В резултат на проведените през две годишния период работни срещи, обсъждания, обобщени са предложенията на въвлечените в процеса страни (от сферата на науката – университети, научни работници на БАН, частни изследователски организации; от бизнеса- представители на работодателски организации, изявени бизнесмени; от НПО сектора), обобщена е информацията от участието на</p>		енергетиката

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
		<p>изследователски организации в европейски и национални конкурси по научни области, предприятия участващи в европейски, национални и Оперативни програми по икономически сектори и на базата на анализи (количествени, качествени, крос анализи и тези, анализи спомената по-горе), са идентифицирани тематичните области, в които България има конкурентни предимства. Идентифицирани са предизвикателствата в тези области, като са планирани дейности за преодоляване им.</p> <p>Текстовете са уточнявани в непрекъснатото партньорство със заинтересованите страни и консултантите.</p> <p>Проведена бе междинна среща на 14 май. с консултантите за отчитане на напредъка по коригиране на проекта на Стратегията. Набелязани бяха следващи дейности със съответните срокове.</p> <p>На 13 юни се проведе среща с консултантите и представители на DGRegio за оценка на напредъка по разработване на документа. Работеният вариант на проекта на Стратегия е изпратен до широк кръг, включително и членовете на работната група за получаване на становища до 30 юни т.г.</p> <p>Предложенията и коментарите на консултантите, заедно с тези на заинтересованите страни ще бъдат обобщени и отразени в документа.</p> <p>Така изготвения текст ще бъде предложен на обсъждане от Управляващия комитет на ИСИС.</p> <p>Целите, които си поставяме – за изпълнение на ТПУ 1.1. е</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. изграждане на управленчески механизъм за реализация на ИСИС – отг. МИЕ, срок ноември 2014 г. 2. Активизиране на процеса на „предприемаческо откритие – отг. МИЕ, срок – 03.2015 <ul style="list-style-type: none"> • Срещи с представители на регионалните власти, отг. МИЕ, срок 01.2015; • тематични срещи с предприемачи и научни работници по определените тематични области – отг. МИЕ, 03.2015; 		

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
		<p>Предвидено е процесът на „предприемаческо откритие“ да продължи да се осъществява и в следващия период.</p> <p>На 3 и 4 юли български експерти ще участват в партньорска проверка, която ще се състои в Дъблин и изводите от която ще бъдат интегрирани в документа. Разработването на ИСИС от самото начало е осъществено в непрекъснато сътрудничество с експертите от ОПИК и ОПНОИР.</p> <p>Относно актуалния проект на стратегия:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Предвидените мерки се основават на разработения SWOT анализ, на базата на силните и слаби страни и отчитайки възможностите и заплахите, произтичащи от външни източници. • Методиката на анализа е разписана в Стратегията. • Приоритизацията е формулирана на базата на Доклада на Световна банка (http://www.mi.government.bg/files/useruploads/files/innovations/ris3reportaug2013bg.pdf), анализ на експортния потенциал на българската икономика (Конкурентни предимства на българските експортни производства - Част първа: (http://www.mi.government.bg/files/useruploads/files/innovations/compadvantagesi.pdf) и Част втора: (http://www.mi.government.bg/files/useruploads/files/innovations/compadvantagesii.pdf), Регионална специализация на водещите иновативни дейности“ (съгласно ИИЕ 2020): (http://www.mi.government.bg/files/useruploads/files/innovations/inovationbgris3.pdf) и др. аналитични материали разработени във връзка с разработването на Стратегията и подготовката на новия програмен период. Приоритетите са дискутирани на ред срещи с бизнеса, бизнес организациите, научните среди, неправителствения сектор, представители на местните власти • Стратегията отделя специално внимание на мерките за стимулиране на частните инвестиции в научно-изследователска дейност. Предвидени са мерки за стимулиране на частните инвестиции както в научни изследвания, така и в развитие на човешкия ресурс необходим за националната индустрия. В България има успешен опит в прилагането на мерки за стимулиране на частните инвестиции в научно-изследователска дейност в полза на предприятията (Национален иновационен фонд) , ваучерни схеми и 		

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
		<p>др. Тези финансови схеми ще бъдат прилагани и доразвивани през следващия програмен период. Предлаганите в стратегията мерки са в продължение на положителния опит от прилагане на успешни мерки през изтеклия програмен период и в резултат на предложенията на бизнеса при обсъждане на проекта и резултатите от прилаганите мерки по ОПК.</p> <ul style="list-style-type: none"> • В Стратегията е разработен механизъм за мониторинг, като стриктно са спазени указанията на Ръководството на RIS3. • Описана е методологията и избора на международно признати индикатори за оценка на политиката • Екзактно са описани как ще се осигури следването на резултатите от мониторинга. • Изготвена е от МИЕ индикативна бюджетна рамка, очертаваща необходимите бюджетни (национални и европейски-ОП) средства за постигане на Национална цел 2 – 1,5% от БВП за научни изследвания и иновации, включително и индикативните стойности по приоритетите на Стратегията. 		
<p>T01.1. Научни изследвания и иновации: Наличие на национална или регионална стратегия за интелигентно специализиране в съответствие с националната програма за реформи, имаща за цел да набере частни средства за научноизследователската дейност и иновациите и която е в съответствие с характеристиките на добре работещи национални или регионални системи в областта на научните изследвания и иновациите.</p>	<p>1. Въведена е национална или регионална стратегия за интелигентно специализиране, която:</p>	<p>Действие 2</p> <p>Оценка на ефективността на Плана за действие за изпълнение на Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2020 г. и приемане на Нов план за действие за периода 2014 – 2017</p> <p>Оценката на Плана за действие ще направи анализ на степента на изпълнение на мерките и постигнатите резултати и индикатори, както и оценка на въздействието от прилагането им. На тази база ще се разработи нов План за действие за следващ тригодишен период.</p>	<p>2014-8-31</p>	<p>Министерство на образованието и науката</p>

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
T01.1. Научни изследвания и иновации: Наличие на национална или регионална стратегия за интелигентно специализиране в съответствие с националната програма за реформи, имаща за цел да набере частни средства за научноизследователската дейност и иновациите и която е в съответствие с характеристиките на добре работещи национални или регионални системи в областта на научните изследвания и иновациите.	2. се основава на SWOT анализ (анализ на силните страни, слабостите, възможностите и заплахите) или подобен анализ, за да се съсредоточат ресурсите върху ограничен набор от приоритети в областта на научните изследвания и иновациите;	* Действията за изпълнение са общи с тези по 1.1.1., тъй като самооценката е валидна за първите четири критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		
T01.1. Научни изследвания и иновации: Наличие на национална или регионална стратегия за интелигентно специализиране в съответствие с националната програма за реформи, имаща за цел да набере частни средства за научноизследователската дейност и иновациите и която е в съответствие с характеристиките на добре работещи национални или регионални системи в областта на научните изследвания и иновациите.	3. очертава мерки за насърчаване на частните инвестиции в научноизследователската дейност и технологичното развитие;	* Действията за изпълнение са общи с тези по 1.1.1., тъй като самооценката е валидна за първите четири критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		
T01.1. Научни изследвания и иновации: Наличие на национална или регионална стратегия за интелигентно специализиране в	4. съдържа механизъм за мониторинг.	* Действията за изпълнение са общи с тези по 1.1.1., тъй като самооценката е валидна за първите четири критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
съответствие с националната програма за реформи, имаща за цел да набере частни средства за научноизследователската дейност и иновациите и която е в съответствие с характеристиките на добре работещи национални или регионални системи в областта на научните изследвания и иновациите.				
T01.1. Научни изследвания и иновации: Наличие на национална или регионална стратегия за интелигентно специализиране в съответствие с националната програма за реформи, имаща за цел да набере частни средства за научноизследователската дейност и иновациите и която е в съответствие с характеристиките на добре работещи национални или регионални системи в областта на научните изследвания и иновациите.	5. Приета е рамка, която очертава наличните бюджетни ресурси за научни изследвания и иновации.	* С действията за изпълнение на първия, съгласно начина на разписване в Регламент 1303/2013 (т.е. първите четири критерия в SFC), критерий се изпълнява и вторият, съгласно начина на разписване в Регламент 1303/2013 (т.е. пети критерий в SFC), критерий.		
T02.1. Цифров растеж: Стратегическа рамка на политиката за цифров растеж за стимулиране на достъпни като цена, качествени и оперативни съвместими частни и публични услуги, предоставяни благодарение на ИКТ, и увеличаване на използването на цифровите технологии от	1. Въведена е стратегическа рамка на политиката за цифров растеж, като например в рамките на националната или регионалната стратегия за интелигентно специализиране, която съдържа:	<p>Действие 1</p> <p>Разработване на секция за цифровия растеж в Иновационната стратегия за интелигентна специализация.</p> <p>Виж 1.1., Действие 1.</p>	2016-12-31	<p>Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията</p> <p>Министерство на икономиката и</p>

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
гражданите, включително уязвимите групи, предприятията и публичните администрации, включително трансгранични инициативи.		<ul style="list-style-type: none"> • В подготовения проект на Стратегия за интелигентна специализация съществува глава Цифров растеж, подготвена от експерти от МТИТС. • Екип на Световна банка подготви технически доклад: Принос към Стратегията за интелигентна специализация в областта на научните изследвания и иновациите: развитие на цифровия дневен ред, който може да бъде видян на следния линк: http://www.mtitc.government.bg/upload/docs/Bulgaria_Digital_Agenda_Report_FINAL_Aug_2013.pdf • В изготвения от екипа на Световна банка Принос към Стратегията за интелигентна специализация в областта на научните изследвания и иновациите: развитие на цифровия дневен ред е включен пакет от мерки, отнасящ се до административния капацитет при реализация на ИКТ интервенции. Материалът може да бъде видян на следния линк: http://www.mtitc.government.bg/upload/docs/Bulgaria_Digital_Agenda_Report_FINAL_Aug_2013.pdf • Идентифицираните слабости ще бъдат адресирани при изготвянето на ОП „Добро управление”. • В ОП „Иновации и конкурентоспособност”, ОП „Наука и образование за интелигентен растеж” и Програма за развитие на селските райони ще бъде включена препратка към Иновационната стратегия за интелигентна специализация, Глава Цифров растеж. 		енергетиката

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
T02.1. Цифров растеж: Стратегическа рамка на политиката за цифров растеж за стимулиране на достъпни като цена, качествени и оперативно съвместими частни и публични услуги, предоставяни благодарение на ИКТ, и увеличаване на използването на цифровите технологии от гражданите, включително уязвимите групи, предприятията и публичните администрации, включително трансгранични инициативи.	2. включване в бюджета и определяне на приоритетите на дейностите чрез съгласуван SWOT или подобен анализ в съответствие с таблицата с ключовите показатели за програмата в областта на цифровите технологии за Европа;	* Действието за изпълнение е общо с това по 2.1.1., тъй като самооценката е валидна за всички критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		
T02.1. Цифров растеж: Стратегическа рамка на политиката за цифров растеж за стимулиране на достъпни като цена, качествени и оперативно съвместими частни и публични услуги, предоставяни благодарение на ИКТ, и увеличаване на използването на цифровите технологии от гражданите, включително уязвимите групи, предприятията и публичните администрации, включително трансгранични инициативи.	3. следва да е извършен анализ на балансиращата подкрепа за търсенето и предлагането на (ИКТ);	* Действието за изпълнение е общо с това по 2.1.1., тъй като самооценката е валидна за всички критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		
T02.1. Цифров растеж: Стратегическа рамка на политиката	4. показатели за измерване на напредъка в резултат на	* Действието за изпълнение е общо с това по 2.1.1., тъй като самооценката е валидна за всички критерии		

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
за цифров растеж за стимулиране на достъпни като цена, качествени и оперативно съвместими частни и публични услуги, предоставяни благодарение на ИКТ, и увеличаване на използването на цифровите технологии от гражданите, включително уязвимите групи, предприятията и публичните администрации, включително трансгранични инициативи.	интервенциите в области като цифровата грамотност, електронното приобщаване, електронната достъпност и напредъка в областта на електронното здраве в предвидените от член 168 от ДФЕС граници, които са приведени в съответствие, когато е целесъобразно, със съществуващите приложими секторни национални или регионални стратегии на Съюза;	на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		
T02.1. Цифров растеж: Стратегическа рамка на политиката за цифров растеж за стимулиране на достъпни като цена, качествени и оперативно съвместими частни и публични услуги, предоставяни благодарение на ИКТ, и увеличаване на използването на цифровите технологии от гражданите, включително уязвимите групи, предприятията и публичните администрации, включително трансгранични инициативи.	5. оценка на нуждите с цел подсилване на изграждането на капацитета в областта на ИКТ.	* Действието за изпълнение е общо с това по 2.1.1., тъй като самооценката е валидна за всички критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		
T02.2. Мрежова инфраструктура от следващо поколение (NGN): Наличие на национални или регионални планове за мрежова инфраструктура от следващо поколение (NGN), които вземат под	1. Въведен е национален или регионален план за мрежова инфраструктура от следващо поколение, който включва:	Действие 1. Изменение на Националния план за инфраструктура от следващо поколение, приет от МС с решение №435/20.06.2014г., с оглед включване на набор от мерки за насърчване на частните инвестиции, както и всякакви други действия необходими за ефективното въвеждане на плана в действие.	2015-12-31	Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
внимание регионалните дейности за постигане на целите на Съюза във връзка с достъпа до високоскоростен Интернет, съсредоточавайки се върху областите, в които пазарът не осигурява отворена инфраструктура на приемлива цена и с качество в съответствие с правилата на Съюза за конкуренцията и държавните помощи, и за предоставяне на достъпни услуги за уязвимите групи.				
T02.2. Мрежова инфраструктура от следващо поколение (NGN): Наличие на национални или регионални планове за мрежова инфраструктура от следващо поколение (NGN), които вземат под внимание регионалните дейности за постигане на целите на Съюза във връзка с достъпа до високоскоростен Интернет, съсредоточавайки се върху областите, в които пазарът не осигурява отворена инфраструктура на приемлива цена и с качество в съответствие с правилата на Съюза за конкуренцията и държавните помощи, и за предоставяне на достъпни услуги за уязвимите групи.	2. основан на икономически анализ план за инвестициите в инфраструктурата, в който се отчитат съществуващата частна и публична инфраструктура и планирани инвестиции;	* Действието за изпълнение е общо с това по 2.2.1., тъй като самооценката е валидна за всички критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
<p>T02.2. Мрежова инфраструктура от следващо поколение (NGN): Наличие на национални или регионални планове за мрежова инфраструктура от следващо поколение (NGN), които вземат под внимание регионалните дейности за постигане на целите на Съюза във връзка с достъпа до високоскоростен Интернет, съсредоточавайки се върху областите, в които пазарът не осигурява отворена инфраструктура на приемлива цена и с качество в съответствие с правилата на Съюза за конкуренцията и държавните помощи, и за предоставяне на достъпни услуги за уязвимите групи.</p>	<p>3. модели за устойчиви инвестиции, които подобряват конкуренцията и осигуряват достъп до инфраструктура и услуги, които са отворени, достъпни като цена, качествени и създадени така, че да са трайни;</p>	<p>* Действието за изпълнение е общо с това по 2.2.1., тъй като самооценката е валидна за всички критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>		
<p>T02.2. Мрежова инфраструктура от следващо поколение (NGN): Наличие на национални или регионални планове за мрежова инфраструктура от следващо поколение (NGN), които вземат под внимание регионалните дейности за постигане на целите на Съюза във връзка с достъпа до високоскоростен Интернет, съсредоточавайки се върху областите, в които пазарът не осигурява отворена инфраструктура на приемлива цена и с качество в съответствие с правилата на Съюза</p>	<p>4. мерки за насърчаване на частните инвестиции.</p>	<p>* Действието за изпълнение е общо с това по 2.2.1., тъй като самооценката е валидна за всички критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.</p>		

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
за конкуренцията и държавните помощи, и за предоставяне на достъпни услуги за уязвимите групи.				
T01.2. Инфраструктура за научни изследвания и иновации. Наличие на многогодишен план за включване в бюджета и определяне на приоритетите на инвестициите.	1. Приет е предварителен многогодишен план за включване в бюджета и определяне на приоритетите на инвестициите, свързани с приоритетите на Съюза, и при целесъобразност, с Европейския форум за стратегии за научноизследователски инфраструктури (ESFRI).	<p>Действие 1</p> <p>Приемане на Стратегия за интелигентна специализация</p> <p>Подготвен е работен вариант на стратегията.</p> <p>Изготвена е от МИЕ индикативна бюджетна рамка, очертаваща необходимите бюджетни (национални и европейски-ОП) средства за постигане на Национална цел 2 – 1,5% от БВП за научни изследвания и иновации, включително и индикативните стойности по приоритетите на Стратегията.</p> <p>Виж 1.1., Действие 1.</p>	2016-12-31	Министерство на икономиката и енергетиката
T01.2. Инфраструктура за научни изследвания и иновации. Наличие на многогодишен план за включване в бюджета и определяне на приоритетите на инвестициите.	1. Приет е предварителен многогодишен план за включване в бюджета и определяне на приоритетите на инвестициите, свързани с приоритетите на Съюза, и при целесъобразност, с Европейския форум за стратегии за научноизследователски инфраструктури (ESFRI).	<p>Действие 2</p> <p>Актуализация на националната пътна карта за научна инфраструктура в съответствие с Иновационната стратегия за интелигентна специализация и приоритетите на Европейския стратегически форум за научна инфраструктура</p> <p>http://www.mon.bg/top_menu/science/infrastructure/</p>	2014-9-30	Министерство на образованието и науката

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
		<p>Дейностите по актуализацията са, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Създадена е национална междуведомствената работна група, която в периода 12-14 април 2014 г. извърши преглед на постъпилите предложения. • Извършена е предварителна международна оценка от международния експертен панел на ESRF и на 22 април 2014 г. бяха представени техните препоръките. • Вносителите на проекти бяха поканени и, в срок до 7 май представиха преработени и допълнени проектни предложения в контекста на препоръките на международните оценители. • Срокът за разглеждане на проекта на актуализирана пътна карта за научна инфраструктура се определя за края на м.юни 2014 г., предвид сроковете за разглеждане на предложенията необходими на експертния панел на ЕСФРИ за оценка на предложенията. • Следваща актуализация се предвижда да се извърши през 2016 г. 		
Т04.1. Извършени са действия за насърчаване на разходоэффективни подобрения на ефективността при крайното потребление на енергия и разходоэффективни инвестиции в енергийната ефективност при изграждането или реновирането на сгради.	1. Действията са: мерки, които да гарантират, че са въведени минималните изисквания във връзка с енергийните характеристики на сградите, в съответствие с членове 3, 4 и 5 от Директива 2010/31/ЕС на Европейския парламент и на Съвета;	<p>Действие 1.</p> <p>Актуализиране на нормативните актове в областта на енергийната ефективност за проектиране, изграждане и обновяване на сгради в съответствие с изискванията на Директива 2010/31/Е и на Делегирания регламент (ЕС) № 244/2012.</p>	2014-8-31	Министерство на инвестиционното проектиране

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
		<p>Актуализацията е осъществена с резултатите от проект BG161PO001-5.3.01-0076 „Анализи, проучвания и актуализация на нормативни актове в подкрепа на ОПРР 2014 - 2020“ по Оперативна програма „Регионално развитие 2007 – 2013.</p> <p>В резултат от проекта предстои да се нотифицират нормативните актове в областта на енергийната ефективност за проектиране, изграждане и обновяване на сгради в съответствие с изискванията на Директива 2010/31/ЕС и на Регламент 244/2012 на Комисията.</p>		
<p>T05.1. Превенция и управление на риска: наличие на национални или регионални оценки на риска за целите на управлението на бедствията, които оценки вземат под внимание приспособяването към изменението на климата.</p>	<p>1. Въведена е национална или регионална оценка на риска със следните елементи:</p>	<p>* Междинни стъпки по критерий 2.: МВР координира разработването на оценките и картографирането на рисковете. Осъществява се редовна комуникация със съответните компетентни органи и се организират работни срещи за осигуряване на своевременното изпълнение на ангажиментите.</p> <p>Действие 2.</p> <p>Изготвяне на методика за оценка на сеизмичния и геоложкия риск</p> <p>Министерството на регионалното развитие е сключил договор с Геологическия институт към БАН за</p>	<p>2014-10-31</p>	<p>Министерство на регионалното развитие</p>

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
		изработване на методика за оценка на геоложкия риск. Анализът на риска от свлачища на територията на Р България е предоставен на изпълнителя като изходни данни.		
T05.1. Превенция и управление на риска: наличие на национални или регионални оценки на риска за целите на управлението на бедствията, които оценки вземат под внимание приспособяването към изменението на климата.	1. Въведена е национална или регионална оценка на риска със следните елементи:	<p>Действие 1. Приемане на планове за управление на риска от наводнения, включително национален каталог от мерки и национални приоритети за управление на риска от наводнения.</p> <p>Междинни стъпки:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Определяне на Райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН) – определени 2013 г. • Изготвяне на карти на заплахата и риска от наводнения за всеки РЗПРН – 2014 г. • Изготвяне на национален каталог от мерки и национални приоритети за управление на риска от наводнения – 2014 г. • Разработване на методика за анализ на разходите и ползите за целите на оценка мерките в планове за управление на риска от наводнения – 2014 г. • Определяне на целите и приоритетите за всеки РБУ, съгласуване с ПУРБ и разработване на проект на ПУРН – 2015 г. • Проект на програма от мерки за всеки РБУ – 2015 г. • Екологична оценка на ПУРН – 2015 г. 	2015-12-31	<p>Министерство на околната среда и водите</p> <p>Министерство на вътрешните работи</p>

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
		* Действието е общовалидно за цялото условие.		
Т05.1. Превенция и управление на риска: наличие на национални или регионални оценки на риска за целите на управлението на бедствията, които оценки вземат под внимание приспособяването към изменението на климата.	1. Въведена е национална или регионална оценка на риска със следните елементи:	<p>Действие 3.</p> <p>Изготвяне на методика за извършване на оценка на риска от горски пожари</p>	2014-12-31	<p>Министерство на земеделието и храните</p> <p>Изпълнителна агенция по горите</p>
Т05.1. Превенция и управление на риска: наличие на национални или регионални оценки на риска за целите на управлението на бедствията, които оценки вземат под внимание приспособяването към изменението на климата.	1. Въведена е национална или регионална оценка на риска със следните елементи:	<p>Действие 4.</p> <p>Изготвяне на методика за оценка на риска от ядрена и радиационна авария.</p> <p>Ще бъде направено и изменение в Наредбата за аварийно планиране и аварийна готовност за действие при ядрена или радиационна авария в срок до септември 2014 г. В измененията на наредбата ще залегнат новите препоръки на МААЕ, ВЕНРА и ЕС в областта на аварийното планиране.</p> <p>Планирано е надграждане на Националния регистър на източниците на йонизиращи лъчения (НРИЙЛ), включително визуализиране на данните в ГИС формат и предоставяне на контролиран достъп на външни организации (МВР, МЗ и др.) до регистъра – в срок до октомври 2014 г.</p>	2014-10-31	Агенция за ядрено регулиране
Т05.1. Превенция и управление на риска: наличие на национални или регионални оценки на риска за целите на управлението на	1. Въведена е национална или регионална оценка на риска със следните елементи:	<p>Действие 5.</p> <p>Описание на основаните на риска критерии за определяне на приоритетите по отношение на</p>	2015-12-31	<p>Министерство на вътрешните работи</p> <p>Министерство на</p>

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
бедствията, които оценки вземат под внимание приспособяването към изменението на климата.		инвестициите - в оценката на риска, изготвяна съгласно чл. 4, ал. 1 от Наредбата		околната среда и водите Министерство на земеделието и храните Министерство на регионалното развитие Агенция за ядрено регулиране
Т05.1. Превенция и управление на риска: наличие на национални или регионални оценки на риска за целите на управлението на бедствията, които оценки вземат под внимание приспособяването към изменението на климата.	1. Въведена е национална или регионална оценка на риска със следните елементи:	Действие 6. Определяне на ясни и координирани отговорности на различните държавни органи при реализирането на необходимите инвестиции в широк спектър от сектори;	2015-12-31	Министерство на вътрешните работи Министерство на околната среда и водите Министерство на земеделието и храните Министерство на регионалното развитие Агенция за ядрено регулиране

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
T05.1. Превенция и управление на риска: наличие на национални или регионални оценки на риска за целите на управлението на бедствията, които оценки вземат под внимание приспособяването към изменението на климата.	1. Въведена е национална или регионална оценка на риска със следните елементи:	<p>Действие 7.</p> <p>Картографиране на рисковете от бедствия.</p> <p>Картографирането на риска от наводнение от МОСВ е с по-ранен срок: 22 декември 2015 г.</p>	2016-12-31	<p>Министерство на вътрешните работи</p> <p>Министерство на околната среда и водите</p> <p>Министерство на земеделието и храните</p> <p>Министерство на регионалното развитие</p> <p>Агенция за ядрено регулиране</p>
T05.1. Превенция и управление на риска: наличие на национални или регионални оценки на риска за целите на управлението на бедствията, които оценки вземат под внимание приспособяването към изменението на климата.	1. Въведена е национална или регионална оценка на риска със следните елементи:	<p>Действие 8.</p> <p>Описание на сценарии с един риск и множество рискове - в оценката на риска, изготвяна съгласно чл. 4, ал. 1 от Наредбата</p>	2015-12-31	<p>Министерство на вътрешните работи</p> <p>Министерство на околната среда и водите</p> <p>Министерство на земеделието и храните</p> <p>Министерство на регионалното развитие</p>

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
				Агенция за ядрено регулиране
T05.1. Превенция и управление на риска: наличие на национални или регионални оценки на риска за целите на управлението на бедствията, които оценки вземат под внимание приспособяването към изменението на климата.	2. описание на процеса, методологията, методите и неповерителните данни, използвани за оценка на риска, както и на основаните на риска критерии за определяне на приоритетите по отношение на инвестициите;	* Действията за изпълнение са общи с тези по 5.1.1., тъй като самооценката е валидна за всички критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		
T05.1. Превенция и управление на риска: наличие на национални или регионални оценки на риска за целите на управлението на бедствията, които оценки вземат под внимание приспособяването към изменението на климата.	3. описание на сценарии с един риск и множество рискове;	* Действията за изпълнение са общи с тези по 5.1.1., тъй като самооценката е валидна за всички критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		
T05.1. Превенция и управление на риска: наличие на национални или регионални оценки на риска за целите на управлението на бедствията, които оценки вземат под внимание приспособяването към изменението на климата.	4. отчитане, където е целесъобразно, на националните стратегии за приспособяване към изменението на климата.	* Действията за изпълнение са общи с тези по 5.1.1., тъй като самооценката е валидна за всички критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		
T06.1. Воден сектор: Наличие на а) политика за определяне на цените на водата, която осигурява на потребителите подходящи стимули да използват водните ресурси ефективно, и б) адекватен принос на различните потребители на вода	1. В секторите, получаващи подкрепа от ЕФРР, Кохезионния фонд и ЕЗФРСР, държавата членка е осигурила принос на различните потребители на вода към възстановяването на разходите за водни услуги по сектори в	/В първите ПУРБ е въведен принципът на възстановяване на разходите за водни услуги за ВиК сектора. Отправена е бележка от ЕК в оценката на ПУРБ: “15.Възстановяването на разходите следва да е насочено към широк кръг водни услуги, включително преградни съоръжения, водовземане, съхранение, пречистване и разпределяне на повърхностни води, и събирането, пречистването и заустването на отпадъчни води, а също когато представляват „самообслужване“, например самостоятелно водовземане за	2014-12-31	Министерство на околната среда и водите

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
към възстановяването на разходите за водни услуги на равнище, определено в одобрения план за управление на речни басейни за инвестиции, подкрепени от програмите.	съответствие с член 9, параграф 1 от Директива 2000/60/ЕО, като се вземат предвид, когато е целесъобразно, социалните, екологичните и икономическите последици от възстановяването, както и географските и климатичните условия на засегнатия регион или региони.	<p>селскостопански цели. Възстановяването на разходите следва да бъде представено прозрачно за всички съответни сектори – ползватели, и екологичните и ресурсните разходи следва да са включени във възстановените разходи.....”/</p> <p>Действие 7.</p> <p>Разработване на Анализ за възстановяването на разходите – по наличните статистически данни</p> <p>Изпълнява се първият етап от договора.</p> <p>Анализът ще включва възможно най-широк кръг водни услуги, включително преградни съоръжения, водовземане за различни цели, съхранение, пречистване и разпределяне на повърхностни води, събирането, пречистването и заустването на отпадъчни води, самостоятелно питейно водоснабдяване, самостоятелно водоснабдяване в селското стопанство и индустрията и др. В анализа е предвидено включването на събирането на вода за производство на енергия и за други цели (промишлени, земеделски, питейни). Във връзка с гарантиране приноса на земеделието към екологичните разходи от дифузно замърсяване е предвидено във възстановяването на разходите да се включват животновъдството и растениевъдството. В анализа за възстановяване на разходите предвиждаме навигацията да бъде включена като услуга - елемент от разходите за околна среда изчислявани на база сантинните води и баласт от корабите, събраните твърди отпадъци от пристанищните акватории и от корабите, събрания нефт и нефтопродукти от разливи в тонове годишно. Българското законодателство изисква задължително измерване на черпените и заустваните водни обеми (ЗВ, чл. 194, ал. 2 и чл. 194а), което спомага за определяне на приноса на различните водоползватели към възстановяването на разходите.</p>		

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
<p>T06.1. Воден сектор: Наличие на а) политика за определяне на цените на водата, която осигурява на потребителите подходящи стимули да използват водните ресурси ефективно, и б) адекватен принос на различните потребители на вода към възстановяването на разходите за водни услуги на равнище, определено в одобрения план за управление на речни басейни за инвестиции, подкрепени от програмите.</p>	<p>1. В секторите, получаващи подкрепа от ЕФРР, Кохезионния фонд и ЕЗФРСР, държавата членка е осигурила принос на различните потребители на вода към възстановяването на разходите за водни услуги по сектори в съответствие с член 9, параграф 1 от Директива 2000/60/ЕО, като се вземат предвид, когато е целесъобразно, социалните, екологичните и икономическите последици от възстановяването, както и географските и климатичните условия на засегнатия регион или региони.</p>	<p>/Виж 6.1.</p> <p>Предварително условие 5.2.-ЕЗФРСР отговаря на 6.1.</p> <p>Подпомагането по ПРСР обхваща следните основни направления, свързани с водни услуги: изграждане на водоснабдяване, канализация в селски райони под 2000 екв. жители, хидромелиорации.</p> <p>Относно изграждане на водоснабдяване, канализация в селски райони под 2000 екв. жители всички действия предвидени в плана за действие по 6.1. са валидни и за сектора, подпомаган от ПРСР – селски райони под 2000 екв. жители.</p> <p>Относно хидромелиорации - предвидени са следните действия:/</p> <p>Действие 1-ЕЗФРСР.</p> <p>Разработване на ЗИД на Закон за сдружения за напояване (ЗСН)</p> <p>Със заповед на министъра на земеделието и храните е създадена работна група за разработване на проектозакона.</p>	<p>2014-12-31</p>	<p>Министерство на земеделието и храните</p>

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
		<p>Предстоящи действия:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Представяне на проект на ЗИД на ЗСН - октомври 2014 г. 2. Съгласуване на ЗИД в МС - ноември 2014 г. 3. Изпращане ЗИД в НС – декември 2014 г. 		
<p>Т06.1. Воден сектор: Наличие на а) политика за определяне на цените на водата, която осигурява на потребителите подходящи стимули да използват водните ресурси ефективно, и б) адекватен принос на различните потребители на вода към възстановяването на разходите за водни услуги на равнище, определено в одобрения план за управление на речни басейни за инвестиции, подкрепени от програмите.</p>	<p>1. В секторите, получаващи подкрепа от ЕФРР, Кохезионния фонд и ЕЗФРСР, държавата членка е осигурила принос на различните потребители на вода към възстановяването на разходите за водни услуги по сектори в съответствие с член 9, параграф 1 от Директива 2000/60/ЕО, като се вземат предвид, когато е целесъобразно, социалните, екологичните и икономическите последици от възстановяването, както и географските и климатичните условия на засегнатия регион или региони.</p>	<p>/Извършен е икономическият анализ, описан в приложение III от директива 2000/60/ЕО за целите на първите ПУРБ. Този анализ установява какъв е приносът на всичките три сектора (домакинства, земеделие, и индустрия) в възстановяването на разходите за водни услуги, като се взема предвид възможно кръстосано субсидиране.</p> <p>Икономическият анализ е оценен е от ЕК като много подробен и добре структуриран, в съответствие с насоките на WATECO.</p> <p>http://ec.europa.eu/environment/water/participation/map_mc/map.htm</p> <p>Отправена е бележка от ЕК в оценката на ПУРБ: “Аспектите на изменението на климата не са разгледани пряко в икономическия анализ”.</p> <p>За покриване на изискванията ще бъдат извършени две действия.</p> <p>Обявени са обществени поръчки и да бъдат избрани консултанти, които да ги извършат./</p>	<p>2015-12-31</p>	<p>Министерство на околната среда и водите</p>

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
		<p>Действие 1.</p> <p>Изпълнение на национално проучване за осигуряване на необходимите данни за изменение на климата и въздействието му върху водите</p> <p>Проектът е одобрен за финансиране от Фонда за устойчиво развитие на регионите.</p> <p>Обявена е обществена поръчка и се очаква да бъде избран консултант .</p>		
<p>T06.1. Воден сектор: Наличие на а) политика за определяне на цените на водата, която осигурява на потребителите подходящи стимули да използват водните ресурси ефективно, и б) адекватен принос на различните потребители на вода към възстановяването на разходите за водни услуги на равнище, определено в одобрения план за управление на речни басейни за инвестиции, подкрепени от програмите.</p>	<p>1. В секторите, получаващи подкрепа от ЕФРР, Кохезионния фонд и ЕЗФРСР, държавата членка е осигурила принос на различните потребители на вода към възстановяването на разходите за водни услуги по сектори в съответствие с член 9, параграф 1 от Директива 2000/60/ЕО, като се вземат предвид, когато е целесъобразно, социалните, екологичните и икономическите последици от възстановяването, както и географските и климатичните условия на засегнатия регион или региони.</p>	<p>/Прилагане на ценовата политика, упомената в член 9, параграф 1, първо тире от Директива2000/60/ЕО, вкл. следните четири действия:/</p> <p>Действие 3.</p> <p>Приемане на Наредба за нормите за водопотребление по чл.117а, ал.2 от Закона за водите</p> <p>Инициирани действия от министъра на околната среда и водите до министрите на регионалното развитие, земеделието и храните, икономиката и енергетиката и здравеопазването за определяне на отговорните експерти и сроковете за предоставяне предложения свързани с определянето на нормите за водопотребление. Стартирана е работата за осъвременяване на нормите за напояване.</p>	<p>2015-12-31</p>	<p>Министерство на околната среда и водите</p> <p>Министерство на регионалното развитие</p> <p>Министерство на земеделието и храните</p> <p>Министерство на икономиката и енергетиката</p> <p>Министерство на</p>

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
		От МРР е възложен Доклад за изпълнението на Плана за действие към Стратегията за ВиК, включващ анализ на международния опит и практики при изготвяне и прилагане на нормативни и стратегически документи в областта на нормите за водопотребление в отрасъл ВиК, със срок за предаване 31 март 2015 г.		здравеопазването
Т06.1. Воден сектор: Наличие на а) политика за определяне на цените на водата, която осигурява на потребителите подходящи стимули да използват водните ресурси ефективно, и б) адекватен принос на различните потребители на вода към възстановяването на разходите за водни услуги на равнище, определено в одобрения план за управление на речни басейни за инвестиции, подкрепени от програмите.	1. В секторите, получаващи подкрепа от ЕФРР, Кохезионния фонд и ЕЗФРСР, държавата членка е осигурила принос на различните потребители на вода към възстановяването на разходите за водни услуги по сектори в съответствие с член 9, параграф 1 от Директива 2000/60/ЕО, като се вземат предвид, когато е целесъобразно, социалните, екологичните и икономическите последици от възстановяването, както и географските и климатичните условия на засегнатия регион или региони.	/виж встъпителна бележка по Действие 1-ЕЗФРСР./ Действие 2-ЕЗФРСР. Разработване на Методика за определяне на цената на услугата за водоподаване за напояване. В Методиката ще бъдат определени начините за формиране на цената на водата за напояване за основните оператори на вода за напояване: ☐ Сдружения за напояване ☐ Напоителни системи ЕАД ☐ Земинвест ЕАД ☐ Други доставчици на вода	2015-3-31	Министерство на земеделието и храните

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
		<p>Във връзка с действие 2 е одобрено от Министерски съвет с Решение №377 от 06.06.2014 г. Споразумение за предоставяне на консултантски услуги за укрепване на конкурентоспособността на селското стопанство и изготвяне на проекто-стратегии за устойчиво управление в хидромелиоративния сектор и опазване от вредното въздействие на водите между МЗХ и Международната банка за възстановяване и развитие. В Споразумението е включено, както изготвяне на проект на Стратегия за хидромелиорации, така и разработване на проект на методика за определяне цената на водата за напояване, която следва да отговаря на изискванията на чл. 9, параграф 1 първо тире от Директива 2000/60/ЕО.</p> <p>Съгласно т.2 от РМС 377/06.06.2014 г. Министерски съвет предлага на Народното събрание на основание чл.85, ал.1, т.4 и 5 от Конституцията на Република България да ратифицира със закон Споразумението. Под № 402-02-13 от 09.06.2014 г. законопроектът за ратифициране на Споразумението е внесен от Министерски съвет в Народното събрание.</p> <p>Работен план:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Разработване на проекта – методика -декември 2014 г. 2. Създаване на работна група за съгласуване и приемане на методиката – януари 2015 г. 3. Утвърждаване на Методика за определяне на цената на услугата за водоподаване за напояване - март 2015 г. 		
Т06.1. Воден сектор: Наличие на а) политика за определяне на цените	1. В секторите, получаващи подкрепа от ЕФРР, Кохезионния	/виж встъпителна бележка по Действие 1/	2015-	Министерство на околната среда и

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
на водата, която осигурява на потребителите подходящи стимули да използват водните ресурси ефективно, и б) адекватен принос на различните потребители на вода към възстановяването на разходите за водни услуги на равнище, определено в одобрения план за управление на речни басейни за инвестиции, подкрепени от програмите.	фонд и ЕЗФРСР, държавата членка е осигурила принос на различните потребители на вода към възстановяването на разходите за водни услуги по сектори в съответствие с член 9, параграф 1 от Директива 2000/60/ЕО, като се вземат предвид, когато е целесъобразно, социалните, екологичните и икономическите последици от възстановяването, както и географските и климатичните условия на засегнатия регион или региони.	<p>Действие 2.</p> <p>Изготвяне на икономическия анализ на водоползването за периода 2007-2013, на който да се основават мерките и ценовата политика във вторите ПУРБ</p> <p>Проектът е одобрен за финансиране от Фонда за устойчиво развитие на регионите. Обявена е обществена поръчка и се очаква да бъде избран консултант .</p>	12-31	водите
Т06.1. Воден сектор: Наличие на а) политика за определяне на цените на водата, която осигурява на потребителите подходящи стимули да използват водните ресурси ефективно, и б) адекватен принос на различните потребители на вода към възстановяването на разходите за водни услуги на равнище, определено в одобрения план за управление на речни басейни за инвестиции, подкрепени от програмите.	1. В секторите, получаващи подкрепа от ЕФРР, Кохезионния фонд и ЕЗФРСР, държавата членка е осигурила принос на различните потребители на вода към възстановяването на разходите за водни услуги по сектори в съответствие с член 9, параграф 1 от Директива 2000/60/ЕО, като се вземат предвид, когато е целесъобразно, социалните, екологичните и икономическите последици от възстановяването, както и географските и климатичните условия на засегнатия регион или региони.	<p>/виж встъпителна бележка по Действие 3/</p> <p>Действие 4.</p> <p>Приемане на законодателни промени в регулаторната рамка в отрасъл ВиК</p> <p>Подписано е Споразумение за консултантски услуги между МРР и Световна банка, за оказване на техническа помощ на Държавната комисия за енергийно и водно регулиране (ДКЕВР) в частта регулиране на отрасъл ВиК. В резултат на изпълнението на договора ще бъдат конкретизирани необходимите законодателни промени в регулаторната рамка в отрасъл ВиК.</p>	2015-12-31	<p>Министерство на регионалното развитие</p> <p>Държавна комисия за енергийно и водно регулиране</p> <p>Министерство на околната среда и водите</p>

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
		Предстои неговата ратификация от Народното събрание на Република България.		
<p>T06.1. Воден сектор: Наличие на а) политика за определяне на цените на водата, която осигурява на потребителите подходящи стимули да използват водните ресурси ефективно, и б) адекватен принос на различните потребители на вода към възстановяването на разходите за водни услуги на равнище, определено в одобрения план за управление на речни басейни за инвестиции, подкрепени от програмите.</p>	<p>1. В секторите, получаващи подкрепа от ЕФРР, Кохезионния фонд и ЕЗФРСР, държавата членка е осигурила принос на различните потребители на вода към възстановяването на разходите за водни услуги по сектори в съответствие с член 9, параграф 1 от Директива 2000/60/ЕО, като се вземат предвид, когато е целесъобразно, социалните, екологичните и икономическите последици от възстановяването, както и географските и климатичните условия на засегнатия регион или региони.</p>	<p>/виж встъпителна бележка по Действие 3/ Действие 5. Въвеждане на различни цени на услугата водоснабдяване за абонатите, ползващи вода в рамките на нормите за водопотребление, и абонатите, надвишаващи тези норми. Ангажиментът ще бъде изпълнен след приемане на Наредба за нормите за водопотребление по чл.117а, ал.2 от Закона за водите. От МРР е възложен доклад за изпълнението на Плана за действие към Стратегията за ВиК, включващ проучване на международния опит и практики за определяне цените на водата, (вкл.т.н. двустъпални/преференциални цени) –срок за предаване 31 януари 2015 г.</p>	2015-12-31	<p>Министерство на околната среда и водите Министерство на регионалното развитие Държавна комисия за енергийно и водно регулиране</p>
<p>T06.1. Воден сектор: Наличие на а) политика за определяне на цените на водата, която осигурява на потребителите подходящи стимули да използват водните ресурси ефективно, и б) адекватен принос</p>	<p>1. В секторите, получаващи подкрепа от ЕФРР, Кохезионния фонд и ЕЗФРСР, държавата членка е осигурила принос на различните потребители на вода към възстановяването на разходите за</p>	<p>/виж встъпителна бележка по Действие 3/</p>	2014-12-31	<p>Министерство на околната среда и водите</p>

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
на различните потребители на вода към възстановяването на разходите за водни услуги на равнище, определено в одобрения план за управление на речни басейни за инвестиции, подкрепени от програмите.	водни услуги по сектори в съответствие с член 9, параграф 1 от Директива 2000/60/ЕО, като се вземат предвид, когато е целесъобразно, социалните, екологичните и икономическите последици от възстановяването, както и географските и климатичните условия на засегнатия регион или региони.	<p>Действие 6.</p> <p>Подготовка на изменение на Тарифата за таксите за водовземане, за ползване на воден обект и за замърсяване, с което:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да се определят по-високи такси, когато се надвишават нормите за водопотребление (с изключение на ВиК операторите); - да се определят различни такси за замърсяване за пречистена и за непречистена вода; - да се приведе тарифата в съответствие с промените в Закона за водите (Действие 8) <p>Подготвено е предложение за начините на определяне на таксите, предвидени в разработения проект на ЗИД на ЗВ. В обществената поръчка за разработването на анализ на възстановяване на разходите е предвидено оразмеряване на таксите и съответната икономическа обосновка за това. Планира се таксата за замърсяване да се определя в повечето случаи на базата на товара замърсяващи вещества (измерено количество и концентрация на замърсители). При обосновката на таксите ще бъде взето предвид мотивиращата функция на цените за ползването на вода и дали текущите цени на водата и таксите за водовземане водят до ефикасно използване на водата, включително на водата за напояване. Съгласно българското законодателство във всички случаи на водовземане за стопански цели се изисква измерване на черпените количества, което е основния фактор за чувствителност към цените и намаляване на неефективното ползване и разхищението на вода.</p> <p>За изпълнение на подкритерия е необходимо изпълнението на действие 2, действие 7 и действие 8.</p>		
Т06.1. Воден сектор: Наличие на а) политика за определяне на цените на водата, която осигурява на	1. В секторите, получаващи подкрепа от ЕФРР, Кохезионния фонд и ЕЗФРСР, държавата членка	/виж встъпителна бележка по Действие 7/	2014-7-31	Министерство на околната среда и водите

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
<p>потребителите подходящи стимули да използват водните ресурси ефективно, и б) адекватен принос на различните потребители на вода към възстановяването на разходите за водни услуги на равнище, определено в одобрения план за управление на речни басейни за инвестиции, подкрепени от програмите.</p>	<p>е осигурила принос на различните потребители на вода към възстановяването на разходите за водни услуги по сектори в съответствие с член 9, параграф 1 от Директива 2000/60/ЕО, като се вземат предвид, когато е целесъобразно, социалните, екологичните и икономическите последици от възстановяването, както и географските и климатичните условия на засегнатия регион или региони.</p>	<p>Действие 8.</p> <p>Приемане на ЗИД на Закона за водите, с което да се въведат, прости и приложими механизми за определяне на таксата за замърсяване.</p> <p>Подготвен е проект на ЗИД на ЗВ, включващ и изпълнение на необходимите промени, свързани с прилагане на принципа „замърсителя плаща“ и осигуряване на ресурсните разходи и разходите за околна среда. В проекта е включено и въвеждане на такси за всички водни услуги (дейности които могат да въздействат значимо върху водите), идентифицирани в първите ПУРБ и за въвеждане на механизъм за определяне на ресурсните разходи и разходите за околна среда, които следва да се вземат предвид при оценката на възстановяването на разходите.</p> <p>Проектът е приет от колегиума на МОСВ и се подготвя за изпращане на междуведомствено съгласуване за одобряване от МС.</p>		
<p>T06.1. Воден сектор: Наличие на а) политика за определяне на цените на водата, която осигурява на потребителите подходящи стимули да използват водните ресурси ефективно, и б) адекватен принос на различните потребители на вода към възстановяването на разходите за водни услуги на равнище, определено в одобрения план за управление на речни басейни за инвестиции, подкрепени от</p>	<p>2. Приемане на план за управление на речни басейни за региона на речния басейн в съответствие с член 13 от Директива 2000/60/ЕО.</p>	<p>/Осигуряване на Карта на мрежите за мониторинг, установени за целите на член 8 и приложение V, както и представяне в карта на резултатите от проведените съгласно тези разпоредби програми за мониторинг на състоянието на повърхностните води (екологично и химично); подземните води (химично и количествено); и защитените територии.</p> <p>Налице са карти и мрежи за мониторинг, но същите доразвити във връзка с обвързване с конкретните източници на натиск, осигуряване на необходимата информация както за оценка на състоянието на водните тела, така и за ясно и точно планиране на мерките и оценка на ефекта им.</p>	<p>2016-12-31</p>	<p>Министерство на околната среда и водите</p>

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
програмите.		<p>http://www3.moew.government.bg/?show=top&cid=66&lang=bg</p> <p>Отправена е бележка от ЕК в оценката на първите ПУРБ:</p> <p>http://ec.europa.eu/environment/water/participation/map_mc/map.htm</p> <p>„2. Мониторингът трябва да бъдат засилен, тъй като няма достатъчно данни от мониторинг, свързани с биологичните и химичните елементи, и това също е причина за ниското доверие в оценката на състоянието им.</p> <p>4. Съществува значителна разлика в интеркалибрацията и разработването на методики, често е използван подходът на експертната преценка. Няма напълно разработена и официално приета класификационна система за оценка на екологичното състояние. Тези пропуски следва да бъдат запълнени</p> <p>6. Идентифицирането на специфични замърсители за речните басейни трябва да бъде по-прозрачно, с ясна информация за това как са избрани замърсителите, как и къде е извършван мониторинг за тях, дали има превишавания и как тези превишавания са били взети предвид при оценката на екологичното състояние</p> <p>9. Живакът, хексахлоробензена и хексахлоробутадиена, следва да бъдат наблюдавани в живата част на екосистемата за сравнение със стандартите за живата част на екосистемата в ДСКОС, освен ако са получени СКОС за водите, които осигуряват еквивалентно ниво на защита. СКОС за живата част на екосистемата следва да бъдат вземани предвид и за други вещества, когато анализите на водата са проблематични. Мониторингът на тенденциите в седимента или живата част на екосистемата за няколко приоритетни вещества е определен в Директива 2008/105/ЕО, член 3, параграф 3, и ще трябва да бъде отразен в следващия ПУРБ</p> <p>10. Следва да се извършат оценки на тенденциите в подземните води във всички РРБ.“</p>		

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
		<p>За покриване на изискванията ще бъдат извършени следните три действия:/</p> <p>Действие 2.</p> <p>Изпълнение на тригодишна програма за завършване на интеркалибрирането на методите за анализ и стойностите на биологичните елементи за качество (БЕК) за типовете повърхностни води на територията на България, съответстващи на определени общи европейски типове</p> <p>Изпълнява се програма за разработване и интеркалибрация на методите за анализ по категории повърхностни води и предстои започване на изпълнението ѝ.</p>		
<p>T06.1. Воден сектор: Наличие на а) политика за определяне на цените на водата, която осигурява на потребителите подходящи стимули да използват водните ресурси ефективно, и б) адекватен принос на различните потребители на вода към възстановяването на разходите за водни услуги на равнище, определено в одобрения план за управление на речни басейни за инвестиции, подкрепени от програмите.</p>	<p>2. Приемане на план за управление на речни басейни за региона на речния басейн в съответствие с член 13 от Директива 2000/60/ЕО.</p>	<p>/Приемане на планове за управление на речните басейни, обхващащи териториите, включени в оперативни програми, които включват приоритети за водни инвестиции, вкл.: /</p> <p>Действие 1.</p> <p>Приемане на вторите ПУРБ.</p>	<p>2015-12-31</p>	<p>Министерство на околната среда и водите</p>

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
		<p>Вторите ПУРБ трябва да попълнят пропуските и да изпълнят препоръките на ЕК.</p> <p>Предстои да бъде обявени обществени поръчки и да бъдат избрани консултанти за изпълнението им.</p>		
<p>T06.1. Воден сектор: Наличие на а) политика за определяне на цените на водата, която осигурява на потребителите подходящи стимули да използват водните ресурси ефективно, и б) адекватен принос на различните потребители на вода към възстановяването на разходите за водни услуги на равнище, определено в одобрения план за управление на речни басейни за инвестиции, подкрепени от програмите.</p>	<p>2. Приемане на план за управление на речни басейни за региона на речния басейн в съответствие с член 13 от Директива 2000/60/ЕО.</p>	<p>/виж встъпителна бележка по Действие 2/ Действие 3.</p> <p>Извършване на национални проучвания за преодоляване на посочените пропуски.</p> <p>1. Актуализиране на типологията и класификационната система за оценка на повърхностните водни тела от категории "река", "езеро" и "преходни води"</p> <p>2. Оценка на хидроморфологичното състояние на ВТ от категории "реки", "езера" и "преходни води" и определяне на въздействието върху екологичното състояние от хидроморфологични изменения</p> <p>3. Проучване и оценка на количественото състояние на подземните водни тела</p> <p>4. Проучване и оценка на химичното състояние на подземните водни тела</p> <p>5. Проучване и оценка на въздействието на дифузните източници на замърсяване върху състоянието на повърхностните води</p> <p>6. Проучване и оценка на химичното състояние на повърхностните води.</p>	<p>2015-12-31</p>	<p>Министерство на околната среда и водите</p>

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
		<p>Проектите са одобрени за финансиране от Фонда за устойчиво развитие на регионите. Повторно е обявена една от прекратените поради обжалване обществени поръчки (4). В процес на преработка е документацията по ЗОП и предстои обявяване на втората прекратена поръчка (3). Обявени са 4 поръчки (1,2, 5 и 6).</p> <p>По отношение на биологичните и хидроморфологични елементи - за втория ПУРБ ще имаме всички необходими методи за оценка, които ще бъдат разработени и валидирани с проектите по т.1 и 2 и действие 2. България и в момента провежда мониторинг и осигуряваме данни за всички БЕК, а по отношение на р.Дунав мониторингът ще стартира от 2014.</p> <p>По отношение хидроморфологичните елементи се планира да се изпълни пилотен мониторинг за валидиране на метода. Пълният мониторинг се очаква да стартираме с втория ПУРБ.</p> <p>С доставката на апаратура (GC/MS/MS, HPLC/MS/MS, GC/MS и др. помощно оборудване), което трябва да приключи до края на 2013 г. се осигурява техническа възможност за анализиране на специфични замърсители</p> <p>С изпълнението на планирания проект по т.6 се очаква събиране на информацията и разработване на методи за мониторинг на Hg, HCB, HCBd, избор на подходящи индикаторни видове, категории повърхностни води и конкретни пунктове, избор на пунктове за мониторинг на тенденциите на акумулативните матрици и извеждане на фоновы концентрации и определяне на бионаличност на металите.</p> <p>В момента се извършва проучване и организацията на работата в лабораториите на ИАОС, за да се съкратят сроковете за стартиране анализа на PBDE, TBT, C10-13 Chloroalkanes, след публикуване на подобрените методи за техния анализ за води (CEN 424 - до края на 2014), както и за осигуряване на чиста лабораторна среда за анализ на DEHP в България.</p>		

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
<p>T06.1. Воден сектор: Наличие на а) политика за определяне на цените на водата, която осигурява на потребителите подходящи стимули да използват водните ресурси ефективно, и б) адекватен принос на различните потребители на вода към възстановяването на разходите за водни услуги на равнище, определено в одобрения план за управление на речни басейни за инвестиции, подкрепени от програмите.</p>	<p>2. Приемане на план за управление на речни басейни за региона на речния басейн в съответствие с член 13 от Директива 2000/60/ЕО.</p>	<p>/виж встъпителна бележка по Действие 2/</p> <p>Действие 4.</p> <p>Инвестиции за доизграждане на мрежите за мониторинг са планирани в ОПОС 2014-2020</p> <p>Планирано в проекта на ОПОС 2014-2020. При изпълнение на националните проучвания (по действие 4) е предвидено да бъдат обоснована необходимостта, местата и броя на допълнителните мониторингови пунктове и оптимизиране на програмите за мониторинг съобразно установения конкретен натиск и въздействие от човешка дейност.</p> <p>След стартиране на ОПОС 2014-2020 и след изпълнение на действие 4 могат да бъдат подготвени проектите за доизграждане на мрежата.</p> <ul style="list-style-type: none"> Има списък на екологичните цели, установени съгласно член 4 за повърхностни води, подземни води и защитени територии, и изключенията, но те ще бъдат доразвити. <p>http://www3.moew.government.bg/?show=top&cid=66&lang=bg</p> <p>Отправени са бележки от ЕК в оценката на първите ПУРБ:</p>	<p>2016-12-31</p>	<p>Министерство на околната среда и водите</p>

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
		<p>http://ec.europa.eu/environment/water/participation/map_mc/map.htm</p> <p>„7. Определените екологични цели са от много общ характер, няма количествени измерения и лесно измерими и проверими критерии за наблюдение на постигането им. Екологичните цели трябва да са определени по-добре.</p> <p>3. Съществуващите видове натиск не са открити в достатъчна степен, особено когато съществуват сложни фактори на натиск, напр. комбинирано замърсяване от дифузни и точкови източници, или комбиниран натиск от замърсяване и хидроморфологични промени. Натискът трябва да бъде открит в достатъчна степен;</p> <p>5. Там където понастоящем има голямата несигурност в характеризирането на РРБ, идентификацията на натиска, и оценката на състоянието, те трябва да се разгледат в настоящия цикъл, за да се осигури, че преди следващия цикъл в действие могат да се въведат подходящи мерки</p> <p>12. Определянето на изключенията е непълно и трябва да приключи през следващия цикъл за ПУРБ. Въпреки че РДВ предвижда изключения, съществуват специфични критерии, които трябва да бъдат изпълнени, за да може използването им да бъде обосновано. Прилагането на изключения, трябва да бъде по-прозрачно и причините за изключението трябва да бъдат ясно обосновани в плановете.“</p> <p>Препоръките ще бъдат изпълнени с посочените национални проучвания по Действие 4.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Относно обобщение на мерките, предприети по член 11, параграф 5 за водните обекти, които не могат да достигнат целите, установени по член 4, са планирани мерки, посочени в доклада по чл.15 от РДВ (представен от България на ЕК през 2010 г.) <p>http://www3.moew.government.bg/?show=top&cid=66&lang=bg</p>		

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
		Предвидено е планираните мерки да се обявят за финансиране по Норвежката програма (ако се получат предложения за съответните проекти).		
T06.2. Сектор на отпадъците: Насърчаване на икономически и екологично устойчиви инвестиции в сектора на отпадъците, по-конкретно чрез съставяне на планове за управление на отпадъците в съответствие с Директива 2008/98/ЕО и с йерархията на отпадъците.	2. Наличие на един или повече планове за управление на отпадъците съгласно изискването на член 28 от Директива 2008/98/ЕО;	<p>Действие 1</p> <p>Приемане на Национален план за управление на отпадъците за периода 2014-2020 г.</p> <p>Планът ще бъде в съответствие с изискванията на чл.28 от Рамковата директива за отпадъците.</p> <p>На 22.08.2013 г. е сключен договор с изпълнител за разработването на Плана (и Програмата към него). Представен е проект на Национален план за управление на отпадъците за периода 2014-2020 г. На интернет страницата на МОСВ са публикувани анализите, изготвени от консултантите, като първа част на публикуването на Програмата за обществено обсъждане. Предстоят следните стъпки:</p> <p>1) Публикуване на проекта на Плана и Програмата на интернет страницата на МОСВ, като втора част за обществено обсъждане и обществено обсъждане на Проекта на Плана и Програмата в рамките на процедурата по екологична оценка.; 2) Внасяне на плана в Министерски съвет – август 2014 г.</p> <p>При разработването на НПУО 2014-2020 г. са взети предвид всички препоръки и примерни мерки, посочени в Пътната карта за България. При разработването на НПУО 2014-2020 г. е взето предвид и Методическото ръководство на ЕК, ГД „Околна среда” за разработване на планове за управление на отпадъците.</p>	2014-8-31	Министерство на околната среда и водите

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
<p>T06.2. Сектор на отпадъците: Насърчаване на икономически и екологично устойчиви инвестиции в сектора на отпадъците, по-конкретно чрез съставяне на планове за управление на отпадъците в съответствие с Директива 2008/98/ЕО и с йерархията на отпадъците.</p>	<p>3. Наличие на програми за предотвратяване на отпадъци съгласно изискването по член 29 от Директива 2008/98/ЕО;</p>	<p>Действие 1</p> <p>Подготовка на Програма за предотвратяване образуването на отпадъците – като част от Националния план за управление на отпадъците за периода 2014-2020 г.</p> <p>Изготвен е проект на Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци и тя е част от Националния план за управление на отпадъците. Националната програма за предотвратяване на отпадъците включва цели, мерки и ключови индикатори, ориентирани към най-високото ниво от йерархията на управление на отпадъците.</p> <p>Виж ТПУ 6.2.1.</p>	<p>2014-8-31</p>	<p>Министерство на околната среда и водите</p>
<p>T06.2. Сектор на отпадъците: Насърчаване на икономически и екологично устойчиви инвестиции в сектора на отпадъците, по-конкретно чрез съставяне на планове за управление на отпадъците в съответствие с Директива 2008/98/ЕО и с йерархията на отпадъците.</p>	<p>4. Приети са необходимите мерки за постигане до 2020 г. на целите относно подготовката за повторната употреба и рециклирането в съответствие с член 11, параграф 2 от Директива 2008/98/ЕО.</p>	<p>Действие 1</p> <p>Приемане на Национален план за управление на отпадъците за периода 2014-2020 г.</p> <p>Мерките за изпълнение на целите ще се включат и в новия Национален план за управление на отпадъците. Виж ТПУ 6.2.1.</p>	<p>2014-8-31</p>	<p>Министерство на околната среда и водите</p>

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
		<p>Прилагането на принципът „замърсителят плаща“, който изисква разходите за обезвреждане на отпадъците да бъдат поети от причинителят на отпадъка, е заложен в Закона за управление на отпадъците. Причинителите на отпадъци и притежателите на отпадъци следва да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита за околната среда и човешкото здраве, като се отчитат реалните разходи за околната среда от образуването и управлението на отпадъците. Прилагането на принципът ще залегне и в новия Национален план за управление на отпадъците за периода 2014-2020 г. Наложено е принципът за „разширена отговорност на производителя“ с цел засилване на предотвратяването на отпадъците, повторната употреба, рециклирането и друг вид оползотворяване, както и за намаляване на разходите за управлението на битовите отпадъци, чиято отговорност съгласно българския закон за управление на отпадъците е на кмета на общината. В Закона за управление на отпадъците и подзаконовите нормативни актове по прилагането му са определени мерки, които да гарантират, че всяко физическо или юридическо лице, което разработва, произвежда, обработва, третира, продава или внася продукти (производител на продукта) от които се образуват масово разпространени отпадъци носи разширена отговорност на производител. Тези мерки включват задължения за последващото събиране и третиране, в т.ч. рециклиране на отпадъците и финансовата отговорност за извършване на тези дейности.</p> <p>През 2010 г. са въведени икономически инструменти за общините, отговорни за управлението на битови отпадъци, за изпълнение на целите - отчисления при депониране на отпадъците (такса депониране), чиято цел е намаляване на количествата отпадъци, които постъпват за депониране, насърчаване на разделното събиране на рециклируемите отпадъци, увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворените отпадъци и ускоряване на изграждането на регионалните системи за третиране на битови отпадъци и изграждането на техническа инфраструктура за рециклиране и оползотворяване на отпадъците, предвидени в Националния план за управление на отпадъците. С промяната на Закона за местни данъци и такси през 2013г. се насърчават общините да въведат такса за управление на битовите отпадъци на база на количествата образувани отпадъци. Поправката влиза в сила от 2015г.</p> <p>Съгласно Закона за управление на отпадъците, системите за третиране на строителни отпадъци осигуряват най-късно до 1 януари 2020 г. повторната им употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни строителни отпадъци, включително при насипни дейности чрез заместване на други материали с отпадъци в количество, не по-малко от 70 на сто от общото им тегло, от което се изключват незамърсени почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние.</p>		

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
		<p>В НПУО са поставени задължителни цели към общините за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци и намаляване на депонираните биоразградими отпадъци. В програмите с мерки за достигане целите на НПУО са предвидени редица дейности за повишаване на административния капацитет на общинско ниво за подобряване на управлението на битовите отпадъци, в т.ч. и контролната дейност, информационно осигуряване на данни за отпадъците, методическо подпомагане от страна на МОСВ и др.</p> <p>За постигане на националната цел за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали са отговорни възложителите на строително - монтажни работи, които осигуряват селективното разделяне и материално оползотворяване.</p> <p>В анализите, на които се основават целите на НПУО 2014 – 2020 г. и мерките за постигането им, обширно е представен анализ на прилаганата в България схема за отговорност на производителите. Изводът е, че като подход и резултати схемата е успешна и постига целите за рециклиране и оползотворяване на тези потоци отпадъци. Идентифицирани са недостатъците, като с цел тяхното преодоляване е предложена отделна Програма с мерки за подобряване на схемата, като например разширяване и подобряване на одитите на организациите по оползотворяване и др.</p>		
<p>T07.1. Транспорт: Наличие на всеобхватен(ни) план(ове) или рамка(и) за инвестиции в транспорта в съответствие с институционалното устройство на държавите членки (включително обществения транспорт на регионално и местно равнище), подпомагащи развитието на инфраструктурата и подобряващи свързаността с TEN-T всеобхватната и основната мрежи.</p>	<p>1. Наличие на всеобхватен(ни) план(ове) за транспорта или рамка(и) за инвестиции в транспорта, който(които) спазва(т) правните изисквания за стратегическа оценка на околната среда и определя(т):</p>	<p>Действие 1.</p> <p>Подготовка на Национална мултиmodalна транспортна стратегия/ Интегрирана транспортна стратегия</p> <p>До края на септември 2016 г. се предвижда да бъде подготвена Национална мултиmodalна транспортна стратегия / Интегрирана транспортна стратегия. За целта ще бъде извършен преглед на съществуващите стратегии, програми и планове, в т.ч. Стратегия за развитието на транспортната система на Република България до 2020 г и Общия генерален план за транспорта, които ще бъдат интегрирани в един общ стратегически документ, съдържащ необходимите актуализации, изменения и допълнения, ще бъде описан приносът на инвестициите в транспортния сектор към Единното европейско транспортно пространство, ще бъдат очертани приоритетните инвестиции в „основната” и „разширената” TEN-T мрежа, съфинансирани от КФ и ЕФРР, както и във вторичната свързаност, ще бъде подготвен</p>	<p>2016-9-30</p>	<p>Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията</p>

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
		реалистичен списък с проекти, предвидени за съ-финансиране от КФ и ЕФРР (със съответните времеви график и бюджет), ще бъдат планирани инфраструктурните проекти, предвидени за финансиране от държавния бюджет, както и проектите с финансиране от други международни финансиращи институции и фондове, ПЧП, частни инвестиции и др., ще бъде разработена стратегия за поддръжка на активите, стратегия за финансиране и изпълнение, стратегия за развитие на човешките ресурси с включени мерки за развитие на административния капацитет на бенефициентите за подготовка и изпълнение на предвидените проекти, ще бъдат изпълнени нормативните изисквания за стратегическа екологична оценка.		
T07.1. Транспорт: Наличие на всеобхватен(ни) план(ове) или рамка(и) за инвестиции в транспорта в съответствие с институционалното устройство на държавите членки (включително обществения транспорт на регионално и местно равнище), подпомагачи развитието на инфраструктурата и подобряващи свързаността с TEN-T всеобхватната и основната мрежи.	1. Наличие на всеобхватен(ни) план(ове) за транспорта или рамка(и) за инвестиции в транспорта, който(които) спазва(т) правните изисквания за стратегическа оценка на околната среда и определя(т):	<p>Действие 2</p> <p>Приемане на Стратегия за развитие на пътната инфраструктура в Република България 2014-2020</p> <p>Със Стратегията ще се актуализира частично и Общия генерален план за транспорта – по отношение на инвентаризация на наличните финансови средства, административен капацитет, стъпки и срокове за изпълнение на транспортните цели на България, като при изпълнението на Действие 1 ще бъде съобразена и тази Стратегия.</p> <p>Със стратегията ще бъде приета и Средносрочна оперативна програма за изпълнение на Стратегията.</p> <p>Изготвени са проектите на двата документа.</p>	2014-12-31	<p>Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията</p> <p>Министерство на регионалното развитие</p>
T07.1. Транспорт: Наличие на всеобхватен(ни) план(ове) или рамка(и) за инвестиции в транспорта в съответствие с институционалното устройство на	2. приноса към Единното европейско транспортно пространство в съответствие с член 10 от Регламент (ЕС) № .../2013 на Европейския парламент и на	* Действията за изпълнение са общи с тези по 7.1.1., тъй като самооценката е валидна за първите пет критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
държавите членки (включително обществения транспорт на регионално и местно равнище), подпомагащи развитието на инфраструктурата и подобряващи свързаността с TEN-T всеобхватната и основната мрежи.	Съвета, включително приоритети за инвестиции в:			
T07.1. Транспорт: Наличие на всеобхватен(ни) план(ове) или рамка(и) за инвестиции в транспорта в съответствие с институционалното устройство на държавите членки (включително обществения транспорт на регионално и местно равнище), подпомагащи развитието на инфраструктурата и подобряващи свързаността с TEN-T всеобхватната и основната мрежи.	3. основната мрежа TEN-T и всеобхватната мрежа, където се предвиждат инвестиции от ЕФРР и Кохезионния фонд; както и	* Действията за изпълнение са общи с тези по 7.1.1., тъй като самооценката е валидна за първите пет критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		
T07.1. Транспорт: Наличие на всеобхватен(ни) план(ове) или рамка(и) за инвестиции в транспорта в съответствие с институционалното устройство на държавите членки (включително обществения транспорт на регионално и местно равнище), подпомагащи развитието на инфраструктурата и подобряващи свързаността с TEN-T всеобхватната и основната мрежи.	4. във второстепенната свързаност;	* Действията за изпълнение са общи с тези по 7.1.1., тъй като самооценката е валидна за първите пет критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
T07.1. Транспорт: Наличие на всеобхватен(ни) план(ове) или рамка(и) за инвестиции в транспорта в съответствие с институционалното устройство на държавите членки (включително обществения транспорт на регионално и местно равнище), подпомагащи развитието на инфраструктурата и подобряващи свързаността с TEN-T всеобхватната и основната мрежи.	5. портфейл от реалистични и концептуално изчистени проекти, за които се предвижда подкрепа от ЕФРР и Кохезионния фонд;	* Действията за изпълнение са общи с тези по 7.1.1., тъй като самооценката е валидна за първите пет критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		
T07.2. Железопътен транспорт: Наличие във всеобхватния(ните) план(ове) или рамка(и) на специален раздел за развитието на железопътния транспорт в съответствие с институционалното устройство на държавите членки (включително относно обществен транспорт на регионално и местно равнище), което подпомага развитието на инфраструктурата и подобрява свързаността с TEN-T всеобхватната и основната мрежа. Инвестициите обхващат мобилните активи, оперативната съвместимост и изграждането на капацитет.	1. Наличие в плана(овете) или рамката(ите) за транспорта на раздел за развитието на железопътния транспорт, както е посочено по-горе, който изпълнява правните изисквания за стратегическа оценка на околната среда и определя портфейл от реалистични и концептуално изчистени проекти (включително график, бюджетна рамка);	Действие 1 Подготовка на национална мултиmodalна транспортна стратегия/ Интегрирана транспортна стратегия Виж 7.1.1., Действие 1.	2016-9-30	Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията
T09.2. Въведена е национална стратегическа рамка на политиката за приобщаване на ромите.	1. Въведена е стратегическа рамка на политиката за приобщаване на ромите, която:	Действие 1. Разработване на основни функционалности на Система за мониторинг и контрол за изпълнението на	2015-12-31	Национален съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
		<p>Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012-2020</p> <p>Базовите индикатори, които се разработват към момента, и формулярът за оценка ще бъдат в основата на разработването на подобрена функционална електронна Система за мониторинг и контрол за изпълнението на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012-2020. Посочената система за мониторинг ще включи информацията на общинско, областно и национално ниво в единна информационна платформа. Системата за мониторинг и контрол ще извършва натрупване, обобщаване, обработване на данните, което ще подобри процеса на проследяване и анализиране на постигнатите резултати и ще допринесе за по-ефективна оценка на изпълнението на интеграционната политиката на национално, областно и общинско ниво.</p> <p>Секретариатът на НССЕИВ е определен за конкретен бенефициент за ОПРЧР 2014-2020 за изграждане на Система за мониторинг и контрол за изпълнението на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012-2020.</p>		въпроси
Т09.2. Въведена е национална стратегическа рамка на политиката за приобщаване на ромите.	2. определя постижими национални цели за интегриране на ромите за намаляване на разликите с останалата част от населението. Тези цели следва да обхващат четирите цели на ЕС за интегриране на ромите, свързани с достъпа до образование, трудовата заетост, здравеопазването и жилищното настаняване;	* Действието за изпълнение е общо с това по 9.2.1., тъй като самооценката е валидна за всички критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		
Т09.2. Въведена е национална стратегическа рамка на политиката за приобщаване на ромите.	3. идентифицира, когато е целесъобразно, микрорегионите в неравностойно положение или сегрегирани квартали, в които	* Действието за изпълнение е общо с това по 9.2.1., тъй като самооценката е валидна за всички критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
	общностите са в най-неравностойно положение, като се използват вече наличните социално-икономически и териториални показатели (т.е. много ниско образователно равнище, дългосрочна безработица и т.н.);			
Т09.2. Въведена е национална стратегическа рамка на политиката за приобщаване на ромите.	4. включва солидни методи за наблюдение, с които да се оценява въздействието на действията за интегриране на ромите, както и механизъм за преразглеждане, чрез който да се адаптира стратегията;	* Действието за изпълнение е общо с това по 9.2.1., тъй като самооценката е валидна за всички критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		
Т09.2. Въведена е национална стратегическа рамка на политиката за приобщаване на ромите.	5. е замислена, изпълнява се и се наблюдава в тясно сътрудничество и постоянен диалог с ромското гражданско общество, регионалните и местните органи;	* Действието за изпълнение е общо с това по 9.2.1., тъй като самооценката е валидна за всички критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		
Т09.3. Здраве: Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за здравеопазване в предвидените от член 168 ДФЕС граници, която осигурява икономическа устойчивост.	5. Държавата членка или регионът са приели рамка, определяща ориентировъчно наличните бюджетни ресурси и разходоэффективно съсредоточаване на ресурси в приоритетни потребности от здравеопазване.	<p>Действие 1.</p> <p>Усъвършенстване на модела на здравно осигуряване</p> <p>Ще бъде извършен анализ на нормативната база, регламентираща здравното осигуряване и анализ на състоянието и икономическите параметри на системата за здравно осигуряване.</p> <p>Ще бъде разработен и приет пакет от нормативни документи, отразяващи предложенията за усъвършенстване на здравно-осигурителния модел и ще бъдат увеличени здравно-осигурителните плащания на категориите граждани.</p>	2016-12-31	Министерство на здравеопазването

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
Т09.3. Здраве: Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за здравеопазване в предвидените от член 168ДФЕС граници, която осигурява икономическа устойчивост.	5. Държавата членка или регионът са приели рамка, определяща ориентировъчно наличните бюджетни ресурси и разходоэффективно съсредоточаване на ресурси в приоритетни потребности от здравеопазване.	Действие 2. Разработване на нов модел за спешна медицинска помощ	2015-12-31	Министерство на здравеопазването
Т09.3. Здраве: Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за здравеопазване в предвидените от член 168ДФЕС граници, която осигурява икономическа устойчивост.	5. Държавата членка или регионът са приели рамка, определяща ориентировъчно наличните бюджетни ресурси и разходоэффективно съсредоточаване на ресурси в приоритетни потребности от здравеопазване.	Действие 3. Оптимизация на болничната помощ Ще бъде направен анализ на системата на болничната помощ на областно, регионално и национално ниво; разработване на национална здравна карта и план за реструктуриране на болничната помощ в съответствие със здравната карта;	2015-12-31	Министерство на здравеопазването
Т09.3. Здраве: Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за здравеопазване в предвидените от член 168ДФЕС граници, която осигурява икономическа устойчивост.	5. Държавата членка или регионът са приели рамка, определяща ориентировъчно наличните бюджетни ресурси и разходоэффективно съсредоточаване на ресурси в приоритетни потребности от здравеопазване.	Действие 4. Мерки за развитие на високотехнологични болнични центрове Проучване и анализ, изготвяне на карта и план за развитие.	2015-12-31	Министерство на здравеопазването
Т09.3. Здраве: Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за здравеопазване в предвидените	5. Държавата членка или регионът са приели рамка, определяща ориентировъчно наличните бюджетни ресурси и	Действие 5. Разработване на механизъм за изпълнение, мониторинг и отчитане на Националната здравна стратегия	2015-12-31	Министерство на здравеопазването

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
от член 168 ДФЕС граници, която осигурява икономическа устойчивост.	разходоефективно съсредоточаване на ресурси в приоритетни потребности от здравеопазване.	Със Заповед РД-02-51/27.03.2014 г. на Министъра на здравеопазването е създадена Постоянна работна група за управление на Плана за действие към НЗС 2014-2020 г. Групата ще подготви създаването на механизъм за изпълнение, мониторинг и отчитане на Националната здравна стратегия.		
Т09.3. Здраве: Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за здравеопазване в предвидените от член 168 ДФЕС граници, която осигурява икономическа устойчивост.	5. Държавата членка или регионът са приели рамка, определяща ориентировъчно наличните бюджетни ресурси и разходоефективно съсредоточаване на ресурси в приоритетни потребности от здравеопазване.	<p>Действие 6.</p> <p>Изграждане на национална здравна информационна система и въвеждане на електронна здравна карта за пациента</p> <p>Изграждането на национална здравна информационна система и въвеждането на електронна здравна карта за пациента ще бъдат нормативно заложи със Закон за изменение и допълнение на Закона за здравето, чийто проект е внесен в Народното събрание през м.май 2014 г.</p>	2016-12-31	Министерство на здравеопазването
Т10.2. Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за увеличаване на броя на завършващите висше образование и за повишаване на качеството и ефикасността на висшето образование в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.	1. Въведена е национална или регионална стратегическа рамка на политиката в областта на висшето образование със следните елементи:	<p>Действие 1</p> <p>Приемане на Стратегия за развитието на висшето образование в Република България за периода 2014-2020.</p> <p>Стратегията е одобрена с Решение на МС на 18.06.2014 г. Предстои приемането ѝ от Народното събрание. Планът за действие към стратегията ще се разработи окончателно и ще бъде внесен за разглеждане, след окончателното ѝ приемане от НС.</p>	2014-7-31	Министерство на образованието и науката

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
		<p>Проектът на Стратегия беше представен пред всички заинтересовани страни и публично обсъден. Със Заповед № РД09-404/21.03.2014 г. беше сформирана работна група, която изготви окончателния вариант на Стратегията и План за действие към нея. В нея участваха представители на Министерството на образованието и науката, представители на висшите училища, БАН, НПСС, синдикатите и др.</p> <p>http://www.mon.bg/?go=page&pageId=381&subpageId=63</p> <ul style="list-style-type: none"> • Стратегията посочва ключовите приоритети, с които ще бъдат съобразени конкретните политики и управленски мерки в областта на висшето образование през периода 2014-2020 г. • При разработването на проекта на Стратегия е направен анализ на състоянието на висшето образование, което включва необходимостта от мерки за увеличаване на обучаващите и завършващите висше образование. Данните за анализа са въз основа на информация, получена от Националния статистически институт. Взети са и предвид съществуващите мерки в Националната програма за реформи, с цел предоставяне на равен достъп до висше образование. • Мерки за справяне със слабото представяне и наличие на съответната инфраструктура са включени в проекта на стратегията. • В проекта на Стратегия за висшето образование се предвижда да се включат мерки за увеличаване на броя на обучаваните в системата на висшето образование. Данните за анализа са въз основа на информация, получена от Националния статистически институт по различните професионални направления. • Мерки за справяне на отпадналите са включени в проекта на стратегията. • В проекта на Стратегия за висшето образование са включени мерки за насърчаване на иновативното съдържание и структура на учебните програми. Конкретен пример за реализацията на тази мярка са и 		

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
		<p>предприетите действия във връзка с разработването на проекти за актуализиране на учебните програми във висшето образование в съответствие с изискванията на пазара на труда. Освен това се цели и повишаване на качеството на преподаването и обучението – съобразено с европейските и световните критерии и стандарти.</p> <ul style="list-style-type: none"> • В проекта на Стратегия за развитие на висшето образование са включени мерки за изграждане на устойчива и ефективна връзка между институциите за висше образование и институциите на пазара на труда. • В обхвата са и мерките за повишаване на качеството на висшето образование са с цел преодоляване на несъответствието между търсените от пазара на труда и предлаганите във висшето образование умения и квалификации за подобряване условията за заетост на завършващите. Конкретен пример в тази насока е въведената и функционираща и доусъвършенствана актуализирана рейтингова система за висшите училища в Р България. • Проектът на Закон за предучилищно и училищно образование ще бъде съобразен с <p>Стратегия за развитието на висшето образование в Република България за периода 2014-2020 с оглед осъществяване на единна образователна политика на всички нива.</p>		
Т10.2. Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за увеличаване на броя на завършващите висше образование и за повишаване на качеството и ефикасността на висшето образование в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.	2. при необходимост мерки за увеличаване на броя на следващите и завършващите висше образование, които:	* Действието за изпълнение е общо с това по 10.2.1., тъй като самооценката е валидна за всички критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
Т10.2. Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за увеличаване на броя на завършващите висше образование и за повишаване на качеството и ефикасността на висшето образование в границите, предвидени в член 165 отДФЕС.	3. увеличават броя на следващите висше образование сред групите с ниски доходи и други слабо представени групи със специално внимание към уязвимите хора, включително хора от маргинализирани общности;	* Действието за изпълнение е общо с това по 10.2.1., тъй като самооценката е валидна за всички критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		
Т10.2. Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за увеличаване на броя на завършващите висше образование и за повишаване на качеството и ефикасността на висшето образование в границите, предвидени в член 165 отДФЕС.	4. намаляват процента на отпадналите/повишават процента на завършилите;	* Действието за изпълнение е общо с това по 10.2.1., тъй като самооценката е валидна за всички критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		
Т10.2. Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за увеличаване на броя на завършващите висше образование и за повишаване на качеството и ефикасността на висшето образование в границите, предвидени в член 165 отДФЕС.	5. насърчават иновативното съдържание и структура на програмите;	* Действието за изпълнение е общо с това по 10.2.1., тъй като самооценката е валидна за всички критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		
Т10.2. Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за увеличаване на броя на завършващите висше образование и за повишаване на качеството и ефикасността на висшето образование в границите,	6. мерки за повишаване на пригодността за заетост и на предприемачеството, които:	* Действието за изпълнение е общо с това по 10.2.1., тъй като самооценката е валидна за всички критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
предвидени в член 165 от ДФЕС.				
Т10.2. Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за увеличаване на броя на завършващите висше образование и за повишаване на качеството и ефикасността на висшето образование в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.	7. насърчават развиването на "напречни" умения, включително на предприемачество, в съответните програми за висше образование;	* Действието за изпълнение е общо с това по 10.2.1., тъй като самооценката е валидна за всички критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		
Т10.2. Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за увеличаване на броя на завършващите висше образование и за повишаване на качеството и ефикасността на висшето образование в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.	8. намаляват разликите между половете от гледна точка на академичния и професионалния избор.	* Действието за изпълнение е общо с това по 10.2.1., тъй като самооценката е валидна за всички критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		
Т11.1. Наличие на стратегическа рамка на политиката за укрепване на административната ефикасност на държавите членки, включително реформа на публичната администрация.	1. Въведена е и се изпълнява стратегическа рамка на политиката за укрепване на административната ефикасност на публичните органи на държавите членки и техните умения със следните елементи:	<p>Действие 1.</p> <p>Оценка на потребностите на потребителите на административни услуги и адаптиране на системите за управление на качеството и план за действие за въвеждане, поддръжане и развитие на съвременни системи за управление и контрол на качеството</p> <p>След широко обществено обсъждане Министерският съвет прие Стратегия за развитие на държавната администрацията 2014-2020 г. и План за изпълнение на стратегията за периода 2014-2015 г.</p> <p>Действието е част от Плана за изпълнение на Стратегията в периода 2014-2015 г.</p>	2015-3-31	Министерски съвет, дирекция "Модернизация на администрацията"

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
Т11.1. Наличие на стратегическа рамка на политиката за укрепване на административната ефикасност на държавите членки, включително реформа на публичната администрация.	1. Въведена е и се изпълнява стратегическа рамка на политиката за укрепване на административната ефикасност на публичните органи на държавите членки и техните умения със следните елементи:	<p>Действие 2:</p> <p>Анализ на съществуващите потребности по отношение на обучението на държавните служители.</p> <p>Ще бъдат заложени цели, насочени към ефективно развитие на експертния им потенциал, повишаване на тяхната мотивация за работа и задържането им в администрацията.</p> <p>След широко обществено обсъждане Министерският съвет прие Стратегия за развитие на държавната администрацията 2014-2020 г. и План за изпълнение на стратегията за периода 2014-2015 г.</p> <p>Действието е част от Плана за изпълнение на Стратегията в периода 2014-2015 г.</p>	2015-3-31	Министерски съвет, дирекция "Модернизация на администрацията"
Т11.1. Наличие на стратегическа рамка на политиката за укрепване на административната ефикасност на държавите членки, включително реформа на публичната администрация.	2. анализ и стратегическо планиране на правните, организационните и/или процедурните реформи;	* Действията за изпълнение са общи с тези по 11.1.1., тъй като самооценката е валидна за всички критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		
Т11.1. Наличие на стратегическа рамка на политиката за укрепване на административната ефикасност на държавите членки, включително реформа на публичната администрация.	3. разработване на системи за управление на качеството;	* Действията за изпълнение са общи с тези по 11.1.1., тъй като самооценката е валидна за всички критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
Т11.1. Наличие на стратегическа рамка на политиката за укрепване на административната ефикасност на държавите членки, включително реформа на публичната администрация.	4. цялостни действия за опростяване и рационализиране на административните процедури;	* Действията за изпълнение са общи с тези по 11.1.1., тъй като самооценката е валидна за всички критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		
Т11.1. Наличие на стратегическа рамка на политиката за укрепване на административната ефикасност на държавите членки, включително реформа на публичната администрация.	5. разработване и изпълнение на стратегии и политики за човешките ресурси, насочени към преодоляване на установените основни слабости в тази област;	* Действията за изпълнение са общи с тези по 11.1.1., тъй като самооценката е валидна за всички критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		
Т11.1. Наличие на стратегическа рамка на политиката за укрепване на административната ефикасност на държавите членки, включително реформа на публичната администрация.	6. развиване на умения на всички равнища на професионалната йерархия в рамките на публичните органи;	* Действията за изпълнение са общи с тези по 11.1.1., тъй като самооценката е валидна за всички критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		
Т11.1. Наличие на стратегическа рамка на политиката за укрепване на административната ефикасност на държавите членки, включително реформа на публичната администрация.	7. разработване на процедури и инструменти за наблюдение и оценка.	* Действията за изпълнение са общи с тези по 11.1.1., тъй като самооценката е валидна за всички критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		
Т07.3. Други видове транспорт, включително вътрешните водни пътища и морски транспорт, пристанища, мултимодални връзки и летищна инфраструктура: наличие във всеобхватния(ните)	1. Наличие в плана(овете) или рамката(ите) за транспорта на раздел за вътрешните водни пътища и морски транспорт, пристанища, мултимодални връзки и летищна	Действие 1 Подготовка на национална мултимодална транспортна стратегия/ Интегрирана транспортна стратегия	2016-9-30	Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
план(ове) или рамка(и) на специален раздел за вътрешните водни пътища и морски транспорт, пристанища, мултимодални връзки и летищна инфраструктура, допринасящи за подобряване на свързаността с TEN-T всеобхватната и основната мрежа и за насърчаване на устойчиво развита регионална и местна мобилност.	инфраструктура, който:	Виж 7.1.1., Действие 1.		
T07.3. Други видове транспорт, включително вътрешните водни пътища и морски транспорт, пристанища, мултимодални връзки и летищна инфраструктура: наличие във всеобхватния(ните) план(ове) или рамка(и) на специален раздел за вътрешните водни пътища и морски транспорт, пристанища, мултимодални връзки и летищна инфраструктура, допринасящи за подобряване на свързаността с TEN-T всеобхватната и основната мрежа и за насърчаване на устойчиво развита регионална и местна мобилност.	2. спазва правните изисквания за стратегическа оценка на околната среда;	* Действието за изпълнение е общо с това по 7.3.1., тъй като самооценката е валидна за първите три критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		
T07.3. Други видове транспорт, включително вътрешните водни пътища и морски транспорт, пристанища, мултимодални връзки и летищна инфраструктура:	3. определя портфейл от реалистични и концептуално изчистени проекти (включително график за изпълнението и	* Действието за изпълнение е общо с това по 7.3.1., тъй като самооценката е валидна за първите три критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
наличие във всеобхватния(ните) план(ове) или рамка(и) на специален раздел за вътрешните водни пътища и морски транспорт, пристанища, мултимодални връзки и летищна инфраструктура, допринасящи за подобряване на свързаността с TEN-T всеобхватната и основната мрежа и за насърчаване на устойчиво развита регионална и местна мобилност.	бюджетна рамка);			
Т10.4. Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за повишаване на качеството и ефикасността на системите на професионално образование и обучение в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.	1. Въведена е национална или регионална стратегическа рамка на политиката за повишаване на качеството и ефикасността на системите на професионално образование и обучение в границите от член 165 ДФЕС, която включва мерки за следното:	<p>Действие 1.</p> <p>Приемане на Закон за изменение и допълнение на Закона за професионалното образование и обучение</p> <p>Законопроектът е подготвен. Той е обсъден от Междуведомствена работна група с председател заместник-министър на образованието и науката и внесен на 03.12.2013 г. в Народното събрание. На основата на приетите на първо гласуване на 13.03.2014 г. законопроекти за изменение и допълнение на Закона за професионалното образование и обучение е изготвен обединен законопроект (по реда на чл.77, ал.2 от ПОДНС). Законопроектът е гласуван на второ четене в Комисията по образование и наука към Народното събрание. http://parliament.bg/bg/bills/ID/14842/</p> <ul style="list-style-type: none"> Със законопроекта за изменение и допълнение на Закона за професионалното образование и обучение се създава чл. 56а: Функции на браншовите организации на работодателите, включващи участие на браншовите организации на работодателите в: разработването и актуализирането на учебните планове и на учебните програми за професионалната подготовка в училищното професионално образование и разработването на националните изпитни програми; осигуряването на учебната и производствена практика на учениците и предлагат промени в организацията им; обучение на учители, обучаващи и наставници; 	2014-7-31	Министерство на образованието и науката

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
		<p>оценката на качеството на професионалното образование и обучение и др. (http://parliament.bg/bills/42/354-01-88.pdf)</p> <ul style="list-style-type: none"> Със законопроекта за изменение и допълнение на Закона за професионалното образование и обучение се създава чл. 9а. Качество на професионалното образование и обучение, съгласно който обучаващите институции изграждат вътрешна система за осигуряване на качеството при спазване на държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии и действащото законодателство и при условия и ред, определени в наредба на министъра на образованието и науката, съгласувана с министъра на труда и социалната политика и министъра на икономиката и енергетиката. <p>http://parliament.bg/bills/42/354-01-88.pdf</p> <p>Проектът на Закон за предучилищно и училищно образование ще бъде съобразен с измененията и допълненията на Закона за професионалното образование и обучение.</p>		
Т10.4. Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за повишаване на качеството и ефикасността на системите на професионално образование и обучение в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.	1. Въведена е национална или регионална стратегическа рамка на политиката за повишаване на качеството и ефикасността на системите на професионално образование и обучение в границите от член 165 ДФЕС, която включва мерки за следното:	<p>Действие 2.</p> <p>Приемане на Концепция за развитието на професионалното образование и обучение в България</p> <p>Разработен е проект на Концепция за развитието на професионалното образование и обучение в България, обсъден в рамките на междуведомствена работна група. в който са предложени основните приоритетни направления на въздействие за реформиране на професионалното образование и обвързването му с</p>	2014-8-31	Министерство на образованието и науката

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
		потребностите на пазара на труда: осигуряване на качество и ефективност; подобряване на възможностите за достъп до професионално образование и обучение; професионалното образование и обучение в контекста на ученето през целия живот и засилване участието и отговорностите на всички заинтересовани страни за осигуряване на кадри с необходимата за икономиката квалификация. Проектът е обсъден на заседание на Обществения съвет към министъра на образованието и науката.		
Т10.4. Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за повишаване на качеството и ефикасността на системите на професионално образование и обучение в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.	1. Въведена е национална или регионална стратегическа рамка на политиката за повишаване на качеството и ефикасността на системите на професионално образование и обучение в границите от член 165 ДФЕС, която включва мерки за следното:	<p>Действие 3.</p> <p>Разработване на План за изпълнение на Националната стратегия за развитие на педагогическите кадри (2014 – 2020)</p> <p>Деяностите в изпълнение на стратегията ще осигурят създаване на единна нормативна уредба за държавно регулиране на първоначалната подготовка, продължаващата квалификация и професионалното развитие на всички педагогическите кадри в системата на образованието, в т.ч. и тези в ПОО.</p> <p>http://minedu.government.bg/?go=page.&pageId=74&subpageId=143</p>	2014-7-31	Министерство на образованието и науката
Т10.4. Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за повишаване на	2. подобряване на адекватността на системите за професионално образование и обучение спрямо	* Действията за изпълнение са общи с тези по 10.4.1., тъй като самооценката е валидна за всички критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
качеството и ефикасността на системите на професионално образование и обучение в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.	пазара на труда, в тясно сътрудничество със съответните заинтересовани страни, включително чрез механизми за предвиждане на уменията, адаптиране на учебните програми и засилване на предлагането на основаващо се на работата учене под различни форми;			
Т10.4. Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за повишаване на качеството и ефикасността на системите на професионално образование и обучение в границите, предвидени в член 165 от ДФЕС.	3. увеличаване на качеството и привлекателността на ПОО, включително чрез установяване на национален подход за гарантиране на качеството на системите на професионално образование и обучение (например в съответствие с Европейската референтна рамка за осигуряване на качество в професионалното образование и обучение) и прилагане на инструментите за прозрачност и признаване, например Европейската система за трансфер на кредити в професионалното образование и обучение. (ECVET).	* Действията за изпълнение са общи с тези по 10.4.1., тъй като самооценката е валидна за всички критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		
Т07.4. Разработване на интелигентни системи за разпределение, съхранение и пренос.	1. Въведени са всеобхватни планове, описващи националните приоритети за енергийна инфраструктура:	Действие 1. Одобрение на 10-годишния план за развитие на мрежите (TYNDP) на „Булгартрансгаз“ ЕАД по член 22 на Директива 2009/72/ЕС за периода 2014-2023 г., което включва:	2015-9-30	Държавна комисия за енергийно и водно регулиране Министерство на енергетиката

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
		<p>1. Изготвяне на проект на решение за сертифициране на оператора (БТГ) - 2015-01-31, ДКЕВР</p> <p>2. Нотифициране пред ЕК - 2015-02-02, ДКЕВР</p> <p>3. Приемане на окончателно решение за сертифициране - 2015-08-02, ДКЕВР</p> <p>след получаване на становище от ЕК,</p> <p>което се очаква до 02.06.2015.</p> <p>4. Публикуване в официалния вестник на Общността - 2015-09-02, ДКЕВР</p> <p>Сроковете са съгласно предвиденото в чл. 3 от Регламент 715/2009, във вр. с чл. 10 от газовата директива 2009/73.</p>		
Т07.4. Разработване на интелигентни системи за разпределение, съхранение и пренос.	2. в съответствие с член 22 от Директива 2009/72/ЕО и член 22 от Директива 2009/73/ЕО, когато е приложимо, и	* Действията за изпълнение са общи с тези по 7.4.1., тъй като самооценката е валидна за първите четири критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		
Т07.4. Разработване на интелигентни системи за разпределение, съхранение и пренос.	3. съгласувани със съответните регионални инвестиционни планове по член 12 и с десетгодишния план за развитие на мрежата в целия Съюз в съответствие с член 8, параграф 3, буква б) от Регламент (ЕО) № 714/2009 на Европейския парламент и на Съвета и с	* Действията за изпълнение са общи с тези по 7.4.1., тъй като самооценката е валидна за първите четири критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
	Регламент (ЕО) № 715/2009 на Европейския парламент и на Съвета, и			
T07.4. Разработване на интелигентни системи за разпределение, съхранение и пренос.	4. съвместими с член 3, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 347/2013 на Европейския парламент и на Съвета;	* Действията за изпълнение са общи с тези по 7.4.1., тъй като самооценката е валидна за първите четири критерия на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		
T07.4. Разработване на интелигентни системи за разпределение, съхранение и пренос.	5. Тези планове съдържат: портфейл от реалистични и концептуално изчистени проекти, за които се предвижда подкрепа от ЕФРР;	Действие 1. Одобрение на 10-годишния план за развитие на мрежите (TYNDP) на „Булгартрансгаз“ ЕАД по член 22 на Директива 2009/72/ЕС за периода 2014-2023 г. Виж 7.4.1.	2015-9-30	Държавна комисия за енергийно и водно регулиране Министерство на енергетиката
T07.4. Разработване на интелигентни системи за разпределение, съхранение и пренос.	6. Тези планове съдържат: мерки за постигане на целите за социално и икономическо сближаване и опазване на околната среда в съответствие с член 3, параграф 10 от Директива 2009/72/ЕО и член 3, параграф 7 от Директива 2009/73/ЕО;	* Действията за изпълнение са общи с тези по 7.4.5., тъй като самооценката е валидна за пети-седми критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		
T07.4. Разработване на интелигентни системи за разпределение, съхранение и пренос.	7. Тези планове съдържат: мерки за оптимизиране на потреблението на електроенергия и насърчаване на енергийната ефективност съгласно	* Действията за изпълнение са общи с тези по 7.4.5., тъй като самооценката е валидна за пети-седми критерии на условието, отчитайки начина на разписване в Регламент 1303/2013.		

Приложими тематични/специфични за отделните фондове предварителни условия на национално равнище, неизпълнени или частично изпълнени	Неизпълнени критерии	Действия, които да бъдат предприети	Краен срок (дата)	Органи, отговарящи за изпълнението
пренос.	член 3, параграф 11 от Директива 2009/72/ЕО и член 3, параграф 8 от Директива 2009/73/ЕО.			

(iii) Допълнителна информация, която има отношение към оценката на изпълнението на приложимите предварителни условия и на действията, които трябва да бъдат предприети за тяхното изпълнение.

В Споразумението за партньорство е представена информация за всички общи и тематични (специфични по фондове) предварителни условия, тъй като за изпълнението на всяко едно от тях е отговорен орган на национално ниво.

Управлението на процеса по оценката на изпълнението на предварителните условия се осъществява от заместник министър-председателя и министър на правосъдието. Наблюдението на процеса се осъществява чрез:

- Приет с решение на МС списък с действия, срокове и отговорни институции за изпълнение на предварителните условия. Списъкът обхваща всички условия, залегнали в регламентите за ЕСИФ;
- Включване на задължението да следи за изпълнението на общите предварителни условия като една от отговорностите на създадената РГ за разработване на Споразумението за партньорство. Информация за напредъка в изпълнението на условията и предприетите действия се представя на ключови етапи от разработването на Споразумението;
- Редовни работни срещи с идентифицираните ресорни служители от всяка институция, отговорна за съответното условие. През февруари 2013 г. този експертен състав е формализиран в Под-група за предварителните условия към Работната група за Споразумението за партньорство. Обхватът на ангажиментите на под-групата включва наблюдение на актуалния статус на изпълнение на конкретните ангажименти, заложиени за изпълнение на съответните предварителни условия, както и подготовка на информация за оценка на изпълнение на съответните предварителни условия и на План за действие за изпълнението до 2016 г. на неизпълнените към декември 2013 г. приложими предварителни условия;
- Поддържане на база данни за статуса на изпълнение на всяко условие, която се актуализира регулярно чрез получаване на информация от съответните отговорни институции;
- Ежемесечен доклад от заместник министър-председателя и министър на правосъдието до Министерския съвет относно напредъка в процеса по изпълнение на предварителните условия.

В периода 2014-2020 България ще програмира ЕСИФ по всички 11 тематични цели. За приложими са оценени всички общи и тематични предварителни условия на ЕСИФ.

В Приложение 3 е представено резюме на изпълнението на предварителните условия на национално ниво.

В Приложение 4 е описан План за действие за изпълнение на всички приложими на национално ниво общи предварителни условия, които към момента не са изпълнени, който съдържа и съответните срокове и отговорни институции.

В Приложение 5 е описан План за действие за изпълнение на всички приложими на национално ниво тематични предварителни условия, които към момента не са изпълнени, който съдържа и съответните срокове и отговорни институции.

По отношение на изпълнението, подробно представено в посочените приложения, може да се заключи, че към 31.12.2016 г. няма да има неизпълнено условие. Към момента статусът на изпълнение показва, че част от критериите по отделните условия са отчетени като изпълнени, а изпълнението на повечето от останалите ще бъде завършено през 2014 г.

2.4. Методологията и механизмите, с които се гарантира съгласуваност на функционирането на рамката на изпълнението в съответствие с член 21 от регламента за общоприложимите разпоредби

Един от ключовите елементи на реформите в Кохезионната политика, Общата селскостопанска политика и Общата политика по рибарство е свързан с акцента, който се поставя върху изпълнение, ориентирано към резултатите. В този смисъл, целта на рамката за изпълнение е да се създадат необходимите гаранции, че интервенциите, финансирани от ЕСИФ, се изпълняват ефективно.

С оглед на прегледа на изпълнението, който ще бъде извършен през 2019 г., на национално ниво се създават необходимите гаранции, че рамките за изпълнение на отделните програми позволяват обективно и коректно отчитане на напредъка в изпълнението на приоритетните оси – както сами по себе си, така и в сравнение с други приоритети, съфинансирани от същия фонд. С тази цел текущо се осигурява прилагането на единен и последователен подход при определяне на индикаторите и междинните цели (milestones) по отделните програми.

В съответствие с препоръките на ЕК, в рамките за изпълнение на отделните програми се включват индикатори за продукт и финансови индикатори. В рамките за изпълнение на част от програмите ще бъдат включени и „ключови етапи на изпълнение“ като междинни цели към 2018 г., за което ще бъде изготвена съответната обосновка. По отношение на индикаторите за продукт, където е приложимо, се цели съпоставимост по отделни приоритети (напр. когато съдържат мерки по един и същи инвестиционен приоритет). С оглед осигуряване на съпоставимост между финансовите индикатори на отделните приоритети, те се дефинират по еднакъв начин за всички приоритети, като междинната цел е равна на целта по правилото автоматично освобождаване на средства по съответната приоритетна ос за 2018 г. Крайната цел е равна на общия размер на публичните разходи за приоритета.

В рамките на процеса на програмиране се прилагат следните последователни действия за осигуряване на ефективното прилагане на рамката по време на изпълнение на програмите:

- **обсъждане на подхода** - в рамките на хоризонталната мрежа от експерти за оценка, координирана от Централното координационно звено, беше обсъден общия подход за изготвяне на рамките за изпълнението. Акцентът беше поставен върху следването на единен подход при избора на индикатори и техните междинни и крайни цели. При идентифициране на необходимост от издаване на допълнителни методологически указания за прилагането на този подход, Централното координационно звено ще издаде такива.
- **одобряване на предложение за рамка за изпълнението по всяка програма** - в съответствие с функциите си, тематичните работни групи за разработване на отделните програми обсъждат текущо като част от работните варианти на програмите проекти на рамка на изпълнението. Целта на тези обсъждания е да се гарантира, че предложените индикатори са подходящи и проверими и могат по коректен и обективен начин да демонстрират общия напредък в изпълнението на програмата.
- **координиране на рамките за изпълнение на отделните програми** - след изготвяне на проектите на рамки за изпълнението на всяка програма, същите ще бъдат повторно разгледани от хоризонталната мрежа от експерти за оценка с оглед гарантиране на съответствието на избраните индикатори и техните междинни и крайни цели с изискванията на Европейската комисия и с подхода, уточнен в рамките на първия етап, описан по-горе.
- **одобряване на рамката за изпълнение** - тематичните работни групи отговарят за изготвянето на проекта на съответните програми. В този смисъл, финализираният в резултат от описаните етапи проект на рамката за изпълнението на всяка програма ще бъде одобрен от съответната ТРГ и ще подлежи на последващо одобрение като част от проекта на съответната програма.

С цел осигуряване на съпоставимост, допълване и хармонизация между индикаторите и целите в рамките за изпълнението на отделните програми, се осъществява непрекъсната координация между различните програми и ЦКЗ, както и активно сътрудничество с Националния статистически институт. По този начин се гарантира, че НСИ ще предоставя своевременно достоверна, актуална и съвместима информация (където е необходимо и дезагрегирана по компоненти) за целеполагането и отчитането на стойностите на избрания набор от индикатори.

Разработването на рамките за изпълнение е широко обсъдено от националната хоризонтална мрежа от експерти по оценка. В рамките на мрежата е постигнато общо съгласие в рамките за изпълнение освен задължителните финансови показатели да се включват единствено показатели за продукт, тъй като това са индикаторите върху които УО имат най-голям контрол и които в най-малка степен се влияят от външни фактори. По изключение (за т.нар. инфраструктурни програми) се допуска използването на „ключовите етапи на изпълнение“, но само

като междинни цели, при изключително ограничен брой и наличие на обосновка за тяхното използване.

По отношение на броя на индикаторите за продукт беше постигнато съгласие техният брой да е максимално ограничен, като все пак трябва да обхващат съществен размер от инвестициите към дадена специфична цел. Като цяло броят на индикаторите е пропорционален на специфичните цели към дадена приоритетна ос, така че да бъдат обхванати интервенциите по дадена специфична цел.

В предварителните оценки на програмите са дадени препоръки относно залагането на постижими стойности за междинните и крайни цели в рамките за изпълнение, при отчитане на темповете на изпълнение на програмите през програмен период 2007-2013 г. и на външните фактори, които може да окажат влияние върху изпълнението на показателите.

По отношение на мониторинга на рамките за изпълнение, ранното идентифициране на проблеми и тяхното адресиране и проследяване, ключова роля ще имат методите за мониторинг и оценка на изпълнението на програмите като част от общите системи за управление и контрол. Методологията за мониторинг и докладване на данните ще включва всички приложими инструменти, като мониторингът на изпълнението ще бъде текущ по всички показатели, които го позволяват, а докладването ще се извършва минимум два пъти годишно на регулярните срещи на КН. Напредък в постигане на целите ще бъде отразяван и в годишните доклади за изпълнението на програмите, както и в рамките на информация за целите на общия мониторинг на изпълнението на програмите и Споразумението за партньорство, осъществяван от Централното координационно звено. Изпълнението на индикаторите може да бъде обсъждано по целесъобразност и в рамките на хоризонталната мрежа от експерти за оценка. КН на Споразумението за партньорство в рамките на своите отговорности ще проследява общия напредък по рамките за изпълнение на отделните програми. В тази връзка той ще има ключова роля при разработване на предложението на страната към ЕК за разпределение на резерва за изпълнение през 2019 г.

УО ще извършват регулярно наблюдение на напредъка по всеки индикатор от рамката за изпълнението, включващо най-малко следните елементи:

- напредък спрямо заложените междинни и крайни цели;
- анализ и идентифициране на фактори, допринасящи за или възпрепятстващи напредъка – предвижда се по-широкообхватен анализ, вкл. на вътрешните и външните за програмата фактори (макроикономически, екологични, социални и други), като ще бъдат изследвани и кумулативните ефекти от всички фактори;
- мерки за адресиране на затрудненията/забавянията.

От друга страна, всяка програма разработва оценка на риска, която включва и оценка на риска за изпълнението на индикаторите. В хода на изпълнение на програмите също ще бъде извършвана регулярна оценка на риска (минимум веднъж годишно) с акцент върху ранното идентифициране на проблеми, предписването и предприемането на превантивни/коригиращи мерки, както и своевременното им проследяване и анализ на постигнатите резултати. В рамките на тези оценки ще бъде оценяван и риска за постигане на междинните и крайни цели в рамката за оценка на изпълнението.

В допълнение, се предвиждат текущи оценки, чрез които независимо и обективно ще се оценява напредъка в постигането на резултатите, както и факторите, определящи нивото на постигане на заложените междинни и крайни цели, и ще се залагат препоръчителни мерки за преодоляване на евентуални забавяния/затруднения.

2.5. оценка на това, дали има необходимост от укрепване на административния капацитет на органите, участващи в управлението и контрола на програмите, и — когато е целесъобразно — на бенефициерите, както и ако е необходимо — обобщение на действията, които трябва да бъдат предприети за тази цел

Оценките на НСРР и националните програми идентифицират капацитета на бенефициентите за разработване и изпълнение на проектите и административния капацитет на звената, отговорни за изпълнението, управлението, разплащането и контрола на програмите, като едно от ключовите предизвикателства пред изпълнението и управлението на програмите и потенциала за усвояване на средствата през настоящия програмен период.

В тази връзка е и идентифицираната необходимост от по-нататъшно укрепване на капацитета на администрацията и бенефициентите чрез продължаване на добрите практики, въведени през програмен период 2007 – 2013 г. и включването на нови мерки с цел своевременно достигане на необходимото високо ниво на компетентност.

Общ преглед на текущото състояние и идентифицирани нужди

Капацитет на звената, отговорни за координацията, управлението, изпълнението, разплащането и контрола на програмите

С цел осигуряване на устойчивост и стабилност на системата за координацията, управлението и контрола на средствата от ЕСИФ, през периода 2014-2020 г. ще се запази институционалната рамка от периода 2007-2013 г. - Централното координационно звено, Управляващи органи, Сертифициращи органи, Одитен орган, Разплащателната агенция по ПРСР и АФКОС[1]. По този начин ще се

осигурят необходимите предпоставки за успешното паралелно изпълнение на програмите от двата програмни периода. Това ще позволи и да се използва в максимална степен капацитетът, изграден през първия програмен период на България като държава-членка при отчитане на натрупания опит и научените уроци. Механизмите за координация между отделните звена от системата са описани в раздел 2.1.

От гледна точка на човешките ресурси, основните предизвикателства при създаването и съхранението на административния капацитет на посочените структури бяха свързани с недостиг на човешки ресурс с необходимото ниво на компетентност, високата степен на текучество на служителите, липсата на достатъчно време за провеждане на обучения, както и липсата на достатъчни стимули за служителите. Към края на 2013 г. в звената, отговорни за управление и изпълнение на програмите по СКФ, ЕЗФРСР и ЕФР, по щатно разписание работят общо 1 647 служители. Броят на служителите, отговорни за СКФ, остава непроменен спрямо 2012 г., като се запазва тенденция за ниско ниво на текучество на персонала (6.4% за 2013 г.). Този извод е от значение за устойчивостта на постигнатите резултати в изграждането и развитието на административния капацитет и на изградената система за управление на средствата от ЕС, тъй като текучеството на персонала и загубата на експертиза водят до значително забавяне на процеса и се отразяват най-вече на бенефициентите по отделните програми.

Основната част от служителите в звената от системата за управление на средствата от ЕС са държавни служители. Те се назначават след провеждане на външни конкурси или процедури за вътрешен подбор, по общия ред за назначаване на служители в държавната администрация.

С оглед допълнително укрепване на административния капацитет на системата за управление на средствата от ЕС през 2010 г. беше въведена и длъжността „сътрудник по управление на европейски проекти и програми“. Чрез тази мярка се привличат висококвалифицирани служители. Изискванията, на които следва да отговарят тези служители, са завишени, като процедурите за наемането им и правоотношенията с тях се регулират от Кодекса на труда. Заплатите на сътрудниците се изплащат от техническите помощи на съответните програми.

Размерите на възнагражденията на всички служители в системата се определят съобразно Наредбата за заплатите на служителите в държавната администрация. Основното възнаграждение на служителите се определя според заеманата длъжност и годините професионален опит, а в допълнение към него се изплащат допълнителни възнаграждения на база оценка за изпълнение на задълженията на конкретния служител. След проведената през 2012 г. административна реформа нивата на възнаграждения на служителите в системата за управление на средствата от ЕС не се отличават от тези на останалите служители в държавната администрация. В зависимост от функциите им по длъжностна характеристика, възнаграждението им се изплаща изцяло или частично от техническите помощи на отделните програми.

Всички структури, отговорни за координацията, управлението и контрола, разработват и изпълняват организационни стратегии, които очертават състоянието на организацията и визията за нейното развитие, включително и стратегии за управление на човешките ресурси. Част от стратегиите за управление на човешките ресурси са и годишните планове за обучение на служителите, като се наблюдава тенденция с всяка следваща година степента на тяхното изпълнение да нараства.

Основните трудности през периода 2007-2013 г. бяха свързани с липсата на предишен опит при изграждането на системите за управление и контрол, наличието на припокриващи се функции и неефективно разделение на отговорности. От друга страна, в управлението и контрола на средствата от ЕС участват множество отговорни страни, което предполага съществуването на ефективна координация и комуникация между тях. На практика обаче, този процес е трудно осъществим и едно от основните предизвикателства през периода 2007-2013 г. е ниското ниво на доверие между отделните звена (между УО и МЗ/РА; между отделните контролни органи), както и между институциите и бенефициентите, което резултира във въвеждане на свръх-контроли, припокриване в обхвата на контролните дейности, извършвани от отделните органи, „пре-застраховане“ и съответно – бюрократизиране на процесите, ограничение на гъвкавостта на институциите и забавяния на всеки етап от проектния цикъл. Административната тежест е още по-голяма, когато различните контролни органи предоставят различни, в нередки случаи, противоречащи си становища по коректността или законосъобразността на един и същи разход/документ/действие. В допълнение, често се наблюдават практики, при които УО/МЗ/РА проверява редовността на документи, за които отговорните институции (НАП, ДНСК, АОП, АДФИ) вече са дали становище. Значителна част от тези проблеми бяха преодоляни в хода на програмния период, но въпреки това все още е налице недостатъчно добра комуникация и ниска степен на доверие между част от звената в системата, което резултира в намаляване на цялостната ѝ ефективност.

При изпълнението на програмите, съфинансирани от ЕС, се констатираха и множество трудности, свързани с прилагането на правилата в областта на обществените поръчки и държавните помощи. В тази връзка се идентифицира необходимост от укрепване капацитета на звената, имащи методологически отговорности за прилагането на тези правила на национално ниво. Същевременно е необходимо и да се повиши капацитета на структурите, отговорни за управлението на средствата от ЕС, за осъществяване на ефективен мониторинг за прилагането на тези правила.

Капацитет на основните категории бенефициенти

В съответствие с извършените средносрочни оценки на Програмите и НСРР 2007 – 2013 г.[2] могат да бъдат направени следните изводи във връзка с административния капацитет на отделните категории бенефициенти:

- **Общини** - като основни предизвикателства се очертаха недостатъчната численост на персонала, висока натовареност на служителите и ниските нива на заплащане, в това число и проблемите, произтичащи от прилагането уредбата, регламентираща разходите за организация и управление. Идентифицират се и проблеми, свързани с недостатъчното познаване на действаща нормативна уредба, особено в областта на обществените поръчки и строителството (ЗОП, ЗУТ и свързаните с него наредби), липсата на достатъчно средства за обучения, лошото материално-техническо осигуряване, както и липсата на достатъчен административен капацитет и опит на бенефициентите в управлението, контрола и отчитането на инвестиционни проекти.

Като основни причини за констатираните проблеми на общините, в качеството им на бенефициенти по оперативните програми, могат да бъдат посочени забавянето на реформата към финансова децентрализация в България и липсата на достатъчно финансов ресурс за префинансиране/мостово финансиране на проектите, осигуряване на финансов ресурс за собствен принос, недопустими разходи и поддръжка на направените инвестиции, както и комплексното естество и големия размер на проектите.

- **Институционални бенефициенти по ОПТ** – спецификата им предопределя и различното естество на предизвикателствата, свързани с административния им капацитет[3]: усложнени процедури за управление и контрол (АПИ и НКЖИ), несъпоставимост между системите за управление и контрол и изискванията на ОПТ и неефективно прилагане на разписаните процедури (ИАППД); припокриване на функциите в рамките на съответно звено (НКЖИ и ДППИ); ниска степен на ефективност (НКЖИ, АПИ и ДППИ), ниска (НКЖИ и АПИ) или незадоволителна (ДППИ и ИАППД) степен на изпълнение на отделните фази на проектите.
- **Институционални бенефициенти по ОПРР** - по отношение на административния им капацитет се констатира нужди свързани с непрекъсната необходимост от повишаване компетенциите на служителите, отговорни за подготовката и управлението на проекти, повишаване на мотивацията и възнагражденията на тези експерти и необходимост от осигуряване на техника и оборудване за звената, заети с подготовката и управлението на проекти, в това число компютърна техника, специализиран софтуер и други.
- **Бенефициенти от съдебната система** - основната и често непреодолима трудност при реализиране на проекти е липсата на оборотни финансови средства, с които да бъдат извършвани плащания към изпълнителите по проектите. Невъзможността да се осигури авансово финансиране за изпълнение на дейностите често води до отказ от подаване на проектно предложение на голяма част от потенциалните кандидати от съдебната система. Друг проблем е липсата на механизъм за координация между различните звена на съдебната система, които са конкретни или потенциални бенефициенти по програмите, както и оперативност и

изграден/утвърден капацитет за подготовка и управление на проекти от представители на съдебната система.

- **Бизнеса като бенефициент** - констатираните трудности са свързани с липсата на опит и капацитет при подготовка и изпълнение на проекти и със затруднения при провеждане на процедури за избор на изпълнители. Осигуряването на финансов ресурс, необходим за предварително финансиране и съфинансиране на проектните дейности, е едно от най-сериозните предизвикателства пред бизнеса. Значителни затруднения създават и недоброто фокусиране на интервенциите спрямо потребностите на бизнеса както и програмирането на схемите по начин, който поставя бариери пред участието на бизнеса. Затруднения и забавяне в отчитането на дейностите създава тежката отчетност, изискваща огромен обем доказателствен материал, и дългите и тромави процедури, свързани с верифицирането и извършването на плащанията. В допълнение към гореизброеното, специфичните проблеми на представителите на бизнеса в сектор „Рибарство“ са свързани с непознаването на сектора и недоверието в него от страна на банковите институции и липсата на качествени консултантски услуги в сектора.
- **Бенефициенти от структурите на гражданското общество** - идентифицираните проблеми са свързани с устойчивостта на неправителствените организации, намаляване на броя на организациите, занимаващи се с общностно развитие и стратегическо планиране, и на качеството на извършваната от тях дейност. Влошаването на показателите, свързани с организационен и финансов капацитет, води и до общ нисък капацитет на организациите в сектора за подготовката и изпълнението на проекти. От установените слабости произлиза и невъзможността за формулиране на общностни каузи и включването на гражданите в тях; недостатъчно интензивни контакти между НПО от различни сфери и с различни целеви групи и липса на редовен обмен на информация и опит, както и сътрудничество за реализиране на съвместни политики. Наблюдават се недостатъчно активни и задълбочени контакти между представителите на НПО и администрацията; недостатъчна информираност на СГО за проблемите и предизвикателствата в местното развитие, както и за областите, в които администрацията иска да си сътрудничи с неправителствените организации.

Значителни затруднения за всички категории бенефициенти пораждаха и ограничените възможности за осъществяване на оперативна комуникация с УО на програмите през първата половина на програмния период 2007 – 2013 г. С въвеждането на нормативното изискване за провеждане на разяснителна кампания за потенциалните бенефициенти след обявяване на процедури за подбор на проекти, този проблем е частично преодолян. Позитивна мярка в тази посока е и въведената от УО практика да организират обучения за бенефициентите, на които е отпусната БФП. Въпреки това могат да се положат допълнителни усилия в тази посока.

Добри практики от периода 2007-2013 г. и мерки за подобряване на административния капацитет за периода 2014-2020 г.

Мерки за преодоляване на значителна част от констатираните слабости и проблеми, както на ниво структури на управление на национално ниво, така и на ниво бенефициенти, бяха предприети през програмен период 2007 – 2013 г., като част от слабостите и проблемите са получили вече своето работещо решение. През програмния период 2014 – 2020 г. ще е необходимо предприемането на мерки за осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати, а в някои области е идентифицирана и необходимостта от полагане на по-нататъшни усилия за преодоляване на слабостите и проблемите.

Мерки за укрепване капацитета на звената, отговорни за координацията, управлението, изпълнението, разплащането и контрола на програмите

През периода 2014-2020 г. ще бъдат осъществени редица мерки за подобряване на капацитета на органите, имащи отговорности по управление на средствата от ЕС и за повишаване на ефективността им като цяло. Значителна част от тези мерки са насочени към надграждане на капацитета, изграден през периода 2007-2013 г. За развитието на човешките ресурси в тези звена със средства от техническите помощи на програмите, включително чрез хоризонталната техническа помощ на ОПДУ, ще се финансират мерки в няколко основни направления:

- Една от основните предпоставки за изграждането и запазването на адекватен капацитет в системата за управление на средствата от ЕС е осигуряване мотивацията на работещите в нея. Предвижда се цялостен анализ на въведения нов модел на заплащане в държавната администрация, включително на заплащането на служителите, работещи в областта на управление на средствата по ЕСИФ. Анализът на заплащането има за цел да се установят ясно проблемите при заплащането, както и да се отстранят евентуални изкривявания в неговото прилагане. Целта е също така насочена към по-ясно обвързване на възнагражденията с постигнатите резултати, включително с напредъка по програмите. По този начин ще се гарантира задържането на създадения капацитет и надграждането му, като същевременно това представлява и ефективен инструмент за превенция на корупционните явления.
- Предвид положителните ефекти от въвеждането на длъжността „сътрудник по управление на европейски проекти и програми“, се предвижда практиката за използване на сътрудници да продължи и през периода 2014-2020 г. със средства от техническите помощи на съответните програми/проекти.
- Друг основен метод за директно и осезаемо повишаване на административния капацитет е предоставянето на обучения чрез инвестиции за формирането на експертиза и непрекъснатото усъвършенстване на знанията и уменията на служителите. Добрата практика за повишаване на компетенциите на служителите чрез участие в специализирани обучения ще бъде продължена и през програмен период 2014-2020 г. чрез техническите помощи на съответните програми и по линия на ОПДУ. Със средства от хоризонталната техническа помощ по ОПДУ ще се финансират обучения за служителите на ЦКЗ, СО, ОО, НСИ,

АОП, звеното, което ще подпомага изпълнението на мерките в „Националната приоритетна рамка за действие за НАТУРА 2000” по всички оперативни програми във връзка с проследяване на разходите за биоразнообразие, структурите, отговорни за информация и публичност на централно ниво, Дирекция АФКОС в МВР и други хоризонтални звена, както и участие в курсове, работни срещи, учебни пътувания, конференции и семинари по въпроси относно управлението на ЕСИФ.

- С оглед повишаване ефективността на мерките за подобряване на административния капацитет на посочените звена, се предвижда изграждане на Обучителна Академия по ЕСИФ като част от Института за публична администрация. Разработването на модулите за обучения, както и такси за обучения на служителите ще бъдат финансирани от ОПДУ. Академията ще осъществява организацията на обучения от хоризонтален характер за служителите на звената, отговорни за управлението на средствата от ЕСИФ, институционалните бенефициенти и регионалните и местни власти. В рамките на Академията, ИПА ще координира обученията по държавни помощи, обществени поръчки, извършване на анализи разходи-ползи, както и технически въпроси по управлението, финансовото и техническо отчитане на проектите. За да се осигури приемственост и да се надградят мерките от програмния период 2007 -2013 г. Академията ще използва и платформата за дистанционно обучение, разработена по проект по ОП „Техническа помощ“.
- През периода 2007-2013 г. се използва и експертизата на международни финансови институции - Световна банка, Европейската банка за възстановяване и развитие и Европейската инвестиционна банка, които предоставят консултантски услуги на управляващите органи и бенефициентите на програмите в областта на укрепването на административния им капацитет и за подготовката и изпълнението на инфраструктурни проекти. Тази експертиза ще се използва и през периода 2014-2020 г.
- Техническата експертиза на Инициативата JASPERS също се използва за укрепване на административния капацитет на звената, отговорни за подготовката и управлението на проектите и програмите, вкл. на инфраструктурни проекти, както и за консултиране във връзка с подготовката на секторни реформи, подготовка на стандартизирани документи. Сред изпълняваните от JASPERS мерки са такива, осигуряващи по-добро качество на подготвените регионални генерални планове в отрасъл ВиК, подкрепа на реформата в отрасъл ВиК, укрепване на административния капацитет и представяне на ефективни модели за управление на ж. п. сектора, стратегически преглед на подготовката и реализацията на железопътни инвестиционни проекти за програмния период 2014-2020 и други. Предвид положителния ефект от прилагането на инициативата JASPERS, се планира нейното прилагане и през програмния период 2014 – 2020 г.

С оглед оптимизиране управлението на средствата от ЕСИФ, се предвижда осъществяването на целенасочената подкрепа в следните области с хоризонтален характер:

- В рамките на средствата за техническа помощ са планирани мерки за осигуряване на ефективното и ефикасно управление, изпълнение, наблюдение, оценка, координация и контрол на програмите за периода 2014-2020, вкл. за извършване на мониторинг за изпълнение на проектите, финансов контрол и одит, оценка и избор на проекти, повишаване на административния капацитет на служителите.
- Изграждането на ИСУН 2020 ще се финансира със средства от хоризонталната техническа помощ на ОПДУ. Системата ще бъде основния инструмент за прилагането на е-Кохезията в България. Чрез нея ще се предоставят възможности за електронно отчитане и електронна комуникация при изпълнението на проекти, което е един от основните инструменти за намаляване на административната тежест[4].
- Предвид функциите на АОП по осъществяването на предварителен контрол върху процедури за възлагане на обществени поръчки, финансирани напълно или частично от европейските фондове, от изключително значение е укрепването на административния капацитет на Агенцията за ефективното и ефикасно изпълнение на тези нови функции. В тази връзка в началото на 2013 г. по ОПТП стартира изпълнението на проект за укрепване капацитета на АОП и за усъвършенстване на системата на предварителен контрол на процедури, финансирани с европейски средства. Предвид важната роля на АОП в областта на методологията и контрола на обществените поръчки, финансирани от ЕСИФ, се предвижда и през програмния период 2014-2020 г. да се инвестира в укрепването на административния капацитет на агенцията във връзка с осигуряването на условия за законосъобразно усвояване на средствата, предоставени от ЕСИФ, както и за съответното материално-техническото му обезпечаване. За целта АОП е конкретен бенефициент по ОПДУ.
- С цел създаване на необходимите предпоставки за спазване на правилата в областта на държавните помощи при изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ, е необходимо продължаване на усилията за укрепване капацитета на националното звено, което отговаря за спазване на правилата в областта на държавните помощи. Мерките, които се предвиждат в тази област, са свързани с обучения и квалификация на персонала, както и с изработване на методики и правила за стандартизация на процесите. Тези мерки ще се финансират в рамките на ОПДУ.
- Във връзка с изграждането на ефективни механизми за превенция на нередностите и измамите се подготвя Стратегия за борба с измамите за периода 2014-2020 г. Правилата и процедурите за защита на финансовите интереси на ЕС и за борба с измамите са част от националната нормативна уредба[5] и от системите за управление и контрол за периода 2007 – 2013 г., като ще бъдат оптимизирани през периода 2014 – 2020 г.
- С оглед преминаването на събирането на данни за управлението на рибарството и контрола на рибарството към споделено управление, се предвиждат мерки за повишаване на административния капацитет на звената по управлението, изпълнението и контрола на ПМДР (2014-2020) в тези области и набелязването на необходимите промени в системите им за управление и контрол, като тези мерки ще се финансират чрез техническата помощ на програмата.

Със средства от техническите помощи на програмите ще се финансира и предоставянето на консултантски услуги, включително извършване на текущи оценки по стратегически документи, имащи отношение по управлението на ЕСИФ, както и за целите на изпълнение на хоризонталните предварителните условия. Така например със средства от техническата помощ на ОПТТИ ще се финансира разработването на Мултимодална транспортна стратегия и свързаните с нея допълнителни проучвания, в изпълнение на Предварително условие 7.1. Със средства от хоризонталната техническа помощ на ОПДУ ще се финансира оптимизирането на системата на обществени поръчки (общо предварително условие 4) и др.

Мерки за укрепване капацитета на бенефициентите

Със средства от ЕСИФ се предвиждат мерки за укрепване капацитета на бенефициенти по отношение на развитието на човешките ресурси в няколко основни направления:

- С оглед подобряване капацитета за управление на проекти, съфинансирани от ЕС, през периода 2007-2013 г. беше предоставена възможност за назначаване на сътрудници по управление на европейски проекти и програми и в административните структури и звена към централните и общинските органи, които са бенефициенти на фондове и програми на ЕС. Тази практика ще бъде продължена и през периода 2014-2020 г.
- С цел доразвиване капацитета на регионалните и местни администрации за управление на проекти през програмен период 2014 – 2020 г., се предвижда надграждане на мерките за тази целева група по ОПДУ.

Предвижда се продължаване на мерките за подпомагане на бенефициентите и надграждане на постигнатите резултати и чрез обучения, консултации, информационни и разяснителни кампании и др.:

- УО на всички програми организират обучения за потенциални и настоящи бенефициенти относно кандидатстването, изпълнението, отчитането и управлението на проектите по новообявените и вече стартирали схеми за БФП. През 2010 г. беше въведено нормативно задължение за организиране на разяснителна кампания, предназначена за потенциалните бенефициенти след обявяване на всяка процедура за подбор на проекти, като същото е предвидено и в разработваната нормативна уредба за изпълнение на ЕСИФ за периода 2014-2020 г. Въведена беше и възможност за провеждане на въвеждащо обучение за бенефициентите за изпълнение на договорите за безвъзмездна финансова помощ по дадената схема след сключването им, като това се наложи като практика за всички ОП. Предвижда се за периода 2014-2020 г. провеждането на такива обучения да стане задължително.
- Добър инструмент в областта на обученията за повишаване на административния капацитет е разработената интернет базирана система за

дистанционно обучение на служителите на регионалните и местни власти. Общо към началото на 2013 г. са проведени над 430 обучения на структурите-бенефициенти в различни сфери, свързани с изпълнение на техните отговорности и функции по управление на средствата от СКФ на ЕС и над 170 обучения на експерти, представители на бенефициентите, от местните власти и на други структури, работещи по СКФ. Предвид необходимостта от продължаване на усилията за създаване на капацитет в местните власти за ефективно управление на европейски проекти, се предвижда продължаване на функционирането на системата и през периода 2014-2020 чрез проект, финансиран със средства по ОПДУ.

- По инициатива на ЦКЗ бяха предприети мерки за укрепване на капацитета чрез създаване на мобилно експертно звено за подкрепа на местните и регионални администрации при изпълнението и управлението на инфраструктурни проекти, финансирани от СКФ. Пилотните консултации по проекта бяха проведени през 2013 г. С цел подпомагане на екипите на общините и осигуряване на пълна и своевременна мобилизация за изпълнение на дейностите, предвидени в проектите, финансирани от ОПОС, бяха създадени мобилни групи от инженери и юристи, които да предоставят консултации на място. С прилагането на тези мерки УО на ОПОС постигна надграждане на съвместните усилия с общините за бързото и качествено изпълнение на над 80 нови проекта, така че те да приключат успешно и в срок. Предвижда се мобилно експертно звено за подкрепа на местните и регионални администрации при изпълнението и управлението на проекти, финансирани от ЕСИФ, и по-специално инфраструктурни проекти, да продължи да функционира и през програмен период 2014-2020 г.
- Съобразявайки се със спецификата на селските райони, които включват много планински и труднодостъпни места, ще бъдат финансирани мобилни групи на колела, които ще имат задача да разпространяват информация за мерките от ПРСР в населени места със слаб информационен достъп. Изграждането на административен капацитет на малките земеделски стопанства ще се подпомага от Национална служба за съвети в земеделието, която ще предоставя консултации по отношение на целите и изисквания на мерките, необходими документи, подготовка на бизнес-план и процедури на прилагане от тематичната под-програма за малките стопанства.
- С цел обмяна на опит и добри практики ще се публикуват наръчници, разяснения, указания, списъци на най-често допускани грешки. Предварително ще се публикуват насоки за кандидатстване и оперативни ръководства за управление на проектите с цел запознаване на потенциалните бенефициенти с тях и получаване на „обратна връзка“. Своевременно ще се провеждат информационни дни и близка работа с бенефициента по време на изпълнението на договори.
- За своевременно предоставяне на актуална и общодостъпна информация беше изграден Единния информационен портал за обща информация за изпълнение на Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС в Република България (www.eufunds.bg). За целите на програмния период 2014 – 2020 г. се предвижда доразвиване на портала.
- Изградена е мрежа от 28 информационни центрове за популяризиране на Кохезионната политика, финансирана от ОПТП. Мрежата работи активно с управляващите органи, като ги подпомага при реализирането на

информационни кампании на територията на областите, а чрез информационните събития в страната се подпомагат потенциалните и настоящи бенефициенти.

[1] В началото на 2012 г. към структурите за управление на СКФ на национално равнище беше добавена и АОП, предвид функциите ѝ по осъществяване на предварителен контрол върху процедури за възлагане на обществени поръчки, финансирани напълно или частично от европейските фондове.

[2] Включително и изготвени анализи на административния капацитет на 36 общини и на институциите конкретни бенефициенти по ОПРР 2007-2013 г.

[3] Резюме от извършена оценка на Оперативна програма „Транспорт” на тема „Изследване на процеса на изпълнение на проекти на ниво крайни бенефициенти” - http://www.optransport.bg/upload/docs/Reszume_ocenka_beneficienti_BG.pdf

[4] За детайлна информация относно планираното развитие на софтуерното приложение и дейностите за електронен обмен на данни вж. раздел 4.1.

[5] Наредба за определяне на процедурите за администриране на нередности по фондове, инструменти и програми, съфинансирани от Европейския съюз, приета с ПМС от 30.11.2009 г.

2.6. Обобщение на планираните в програмите действия, включващо примерен график за постигане на намаление на административната тежест за бенефициерите

Общ преглед и оценка на административната тежест през периода 2007-2013г.

Още в началото на програмния период 2007-2013 г. кандидатите и бенефициентите се сблъскаха с висока степен на формализация и сложни административни процедури. Един от факторите, формиращи сериозна административна тежест, е големият брой на приложимите нормативни актове и разпоредби. Честите промени в тях, както и в указанията и процедурите за изпълнение на програмите, водят до липсата на предсказуемост и стабилност, както и до значителни затруднения и нерядко до непосилни за прилагане от бенефициентите правила.

Затруднения за бенефициентите създават и различията в процедурите и правилата по отделните програми за подготовка и оценка на проектни предложения, съдържащи сходни по своя характер инвестиции/дейности, както и за изпълнение и

отчитане на сходни проекти. Същевременно в рамките на всяка програма административната тежест, която се създава на отделните етапи от проектния цикъл, е еднаква, независимо от характера и бюджета на проектите.

Всички етапи от проектния цикъл се характеризират и с голям обем документи и затруднен документооборот. Едни и същи документи се изискват няколкократно от кандидатите/бенефициентите, често се изискват и документи, които са налични в публични регистри и могат да бъдат проверени/изискани по служебен път. В някои случаи на документалното отчитане се отдава по-голямо значение, отколкото на резултатите от проекта и се налага принципът, че „добре отчетеният проект, е успешен проект“. Сложните процедури и големият обем на изискуемите документи често водят до значителни забавяния в процеса по оценка на проектните предложения, което създава реален риск от обезсмисляне на проектни идеи, особено по отношение на проекти, свързани с разработването и/или внедряването на иновации - поради прекалено дългите срокове за оценка се стига до загуба на иновативност на проектите. От друга страна, забавянията в процеса на верификация и възстановяване на извършените разходи лишават бенефициентите от свободен финансов ресурс, което затруднява по-нататъшното изпълнение на проектните дейности.

Същевременно, прилагането от страна на бенефициентите на правилата за възлагане за изпълнение на проектни дейности допълнително утежнява и забавя процеса на изпълнение на проектите поради процедурите по предварителен/последващ контрол на тръжните документации, които в допълнение не създават гаранции за бенефициента, че впоследствие няма да му бъдат наложени финансови корекции за нарушения в същите процедури. От друга страна, в някои случаи се прилагат дори по-рестриктивни процедури от минимално изискуемите съгласно законодателството, което създава допълнителна административна тежест за бенефициентите – например УО/МЗ/РА на някои програми изискват доказване на извършените разходи дори когато се касае за много ниски размери на безвъзмездната помощ.

Наред с това е налице и допълнителната тежест, породена от общите правила и процедури, действащи в съответните сектори (например регистрационни режими, провеждане на отчуждителни процедури, процедури за извършване на административни справки и издаване на административни документи и др.). Тежката нормативна база е една от причините за отказ на кандидат-бенефициенти от подаване на проектни предложения, както и за прекратяване на договорите за БФП.

Административна тежест се създава и по отношение на осигуряването на финансовия ресурс, необходим за изпълнение на проектите. Възможността за ползване на авансови плащания по договори за БФП бе сериозно възпрепятствана от наложени административни изисквания за обезпечаване на пълния размер (при някои от програмите дори 110% от размера) на исканите аванси, което като

резултат наложи прекратяването на договори за БФП поради липсата на средства за префинансиране/съфинансиране на проектните дейности.

Липсата в началото на програмния период на работеща информационна система, която да осигури възможност за електронна комуникация между кандидатите/бенефициентите и УО, в т.ч. за електронизация на процесите на кандидатстване и отчитане, беше един от ключовите фактори, обуславящи затрудненията за бенефициентите.

Планирани мерки за преодоляване на административната тежест

Общата визия за намаляване на административната тежест в рамките на цялостния процес, свързан с координацията, управлението, изпълнението, разплащането, мониторинга и контрола на средствата от ЕС, е за създаване на стабилна и предсказуема среда за изпълнение на програмите, съфинансирани от ЕСИФ, въвеждане на максимална електронизация на комуникацията между бенефициентите и УО, оптимизиране на административните процедури, премахване на ненужните задължения за бенефициентите и унифициране на правилата. В тази връзка се предвиждат следните конкретни мерки за намаляване на административната тежест по отделните елементи на проектния цикъл:

Документи и документооборот

Ще се въведат типизирани формуляри за кандидатстване и отчитане, като основните предпоставки за тази мярка са:

- значително облекчаване бенефициентите и ограничаване броя на проблемите и въпросите при попълването на формулярите, респективно по-малък брой неправилно попълнени формуляри и следователно, по-нисък брой отхвърлени поради тази причина проектни предложения;
- типизирането е задължителна предпоставка и за успешното реализиране на пълната електронизация на процесите, заложен в регламента.

С оглед оптимизирането на документооборота ще се:

- разшири приложението на електронно подаване на проектни предложения и отчитане на проекти;
- въведе техническа възможност за осъществяване на цялата комуникация между кандидатите/бенефициентите и УО по програмите, съфинансирани от СКФ на ЕС, както и между отделните звена на системата за управление на средствата от ЕС посредством ИСУН 2020;
- преустанови подаването на едни и същи документи повече от веднъж, както и ще се прецизират/ограничат случаите, в които е необходимо тези

документи да бъдат подавани в оригинал или с нотариална заверка, както и с допълнителни копия;

- преустанови подаването на административни документи и други документи, издавани от публични институции, на хартиен носител при наличието на публично достъпни електронни регистри за справка на обстоятелства или при наличието на регламентиран служебен достъп до такива справки;
- въведе процедура по администриране на „едно гише“ от страна на ИАРА с оглед улесняването на потенциалните бенефициенти по мерките, свързани с развитието на устойчивата аквакултура по ПМДР (2014-2020) и необходимостта от намаляване на лицензионния натиск;
- опростят мерките по ПРСР и повиши тяхната управляемост и възможност за контрол при спазване на принципите за добро финансово управление, в т.ч. ще се опростят условията и критериите за допустимост, подкрепено с възможност за електронно кандидатстване; ще се опростят заявленията и обработката за проектите на местно ниво за някои от мерките;
- подобрят ИТ инструментите и електронния обмен на данни между органите, участващи в изпълнението на ПРСР, с цел обогатяване на наличната информация за бенефициентите и намаляване риска от поява на грешки. Ще се изградят и електронни връзки с други администрации, които не участват пряко в процеса по изпълнението на ПРСР, но данните, които администрират имат отношение към прилагането на Програмата; ще се осигури електронен обмен на данни, вкл. електронен обмен на данни между администрацията и бенефициентите.

Подготовка на проектни предложения

Планират се следните конкретни мерки за намаляване на административната тежест в контекста на процеса по подготовка на проектните предложения:

- въвеждане на възможност за специфициране на изискванията при подготовката на проектните предложения според размера на финансирането и сложността на проекта, чрез определяне на стойностен праг. Така за проектни предложения под този праг, изискванията към подготовката, изпълнението и отчетността ще бъдат съобразени с по-ниския риск от некоректно изпълнение и извършване на недопустими разходи и/или на нередности, който носят тези проекти;
- осигуряване на възможност за разработване на интегрирани проектни предложения, които да бъдат оценени и финансирани по няколко програми едновременно с оглед постигането на максимален синергичен ефект от едновременно изпълнение на различни по характер, но взаимосвързани дейности/инвестиции. По този начин ще се създадат предпоставки за повишаване на ефективността и ефикасността от едновременната реализация на няколко инвестиции. Тази форма на кандидатстване е свързана с опростен процес на подготовка на проектните предложения и оптимизирана оценка, тъй като за всички инвестиционни идеи се подава един формуляр за кандидатстване, респективно един комплект документи и се провежда една оценка от обща оценителна комисия;

Оценка на проектни предложения, предоставяне на БФП и изпълнение на проекти

Планират се следните конкретни мерки за намаляване на административната тежест в контекста на процеса по оценка на проектните предложения:

- разширяване приложението, намаляване на етапите и значително опростяване на оценката на проектни предложения по процедурите на директно предоставяне, когато това е подходящо, с оглед по-облекчения процес на кандидатстване и сравнително опростената оценка при директно предоставяне на БФП предвид възможностите за комуникация между УО/РА и кандидатите и за коригиране на проектните предложения;
- повишаване качеството на оценителния процес чрез поставяне на минимални изисквания по отношение на качеството на представените проекти като проекти под предварително определените прагове за качество не се финансират;
- разширяване на възможностите за обезпечаване на авансовите плащания в случаите, в които рискът от неизпълнение на проекта се оценява от УО като нисък.

Процедури за избор на изпълнител

Във връзка с процедурите за избор на изпълнители по проектите, съфинансирани със средства на ЕС, се планират следните действия за ограничаване на административната тежест:

- ясна регламентация на избора на изпълнител, която изключва възможността за нейното по-рестриктивно интерпретиране от страна на УО и контролни органи. Правилата следва да бъдат прилагани така както са регламентирани, без да бъдат утежнявани с допълнителни изисквания;
- прилагане на опростен ред за избор на изпълнител, съгласно нормативните изисквания, същевременно гарантиращ спазването на принципите на добро финансово управление, публичност и прозрачност, равнопоставеност и свободна конкуренция.

Верификация и плащания

Както и на етап „подаване на проектно предложение”, обемът от административни документи на този етап от проектния цикъл следва да бъде намален до минимум. В тази връзка се предвижда:

- в стандартизираните форми на отчет да се постави ограничение за обема на описваната информация с оглед подаване само най-съществената такава,

необходима за отчитане на съответствието на изпълнението с първоначално заложеното (с изключение на заявките по ПРСР);

- прилагането на правилата за отчитане на опростените разходи, включително по всички програми, съфинансирани от ЕСИФ. Предвид неуспешния опит с прилагането на опростените разходи през програмен период 2007 - 2013, за периода 2014-2020 г. се предвижда приемането на национална методология в тази област;
- унифициране на процедурите по верификация и възстановяване на разходите по отделните програми в максимално възможната степен като ясно се разпишат правилата, функциите и отговорностите както на УО и РА, така и на регионалните офиси, където има такива, с цел да се избегне дублиране на дейности, извършване на проверки на няколко нива на едни и същи документи и информация, както и да има ясно идентифициране на носителя на отговорност на всеки един етап от проверките;
- по отношение на плащанията, липсата на разполагаем ресурс от страна на УО/РА ще се изключи като основание за забавяне възстановяването на средства към бенефициентите. Поставянето на такова условие, извън сферите на влияние на бенефициентите, представлява прехвърляне на риска от ненавременен възстановяване на средства от страна УО/РА към бенефициента. В допълнение ще бъде запазена възможността за предявяване на искания за лихви от страна на бенефициентите за периода на просрочията.

Контрол

С оглед ограничаване на прекомерната административна тежест на етапа на контрол се предвиждат:

- осигуряване на координация на проверките, извършвани от различните контролни органи с оглед избягване припокриването на различните проверки (по отношение на техния обхват и време на провеждане). В тази връзка следва да се изгради и необходимата степен на доверие между отделните контролни органи, при което те да използват резултатите от извършените вече (от друг орган) проверки;
- въвеждане на изисквания за пропорционален контрол – съобразяване на броя и обема на контролните проверки с характера и бюджета на проекта;
- координиране на становищата на отделните контролни органи с оглед избягване на разнопосочни становища по законосъобразността на дадени процедури/извършени разходи и други;
- подобряване на системата за вътрешен контрол по ПРСР; създаване на вътрешни работни групи или фокус-групи, които да проследяват изпълнението на препоръки по ПРСР от одити и на други контролни органи, разглеждане на процедурите и формулярите (т.е. правилата за обществените поръчки).

В Приложение 6 са предложени индикативните планирани действия, които ще бъдат предприети за намаляване на административната тежест за бенефициентите и сроковете за тяхното приложение.

3. ОПИСАНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИЯ ПОДХОД ЗА ТЕРИТОРИАЛНО РАЗВИТИЕ, ЗА КОЙТО СЕ ПРЕДОСТАВЯ ПОДКРЕПА ОТ ЕВРОПЕЙСКИТЕ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ ИЛИ ОБОБЩЕНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИТЕ ПОДХОДИ ЗА ТЕРИТОРИАЛНО РАЗВИТИЕ ВЪЗ ОСНОВА НА СЪДЪРЖАНИЕТО НА ПРОГРАМИТЕ

Идентифицираните в раздел 1.1.3. различия между българските региони и средното за ЕС и напредналия процес на моноцентризъм по отношение на град София в дългосрочен план водят до сериозни дисбаланси между някои части на страната и до обективна невъзможност за използване на целия потенциал на територията. Тези процеси извеждат на преден план необходимостта от интегриран териториален подход на ЕСИФ, насочен към осигуряване на полицентричен модел на развитие с оглед постигане на устойчив и балансиран растеж в българските райони и достигане на средно европейско ниво в средносрочен план. Интегрираният подход към териториалното развитие е насочен към намаляване на социални, икономически и териториални различия и ще бъде приложен чрез следните инструменти:

- прилагане на новия инструмент „Водено от общностите местно развитие”, включително с многофондово финансиране, чрез програмиране и прилагане на иновативни интегрирани многосекторни стратегии за местно развитие;
- продължаващи инвестиции за стимулиране на устойчивото градско развитие въз основа на интегрирани планове за градско възстановяване и за развитие на дефинирани опорни центрове на растеж;
- продължаване прилагането на европейско териториално сътрудничество, в т.ч. по Дунавската стратегия на ЕС.

3.1. Уредба, с която се гарантира интегриран подход към използването на европейските структурни и инвестиционни фондове за териториалното развитие на специфични подрегионални райони

3.1.1. Водено от общностите местно развитие

За периода 2007 – 2013 г. България за първи път ефективно прилага подхода ЛИДЕР като инструмент за децентрализирано управление и интегрирано местно развитие в селските райони. Първоначално фокусът на мерките в този период е насочен към създаване на местен капацитет за прилагане на подхода и подобряване на местното управление на териториите чрез създаването на местни инициативни групи и изготвяне на стратегии за местно развитие. Това е първият ефективен опит за целенасочена политика за създаване на капацитет и прилагане на финансови инструменти на място в териториите от селските райони. През 2008 г. стартира

подготовката за придобиване на умения и постигане на обществена активност в местните общности в селските райони за подобни мерки[1].

В периода 2009–2011 г. са изпълнени дейности, подготвящи потенциални местни инициативни групи да прилагат стратегии за местно развитие и свързани с придобиване на умения и постигане на обществена активност за територията на потенциални местни инициативни групи по Програмата за развитие на селските райони. Успешно изпълнени са 90 договора, които спомагат за повишаване на информираността на местното население за възможностите, които предоставя ЛИДЕР, и подпомагат изграждането на местния административен капацитет за подготовка и прилагане на стратегии за местно развитие. В резултат на изпълнението на дейностите за придобиване на умения и постигане на обществена активност, обхватът на подхода ЛИДЕР възлиза на 60% от общия брой на общините в селските райони на България (231 общини). Интересът към прилагането на стратегии за местно развитие през периода 2007-2013 г. се изразява в получени 126 заявления, подадени от 97 местни инициативни групи, обхващащи 141 общини (61% от общините в селските райони). Със средства от ЕЗФРСР са създадени и функционират 35 местни инициативни групи, обхващащи 57 селски общини с територия малко над 25 800 км² (29% от територията на селските райони и 23% от територията на страната) и население от 801 688 души. 18 от МИГ обхващат територията на 1 община, 12 – на две общини, 4 МИГ – на 3 общини и 1 МИГ – на 4 общини. Във функциониращите МИГ работят екипи от експерти, които подпомагат общностите за активиране на предприемачество в разнообразни дейности и форми на заетост, устойчиво използване на ресурсите и потенциала за развитие на територията. Анализът на прилагането на подхода ЛИДЕР показва, че в началото неговото изпълнение е съпроводено с редица трудности, които се дължат на неговата специфика и на факта, че се прилага за първи път в България. Постепенно всички страни, участващи в подхода (Управляващия орган на ПРСР, Разплащателната агенция, местните инициативни групи и местните общности) подобряват значително взаимодействието и координацията помежду си. Това води до значително повишение на интереса към прилагането на подхода ЛИДЕР, повишаване на административния капацитет и изготвянето на качествени стратегии за местно развитие. В резултат на това 98% от разполагаемия бюджет по мярка 41 и по подмярка 431-1 е договорен от местните инициативни групи. Основните резултати от прилагането на подхода ЛИДЕР през периода 2007 – 2013 г. са: много добра информираност на местните общности относно възможностите на подхода ЛИДЕР и механизмите за неговото прилагане, в следствие на което те го разпознават като важен инструмент за решаване на проблемите на своите териториите и добра възможност за тяхното развитие; изграден административен капацитет за прилагането му; обособени и оборудвани офиси, които осигуряват материална основа за прилагането му. В създадените МИГ, които изпълняват одобрените стратегии, са налице обучени специалисти и там реално работят местни експерти и екипи, които подпомагат общностите за активиране на предприемачество в разнообразни дейности и форми на заетост, устойчиво използване на ресурсите и потенциала за развитие на териториите. Добрите практики за прилагане на ЛИДЕР и за създаден от местните общности капацитет се обменят в рамките на националната селска мрежа. За новия програмен период този вече създаден капацитет на териториите трябва да бъде съхранен и надграден.

През програмен период 2007 – 2013 България за първи път подкрепя местното развитие и от страна на Европейския фонд за рибарство. Създадени са и оперират 6 местни инициативни рибарски групи, които обхващат териториите на 17 общини, повечето от които спадат към селските райони на страната. В обхвата на МИРГ попадат над 4 053 кв. км. и население от над 104 467 души. В резултат на късното стартиране на прилагането на местните стратегии за развитие и липсата на административен капацитет, както от страна на администрацията, така и от страна на създадените МИРГ, към края на 2012 година са подадени изключително малко проектни предложения. Въпреки късния старт изпълнението на Местните стратегии за развитие се подобрява и се наблюдава значителен напредък. Въз основа на наученото през програмен период 2007 – 2013 ще се предприемат мерки за надграждане на съществуващият капацитет и за повишаване на осведомеността на рибарската общност в рибарските територии. Рибарските общности ще имат реалната възможност да се възползват от новите възможности за подготовка и прилагане на интегрирани многосекторни и многофондови стратегии, чрез които да бъде осигурена допълняемост и синергия в проектите, съобразени с конкретните нужди на съответните територии.

ВОМР ще бъде прилаган „отдолу-нагоре“, така че местните общности формулират, избират и одобряват приоритети и стратегия за интегрирано развитие на територията и общностите. ВОМР ще се прилага на териториален принцип – на ниво община или група от съседни общини, като предвиденият обхват на населението е между 10 000 и 150 000 жители.

Основните предизвикателства, които ще бъдат посрещнати с прилагане на ВОМР в програмен период 2014-2020 г., засягат необходимостта от създаване на заетост (вкл. алтернативна) и използване на местния потенциал за растеж, като се цели подобряване качеството на живот и доходите на местното население.

Чрез прилагането на ВОМР се **цели** постигането на ефект от концентриране на подкрепата върху интервенциите, които имат най-голяма добавена стойност по отношение на преодоляването на икономическите и социалните различия в развитието на териториите. Основните приоритети ще бъдат свързани с:

- Насърчаване на социалното приобщаване и намаляване на бедността (ТЦ 9);
- Интегриран подход към околната среда, чрез съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност, вкл. дейности за превенция и управление на риска и за използване потенциала на културното наследство (ТЦ 5 и 6);
- Фокусиране върху иновациите чрез насърчаване на въвеждането им в практиката (ТЦ 1);
- Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила (ТЦ 8);
- Повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, включително чрез

- диверсификация, алтернативни дейности и устойчиво производство на аквакултури (ТЦ 3);
- Подобряване на качеството на образование и повишаване квалификацията на населението (ТЦ 10).

Прилагането на подхода ВОМР включва:

- Подкрепа за прилагане на подготвителни дейности;
- Прилагане на операции в рамките на стратегии за водено от общностите местно развитие;
- Подготовка и изпълнение на дейности за сътрудничество на местни инициативни групи.

През периода 2014-2020, инициативата Водено от общностите местно развитие ще бъде финансирана по линия на Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (местно развитие в рамките на LEADER), Европейския фонд за морско дело и рибарство, Европейския фонд за регионално развитие и Европейския социален фонд.

ВОМР ще се прилага в рамките на селските райони, рибарските райони и териториите със специфични характеристики, определени в Националната концепция за пространствено развитие - черноморското и дунавското крайбрежие, планинските, граничните и селските територии, териториите в риск (екологичен, демографски и икономически) и териториите за опазване на ландшафта, природните и културни ценности. Териториите със специфични характеристики се характеризират с прогресивното намаляване на населението и нереализиран икономически потенциал. За тях е необходимо прилагането на целенасочена политика, включително ясен териториален подход с оглед преодоляване на съществените проблеми и предизвикателства там. Ще се търси също подобряване на връзката между селата и градовете в рамките на тези територии. Целта е да бъде постигната концентрация на средства и осигурено допълване и синергия на интервенциите за балансирано развитие с оглед преодоляване на социалните, икономическите и териториалните различия спрямо останалата част на страната. Подходът няма да се прилага в рамките на градовете, подпомагани от ОПРР по линия на устойчивото градско развитие.

Местните групи ще преценяват дали стратегията ще бъде финансирана от един или от повече ЕСИФ, като тази преценка ще се обуславя от нуждите и потенциала на съответната територия.

При прилагане на местни стратегии за развитие, подкрепени по повече от един фонд и включващи финансиране едновременно по ЕЗФРСР и ЕФМДР, за една и съща по обхват допустима територия ще има ограничение за създаване и одобрение на една местна инициативна група, която за съответната територия да изготви една интегрирана стратегия.

При прилагане на местна стратегия за развитие с финансиране от няколко фонда, но без принос от ЕФМДР, на съответната територия се допуска създаването и одобрението на МИГ и МИРГ, без да се допуска финансиране на едни и същи дейности. В този случай стратегията за местно развитие на МИРГ ще бъде финансирана само по линия на ЕФМДР.

При прилагане на дадена територия на стратегия за местно развитие, финансирана само от ЕЗФРСР и на отделна стратегия, финансирана от ЕФМДР, се допуска създаването и одобрението на МИГ и МИРГ, без да се допуска финансиране на едни и същи дейности.

Първите стратегии се одобряват до две години след одобрението на Споразумението за партньорство. Допълнителни стратегии за водено от общностите местно развитие се одобряват не по-късно от 31 декември 2017 г.

За прилагане на подхода ВОМР ще бъдат заделени 5% от Програмата за развитие на селските райони (ЕЗФРСР). По линия на ПМДР 2014-2020 планираният финансов ресурс за прилагане на ВОМР е около 17% от бюджета по ЕФМДР. Средствата от ЕСФ и ЕФРР за прилагане на подхода ВОМР ще бъдат в размер на 5% от разпределените средства от оперативни програми ОПИК, ОПРЧР, ОПРР, ОПНОИР, ОПОС.

Структура на прилагане на ВОМР

Въз основа на изградения капацитет и придобития опит от прилагането на подхода ЛИДЕР през програмния период 2007 – 2013 г. отговорен управляващ орган за прилагане на подхода ВОМР ще бъде УО на ПРСР. В това си качество УО на ПРСР ще отговаря за прилагането на подмерките на подхода ВОМР, както следва:

- Помощ за подготвителни дейности - УО на ПРСР отговаря за прилагането на подмярката в тясна координация с всички управляващи органи. Помощ за подготвителни дейности за местни инициативни групи ще се финансира по линия на Европейския фонд за развитие на селските райони, независимо дали същите предвиждат прилагането на стратегия за местно развитие финансирана по този фонд или по повече от един от фондовете. Респективно Помощ за подготвителни дейности за местните инициативни рибарски групи ще се финансира по линия на Европейския фонд за морско дело и рибарство.
- Прилагане на операции в рамките на стратегии за водено от общностите местно развитие - Подборът на стратегии за местно развитие, подадени от МИГ, ще се извършва от УО на ПРСР по едни и същи критерии, като в състава на комисията за избор ще участват представители на всички органи, управляващи средства по линия на ЕФМДР, ЕСФ и ЕФРР. Ако в стратегиите за местно развитие се предвижда финансиране от повече от един фонд, в зависимост от степента на участие на включените фондове се

определя и водещият фонд (фондът с най-голямо участие в стратегията за местно развитие). Проектните предложения, одобрени от МИГ се подават за последваща проверка към съответния УО. В случай на проектни предложения, предвиждащи финансиране по повече от един фонд, последващата им проверка ще се извършва от комисия към УО на ПРСР с участници от УО на съответните фондове, включени в тях, Ще бъде осигурен механизъм за допълване на инвестициите и избягване на двойно финансиране на етап оценка на стратегиите за местно развитие и изпълнение на проектите. Изпълнението на отделните проекти в рамките на местните стратегии за развитие ще се изпълняват при спазване изискванията на отделните програми.

- Подготовка и изпълнение на дейности за сътрудничество на местни инициативни групи - УО на ПРСР отговаря за прилагането на подмярката, като тя ще бъде финансирана по линия на ЕЗФРСР.
- Текущи разходи и популяризиране на стратегия за водено от общностите местно развитие - УО на ПРСР отговаря за прилагането на подмярката. Определянето на водещ фонд за покриване на административните разходи на групите ще бъде предлагано на ниво индивидуална стратегия и одобрявано от комисията за оценка и избор на стратегии.

Координацията на ВОМР ще бъде регулирана в специален нормативен акт, който ще бъде приет в срок до 3 месеца след одобрението от ЕК и на последната програма по ЕСИФ, включена в подхода. Нормативният акт, ще очертае рамката и основните административни регулации по прилагане на подхода, като определяне на структури, връзката между тях, отделните функции, права и отговорности, включително и тези на местните инициативни групи.

При изпълнението на стратегиите за местно развитие по подхода ВОМР ще се прилагат правилата и процедурите за прилагане на всеки един от включените фондове. С цел постигане на максимална ефективност при изпълнението на подхода ВОМР нормативният акт, определящ координацията, ще бъде синхронизиран с правилата и процедурите за прилагане на всеки един от включените фондове.

[1] Всички данни за подготовката и изпълнението на Подхода ЛИДЕР в България са от Годишните доклади за изпълнение на ПРСР 2007-2013 г.

3.1.2. Интегрирани териториални инвестиции (ИТИ)

Към момента не се предвижда прилагане на подхода на интегрирани териториални инвестиции по смисъла на Регламент 1303/2013. Предвижда се целенасочена подкрепа за развитие на Северозападен район (вж. 3.1.6).

3.1.3. Устойчиво градско развитие, включително принципите за определяне на градските райони, в които са необходими интегрирани действия за постигането на устойчиво градско развитие, както и ориентировъчно разпределение на средствата за тези действия по линия на ЕФРР на национално равнище

В съответствие с Националната концепция за пространствено развитие 2013 – 2025 България предвижда значителна подкрепа от ЕСИФ за интегрирани действия за устойчиво градско развитие през периода 2014-2020 г. с оглед адресиране на икономическите, екологични, демографски и социални предизвикателства в градските райони. С предложения подход за подкрепа на градове, създаващи растеж и работни места по смисъла на чл. 7 от Регламент 1301/2013, балансирано разположени на територията на страната, се цели минимизиране на негативното влияние на миграцията.

Анализите показват, че градовете предоставят основните административни и публични услуги и формират по-голяма част от БВП на общинско и областно ниво. От друга страна през последните години се наблюдава понижаване на качеството на публичните услуги в градовете и намаляване на населението във всички градове в България с изключение на 4 града.

Градските центрове на растеж притежават функционалния и ресурсен потенциал за стимулиране на развитието на прилежащата им територия и имат важна роля за предоставяне на публични услуги. В тях са съсредоточени висшите училища и научните и иновационни центрове, културните институции, както и основната мрежа от обекти на социалната инфраструктура и здравеопазването, предлагащи работни места и основни услуги със значение за повече от една община, като добрите комуникационно-транспортни връзки са от съществено значение.

Развитието на градовете ще допринесе за увеличаване на възможностите им за растеж и ускоряване на реализацията на икономическия, социален и териториален потенциал на заобикалящите ги територии и по-слабо урбанизираните области. Подкрепата ще се фокусира върху набор от приоритетни за развитие качествени социални, здравни, образователни и културни услуги.

Чрез целенасочената държавна политика за градско развитие и подкрепата на идентифицирани градове с потенциал за растеж и заетост се цели подобряване на качеството на живот в градските райони. Националната политика за градско развитие е силно интегрирана в Регионалните планове за развитие за периода 2014-2020 г., които са стратегическите документи на ниво NUTS II. Всеки от шестте плана включва стратегия за пространствено развитие на региона, очертана на

базата на модел на умерено полицентрично развитие на мрежата от градове при отчитане на предвижданията на ИПГВР.

Интегрираните действия за устойчиво градско развитие са част от последователна политика насочена към насърчаване на градското развитие в България, посредством стартирането на процеса по разработване на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие през 2010 г. ИПГВР се разработват на базата на наличните стратегически документи, като допринасят за реализацията на заложените в тях цели и приоритети и определят ролята на градовете в по-широк териториален контекст.

Положителният опит от програмен период 2007-2013 ще бъде продължен и надграден с координирано изпълнение на схеми включващи интегрирани действия за градско развитие на национално ниво по отделните програми. Координацията на изпълнението на интегрираните действия ще се осъществява от УО на ОПРР, като одобрението на проектите и последващото изпълнение ще се изпълнява при разделение на функциите между отделните УО.

Концентрация на подкрепата се постига чрез фокусирането върху предварително определени зони за въздействие в градовете: социални зони, зони с публични функции и зони с потенциал за икономическо развитие. Критериите за определяне на „зони с преобладаващ социален характер“ включват високо ниво на бедност, безработица, незадоволителни демографски показатели, лошо състояние на техническа инфраструктура, лошо състояние на сградния фонд и други. В зависимост от конкретната ситуация във всеки град в тези зони са включени квартали с незадоволителни жилищни условия и концентрация на ромско население. Изборът на „зони на публични функции с висока обществена значимост“ се осъществява по следните специфични критерии – концентрация на административни и обществени услуги, в това число състояние и енергийна ефективност на сградния фонд, състояние на техническата инфраструктура, лошо състояние на елементите на градската околна среда, нарушени екологични параметри и други. Критериите за определяне на „зони с потенциал за икономическо развитие“ включват наличие на инвестиционен интерес, концентрация на икономически дейности, наличие на свободни терени за развитие на икономически дейности и на подходяща техническа инфраструктура.

Съществена подкрепа за осигуряване на растеж ще бъде оказана за регенерация и обновяване на стари промишлени зони в градовете, чрез инвестиции в зони с потенциал за икономическо развитие. Тези инвестиции ще включват и функционалните връзки със съседни населени места, които представляват част от системата на обществения градски транспорт. С финансови инструменти изцяло или частично ще се финансират инвестиции в спортна инфраструктура, енергийна ефективност в жилищни сгради и студентски общежития, културна инфраструктура, градска среда, както и зоните с потенциал за икономическо развитие и интегриран градски транспорт.

Съобразно нуждите и потребностите от развитие на градовете, значимостта и ролята на всеки град, ще се степенуват финансовите алокации и потенциалните интервенции за стимулиране на градовете и градското развитие. Отчитайки предизвикателствата и прилагайки подход базиран на идентифицираните нужди, основната част от ресурса за интегрирано градско развитие ще бъде насочен към развитие на големите и средно-големите градове, които са с по-голям потенциал за генериране на растеж и заетост с което ще бъде диференцирана подкрепа и постигната териториална концентрация на средствата. Предвижда се специална концентрация на ресурси по отношение на социални услуги и социално включване, като поне 5 % от средствата за всеки град са насочени към социална инфраструктура, в това число и социални жилища за маргинализирани общности от население, включително и роми.

В допълнение, с оглед развиване на връзките между градовете и селата и осигуряване на балансирано териториално развитие, мерките за устойчиво градско развитие ще насърчават синергията с ПРСР.

Таблица: Ориентировъчно разпределение на национално равнище на средствата за интегрирани действия за постигане на устойчиво градско развитие по линия на ЕФРР

Фонд	Ориентировъчно разпределение на национално равнище на средствата за интегрирани действия за постигане на устойчиво градско развитие (в евро)	Дял от общо разпределените средства за фонда (%)
Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	714 381 675,00	20,02
Европейски социален фонд (ЕСФ)	24 433 129,00	1,61

3.1.4. Основните приоритетни области за сътрудничество по европейските структурни и инвестиционни фондове, като се отчитат — когато е целесъобразно — макрорегионалните стратегии и стратегиите за морските басейни

България ще продължи да развива активно териториалното сътрудничество по трите компонента на европейското териториално сътрудничество, а именно: програми за двустранно трансгранично сътрудничество (5 програми с всички съседни държави – 2 по ЕФРР и 3 по ИПП), програми за транснационално сътрудничество – „Дунав“ и „Балкани – Средиземно море 2014 – 2020“, програми за междурегионално сътрудничество и съвместна програма за трансгранично сътрудничество „ Черноморски басейн“ по Европейския инструмент за добросъседство и партньорство. Всички тези програми ще имат допълващ характер

спрямо националните програми, като акцент се поставя на спецификата при двустранното и многостранното сътрудничество. За периода 2014 - 2020 година България ще продължи да участва в изпълнението на целите на Стратегията на ЕС за Дунавския регион и Стратегията на ЕС за „Син растеж“.

Териториално сътрудничество

Досега опитът на България показва, че ЕТС има най-силно влияние върху качеството на природната среда и управлението на рисковете, качеството на живот, изграждане на инфраструктура (предимно дребно-мащабна), повишаване на капацитета за съвместно планиране, предоставяне на услуги (вкл. културни) и обучения, туристическа промоция и промоция на сравнителните предимства на районите. За периода 2014-2020 г. на база опита са идентифицирани следните приоритетни сфери за сътрудничество:

- Насърчаване на заетостта и подкрепа за мобилността на работната сила - в допълнение към интервенциите в рамките на националните програми, дейностите по териториално сътрудничество могат да адресират допълнителни и специфични за конкретния район предизвикателства или неоползотворени възможности, например интегриране на трансграничните пазари на труда, включително мобилност през граница, съвместни инициативи за местна заетост и съвместно обучение.
- Подкрепа за съвместни дейности по отношение на образованието, уменията и ученето през целия живот чрез - съвместни инициативи за обучение на младите хора и тяхната успешна професионална реализация; обмен на добри практики за намаляване дела на преждевременно напусналите училище; внедряване на успешни нови форми и технологии на обучение, създаване на мрежи между институции, стопански субекти и учебни заведения, обмен на образователни и обучителни практики и стажове, включително разработване и прилагане на съвместни образователни и обучителни програми.
- Стимулиране на предприемачеството, преодоляване на структурните проблеми и повишаване на конкурентоспособността чрез насърчаване на предприемачеството - нови технологии и бизнес модели за стимулиране на иновациите, създаване на мрежи между изследователските и технологични центрове в бизнес сектора, сътрудничество в подкрепа на МСП и човешкия капитал.
- Насърчаване на социалното приобщаване през граница и борба с бедността, включително насърчаване на равенството между половете и равните възможности в граничните райони.
- Опазване на природното и културното богатство – инвестиции в областта на биоразнообразие, „зелен“ растеж и икономика и туризъм. Развитието на „зелени“ инфраструктурни решения ще осигури устойчиво управление на природните ресурси, включително на водите и крайбрежните зони, предотвратяване на наводненията, и ще допринесат за опазване и възстановяване на природата.

- Инвестиции в инфраструктура (транспортна, ИКТ) - подкрепа за поддържаща инфраструктура за подобряване на физическото свързване на териториите, включително чрез откриване на нови гранични преходи, мостове, интермодални терминали, логистични центрове и др. Ще се инвестира и в нови форми на комуникация, включващи подобряване на обществения достъп до информационни и комуникационни технологии, включително до трансгранична информация и комуникация.
- Разработване на съвместни планове, координирани инвестиции, действия и системи, насочени към ресурсна ефективност, насърчаване на адаптацията към изменението на климата и превенция и управление на риска.
- Повишаване на институционалния капацитет и ефективна публична администрация чрез насърчаване на правното и административно-техническо сътрудничество между гражданите, бизнеса и институциите, както и други заинтересовани партньори.
- Модернизиране на митническата инфраструктура, оборудването и системите по външните граници на ЕС и на граничните контролно-пропускателни пунктове (въздушни, морски и сухопътни граници); изграждане на административен капацитет с цел осигуряване на благоприятни условия за търговия и борба с трансграничната престъпност.
- Международна обмяна на опит, идентифициране и разпространение на добри практики, включително в сферата на устойчивото градско и регионално развитие, доброто управление на програми за териториално сътрудничество, анализ на тенденциите за развитие на територията на Европа и други.
- Сфери на интервенция по отношение на крайбрежните и морските икономически дейности, открити в Стратегията на ЕС за Син растеж, в т. ч. синя енергия, морски, крайбрежен и круизен туризъм, сини биотехнологии и други; дейности за превенция, намаляване и контрол на замърсяването на Черно море.

На базата на териториални и SWOT анализи на допустимите програмни територии се открояват следните особености при различните трансгранични райони:

- По отношение на програмата между България и Македония предпочитаните приоритетни области за сътрудничество са в сферата на опазване на околната среда, насърчаване на предприемачеството, развитие на туризма, основан на природното и културно наследство, образователната и социална инфраструктура.
- Сходни са предпочитаните приоритетни области за сътрудничество по програмата България – Сърбия. Приоритети като околна среда и превенция на риска, устойчив туризъм и младежи, с дейности, насочени към насърчаване на заетостта, мобилност на работната ръка и борба с бедността са обусловени от факта, че в допустимия трансграничен регион са ситуирани най-слабо развитите области в Европа. Отчитайки факта, че програмната територия попада в обхвата на Стратегията на ЕС за развитие на Дунавския регион, както и връзката между избраните по програмата тематични цели и приоритетните области, подкрепящи основните стълбове

на Стратегията в процеса на изпълнението на програмата ще бъдат използвани инструменти, които да осигурят синергичния ефект на програмата със Стратегията.

- По отношение на програмата за ТГС между България и Турция анализът на трансграничния регион показва, че предпочитани приоритетни области за сътрудничество са в сферата на укрепване на туристическия сектор чрез използване на природното и културното наследство, опазване на околната среда, превенция на риска, повишаване качеството на живот и подобряване на добросъседските отношения. В допълнение ще бъдат отчетени целите на Стратегията на ЕС за Син растеж и Букурещката конвенция.
- На базата на извършените анализи са открити следните възможни приоритетни области за сътрудничество по програмата за ТГС между Румъния и България: опазване на околната среда и превенция на риска, достъпност, инвестиции за насърчаване на социално-икономическото развитие на региона и насърчаване на заетостта, повишаване на институционалния капацитет и ефективна публична администрация. В рамките на програмния документ е направена ясна връзка между приоритетите на програмата и тези на Стратегията на ЕС за Дунавския регион. Общата граница - река Дунав - се счита за общ проект за социално и икономическо развитие на региона, за повишаване на конкурентоспособността и заетостта. Програмата ще допринесе за 4-те стълба на Стратегията и за 8 от общо 11 приоритетни области. По този начин избраните тематични цели покриват всички приоритетни области на Стратегията, в които Румъния и България са определени за координатори. Отчитайки, че в допустимата територия на програмата участват два Черноморски региона, програмата ще включва мерки, свързани с интегрираната морска политика и Стратегията на ЕС за Син растеж, а именно: мобилност, интермодалност и устойчив транспорт, опазване на околната среда и устойчиво и управление на риска, икономическо и социално развитие и междуинституционално сътрудничество. Програмата ще подкрепя проекти, които се фокусират върху подходящото използване на морските ресурси и „син растеж“ чрез развитие на крайбрежния туризъм. В тази връзка, програмата ще има добавена стойност чрез активиране на синергията в областта на Източен Дунав/прилежащ Черноморски регион (Black Sea gateway region).
- Специфичните нужди на трансграничния регион по програмата за ТГС между Гърция и България, идентифицирани при анализа на изпълнението на програмата през период 2007 - 2013, обуславят приоритетни области за сътрудничество като: опазване на околната среда и превенция на риска, ресурсна ефективност, включително приспособяване към изменението на климата, развитие на природното и културно наследство, устойчив транспорт, повишаване конкурентоспособността на МСП, насърчаване на социалното приобщаване, борба с бедността и всяка форма на дискриминация.

Предвид териториалния обхват на програмите за ТГС България-Сърбия и Румъния-България са възможни няколко инструмента, чрез които да бъде осигурена синергията между тях и Стратегията на ЕС за Дунавския регион – (1) насочване на

част от програмния ресурс за изпълнение на стратегически проекти, които са разработени в рамките на Стратегията; (2) организиране на специфични покани за набиране на проекти с ясен ефект върху Стратегията, (3) приоритизиране на проекти в рамките на оценителния процес. Съвместните комитети за наблюдение на двете програми ще определят коя от формите е най-подходяща в контекста на съответната програма, като най-приложима на този етап е третата опция, която предвижда проекти, които демонстрират допълване със Стратегията, да бъдат премирани с допълнителни точки.

Идентифицираните приоритети за сътрудничество по програма Дунав, а именно иновации, околна среда, свързаност и добро управление изцяло попадат в тематичната област на Стратегията на ЕС за развитие на Дунавския регион и гарантират постигането на нейните цели чрез координирани дейности на транснационално ниво. В тази връзка в рамките на Специфична цел 12 се предвижда директна подкрепа за управление и изпълнение на Стратегията.

Интервенциите по цел "Инвестиции за растеж и работни места" и "Европейско териториално сътрудничество" ще се програмират и изпълняват по начин, осигуряващ синергичен ефект и допълняемост между тях. Координация с националните програми ще бъде осигурено чрез координационните механизми посочени в т.2.1.

Макро-регионални и морски стратегии

България участва активно в изпълнението на макрорегионалната стратегия на ЕС за развитие на Дунавския район, както и в работата по изпълнение на Черноморската конвенция.

Проектите в подкрепа на Стратегията ще бъдат част от изпълнението на приложимите финансови инструменти и програми, включително Механизма за свързаност на Европа и Програмата за ТГС България-Румъния, Програмата за ТГС България-Сърбия и транснационална програма „Дунав“. В хода на изпълнение на програмите за териториално сътрудничество приоритетно ще бъдат финансирани дейности, които допринасят за постигане на синергичен ефект с приоритетите на Дунавската стратегия. Резултатите в тази посока ще бъдат отчитани периодично в годишните доклади за изпълнение на програмите. В допълнение, в рамките на националните програми, съфинансирани по ЕСИФ ще бъдат включени проекти, които покриват целите на стратегията.

За изпълнението на Дунавската стратегия са създадени Национален механизъм за координация на участието на България и Българо-румънски междуведомствен комитет за устойчиво развитие на вътрешно-водния транспорт в общия участък на р. Дунав. Създадени са съвместни експертни работни групи по специфични цели към Стратегията за подобряване на условията за корабоплаване в общия българо-

румънски участък на р. Дунав, свързаност, двустранна правна рамка и ЕОТС, и инфраструктура и поддръжка.

Приоритетните области за сътрудничество по съответните програми ще отчитат целите на Стратегията на ЕС за Дунавския регион като по тях се предвижда подкрепа за дейности в сферата на:

- връзки с мрежата ТЕН-Т, в т. ч. подобряване на корабоплаването по река Дунав, трансграничните връзки и др.;
- опазване на околната среда, преодоляване на ключовите екологични предизвикателства и рискове, включително развитие на зелена инфраструктура, качество на водите, предотвратяване на наводнения и други;
- обмен на опит за насърчаване на социалното включване и борба с бедността;
- подобряване на достъпа до ИКТ и трансфер на технологии;
- енергийна ефективност и икономика с ниски емисии на въглерод.

В териториалния обхват на Програмата за трансгранично сътрудничество „Черноморски басейн“ попадат два от районите за планиране – Североизточен и Югоизточен. Програмата ще има синергичен ефект със Стратегията на ЕС за Син растеж и Конвенцията за защита на Черно море от замърсяване (Букурещката конвенция).

България отчита изключително значение отдавано на изпълнението на целите на Интегрираната морска политика и Стратегията на ЕС за „Син растеж“. Като Черноморска и Дунавска държава страната притежава определен потенциал за изпълнение на „сините“ политики. За тяхното изпълнение, към Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията функционира специално създаден координационен механизъм. Създадена е специална смесена междуведомствена работна група по интегрирана морска политика, обединяваща всички участници в процесът на планиране и изпълнение на сините политики. Областите на интервенция на ЕСИФ, насочени към синия растеж са залегнали в програмите за периода 2014-2020. Отделните инвестиции по ЕСИФ са представени в стратегията по отделните сектори.

България има готовност за изготвяне на национална стратегия за Черно море с цел осигуряване на последователен подход по морските въпроси, подобряване на координацията между политиките, свързани с морето (сини сектори), както и за консолидиране на различните източници на финансиране в съответствие с изискванията на Рамковата директива за морска стратегия на ЕС (MSFD), интегрираната морска политика на ЕС (IMP) и нейните инструменти. Разработването на такава стратегия предполага тясно сътрудничество със заинтересованите страни.

Транснационално сътрудничество в програмите по цел **Инвестиции за растеж и работни места**

Оперативна програма “Развитие на човешките ресурси” съдържа приоритет транснационално сътрудничество, по който ще се подкрепят дейности за: изготвяне на специфични анализи и изследвания на опита на други държави-членки; обмяна на персонал, включително на заинтересованите страни и целевите групи; обмяна на опит, информация, добри практики и иновативни подходи; изграждане на и/или включване в партньорски мрежи, туининг; съвместно или координирано провеждане на социални експерименти чрез адаптиране и/или валидиране на иновативни модели, практики, услуги, продукти и помощни системи от други държави.

По приоритета за транснационално сътрудничество на Оперативна програма „Наука и образование и за интелигентен растеж” ще се подкрепят дейности в сферата на науката и научните изследвания и разработки, обмяна на добри практики, участие в мрежи за сътрудничество, пилотни и иновативни модели и други.

По Оперативна програма „Добро управление” също се предвижда транснационално сътрудничество, като се акцентира върху държавната администрация и съдебната система и ще се насърчават: обмяна на идеи, добри практики, знания, ноу-хау и персонал чрез съвместно разработване, изпълнение и финансиране на проекти, свързани с провеждането на политики за намаляване на административната тежест, изграждане на ефективна и бизнес ориентирана (централна и местна) публична администрация, повишаване капацитета на съдебната система, в т.ч. електронно правосъдие и други.

3.1.5. Когато е целесъобразно, интегриран подход, насочен към специфичните потребности на най-тежко засегнатите от бедност географски райони или на целевите групи, изложени на най-висок риск от дискриминация или социално изключване, като се обръща специално внимание на маргинализираните общности и хората с увреждания, дълготрайно безработните и младежите, които не участват в никаква форма на заетост, образование или обучение

Използвайки ЕСИФ, България ще приложи интегриран подход, за да окаже подкрепа за хората, в най-голям риск от социално изключване. Анализът на различията откроява като застрашени от риск от дискриминация и/или социално изключване следните групи:

- хора, живеещи в бедност и материални лишения;
- икономически неактивни и дълготрайно безработни лица;
- деца и младежи, в т.ч. настанени в специализираните институции за деца;

- хора с увреждания, в т.ч. настанени в специализирани институции;
- възрастни хора, които не могат да разчитат на подкрепата на близки и роднини;
- представители на уязвими етнически общности като ромите.

В унисон с Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020, подходът, който ще бъде прилаган по отношение подкрепата на хората в риск от бедност и материални лишения, ще бъде основан на идеята за прилагане на „превантивен подход”, т.е. да бъдат предприети действия за отстраняване на причините на бедността и социалното изключване. Стратегията идентифицира като основни причини за изпадане в бедност липсата на заетост и ниското образователно равнище. Ето защо подкрепата от ЕСИФ ще бъде насочена преди всичко към активното включване на пазара на труда на икономически неактивните и дълготрайно безработните лица в трудоспособна възраст, подобряване благосъстоянието на децата и осигуряване на достъпни и качествени услуги за възрастните хора и хората с увреждания, които не могат да разчитат на подкрепа от близки и роднини.

България е една от държавите-членки с най-висок дял на младите хора между 15 и 24-годишна възраст, които не са нито в образование, нито в обучение, нито в заетост и които са една от приоритетните целеви групи, що се отнася до мобилизиране на ЕСИФ за преодоляване на риска от бедност и социално изключване. Подкрепата ще бъде насочена в три направления: (1) активиране на младите хора без работа; (2) повишаване на пригодността за заетост на младите хора на пазара на труда и (3) подкрепа за прехода от образование към заетост. Помощта от ЕСИФ и най-вече ЕСФ, ще бъде мобилизирана за въвеждане на т.нар. „младежка гаранция” – всеки млад човек до 25-годишна възраст трябва да получи предложение за включване в заетост, продължаващо обучение, чиракуване или стажуване не по-късно от четири месеца, считано от регистрацията в бюрото по труда като безработно лице или от момента на напускане на формалната образователна система.

По отношение на подкрепата за представители на етнически общности в риск от социално изключване, ЕСИФ ще подкрепят реализацията на областните стратегии и общинските планове за действие за интегриране на ромите в изпълнение на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020 г.). Подкрепата ще бъде предоставена основно чрез финансиране на интегрирани проекти с бенефициенти общините и други заинтересовани страни на местно ниво, вкл. за доразвиване на пилотния модел от периода 2007-2013 г. за интегрирани инвестиции за маргинализираните общности, живеещи в социални жилища. Проектите ще бъдат насочени към подобряване достъпа до заетост, образование, качествени социални и здравни услуги и мерки за изграждане на толерантност към етническите различия, популяризиране на културата на различните етноси и др.

Национална контактна точка по изпълнение на Националната стратегия за интегриране на ромите е Секретариатът на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционни въпроси. Към Съвета е сформирана Комисия за изпълнение на стратегията на Република България за интегриране на ромите (2012 - 2020). В нейния състав влизат представители както на държавните институции, така и на неправителствения сектор. Координатори по всеки един от приоритетите в стратегията, излъчени от неправителствените организации, работят съвместно със съответните представители от секторното министерство.

Към Комисията функционира Междуведомствената работна група за ресурсно подпомагане интеграцията на ромите със средства от фондовете на Европейския съюз, която подпомага общините при планиране на мерки, съфинансирани от ЕСИФ в тази сфера в съответствие с общинските планове за действие за периода 2014-2020.

В Междуведомствената работна група за ресурсно подпомагане интеграцията на ромите със средства от фондовете на Европейския съюз участват представители на Управляващите органи на ОПРЧР, ОПРР, ОПНОИР, ПРСР, ЦКЗ, други компетентни институции, неправителствени организации и др. РГ подпомага процеса на координация на интегрирането интервенции, които засягат две или повече програми/инструменти.

Комисията и Националната контактна точка оказват и методическа подкрепа при изготвянето и изпълнението на областните стратегии и общинските планове за действие за периода 2014 – 2020. Планирането на дейностите за изпълнение на политиката по етническите и интеграционни въпроси на национално ниво се координира от Секретариата на НССЕИВ, на областно и местно ниво – от областните управители, които са председатели на функциониращите във всички административни области съвети за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси. Мониторингът и оценката на областното планиране се осъществява от Звена за мониторинг и оценка, които са обособени към всяка областна администрация. В звената участват представители на областната администрация и съответните общински администрации и на неправителствения сектор.

Капацитетът за координация на изпълнението на Националната стратегия за интегриране на ромите също е обект на интервенции по ЕСИФ. Като част от администрацията на Министерския съвет, Секретариатът на НССЕИВ е включен като конкретен бенефициент на Оперативната програма „Развитие на човешките ресурси 2014-2020 г.“, където се предвижда да се финансира изработването на система за мониторинг и контрол за изпълнението на Националната стратегия. По Оперативна програма „Добро управление“ са предвидени дейности по координация на изпълнението на политики, което създава възможност за реализиране на проекти за създаване на среда за ефективно сътрудничество при разработването, изпълнението и оценката на интеграционните политики; укрепване капацитета на държавната администрация чрез активно формулиране на

национални политики и планове в сферата на интеграцията на ромското население; формулиране на подобрени/нови методи и организационни форми за работа по сектори.

Освен това, в унисон с прилагането на т.нар. „мейнстрииминг“ подход, различните етнически общности в риск от социално изключване ще бъдат посочвани изрично сред целевите групи на другите операции. Така ще се спази принципът на „ясно определено, но не изключително“ таргетиране, който е един от възприетите на ниво ЕС 10 общи базови принципи за ромско включване. Предвижда се и подкрепа за изграждане на подходящ административен капацитет на структурите, отговорни за формирането, изпълнението, координацията на изпълнението, мониторинга и оценката на водещите стратегически документи и политики в областта. Предвижда се реализиране на комплексен и поетапен подход за устойчива интеграция на пазара на труда на уязвимите групи в т.ч. ромите. На лицата ще се предоставят услуги за активирание, посредничество за намиране на работа, като ще се развива диференцирания подход при предоставяне на услугите. Ще се предоставят обучение за ограмотяване и придобиване на професионална квалификация, също така ще се развиват уменията за търсене на работа чрез предоставяне на мотивационно обучение. Съществуват възможности за подобряване на координацията между институциите в процеса на пълната интеграция в обществото и пазара на труда на групите застрашени от изключване, икономически неактивни лица, неравнопоставените групи на пазара на труда в т.ч. ромите. Повишаването на ефективността и резултатността на реализираните мерки ще се реализира чрез подход на съчетаване на индивидуалните потребности и съвместяване на професионалния и семейния живот. Понастоящем се реализират пилотни интегрирани мерки за изграждане на социални жилища (ЕФРР) за представители на групи в неравностойно положение и предоставяне на интегрирани услуги. След анализ на изпълнението и резултатите от този пилотен модел, същият ще бъде мултиплициран през програмен период 2014-2020 г. Времевият хоризонт за изпълнение на проектите е 2015 г., като първи резултати от тях могат да се очакват в края на 2014 г. В същия период ще се финализират и одобряват и общинските планове за интегриране на ромите за периода 2014-2020 г., които се разработват в съответствие с Националната стратегия и са основният инструмент за изпълнение на интеграционната политика. По този начин пилотният модел ще предложи добри практики и технически инструменти за изпълнение на плановете, като при необходимост тези инструменти могат да бъдат доразвити и усъвършенствани предвид натрупания опит. Междуведомствената работна група за ресурсно подпомагане интеграцията на ромите и секретариатът на НССЕИВ ще имат ключова роля както за подпомагане изготвянето на плановете, така и за тяхното изпълнение с подкрепата на ЕСИФ.

Основните потребности, които са идентифицирани при изследване на маргинализираните групи, вкл. ромите, в районите най-силно засегнати от бедност и с най-висок риск от дискриминация, са свързани с максимално обхващане и задържане на ромските деца и ученици в образователната система, осигуряване на качествено образование в мултикултурна образователна среда, осигуряване на равенство в достъпа до качествени здравни услуги и превантивни програми, подобряване и осигуряване на жилищните условия, включително и изграждане и

рехабилитация на прилежащата техническа инфраструктура, подобряване на достъпа на ромите до пазара на труда и повишаване на дела на заетите сред тях, създаване на условия за равен достъп на ромската общност до обществения и културен живот.

Съществува концентрация на социални проблеми и висок риск от социално изключване в градските центрове в страната. Основните целеви групи с най-висок риск от дискриминация, към които ще бъдат насочени инвестициите са маргинализираните групи от населението, вкл. роми. В градовете, за които са подготвени ИПГВР, живеят 117 375 граждани, определили се като роми[1], които представляват две трети от всички роми, живеещи в градовете и 36.1% от всички роми в страната. Именно поради тази концентрация на ромското население в градските райони мерките за подкрепа на маргинализираните групи, ще се осъществяват на територията най-вече на социалните зони за въздействие в ИПГВР, където са включени квартали с компактно ромско население.

Друга приоритетна област, в която ще бъдат насочени интервенциите от ЕСИФ е свързана с подобряване на социалното и икономическо състояние на хората с увреждания. Основните направления, в които ще се работи, са дефинираните в националната Стратегия за осигуряване на равни възможности на хората с увреждания: (1) осигуряване на достъпна среда; (2) промяна на модела на грижа за деца с увреждания от настаняването им в специализирани институции към грижи в семейна среда; (3) гарантиран достъп до качествено образование на хората с увреждания; (4) осигуряване на комплексна медицинска и социална рехабилитация; (5) разширяване възможностите за трудова заетост при хората с увреждания; (6) приоритетно развитие на социалните услуги в общността; (7) осигуряване на равни възможности за спорт, отдих, туризъм и участие в културния живот; (8) повишаване степента на информираност на обществото за проблемите и възможностите на хората с увреждания и промяна в обществените нагласи спрямо тях.

Важен елемент от подкрепата на групите със специфични потребности е процесът на деинституционализация на домовете. Той стартира с проекти, финансирани от предприсъединителните инструменти на ЕС, като е надграден с финансираните в рамките на програмния период 2007-2013 г. интегрирани проекти. Планира се вече стартиралите етапи да бъдат надградени с мерки, финансирани от ЕСИФ през програмния период 2014-2020 г. Предвижда се координирано изпълнение на съвместни схеми финансирани от ЕСФ и ЕФРР при процеса на деинституционализация съгласно Визия за деинституционализация на децата в Република България, Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020 и Национална стратегия за дългосрочна грижа (проект).

[1] Съгласно данни на НСИ от последното Преброяване на населението през 2011 г.

Таблица: Роля и принос на европейските структурни и инвестиционни фондове при прилагането на интегрирания подход, насочен към специфичните потребности на най-тежко засегнатите от бедност географски райони или на целевите групи, изложени на най-висок риск от дискриминация или социално изключване

Специфична целева група или географски район	Кратко описание на потребностите	Европейски структурни и инвестиционни фондове, които ще бъдат използвани (ЕФРР, ЕСФ, Кохезионния фонд, ЕЗФРСР, ЕФМДР, ИМЗ)	Основни видове планирани действия като част от интегрирания подход	Програма
Маргинализирани групи, вкл. роми	- Липса на адекватни условия на живот на маргинализираните групи от населението, вкл. роми. - Идентифицирана нужда да се подобри достъпа до здравни услуги от маргинализирани групи	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	Подкрепа за осигуряване на съвременни социални жилища за настаняване на уязвими и малцинствени групи от населението и други групи в неравностойно положение Инвестиране в здравна и социална инфраструктура, която допринася за понижаване на неравнопоставеността по отношение на здравния статус.	2014BG16RFOP001

Специфична целева група или географски район	Кратко описание на потребностите	Европейски структурни и инвестиционни фондове, които ще бъдат използвани (ЕФРР, ЕСФ, Кохезионния фонд, ЕЗФРСР, ЕФМДР, ИМЗ)	Основни видове планирани действия като част от интегрирания подход	Програма
Млади хора до 24-годишна възраст, които не са нито в образование, нито в обучение, нито в заетост	<p>- Основна причина за трудностите при реализацията на младите хора на пазара на труда е липсата на квалификация и ниското образование. Данните на Агенцията по заетостта показват, че през 2011 г. най-многобройна и с най-голям относителен дял спрямо общия брой безработни младежи до 29 г. продължава да е групата на регистрираните младежи без специалност – 63.1 % (63.3 % през 2010 г.). В образователната структура на безработните младежи до 29 г. тези с основно и по-ниско образование запазват най-голям относителен дял, непроменен в сравнение с 2010 г. – 50.3 %. - Безработицата сред младежите се отличава и с голяма продължителност. Младежите до 29 г. с престой на пазара на труда над 1 година са 24.4 % в общата съвкупност на безработните младежи. - Друга причина за ниските шансове за реализация на пазара на труда е липсата на професионален опит, ключови умения и трудови навици. От друга страна, притежаваната квалификация е по професии с ограничено търсене на пазара на труда.</p>	Европейски социален фонд (ЕСФ)	Информирани, професионално ориентирани и консултирани на младежите за съществуващите възможности за реализация на пазара на труда; Ранни интервенции, мотивиране и активиране, за да могат младежите да упражнят в пълнота своите права след регистрация като търсещи работа лица; Предоставяне на обучение, съобразено с търсенето на пазара на труда; Предоставяне на възможности за	2014BG05M9OP001

Специфична целева група или географски район	Кратко описание на потребностите	Европейски структурни и инвестиционни фондове, които ще бъдат използвани (ЕФРР, ЕСФ, Кохезионния фонд, ЕЗФРСР, ЕФМДР, ИМЗ)	Основни видове планирани действия като част от интегрирания подход	Програма
			<p>натрупване на професионален опит, в т.ч. чрез чиракуване и стажуване; Предоставяне на стимули на работодателите да наемат млади хора, в т.ч. чрез намаляване на разходите за труд; Укрепване на капацитета на отговорните институции, в т.ч. чрез изграждане на партньорства между тях, социалните партньори и другите заинтересовани страни.</p>	
		Европейски земеделски фонд за	Подкрепа за стартиране на	2014BG06RDNP001

Специфична целева група или географски район	Кратко описание на потребностите	Европейски структурни и инвестиционни фондове, които ще бъдат използвани (ЕФРР, ЕСФ, Кохезионния фонд, ЕЗФРСР, ЕФМДР, ИМЗ)		Основни видове планирани действия като част от интегрирания подход	Програма
		развитие на селските райони (ЕЗФРСР)	самостоятелна стопанска дейност за млади фермери		
		Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	Консултантски услуги и подготовка за стартиращи предприятия; Финансови инструменти за подкрепящ (seed) капитал; Подкрепа за стартиращи предприятия.	2014BG16RFOP002	
Образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства и от семейства на имигранти и бежанци, хора с	Въпреки, че през последните години се наблюдава положителна тенденция в стойностите на преждевременно напусналите образованието сред населението на възраст 18 - 24 години съотнесени със средните нива на другите държави-членки на ЕС те са все още незадоволителни. Отчитат се сериозни затруднения, свързани с ранното оценяване на образователните потребности и ранната превенция на обучителните затруднения, с недостига на дидактични материали, учебно-технически средства и апаратура, необходими за обучението на децата и учениците съобразно индивидуалните им потребности и възможности, недостиг на подготвени специалисти за	Европейски социален фонд (ЕСФ)	Мерки за улесняване на достъпа и засилване на мотивацията за включване в образователния процес на малцинствените	2014BG05M2OP001	

Специфична целева група или географски район	Кратко описание на потребностите	Европейски структурни и инвестиционни фондове, които ще бъдат използвани (ЕФРР, ЕСФ, Кохезионния фонд, ЕЗФРСР, ЕФМДР, ИМЗ)	Основни видове планирани действия като част от интегрирания подход	Програма
увреждания	работа с децата и учениците съобразно различните видове увреждания и нарушения, както и недостиг на специалисти в отдалечените и малките селища, недостатъчна подготовка и екипна работа на учителите в детските градини и училищата за работа с деца и ученици със СОП.		етнически групи, отпадналите от образователната система, децата в риск от отпадане, децата със специални образователни потребности, като подкрепа за общински и/или училищни програми за подобряване на достъпа и задържане на учениците; ученически стипендии, извънкласни и извънучилищни дейности в подкрепа на задържането и плавен преход от предучилищното възпитание и подготовка към	

Специфична целева група или географски район	Кратко описание на потребностите	Европейски структурни и инвестиционни фондове, които ще бъдат използвани (ЕФРР, ЕСФ, Кохезионния фонд, ЕЗФРСР, ЕФМДР, ИМЗ)	Основни видове планирани действия като част от интегрирания подход	Програма
			<p>училищното образование</p> <p>Предвижданите дейности съответстват на националните политики в тази сфера, формулирани в редица стратегически документи, както и на европейските инициативи в областта на интеграцията на гражданите на трети страни. Подкрепа за дейностите в Националната стратегия за интегриране на ромите /2012-2020/ и плановете за нейното изпълнение в</p>	

Специфична целева група или географски район	Кратко описание на потребностите	Европейски структурни и инвестиционни фондове, които ще бъдат използвани (ЕФРР, ЕСФ, Кохезионния фонд, ЕЗФРСР, ЕФМДР, ИМЗ)	Основни видове планирани действия като част от интегрирания подход	Програма
			<p>областта на образователната интеграция; Подкрепа за допълнително обучение по български език за учениците, за които българският език не е майчин; Подкрепа за работа в интеркултурна среда Подкрепа за осигуряване на процеса на приобщаващо образование; Подкрепа за въвеждане на система за ранно оценяване на образователните потребности; Подкрепа на ученици с девиантно</p>	

Специфична целева група или географски район	Кратко описание на потребностите	Европейски структурни и инвестиционни фондове, които ще бъдат използвани (ЕФРР, ЕСФ, Кохезионния фонд, ЕЗФРСР, ЕФМДР, ИМЗ)	Основни видове планирани действия като част от интегрирания подход	Програма
			поведение за продължаване на образованието и за социално включване; Подкрепа на деца и ученици от тази специфична целева група с изявени дарби в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта.	
Представители на етнически общности в риск от социално изключване	- Пространствена обособеност на ромската етническа общност, в т.ч. в обособени квартали, както в градските, така и в селските райони. - Концентрацията води до пространствена изолация и социално изключване, влошаване на жилищните условия, проблеми с достъпа до инфраструктура и базови услуги. - Ниска икономическа активност и заетост, висока безработица. - По-силно изразено влияние на вредни за здравето фактори, хронични заболявания, по-висок риск от появата на инфекциозни заболявания.	Европейски социален фонд (ЕСФ)	Активиране на икономически неактивни лица, посредничество за намиране на работа, мотивиране, предоставяне на обучение, включване в стажуване, чиракуване, заетост; Предоставяне на	2014BG05M9OP001

Специфична целева група или географски район	Кратко описание на потребностите	Европейски структурни и инвестиционни фондове, които ще бъдат използвани (ЕФРР, ЕСФ, Кохезионния фонд, ЕЗФРСР, ЕФМДР, ИМЗ)	Основни видове планирани действия като част от интегрирания подход	Програма
			социални услуги, в т.ч. интегрирани и междусекторни услуги; Подобряване достъпа до здравеопазване и повишаване на здравната култура на маргинализираните общности, вкл. чрез здравно-информационни кампании; Дейности за развиване на родителски умения и насърчаване на добри практики за грижа за децата; Подкрепа за инициативи за преодоляване на стереотипи, популяризиране на културната идентичност на	

Специфична целева група или географски район	Кратко описание на потребностите	Европейски структурни и инвестиционни фондове, които ще бъдат използвани (ЕФРР, ЕСФ, Кохезионния фонд, ЕЗФРСР, ЕФМДР, ИМЗ)	Основни видове планирани действия като част от интегрирания подход	Програма
			етнически общности; Подкрепа за изграждане на капацитет на структурите, отговорни за формирането, изпълнението, координацията на изпълнението, мониторинга и оценката на стратегическите документи и политики в областта на интеграцията на етнически общности.	
Приобщаващо образование на деца и ученици със специални образователни потребности и с	- Нужда от мерки в областта на приобщаващото образование на деца и ученици със СОП - Риск от отпадане на ученици с девиантно поведение и на деца и ученици в риск.	Европейски социален фонд (ЕСФ)	Подкрепа за осигуряване на процеса на приобщаващо образование; Подкрепа за деца и	2014BG05M2OP001

Специфична целева група или географски район	Кратко описание на потребностите	Европейски структурни и инвестиционни фондове, които ще бъдат използвани (ЕФРР, ЕСФ, Кохезионния фонд, ЕЗФРСР, ЕФМДР, ИМЗ)	Основни видове планирани действия като част от интегрирания подход	Програма
хронични заболявания.			ученици със СОП; Подкрепа за въвеждане на система за ранно оценяване на образователните потребности; Подкрепа на ученици с девиантно поведение за продължаване на образованието и за социално включване; Подкрепа на деца и ученици с изявени дарби в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта.	
Хора в риск от бедност и материални лишения, в т.ч.: - икономически	- Рискът от бедност е най-висок за децата до 18-годишна възраст - 28.9% и за населението в надтрудоспособна възраст - 30.9%. - Според икономическия статус, рискът от бедност е най-висок за безработните (52.2%), както и за пенсионерите (28.3%); - Висок е дялът на бедност в домакинствата, съставени от едно лице на възраст над 65 години - 61%, в домакинствата на един	Европейски социален фонд (ЕСФ)	Реализация на интегрирани подходи за насърчаване участието на пазара на труда на	2014BG05M9OP001

Специфична целева група или географски район	Кратко описание на потребностите	Европейски структурни и инвестиционни фондове, които ще бъдат използвани (ЕФРР, ЕСФ, Кохезионния фонд, ЕЗФРСР, ЕФМДР, ИМЗ)	Основни видове планирани действия като част от интегрирания подход	Програма
неактивни и дълготрайно безработни лица; - деца, в т.ч. деца, настанени в институциите; - възрастни хора, които не могат да разчитат на подкрепа от близки и роднини.	родител със зависими деца - 35.4%, на двама родители с три или повече зависими деца - 78.2%.		дълготрайно безработни и икономически неактивни лица в трудоспособна възраст, съчетаващи услуги за повишаване пригодността за заетост и индивидуализирани услуги за интеграция, реинтеграция или задържане в заетостта; Предоставяне на подкрепящи услуги, в т.ч. интегрирани междусекторни услуги, за деца (включително интегрирани услуги за ранно детско развитие), младежи, семейства с деца,	

Специфична целева група или географски район	Кратко описание на потребностите	Европейски структурни и инвестиционни фондове, които ще бъдат използвани (ЕФРР, ЕСФ, Кохезионния фонд, ЕЗФРСР, ЕФМДР, ИМЗ)	Основни видове планирани действия като част от интегрирания подход	Програма
			възрастни хора, хора с увреждания и други и уязвими групи от населението (бездомни лица; лица, страдащи от различни форми на зависимости и др.); Замяна на институционалната грижа за децата с услуги в семейна среда или в общността; Замяна на институционалния модел на грижа за възрастните хора и хората с увреждания с услуги в семейна среда или в общността.	
		Европейски фонд за регионално	Замяна на институционалната	2014BG16RFOP001

Специфична целева група или географски район	Кратко описание на потребностите	Европейски структурни и инвестиционни фондове, които ще бъдат използвани (ЕФРР, ЕСФ, Кохезионния фонд, ЕЗФРСР, ЕФМДР, ИМЗ)		Основни видове планирани действия като част от интегрирания подход	Програма
		развитие (ЕФРР)	грижа за децата с услуги в семейна среда или в общността; Замяна на институционалния модел на грижа за възрастните хора и хората с увреждания с услуги в семейна среда или в общността.		
Хора с увреждания	<p>- Ниска икономическа активност и заетост. Преобладаващият дял от хората с увреждания между 15 и 64 г. е извън работната сила. През 2011 г. 51.3% са били икономически неактивни. Само 42.0% от хората с увреждания между 15 и 65 г. са заети. За сметка на това, равнището на безработица е 13.8%, при средно 11.2% за страната като цяло. Тези данни показват нуждата да се предприемат конкретни мерки за улесняване участието, а и задържането на хората с увреждания в заетостта. - Броят на лица с увреждания извън работната сила е индикатор, че здравословното състояние за голяма част от тях затруднява участието им на пазара на труда. Този факт предполага нуждата от предоставяне на подходящи индивидуализирани услуги (социални, здравни, интегрирани) за профилактика и рехабилитация на уврежданията. - Системата за дългосрочна грижа (комплексни, интегрирани</p>	Европейски социален фонд (ЕСФ)	Информирание, професионално ориентиране и кариерно консултиране за хора с увреждания, регистрирани като търсещи работа лица; Активиране и мотивиране на икономически неактивни или	2014BG05M9OP001	

Специфична целева група или географски район	Кратко описание на потребностите	Европейски структурни и инвестиционни фондове, които ще бъдат използвани (ЕФРР, ЕСФ, Кохезионния фонд, ЕЗФРСР, ЕФМДР, ИМЗ)	Основни видове планирани действия като част от интегрирания подход	Програма
	<p>здравни и социални услуги за възрастни хора и хора с увреждания) трябва да бъде разгърнатата, за да отговори на потребностите на все повече нарастващия брой на възрастното население, имащо здравословни проблеми.</p> <p>- Проблеми с достъпа за хора с увреждания</p>		<p>дълготрайно безработни лица с увреждания; Подкрепа за наемането на хора с увреждания в специализираната работна среда – в специализирани предприятия и кооперации за хора с увреждания; Подкрепа за наемането на хора с увреждания в обичайна работна среда, в т.ч. чрез намаляване разходите за труд на работодателите, адаптиране на съществуващите работни места към нуждите на хората с</p>	

Специфична целева група или географски район	Кратко описание на потребностите	Европейски структурни и инвестиционни фондове, които ще бъдат използвани (ЕФРР, ЕСФ, Кохезионния фонд, ЕЗФРСР, ЕФМДР, ИМЗ)	Основни видове планирани действия като част от интегрирания подход	Програма
			<p>увреждания, въвеждане на гъвкави форми на заетост (напр. дистанционна и надомна работа) и др. Осигуряване на адаптирано спрямо потребностите на лицата с увреждания професионално обучение и обучение по ключови компетентности; Подкрепа за стартиране на самостоятелна стопанска дейност за хора с увреждания; Предоставяне на подкрепящи услуги в общността или в домашна среда за независим живот и личностно развитие</p>	

Специфична целева група или географски район	Кратко описание на потребностите	Европейски структурни и инвестиционни фондове, които ще бъдат използвани (ЕФРР, ЕСФ, Кохезионния фонд, ЕЗФРСР, ЕФМДР, ИМЗ)	Основни видове планирани действия като част от интегрирания подход	Програма
			<p>на хората с увреждания; Осигуряване на необходимите ресурси за премахване на институционалния модел на грижа за възрастните хора и хората с физически увреждания и умствена изостаналост чрез създаване на мрежа от социални услуги в семейна среда или в среда, близка до семейната.</p>	
		Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР)	Предвижда се повишаване на достъпността на средата за хора с увреждания, което	2014BG06RDNP001

Специфична целева група или географски район	Кратко описание на потребностите	Европейски структурни и инвестиционни фондове, които ще бъдат използвани (ЕФРР, ЕСФ, Кохезионния фонд, ЕЗФРСР, ЕФМДР, ИМЗ)	Основни видове планирани действия като част от интегрирания подход	Програма
			ще допринесе за подобряване на мобилността като начин за хуманизиране на средата и повишаване шансовете за социално включване на хората в неравностойно положение - за селските райони.	
		Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	Осигуряване на необходимите ресурси за премахване на институционалния модел на грижа за възрастните хора и хората с физически увреждания и умствена	2014BG16RFOP001

Специфична целева група или географски район	Кратко описание на потребностите	Европейски структурни и инвестиционни фондове, които ще бъдат използвани (ЕФРР, ЕСФ, Кохезионния фонд, ЕЗФРСР, ЕФМДР, ИМЗ)	Основни видове планирани действия като част от интегрирания подход	Програма
			<p>изостаналост чрез създаване на мрежа от социални услуги в семейна среда или в среда, близка до семейната; Предвижда се повишаване на достъпността на средата за хора с увреждания, което ще допринесе за подобряване на мобилността като начин за хуманизиране на средата и повишаване шансовете за социално включване на хората в неравностойно положение.</p>	

BG

686

BG

3.1.6. Когато е целесъобразно, интегриран подход, насочен към демографските предизвикателства за регионите или специфичните потребности на географските райони, засегнати от сериозни и постоянни неблагоприятни природни или демографски условия, както е посочено в член 174 от ДФЕС

Данните за демографските показатели на страната, представени в раздел 1.1., показват трайни тенденции на намаляване броя и гъстота на населението, нарастващ темп на демографско остаряване и намаляване дела на икономически активното население. Неравновесията в демографското развитие са по-силно изразени на ниво области и общини. През 2011 г. всички области в страната имат отрицателен естествен прираст като най-малък е той в областите София-град (-1.1‰), Варна (-1.5‰) и Сливен (-2.0‰). С най-голямо намаление на населението вследствие на високия отрицателен естествен прираст са областите Видин, Монтана и Перник, в които той достига съответно -15.2, -12.3 и -11.3‰.

Предвид характеристиките им, два типа райони имат нужда от целенасочен подход:

- райони с изключително негативни демографски тенденции (обезлюдяване и застаряване);
- райони с неблагоприятни природни условия и затруднена достъпност (основно планински).

Основната причина за обезлюдяването в селските райони са ниските доходи и високата безработица. Поради това фокусът в селските райони по отношение на справянето с обезлюдяването няма да е в инвестициите в публичната инфраструктура, а в създаването на заетост. ПРСР е фокусирана към мерки, създаващи работни места. По отношение на публичната инфраструктура, която е допълваща мярка при борбата с обезлюдяването, ресурс в селските райони ще бъде насочен не само от ПРСР, но от други програми също, като водещо значение ще имат инвестициите в здравна и образователна инфраструктура на принципа на синергия и допълняемост между програмите, финансирани от ЕСИФ.

Принос в адресиране на нуждите в тази сфера ще имат средствата по линия на общата селскостопанска политика и инвестициите, свързани с развитие на малките и средни предприятия. В тази връзка приоритетно ще се подпомагат по-трудоемки сектори в селското стопанство – животновъдство, зеленчукопроизводство, овощарство и етерично-маслени култури. Подкрепата ще бъде насочена и към създаване и развитие на работни места извън земеделието чрез подкрепа за стартиране и развитие на микропредприятия в селските райони. Допълваща мярка за борба срещу обезлюдяването ще бъде повишаване на качеството на живота чрез подобряване на базовите услуги за населението и инвестиции в публична инфраструктура.

В допълнение, инвестициите, насочени към устойчиво градско развитие ще допринесат за справяне с отрицателните демографски тенденции: създаването на качествена градска среда, предоставяща разнообразни възможности за образование, забавление, спорт, работа и отдих, чрез която да се задържат и привличат високообразованите и квалифицирани млади хора. По този начин в дългосрочен план се създават нови

работни места и се предотвратява миграцията на база безработица. Избраният пространствен модел на умерен полицентризм е най-подходящ за страната с цел да се преодолее риска от задълбочаващ се моноцентризм, който създава сериозни териториални дисбаланси, засилва миграционните процеси към големите градски центрове и чужбина и ускорява общите негативни демографски тенденции.

Редица неблагоприятни характеристики на българските райони като силно влошени демографски показатели, риск от бедност, високи равнища на миграция, проблеми със заетостта и получаването на качествени социални услуги, с по-висок интензитет се отбелязват в **Северозападен район**. Обезлюдяването е силно проявено и е резултат в значителна степен от икономически проблеми – липса на заетост, както и на възможността за получаване на качествени образователни, здравни и социални услуги. Северозападният район е с най-нисък размер на БВП на човек от населението от районите в ЕС 27. Характеризира се с изключително силно проявени негативни демографски процеси; най-нисък дял на населението с висше образование, включително сред възрастовата група 24-35 години; най-нисък размер на инвестициите, в т.ч. чуждестранни; най-ниски нива на развитие на предприемачеството (брой МСП на 1 000 д.); най-нисък размер на разходи за НИРД като % от БВП; най-висока степен на уязвимост от климатичните промени, както в страната, така и при регионите на ЕС. Районът има неизползван природен, културен и исторически потенциал. Особено силно изразени са негативните тенденции в областите Видин, Враца и Монтана, където се предвиждат интегрирани мерки за ограничаване на бедността, обезлюдяването на територията, намаляването на риска от социално изключване и като цяло подобряване на качеството на живот в района.

Териториалният подход за целенасочена подкрепа на СЗР по ОП през периода 2014-2020 г. ще се основава на стратегия за целенасочена подкрепа за Северозападния район. Акцентът ще бъде поставен върху използване на местния потенциал при отчитане на основните предизвикателства и проблеми в региона.

Инвестиционните приоритети, подкрепени от ЕСИФ, дават възможност за интервенции, които да помогнат за намаляване на интензитета на проблемите и справяне с неблагоприятните демографски условия:

- от ЕФРР: подобряване на достъпа до, използването и качеството на ИКТ; развитие и повишаване на конкурентоспособността на малките и средни предприятия; насърчаването на устойчив транспорт (за справяне с отдалечеността); ВЕИ и ниско-въглеродна икономика; насърчаване на социалното включване и намаляването на бедността (например инвестиции в здравната и социалната инфраструктура); туризъм чрез опазване и развитие на културно-историческото наследство;
- от ЕСФ: достъп до заетост за търсещите работа; насърчаване на социалното включване (активното включване, подобряване на достъпа до качествени услуги) и други.

Финансирането по ПРСР е основно насочено към планинските и други необлагодетелствани райони в страната, които обхващат около 48% от територията ѝ. Част от тях разполагат с условия за зимен туризъм и са развили съответна достъпност и услуги. Други обаче се нуждаят от подкрепа, основно насочена към земеделските производители в тези райони, където тази дейност е силно затруднена.

Финансирането от ПРСР ще създаде предпоставки за опазване на околната среда, прилагане на добри земеделски практики и повишаване привлекателността. ПРСР ще включва и подкрепа за разнообразяване към дейности извън земеделието, като селски туризъм и други мерки по отношение на публичните услуги в населените места. Чрез финансирането от програмите за териториално сътрудничество също ще се адресират неблагоприятните природни условия в част от пограничните райони.

4. УРЕДБА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

- 4.1. Оценка на съществуващите системи за обмен на електронни данни и обобщение на планираните действия, с които постепенно да се даде възможност целият обмен на информация между бенефициерите и органите, отговорни за управлението и контрола на програмите, да бъде осъществяван чрез обмен на електронни данни**

1. ИСУН

Съществуващи функционалности

През програмния период 2007-2013 г. за всички оперативни програми, финансирани от Структурните и Кохезионния фонд, България използва единна информационна система за управление и наблюдение (ИСУН). Системата е реализирана изцяло като Интернет базирано приложение. То се състои от страници за въвеждане и преглед на информация, съдържащи потребителски инструменти, характерни за Интернет страници: падащи менюта, прозорци, области за въвеждане на текст, командни бутони, йерархични списъци, падащи списъци за избор, дати, опционни (радио) бутони и др. Системата съхранява пълна история за всички промени в данните и позволява генерирането на исторически справки, както и пълно проследяване на хронологична последователност от промените на записите, всеки от които съдържа доказателство за изпълнено действие в нея. Всички органи, които участват в управлението на оперативни програми, финансирани от Структурните фондове (УО, МЗ, СО, ОО) и всички бенефициенти, използват една информационна система. Процедурите в системата, които всички заинтересовани страни трябва да следват, и използването на единни данни гарантират оперативната съвместимост между тях. Използването на обща информационна система за всички оперативни програми позволява да се осигури достъп до предоставяните от нея електронни услуги на всички бенефициенти.

Софтуерът на системата е разделен на функционални модули, позволяващи модификация, допълване на нови модули или пълна подмяна на модули без необходимост от внасяне на изменения в останалите и в базисния софтуер на системата. Модулите на системата са: Регистрация, Оценка, Договори, Управление на проекти, Финансов модул, Интерфейс със SAP, Интерфейс с ИСАК и АКСТЪР-ПОПАЙ, Интерфейс с ТГС, Модул Наблюдение, Нередности и проверки на място, Параметри, Системна информация, Електронни услуги, Специализирани инструменти, Модул за публична информация, Интерфейс с SFC 2007. Системата е съответства и отговаря за: целостта и поверителността на данните; удостоверяване на подателя в контекста на Директива 1999/93/ЕК; съхранение в съответствие с правилата, определени в съответното законодателство; достъпност извън стандартното работно време (почти 24/7, освен когато се извършва техническа поддръжка); директен достъп на администрация и на бенефициенти чрез интернет интерфейс; защита на правото на неприкосновеност на личните данни на физическите лица и търговска тайна за юридически лица по отношение на обработена информация (според Директива 2002/58/ЕК и Директива 1995/46/ЕК).

В системата са изградени и функционалности, свързани с предоставянето на електронни услуги за кандидати и бенефициенти, които могат да бъдат използвани през програмния период 2014-2020 г. ИСУН позволява електронното подаване на предложения и електронното подаване на отчети за изпълнението на проекти чрез системата. Единственото условие да се използва функционалността на електронните услуги е бенефициентът да има електронен подпис. Системата извършва автоматична проверка на подписа и той може да бъде използван през всички етапи на проекта – от кандидатстването до отчитането, премахвайки нуждата от създаване на потребителски профили на заинтересованите. Това е в съответствие с националните и европейски правила за електронните документи и по-специално законът за Електронните документи и електронни подписи Директива 1999/93/ЕК, според която за да се подсигури автентичността на даден документ, трябва да се използва квалифициран електронен подпис. Това е общоприетото ниво на сигурност в България, като по този начин цялата електронна комуникация между гражданите и администрацията се извършва само с помощта на електронен подпис. Използваните мерки са общи за страната, не са специфични за системата и не представляват допълнителна тежест за никой гражданин, който иска да комуникира по електронен път с администрацията.

България ще продължи да използва настоящото приложение и през периода 2014-2020 г., като в него ще бъдат извършени променени, за да отговаря на новите нормативни изисквания. По този начин ще се минимизират разходите за развитие на приложението, ще се избегне забавяне в стартирането на оперативните програми, свързано с разработването на нова информационна система, ще се минимизира нуждата от провеждане на обучения за потребителите от администрацията и по-голямо внимание ще може да бъде обърнато на обучения за кандидати и бенефициенти. Информационната система, която ще бъде използвана през следващия програмен период, ще носи името ИСУН 2020. Използване на информационна система, която обхваща всички процеси на проектния цикъл, позволява на всички бенефициенти да получат достъп и да бъдат обхванати от предоставяните електронни услуги.

Осигуряването на функционалност за електронно кандидатстване не е включено като изискване към държавите членки, но следва да се отбележи, че създаването и използването на тази функционалност е добре прието от всички участници в процеса и води до допълнително редуциране на административното бреме. България е постигнала напредък в този процес, тъй като електронното кандидатстване се използва в почти всички оперативни програми в периода 2007-2013 г. Освен редуциране на административното бреме на етап подаване на апликационна форма, електронното кандидатстване е много добра предпоставка за осъществяване на цялостна е-комуникация за изпълнението на проекта. Информацията подадена на този етап автоматично се прехвърля в по-нататъшните етапи от проектния цикъл и не е необходимо нейното повторно въвеждане. Всеки бенефициент ще може да посочва дали предпочита електронно отчитане чрез системата или отчитане на хартия.

Изградената функционалност за бенефициентите обхваща и етапа на отчитане на изпълняваните проекти. Достъпът на потребителите до системата е Web-базиран — чрез стандартен Web-браузър на потребителските работни станции и не е необходимо да бъде инсталиран никакъв специфичен за системата софтуер. За използването на ИСУН, бенефициентите имат нужда от работна станция с достъп до интернет,

периферни устройства като скенери и принтери, до които вече имат достъп. Освен това, те могат да предоставят електронни подписи за да може допълнително служителите да въвеждат данни в системата. За да се подаде документ или структурирана информация в ИСУН е необходимо да се подпише документ с цифров подпис и системата да проверява и валидността на подписа. Така подателят удостоверява верността на информацията, която предоставя. При отчитането напредъка по проекта се въвеждат следните видове документи: Технически доклад за напредък, Финансов отчет, Искане за плащане. В техническият доклад за напредък се въвежда структурирана информация за процедурите за обществени поръчки и договори, индикатори, информация и мерки за публичност, изпълнението на дейностите по проекта, проверки на място и други. Данните, вписани по финансов отчет, позволяват съответният орган да преразгледа финансовото изпълнение на проекта. Бенефициентът трябва да въведе данните за бюджета на проекта, разходите, включени в искането за плащане, фактурите, включени в заявлението, информация за човешките ресурси, използвани при изпълнението на проекта. Системата позволява прикачване на неструктурирани документи като фактури, платежни нареждания, счетоводни документи и др.

Тъй като системата се използва от всички заинтересовани органи, веднъж въведена информацията може да се вижда от всички тях, като по този значително намалява административната тежест за бенефициента. Системата има и други полезни функции, улесняващи работата, отворени за всички потребители (органи и бенефициенти): преглед на състоянието на иска за плащане, предварително попълнени форми, които използват вече съхранени данни, автоматични изчисления, предотвратяващи грешки и позволяващи по-бързата работа на потребителя, наличието на досие, автоматични вградени контроли за намаляване, доколкото е възможно, предаването напред и назад на документи, системно генерирани сигнали и послания.

Нужди от развитие на софтуерното приложение

През програмния период 2007-2013 г. структурираната информация, налична в информационната система е ограничена, тъй като тя трябва да се поддържа от всички оперативни програми. В допълнение е налице несъответствие между различните образци на документи, изисквани от управляващите органи, и структурираната информация и образците поддържани в системата. По тази причина е налице практика едновременно с попълването на структурирана информация да се подават и допълнителни документи свързани с отчитането на проекта, които в голяма степен преповтарят информацията въведена в ИСУН 2020. При запазване на до сега съществуващия модел за поддържане само на основна информация в ИСУН 2020, рискът от въвеждане на дадена информация повече от веднъж е висок. За минимизирането на този риск и за цялостното намаляване на административното бреме е необходимо да бъдат създадени единни унифицирани образци на документи, които да бъдат възприети и използвани както от УО на всички оперативни програми, така и да бъдат въведени в информационната система. За осигуряване на нормалната работа на системата и спазването на изискванията за осигуряване на електронна комуникация, като информацията се въвежда само веднъж, е необходимо да бъдат създадени унифицирани образци на следните документи:

- във връзка с кандидатстването: образец на Формуляр за кандидатстване. За да се преодолеят разликите породени от формулярите на различните ОП-ми ще бъдат създадени унифицирани уеб-форми, обхващащи всички необходими за кандидатстване полета. Информацията в тези форми ще се използва и през целия период на изпълнение на проекта, включително в случаите на неговото изменение;
- във връзка с отчитането: образци на Искане за плащане, Финансов отчет и Технически отчет. Създаването на унифицираните форми ще доведе до минимизиране риска от подаване на една и съща информация за изпълнението на проекта повече от веднъж, ще облекчи бенефициентите, изпълняващи проекти по различни оперативни програми премахвайки разликите между тях и цялостно ще подобри работата на системата.

Използването на електронни услуги предоставя множество възможности за намаляване на разходите, свързани с кандидатстване и отчитане на проекти, подобряване на комуникацията между администрацията и ползвателите на услуги, стандартизиране и опростяване на процесите. Наличната услуга за електронно отчитане и останалите функционалности на системата обхващат цялата проверка на процеса по искането за плащане, тъй като позволява обработването на искането за плащане от внасянето му до проверката му от УО и включването му в сертифициращия доклад. ИСУН също провежда необходимата електронна одитна пътека, тъй като всички предоставени данни се съхраняват и архивират в системата. Наличната услуга за електронно отчитане осигурява значително намаляване на административното бреме и разходите на бенефициентите, но за да се изпълнят изискванията за Е-Кохезия, ще трябва да бъдат въведени допълнителни функционалности.

Към настоящия момент цялата кореспонденция, свързана с изменението на проекти, се осъществява на хартиен носител. Същевременно, след получаването на подобно искане, служителите на УО следва да отразят в системата съответното изменение. Тези обстоятелства водят до забавяне и генериране на допълнителни разходи за бенефициента. И към момента за всяко одобрено изменение на проект в хронологичен ред се поддържа одитна следа за извършените промени. Тъй като изменението е част от изпълнението на проекта, в информационната система следва да се предвидят действия, позволяващи на бенефициентът да модифицира своя проект по електронен път. За целта следва да бъдат изпълнени следните условия:

- Да се създаде функционалност в ИСУН 2020, позволяваща бенефициентът да изпраща искане за изменение на проект, като за целта се използват наличните в системата данни и на тяхна база се генерира променена апликационна форма;
- Да се предостави възможност на УО/МЗ да одобри, отхвърли или върне за корекции подаденото искане за промяна по електронен път.

При изпълнението на проект бенефициентът и органите, отговорни за управление и контрол на програмите, комуникират и в други случаи освен при изменението или отчитането на проекти. Типични примери за подобна комуникация са:

- провеждането на процедура за предварителен контрол на тръжна документация;
- изпращането на уведомление за наложена финансова корекция;
- изпращането на уведомление за предстояща проверка или резултатите от проверки на място или одити;
- искане за предоставяне на информация.

За осигуряване на електронна комуникация в тези и други подобни случаи, ИСУН 2020 следва да предоставя възможност за обмен на официални документи между бенефициента и УО, СО и ОО по електронен път. Функционалността следва да отговаря на изискванията на Закона за електронно управление и наредбите към него, включително за надеждното съвместно поддържане на електронни документи и документи на хартиен носител. Системата следва да предоставя възможност за обмен на структурирани XML документи, документи подписани с електронен подпис и на сканирани копия на документите. Потребителите на системата следва да имат възможност да изпращат и приложения към документите, използвайки системата.

От друга страна, ИСУН 2020 следва да предоставя възможност за обмен на данни с деловодните системи използвани от административните структури потребители на системата, като по този начин ще бъдат спазени националните изисквания за документооборота в административните структури.

Когато всички изброени по-горе функции бъдат въведени ИСУН 2020 ще обхване всички необходими изисквания за информация, включително отчитане на напредъка на проекта, декларацията за разходите и обмена на информация, свързана с управление на проверки и одити. В допълнение системата ще бъде променена, за да се осигури съхраняването на информация в съответствие с изискванията на Регламент 1303/2013.

Използването на електронни услуги няма да бъде задължително за бенефициентите, освен в случаите, когато компетентните органи решат, че конкретните бенефициенти (публични органи) имат необходимия капацитет да използват само електронни услуги. В тези случаи бенефициентът ще може да използва всички функции на ИСУН 2020 за да намали административната тежест, включително и чрез използване на един и същ електронен подпис в заявлението и докладването на етапи, прегледа на състоянието на искане за плащане и др. При използване на системата няма да се използва паралелен поток от документи на хартия и данни между бенефициентите и администрацията.

Други действия за осигуряване на електронен обмен на данни

За успешното внедряване на електронен обмен на данни, освен описаните промени в информационната система е необходимо да бъдат предприети и други допълнителни стъпки. Постигането на заложената цел за намаляване на административната тежест по същество произтича не само от функционалността на информационната система, но и от начина за нейното използване от страна на администрацията. В тази връзка е необходимо отделните заинтересовани административни структури, като УО, ОО, СО и други, при планиране и програмиране на работата си, в това число и при изготвяне на съответните нормативни, планови и вътрешни документи, да заложат процесни

подходи за намаляване на административната тежест с помощта на ИСУН 2020. Ефективното използване на системата изисква на нея да се гледа не само като на комуникационен канал за осъществяване на кореспонденция, а като на силен функционален инструмент за намаляване на бюрократичните изисквания, както по отношение на работата с бенефициенти, така и в работата между отделните институции. За целта всички институции следва да имат единен координиран подход за използването на ИСУН 2020 и отразяването на нейните функционалности в процедурите им. За да се изпълни „еднократно кодиращия“ принцип, изискванията за предоставяне на информация ще бъдат преразгледани, за да се премахнат процедури, в които бенефициентът трябва да подаде вече са представени документ или трябва да представи информация, която вече е влезнала в ИСУН 2020 като допълнителен неструктуриран документ.

За успешното функциониране на една информационна система е необходимо да бъдат осигурени адекватни обучения за нейните потребители. Голяма част от служителите на органите, отговорни за управление и контрол на програмите, са запознати с функционалностите на информационната система и нямат нужда от допълнителни обучения за използването на системата през програмния период 2014-2020 г. Затова обученията за работа с ИСУН 2020 ще бъдат основно насочени към бенефициентите на оперативните програми. Следва да се подчертае, че обучения за бенефициенти вече са провеждани, като те ще се провеждат текущо най-рано до 2015 г.

Описаните мерки, които са необходими с оглед постигане на целта за електронизация на комуникацията при изпълнение на програмите, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фондове на ЕС, ще се финансират в рамките на ОПДУ.

Обобщение на планираните действия, за да се позволи електронен обмен на данни между бенефициентите и органите, отговорни за управление и контрол на програмите, съфинансирани от ЕФРР, ЕСФ и КФ, включително индикативни срокове за изпълнението им, е представено в Приложение № 7.

2. ИСАК

Съществуващи функционалности

В Държавен фонд „Земеделие“ за изпълнение на функциите на Разплащателната агенция е разработена и функционира Интегрирана система за администриране и контрол, която се състои от:

- система за регистрация на кандидатите и на заявленията за подпомагане – поддържана от Разплащателната агенция;
- система за идентификация на земеделските парцели – поддържана от Министерството на земеделието и храните;
- система за идентификация и регистрация на животните – поддържана от Българската агенция по безопасност на храните;

- интегрирана система за контрол - поддържана от Разплащателната агенция.

В зависимост от степента на контрол посредством информационната система, РА прилага по ЕФГЗ и ЕЗФРСР ИСАК-базирани и не ИСАК-базирани мерки и схеми на подпомагане. Разплащателната агенция извършва административни проверки на подадените заявления, като съпоставя включените в тях данни с данните от системата за регистрация на кандидатите и на заявленията за подпомагане, системата за идентификация на земеделските парцели и системата за идентификация и регистрация на животните.

Към настоящия момент е създаден интерфейс за осъществяване на електронен обмен на данни между ИСУН, ИСАК и Системата за наблюдение на проекти по ОПРСР – Акстър-Попай (който ще продължи да се прилага през програмен период 2014 – 2020). Интерфейсът между ИСУН и ИСАК обхваща ежедневно предаване на данни чрез xml-файлове от ИСАК и съхраняването им в ИСУН. По този начин има подробна информация за кандидатите, проектите и сключените договори по ОПРСР. Преносът на данните се осъществява чрез ограничен достъп до конфигурирано уеб пространство на сървър, където се съхраняват/достъпват файловете в системата ИСАК. Функционалността на ИСУН е разширена с възможности за извеждане на информация, която се използва от експерт за проверка за двойно финансиране на проекти от ОПРСР. Достъпът на потребители на ИСАК до подобна справка чрез ИСУН е осъществен чрез създадени потребителски профили с права за достъп само до съответната консолидирана информация.

Предвидена е възможност за управление на промените в Информационната система ИСАК при възникване на необходимост от усъвършенстване, надграждане и създаване на нови модули.

Модул ”Селски райони” в ИСАК

Направление „Договориране”

Дирекция „Договориране по прилагане на мерките за развитие на селските райони” в ДФ „Земеделие” – Разплащателна агенция е отговорна за извършване на административните проверки от делегираните функции по обработка на подадените заявления за подпомагане по мерките от ПРСР. Обработката на заявленията за подпомагане по ПРСР се извършва в модул ”Селски райони”, направление „Договориране” на ИСАК.

От август 2011 г. е въведена така наречената безхартиена система на работа и информацията от извършените проверки се попълват и съхраняват само и единствено в ИСАК в електронен формат, като има възможност за прикачване и съхраняване на документи. ИСАК позволява както генериране на дефинирани справки по предварително зададени критерии, така и извеждане на статистическа информация.

Направление „Оторизация”

Дирекция „Оторизация“ на плащанията по прилагане на мерките за развитие на селските райони” в ДФ „Земеделие” – Разплащателна агенция е отговорна за извършване на административните проверки по обработка на подадените заявки за плащане по мерките от ПРСР. Обработката на заявките за плащане се извършва в модул ”Селски райони”, направление „Оторизация”.

Системата позволява въвеждане и обработка на данни, свързани с идентифицирането на кандидатите, обработка на представената документация и проверка на съответствието с изискванията на утвърдени нормативни актове, създаване и прикачване на работни листа, писма и документи, попълване на контролни листа за проверка за окомплектованост и съответствие с критериите за допустимост/финансиране, контролни листа за посещение/проверка на място. ИСАК позволява както генериране на дефинирани справки по предварително зададени критерии, така и извеждане на статистическа информация.

Модул ”Рибарство и аквакултури” в ИСАК

Обработката на заявките за плащане по мерките от Оперативната програма за развитие на сектор „Рибарство” се извършва в създаден за нуждите на дирекция „Рибарство и аквакултури” модул в ИСАК. Модулът е разделен по различните мерки в зависимост от вида на плащането - авансово, междинно, окончателно. Системата позволява въвеждане и обработка на данни, свързани с идентифицирането на потенциалните бенефициенти, обработка на представената документация и проверка на съответствието с изискванията на утвърдени нормативни актове, създаване и прикачване на работни листа, писма и документи, попълване на контролни листа за проверка за окомплектованост и съответствие с критериите за допустимост, контролни листа за проверка на място до дирекция „Технически инспекторат”, извеждане на статистическа информация за показателите на одобрените и отхвърлените проекти.

Системата, след като идентифицира оторизирания потребител, отбелязва кои данни и кога е въвел или променил. За дефиниране и извикване на справки по въведените данни и документи от системата от главното меню има достъп до съответните регистри, които предоставят справки или статистическа информация за регистрираните проекти. Системата позволява достъп до предварително дефинирани обекти, като може да се задават филтри и ограничения, за да се получи желаните отчет.

Работа на Сертифициращия орган с информационните системи по ОПРСР

В съответствие с процедурата за управление на промените в информационната система ИСАК е разработен отделен модул към направление „Рибарство и аквакултури”. В модула се извършват административните проверки на верифицираните разходи за отчетния период, подадени за сертифициране от УО, чрез Доклади по верификация и декларация за допустимите разходи; съставят се сертифицирани отчети за разходи по

ОПРСР и заявки за плащане към ЕК; въвеждат се данни и се съставят контролните листа от проверки на място извършани от Сертифициращия орган при УО/МЗ и бенефициента; извършват се проверки на месечна база на счетоводната информация за извършените плащания и поддържания регистър на отписани и възстановени, подлежащи на възстановяване и невъзстановими суми.

На УО и ОО е предоставен достъп в режим на наблюдение до базата от информация на Сертифициращия орган по ОПРСР в ИСАК. Служителите на Сертифициращият орган имат осигурен достъп до всички модули, използвани от Междинното звено в режим „само за четене“. Чрез достъпа се осигурява информация по отношение на обработката и движението на заявките за плащане, необходима за изпълнение на функциите на СО, като например: постъпилите заявки за плащане; резултати от проверки на място; сумата на субсидията за всеки бенефициент и типа на субсидията; извършената оторизация и документите към нея; информация относно регистриране и администриране на нередности и др. Сертифициращият орган има достъп за наблюдение и до информационната система на УО „Акстър-Попай“, чрез която черпи информация за договорените средства по ОПРСР на ниво проект и всички извършени контролни процедури, предоставяне на допълнителна информация от бенефициентите, анексиране на договори, проверки на място и мониторинг на изпълнението.

Нужди от развитие на софтуерното приложение и планирани действия

Предвижда се усъвършенстване на информационната система, чрез разработване на допълнителни модули за управление и контрол, което ще доведе до опростяване на процедурите и намаляване на административната тежест. Създадените web-базирани приложения на ИСАК за осигуряване на публичност и информация на бенефициентите по ПРСР ще бъдат доразвити и подобрени.

3. АКСТЪР ПОПАЙ

Съществуващи функционалности

Системата АКСТЪР ПОПАЙ е предназначена за управление на европейски проекти за нуждите на Изпълнителната агенция по рибарство и аквакултури. Тя служи за регистриране на заявления за кандидатстване от териториалните звена, последващо въвеждане на проекти от служители в централното управление на ИАРА, извеждане на стандартни регистри и изготвяне на различни справки за заявления и проекти от упълномощени служители. Софтуерният продукт осигурява автоматизиране на процеса на приемане, регистрация и оценяване на проектите по ОПРСР, като по този начин създава стабилна основа за управлението и мониторинга на програмата.

Системата позволява регистрация и обработка на проектни предложения, чрез въвеждане на подадената за проекта и бенефициента информация. След като конкретно проектно предложение бъде насочено за изпълнение/обработка, потребителите виждат

какви проекти са им дадени за обработка и кой на какъв етап от изпълнение е достигнал.

В системата се въвеждат данни за всички бенефициенти и да се коригира информацията за съществуващи бенефициенти. Създадена е възможност за генериране на справки за всички проектни предложения, включващи име на кандидатите, кратко описание на проектите, мярка, размер на безвъзмездна финансова помощ, статут на проекта, данни за одобрените суми. Системата позволява също експортиране на данните към формат Excel.

Нужди от развитие на софтуерното приложение и планирани действия

С цел подобряване обслужването на гражданите и бизнеса чрез ускоряване на процесите по администриране и разглеждане на проектните предложения и с оглед предоставяне на информация по електронен път предстои създаване на публичен информационен портал, обслужващ кандидатите по ОПРСР. Предвижда се усъвършенстване на системата чрез разработка на допълнителни модули за управление и контрол, включително и за изпълнение и наблюдение на Местните стратегии за развитие. Ще бъде осигурена възможност за обработка и обмен на данни със системата ИСАК.

С цел уеднаквяване на работните процеси се предвижда изграждане на модули и поддръжка на софтуерна система за обработка и наблюдение на проекти по Програмата за морско дело и рибарство 2014 – 2020 г., съвместими с ИСУН 2020.

ДОКУМЕНТИ

Заглавие на документа	Вид документ	Дата на документа	Локален референтен номер	Референтен номер на Комисията	Файлове	Дата на изпращане	Изпратено от
-----------------------	--------------	-------------------	--------------------------	-------------------------------	---------	-------------------	--------------

ПОСЛЕДНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ВАЛИДИРАНЕТО

Тежест	Код	Съобщение
Информация		Версията на споразумението за партньорство бе валидирана.
Внимание	2.9	Сумата на разпределените средства (2 478 502 518,75) за целите, свързани с изменението на климата (параграф 1.4.5), следва да бъде равна на консолидираните суми на вече въведените програми (2 459 926 925,61).